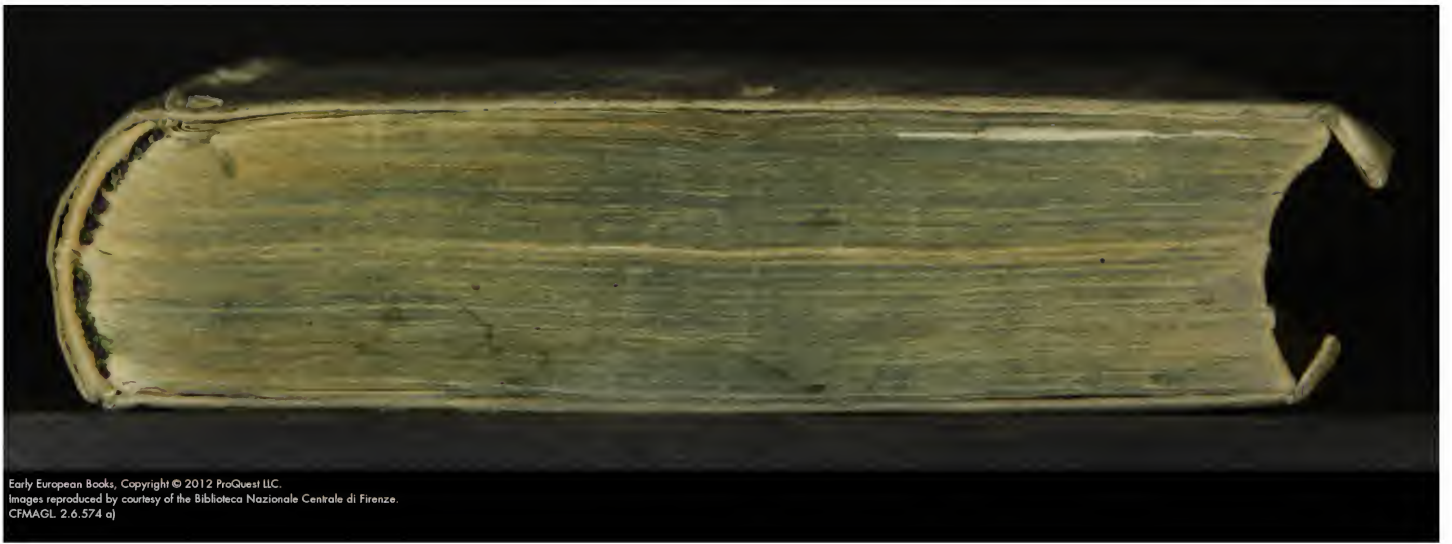

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.6.574 a)

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.6.574 a)

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.6.574 a)

XL

IOACTH. ABB.
in BIBL

2. 6. 574.

2. S. C.

Divini vatis Abbatis Joachimi liber cō
cordie novi ac veteris Testamenti: nunc
primo impressus: et in lucē editus: Opus
equidem divinum ac aliorum fere omni-
um tractatum suorum fundamē-
tale divinatorum eloquiorum ob-
scura elucidans: archana referās:
necnon eorundē curio-
sis sitibundisq; menti-
bus nō minus satieta-
tem asserens.

Venerabilis Episcopus
seruus seruorum
dei. Dilecto filio
Joachimi abbati
decuratio. Salu-
tez et apostolicam
benedictionem. Ra-
tionis ordo suadet
et debitum exigit charitatis: ut in cu-
ctis actibus nostris ad id plurimum
intendamus/qualiter fidei veritatis
euangelice testimonium/opa nostra
luceant coram hominibus/ut ex eis
perficiendi materia capiant et exem-
plum. Cum ergo iubente et exhorta-
te bone memorie Lucio papa prede-
cessore nostro expositionem Apoca-
lypsis: et opus concordie inchoasse.
Et postmodum de pape Urbani au-
thoritate successoris ipsius composu-
isse dicaris. Charitatem tuam mone-
mus: et hortamur in domino per apo-
stolica scripta mandantes. Quate-
nus laboribus tuis in hac parte opta-
tum et debitum finem imponens gra-
tia dei prosequere ad utilitatem pro-
ximorum opus illud complere et dili-
genter studeas emendare. Veniens
ad nos quicquid se opportunitas de-
derit discussioni apostolice sedis: et iu-
dicio te presentes. Si enim velis in
abscondito retinere diligenti cura pro-
spicias: qua possis summi patris fa-
milias offensam de talento scientie
tibi commissam satisfactione placare.
Data laterani sexto idus Junij. Pro-
tificatus nostri anno primo.

Vniuersis quibus littere iste
ostense fuerint. Frater Joa-
chimi dictus Abbas de Flo-
re eternam in domino salu-
tem. Sicut ex litteris domini pape
quondam Clementis que apud nos
sunt percipi potest. Ex mandato do-
mini pape Lucij et domini pape Ur-
bani iussus sum aliqua scriptitasse.

Et hucusque quod occurrit ad gloriam
dei scriptitare non desino. Benique
liber concordie quinque voluminibus
comprehensus. Expositionem Apocaly-
psis. viij. pertinet telis insignitam.
Psalterium decem choridarum tribus
voluminibus incisus prout deus me-
lius inspirauit et facultas ingenij as-
fuit ad consummationem conduxi.
Preter alia que in parvis libellis seu
contra iudeos/seu contra catholice
fidei aduersarios comprehendit. Et
cum suus in hoc corpore preseruatus
ad edificationem fidelium christi et
maxime monachorum dare opera non
postpono. Quia ego pro angustia te-
porum non potui hucusque opuscu-
la ipsa preter librum concordie apo-
stolico culmini presentare ut ab eo cor-
rigerentur. Si qua ibi quod non abnuo
etsi mihi conscius non sum occurre-
rint corrigenda. Et incertus est ho-
mini numerus dierum suorum. Si me
contigerit prius egredi ex hac luce
quod possim fidei quod accepi in manda-
tis. Siquidem ea conditione suscepi
dictanda. Et omnes quidem libros
ei cui datum est omnimode magiste-
rium presentare. Rogo ex parte dei
omnipotentis coabbates meos et prio-
res et ceteros fratres metuentes de-
um: et ea qua posse videtur auctori-
te precipio. Quatenus presens scri-
ptum aut exemplar habentes secum
ac si pro testamento. Opuscula que
hactenus confecisse videtur. Et si quid
me de nouo usque ad diem obitus
mei contigerit scriptitare quicquid po-
terint collecta omnia relictis in salua
custodia exemplaribus: apostolico exa-
mini representent recipientes ab ea-
dem sede vice mea correctionem.
Et exponentes ei meam circa ipsam
deuotionem et fidem. Et quod ea semper
paratus sum que ipsa statuit vel sta-
tuerit obseruare. Nulla que mea opi-

Prefatio

nionē p̄tra eius defendē sanctā fidē. Credens ad integrum quē ipsa credit: et tam in moribus q̄m in doctrina suscipiens correctionem / abiciens quos ipsa abiecit / suscipiens quos suscipit ipsa. Credens firmiter nō posse portas inferi preualere aduersus eā: etsi ad horam turbari et procellis agitari contingat: non deficere fidē eius usq; ad cōsumationem seculi. Hoc scriptum feci ego Joachīm abbas et propria manu roboravi. Anno domīnice incarnationis. 1200. Et sic me tenere p̄fiteor sicut in eo p̄tinet.

Ego Joachīm circa medium / ut opinor noctis silentium et hora qua Leo noster de tribu Iuda resurrexisse extimatur a mortuis / subito mihi meditāti aliqua / quadam mentis oculis intelligentie claritate percepta. De plenitudine sciētie libri huius / et de tota p̄cepta veteris ac noui testamenti concordia reuelatio facta est.

Incipit prefatio Bōpni Joachīm primi abbatis ordinis Florēsis in librum concordiarum.

Prefatio.

Quia labentis ac perituri seculi perurgere ruinas: scripta in euangelio signa terroresq; fatentur: non a

matth. 24. et luc. 21.

fructu operis ociosum existimo ea que de temporibus extremis superna mihi indigno dispensatio credidit ad cautelam referare fidelium: et torpentia somnolentorum corda / sono vel in sonito excitare: si quo modo ad contemptus mūdi nouo saltim genere exponendi euigilet quibus larga et multiplicia patrū monita / assiduitate diutina viliū. Quin potius ve mihi esse pertimesco si taceo: si meam indignitatem et nō tuam magis ch̄riste dispensationem attendo. Respicio qui sum: et clamare confundor: considero quid debeam et tacere formido. Imperat silentium inæqualitas vite: ratio iudicij ad loquēdum impellit. Nescio enim tu ipse scis domine iesu: quid ad tuam expectet equitatem iudicij: ut illis sepe ta lento tradito necessitatem inferas / quibus inertia vite rubor confusio nis est: quinimo quibus timor incūbit maximus a facie ire tue: attendē tibus quidem qua piger seruus iudicatus sententia sit: sed non minus formidantibus vocem illam terribilem / qua homini peccatori comminatus dicens. Quare tu enarras iustitias meas / et assumis testamentum meum per os tuum? Et quidem si dixerimus q̄ peccatum non habemus: nos ipsos seducimus et veritas in nobis non est. Quid ergo facere opus est? An fuga potius eligenda? An audacter excutere a collo iugū q̄m temere tante sarcine graue onus subire? Sed quo ibo a spiritu tuo: et quo a facie

mat. 25.

ps. 49.

Joan. p̄rio. c.

Præfatio

ps. 138. cie tua fugiā? Si ascēdero in celuz tu illic es: si descēdero in infernū ades.

Jon. p. Si fugimus in Tharsis: prepedimur in via et mota contra nos intumescit tempestas. Si nos vndis cōmittim⁹ infigimur in limo profundū: et presto est maris belua que captos absorbe re festinat. Melius nos tibi qui diu miseris cōmittimus: melius presu mētes de venia tue nos subicimus pietati: obsecrantes vt actiones no stras aspirando preuenias: et adiuuā do propitius prosequaris: vt qui po pulum tuum mare rubrum sicco ve stigio transire fecisti: nos quoq; in tā

ero. 14 tis pelagis custodire digneris. Erit nobis ex hoc merces optatum cun ctis fidelibus gratie tue munus: vt qui semen ad exercitium gratis pre stas indignis: ipse mercenarijs pre cium recompenses laboris. Atq; vti nam iudiciū mereamur euadere: vt valeamus effugere negligentium pe nam: qua mutos desidesq; precones quibus ad erogandam mēsuram tri tici dispensatio credit. Hieremie vox increpat dicens. Paruuli petiere pa nem: et non erat qui frangeret eis.

Sed et illud qđ in typo Hierusalē eo rūdem paruulorū mater in precedē tibus dictū est: prophete tui videre tibi falsa et multa: nec aperiebāt igno miniam tuam: vt te ad penitentiam vocarent. Sed quare istud: nisi quia magis timetur homo qđ deus: et indi gnatio exilis pulueris: qđ imense iu dicium maiestatis. Ecce enī qđ mul ta hominum millia: qđ multe et infini te populoz caterue. Post litteras: post cymbala: post voces hystrio num concurrunt conueniētes ad ini qua spectacula quasi ad dies festos. et tamen videmus et patimur: intue mur oculis et tacemus: dormientes et ipsi cum dormientibus somnū suū et neminē in occursum domini a so

nino desidiæ excitātes. Et de hoc qđ dicendum? Veniali quis hoc attribu endum diceret: si non hoc ipsum pro pheta neglecte et negligenti ecclesie verbis satis duris improperearet di cens. Speculatores tui ceci omnes nesciere vniuersi canes muti non va lentes latrare. Sed si locus est venie apud deum: emendemus simul oēs in melius que ignorāter peccauim⁹: ne quando dicatur de nobis qđ de q busdam terribiliter dictū est. Obscu rentur oculi eorū: ne videant: et dor sum eorum semper incurua. Argua mus in nobis negligentia nostrā q cūq; inter homines aliquid accepis se videmur: ne forte veniat domin⁹ hora qua non putamus: et separans nos sicut ipse minatus est: partē no stram ponat cum hypocritis. C Ar guite vos o populi duritiam cordis vestri. cur qui nobis addiscere que sunt mundi: et querere scientiam que de terra est: solam que de celo est sapi entiam emulari nescitis? Cur qui cō tra hostes corporum bella cōmittere didicistis: non eodem modo resistitis hostibus animarum vestrarum? Au dite ergo et intelligite ne forte vobis accidat sicut in diebus Noe: vacanti bus risibus et iocis: leuitatibus et cō uiuijs inpiantibus ad lucra tempo ralia et opus domini non requirenti bus: et inueniat vos repentina dies illa. Recedite in qđ recedite: post ta lia euagari nolite: qđ non sunt dies gaudij: sed meroris et luctus. Ad enī cuncta iocis tempora: non omnia lu sibus data sunt: sed nonnulla confi ctibus. Nostrum est enim bella pre dicere: vestrum ad arma concite pro perare. Nostrum est ascendere super speculam mōtis: et visis hostibus da re signum vestruz audito signo ad lo ca fugere tutiora. Nos qđuis idigni speculatores simus: longe ante pre

Isa. 56

ps. 68.

Zuc. 12

ma. 24

ma. 24

P̄fatio

dicta bella aduenisse testamur. Hos aut vt digni christi qui milites estis: abijcite opera tenebrarum et induimini arma lucis. Nos si parcimus bucine vestri rei sanguinis sumus. vos si arma negligitis nostra culpa peritis. Sed q̄ plures crebuerūt in mundo de quibus dominus ait: currebāt et ego nō mittebāz eos: ad euitādas deceptiones talium: opus istud assumimus. difficile quidez si n̄ras vires pensamus. Facile autēz si nos Christo cōmittimus. Nouimus enim nō nullos sumpta ex libellis Apocryphis friuola quedam in medium impudēter deferre: in quibus de mūdi fine aliqua: plura de filij perditionis aduentu scripta sunt: que cū nec probationi nec auctoritati consentiant: nulla sūt ratiōe a viris catholicis approbanda. Semper enim cura perui gil inesse debet electis: ne qua peregrina traditio sine p̄iudicio admittatur: ne dum incaute falsa recipiunt a veris incautius seducantur: et dum securus forte aditus muniri querit ex iproniso hostis angelo fortius p̄munitus isurgat. Unde et in psalmis de quibusdam dicitur. Illic trepidauerūt timore: vbi nō fuit timor. Et g dē de pressuris seculi et mūdi fine: de signis et terroribus et erūnis: seu etiā de pseudo christis: et pseudo prophētis plura scripta sunt i diuinis sermonibus: que idcirco non omnibus clara sunt: q̄ multis sunt perplexa nodis et occultis mysterijs inuoluta. Que tamen leo noster d̄ tribu iuda qui patratā singulari victoria resurrexit a mortuis: et ex pte magna doctorib⁹ sanctis aperuit: et ex parte adhuc nō modica statutis declaranda temporibus signis et enigmatibus cōsignata reliquit. In eius siquidem sacro pectore: magnus est doctrine The- saurus qui totus a mortalibus capi

nequit. Non enim est in pondere vt d̄ficiat: nec vt ex eo alia post alia erogari non possint: sed nec tāte humana corda capacitatis aut facundie vt hūc ex toto capere vel exprimere queant. Est gratis et non improperat q̄ bonus et oipotens est: q̄ semper est apud eum puteus gratiarum et vite. Ne igit in hys que proposui: libera erroris concedatur facultas: doctrinisq; varijs ac peregrinis locus reliquatur vacuus in ecclesia Christi ad cautelam eorum qui simpliciter ambulant: et Satthane altitudinem non agnoscunt: quinimo vt falsorum prophetarum figmenta: a quibus si fieri possit in errorem ducentur etiam electi: in quātum Deus annuit deuotare possimus: opere preciz extimauim⁹ ex veteribus et nouis hystorijs opus istud componere: in quo Ezechielis rotis diligenter inspectis: quanta sit in vtriusq; concordia luculenter ostēdimus: et que duo illa Cherubin mutuis se vultibus contemplancia designabant: in duorum testamentorum consonātia assignare curauim⁹: quatenus duz testibus veritatis idoneis nostra fides munitur: nullis possit erroribus a soliditate diuelli. Sic tamen hoc ipsum q̄ scripsimus accipi obsecramus: vt prudētie lectoris pia non desit simplicitas in notādo que legit quaten⁹ sic auctoritate q̄ m̄sta: et ratione aliqua munita recipiat: vt tñ nōnulla que infra scripta sunt: sola teneat opinione: vt videlicet et illa sint nobis ad veritatis indiciz: que certa sunt: et illa que in sola opinione propter varios rerum exitus ad cautelam: duz per ea que completa sunt testimonia veritatis: quo ordine sint complenda pauca sed nō parua que restant: velut in quadriuiio positi suspecta queq; itinera circumspicēdo lustremus. Melius est enim salua fide

Jacobi
p̄ cap.

Ad he-
bre. 13.

ma. 24

Esec. p̄
c. 7. 10.
Exo. 25
2. 37.

p̄s. 13.

ma. 24
et mar.
13. et lu.
21.

Alpo. 5.

Præratio.

de opinioni cedere ubi certitudo non est: quod diffinire aliquod precipaciter/ quod neque rationi neque auctoritati consentit. Sola ergo que in diuinis scripta sunt voluminibus perstringentes et ex eis que clara sunt in auctoritate sumentes: superflua illa que de ortu et operibus antichristi ac fine mundi ex apocryphis ut dictum est sumpta libellis: a plerisque simpliciter amplectuntur: velut peregrina et extranea confutamus. Quod idcirco maxime precandum dicimus: quod nunquam intelligētia scripturarum pari modo parua est de preteritis et futuris: apostolo attestante qui dicit. Cum essem paruulus loquebar ut paruulus: sapiebam ut paruulus: cogitabam ut paruulus. Quando autem factus sum vir: euacuauit que erant paruuli. Ea propter nec facere precipitium possunt agentibus de preteritis hi qui de futuris ingrendo hec et illa loquuntur: dum quod illi in absentia clare intueri nequeunt: isti in presentia manifeste cognoscunt. Neque et si illi loqui clarius: utpote de preteritis aut presentibus queunt: hi tamen necessarius ut de futuris: dum illi ruinam retro dictam non satis utiliter iam patet ostendunt. Hi ut cauere valeant: indicijs quibus valent affuturam predicunt. Namque et hoc ipsum quod ipsi capimus/ ut a nobis vel indicia dari queant/ ipsa presentis temporis vicinitate contingit. Sic enim dicit angelus Danieli. Claude sermones et signa librum usque ad tempus statutum. Pertransibunt pluri mihi et multiplex erit scientia. Et post pauca: vade Daniel quod clausi sunt signatiq; sermones usque ad tempus per finitum. Quod si ita est: constat quod non vni totum scire: sed diuisim per mensura spiritus/ alijs et alijs datum est: quousque ut ait apostolus. Occurramus omnes in virum perfecti: in mensuram etatis plenitudinis Christi

si. Quocirca: nec qui futuri sunt post nos: nec ipsi qui post patres sorte serotina vocati sumus: aliquid nobis arrogare valeamus: illi enim mensuerunt et nos ad reliquias ingressi sumus: quoniam imo ut competentius dicam: ad sparsos dudum manipulos colligunt. Denique pueris istud: illud magis viris ascribis. Et tamen aceruum segetum non ostendunt illi: sed isti: quod illis metere cure fuit: istis in aceruum colligere. Quod autem sciscitanti prophete quousque esset finis mirabilium: que ab angelo enarrantem didicerat responsum est ab eodem angelo cum iuramento: in tempus et tempora et dimidium temporis. Non est ita leue differere ut breui et succincto valeat explicari sermone. Sub eodem quippe numero spiritaliter intellecto: plenitudo concordiam istarum duarum in hoc opere finis est: certis quibusdam temporis spatij et gestorum indicijs continetur. ita ut idem numerus: qui in diuinis voluminibus tam sollemniter habetur clausus sit et obscurus libri huius: de quo et vniuersa pendet nostræ huius tam profunde assertionis materia. Multa enim pro mysterij potestate in sui discussione requirit. multa discussio eo iacentia in monumentis scripturarum sacramenta panduntur. multa que latuerunt hactenus archana consilia deteguntur. Ex cuius apertionis notitia illud quoque nobis perspicabile sit: quod ad cautelam paruulorum christi nescientium ire ad dexteram/ vel sinistram vestigare intendimus imminere: scilicet dies ire et instantis furoris: qui repositi erant mortalibus in fine seculorum. Ad cuius nos peruenisse profunde imminentes calamitates seculi non iam annuntiant: sed ostendunt. Quo enim senilem etatem mundi ad istam intumescens equorior concutiendo premitur: eo iam proxima ruine sue ac si

ad eph.
4. cap.

dani. 12

pme ad
cori. 13.

dani. 12

Prefatio

ad tim.
2. 2. c.

mortis signa precurrunt. Non credunt istud: quorum incrassata corda indurauit ambitio. Volunt perire regnum mundi: quibus exosum est regnum celi. nec cessare Egyptiorum imperium: qui non amant ciues hie rusalem. Ad qd ergo ante tales margaritas spargere / aut pro talibus laboris onus in scribendo subire? Sed omnia inquit Apostolus patior propter electos. Quod si ppter eos christus mortuus est: cur homo impedere negligat / quod p illis accepit: vt data significatione fugiant a facie arcus? Dabo igitur et ego p meo modulo signum: et quod dominus prestare dignatus est in presenti opere intinabo: vt qz ppe sit in ianuis regnum vite is qui hoc opus legere dignum ducit agnoscat. In qnque autem portionibus distinguitur opus istud: et vnaqueq; in semetipsa intellectus sui habet integritatem: et si non totius operis plenitudinem: quia quod minus in vna dicitur suppletur in alia.

Primus liber.

In primo libro agit de iudicijs que exercuit deus in veteri testamento: et septem conflictibus filiorum israel. Secundus liber.

In secundo libro agitur de precipuis locis concordie noui ac veteris testamenti: que per singulas decadas generationum occurrunt: et de vna intelligentia spiritali que ex vtraq; littera miro modo procedit. Tertius liber.

In tertio libro de diuersis generibus sabbatorum: et de alijs locis concordie duorum testamentorum: que in septē sigillis prioris testamenti: et eorum apertionibus noui. miram intelligentiam futurorum lectori studioso exhibere noscuntur. Quartus liber.

In quarto libro generaliter agitur de plenitudine concordie dinumeratis generatiōibus duorum testamentorum ab Adam vsque ad Joannem baptistam: et ab Oſia rege Iuda vsque ad reuelationem elie. Quintus liber.

In quinto libro agitur de precipuis hystorijs veteris testamenti. qualiter intelligende sint secundum spirituales intellectus: eo qd ex fine ipsarum hystoriarum ostendantur nobis multa que futura sunt in nouissimis diebus / si eas spūaliter intelligamus.

Eximij ac profundi persecutoris facram litterarum Abbatis Joachim liber primus Recordiarum veteris. scilicet ac novi testamenti: et de futuris usque in finem temporum.

Non ha-

bēt in hoc mundo manentem hereditatem: sed futuram ingentibus: nihil est salubrius vtiliusque potest: quam memorari iudicio

rum domini que a seculo sunt: ut eorum collatione et exemplis considerare rerum fines: et pensare primum quoniam nihil sit quicquid amittendum cum tempore delectabiliter possides. Clara quippe est et fidelis sententia iuxta Sapientiam qua dicitur. Melius est ire ad domum luctus quam ad domum gaudij. Non enim cantabimus canticum domini in terra aliena: si de numero sumus eorum quod dicitur. Super flumina babilonis illic sedimus et fleuimus: dum recordaremur syon: Sed rursum quomodo flere possimus: si nec perigrinationis: nec principij: nec miserie: que per temporis curricula successerunt: nec earum que future sunt recordationem habemus? sed quasi bruta quedam et irrationabilia peccata sola transitoria oblectamenta pensamus? Et quidem preteritos luctus tunc oblivioni tradere humanum est: cum completi sunt aliquid dies luctus: teste veritate que dicitur. Mulier cum parit tristitiam habet: quia venit hora eius. Cum autem peperit parvulum: iam non meminit pressure propter gaudium: quia natus est homo in mundum. Hoc inquam modo preteritos luctus oblivioni tradere humanum est: quotquot enim filij dei sumus? in spe huiusmodi laboramus. Sed illud est aut demonum proprium aut animalium ratione carentium: videre signa mortis: et mortis exitum non timere: sentire tempestatum indicia: et tempestatem proximam non vereri. Quocirca tractaturis de doloribus ultimis a primis huius mundi doloribus inchoandum est: siue ut detectis ca-

lamitatibus ipsius que singulis seculorum finibus accidere: spiritus illius que decipit insensatos vilescat: siue ut per mala preterita discant hi qui duri sunt corde credere ac vereri: ea que predicta sunt a domino circa finem futura: preteritum cum eadem flagella in significatione precesserint futurorum: ita ut per ea ipsa que antiquo illi populo accidisse legimus: que futura sunt in extremis temporibus intelligere valeamus.

Uic ergo utilitatem libri huius multiplicem esse putem: intentionis tamen nostre est quantum nobis prestiterit deus: regni temporalis: quod proprie dicitur Babylon comprehendere finem: et quod prope sit ecclesie partus: qui tempore eodem futurus est verbis lucidissimis aperire. Si quomodo audiant et quiescant hi qui christiana professione censentur: et relictis vanitatibus et honoribus mundi vocem illam domini audient aure cordis: qua dicitur. Exite de illa popule meus: ne participes sitis delictorum eius: et de plagis eius non accipiat: quoniam pervenerunt peccata eius usque ad celum: et recordatus est deus iniquitatum eius. Sed pro eo quod fletum illum vespertinum de quo dicit psalmus. Ad vespertinum demorabitur fletus. Multum sicut predictum est fletus iustici in primum: non illo populo precesserunt: non ociosum esse crediti eos ipsos in hoc libro primo: non quidem secundum spiritum sed secundum litteram tractando: potius quam scribendo colligere: ut non prius iuxta illud: quod spirituale est: sed quod animale: deinde quod spirituale: quatenus primo secundum litteram per instructionem infantia: ac deinde quod sensum est: sequatur multicus intellectus. Veterum si secundum modum concordie: quo vetera sibi gesta cum novis in quibusdam conveniunt equalitate: versusque testamenti tempora diligenter notamus. Invenimus ad versusque finem pertinere testimonium illud psalmi. quo dicitur. Ad vespertinum demorabitur fletus: quia et illi circa finem transmigrationis facta est: et hic agnoscit faciendam. Nec mirum si homines animales nequeunt ista percipere: quia scriptum est. Animalis homo non percipit que sunt spiritus dei: sed et si nequeunt qui eiusmodi sunt: spiritus

Ad heb. 3.

Eccle. 7.

Isa. 136.

Joan. 16.

Apoc. 18.

Psalm. 139.

psalmi. 139.

psalmi. 139.

b

ritualia spiritualibus comparare: vt veritatem que est in spiritu intelligere queat: Nūquidnam vel illd negare queunt. qd interrogatus dñs a discipulis de signo aduentus sui z psumationis seculi: rñdit dicens. Surget gens cōtra gētem/ z regnū aduersus regnum: z terremotus magni erunt per loca: z pestilētie z fames: terroresq; de celo z signa magna erunt. Ecce qđclarum est in euāgelio: qđ sub obscuro satis enigmate psalmista pphetauerat/ dicens. Ad vespēru demorabit fletus. Qđ si querit de eo qđ adiunctum est: z ad maturinū letitia: Nūquidnam vel hoc ipuz tacere potuit veritas que adhuc venit in mūdum/ vt testimoniūz peribear veritati? Uidete (inquit) ficulneam z oēs arbores/ cum producūt iam ex se fructum/ scitis qđ ppe est essas. Ita z vos cum videritis hec oīa fieri/ scitote qđ ppe est regnū dei. Et iterūz. Hīs at fieri incipientibus respicite z leuate capita vestra qm̄ ecce appropinquat redemptio vestra. At ne qđ diceret nō esse plangēduz/ vbi tam e vicino segitur pfolario letitie maturine. Dices ipsemet alio loco. Iterum aut vido vobis z gaudebit cor vestru: pmissit dicens. Amen amē dico vobis qđ plorabitis z flebitis vos: mundus aut gaudebit: vos aut p̄tristabimini/ sed tristitia vestra vertet in gaudium. Nō igit absq; spe letitie flēduz est z lugēdum: cū miserator sit z misericors dñs sup timētes euz: z in eis qui sperat sup misericordia eius. Un z qbusdam dicētibz. Vanus est qui seruit deo: z qđ emolumētum qđ custodiimus pcepta eius: z qđ ambulauimus tristis coram dño exercitūz. Post alia que rñdit eis/ ad ostendendam remunerationē quaz pcepturi sunt a dño in die illa/ adiecit z ait. Scriptus est liber monumēti coram eo tūmētibz dñm z cogitantibus nomē eius. Et erit/ ait mihi dñs exercitū/ in die illa quam ego facio in peculūz: z parcaz eis sicut parcat hō filio suo seruēti sibi. Et hec qđem dñs in Malachia. In Ezechiele aut qđ magnus sit tristitie fletus/ aptius declarat: vbi viro qui indu-

tus erat lineis ex voce domini dictuz est. Trahi per mediam ciuitatē in medio hie rusalem: z signa Thau in fronte viroz/ gemētūz z dolētūz sup cūctis abhominacionibus que sunt in medio eius. Vbi z mox subditur. Et illi dixit audiente me: Iudā dubiūz qđ sex vii is in quoz manibus/ vt superius dixerat/ vasaiteritus visa sunt: trāsite per mediam ciuitatē sequētes eum z penitite: nō parcat oculus vester/ neq; misereamini senem adolecentem/ z vginem/ paruos z mulieres interficite vsq; ad interitionem. Qđm aut sup quem videritis Thau ne occidatis: z a sanctuario meo incipite. Igit z hī multa sunt que occurrūt/ multa que pro nō materie lustrare cōpellimur: vtpote qui hī plenitudine illam scie quā duo cherubin significāt: de duoz testamētorum cōcordia tractaturi sumus. Illud tñ est precipiūz/ pro quo vt tam multa scribātur/ occasio multipliciter data est: imine/ re. s. tps trāsmigrationis illius qđ deslebat in spū illieremias ppha: z diem illaz tenebrarū z caliginis: de qua per alūz pphetam dictuz est. Ululate qđ ppe est dies dñi/ dies tenebrarū z caliginis/ dies nubes z turbinis/ dies tube z clangoris. Et hec qđem futura sunt/ velit nolit mūdus futura sunt. Sed pleriq; psumētes de clemētia aliter qđ opz presumere: ita vt p̄temnēdum putāt iudiciū iusti dei: ac si preteritis glariationibus/ nullam vnq; seuitatem in puniēdis p̄tōibus ostēderet. Quapropter nō inutile fore credendi timere volētibus verum deuz solēniora eius iudicia/ que in diuina pagina scripta sunt/ ad memoriā eoz quos legere ptingerit opus istud. Et fortassis libros ipsos canonicos in qb̄ scripta sunt rare occurrūt legere reuocare: si quō per ea que gesta sunt in illis hoībuz/ qui multis ignorātijs subiacēbāt. Cōsiderent pariter z intelligāt qua sentētia plectendi sunt illi. qui postqđ vera lux venit in mūdūz/ tūgūt opera tenebra: ū/ magis qđ lucis. Sed iam nūc locus est exordiu que/ rere: si tñ nō absurdūz est querere qđ habetur: z

Luc. 21. z
Matth.
24. z mar
cl. 13.

Luce. 21. z
Matth.
24. z mar
cl. 13.

Abb. 5.

Joan. 16.

Jo. 31.

Mal. 2.

Ezech. 9.

Eze. vbi. 5

Eze. p. 2
10. z 20.
25. z 37.

In tre.

Esa. 13.

Joan. 3.

ps. 88.

Prov. 14.

Gen. 3.

Gen. vbi
supra.

psal. 119.

psal. 136.

Job. 10.

Gen. 3.

betur: et expectare aliunde: quod iure hereditario possideretur. Quis est enim homo pro pagaturus ex adam qui non videat mortem? Quis est homo qui sic vivat ut ignoret sepulchrum: et cuius extrema gaudia non occupet luctus? Qui autem incepit luctus iste: nisi ab eodem adam qui pro culpa peccati sui exclusus est de paradiso: et ut fleret cuius suam pleam reatum suum in valle lachrymarum sine mora inclusus. Quia enim eterne vite largitore protempore suggestioni hostis antiqui qui per serpenterem mulieri locutus est: sensit ut veritatem usurparet. Non fuit decetero dignus qui maneret in loco sancto: et cantaret cuius angelis aliis: sed magis ut dignus erat: missus est in lacum miserie et tunc fecit: in loco horronis et vade solitudinis. Admissus est inquam missus ut lugeret et fleret: et diceret in corde suo. Ille mihi qui incolatus meus: plangatus est: habitavit cum habitantibus cedar multum incolatus fuit anima mea. Fecerunt hec autem primi patres fecerunt patriarche et prophete: quotquot sunt ad vitam predestinati ab origine mundi. Qui et super flumina babylonis miserabiliter sedentes et silentes: quotienscumque audiebant vocem eorum qui dixerant se captivos illi dederunt sibi: et dicentium hymnum carate nobis de canticis syon. Propterea illis ridebant dicentes. Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena? Quomodo exultabimus tor calamitatis addicantur: et non reuersuri in terram tenebrosam et operam mortis caligine: terrarum miserie et tenebrarum: ubi umbra mortis et nullus ordo sed sempiternus horro: inhabitat. Et quidem si hoc solum pateret genus humanum ut dictum est de loco beatitudinis in forma: cem ferream huius mundi: in quo in labore vultus sui vescit pane suo: liceret ei vivere in eternum. Et licet inter multos labores vitam ducere luxuriosam: non esset usque quod detestabile malum si hi qui nescirent gaudia syon: mundi delictis letarentur. Cuius autem et post huius mundi miseria ad eas que preter modum sunt miserie sese videant filii hominum sine mora venire: mirum cur non cogitant in corde suo quod vir ille iustus

dessebat dicens. Homo natus de muliere: brevis vivens tempore: replet multis miseriis: qui quasi flos egreditur et perit: et sicut velut umbra: et nunquam in eodem statu permanet. Verum si primi hominis statum qualis fuerit ante culpam cum adhuc esset in paradiso: qualis eius post culpam ductus est in exilium istud: qualis eius qui hominem mortuum et maxime iugulatum: non dum viderat. Abel iustum filium interfecit agnovit: vigilanter pensamus: longe differentius intellexit esse miseram conditionem suam in morte filii: quam prius quam expulsum fuerat in detrimentum ruine sue et expulsionis de paradiso: quod tunc quidem egressus est homo de patria ad exilium huius mundi: postremo ab exilio ad inferni tormenta. Et hic quidem horribilem esse mortem noverat: et plene didicerat antea culpam. Sed homo ait cum in honore esset non intellexit. Aliter autem audita aliter enim visa pensantur. Ab hac autem usque ad Noe generationes decem decursum sunt in mundum in quibus sufficere extimavit dominus datam sententiam ultionis: ne videret absque iusta causa supra modum extendere manum suam: et non tam ex veritate iudicii quam ex passione iracundie delicta filiorum hominum in furore punire. Sed quid dicit scriptura? Quod non cito perfert propter malos finia absque ullo timore filii hominum perpetrant mala.

Quoniam cepissent inquit ad hoc sed multiplicari homines super terram et filias percreassent: videntes filii dei filias hominum quod essent pulchre: acceperunt uxores sibi ex omnibus quas elegerant. Et post pauca. Videns inquit deus quod multa malitia hominum esset in terra: et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum: omni tempore venit enim quod hominem fecisset in terram. Et quibusdam iteris poenitentis adiutus est. Anno sexcentesimo: ite Noe mense secundo septimodecimo die mensis rupti sunt omnes fontes abyssi magne: et cataracte celi aperte sunt: et facta est pluvia super terras quadraginta diebus et quadraginta noctibus. Et rursus post aliqua. Et aque prevaluerunt

Job. 14.

Gen. 4.

psal. 45.

Ecclesiastes
8. c.

Gen. 6.

Gen. vbi
supra.

Gen. 7.

Abel, 5.

runt nimis sup terram: optiq; sunt oēs montes excelsi sub vniuerso celo. Quin decim cubitis altior fuit aqua sup montes quos operuerat: cōsumptaq; est oīs caro que mouebat sup terram. Unuer/ siq; hoies & cūcta in qbus spiraculū vi te est mortua sunt: & deleuit oēm substan tiam que erat sup terrā: ab hoie vsq; ad pecus tam reptile qz volucres celi delera sunt de terra. Remāsit autē solus Noe & qui cū eo erant in archa. Ecce qualiter p̄fecit mūdus: quimo quēadmodū p̄fi ciendo defecit. Certe ḡiatio illa in pace erat & letitia multa. Dissimulās aut par/ uipendēs scire se miseras p̄ditionis sue. Erāt enim in illa & hoies sicut & nos su/ mus mūdānis irretiti negocijs: & iuxta

Barthei 24.

veritatis vocem: comedētes & bibentes: plantātes & edificātes: & nuptui traden/ tes: nihil suspicātes eoz que acciderunt aduersi. Si enī nos qui ch̄ristu, indui/ mus: quiq; p̄bo vite potari & diuinis sa/ cramētis instructi: munus spūs sancti in baptismo accepimus: repētīnam horam iudicij legimus in scripturis: & tū pro ni hilo reputamus: quāto minus illi tume/ re poterāt: q diuinū iudiciū nesciebant?

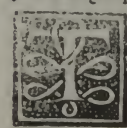
Barthei vbi. 5. & p̄ime ad Thessal. 5

scdē p̄cl. 2

Si ergo vt ait Petrus originali mundo dñs nō pepercit: sed octauo noe preconē iustitie custodito diluuiū mūdo impio/ ruz induxit: q̄sto magis nobis timēdum est qui nullāz penitus excusationē habe/ mus? Et si tantū post se fletūz inerudita plebs illa de suis calamitatibus reliquit: qd de illis erit qui deūz negligūt: & post verbi dei notitiāz dñationem p̄temnūt? Sed de hoc quid dicēdum? Qd mō vix credit enarratū sciet plenius in die illo. Nam & tunc materialis qdam sermo: sa bailis operis arche nō tacuit qd futurūz erat: sed tū dura corda mortaliūz tūc so/ lum ad insolitūz signum euigilare cepe/ runt: cum p̄e nimia turbatione excitari nō poterāt. Clideres enīz tūc matres ob/ stupefcere ad filios & filios eiulare ad ma/ tres/ fratres ad sorores: & sorores ad inui/ ces: nullūq; posse alteri subuenire nec si/ bi. Clideres p̄uīuātes p̄territos dissilire

a mensis: querere fugam & inuenire non posse. Clideres p̄fusos iuuenes illecebro/ sos declinare amplexus: lubricas mulie/ res carnis lasciuia detestari. Clamabat alter ad alterūz: & vniūz lucrūz oīūz ascē/ debat: qz mores qsq; cernebat oculis: & qd ibi accideret stupore p̄territis nescie/ bat. Sed qz illas sufficeret deplorare mi/ seria: si cūcta que ad rem nō p̄tinēt vel/ let enumerare? Que vō nō p̄cuteret cor/ da subita tot vīuētium strages: quas ad lamēta gelidas non p̄funderet mentes? Quis enīz terre abyssi insolitā eruptio/ nem p̄fueros trāfineare meatus: aut ethe/ rea illuione vniuersam p̄fundere supfi/ ciem terre: aut alta nō timeret montiūz opiri cacumina? Illec de originali seculo nō frustra in hoc ope breuiter p̄relibāda credidimus: que velut gallicinia quedāz in t̄p̄estate noctis silētio diem magni iu/ dicij in tonuerūt: vt scirēt filij Adam im/ perare altissimū in regno hoīum: & ocu/ los dñi p̄replari bonos & malos. Ca. 3^m

Prover. 15. c.

Angendum est aut aliqd de sequēti iudicio qd factūz est t̄p̄e illabae: vt sciamus p̄e/ sentem mūdūz nō esse gau/ dij sed meroris. Illoc quoq; mō e multis que solēni memorie data sūt aliqd p̄stringētes: ad explorādas & deplo/ randas nostri enī misērias: totūz impetū nostri cursus dirigamus: vt per ea que le/ gimus sup alios pensemus iminētia no/ bis: & exēplis p̄cedētiūz caueamus su/ tura. Non multa iuxta hebreos decursa sunt annoz curricula a Noe vsq; ad Iba/ braam: ita vt tūc vsq; Noe/ supstes etia; fuisse dicatur. Tradite sunt tūc obliuioni angustie priores: & nec sic offendere ocu/ los maiestatis diuine humana fragilitas p̄timefcit: nec similia mō crimina: qn ēt grauiora iungunt. Sed eoz aliq; oīpotēs deus videre dissimulauit: nōnulla terri/ bili⁹ castigare decreuit. Nō enīz sicut p̄us inundanti voragine/ mortaliūz vniuersi/ tas absorpta est: sed qbusdam quasi rates ventoz agitati p̄cellis sircis/ atq; fileis allis vel arrepti periculis/ crebra nau/ fragia passi

Gen. 19.
Senc. 7.

pme petri
3. c.

Senc. 18.

Psal. 13

Senc. 18

fragia passi sunt. Egit hic sapiēter et pro-
uide diuine moderatio pietatis: ut prius
in alijs primisceret q̄ sibi q̄sq; audiens
accidere formidaret: et in alterius ruina
ppenderet/qualiter q̄ suam plāgere de-
buisse. Datur ergo lamētis spātūz non
miseriarūz soluit incrimētūz. In oculis
nāq; plurimū pars vna districtius iudi-
catur: ut inde plures spū pariant ad ve-
niam: vñ aliq corpore cruciant ad penā.
Quapropter si nō segniter ituemur/ non
in moris occasione formidinis datam esse
p̄stat mortalibus/ cū emisso celitus igni/
to sulphure/ necati sunt incole sosome et
gomoire: q̄z cōmūis illa humani deso-
latio generis q̄z vorago rep̄tina ingessit
rūz q̄z erūnas illas q̄ flerēt plus q̄z octo
aīe non fuere sup̄stites: tum q̄ illud per
aquam istud per ignem et sulphurē acci-
dille: nō inō verba ipsa/ p̄stānt diuina:
verū etiam terra nigra et in cinerem reso-
luta: postremo ad future q̄d vez est ḡia/
tionis terrorem inaudita prius illa vltio
de peccatoribus data est audire illa illoe/
trium q̄z filioz eius posteritas poterat vi-
dere nequa q̄z. Terrūq; est languescēte si
de audita sepius/ ut despecta vilescere vi-
sa magis et expta timeri: quāuis et audita
tanto huius sentib/ tenacius solēt adhe-
rere: q̄z in p̄spectu plurius gesta et pro-
ximo referunt. Sed de his que circa so-
domam et gomoirā gesta sunt diuina iu-
dicia: aut dubium q̄d ad terrorem filioz
Adam. nō languide hucusq; fidei in di-
cia manifesta cernunt. Stagnūz sane fe-
toris sulphurei: cuius degustatio absin-
thij salisq; mīxturam quāte in ipsius p/̄
funde pene lateāt/ patens sup̄ficies et fe-
tor siml/ eque demōstrat. P̄dixerat aut
hoc ipsuz dñs habrae: ne q̄s forte accidit/
se casu/ et nō magis diuinitus causaretur
quasi nō respiciat deus de celo sup̄ filios
hoiūz: ut videat si sit itelligēs aut requi-
rens deū. Num ait potero celare habrae
que gesturus suz/ cum sit futurus in gen-
tem magnā et robustissimā: et b̄ndicēde
sint in ipso oēs nationes terre? Scio enīz
q̄ p̄cepturus sit filijs et domui sue post

se: ut custodiant viam dñi/ et faciat iudi-
cium et iustitiam. Num igit vir sanctus
silērio crederet opprimēda: que ad terro-
res filioz suoz seueritate iusti iudicij dei
gesta esse p̄sciunt? Erat enīz artonicus ex
his que p̄tingerat pater sanctus: et qua-
liter humana fragilitas timere deum iu-
dicem debuisset: exēplo illi terribili edo-
cebit. Sed qua putas cordis p̄ritione?
Quibus putas sermonibus eos qui nō
nouerant instruebat? Aut talibus inquā
aut similibus his. Videtis loca ista o fi-
lij/ in stagnū sulphureum nunc redacta:
ego illa quondam florida et iustar paradi-
si irrigari p̄p̄xi. Et pro intollerabili ma-
litia inhabitātūz in ea: terra oliz si uctise-
ra puerfa est in saluaginē. Illo enīz timue-
rūt deum celi qui creauit oīa ex nihilo:
nec ei qui fecit illos pro acceptis b̄nficijs
dignas gr̄as reddiderunt: ideoq; traditi
sunt in sensuz reprobū/ ut facerēt ea que
nō pueniunt: et mercedem erroris sui re-
ciperēt et in hoc mundo: ut scirent quid
mereant qui delinquūt sub gratia: si tali
sentētia puniti sunt qui sine lege et gratia
peccauerūt. Clerū tamē et si districto satis
equo tñ iudicio eē punitos/ testat simili-
tudo sceleris et ostētio pene. Si enim in
nālem vsuz semine/ extra mēsure limitez
exardescerēt: aut si ardore sup̄ati adulte-
rij libidinis crimen p̄petrarēt: sufficeret
eius forsitā pena ignis: et simplex saltiz
sup̄p̄itium pro reatu sentirēt. Et qui cō-
tra nature vsuz/ masculi insurgētes in ma-
sculos/ q̄d dici quoq; nephās est/ scelus
turpitudinis oparūt/ nō incōueniēti iu-
dicio i sulphure cruciant et igne: q̄tenus
q̄ se v̄stione libidinosa succēderant ignis
paterent ardorem: et qui fetorem tāi sce-
leris volūtariē auxerāt/ fetore quoq; sul-
phuris necarent inuiti. Cap. 4^m.

Aludet sup̄ his hostis anti-
quus/ cui vita semper odv-
bitis/ cui dulcia sunt pocula
mortis: et quod his grauius
est quasi victor/ gloriatur de
scelere/ cum adhuc vsq; p̄perauit sugge-
stio: ut tāa seueritate mīseros/ pena hic

tam premeret gehennalis. Sed nō sic in/
quam eius cōquiescit voracitas/non in/
teremproz copia/eius isatiabilis tempa/
tur rapina: qui miseroz cruciatibus ma/
gis q̄ cruore letat: qui captos vt in ge/
hēna extorreat penas dissimulat tpales.
Illa enim magis hūit/illa magis expetit
arma mortis: quibus pena necis p̄petue
mortalitas hoīum inuoluat. Letat ergo
iuidus ille in germine pctōz: q̄ mūdus
mortalibus plēnū cernit: q̄ plures repit
quos absorbebat malos. Ille iam p̄parat
vasa mortis: lites p̄citāt & ingeminat bel
la. Qd̄ si ea que in nationibus gesta sunt
enumerare querimus: nam necesse est oī/
no ab opere inchoato q̄scere. Sed neq̄
ad opus ipm̄ idoneum eē p̄teor: q̄ vir
eruditissimus Ilidorius p̄sbyter ne la/
tere quiret posteros pleno libro digessit.
Nostroz est aut̄ in hoc libro primo gesta
veteris testamēti cōpilādo p̄stringere: &
in eis huius operis fundamēta iactare:
vt sciat prudēs lector quoz p̄cordia que/
rēda sūt in nouo: duz se similia recolit in
veteri testamēto legisse. Dia quippe vt
ait Apl̄s in exēplum p̄tingebāt illis: sc̄t
pta sunt aut̄ ad instructionē nostram: in
quos fines sc̄loz deuenerūt. Cap. 5^m.

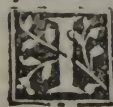
p̄lme ad
corin. 10

Gen. 39.
Eodē lib.
27. c.
Eodē lib.
45. c.

Iob. 47.

Exo. 6.

Ibidem
primo.

Ioseph vir castissim⁹ vt scri/
ptura testat̄ vendētib⁹ euz
fratrib⁹ ductus est in egyptū. Cuius vēditionis dā/
na: cum deus qui bonus est p̄uerteret in
occasionem salutis oī euz sua ple Jacob
descēdit ad filiū in egyptū. Sed cū eius
aucta nimis & multiplicata posteritas/Jo/
seph euz suis fratrib⁹ obeūte/alterius qui
nō nouerat ioseph feroci dñio subderet/
dat impietas p̄siliū/cunctoz auctor ma/
loz: quatenus innocentes hebreoz pueri/
aquis fluminis p̄focari necent: ne ge/
nus ipsuz hoīum tam in prole secūdum/
vltro moduz excrescēs egyptioz sibi re/
gnum versa vice subiceret. Sed clamor
tanti sceleris puenit vsq̄ ad celū: & qui
cūcta speculatur deus in caput reddidit
opantis. Nam qui se p̄tra lactētum tur/
bam indurare nō timuit: cōdigna est sen

tentia indurationis punitus: vt qui non
est misertus infantie/nec deus miseref
illius: & qui in flumine necauit paruulos
marinā reciperet sepulturam. Et l3 alter
pharao ille/alter fore iste credat: nihil tñ
obst̄it in p̄tinuandis mysterijs: si culpa
parētis impij in penā vertit̄ successiois.
Habet enī & impietas/successionem suaz.
Uñ & deus oīpotēs loq̄tur dicens. Ego
sum deus fortis & zelotes: qui reddo ini/
quitatem patrū in filiis: in tertiā & q̄r/
tam ḡiatiōē. Sed in hac seueritate iu/
sti dei faciētis iudiciū iniuriā patiētī/
bus nō dū potuerūt exultare & extolli fi
lij israel: q̄ secuz habebāt & nesciebāt ho
stem aīarū suaz. Probati enim an vel
lent obteperare deo: & ei qui tam multa
pro eis signa fecerat in egypto & in mari
rubro: irritatores potius inuenti sunt q̄
fideles: & qui iram mererent q̄ gratiam.
Propterea & sicut erant digni repleuit
eos deus multis miserijs: donec in solitu
dine deperirēt. Intātuz enī puniti sunt
pro sceleribus suis: vt ex omni illa senūz
frequētia nō sup̄esset aliquis/p̄ter Jo/
sue & Chaleph viros patiētes & humiles
qui iusti vestigia sunt secuti. Nec simpli
ci vltione puniti sunt: vt sicut mozi solēt
hoies ex hac luce migrarēt: sed alij q̄ for
nicati sunt vsq̄ ad vīgintitria milia/vna
die pariter ceciderūt. Alij qui tērauerūt
deus a serpētibus perierūt. Alij qui mur
murauerūt/exterminati sunt: alij ob rea
tum sup̄bie sc̄issa terra absorpti sunt: & in/
audito vltionis genere/viuetes ad inse
ros descēderunt. Cum igitur ḡiatio illa
vniuersa talibus deperiret sentētijs: ad
extirpāda cananeozum germina filij pro
patrib⁹ destinant̄. Delecto nāq̄ populo
illo sup̄bo/populus nouus qui ortus est
in deserto iuenit misericordiaz corā deo:
& ipse hereditauit terras pro qua iurauit
patrib⁹ suis. Qui postq̄ loca nō sua pos
sidere cepit/iuxta illd̄ deuteronomij. In/
crassatus est dilectus: & recalcitranit in/
crassatus ip̄inguatus/cilātatus: dereliquit
deum factozē suū: recessit a deo salutarē
suo. Sed & ipse vt testatus fuerat/faciem
suam

Exo. 14.

Exo. 20.

ps. 145.

Exo. 14.
Sap. 10.
ps. 104

Mt. 14.
& Deut. 1

Exo. 32. &
p̄lme ad
corin. 10.
Mt. 20.
Mt. 11.

Mt. 16. &
ps. 104.
Mt. 14.
& Deut. 16.

Deut. 32.

Exo. 33.

suam

suam abscondit ab illis: eosq; per annos singulos in manibus extraneis dereliquit.

Capitulum 6^m.

Judici. 2
7. 3. 6.
7. pnu re/
gus. 12.
1. reg. 17
7. scd. 5.

In dieb' itaq; Josue vsq; ad rpa David regis: p paucis si/ bi pace iternallis pcessa ite/ rum atq; iteru in manus ex/

1. reg. 1.
3. reg. 3.
7. 4. c. 7
ecclias 2.
p. 2. 2.

3. reg. 11.

Eodem li/
bro 1. cor.
c. 7. 12.

Abi. 5.

3. reg. 12.

Eodem libo
11. c.

Eodem libo
12. c.

scd. reg. 2

traneas dati sunt. Quasi ergo novus lu/ cifer rex ipse bellicosus effulsit: qui 7 ve/ luti gbusdam victoriosi radijs acies te/ nebrarum fugavit: quiq; regnu pacificu Salomoni relinquens: repletus felicitate 7 gloria obdormiuit in pace. Regnavit ergo Salomon in multe eminencie clar/ tate: essetq; inter beatos clarissimus: nisi heu pro dolor nauf agaret in fine. Nam q; phana edificavit 7 coluit passus est 7 aie 7 paterni imperij dei imitum: ita vt in tpe Roboam: quez in suo tanto reatu dereliquit heredem: ex magna sui parte pateret discidiuz. Huius eniz tpius re/ gno in duobus diuiso iminere multa ma/ la hebentis ipsa eadem scissio testabatur. Et David qdem posteritas que in iuda re/ gnauit: vt cuq; in a'ibus legis iussa ser/ uauit: qui vo ab eodem alienati sunt ex/ cidere a fide: seq; varijs errorz spiritibus intercisis lozis fidei veritandos exposue/ runt. Decem deniq; tribus que dicte sunt postea israel: discedentes a iuda: ppiuz si/ bi regem ex effraim in suis possessionib' elegerunt. Qui postq; teplo dei terga ten/ tes a domo David que deus elegerat in biplacito suo iselicititer discesserunt: doce/ te se hieroboaz: qui sibi elegerat in pasto/ rem: duos vitulos aureos 7 deos genuz coluerunt. Et qd iubete deo acceperat sibi hieroboaz: sicut ei ppha predixerat decem tribus: sed tn iusto dei iudicio actum: vt que semp in scissione letabant: in scissio/ nem veniret: 7 que iuite trahebantur ad domuz dei regi qui futurus erat hereti/ cus errature euz eo pariter subderentur. Jam enim alia vice dixerat: no est nobis ps in David: neq; hereditas in filio ysai. Nam 7 antea ptra id qd se dñs voluisse oniderat elegerunt sibi regem filium saul: scientes qd dñs reprobasset euz 7 elegeret

David: 7 semē eius regnatz sup pplm dñi vsq; in sempiternum. Cap. 17^m.

Relinqueretur ergo filij israel deum veru adherentes vitu/ lis aureis: quos fabricauit hie/ roboam: nec creperunt vltra oculos suos: vt recordaretur

iudicioz iustoz: sed alios atq; alios erro/ ribus preteritis addiderunt. Et q; no pe/ nituit eos discessisse a legitimis dei sui/ nec deum iustuz penituit sup ira furoris sui: sed tradens illos in manus regio syrie vehementer afflixit: 7 nec sic auersus est furor eius: sed adhuc manus eius exten/ ta. Tanta eteniz illa isaelis calamitas no/ dus erat penitus pspira 7 in modu tpe suatis animi noua certamina gens assy/ riorz orluntur. Per hos supbia filioz is/ rael no modo pfusa est 7 ptra: sed 7 pla/ ga magis vltima annullata: vt qui suire deo viuenti filialiter nollēt: timore hu/ mano 7 simili obediret mortalibus: 7 q deuz veru in patria venerari neglexerat: ventilati in nationes 7 pphs/ idolis ge/ niuz subderent. Translatis aut in assyrios decem tribubus: sola tribus iuda reman/ sit: que. v3. tribus no modo. x. tribubz is/ rael: sed totius mudi speculum videbat. Et ecce que vincebat gra: vicit delictis: vt no solum se illi equalē faceret sed ma/ iorem: sicut pphetarum eximij Esaias/ Hieremias: 7 Ezechiel docuerunt: 7 vt p/ ueniret vsq; ad posteros datuz memorie relinquerent. Quocirca ira dei in furorem exarsit: eusq; ptra filios iuda vehementer indignatio mota est. Tanto igit aduersus illos seuerius pcuratus est deus: quanto eos affectu paterno diligendo fouerat 7 pterulerat super oia tabernacula Jacob. Traditis ergo militie caldeo: acciderunt eis illa oia que sanctus Hieremias pphe/ ta/ voce lachrymabili deplorat: dicen. Quo obtexit caligine dñs filiam syon: piecit de celo in terraz inclitam israel: 7 no est recordatus scabelli pedum suoz in die ire furoris sui. Precipitavit dñs nec pepcit oia speciosa Jacob destruxit in furore suo munitiones filie iuda deie/

pmi Reg.
16. c.

tertij Reg.
12. c.

4. reg. 17

Esai. 5.

4. reg. 18

4. reg. 17

Esai. 1. 2
3. 2 alibi.

Hier. xj. 2
13. 2. 17.
2. 18. 7 alibi.

Ezech. 8.
7 alibi.

Hier. 32

4. reg. 16
ultimo.

4. reg. 16

Tren. 3.

cit in terram polluit regnuz et principes eius. Confregit in ira furoris sui omne cornu israel: auertit retrorsum dextram suam a facie inimici: et succedit in iacob quasi ignis flammæ deuoratis in giro. Lesauit ergo ab eo regalis gloria: defecit sceptrum: perijt diadema. Que erat dñi gērium: facta est subdita caldeoꝝ. Verūta-
men oipotens deus castigans castigauit illam: nec tñ eam penitus in manib⁹ ho-
stium perimēdam religit. Reddidit enīz retributibus sibi mala: calicem qđ mi-
scuerat illi p̄pinauit caldeis: et tēplūz qđ ceciderat repauit et urbem. Cap. 8^m.

Jer. 25.
2. 29. et
scōi paral.
in fine. et
Esdre ter-
tij 2° c.

Jer. 25.
2. 29.

Dan. 5.

scōi pall.
in fine: et
p̄mi esdre
in p̄n^o.

Esd. p̄mo

Esdre. 3.

Esd. tertij
2. c.

Ag. p̄mo
sach. p^o.

sach. 4.

M Am decursis iuxta Iheremiam septuaginta annis captiuitas eoz p̄sumationem accepit. Sub eodē nāq; tē-
pore rex medoꝝ noie Da-
rius supauit caldeos: et Cyrus rex persa-
rum qui regnauit cū eoiudeos qui erāt in babilone absoluit a vinculo fuitutis. Alterius ergo cor tetigit: ut regnum p-
cuteret babilonis: alterius ut templi dei fundamēta iactaret. Sicq; factum est ut
plures babilone relicta hierosolymam irent: et ad qđ diu suspirauerāt sine mora redirēt. Ut ḡ liber Esdre declarat quot
quot deus tetigit corda hierosolymam prexerunt: a qbus et fundamēta templi

dñi sub Iesu sacerdote magno et Zorobabel duce iuda: ip̄s inchoantibus iacta-
ta sunt. Qđ q; nō rectis oculis asperere gētiles/impedire eos pro viribus moli-
ti sunt: adeo ut per annos plurimos p̄-
pediti iudei: opus qđ se ad horā incepisse gaudebāt/imp̄fectuz maneret. Darij ḡo
persi nō medi: anno altero quo regere ce-
perat Aggeus et Zacharias p̄phē dñi/in
reliquis captiuitatis iude que ascēderūt
de babilone p̄phetare ceperūt: et qđ tē-
plum suuz iterum dñs clarificare vellet/
verbis p̄pheticis predixerunt. Cōsumma-
tum est ergo opus templi sub Zorobabel
duce iuda: facta sibi sup hac p̄missione a
dño per Zachariam dicentem. Adanus Zo-
robabel fundauerūt domum istam: et ma-
nus eius p̄ficiēt eam. Interim sub illo

annoz spatio, quo opus tēpli dñi reman-
serat imp̄fectum. Subito renixit in assy-
ria alter Nabuchodonosor maximus et
rānus: qui sicut Judith docet h̄ storia/
deum se vniuersę terre notari precepit.
Nec longe post sub Artaxerse delibera-
tum fuerat: ut genus iudeoz penitus p-
deret et nomen: et tñ deus oipotens exur-
gens velut a somno nequaquā per viroz
potētiam/ sed per feminas pdidit inimi-
cos: ut qui humiles delere decreuerant/
per sexū humilem pderent. Et qui non
nouerāt prius nisi alta, respiceret: disceret
quāq; humilibus p̄sentire. Sedatis igit
hincinde p̄ssuris/ pacem annis aliquot
habuere iudei: vsq; ad machabeoz tem-
pora libere in suis legibus manere p̄mis-
si sunt. A regno autē grecoꝝ egressus est
Antiochus radix peccati: qui tēplūz oi-
potentis dei p̄stituens in desertum p̄sti-
tuit ciuitatē. Isdrophanatis ergo sanctis
et effugatis ciuib⁹ redacta est in here-
mum terra iuda: et occulta feraz latebra
facta sunt cubilia dispersozum. Ille ergo
crudeliore ceteris/ tempestate transacta/
nō longe post dei filius venit in mūdum
cōplere vniuersa/ que de eo scripta erāt:
qm̄ qđ inspirati diuinitus predixere pro-
phete. Cap. 9^m.

Autem horuz sūma breui
coartemus sermone/ septem
gēntia bella orta sunt cōtra
filios israel: que p̄ eo qđ aliud
designabant futurū/ in libro
Apocalypsis signacula dicta sunt. Nimi-
rum qđ ut littere muniantur sigillis/ ne
prius ab aliquibus legi queāt/ qđ ab eo cui
cōmisse sunt prebeat facultas: ita ne ar-
chana prioris testamēti vsq; ad aduētuz
christi nudarent p̄silio historiarum sup-
ficies/ spirituales contegerat intellectus.
Primum eteniz bellum exortum est
in egyptum/ p̄sequētib⁹ egyptijs israel/
lem: qđ tñ deus omnipotēs maris rubri
pelagis terminauit. Cōsecū successit
in terra cananeoꝝ iam eis per Josue tra-
dita terra in possessionem/ cōsistentib⁹
cōtra eos gentib⁹: et precipue philistei
arte p̄liandi

tertij Esd.
2.
Judith. 6

Wester. 3

per Ind. 2
Wester.
Jud. 13. 2
Wester. 7

p̄mi Da-
cha. p̄mo

Exod. 14

Josue. 12

p̄mi Reg.

Exodi. 13. arte preliandi doctissimus: de quibus in
exodo scriptum est. Cum enuississet Pharaon populum non eos duxit deus per viam terre philistinim: que vicina est reputans ne forte peniteret eum: si vidisset aduersum se bella consurgere et reuerteretur in egyptum. ¶ Preliatus est ergo cum philisteis multo tempore: qui et tam viriliter dimicabatur: ut etiam promittere deo caperet archam federis domini: et eam ibi non impune diebus aliquot in suis periculis haberent maxima multitudine filiorum israel iterum pertra. Multo etenim tempore preualere permixti sunt: precipue in diebus Helij et in diebus Saul: haud dubium quod exigentibus culpis filiorum israel pro quibus et relictis sunt a domino post obitum Josue ut essent eis quasi sudes in oculis eorum in fine. Verumtamen quod ab ortu Samuelis tertium signaculum initiatum est: sic bella philistinorum ad finem secundum signaculi pertinere dicimus: ut multo amplius ad tertium pertinere noscatur. ¶ Ad tertiam namque tribulationem magis quam ad secundam referendum est illud Esaiæ prophete. Uertit syriam ab oriente: philistinim ab occidente: et deuorabit israel toto ore. Et prius ergo et posterius syri et philistinim contra israel et iudam satis prima ceter pugnauerunt. Licet ut iam dixi ad signaculum tertium magis quam ad secundum pertineat concertatio ista: quod et si sub illo imchoata est: non magis preualere promissa: cum magis filij israel et iuda eleuati regibus superbia regi humiliter precauerunt. Et sciendum quod impetus syrorum magis infestabat israel quam iuda: quod magis israeli quam inde vicinitatis periculis iungebantur. ¶ Longa enim concertatio facta est inter syros et filios israel: multique filiorum israel perstrati sunt coram syris secundum scriptum est in 4.º. ca. 13. libri regum volumine. Fratus est furor domini contra israel: et tradidit in manus Asaelis regis syrie et in manu Benadab filij asaelis cunctis diebus. Misertus est tandem eorum propter reliquias electorum suorum: sicut in sequentibus dicitur. Uidit dominus angustias israel: quod attriuerat eos rex syrie: et dedit dominus israel saluatorem: et liberatus est

de manu regis syrie. Et post aliqua. Uidit dominus afflictionem israel amaram nimis: et quod presumpti essent: et non esset qui auxilia/retur israel: nec locutus est dominus ut dele/ret nomen israel sub celo. sed saluauit eos in manu Hicroboam filij Joas. Hac quod breui pace post tot sui detrimenta transacta secuta est validissima assyriorum procella: que reliquias decem tribuum compulit ad ruinam: et velut abyssus multa in momento vallauit. Relicta est tribu iuda in qua David posteritas impabat: quam tamen rex babylonis quanto quasi prelio debellando pertrahit. ¶ Sextum et septimum prelium: duo. v. sub vno tempore et sub eodem signaculo directa sunt contra filios israel post transmigrationem babylonis: quo tempore et babylon quoque illa iclita percussa est a rege medorum. Et sic cessantibus preliis iudeorum cessauerunt pariter et historie: et quemadmodum regeuit dominus die septimo ab omni ope quod patrarat: ita et sub septimo sigillo prelia filiorum israel simul et scribendi labor studiumque cessaret. Sane machabeorum libri: qui non longe ante aduentum domini scripti sunt: non habent in canone scripturarum: non quod tribulatio illa casualiter acciderit: et quasi non requirat aliquid simile in tempore suo: sed ut ab illis septem prescriptis preliis distincta esse monstrantur: utpote quod cum illis nihil constat habere commune. At de hoc in sequentibus. Sed frustra que acciderunt primo parenti et natis eius circa originem mundi et seculo originali in diebus Noe et sosome et gomorre: in diebus habraam et his similia: necnon et gentium bella habitaculum filijs israel enumerando perstrinximus: que antiquo prophetarum vaticinio seu et inspirato diuinitus agiographorum ingenio solenni toto orbe memorie tradita etiam puerulis innotescunt: nisi alia atque alia gesta pertinentia ad nouum testamentum horum similia esse iudicare curemus. Sicut enim arbor quolibet frustra solam radicibus stringit: nisi ramis excrecentibus lenem penetret aerem: sic illius populi gesta in cassum spiritu sancto prescripta fore testamur: atque ut sacra dei mysteria vene/

¶ 14. qrit Reg.

¶ 17. c. qrit Reg.

¶ ultimo.

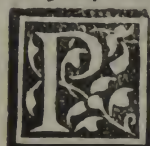
¶ Judith. 13. et 14. c. 7.

rantes amplectimur/nisi in eis spiritalia qdam ee presignata credamus. Quia vo sicut celum distat a terra z penata animalia ab his que terrestria dicta sunt: sic inter testamēti veteris dignitate z noui: z iter corpales z spūales pfictus nō pua dīa est: ea ipsa necessitate qua huc vsqz terrestre iter pgimus/terrenuz pfecuti parētem/amodo cū celesti volare altius cogimur: z penatoz aereos imitari volat?.

Explicit liber primus

Incipit liber secundus. Capi. p̄mu.

prime ad
Cor. 15.

Primus hō vt ait

terra terrenus. Scds hō mo de celo celestis. Quia/

lis terrenus tales z terre/

ni: z qualis celestis tales

z celestes. Sicut portauimus imaginem

terreni/portemus z imaginem celestis.

Cum essemus vt paruuli/cogitabamus

vt paruuli. Nū aut facti sumus viri/eua

cuemus ea que paruuloz sunt. Si enim

de numero illoz sumus/qui relicto in/

choationis christi sermone ad pfecionē

ferunt: tales nos exhibeamus quales ee

oprat ille q dicit. Nolite pueri effici sen/

sibus: sed malitia paruuli estote/sensibus

aut pfecti. Tales nos exhibeamus/quales

sunt hi de qbus dicit: sapiam loquimur in/

ter pfectos: nō quales erāt illi qbus ait:

Nō potui loqui vobis quasi spūalibus/

sed quasi carnalib⁹ tanqz paruulis in xpo

lac vobis potui dedi nō escam. Raptus

Paulus vsqz ad tertium celū/audiuit ar

chana vba/que non licz hoi loq. Quare

nō licz hoi loq archana vba que audita

sūt in tertio celo/nisi q: spūalia sunt: z nō

possunt capere ea hi quos hoies vocat

dicēs. Cum enī sint iter vos zelus z cō

tentio/nōne carnales estis/z sin hoīem

boz/sequere angelum in desertū in spiri

tu: ascēde cum eodem angelo in mōtem

magnum z altū: z ita poteris videre al

ta p̄silia/abscondita a diebus antiquis/z

a ḡsationibus seculoz. Et vocem (ingr

Joānes) primam quā audiui dicentem.

Veni z ascēde huc. Et vt ostēderet ipse/

met/quid ascēsus ille designet/adiecit z

ait. Et statim fui in spū. Inter cetera vo

sacra m̄stera que oculis spūalibus con

templatus est. Vidi (ait) librum scriptūz

intus z foris signatum sigillis septem: z

vidi angelum fortē predicare voce ma

gna. Quis est dignus accipere librum/z

soluere signacula eius. Et nemo (ait) po

terat aperire libru/ neqz videre illū. Et

adiecit. Et ego flebam multū: qm̄ nemo

dignus inuētus est aperire librum/ neqz

videre illum. Et vnus de senioribus di

xit mihi. Ne fleueris. Ecce viciit leo de

tribu iuda radix dauid aperire librum z

soluere septem signacula eius. Hābemus

igit victorem qui aperuit libru/ Hābe

mus leonē de tribu iuda: qui soluit seprē

signacula eius. Jam ergo nuda z aperta

sunt oīa: vera claritas eius qui aperuit li

brum trāsīens de gēte in gētem illustra

uit appositās regiones: z lustrās vniuer

sa in circuitu pambulauit: z puenit vsqz

ad fines terre. A sūmo celo egressio eius/

z occurus eius vsqz ad sūmū eius: nec

est qui se abscondat a calore eius. Nō est

quicqz durum/nō est quicqz aridum aut

difficile/dūmodo propitius ipse sit: qui si

cut in eodē libro testatus est/aperit z ne

mo claudit: claudit z nemo aperit: absco

dens a sapientibus z prudētibus verba

vite/z reuelans ea paruulis: vt oēm phi

losophice sup̄stitionis vanitatem exclu

dat: z discat omnis mūdus subditus esse

deo. Nunc autē quātum ipse dederit ad

pfecionem feramur: z qbusdāz quasi

aquile pēnis assumptis/ad p̄templanda

opera dñi exquisita in omnes volunta

tes eius. A terrenis itineribus ad supe

riora leuēmur. Non enim possumus

imitari nouū z celestem hoīem: qui sim

deum creatus est/z reformari ad imagi

nem eius:

Apo. 4.

Apo. 5.

Psal. 18

Apo. 5.

Bath. xj

Terrelo q

dem iūstie

q dicē bz

nū habuit

se ppiam
in hoc mū
do. Ilic ē
iudeus q
lā messias
adorat ve
niste z su
scipiste re
gnus in re
rum abun
dantia z
gloria.
Exodi. 3.
1. 13. z
Deut. 6.
Job. 21. z
Hier. 12.
Eliac. p^o

Questio

Ad heb.
xj. c.

Deuter. 1.
1. 8. z. 16
Eliac. 1.
Luce. 2.
Exo. 14.
1. 32.
Mat. 14.
1. Deut. 1.

Art. Reg.
ultimo. z
scōi pal.
ultimo.
Ecc. 3.

nem eius: si nō desistimus sequi eum qui
de terra est: q̄ terrena sapit z terrenus in
sistit. An forte dicturus est mihi iudeus.
Ego nō sequor terrenus hoīem: quē pec
casse p̄stat in paradiso: sed obedio. Adoy
si quem scio esse verū iustū: p̄mū: z san
ctum: virum p̄batissimum z amicu dei?
Sed qui sciebat duritiā cordis eorum
qui terreni erāt adhuc pro tpe promisit
eis multa que non decet sanctos: p̄misit
non celestia sed terrena temporalia non
eterna. Ergo ne pro terrena patria sum
dēdus est sanguis: z vt longo viuamus
tempore seruicdum est deo. Quid ergo
videmus viros neq̄ p̄sperari in mūdo/
opprimi pios ab impijs iustos ab iniustis
ambulātes in equitate ab his qui aposti
tanf a deo z sequunt nequitiam cordis
sui? Ut enim pauca de multis p̄stringen
do tangamus: si pro iustitia sua Abraham
patriarcha multiplicat⁹ est in semine car
nis. Quare in singulis regionibus mun
di tā multiplicati sunt filij Adam in gē
tibus incredulis: z nō obedientibus deo?
Si pro munere credulitatis eius datum
est ei vt reges egredierent de lumbis ei?
nunq̄d nō merito paganor filij p̄ferre
potuere numina idolorū suorū: qui colen
tes z seruientes eis etiam in toto mūdo
imperasse noscunt. Nunc enim si fm car
nem p̄gere opus est equare q̄s posset glo
riam saulis glorie Nabuchodonosor: re
gis aut Salomonis licz magni e incliti
Assueri: qui impauit sup centum vigin
ti z septem puincijs: vel certe Alexandri
magni z Octauiani augusti? Si sub hac
vita nū spantes sumus. Quid p̄sunt filijs
israel egressis ex egypto conuēntibus in
deserto: q̄d filij eorū ingressi sunt in ter
ram illam lacte (vt dicis) z melle manan
tem. Sed pro peccatis (inquit) suis ab
forti sunt: eo q̄ nō essent digni obtinere
p̄missa. Fateamur z nos. Sed quasi p̄ tot
annos data est terra ipsa gētibz nō ser
uantibus legem dei: neq̄ obtēperantib⁹
Adoy si seruo dei? Dēs sicut moriuntur
isti: ita z illi: z vnus est vt ait quidam in
teritis hoīum z iumentorū? Quid ergo

iubētur seruare p̄cepta legis: vt longo
viuant tempore sup terram. Nec z sumi
lia opponētes christiani non inueniētes
exitum in Adoy se p̄ferūt se ad p̄phetas/
qui sibi p̄mittūt resurrectionē futuram.
Ad q̄d ipsi. Si tam exilis est p̄missio
Adoy si cōparatione p̄missionis huius z
similius: quas p̄stat factas esse per p̄phe
tas tam longe post obitū moysi: nec suffi
ciens est ad r̄sionem: nec digna relatio
temporalis illius vite p̄missio: p̄pter ea
que de p̄tra obiecta sunt: q̄d si eo modo
ueniens christus post p̄phetas aliud sab
baruz esse docuit: longe dignus eo q̄ sin
gulis ebdomadibus obseruabant iudei:
quō aliam vitam p̄miserat p̄phete: q̄z ea
quā vere p̄miserat Adoy ses obseruanti
bus legem. Q̄ si aliam circūcisionem: vel
abstinētiā cibi Paulus? Q̄ si alias hie
rusalem Joānes illā vtiq̄: quā dicit Apo
stolus sursum est que est mater n̄ra? Nā
si ista que deorsum est hierusalem: ciuitas
reuera iustorū est z mater credētiuz: quō
in ea regnasse impij iusti: z inocētes v
ri interfecti legunt? Quid aut de situ lo
ci aut de copia lactis z mellis dicturi sūt
cum fertilior sit ea terra egypti: de qua p̄
multos labores z erūnas educti sunt: vt
ad istam venirēt? Restat ergo vt fateant
veram esse sentētiā illam Apostoli qua
dictum est: littera occidit spūs autē viuifi
cat. Sed z nos qui cum essemus no
uissimi: facti sumus gratia p̄mi tanq̄ cō
secuti gratiam spiritui magis q̄z littere
obteperare debemus: euntes de claritate
in claritatem: ac si de primo celo ad secū
dum: de secūdo ad tertium: ac si de loco re
neboso ad claritatem lune: vt demuz de
claritate lune ad maius luminare pueni
re possimus. Erat aut locus tenebrosus
z quasi celum obscurū vetus illud testa
mentum: q̄d littera dictū est: nihil habēs
in se calorū: nihil luminis: excepto q̄ p̄
phete viri iustissimi sub eo multiplici
ter dati sunt: qui habētes in seipsis spūm
dei essent quasi quedam luminaria in ca
liginoso loco: aut certe velut clara celi sy
dera in caligine noctis. Sed quanta esse

Exo. 20.
z Deut. 5

Eze. 37. z
Dise. 13.

Ad gal. 5
ad Ro. 14
z p̄mē ad
Cor. 8.
Ep̄oc. 21.
ad Gal. 5

Exodi. 3.

secūde ad
Cor. 3.
Eliac. 19
Bar. x. z
Luce. 13.

potest lux illa volentibus operari? Secu-
tum est aut tempus gratie vt paderetur
scdm celum: vt condere testamētum no-
uum: velut in claritate lune apparete be-
nignitate et humanitate saluatoris nostri
dei: qui nos ineffabili sacramēto illumi-
nauit per semetipsum: pmittens nobis
adhuc maiora in spiritu sancto: qz dignū
non erat vt talia posset humanitas eius
suggere lingua carnis: qualia spiritus ille
sanctus qui pcedit ab ipso. Reuera enī
alia claritas solis: alia claritas lune: alia
claritas stellarum: qz aliter potest docere
deus: alr fm qz hō est lingua carnis: me-
diator dei et hōiūz homo christus Iesus:
aliter pphete qui eius pcursores fuerūt.
Quocirca vt ad primū celum ptinet te-
stamētum vetus: in quo agitur spāliter
de ppagine filioz: Jacob: eoz: s. qui fm
carnem nati sunt. Ita ad scdm ptinet te-
stamētum nouū: in quo agit de ppagi-
ne electoz dei: qui nati sunt ad iustitiaz/
regiati vtiqz ex aqua et spū sancto. Ler-
te si vtriusqz populi cōsiderare differen-
tiam libet: que putas mens humana p-
derare sufficit qz maioris dignitatē est eē
filios dei qz filios israel: maxime cūz na-
tiuitas illa sine peccato esse nequeat: ista
sine iustitia esse non possit? Credidit (ait
scriptura) Abraham deo: et reputatus est
illi ad iustitiam. Qd si fides habrae repu-
rata est ad iustitiam: liquet qz fides eoz
qui credētes baptizant in christo reputa-
ta sit illis ad iustitiam. Multum ergo di-
stat inter vtrūqz celū: multa iter vtrūqz
testamētum differētia est. Differunt sane
vtriusqz natiuitates: differūt vite: diffe-
runt bella: differūt et victorie. Illi enim
ex carne: isti vt iam dixi ex aqua et spū na-
ti sunt. Illi faciebāt vxoribus libellūz re-
pudiū: et simul habebāt qd volebant. Isti
in typo christi et ecclesie singuli singulas
teneri iubent: quas etiam nec dimittere
licet: nisi ob solam causam fornicationis.
Illi pro terrenis possessionibus pugna-
uerunt: siue vt obtinerēt terras nō suas:
siue ne iniām suis cedere hostibus vide-
rētur: isti nō tam pro terra aut qualibet

terrena substantia sed pro sancte libertate
ecclesie et salute spirituum suoz preliasse
noscunt: iuxta illud qd per Joānem di-
ctum est. Si deus pro nobis aiām suam
posuit: et nos debemus pro fratrib' aiās
ponere. Certe vidimus ex parte qd disse-
rat iter vtrūqz celū. Sed nō qz fm ope-
rum tante esse nouimus dignitati: iccir-
co dicimus esse in eo finem pfectionis.
Et vbi est illd qd iam renatis in christo
improbat Paulus: vocans illos hoies et
aiāles: et qbus lac opus esset nō solidus
cibus: dicēs aiālem hoīem nō percipere
que sunt spūs dei. Restat ergo vt in ter-
tio celo finem pfectionis nostre positum
esse itelligamus: celo vtiqz spūalis intel-
ligētie: que de vtroqz testamēto pcedit:
de quo nō esse loci huius differere: ipsa
met de qua eloquimur: auctoritate apo-
stolica edocemur: que prius nos iudicat
educandos esse lacte tanqz paruulos in
christo: vt tandem ad cibum solidum p-
uenire possimus. Verum illud cum do-
nauerit deus. De duobus aut testamē-
tis que infra sunt ea que cepta sunt exe-
quamur: ita tū vt sedētes adhuc in por-
tu ad euitādas sircas et bitalapus note-
mus diligēter exitus maris: qui plerūqz
moram facere nauigantibus solēt: vt quo-
citius ab huiusmodi nodis expediri fue-
rimus: eo liberiori cursu trāsserare pro-
fundum: et ad portū saluterūz puenire
possimus. Valde enīz itinera ista diffici-
lia esse docebat psalmista: qn ei qui pam-
bulare noluit illa ptebatur dicens. In
mari vie tue et semite tue in aquis mul-
tis: et vestigia tua nō cognoscerur. At ne
quis desperaret de trāitu: et abiret retro
adiecit et ait. Deduxisti sicut oues popu-
lum tuū in manu: et Moysē et Aaron. Tale
est enim ac si diceret. Incognita sunt q-
dem itinera hec hoībuz: sed tamē electis
tuis nota fecisti ea. Abscondisti ea a sapiē-
tibus et prudētibus: et reuelasti ea paru-
lis: de quoz numero erat vtiqz Moyses
qui ducebat populū dei per incognitas
vias: vtpote qui erat mitissimus vt ait
scriptura: sup oēs hoies qui morabātur
in terra

p' Joan. 3

prime ad
Corin. 3.prime ad
Corin. 3.

Psalm. 76

Matth. xi

Matth. 12.

in terra. Sed nobis exorandus est ille ve-
rus et vere mitissimus Moyses: qui cum
esset magnus potes sup oia deus: factus
est paruulus ppter paruulos dicēs: his
qui sibi adheferat discipulis suis. Disci-
te a me q: mitis sum et humilis corde: vt
ipse dignes esse itineris: nri comes qui so-
lus habet clauē dauid: qui solus nouit i-
troitus et exitus viarū suarū: qui solus
dicere potuit Ego sum ostium: per me si
qs introierit ingredietur et egredietur: et
pascua inueniet. Igitur et si in mari vici-
vestigia gressuū eius difficilia nimis: ad
cognoscendum tū ea magna nobis fiducia
data est ab ipso qui dicit. Vos autē dixi
amicos: quia oia quēcūq; audiui a patre
meo nota feci vobis. Si autē nota fecit
que audiuit a patre suo: qūo inco- nita
vestigia eius? Sed notādū q: aialū ho-
mini inco nita sunt: nequāq; spūali qui
accepit spūm rimārem oia etiam psum-
da dei. In de est q: Paulus cum multa
disputasset de itineribus dei: et nota fecis-
set sacramēta eius abscondita a seculis et
gnationibus: pōderat qūo celauerat il-
la deus aialibus hoibus testamēti prioris
adiēct et ait. O altitudo sapie et scie dei
q: inco prehensibilia sunt iudicia eius et
inuestigabiles vie eius. Jam ergo cōpre-
hēdebat qui dicebat hec ipsa vel ex par-
te iudicia. Jam pambulabat vias eius in-
uestigabiles qū ista dicebat: et mirabatur
ipse vestigare poterat: q: tunc vsq; nō po-
terat vestigare: vlt certe q: adhuc superat
q: nequeat mortalis homo in hac vita ri-
mari. Sic enī ait ipse in alia eplā. Ex par-
te enim cognoscimus: et ex parte pphe-
tamus. Cum autē venerit qd pfectum est
euacuabit qd ex parte est. Dixit autē hec
Aplā eo tpe quo primum signaculū ce-
perat aperiri: nō tam ppter se: vt ego ex-
tūmo qui vnus erat eoz qui acceperant
primitias spūs a deo suo: q: pro eis qui
ante tēpus ad sciētie plenitudinem aspi-
rabant. Si enim pēto esset illa pfectio
quā futura esse pēdixit: qd opus esset h
ipsa scribere: qūq; dem illis scriberet qui
oia scirēt? Quia vō enigma ipsum multu

plex est nec repente sublatum: sed paula-
tim per tpa scissum est. Scripsit ipse scri-
pserūt et alij: et huc vsq; scribēdi iudiciū
psumat: nō est: quousq; se infundat hu-
manis mētibus ille qui reuelabit abscon-
dita tenebrarū: et manifestabit pñia cor-
diū. Interim tñ indigni: Joāis tamē
Baptiste imitatores eē debemus: qui tā-
diu baptizauit in aqua quousq; veniret
ille qui baptizaret in spū. Construēdum
est nobis cum il delēta altare de terra ipsa:
terra collocanda inferius: vt aqua desup
locari queat: expectātibus nobis ignem
de celo: q: psumat terras et aqua: expectā-
tibus spūalem intellectū: q: terrenam illā
supficiēz līe que de terra est et de terra lo-
quif euacuando psumat: et nihilominus
euāgelicā doctrinā designatā hic in
aqua lambēdo cōmutet: fm q: aqua illa
crassa: quā posuit in altari iīleemias sa-
cerdos: puer sa est in ignē: aut sicut in ca-
na galilee aqua hydryz cōmutata est in
vinū. Et hoc quare? vt caro que itēpo-
sita est psumpta vsq; quaq; dīficiat: vt oia
carnalis intelligentia a facie spūs inane-
scat. Opz inquam nos in hoc ope: altare
testamēti prioris pro dono oipotētis dei
ordinate componere: fundētes et statuen-
tes desup aquas testamēti noui: vt aliud
inter aliud: ac si rota infra rotam inesse p
cōcordiam videat. Inuisibilem autē spū-
tum ignem suū spūalem: veluti de tercio
celo dirigere: vt veniente qd pfectum est
euacuet qd est ex parte. Et q: sunt non-
nulli qui hoc ipsum putāt esse cōcordia
qd spūale intellectum qui pprie dī alle-
goria. Sumo necesse est vt oīdamus qd
dīstet iter pcordiam et allegoriam: vt duz
singulis pro locis suis: singula reddi-
mus: liberis hinc inde meatibus patēti-
bus: riuus suis: absq; malo difficultatis
obstaculo: ad finem huius operis festina-
re possimus. Caplm 3m.

Quoniam cōcordiam proprie eē dicimus
similitudinem eque pportionis
nouī ac veteris testamēti: eque
dico quoad numerū: nō quoad dignita-
tem: cumz. v3. psona et psona: ordo et ordo:

primē ad
Corin. 4.

Bath. 3
Bar. 1.
Luc. 3. et
Joan. p.
vō de cō-
structione
altaris.
tercū Reg.
18.

scdī Ba-
cha. p.
Joan. 1.

primē ad
Corin. 14

Quid sit
Cōcordia

bellum et bellum ex paritate quadam mutis se vultibus inueniunt: ut pote Abraham et Zacharias/Sarra et Helisabeth: Isaac et Joannes baptista et homo Jesus et Jacob. Duodecim patriarche et numeri eiusdem apostoli: et quodlibet simile: quod totum ubique occurrit: non pro sensu allegorico sed pro concordia duorum testamentorum facere certum est: unum vero spiritalem intellectus ex utroque procedere. Sunt enim si sane sapimus: duo significata unum significatus ostendentia nobis qui credimus in deum unum/unum esse patrem/ad quem spiritaliter pertinet vetus testamentum. Unus dei filius ad quem spiritaliter pertinet novum. Unus spiritus sanctum: qui ab utroque procedit: ad quem spiritaliter pertinet mysticus intellectus: qui sicut dictus est a duobus procedit. Ut enim vel tenuiter aperiat quod dicitur: quod magis simile queri potest: quod quod alter et alter senex/de sterili et sterili matre/unicum et unicum filium percreavit? Nec dissimile estimandum: quod Isaac patriarcha genuit Jacob: Joannes autem non genuit sed baptizavit Christum: quod in illo hoc est in Jacob confirmata est generatio carnis: ut esset pater carnalis populi: qui ex patris cognomine vocatus est Israel: in isto generatio spiritus ut esset pater secundum spiritum/populi quidem christiani. Ut enim populus ille per duodecim patriarchas/ita iste per duodecim apostolos precreatus est: excepto quod ibi quod natum est ex carne/caro est: hoc autem quod natus est de spiritu/spiritus est. Si vero opponitur de baptismo Joannis: quo baptizatus est Christus quasi non habuerit illam virtutem quam habet baptismus Christi: non ideo tamen soluitur similitudo mysterii: quod et si super alios qui baptizati sunt a Joanne noluit deus pater mittere spiritum suum super Christum tamen misit illum/nec sine testimonio vocis sue qua dictum est ei. Ille est filius meus dilectus/in te complacuit mihi: quod ut si constat quod ipse quoque Joannes sine aliquo baptismo repletus fuit spiritu sancto adhuc ex utero matris sue. Quid obstat non video si et illis qui baptizati sunt in Joannis baptismo: occulta saltem gratia

tia spiritus sancti data esse referatur: sicut et ceteris viris iustis: qui sub lege et prophetis saluari per gratiam meruerunt. Aut si putas non pertinere ad rem: quod non Joannes dedit spiritum sanctum/si deus omnipotens misit illum: ergo nec baptismus Christi quo baptizabant apostoli pertinet ad rem: quod et si homines erant qui baptizabant/deus tamen solus qui infundit gratiam/deus solus qui operatur opera et virtutes. Quid ergo distat secundum carnem inter generationem Isaac et Jacob: hic distare videtur secundum aliquid baptismi Joannis et baptismi christi. Semen egredere Isaac in solo Jacob electum in Esau reprobum fuit: cui nec pena vota vel merita/eternam potuerunt impetrare salutem. Solus autem Jacob gratia materna preuenit: paternam benedictionem consequutus est: tam utique in semetipso quam in semine suo. Non enim semen Jacob ex parte fuit reprobum et ex parte electum: sed totus est in semine reputatus: et nec in illo reprobo defuisse noscimus: quod aliud est quod pertinet scriptura propter mysterium de electione temporalis: aliud quod pertinet de eterna. Similiter baptismus Joannis in ceteris quos baptizavit: quasi inutilis erat: quod non poterat eternam impetrare salutem/et tamen ad aliquid utilis: quod erat velut quoddam primarium aduenire/ad quod est christi baptismus. Solus autem Christus punctus gratia spiritus sancti constitutus est heres/pater cum ceteris patribus testamenti prioris: et quicumque baptizati sunt in ipso/facti sunt filii Abraham: et si nec iter eos esse desinerint cobrudenda ignibus scintilla sicut et in filiis israel. Igitur secundum hunc modum persone et persone duorum testamentorum/mutuis se vultibus inueniunt: et nihilominus viri et viri/populus et populus/ordo et ordo/bellum et bellum/et si qua possunt esse similia: que sibi affinitate similitudinum pari esse causa rationis perveniunt: excepto quod illa magis ad carnem/hec magis ad spiritum referunt. Licet nec ibi quoad spiritum/nec hic deesse quoad carnem. Igitur non solus persona/persona/verum etiam multitudo/multitudo respicit ut est hierusalem/Romanam ecclesiam: Maria/

vide magis
gistrum sen.
in. 4. d. 2.
et ibi reli-
quos the.
quod non tenet
quod baptis-
ma Joan.
remitteret
peccata.

Gen. 27.

ad Gal. 4

Bapt. 13.

maria/cōstantinopolitanam: Babylon/
Romam: Egyptū/imperiu3 cōstantino/
politānu3: et his similia. Cap. 3^m.

Quid sit
Allegoria

Allegoria est similitudo cu/
cuiuscūq; rei parue ad maxi/
mā: ac si dies ad annu3/ebdo/
mada ad etatē/pfona ad or/
dinem: vel ad urbem ad gen/
tem/ad populū/et mille talia. Verbi grā.
Abraam vnus est homo/et significat or/
dinem patriarcharu3/in quo multi sunt
hoies. Zacharias vnus est homo/et hoc
ipsum significat. Sarra vna est femina/et
significat synagogam. Synagogam dico
nō reprobam quā designat Agar/sed ste/
rilem iustoz ecclesiam: que quotidie in/
gemiscbat et desolebat obprobriu3 sterili/
tatis sue. Vidēs vt tangam aliud myste/
riu3 exult atē in fili3 emulam suam: et
diem festum agētem in diuitijs suis. Da/
tus est filius Sarre/filius nō carnis/sed
pmissionis tēporis senectutis sue. Illoc
est qm venit plenitudo tēporis/vt mit/
teret deus filium suū/natū ex muliere/sa/
ctum sub lege: vt eos qui sub lege erant
redimeret. Ergo et Helisabeth illd idem
significat: qz et ipsa cu3 esset sterilis/in se/
necute genuit filiu3: ambo in senectute
matru3 orti sunt: et tū cum esset Isaac se/
xagenarius natus est Jacob: et sexto men/
se a cōceptione Helisabeth cōceptus est
Christus: qz vsq; ad sextum tēpus secun/
di status sterilis fuit/ad modū spūaliū
viroz ecclesia: et modo tēpus est vt mul/
tiplice in prole: et extēdat palmites suos
vsq; ad mare: et vsq; ad flumē ppagines
eius. Scdm vō anagogem: Ilabram si/
gnificat deum patrē: Isaac filiu3: Jacob/
spūm sanctu3: et nihilominus Zacharias
pater Joānis significat deū patrē: Joā/
nes baptista filiū: homo christus Iesus/
spūm sanctu3. Et hoc qdem de spiritua/
li intellectu: q pprie dī allegoria. Cap. 5^m

Intelligentia vō illa que con/
cordia dicitur/ similis est vie cō/
tinue/ que a deserto porrigit
ad ciuitatem/iterpositis locis
humilioribus/ in qbus se via/

tor ambigat iter rectū adire: et nihilomi/
nus iterpositis iugis montiu3/a quibus
possit posteriora et anteriora respicere/et
residui itineris rectitudinē ex retroacte
vie ptemplatione meriri. Vis enim qui
coram facie graditur/vbi itineris vesti/
giu3 nō apparet: ex aspectu retroacti agē/
di rectitudinem pensat. Vbi autē nec agē/
da nec acta lustrare itinera viator pōt: si/
cut in locis humilioribus accidere p sue/
uit/ fidei rōne magis qz specie ad loca se
pertrahit montuosa: vt exinde vel erra/
ta corrigat/vel seipsum in bñgestis acce/
pta securitate pfirmet. Illet autē iter illud
quo pgere cupimus/duce deo/aliqud pro/
illo securus/vt pte q non aliquo casu
agitur/aut agi cepit: sed in dei sapia et do/
ctrina: hñs stationes suas/certis limitib/
designatas. Qui videlz limites diuersis
modis pñderādi sunt: largo. s. et districto
fm maiora tpa et h3 mediocra et minora:
qd totū de numero gñationū et tēporū
pprietate colligit. Aliud nāq; tēpus
fuit/ in quo vivebant hoies fm carnem:
hoc est vsq; ad Christu3/ cuius initiatio
facta est in Adam. Aliud in quo viui/
tur inter vtrūq; hoc est inter carnē et spi/
ritum: vsq; ad presens tēpus: cuius ini/
tiatio facta est ab Heliseo propheta: siue
ab Ocia rege iuda. Aliud in quo vi/
uitur fm spūm vsq; v3. ad finem mūdi:
cuius initiatio a diebus beati Bñdicti.
Fructificatio itaq; vel pprietates primi
tēporis/ siue vt dicimus melius primi sta/
tus. Ab Ilabram vsq; ad Zachariam pa/
trē Joānis baptiste. Initiatio ab Adam.
Fructificatio secundi status/ a Zacharia
vsq; ad gñationem quadragesimā secun/
dā. Initiatio ab Ocia siue a diebus Asa/
sub quo vocatus est Heliseus ab Helisea
ppheta. Fructificatio terty status ab ea
gñatione que fuit vigesima secūda/ a san/
cto Bñdicto vsq; ad pñmationem secu/
li. Initiatio a scō Bñdicto. Illec pposita
sunt a nobis et ostensa in fide: sed scio q
pauci sunt qui recipiāt/ nisi manifesta ra/
tio prestet experimetu3. Cū necesse est in
hoc scdo libro veluti de quodā agro pre/

1^m

2^m

3^m

tertij reg.
19. c.

parando ad semen spinas euellere que/
itionuz: quatenus in alijs libris qui secu/
turi sunt terra ipsa diuine pagine dilige/
ter exculpta in cordibus fidelium feracius
fructum ferat.

Capitulum 5^m.

Ecunduz q^o tres status secu/
li mutationes ipse temporum
operuq^{ue} testantur. Licet to/
rum hoc p^{re}sens seculum vnu
esse dica^{ur}: ita tres esse ordi/
nes electo^{rum}: l^o vnus sit dei populus: vna

plebs tam auctoritatibus sanctorum pa/
trum: q^{uod} ipsa euidentia rerum manifeste co/
gnoscamus. Et eor^{um} quidem ordinu^m pri/
mus coniugato^{rum} est: secundus clerico/
rum: tertius monaco^{rum}. Coniugato^{rum} or/
do initiatus ab Adam: fructificare ce/
pit ab Abraham. Clerico^{rum} ordo/initia/
tus est ab Moysa: qui cum esset de tribu
iuda obtulit incensum d^{omi}no: et si non im/
pune. Fructificauit autem a Christo qui
verus est rex et sacerdos. et monaco^{rum} or/
do s^{ecundu}m quadam propriam formam: cu^m spi/
ritus sanctus cui est auctor beato^{rum}/per/
sectam exhibuit auctoritatem/incepit a
beato Benedicto/viro vtiq^{ue} claro: mira/
culis/ope^{re}/et sanctitate: cuius fructificatio
in t^{em}poribus finis. Fuere naq^{ue} monachi
et satis clari monachi ante ip^sum: sed qua/
re in quibusdam ordo monasticus precesse/
rit/dicet postea. Illud aut^{em} scire op^{er}e q^{uod} ip/
dem ordo qui s^{ecundu}m propriam forma^m initia/
tus est a sancto Benedicto: s^{ecundu}m quadam si/
gnificationem initiatus est ab Heliseo
ppheta: in cuius spiritu venisse p^{ro}stat eu/
dem venerabile Benedictu^m: q^{uod} et t^{em}pora simi/
lia testant^{ur} et p^{er}fectio vite. Illud quoq^{ue} di/
ligentius obseruare volo: vt cum loquimur
de p^{ri}ncipis istoz statuuz t^{em}pus Abraham/
Isaac et Jacob/pro vno p^{ri}ncipio accipia/
mus: similiter et t^{em}pus Zacharie Ioannis
baptiste/hois christi Iesu: vt q^{uod} cause exi/
gunt causas/ nulla putet inesse differentia
vtrum statuamus principium primi sta/
tus. In Abraham/sive Isaac/aut Jacob.
Vtrum principiu^m s^{ecundu}m Zacharia vel
Ioane filio eius: aut et in christo Iesu.
Vtrum principiu^m tertiu^m in g^{en}eratione 43^a

an in duabus p^{re}cedentibus eam. Quod er/
go dicimus vsq^{ue} ad p^{re}sens/ vsq^{ue} ad dies
istos/ et si q^{uod} simile ita est accipienduz: ac
si nonaginta anni pro vno p^{re}senti t^{em}po/
re accipiant^{ur}: q^{uod} finis cuiuscunq^{ue} temporis
in sacra pagina largo et stricto modo ac/
cipi consuevit.

Capitulum 6^m.

Quod autem tres g^{en}erationes
pro vno p^{ri}ncipio accipien/
das ee dicimus/ non discor/
dar a sacro mysterio sancte
et indiuidue trinitatis. Si
eniz pater et filius et sp^{iritu}s sanctus noⁿ sunt
tria p^{ri}ncipia/ sed vnum p^{ri}ncipium/ noⁿ
est absq^{ue} causa mysterij/ vt tres viri iusti
qui typus retinet^{ur} trinitatis pro vno p^{ri}n/
cipio accipiantur: ita vt quilibet eoz ac/
cipiatur pro p^{ri}ncipio: et ip^si tres pro
vno p^{ri}ncipio. Sane q^{uod} tres ordines illi
de quibus supra locuti sumus in p^{ro}p^{ri}is t^{em}p/
oribus clarueru^{nt}: p^{ro}tinere ad mysteriu^m
trinitatis ostendetur inferius. Nunc assi/
gnari op^{er}e p^{ro}cordiam in eisdem ordinib^{us}/?
vt noⁿ discedat ad dexteram aut ad sini/
stram: q^{uod} et si ea que accideru^{nt} multipli/
cia sunt: iccirco t^{em} alia post alia vsq^{ue} ter/
tio ostendit deus/ vt trinu^m se esse ostende/
ret in p^{er}sonis. Alioq^{ue} si vna persona esset
deus: nec tria distincta opera ee^{nt} quer^{et}
da: nec in vno t^{em} concordia assignari va/
leret. Quia vo^{ro} tres sunt persone/ et si ipse
tres vnus deus: dicit filius de patre et de
se. Pater meus vsq^{ue} modo operat^{ur}/ et ego
operor. N^{on} aut^{em} pater sine filio aut q^{uod} si/
lius sine patre? Sed t^{em} qui ait vsq^{ue} mo/
do p^{ro}p^{ri}ietates imaginu^m itelligi voluit:
vt sicut in illis qui patres dicti sunt vsq^{ue}
ad Christu^m veneranda est similitudo pa/
tris: ita in his qui redempti sunt per san/
guinem filij/ et nati ex aqua et sp^{iritu} sancto
veneremur imaginē ipsius filij: qui vo/
luit habere fr^{at}res in terra/ cu^m sit d^{omi}ns oiu^m
et creator vniuersoz: vt sit ipse (vt ait Pau/
lus) primogenitus in multis fratribus.
Quia vo^{ro} baptizatis iaz apostolis ait idē
d^{omi}ns et redemptor. Nos aut^{em} baptizabimini
sp^{iritu} sancto/ noⁿ post multos hos dies.
Quod dicitur post hec operatio spiritus
sancti

In p^{ri}nci/
pio secūdi
nariu^m.

p^{ri}me Jo^h 3.
5. c.

Joan. 5.

Joan. 3.
Bapt. 12
et Marc. 3
et Luc. 8.
et Gal. 4.
et Act. 13.
et Rom. 8.

Actu. 1.

Sen. p^{ro} 2
2° c.
scdⁱ para/
li. 26.

q^{uod} rurs^{us} 2

Job. 1.

sancti in spūalibus viris que maxime cir-
ca finem seculi expectanda est: et si in ali-
qbus iam p̄cesserit qm̄ p̄sumabit in mul-
tis que inchoata est in paucis p̄missio il-
la dñi per Jobelem dicentem. Erit in no-
uissimis diebus effundam de spū meo su-
per oēm carnem et p̄phetabūt filij vestri
et filie vestre. Et de his pro loco satis di-
ctum est. Illud tñ tacere nolo ne qd
me arguat de p̄missio: q̄ operibus terrij
status nōdum potest assignari cōcordia
nisi ex parte: q̄ nōdum cōpleta sunt ipsa
opera nisi imodica sui parte. Dicemus
tñ de eis in loco suo id qd possumus: vt
exhibitione presentij certa fiat expectatio
futuroz. Dicta sunt ista et adhuc labor
est. Locuti nāq̄ sumus de tribus statib⁹
huius mūdi s̄m id qd significāt tres ma-
gni patriarche et tres angeli q̄ apparuerunt
vni eoz hoc est Abraham: non s̄m id
qd significant Aaron et Moyses et duo
cherubin quoz supra fecimus mentionē.
Unde necesse est alio mō assignare status
mūdi: p̄pter aliud mysterium trinitatis
vt qui tres status mūdi p̄pter tres p̄so-
nas diuinitatis assignare curauim⁹. Alio
modo nō tria t̄pa sed duo t̄mmodo assi-
gnemus: q̄ sic op̄s fieri. Et ita se h̄z causa
et manifestatio veritatis. Caplm 7^m.

Secunduz rationem eoz que in-
fra dicturi sumus: tēpus primi tē-
stamenti vsq̄ ad Ch̄istum cuius
initiatio ab Adam fructificatio a Jacob.
Tempus noui testamenti vsq̄ ad p̄sumā-
tionem seculi cui⁹ initiatio ab Oīa rege
iuda fructificatio a x̄po. Scimus enī q̄
p̄p̄lus ille carnalis qui dictus est iudeoz
imitatus est p̄mū parētem in corruptio-
ne peccati: q̄ sicut p̄mus est oīuz ita pri-
mus scribit in ordine patruz. Pop̄s autē
Romanus qui vocatus est gētilis sicut
docet Aug⁹ in lib. de ciui. dei. Initiatus
est a quodam mecho q̄ genuit de stupro:
Romulus et Remus in diebus Oīe:
vterq̄ autē misericordiam cōsecutus: po-
pulus dñi ille a diebus Jacob: ite a t̄pe
quo Ch̄istus venit in munduz. Electi
sunt enim ex illo patres per legem et cir-

cuncisionem: ex isto filij per sacramētum
baptismi: et inuēta est in illo s̄m hoc simi-
litudo patris: in isto filij. In l̄. v. vides
similari q̄ illi sp̄aliter patres isti nō tam
patres q̄ filij dicti sunt. Et ne similitu-
do deesset donoz sp̄s sancti qui a patre
filioq̄ p̄cedit: p̄cedit quodāmodo de
regno iudeoz: regnuz qd vocatur est is-
rael in qbus inuēte sunt reliquie electoz
et etiam sp̄uales viri inter quos Melchys
et Melchysus et filij p̄phetaz qui erant in
hierico: et nihilominus de ecclia vniuer-
sali que cōmissa est Petro: p̄cessit quo-
dāmodo ecclia grecoz: in qua inuente
sunt reliquie in diebus suis: et magis pa-
tres p̄uersantes in deserto similes Melchys
et Melchysus et filij p̄phetaruz cōmoran-
tium in hierico. Nec illud estimef alie-
num a mysterio: q̄ siue tunc decem tri-
bus a domo Dauid: siue nūc ecclie gre-
coz diuise sunt s̄m aliqd a Romana ec-
clesia: q̄ et illud veruz esse p̄stat qd Apl̄s
ait. Diuisiones gratiarū sunt: idem autē
sp̄itus. Et sciendum q̄ littera veteris
testamenti cōmissa fuit populo iudeoz:
littera noui populo Romano. Spiritua-
libus autem viris spiritualis intelligētia
que ex vtraq̄ p̄cedit. Cap. 3^m.

Portet nos in his que cepra
sunt de tribus ordinibus et
duobus populis vicissim re-
petere hec et illa: vt respectu
alioz alia facilius capiantur.

In his autē que de duobus populis dicta
sunt ostēsum est q̄ a patre et filio mittat
sp̄s sanctus: qui vtrq̄ et ipse cum mitti-
tur spirat vbi vult: et diuidit de suo sin-
gulis prout vult. Qd autē sine principio
et sine fine a patre filioq̄ p̄cedit: magis in
tribus ordinibus sup̄ascriptis p̄siderari
op̄s: q̄ ibi lucidius apparet qd de ei⁹ s̄m
plicinatura incōcuisse tenet. Cum agere/
mus de ipsis ordinibus: diximus ordi-
nem monachozum s̄m quādam p̄p̄riam
formam initiatū fore a beato B̄ndicto:
s̄m eo quādam similitudinē ab Melchys
p̄pheta. Diximus enī fuisse monachos
ante tēpus sancti B̄ndicti: in qbus iam

tertij reg.
12. c.
Et de p̄ces-
sione. f. f.
in p̄. d.
xj. q. 1.
Seco. et de
materia cō-
ficti di cor-
pus x̄pi in
4. dist. xj.
p. 2. q. 1.
sco.
Ad Loz.
p. 12. c.

Abi supra

In primo
d. xj.

Lib. 15
c. 21. et 22

Egeble
vel Achas

Gene. 1.

Ad eph. 4.

Quia san-
guis est se-
des aic.Aristo. 6.
dica. rlo-
nia.

Bar. 1.

p. inc ad
Loz. 7. 2
ad Gal. 2

Bar. 1.

ad Ro. 8.

precesserat ordo monasticus sup quo vel
quia locus exigit: vel q: promissione te/
nemur: opz nos absolvere a pmissio/ma/
xime p sacru mysterijz trinitatis: q: nos
in tribus ordinibus ipse assignare pro/
missus. Ille in re notaduz est q: qui se
cit hoiem ad imaginem z similitudinez
suam: z creavit Ille abraham Isaac z Jacob
vt gereret tppu deifice trinitatis: sicut z
plures alios: ipse voluit constitui tres or/
dines istos: vt essent: z ipsi ad imaginem
z similitudine trinitatis: iuxta illd Apo/
stoli. Donec occurramus oes in unitate
fidei in virum pfectuz in mesuram eta/
tis plenitudinis christi. Ita eniz extima/
da est apud deu vniuersa multitudo cre/
dentiuz: ac si vnus ho qui pstat ex carne z
sanguine z spiraculo vite. Sicut eni san/
guis medius est iter carnem z aiaz: ita or/
do clericor: medius est inter coniugatos z
monachos. Ille q: coniugatoz ordo imagi/
ne p:is: q: sicut p: deo: p: est q: bz filijz:
ita ordo coniugatoz: no nisi ad p:cedos fi/
lios istitut: est a deo. Et si ad duritia cor/
dis eoz q: terrena sapiunt aliquid p: miserit
alioz: sicut q: eest prius voluntati diuine: ali/
qd' indulerit Aplos: ne deteri: aliquid acci/
dere potuisset. Ille habet z clericorum ordo
imaginem filij: q: verbuz patris: q: ad l:
pstitutus est ipse: vt loquat z doceat po/
pulu: viam dñi: z ostendat ei p:tinue legi/
tima dei sui. Ille habet z monachorum ordo
imaginem spūs sancti qui est amor dei:
q: no posset ordo ipse despiciere mūdum
z ea que sunt mūdi: nisi p:uocatus amore
dei z tractus ab eodem spū qui expulit
dñm in desertum: vñ spūalis dictus est:
q: no fm carnez ambulat sed fm spūm.
Igit p:mus ordo initiatus est ab Adam:
2º ab Noia rege iuda: 3º fm aliquid ab Ise/
lyseo ppheta: fm aliquid a bto Bndicto.
Quare sic? Quia spūs scūs a p: filioq: p:ce/
dit. Si eniz a solo p: p:cederet sicut fili/
oportunus eē videtur vt ordo clericor: z
monachor: fil' inciperet: z siml' ambo p: su/
mationem acciperet. Si autē a solo filio
sicut filius a solo patre: ita videt p:tinere
trīmodō. Tertius status ad spiritū san-

ctum: quō secundus ad filium. Quia vō
vnus est p: a quo p:cedūt filius z spiritus
scūs: vnus. s. q: a patre simul p:cedit z fi/
lio. Duo qui p:cedūt ab vno patre: recte
p:mus status ascribitur patri: scūs soli fi/
lio: tertius cōmunis filio z spiritui san/
cto. Nec istud tñ dico: vt (q: a cordibus
abst' fidelū) diuisus eē credat regnū aut
operatio vnius p:one a regno aut opa/
tione duaruz: sed hoc plane accipiendum
est p:rietate mysterij. Sicut enim tres
p:one sunt z vnus deus: ita plerūq: in
his que cōmunia sunt tribus: inueniunt
distincte significationes ad similitudinē
p:sonarum fm qd' vt est in Abraham: q:
pater p:ncipaliter dictus est significatio
patris: in Isaac significatio filij: in iacob
spūs sancti. Igit p:mus status attribue/
dus est patri: scūs filio: tertius spūi san/
cto: pro eo enim qd' in tertio statu osten/
surus erat spūs sanctus: gloriā suā: sicut
suam filius in scdo: z pater in primo: sic
eo tpe quo Christus venit in mūdus: ve/
nit etiam spūs sanctus: prius qdem ad
vginem: deinde ad eos q: baptizati sunt
in christo: vt eis qui adhuc paruuli erāt
in christo: no posset ita ostēdi claritas spi/
ritus sancti: qui videri nō potest quō cla/
ritas filij: qui in carne visibili quā assu/
pit/ resurrexit a mortuis. Hinc in euan/
gelio filius ego rogabo patrem z alium
paracletum dabit vobis: spūm veritatis
quem mūdus iste non potest accipere: q:
non videt eum: nec scit euz. Cap. 9m.

Propter hec venerāda mysteria/
ordo coniugatoz: initiatus est ab
Adam: duo reliq: ordines ab Ise/
lyseo ppheta z ab Noia rege iuda: ita tñ
vt ordo monachor: qui quodāmodo vi/
sus est incipere ab Iselyseo: alio mō inci/
pere a sancto Bndicto. Causa vō myste/
rij dicta est. Ibi vt ostendat q: spūs san/
ctus p:cedat a patre: hic vt ostēdatur q:
p:cedat a filio. Clerum z si is initiatus est
ordo monachor: in gñatione tñ vnus
est. Et si bis datus est spūs sanctus: ipse
tñ vnus est: nec separatus est: q: abst' fi/
lius a patre: vt seorsum mittatur a patre/
seorsum

In primo
d. xj.Augu. pº
de tri c. 8pme Joā.
5.Luc. pº
Actu. 8.

Joan. 14

Matth. 3.
Mar. 1.
Luc. 3. 7.
Joan. 1.

Joan. 10.

seorsum a filio: sed q: nō poterāt mentes carnaliter hec intelligere nisi distincte ostēderetur. Alia vice missus est sup filium in specie columbe: vt pareret qd pcederet a patre qui dixerat Joāni baptiste. Sup quem videris descēdentem spūm meum et manētem sup eus: ipse est qui baptizat in spū sancto. Et alia vice insufflatus est a filio: vt ostēderet qd pcederet et ab ipso. Clertū et qm missus est in specie columbe: ita missus est a filio quēadmodū et a patre. Et qm insufflauit filius sup aposto- los et ait. Accipite spūm sanctum: ita da- tus est a patre: quēadmodū et a filio. Sic sacra mysteria sane sunt vbiq: intelligen- da: nō fm qd est oīno illud qd significat/ sed fm aliqd qd pertineat ad catholicāz fidem. Neq: enim q: loqitur homo: iccir- co loqitur et imago: aut q: audit et videt homo: audire vel videre pōt imago: ope- rari/ comedere/ ambulare: et tñ ad aliqd facta est: hoc est vt per eam aliquatenus speciem hoīs premlari possimus. Sed neq: illud pretermittēdum existimo: qd sicut littera testamenti veteris p̄tinet ad ordinem iugatorū/ doctrina noui ad or- dinem clericorū. Ita p̄ter illud qd missi- ce p̄tinet ad spūm sanctum: et vitalis re- gula sancti patris Bndicti/ si fm litterā tenenda sit: nihilominus tñ p̄tinet ad spūm scūm: q: qd p̄tinet in eadem insti- tutiōe monachorū/ spūs et vita est. Sicut enim aliud est qd p̄prie p̄tinet ad spiri- tum: aliud qd spectat ad effusionem do- norū: alia est significatio ipsius spūs: alia que p̄tinet ad effusionem donorum. Sed forte arguendi videmur in hac parte: q: in opere cōco: die ista loqmur de trinita- te: que et pro excellētia sui/ et pro vitanda maxime digressionē/ venerāda hic essent potius q̄ scribenda. Si arguendus sum in hac parte ipse me arguo: sed tñ si que- ris a me sup aliquo loco: quare hic que- rere illud maxime vbi aliqd videtur ab- surdum. Opz me/ sicut extimo/ reddere rōnem: ne quasi verba sterilia/ et ratione carentia/ a scrupulosis et tardis corde ad credendum: maxime aut ne ab emulis et

obtreccatoribus p̄temnātur. Si nō intel- ligunt oīa in sapientia esse facta: si igno- rant magna opera dñi exq̄sita in oīs vo- luntates eius. Igif q: duo sunt quorum vnus ingēitus/ alius genitus. Condita sunt duo testamēta: quorū primūz vt su- pra diximus specialiter p̄tinet ad patres. Scdm ad filium q: aliud de alio: porro spūalis intellectus vnus est ex vtroq: p- cedens: et ipse specialius p̄tinet ad spūm sanctum. Et rursus littera testamēti ve- teris p̄tinet ad iugatos: littera noui ad clericos: regula sub qua degūt monachi ad ipsum ordinem monachorū. Quia igitur p̄sone deitatis tres sunt coeternae sibi et coequales/ fm hoc qd hoc p̄tinet ad si- militudinem ipsarū p̄sonarum primus status tenēdus est ab Adam vsq: ad chri- stum: scdus ab Oīa rege vsq: ad p̄sens: tertius a beato Bndicto vsq: ad p̄suma- tionem seculi. Ut aut p̄termittamus tē- pora initialia et teneamus id qd singuloz p̄prium est. Primus ab Abraham Isaac et Jacob/ vsq: ad Zachariāz patrem Joā- nis/ siue vsq: ad ipsum ioānem et ad chri- stum iesuz: scdus ex eodem tpe vsq: ad p- sens: tertius a presenti tpe vsq: in finem. Rursus q: due persone sunt: quarum vna ingēita est/ alia genita: p̄sone inge- nite ascribēda sunt opera testamenti pri- mi: cuius tēpus ab Adam vsq: ad chri- stum: p̄sone genite opa testamēti scdūdi: cuius tēpus ab Oīa vsq: ad p̄sumatio- nem seculi. Scdm vō qd p̄prium est singlo hoc est absq: tēpore initiali primūz tem- pus ab Abraham vsq: ad zachariāz: se- cundum a zacharia vsq: ad consuma- tionem seculi. Quia vō vna persona est que ex duabus procedit et ipsa spiritus sanctus dicta est ascribēda sunt eidem p- sone quedam specialia op̄ra que ex alijs processerūt: de quibus suo loco dicitur. Prima diffinitio designatur in A. qd est elemētum triangulatum. Secunda desi- gnatur in ω. in quo virgula de medio duarūz procedit. Utrūq: ergo sciri opor- tuit: quia vtrūq: plenarie p̄tinet ad ca- tholicāz fidem.

Lapm x̄m.
d 2

psal. 103.

psal. 110.

Althana/ sius in sim- bolo.

Augusti. p̄mo d̄ tri- nitate. c. 4 et alibi se- pe in eodē libro. Et Althana. vbi. 5.

Joan. 2.

Libro. 22
c. ultimo.

Leuit. 25

Matth. 1

Stenfa ratione quare tempo-
ra mudi duobus modis opz
assignari: ppter qd et Joanes
dicit de hydryis lapideis ca-
pientes singule metretas bi-
nas vel ternas: modo dicendum est vtrum
fm numerum annoz extimada sunt te-
pora ista/aut fm aliquid aliud. Dicit aut
beatus Augustinus: cum ageret de era-
tibus in libro de ciuitate dei ab Adam
vsq; ad Noe esse vna etatem: similr vsq;
ad Abraham/ vna etatem. Qd cuq; dixit/
set adiecit et ait. No q; tot annos habue-
rit scda etas quot sma: sed q; tot habuit
generationes. No igitur fm intellectum
numerum annoz extimanda sunt tem-
pora ista/ sed fm numerum gñationum.
Etenim ab Adam vsq; ad Christum fue-
re gñationes qdraginta et tres: et ab oia
vsq; ad finem scdi status sexagintatres.
Ab oia naq; initiatum est testamētum
nouum qd pfirmatum est in Christo: ne
prius videretur deficere vetus qd nouū
seminatus et radicans germinaret ex hu-
mo/ et pduceret fructum. Scriptus quip-
pe est in lege. Moyse. Donec nascent no-
ua/ vetera comedetis. Caplm xj^m.

Super his que dicta sunt de tem-
poribus/ et adhuc dicenda/ admo-
nendus est sumopere lector hu-
ius operis: quatenus in initijs istorum
tempoz/ aut in finibus eoz non sit ser-
pulosus exactor sup vna vel duabus ge-
nerationibus: qd vt fiant in quibusdam lo-
cis insertiones inter noua et vetera/ a pe-
nultima est aliquado incipiendus: et tūc
subtrahit e medio duabus gñationibus:
due vltime generationes duplices exti-
mentur: quatenus et plures sint in nume-
ro et pauciores in re. Unde et Maththeus
volens incipere ab Abraham/ et perfee-
re vsq; ad Christum/ certus numez gñ-
ationū necesse habuit ptermittere tres ge-
nerationes: vt earum nullam faceret me-
tionem. Sed et illud sane memorie comē-
dari opz: qm distinguimus tpa per deca-
das gñationum/ in scda et quarta et sexta
distinctione excedit vna gñatio numerū

decadarum. Ubicūq; aut hoc accidit nō
est incipiendum ab eadem gñatione/ sed
a sequēti. Sunt aut que ita excedunt nu-
merum decadarū ab Adam vsq; ad chri-
stus gñationes tres. Que videlz gñatio-
nes: qd et fm aliquid tenende sunt/ et fm
aliquid ptermittende: et in veteri testamē-
to scripte sunt in ordine suo: et in euan-
gelio pretermisse sunt/ vt iam diximus a
Maththeo in loco vno: hoc est inter Jo-
ram et Ociam. Qd si due gñationes in-
termittende sunt in prima distinctione
que extendit (vt iam dixi) vsq; ad Isaac:
vt in scda distinctione sumāt principiu
ab Abraham/ et tres gñationes inueniuntur
penitus intermisisse liquet: qd quinq;
gñationes extra seriem fuerūt: vt possint
oēs gñationes ab Abraham vsq; ad chri-
stum/ sub quadagesimo numero fm ve-
ritatem euāgelicaz coartari: qd tñ ad ter-
tiu statū referēduz est prius qd ad scdm:
qd in scdo pñunciatum est fm litterā/
in tercio psumabit fm spūm. Cap. 12^m

Quoniam constet ex supradictis tem-
poribus: qd decursus ab Adam
vsq; ad Jacob sub viginti et vna
gñationibus psumationem accepit: sicut
et tempus qd decursus est a Jacob vsq;
ad Ociam: et nihilominus ab Ocia vsq;
ad Christum: ac per hoc vt ordo pñgatoz
initiatum est ab Adam/ ita clericorum ab
Ocia. Queritur nō imerito vtrum in or-
dine monacoz seruāda sit pfectio ipsius
numeri/ an nō: et si seruāda est: vtruz idē
ordo gñationum querendus sit in eo: an
cuius ordo sit e latere/ qd ad rez pñnet re-
quirendus. Qd in sequētibz diligētius
prosequēduz est liquet qd a iacob patriarcha/
veluti duabus vjs descenditur vsq;
ad David. s. per iudices et rectores popu-
li. Altera per patres ita vt ipse vnus da-
uid veluti qdam pñpotens annis duos
in se riuos suscipiat ex vno qdem fonte
pgressos: sed diuersis vsq; ad se aquaruz
ductibus venientes. Et qdem Maththeus
de Jacob processisse nō est dubium: sed
tñ dignitate et merito ipsius Jacob equa-
lis fuit: vt pote cui deus oipotens et ma-
iora cōcessit

Scd pat.
2. 21. ca.
vsq; ad. 27
inclusiue.

In libro
Gen. in li
bro Exo.
et i ajis ve
teris est.

In libro
Regum et
Para. l.

iora concessit. Unde et quedam auctori-
tas principij data est ei ad similitudinem
spūs sancti: qui sic procedit a filio dei: ut
in equalis sit eius a quo procedit. Si er-
go utrūq; ponimus in principio: ita ut
ab eis pariter incipiamus/iuuenimus fm
lineam que descendit per patres psumari
prescriptum numerum in Amasia patre
Ogie: fm lineam que descendit per pn-
cipes in abia patre asaira ut nec h ipsuz
discordare queat a similitudine veritatis
q alia ratione dissimile esse videtur. Igi-
tur scribenda sunt eoz noia in ordinibus
suis: ut qd simplici verbo dicimus: rei
evidentia ostendamus.

¶ Odo clericor. ¶ Odo monacoz

I Acob.
Judas.
Phares.

M Oyses.
Josue.
Othomel.

Efron.
Aram.
Aminadab.
Maason.
Salmon.
Booz.
Oberth.
Jesse.
David.
Salomon.
Roboam.
Abia.
Asa.
Josaphat.
Joram.
Ocozias.
Joas.
Amasias.
Ozias.
Esaia.

Ahorh.
Delbora.
Bedeon.
Abimelech.
Ehola.
Jair.
Jepte.
Abessa.
Abilon.
Abdon.
Sanfon.
Hely.
Samuel.
Saul.
David.
Salomon.
Roboam.
Abia.
Asa.
Helyseus.

Caplm 13^m.

¶ Consideratis diligētius duabus
lineis: que sicut apte liquet a da-
uid et deinceps tendunt ad vnu: nihil est
amodo qd offendar cursum cōcordie in
scdo statu vsq; ad finem: sed fm id qd p-
tinet ad mysterium filij incipe ab Ozia/
a quo sumēdum est initium secūdi status
et percurrere vniuersas gñationes per ter-

minos et fines suos vsq; ad hec tpa no-
stra. Et fm id qd p̄tinet ad mysterium
spūs sancti incipe ab Asa et Helyseo p/
pheta et pge vsq; ad sanctū Bndictum
Cōpletis ab eodem Helyseo gñationi-
bus quadragintaduabus: ut in eo facias
initium tertiū status. Cuius fructificatio
in tpibus istis: ex eo videlicet tēpore quo
ex ordine molis mēsum cisternēsum or-
do p̄cessit. Notādum vō q linee iste nō
sunt ordinate fm p̄prietates tempoz: sed
fm numeri equalitatem. Opz autē nos
scribere noia ipsa patrum et iudicuz: fm
q pro tpe alia post alia sunt secuta: ut ap-
pareat quid posterius et qd prius. Quid
hēt similitudinem ingenitū et qd nati: et qd
vnius spūs ex vtroq; procedentis.

A Dam. Inia^{or}.
Seth. die plaga
torum.
Enoa.
Laryan. Ge. 5
Malaleel.
Jareth.
Henocho.
Marsusalem.
Lamech.
Noe.
Sem.
Arphasath.
Sale. Ge. x. et xi.
Heber.
Phaleg.
Ragau.
Seruth.
Machor.
Thare.
Habraam.
Isaac. ge. 21. et mat. 1.

I Acob.
Judas.
Phares.

Efron.
Aram.
Aminadab.
Maason.
Salmon.
Booz.
Oberth.

Jesse.
David.
Moyse.
Josue.
Othomiel.
Aiorh.
Delbora.
Bedeon.
Abimelech.
Ehola.
Jair.
Jepte.
Abessa.
Abilon.
Abdon.
Sanfon.
Hely.
Samuel.
Saul.
David.
Salomon.
Roboam.
Abia.

Hely
seus
Sa.
Josaphat.
Joram.
Ocozias.
Joas.
Amasias.

Lib. Josue

Lib. iudi-
cum.

In libro
Regum.

Initatio
p^{or}. mo-
nacoꝝ.

¶ Josiada
sacerdos.

Abbatis

Lib.

Concor.

C Esaias.
Initiano
ordinis cle
ricorum.

O Sias. Anno. xij.
Joa. Anno. xij.
than. Anno. xij.

Acha. Anno. xv.
Ezechias. Anno. xv.
Adanasses. Anno. xv.
Amon. Anno. xv.
Jofias. Anno. xv.
Joachim. Anno. xv.
Jeconias. Anno. xv.
Salathiel. Anno. xv.
Zorobabel. Anno. xv.
Abiud. Anno. xv.
Elfachim. Anno. xv.
Acor. Anno. xv.
Sadoch. Anno. xv.

Barth. i.

Chiz Anno. xv.
eliur Anno. xv.
eleasa Anno. xv.

**Ordo pha
risorum.**

A Anno. xv.
eliur Anno. xv.
eleasa Anno. xv.

Matthan. Anno. xv.
Jacob. Anno. xv.
Joseph. Anno. xv.

A Anno. xv.
Joa. Anno. xv.
than. Anno. xv.

Anno. xv.
Joa. Anno. xv.
than. Anno. xv.

Anno. xv.
Joa. Anno. xv.
than. Anno. xv.

Anno. xv.
Joa. Anno. xv.
than. Anno. xv.

Anno. xv.
Joa. Anno. xv.
than. Anno. xv.

C initia
ordinis mo
naco. B.
Benedictus.

Bis Bie.

Ordo cister.

**Joachis abbas
ordinis florēns**

**Tertius sta
tus sub euā
gelica perfe
ctione incipit**

Caplm 14^m.

Inscripta linea ostendit ma
nifeste/qua ratione ordo cō/
iugatorum initiatus sit ab Adā.

**Ordo clericorum qui et doctorum
ab Ucia rege iuda et Esaiā pppeta. Or
do monachorum fm aliqd ab Hdelyseo p/
pheta: qui vocatus est ad gratiam pphe
tie in extremo tpe Asa regis iuda: et fm
aliqd a beato Bndicto: qui quātum dā/
tur intelligi ex his que legimus in libro
dialogorum vocatus est a dño ad ordinem
monachatus circa extremitatē 16^e gñā/**

**tertij Re.
sum. 19.**

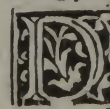
**Beati gre
gorij pape**

tionis/ab incarnatione dñi. At in his oī/
bus si pspiciamus aptissime claret sacra/
mētum fidei nostre quāqdem sub certis
gñationibus miro quodāmodo fm qd
exigit ratio pcor: dantibus sibi: et alius or/
do ex alio nasci monstrat: et alius qui est
tertius a duobus pcedere. Si enim que/
ris descēdere per lineam patrū/psideran
do numerum gñationum ab Adam vsq;
ad Amasiam patrem Ucie/ iuenies qua/
dragintaduas. Si aut per lineam Iudi/
cum: ita vt post Jacob qui descendit in
Egyptu: accipias Moysen qui ascēdit
cum populo ab Egypto: et reliquos vt
supra scripti sunt in ordine suo ab Adam
vsq; ad Abiam patrem Asa gñationes q/
dragintaduē. Exinde si incipis ab Ucia
ab ipso vsq; ad finem secūdi status: qui
ppe est gñationes sexagintatres: sicut et
ab Adam vsq; ad Christum. Si aut in/
cipis ab Asa sub quo vocatus est Hdely/
seus: ab ipso vsq; ad trigēsimā septimā
gñationem ab incarnatione dñi: sub qua
et pualuit ppe solito ordo monasticus sub
regula sancti Bndicti in partibus gal/
liarum gñationes sexagintatres: vsq; vo
ad initium tertij status septuaginta. Et
rursum a sancto Bndicto vsq; ad cōsu/
mationem seculi eadē extimatio manet:
sub eo tñ dierū numero/ quem nouit ipe
solus qui fecit oīa fm. psilium volūtatis
sue. Duplicatur idem mālīs numerus in
spiritu sancto: vt ostēdatur qd ipse sit co/
operator patri et filio: vtpote qui a patre
filioq; procedit.

**Gene. 46
Exo. 14.**

**Barthel
24.**

Caplm 15^m.

Primum in tribus supra scri/
ptis capitulis: qd si incipimus
numerare ab Adam et descē
dimus per lineam iudicū et
regum vsq; ad Abiam patrē

Asa inuenimus noīa patrum quadragin
taduō: ita tñ vt ab Isaac qui est finis in li
nea paternali/ trāseamus ad Moysen/ q
est principium in linea pcessibili. Sed qd
diuersa numerorum mysteria aliqn diuersa
reliqunt: aliqd notari opz in eadē linea
iudicū: qd nec dissimile est ab auctorita
te prioris testamēti/ nec alienum a com/
putatione

Nū. xj.

putatione generationum Matth. Ele-
git enim Moyses septuaginta duos se-
niores qui essent cum eo ad ferenda one-
ra populi: et tamen septuaginta ascende-
runt in montem: duo vero ex eis remanserunt

Ibidem.

in castris. Qui videlicet duo: quia non ascen-
derunt cum alijs in montem: videntur
esse segregati a numero aliorum quando de
septuaginta senioribus loquitur scriptu-
ra divina. Quia vero scripti fuerunt cum
alijs: et quando spiritus Moysi propaga-
tus est in septuaginta requieuit: et nihil
ominus super eos ita perfecto annumerā-
di sunt cum eis quomodo Paulus et Bar-

Actu. 13.

Nū. i.

nabas cum duodecim apostolis: aut ma-
nailes et Effraim cum duodecim patriar-
chis: quatenus eo modo fateamur ele-
gisse Moysen septuaginta duos seniores
ad regimen populi: quo beatus Lucas

Luce. i.

christum Jesum totidem discipulos desi-
gnasse testatur. Secundum hoc etiam in
linea iudicum ita videtur aliqui associa-
ti cum superscriptis: ubi exigunt hec cer-
ta mysteria: ut tamen eos non in omni

De Ioseph
Judi. i.

mysterio associatos esse sentiamus. Sunt
autem viri ipsi Ioseph et sengar: hisbo-
seth et arphalia Joachaz et sedechias. Si
quidem Ioseph separatus est a numero
iudicum illius populi: qui multi anni tra-
sierunt inter ipsum et Moysen: qui edu-
xit populum ex egypto: et tamen secundum ali-
quid associandus est eis: quia ipse prius
fuit dux et doctor domus patris sui ma-
neribus sub eo filijs israel in egypto: usque
ad diem dormitionis eius. De sengar autem
ita loquitur scriptura: ac si esset unus ex iu-
dicibus dicēs: ita post hunc id est post aoth
fuit sengar filius enath: qui percussit de phi-
listim 600 viros vomere: et ipse quoque
defendit israel. Tercius quoque non ait post sen-
gar: sed post mortem aoth tradidit dominus fi-
lios israel in manus iabin regis: videlicet quod
aut prepositus fuit aoth: aut non eque
auctoris: ut quasi esse in numero iudicum vi-
deatur. Hisboseth quoque regnavit super
israel propter quod super iudam. David autem super
omnes israel non regnavit: nisi post obitum hisbo-
seth: videlicet quod ipse scribendus sit in nume-

Gen. vlt.

Judi. 3.

Judi. 4.

scd Reg.

2. c.

scd Reg.

4. 7. 5.

ro iter Saul et David. Sed quia prius vn-
ctus fuerat David in regem: cum adhuc
vivere Saul: et post mortem Saul regnavit
in iuda. Videtur secundum hanc rationem quod iure
hisboseth secundum aliquid scribendus sit in nu-
mero et secundum aliquid iure a linea excluden-
dus. Sicut arphalia Joachaz et sedechias
nequaquam primus ad genealogiam et tamen ipsi
regnaverunt in iuda: ac per hoc secundum aliquid
videtur primus ad lineam: et secundum aliquid non
videtur: quia tamen non fuerunt de patrum nume-
ro ex quo semine natus est christus: ad nu-
merum tamen iudicium primus noscitur.

Hoc autem sic oportuit et sic placuit ei quod se-
cit omnia pro velle suo: quatenus et quibusdam
mysterijs exigentibus scribi queat: et qui-
busdam reventibus iterum mitti. Quocir-
ca si horum aliqui inveniunt in lineis infra
scriptis: non est attribuendum errori: sed
certi aliquid proprietate mysterij. Ca. 16^m

Generaciones in veteri testa-
mento varie fuerunt et inequa-
les: quia alie sub longiori anno-
spatio successerunt alijs alie sub
breuiori. Ut enim pretermittas
cetera a natiuitate Noe usque ad natiuita-
tem sem quingenti anni transisse scribunt:
et tamen vniuersas eorundem annorum quasi ge-
nuit arphasat cum esset annorum 35. genuit sa-
le. Ubi et illud diligenter notandum est: quod ab Adā
usque ad Noe maiora fuerunt spatia gene-
rationum: quia a Noe usque ad david. Porro a
David usque ad transmigrationem babilo-
nis non a natiuitate vnius usque ad natiui-
tatem alterius accipiendum est tempus generationis:
sed a regno in regnum. Ex qua re accidit
ut omnino breuiora sint spatia: adeo ut aliquis
quidam annis: alius tribus annis: alius
tribus mensibus regnasse ferant: et tamen vnum
quodque spatium regni pro vna generatione regni
accipiendum est. Quia hoc differt iter ve-
tus testamentum et nouum: quod iter lunae et so-
lem. Oportebat generationes prioris testame-
ti ad modum lune crescere et decrescere:
varios et dissimiles accipere cursus. In no-
uo autem manere stabiles sicut sol: qui semper
manet in iubare claritatis sue. Et reuera
quod sicut sol iustitie Christus est qui regnat

scd Reg.
16.Eodem li-
bro. 2.De Arpha.
qrit reguz
xj.De ioachaz
qrit reguz
24.De sedech.
qrit reguz
24.

Gene. 5.

Gene. xj.
qrit reguz
16. 2. 21. 7
15. 2. 23.

Barthel
17.
Exo. 34.
et ad Cor.
pme. 3

Joan. 3.
Luce. 3.
q trigena
rius nume
rus pnter
ad patrem
Esec. 1. 7
Ioseph in
30° anno sa
ctus est p
posit^o egg.
Gen. 41.
Hic q ne
mo os sa
cerdotari
an tps. 30
annoz.
d. 77. ca.
epo. 7. 78
ca. pnter.
sz aliter in
cle. de era
tare et qnta
te. c. gñale
De psecr.
d. 4. c. ve
nerabilis.
statim de
bet bapti
sari.
Barth. 1

tertij reg.
19.
Apoc. 12

118 gñale
gñale du
da um.

in populo christiano: sic et hebreorum popu
lo Moyses cui splendor faciei lune simi
litudinem expulit. Igitur in testamento nouo
non secundum carnem accipienda est generatio sed secundum
spiritum. Quod secundum spiritum? Audi ipsum dominum
in euangelio: Quod natum est ex carne/caro
est: et quod natus est ex spiritu/spiritus est. Et quasi
triginta annorum erat dominus qui cepit habere fi
lios spirituales: quod est figuratum fuerat in
unctione David et inchoatione prophetie
Ezechielis prophete. Recte spatium generationis in
nouo testamento triginta annorum numero
terminatur: nimirum quia perfectio ipsius nume
ri ad fidem pertinet trinitatis. Unde est quod ne
mo absque magna necessitate deus in nouo te
stamento suscipere sacerdotum dignitatem: ut
fiat pater spiritualis nisi sit. 30. annorum: ne ab illo
summo sacerdotum dissilis esse videatur: quod fuit
dux itineris in conspectu ecclesie. Si autem
secundum formam ordinis ecclesiastici eo anno quo
nascuntur infantes debet renasci ex aqua
et spiritu sancto. Trigesimo vero anno: quod promouen
di sunt ad honorem pinus/pstui sacerdot
tes liquet. Quod si hoc modo ex eo anno quo ce
pit baptizare dominus noster Iesus christus notare
iueniret in filiis ecclesie vereri generationum
successio: quod tamen quod non facile nec decem fuit
satis esse debuit quod tam lucide processit in ipso
christo. Igitur generationes ecclesie sub spatio. xxx.
annorum singule sibi singulis tricenariis ac
cipiende sunt: ita ut sic ad Barth. comprehendit
tempus primi status sub spatio generationum
42ta ita tempus secundi status sub spatio generationum
mero terminari non sit dubium: maxime cum
hanc ostendat significatum in numero dierum quo
mansit absconditus Moyses a facie Abar: et
quo mulier amicta sole que designat eccle
siam: mansit abscondita in solitudine a fa
cie serpentis: accepto haud dubium die pro
anno et mille ducentis sexaginta diebus pro
toridem annis. Unus est autem in quo hesito
et hesitare magis volo: quod aliquid in hac
parte temere diffinire: utrum in suppletio
ne huius numeri zacharias et Ioannes ba
ptista filii pro duabus generationibus sint acci
piendi propter illud quod supra scripsi de dua
bus generationibus: an omnino due generationes pertine
tes ad eundem numerum: persequens eam que

presens est: et si hoc verum sub eodem annorum
numero quo et cetera an forte breuiabunt
ipsi dies propter electos. Et utrum tres an
ni et dimidius pro duabus generationi
bus accipiantur. Caplm 17^m.

Emorari debemus eorum que
dicta sunt de magnis et preci
puiis temporum spatij/cum de eis
superius ageretur: ut considerata
ratione magnorum seculorum: que
pene nota est vniuersis ad distinguenda
mediocra spatia: de quibus non est adeo solle
nis memoria sermo dirigat: quatenus duz
certos fines posuit esse rebus agnoscimus/
eo in eisdem rebus dei sapientiam admiremur
quo eas sub certo numero et concordia ab
eo qui fecit omnia in sapientia/sapienter esse positas
usquequaque sentimus. Et quod de maiora spa
tia usque ad sexagesimum/aut quasi septuagesim
um generationum numerum duobus quod modis:
sed ad vnum tendentibus prelatum esse predi
cimus. Ille est ab Adam usque ad christum: et
ab Ocia rege usque ad consumationem seculi
Ab quo tamen spatiis si subtrahuntur initiales
generationes numero. xxi. que ideo in 2° et 3°
statu non habent propria tempora: ut ostendat vera in
esse unitas iter noua et vetera perfectio ad
proprietatem singuli duorum statuum. xlii. tamen
generationes primere noscuntur: hoc est a Iacob
usque ad christum: et a christi incarnatione usque ad
finem secundi status. Et hoc quod de spatiis tem
porum primi et secundi status. Secundum plenitu
dinem quadragenarij numeri: qui propter sex
hebdomadas generationum ex quibus pertinet in
se duobus additis perfectione laboris. Sa
ne tertius status/cuius initia posito sunt nu
merum quinquagenarium/ob magni iubilei
libertatem regit: hoc est a principio sui usque
ad finem mundi. Et si numerum dierum vel
mensium/generationum illarum penitus ignoramus:
ut enim longe minores sunt generationes huius
temporis generationibus antiquis/ita fortassis generatio
nes tertij status satis minores erunt generatio
nibus nostris. Quod vero vicenarius primus nu
merus/qui est pars media quadragenarij secundi
non caret perfectione sua. Quod nos ipsius
quoque numeri in certis spatiis temporum omni
dere perfectionem: quod et hoc ipsum certa opera
approbare

Barthel
24.
Apoc. 12.
7. 13.

Supra. c.
7. 7. 12. 7
13.

Supra.

2. cor. 5.

approbare noscuntur.

Cap. 18^m

Sicut certe cause fuerunt: que in
ter vetus testamētū et nouū di
stinguere noscunt. ita nō defue
runt proprietates causarū: que sub
viginti et vna gñonibus metas
temporibus ipso fuerunt. Sed prius distinguenda
sunt ipsa tempora: ut postea distinctionū eas cō
gruentius agnoscamus. Ab Adā vsq; ad ia
cob fuerunt gñones 21^a. A iacob vsq; ad asa
et alio mō vsq; ad Dāuid gñones 21^a. Licet
enim iudices qui preuerunt populo israel non
pertineant ad ordinem gñonū: tñ pro gñoni
bus accipiendi sunt: quia quedam propagatio
spūalis fuit in eis sic et in regib; iude et isrl.
Exinde ab asa vsq; ad achim: siue ab Dāuid
vsq; ad xpm gñones 21^a. Porro ab achim
vsq; ad scūm Bndictū et alio mō vsq; ad
pstantinū augustū: q; fuit 4^a ab eradio/gñon
nes 21^a. A scō sō Bndicto vsq; ad annum
millesimū quāgesimū incarnationis dñice:
et alio mō a pstantino suprascripto vsq; ad
duas gñones post eam que pñs est gñones
21^a. Primū itaq; tps fuit absq; circūcisōe.
2^m sub circūcisōe. 3^m sub pphetis. 4^m
sub ecclesiastica institutione. 5^m sub mona
stica pfectione. Et hec qdē de illis spatijs
temporū: que media sunt ab illis seculis: q; nō
nisi in fine gñonū 42ª psumationē acci
piunt. Nūc de artiorib; spatijs: que sub de
cem gñonibus coartant singula p singulas
decadas videamus.

Cap. 19^m

Quia denariū nūerus pfectus est: in
reger in seipso: in eo velut in fonte
ualioz statuendus eēt finis inq̄sitio
nis nre: nisi q; et septenarius nūerus nō
caret pfectione sua: sūm q; in 3° li. plen^o oñi
def. Propterea vō i dnario nūō statuendus
est quoad b finis inq̄tionis nre: q; sic sexa
genarius diuidit in tres vicenos: aut qdra
genarius in duos vicenarios. Tlicenarius
quoq; i duos denarios: ita et denariū diuidi
pōt in duos pfectos nūōs: isrla se pstitutos:
nimirū q; in ipso est pma pfectio eoz qui p
ipm ad vicenariū surgūt. Agif sub denario
nūō pfectio qdā tēporū pñef. Dat; in pñ
cipijs et finib; ipsoz tēporū que p decadas
gñonū distinguunt certis metis. Ad hoc est p

illa tēporū spacia: que vocant etates: et ipsas
etates diuersimodis eē accipiēdas: diuerse
cāe exigāt mysterioz. Ne qdā alienū exti
met a sentētijs pijs: legat: ut iā dixim⁹. Au
gustinū in lib. de ci. dei. Dicit scđam era
tē illam vocari tps illud qd decursus est a
noe vsq; ad habraā: nō q; tot ānos habuit
quorū pmaetas: sed q; tot habuit gñones.
Dicit ita est: qd restat de sequētib; nisi ut sin
gule decadas gñonū etates sibi dici queāt.
Clerū q; solēnis dñs patrū obtinuit apd
oēs: ut mox vbi aliq; loquitur de etatib; vno
tñmō extimet itelligēdus: iō qlibet de eis/
dem tēporib; sicut libet dñmō itelligat nō sūu
stra euz q; fecit oia in sapia voluisse p singu
las decadas gñonū dare tā apta euidētia si
gna. Sigdē ab adā vsq; ad diluuiū gñones
decē: a diluuiū vsq; ad sruerionē sodo mo
ruz q; facta est sibi habraā gñones. x. Exinde
vsq; ad obeh: q; fuit pteporane⁹ hely de sy
lo: in cui⁹ dieb; repulsum est tabernaculū: et
data est archa federis dñi in manus alieni/
genarū gñones. x. Exinde vsq; ad Joas: in
cuius dieb; cepit exterminari isrl ab aqael re
ge syrie: gñones. x. Exinde vsq; ad trāsmi
grationē babilonis gñones. x. De nouo at
testamēto agef postea. Neq; enī mō queri
mus assignare pcorā: sed oñdere tñ eui
dētia loca qd sit poti⁹ inuēdum in assigna
tione concordie.

Cap. 20^m

Stentis in testamēto veteri et
ex parte in nouo locis pcpnis
pcorā: mō sub nūō gñonū
querēdi sunt termini gñonū:
ut sciat lector loca pcorā p re
gulā numeri inuenire: hac in re exerceat q
vult itelligētiā suā: incipies vñcūq; volue
rit et vñcūq; cōpletus cernit eē numerum
42ª gñonū: mox in sequenti gñone in
ueniet pcorā: pñe. vbi gñā. Ab adā vsq;
ad amasā gñones 42^a. Et qñi Dāuid fili⁹
amasie qdragesimū tertius est ab adā in ipso
querēda est pcorā: ade aut circa ipm. i. nō
tam in ipso q; in tpe suo. A Sem filio Noe
vsq; ad salathiel gñones 42^a. Et qñi soroba
bel filius salathiel quadagesimū tertius est
circa ipm querēda est pcorā: eoz: que ac
ciderūt in diebus ipsoz. Ab habraā: ita ac et

L. 16° 22
ca. 30.

Dei. 7

Gene.
19.

Ruth

4.

pmi re

gum. 4.

qñi re

gñ. 13.

qñi re

gñ vlt^o.Uide. 5
ca. 13.Sup: a
c. 13.assigna
tio tem
poris.De nūo
denario
et septe
nario
Augu.
20. 8. cl.
c. 23.

Jacob vsq; ad zachariam et Joānem bapti-
stam et hoiem xpm Iesum gnōnes quadra-
gintadue: in quo. vj. terminio clari^o intimato
q̄ta fuerit cōcordie claritas/ sup̄ vt extimo
dictuz est. Nec regula p̄cordiaruz est vbiq;
vniuersis: excepto qd ab Eschia rege in-
da vsq; ad zorobabel p̄tinuas. i. gnōnes
Imitatus est ordo: qd qua mysterij necessi-
tate p̄tigerit dicēdum est in h̄ loco: q̄tenus
amoris prius vniuersis obstaculis que pos-
sent offendere gressus mētis/ ad finē huius
opis festinare possimus. Cap. 21^m

Supra
c. 4.

Supra
c. 9.

Propter illa que dicta sunt superius
de sacro mysterio trinitatis/ dupli-
cem esse diximus causam cōcordie
fm qd tres esse diximus ordines electoz/ et
duos p̄p̄os vocatos ad fidē. Diximus et
qd in p̄ma assignatione p̄cordie incipiēduz
ab Adā et desinēduz in xpo: incipiēduz est
ab oīa/ et desinēduz in t̄p̄ibus istis: incipiē-
dum a t̄p̄ib^o sci B̄dicti/ et desinēduz in cō-
sumatione seculi. In scda assignatione inci-
piēduz est ab Adam sicut sup̄: et desinēduz
in xpo: incipiēdum ab oīa rege iuda/ et de-
sinēdum in p̄sumatione seculi. In his autē
duab^o assignationib^o occurrit aliqd in quo
nō posset p̄cordia in vtraq; seruari/ qm̄ hie-
ret in vna assignatione munus. x. gnōnuz
qd quali ordine gestū sit in sequētib^o dicet.
In p̄ma assignatione incipiēduz est/ vt dixi-
mus/ ab Adam et ab oīa et a scō B̄dicto
et querēda est p̄cordia in certis locis suppu-
tatis in singulis spatijs gnōnib^o. xj. h̄ est
ab Adam vsq; ad iacob: et ab iacob vsq; ad
oīa: et ab oīa vsq; ad xpm. Siue distigua-
mus p̄ denariuz: p̄ma distinctio in noe/ cō-
pletis ab adam gnōnib^o. x. Scda in habraā
cōpletis ab adam gnōnib^o. xx. Tertia in
obeth/ cōpletis ab adā gnōnib^o. xxx. Quar-
ta in amasia/ cōpletis ab adā gnōnib^o. xl.
Quinta in salathiel cōpletis ab Adam gñi-
onib^o. l. Sexta in Ioseph completis ab
adam generationibus. lx. Cap. 22^m

Hic stipes p̄me arboris incipiens ab
adam et p̄cedēs vsq; ad xpm. Eodē
mō in 2° statu p̄ma distinctio querē-
da est in salathiel/ cōpletis ab oīa gñi-
onib^o. x. Scda in ioseph/ cōpletis ab oīa ge-

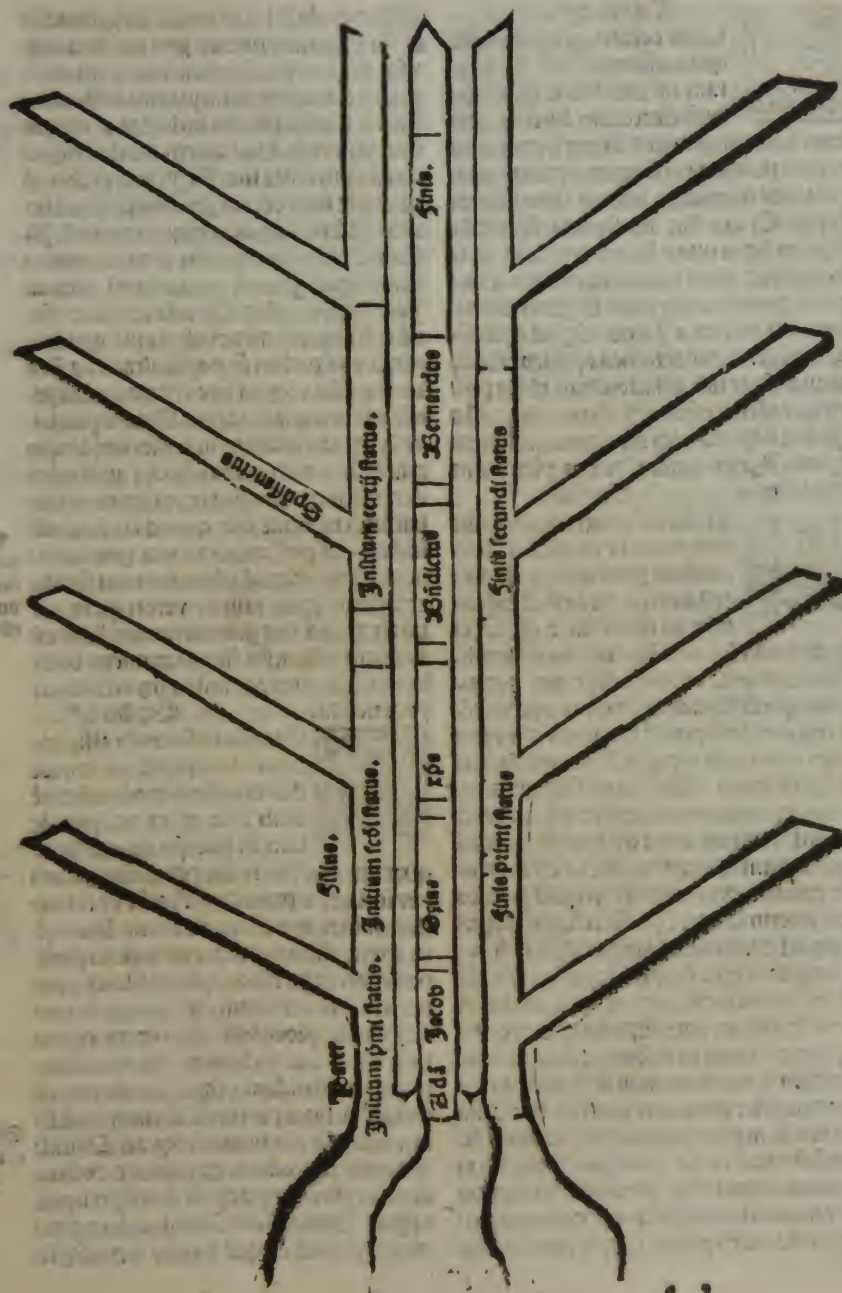
nerationibus. xx. Tertia circa t̄ps Diocle-
tiani/ cōpletis ab oīa gñi-
onib^o. xxx. Quar-
ta circa t̄ps Gradij impatoris/ cōpletis ab
oīa. xl. Quinta circa t̄ps Berēgarij impa-
toris scdi/ cōpletis ab oīa gñi-
onib^o. l. Sexta in fine secūdi status/ completis ab
oīa gnātionibus. lx. Tercis p̄u-
dens le-
ctor tres gnāciones in veteri et nouo
uo iter misceri de industria exigēte hoc p̄se-
ctione denarij/ et inuente nobis hoc p̄sum
euāgelista Matthēo imo spiritu sancto p̄-
eum qui nouit qd et p̄o quo aut teneri de-
beat aut amitti. Eodem mō in tertio statu
incipiēduz est a scō B̄dicto/ et expectādū
opus tertius p̄finituz a deo/ complendūq;
put deus melius noluit in t̄p̄oribus suis.
In hac diffinitione cōcordie quasi species
trium arborū statuēde sunt ante oculos mē-
tis: quarū quilibet estimēt habere in asce-
su stipitis cubitos. viginti. i. in p̄fectum ra-
moz. xj. Ita enī ab Adam vsq; ad Jacob
profecutus est ill^o d^o yfēs ordinē genealogie:
vt ramos qui processerūt ab eodem stipite
spurijs eē demōstret: et veluti quodam ser-
ro ab eodem succifos. Porro a Jacob mul-
tiplicati sunt rami: et perseuerauerūt in lo-
co suo vsq; ad oīam. A dieb^o autē oīe ce-
perūt succidi et ipsi: et dati sunt in sortē ge-
tilium: excepta tribu iuda/ que visa est spe-
cialius p̄prio stipiti adherere dicēte de Ju-
da patriarcha Jacob. Nō auferet sceptruz
de iuda et dux de femore eius/ donec veniat
qui mittēdus est. Deficiētib^o ergo ramis
ip̄a sola cū leui et beniamin p̄seuerauit vsq;
ad christum. Scdm̄ h̄ in scda arboze p̄side-
randa sunt. Etiam puto qd in tertia: si tū tē-
pora sua cōprehēdi p̄mitteret. Nō enim di-
ci posset cōcordia/ si nō veteribus nouam p̄-
similitudinē concordarent. Agis vnaqueq;
istarum in tribus t̄p̄oribus cōtinet: depu-
tatis per singula gnātionibus. xj. i. xj. in
stipite: quadragintaduab^o ex eo loco quo
ceperunt rami vsq; ad p̄sumationē ipsius.
Et h̄ qdem clara satis. Sed qd mētis occu-
pare circa multa sepe obtundit intellectus:
ope p̄reciū credimus ipsarū de qb^o agimus
spūalium arborū p̄sentare figuras: vt p̄ ea q̄
exterior cernit oculus/ interior acies illustret.

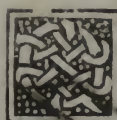
Barth.
1. c.

4. reg.
17.

Bene.
49.

p̄m̄ Et
drc. 1. c.
scōi pa-
rall. 34

Capitulum 23^m.

Num constet qd arbores iste
quas assumpsimus in figu-
ram nō aliud sunt q̄s proge-
nies electorum libet in pre-
senti loco diligentius intruere/ vtrum ad
eorum primam pertineant septem signa-
cula: que memorata sunt in libro Apoca-
lypsis. Et que sint illa septem signacula
septem signa quorū sex peracta sunt in la-
bore filiorū israel septimū in orium. Uni-
uersa autem consurgunt in generationi-
bus xli. hoc est a Jacob vsq; ad christū.
Similiter et per actiones totidem consu-
mande sunt sub gnationibus xlii. a prin-
cipio videlicet secundi status: hoc est a
Joāne baptista vsq; ad consumationem
ipsius. Agetur autem de his plenius in
libro tertio.

Capitulum 24^m.Nota ne-
cessitatem
additionis

¶ Illa assignatione cōcordie
que p̄tinetur in duobus tem-
poribus p̄tinentibus ad duo
testamenta: hoc est ab adam
vsq; ad christum: et ab oīa
rege iuda vsq; ad cōsumationem seculi.
Illud est ante omnia diligenter notan-
dus: qd nisi supaddite fuerint decem ge-
nerationes nō potest iter noua et vetera
sana concordia reperiri. Si enim ab oīa
vsq; ad finem secūdi status sexaginta ge-
nerationes inueniuntur: hoc est sexies x.
exinde tempus aliud qd erat in sabbatu
reputatum. Necesse profecto est inueni-
re totidem generationes vsq; ad Zoroba-
bel ducem iuda: vt possit reliquū tēpus
vsq; ad christum ad similitudinem futu-
ri ory in requie sabbati reputari. Si aut
generationes ipse oīno scripte essent in
loco suo solueretur sup̄scripta p̄cordia
quam diximus in tribus ordinibus ele-
ctorum et in tribus mundi statibus assi-
gnandam: et oīno non possent hec et illa
in totidem generationibus puenire. Cui
necesse fuit vt ad duo diuersa mysteria
diuersis itineribus veniretur: quatenus
et vno modo videretur esse quinquaginta
gnationes a primo statu hominis vsq;

ad Zorobabel: et alio modo sexaginta. Si
enim sequimur lineam patrum ab adam
vsq; ad Zorobabel inuenimus (vt iam di-
xi) generationes quinquaginta. Si aut a
Jacob et infra lineam iudicum et regum
inuenimus. lx. Hoc autem modo assigna-
da est concordia ista. In primo gradu cō-
putande sunt decem gnationes ab adam
vsq; ad sem: et ab oīa vsq; Zorobabel. In
secundo similiter decem generationes a
sem vsq; ad Isaac: et a Zorobabel vsq; ad
Joānem baptistā. Exinde ab Isaac vsq;
ad trāsmigrationem babilonis quadra-
ginta viri p̄fuerūt populo israel: et a Joā-
ne baptista vsq; ad hec tēpora nostra ge-
nerationes quadraginta. Sane a Zoroba-
bel vsq; ad christum non fuerunt scripti
patres in veteri testamēto: vt apte osten-
deretur tempus illud reputatum in sab-
bato: cui simile erit quoad b̄ ep̄us: il-
lud qd erit post quadraginta generatio-
nes ecclesie vsq; ad cōsumationem seculi:
completis prius tam in veteri q̄ in no-
uo sex decadibus generationum. Hoc est
ab adam vsq; ad trāsmigrationem babilonis:
et ab oīa rege iuda vsq; ad hec tē-
pora nostra.

Capitulum 25^m.

¶ Stensio in secunda assigna-
tione locis p̄cipuis concor-
diarum: illud modo ad dicē-
dum reor qd ita accipiende
sunt in hac ip̄a ille due linee
quarū vna descendit per patres altera
per iudices et principes israel: vt ibi vi-
deatur incipere cōcordia vnius linee qd
in altera cōsumatur. Hoc autem nequaquā
posset acciderē si non ipse due linee con-
uerterentur ad vnam: vel potius si non
ex vna due procedere viderentur: que ta-
men et ipse due videantur esse vna. Cui
gratia. Ab adam vsq; ad iacob vna est
et simplex linea patrum. Exinde vna li-
nea descendit per iudam vsq; ad David:
alia quasi procedens ex prima et descen-
dens per rectores populi israel: peruenit
vsq; ad David. Ad David autem et de-
inceps ostensa est que vnitās vtriusq; li-

Nota de
decem ge-
nerationi-
bus p̄feca-
tibus.Sup̄:
c. 13.

tert ij reg.
12. 13.
qrit Reg.
17. 7. 18.

scd para.
li. 33.

qrit Reg.
21.

Esa. 39.

Noti
etiam
etiam
etiam
etiam

Matth. 1
7. Gen. 25
29. 8.
Ruth. 4.
primi pa
rali. 2.

nee: eo q ipsi reges haberet se ad vtrūq.
Ipsi enim in patrum numero: ipsi in nu
mero principum israel. Rursum in die/
bus Roboam pcessit quedam linea pn/
cipum: que fuit decem tribubus que di/
cte israel sunt: et perseveravit vsq; ad tē/
pus Ezechie regis iuda. A diebus autē/
manasse filij ezechie regis iude cepit de/
ficere regnum regum iuda preualētibz
aduersarijs ptra eos. Adeo vt ipse quoq;
manasses duceretur in babilonem: et ex/
inde nulla esset pax regibus iuda maxi/
me ob peccata manasse dicente deo. Ec/
ce ego inducāz mala super hierusalem et
iudam: vt quicumq; audierit tintiant au/
res eius ambe. Pre dixerat autē hoc ip/
sum deus Ezechie per Esaiam prophe/
tam: cui et ipse respondit. Bonus sermō
domini quem locutus est. Fiat tñ pax et
veritas in diebus meis. Igitur ab Eze/
chia non sunt accipiente generationes
fm ordinem rectum genealogie: sed fm
lineam que descendit per iudices. Scdm
quam lineam Abias rex occurrit in eū/
dem numerum cum Ezechia. Dinume/
ratis ex vtraq; parte viginti quatuor pa/
tribus seu iudicijs incipientibus a Ja/
cob qui altero nomine dictus est israel.
Oportet autem nos nomina ipsorū di/
ligenter notare: vt q forte obscure prola/
tum est persacilius capiatur. In linea ge/
nealogie primus scribendus est Jacob:
secundus Judas: tertius Phares: quar/
tus Efron: quintus Aram: sextus Ami/
nadab: septimus Naason: octauus Sal/
mon: nonus Boos: decim⁹ Obeth: vii/
decimus Jesse: duodecimus David: de/
cimustertius Salomon: decimusquartus
Roboam: decimusquintus Abia: decimus
sextus Asa: decimusseptimus Josaphat:
decimusoctau⁹ Ioram: decimonus Ico/
sias: vigesimus Joas: vigesimusprimus
Amasias: vigesimsecundus Iozias: vige/
simustertius Joatham: vigesimusquart⁹
Achaz. Illic oportet vigilanter notari q
omne tēpus illud q decursum est a Ja/
cob vsq; ad achaz ita debet reputari: ac

si circulus vnius noctis cum die suo ha/
beret duodecim horas in nocte et totidem
in die. A Jacob etenim patriā cha vsq;
ad David nō defuit populo illi nisi for/
te ad horam: tum seua potestas: tum per/
secutio tenebrarum hoc est illorum ho/
minum: de quibus dicit Apostolus. Era/
tis aliquādo tenebre. A salomon vō vsq;
ad Ezechiam mansit idem populus in
decore suo: habens in semetipso gloriā
regni nō solum in tribu iuda: verū etiam
in tribubz israel. Et quāuis peccata eo/
rum non per miserint eos habere illam
pacem quāz habuit Salomon: sustinuit
tamen eos misericordia diuina vsq; ad
achaz: vt non traderentur: sicut prius in
manus inimicorum suorum. In diebus
autem Ezechie filij israel cum rege suo
traditi sunt in potestate regis assyriorū:
et ipse Ezechias tradendus erat: nisi cla/
masset ad dñm qui et eripuit eum inter/
ficiens per angelum suum de castris assy/
riorum centum octogintaquinq; milia.
Qui etiam infirmatus vsq; ad mortem/
restitutus est sanitati: accepta promissio/
ne a dño: vt superuinceret quindē an/
nis: et defenderetur hierusalem de manu
regis assyriorum. Qui etiam super tanta
promissione signū dedit qd reuera erat
in signum reducens solem in horologio
achaz: vt quasi ex crescente die pacis dis/
feretur potestas tenebrarum. Quod vi/
delicet signum quo magis fuit inter alia
multa: ita non est strictim pretereundū:
sed quid sibi voluerit subtiliter inquirē/
dum. ¶ Diximus supra et ostēdimus q
a Jacob vsq; ad achaz fuerunt viginti/
quatuor generationes. Si diligenter
notamus intelligimus ab eo ipsum per/
tinere q achaz qui plurimus fuit fecerit
horologium: vt in ipso appareret esse cō/
pletum id qd horologium ipm designa/
bat. Reuersus est autem sol decem lineis
in diebz Ezechie: qui fuit decimus/
tertius a Salomone: vt bis decem genera/
tiones numerari debuissent: et ita recto
cursu veniret ad finem. Si enī reuer

Exo. circa
prim. p plu
ra. c. 3. 14
2. 31. Et
Nisi. 14. 2
Deut. 1. 7
primi reg.
tere p totū
ad ephe. 5
et pnter
nū Regus
vsq; ad 21
quatu.

qrit regus
17.

qrit reg. 19
qrit reg.
20. 7. 11a.
18.
3bidem.

Abi supra

Uide sup
13.c.

tinuit ad asa a quo est decimus ezechias
et descendimus vsq; ad ieroniam/quin/
decim profecto generationes iuenimus
vsq; ad transmigrationem babilonis fm
numerum annorum: qui additi sunt Eze-
chie: quorum ista sunt nomina. Primus
Asa: secundus Josaphat: tertius Joram:
quartus Ochozias: quintus Joas: sextus
Amasias: septimus Ozias: octauus Joa-
chan: nonus Achaz: decimus Ezechias
Hec decem generationes duabus vicibus
dinumerande sunt propter mysterium
decem linearum quibus reuersus est
sol. Deinde vndecimus Manasses: duo/
decimus Amon: decimus tertius Josias:
decimus quartus Joachim: decimus quin-
tus Ieronias. Sub his quindecim regi-
bus iterit quomodoq; regnauit iuda in
statu suo. Sedechias autem qui fuit fm
hoc quadragesimus a iacob/transmigra-
uit in babilone/et defecit in eo regnum
hierusalem. Sed forte dicit aliquis. Quo/
modo Sedechias quadragesimus dicitur
est a iacob/cum constet decem ge-
nerationes duabus vicibus esse dinu-
meratas. Sed notandum qd vt ita repetan-
tur/in hac linea decem generationes linea
que descendit per principes est in causa:
pro eo enim qd a Ioseph vsq; ad David
plures fuerunt iudices qm patres. Illos
patres dico a quibus propagatus est ipse
David cuius filius christus. Accidit vt
in vna linea scriberetur asa decem ge-
nerationibus prius qm in alia linea si recto
cursu hinc et inde vtraq; linea percurra-
tur. Quod sicut sup nouimus linea que
descendit per rectores illius populi duos
reges complectatur circa finem: qui non
pertinet ad genealogiam nullo modo in
vtraq; assignatione posset competenter
seruari quadragenarius numerus: quia
prime manet in causa si non istis assum-
ptis alij duo excluderentur. Hec pro cau-

quartus Re-
gum ult.

sa Sangar et hisboseth ita manet fm ali-
quid in numero aliorum: vt tamen fm
aliquid videantur excludi. Nimirum qd
Sangar tempore aorh defendit israel: et
hisboseth regnauit super israel tempore
quo regnauit David in ebron super iu-
da: hac pro causa necesse est vt eadem li-
neae aliter considerentur singillatim/ali-
ter ambe simul. Singillatim vt cum de-
scenditur per iudam et filios eius vsq; ad
Ieroniam/fm ordinem genealogie: vel
cum descenditur per Ioseph et per moy-
sen. Dinumeratis vniuersis viris qui p-
fuerunt illi populo et successionem re-
giminis vsq; ad sedechiam: ambe vo su-
miles cum de ambabus comuniter agi-
tur. Quando enim consideratur singul-
latim linea que descendit per iudices co-
sumatur in sedechia: dinumeratis a Iac-
ob rectorib; populi quadraginta: ita ta-
men vt due vltime generationes dupli-
ces extimentur: nimirum quia in viuen-
te vetere adhuc Joachaz substitutus est
ei sedechias. Cum autem de duabus lineis
comuniter agitur. tunc pretermisissim
gar et hisboseth quorum modo fecimus
mentionem pro eis statuendi sunt in or-
dine principum Joachaz et sedechias: su-
cut lucidius ostenditur in subiecta figu-
ra. Ubi illud sumopere notari oportet qd
patres illi christi Iesu qui presuerunt il-
li populo iudeor. A David vsq; ad trans-
migrationem babilonis duas successio-
nes habuerunt: vnam fm natiuitate car-
nis: alteram fm vnctionem: vt videlicet
altera pertinere videretur ad filios: alte-
ra ad spiritum sanctum. Oportet autem
nos ipsa patrum vel rectorum nomina eo
modo quo dictum est hoc est in tribus
modis in subiecta pagina diligenter no-
tare: vt quod dicimus verbis ostendatur
exemplis.

Judi. 3.
scilicet reg. 8

Joachim Jacob

II.

Tracta. I. Jacob

16

Ma
ipd. j

Iudas.
phar.
res.

Se. rlt.
ero. leul.
Mii: Jo.
sue: Jud.

Ioseph
moy.
ses.

Chic scri-
pta sūt noia
rectorū fm
q. alij post
annos alios
presuerūt il-
li populo a
Jacob pa-
triarchasq
ad Ieconā
et sedechiam
et sunt nume-
ro. xl. exce-
pto q. due
gñationes vi-
tute dupli-
cantur.

Iudas
phar.
res.

Ioseph.
Moyse.
Iosue.

Efron.
Aram.
Aminadab.
Naafon.
Salmon.
Boos.
Obeth.
Iesse.
David.
Salomon.
Roboam.
Abia.

pml
reg.
13. 7
lnde.

Asa.
Iosa/
phat

Joram.
Ochozias.
Joas.
Amasias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.

CIn oled.
Ezechie re-
uersus ē sol
decem lincio

Asa.
Iosa/
phat

Joram.
Ochozias
Joas.
Amasias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Manasse.
Amon.
Josias.
Joachim.
Ieconias.

Asa.
Iosa/
phat

Joram.
Ochozias.
Joas.
Amasias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.

Asa.
Iosa/
phat

Joram.
Ochozias.
Joas.
Amasias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.
Manasse.
Amon.
Josias.
Joachim.
Ieconias.
Sedechias.

reg. vsq in
finē qrti.

Chic est ter-
minus cō-
cordie fm
lineam ge-
nealogie.

Asa.
Iosa/
phat

Joram.
Ochozias.
Joas.
Amasias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.

Asa.
Iosa/
phat

Joram.
Ochozias.
Joas.
Amasias.
Ozias.
Joathan.
Achaz.
Ezechias.

Chic ē
inituz
cōcor-
die f3
lineas
que descendit per
iudices in Ista.

CUsq ad Ezechiam tene
in dextera p cordie lineas
genealogie cōputat a Ja-
cob gñationibus. xxv. et
tunc reuerrere ad lineam
que descendit per iudices
et incipe numerare a Ja-
cob: et cum peruenieris ad
equalem numerum hoc
est ad 25^m vsq scilicet ad
Abiam: qd reliquum est
et vsq ad sedechiam to-
tum accipe in dextera cō-
cordie.

CSupra scripta noia filiorum
sunt a Jacob vsq ad Ieco-
niam fm rectum cursum ge-
nealogie: excepto q. decē ge-
nerationes duplicate sunt ad
perficiendum numerū qua-
dragenarium propter myste-
rium su pra scriptum.

Capitulum 26^m.

quarti re-
gum. 20. et
2. sa. 38.

In prescriptis lineis patrum
et iudicum siue regum osten-
sum est quare ratione dictum sit
a dño Ezechie per Esaiam p-
phetā. Ecce ego adyciam sup dies tuos
annos quideciz: sed et de manu regis assy-
riorum etiam te et ciuitatem istam: et quali-
ter cōsideranda sit vtrāq; linea in seipsa
ex quibus tribus singula consument. In
assignatione vō concordat ita incedēdūz
est iter vtrāq; viam: vt vsq; ad Ezechia
ferretur p̄cordia in linea patrum cōple-
tis a Jacob vigintiqu; gilationibus: et
ab Ezechia vsq; in finem sub estimatio-
ne potius q̄ sub assertionē: et in spiritu
potius q̄ in littera supputatis. xv. gila-
tionibus vsq; ad sedechiam. Et sciēdūz
q̄ decem ille gilationes/que retrogrado
ordine scripte sunt/ita ascribēde sunt eze-
chie: ac si ipse in eis oibus regnare putā-
retur. Cōsēdm rationem eorū que huc
vsq; digessimus/ab adam vsq; ad trans-
migrationem babilonis sex decades ge-
nerationum notatē sunt: in quibus p̄fecto
quēdam pars operū dñi p̄sumata ē: vñ
et reliquūz tps vsq; ad xpm in sabbatūz/
vt iam dixi reputatū est: q̄zuis si om̄i-
tantur tres ille quas obmiserat Mathheus
que quadā ratione tenēde sunt: quadam
vō a numero segregande: vsq; ad coroba-
bel extensum fore p̄stat tempus laboris:
sub quo vniuersę historie que habentur
in canone prioris testamēti p̄sumationē
acceperūt: et si qdam dubitent de illis
qd̄ tñ in suo loco videbūt. Ille q̄s exten-
der otiosum vel absurdum: q̄ ita duas
lineas istas ostendimus ex vna p̄cedere.
Vna enīz fuit vsq; ad iacob: et exinde ex
vna due/que et ipse vnitātē maxima con-
nexę sunt: itelligat in illa vna que p̄ces-
sit in patribus venerari oportere myste-
rium dei patris. In illa que p̄pagata est
per iudā mysteriūz filij: in ea vō que per
ioseph et moysen mysteriūz spūs sancti.
Sup quo euidentissima similitudo potest
videri de testamēto nouo: cum p̄stat luce

Matth. 1. clarius q̄ Mathheus qui loqui exorsus

est de natiuitate christi qua natus est de
virgine s̄m carnem: scētus est lineā ge-
nerationum/incipiens ab habraam et p-
ducens illam vsq; ad Ioseph virūz Ma-
rie. Lucas autē qui locutus est de spūali Luce. 3.
hoc est de sacramēto baptismi qd̄ initia-
tū est a Joāne baptista illos magis pa-
tres scribere voluit/qui dicebant patres
s̄m lege: vt sciremus q̄z carnales patres
tūc vere patres sunt si docēt filios suos
timorem dñi/oibus modis spūales p̄ies
sunt: et tales patres per quos ascēdimus
ad patrem dñi/dicēte in fine ipsius lineę
scō euāgelista. Qui fuit adei/qui fuit dei.
Et ergo in nouo testamēto linea quam
texuit Mathheus p̄tinet ad carnem filij:
quam vō p̄secutus est Lucas ad gratiam
spūs sancti. Ita et in veteri linea que p̄pa-
gata est p̄ filios iude et David p̄tinet s̄m
significatūz ad filiū: que autē per iudi-
ces ad spūm sanctūz. De qua. vñ. linea ē tertij reg. 12. c.
et illi reges p̄cesserūt a diebus. Siroboam
qui p̄fuerūt decem tribubus israel. In
qua nimirūz linea tpali ex ea cuius thro-
nus manet in eternū. p̄ducta: illa designa-
tur effusio spūs sancti que fit tēporaliter
in electis ad vtilitatem ecclesie. Licet enī
cedem decem tribus recesserint a deo ve-
ro colētes duos vitulos aureos et baalīz:
non desierūt tñ in eis viri spūales/in qu-
bus manifesta fieret effusio illa spūalis: de
quorū numero fuerūt illi viri sancti qui
erāt in bethel et hierico: et supra ipsos ma-
gnus ille helyas et successor ei helyseus
qui orauit vt fieret in se duplex spūs he-
lye sicut et factum est. Ceterum due lineę
que descenderūt a iacob et David rege/et
deinceps vñe sunt habere isolubilē vni-
tatem: nō solum p̄pter vnitātē filij et spū-
ritus sancti: verūetiaq; p̄pter illud qd̄ ait
dñs in euāgelio. Et alias oues habeo que
nō sunt ex hoc ouili/et illas opz me addu-
cere: et fiet vnūz ouile et vnus pastor. Si-
cut enim nec ratio decem nec auctoritas
vt posset spūs sanctus qui est eiusdē na-
ture cum patre/p̄cedere ab ipso patre/si
nō esset vnūz eūz patre: ita nec a filio/si
nō esset vnūz eūz filio. Manet ergo vñi-
tās inter

Abi supra
tertij reg.
16.
quarti regis
2. c.

Joan. 10.

tas inter vtranzq; lineam: adeo vt a Dauid vna simplex linea videatur: ita tamen vt quia eadem generationes a Dauid et infra/tam ad filium pertinet qz ad spiritum sanctum. Prima ad natiuitatem carnis qua orti sunt ex tribu iuda: secundam ad victionem et successionem regni: bis in ipsa linea numerentur/tanqz si prima dinumeratio videat pertinere ad filium: secunda ad spiritum sanctum. Sed et illud qd pertinet ad primam lineam consumatur in ieconia: non qz defuerunt filij: sed qz ab ipso defuerunt scribi in veteri testamento: eo dūtaxat ordine quo descendit linea patrum ab adam vsqz ad ipsum Ieconiam: maxime autem ad sorobabel. Qz autem pertinet ad spiritum absqz extrinatione et numero tendit vsqz ad christum. Illeq; enim defuerunt principes populo illi vsqz ad Joānem baptistam: vt aperte ostendatur qd idem spiritus qui missus est a patre/mittit et a filio: vt opere retur opera sua/dicens et ipse spiritualibus verbis. Pater operatur et ego operor. Oportet autem nos iterum scribere easdem generationes/incipientes ab adam vt singulis eoz positis in ordine suo ex eisdem videatur procedere quedam lux que nos ad intellectum rapiat prescriptorum. Eodem nos spiritu auxiliante de quo eloquimur/qui libenter perhibet testimonium qd a patre et filio sine fine procedat: et qd spiret qm vult et vbi vult: et diuidat de suo singulis put vult.

Joan. 5.

In sym/ bol.
Joan. 5.
p. 116 ad
Cor. 12.

Adam. Similitudo p. 116 in p. 116 ab adam vsqz ad iacob.

Se. 5
Laynan.
Malalehel.
Jareth.
Ihenoch.
Matusalem.
Lamech.
Noe.
Sem.

Se. x
Arphasath.
r. xi.

Relig p. 116 vsqz ad xpm pertinent ad mysterium spiritus sancti qui fuerunt de g. i. sacerdotali.

Sale. b
Eber.
Faleg.
Ragau.
Seruth.
Nachor.
Thare.
Habaam.
Isaac.

Iacob. Similitudo filij nati d. patre a la cob vsqz ad Ieconiā.

Esrom.
Aram.
Aminadab.
Maafon.
Salmon.
Booz.
Obeth.
Jesse.

David. Hic ostendit qd filij et spiritus sancti vna est essentia/n. 116 equalis gloria coeterna maiestas.

Ala.
Josaphat.
Joram.
Ochozias.
Joas.
Amasias.

Ochias.
Joathan.
Achaz.

Ezechias.
Manasses.
Almon.
Josias.
Joachaz.
Joachim.
Ieconias.
Sedechias.
Salathiel.
Sorobabel.

Neemias. Similitudo spiritus sancti scipcedens a filio.
Honiā.
Deleazarus.
Judas et ceteri.

Joseph.
Moyse.
Josue.
Orthoniel.
Aoth.
Delbora.
Gedeon.
Abimelech.
Thola.
Jair.
Jepte.
Abessā.
Abilon.
Abdon.
Sanfon.
Hely. p. 116 regum et inde.
Samuel.
Saul.

Microboam. Similitudo effusionis bonorum spirituum sancti.
Madab.
Baasa.
Hela.
Zamri.
Amri.
Achab.
Ochozias.
Joram.
Jeu.

Similitudo spiritus sancti d. 116 a p. 116 De Ioseph Dei. circa finem de moy. exo. 3. et alibi.

Capitulum 27^m.

Subtiliter p̄sare sufficimus
ea que acciderūt in nouo testa
mento similitudo sup̄ascripte
figure itēgitaliter manet in ea:

nō tñ in gñationibus carnalibus: sed in
gñationibus spiritualibus. Sigdem ab
Ogā vsq; ad christum tot fuerūt gene-

De gñoni
bus noui
veteris te
ramenti.

rationes quot ab Adam vsq; ad Jacob.
Ab aduentu autē christi vsq; ad presens
tot fuerūt gñationes quot iudices et re
ges qui fuerūt per successionem a iacob
vsq; ad trāsmigrationem babilonis. In
quibus tñ gñationibus similitudo filioꝝ
iuda et hierusalem p̄senerauit vsq; ad pre
sens in latina ecclesia. Ut autem a Jacob

Libro in
dicum.

vsq; ad David in humilitate mō ex hac
tribu modo ex illa elegit deus iudices ex
israel: ita a tpe apostoloꝝ vsq; ad tpa san
cti Siluestri pape imperantibus adhuc
paganis in orbe terrarum: nō erat tutus
ecclesie dei mouere Romanos p̄tiffices
questionem de excellētia potestatis quaz

Barthol
16.
Joan. 20.
21.

acceperant in apostolo Petro nisi forte
ad horam: sed suscitauit dñs magnos vi
ros p̄ diuersas ecclesias/ quoz sanctitas
p̄uocaret electos ad obediētiā mada
toꝝ: adeo vt accensū igne spūs sancti se
querētur oēs in p̄lium p̄tra hostes nō
verentes etiam mori pro fide et noie cru
cifixi. Ut autē a dauid vsq; ad trāsmigra
tionem babilonis regnauerūt filij iude

In libro
Regū p̄3.

in hierusalem. Ita a diebus sancti Silue
stri pape vsq; ad presens obtinuerūt suc
cessores Petri regale sacerdotium in ec
clesia dei: maxime sup̄ latinos: qui in ve
ros filios inde reputati sunt/ sicut et gre
coꝝ ecclesie in tribus israel. Ut autē non
longe post David diuise sunt decem tri
bus a domo Iuda p̄stituentes sibi caput
effraim: ita nō longe post beatum Silue
strum ceperūt separari ecclesie grecorū
ab ecclesia Petri/ cōstituentes sibi caput

tertij regū
12, c.

p̄stantinopolitanum episcopum ambu
lātes vsq; in finem in erroribus suis. Ne
rūtamen vt in populo illo claruerūt Ilde
lyas et Ildeyseus et filij p̄phetarū ex
crātes errores regum israel/ et adherētes

tertij regū
17, 19. et
q̄rd. 2. 6.
et iude.

crātes errores regum israel/ et adherētes

potius filij dauid. Ita inuēti sunt in po
pulo grecoꝝ magis heremite et abbates
habētes plures discipulos in monastica
p̄fectione: qui etiam pro fide catholica in
qua pie sentiebāt cum Romanis multa

Et Atha
nāsius.

a grecoꝝ hereticis grauiorib; discrimina
passi sunt. Quāuis sicut ad errorem re
gum israel sedatos fore p̄stat filios iuda:
ita et error arrianus/ qui manauit a gre
cis etiam Italiam pollnendo infecerit.
Unde et Ioram regi iude allate esse scri
buntur littere Ildeyse prophete dicentis.

scōi para
ll. 21.

Quia nō ambulasti in via Iosaphat pa
tris tui/ et in vijs asa regis iuda: sed inces
sisti periter regum israel/ et fornicari feci
sti iudam et habitatores hierusalem/ imi
tantium fornicationes domus achab: in
super et fratres tuos et domū patris tui
melioresq; te occidisti. Ecce dñs percu
tiet te plaga magna cum populo tuo et fi
lijs et vxoribus tuis/ vniuersaq; substan
tia. Tu autem egrotabis pessimo languo
re vteri/ donec egrediantur vitalia pau
latim per singulos dies. Hac in re p̄sun
dantur rebelles greci: qui gloriāntur de

Ut sup̄a
Saba.
s. Basil.
Erisosto.
Eliana.

p̄fectione illa antiqua monachoꝝ suo
rum/ qui claruerunt apud eos: et discant
quia magna causa sanctitatis eorum illa
fuit/ qua relictis erroribus episcoporum
suoꝝ adhererunt romanis/ adeo vt pro fi
de catholica quam inconcussē tenuit et
tenet Romana ecclesia: multa etiam pe
ricula arrianorum/ tempore paterentur.

Quocirca si de illorum meritis extimāt
gloriam/ discendant et ipsi ab erroribus
institutoꝝ suoz/ et redeant ad vniuersalem
episcopum animarū sua
rum: et tunc de eis veraciter possunt si
expedit gloriari. Et hec quidem de illis.
De latinis autem non deesse poterūt re
liquie post trāsmigrationem babilonis:
que sicut ostenditur postea presens est.

Uide cro
nicā archi
episcopi.

In quibus operabitur spiritus sanctus
opera sua vsq; ad consumationem secu
li: vocatis per eos ad vnitatem ecclesie
non modo grecis qui prope esse viden
tur: verū etiam et iudeis qui longe disces
serunt a gratia.

Capitulum

Capitulum 28^m.

Secundum spūalem intel-
lectu lineā que decursa est ab
adam vsq; ad Iacob signifi-
cat scripturam veteris testa-
menti: que cōtinet vniuersa gesta patrum
ab adam vsq; ad christum. Linea que de-
scendit a iacob per filios iuda cu; ea que
descendit a iacob per rectores et per iu-
dices: et paulo post apparuit cum eadem
linea esse vna: et extensa est vno mō vsq;
ad transmigrationem babylonis. Alio
modo vsq; ad christum: significat scriptu-
ram noui testamēti: q̄ cōtinet gesta filio-
rum i.e. eorū qui renati sunt ex aqua et spi-
ritu sancto: quorū propagatio spiritalis
vsq; ad cōsumationem seculi. Que vō li-
nee que apparuerūt a principio: q̄ cōmu-
niter agitur in testamēto nouo de aduen-
tu filij et aduentu spiritus sancti: et q̄ duo
perfecti ordines claruerūt in ecclesia: de q̄
bas dicit psalmista. Si dormieris inter
medios clericos: clericorū vnus: alius mo-
nachorū: et ipsi duo vnus sunt clerus: qui
tū vno modo cōsumationem accipiet in
tribulatione antechristi: alio modo man-
surus est vsq; cōsumationem seculi. De-
trus sane et Joānes vnius ordinis sunt:
et tū ipse primus ordo cōsumari prius opz
quoad Petrum: vt scientibus loquor: sta-
bit autē quoad Joānem. Sane linea illa
que processit de ista et mansit in regibus
israel: spūalem intellectum significat qui
procedit de littera veteris testamēti et no-
uit: vt sit nobis ad vtilitatē q̄dū sumus
in hoc exilio: vt sciamus que a deo dona-
ta sunt nobis.

Caplin 29^m

Niximus superius significari
duo testamēta in duobus che-
rubin: que expansis alis suis
archā federis dñi manētem
intrinsecus obumbrabāt. In-
terpretat enim cherubin plenitudo sciē-
tię, integritas testamēti veteris: et integri-
tas testamēti noui. Sed si scientia et scia
significata est in duobus cherubin litte-
ra. s. noui testamēti: que est littera de litte-
ra: et scientia de scia: qd in archa federis

dñi in qua locutus est dñs ad Moysi/conti-
nēd infra seipsum decem precepta legis.
Intelligēdam dicimus nisi illam ortho-
doxam et spūalem intelligēdam que in ty-
po spūs sancti ab vtraq; pcedit. Igno-
sce itaq; in littera veteris testamēti: que
est vt ita dixerim sciētia primitiua imagi-
nem patris. In littera noui que est litte-
ra de littera imaginem filij/in intelligēda
que ex vtraq; pcedit imaginem spūs san-
cti. Sed vt hoc aptius capi queat ponā-
mus. Inde habraā: hinc zacharias: isaac
inde: hinc Joānem baptistā: inde iacob:
hinc hominem christum iesum. Inde duode-
cim patriarchas: hinc duodecim ap̄los:
inde manassē et effraim: hinc marthiam
et ioseph/ q cognominatus est iustus: in-
de moysen et aaron: hinc paulus et barna-
bam. Inde exitum de egypto: hinc egres-
sum a synagoga: inde pelagus maris ru-
bi: hinc exercitum Romanorū. Et cum
inueneris quid significet vetera: iam nō
erit necesse vt queras quid significet no-
ua: haud dubiū pro eo qd ipsa significat.
Duo igitur significātia sunt vnus signifi-
catum: duo testamēta/ vnus spūalis intel-
lectus. Cuius autem dico spūalem intel-
lectum/ nō quasi vnus hominem sterilem/ sed
quasi matrem cū filiis: quasi vnus popu-
lum cu; principe suo: q̄ tū vnus est/ do-
na tū eius nō sunt vnum sed multa. Si
igitur habraam patres primi status desi-
gnat: id ipsum significat et zacharias. Si
isaac patres secundū: id ipsum significat et
Joānes baptista. Si iacob patres tertij:
id ipsum significat homo christus iesus.
Si duodecim patriarche ordines iustorū
qui in quinque et septem diuidunt: id ipsos
significat et apostoli. Si sarra que pcepit
anus electam israelis ecclesiam que steri-
lis fuit in filiis spūalibus vsq; ad pleni-
tudinē temporū: id ipm significat anus
helisabeth. Ceterū si aliquis iustorū ho-
minū/ mutatus ab ordine suo/ iungitur
cum alio ad significandum: et nō habetur
aliquid simile in alio testamēto/ vbi cōcor-
dia eius sit: reuera vt vbi causa cōcordie
nō est/ nec significatio per cōcordiam re-

Exo. 25. et
vlmo.

Gene. xj.
Luce. i.
Gen. 20.
Luce. i.
Gene. 25.
Matth. i.
Luce. i.
Gen. 49.
2. 50.
Matth. 2.
Gene. 41.
2. 48.
Actu. i.
Exo. 3.
Actu. 13.
Exo. 14.
Actu. 2.
et infra.
Exo. 13. et
Sap. 10.
Thi et v e
spa. de qd
Luce. 19.
predicabat
christus.

Gen. 11.

Luce. i.

psal. 67.

Per Pe-
trum et io-
ne n qd i-
telligit iste
vide hunc
sup dier.

Exo. 25.
2. 37.

Magister
sen. in 2°
d. 9.

quiratur. Et hoc frequēs nimis in diuina scriptura. Verbi gratia. Inuenimus helisabeth p̄cordare cuz sarra: qz vtraqz scā mulier sterilis fuit: vtraqz visitata diuinitus concepit et peperit in senectute sua. Vtraqz aut̄ (vt iam dixi) antiquam illam hebreozū designauit ecclesiam: que cum esset sterilis et infecunda vsqz ad senectutem mundi in ortu saluatoris sui non sine multorum admiratione concepit. Cum v̄o libere sarre iungitur agar ancilla: tunc profecto sarra mutat significationem. Illa enī vetus: hec nouus significat testamentum. Cum ergo iungitur sarre agar: sarra significat testamentum nouum: pro eo videlicet qd agar vetus. Cum v̄o agar amota eidem sarre libere iungit rebecca: tunc sarra significat synagogaz que defuncta est: qz defecit in fide: Rebecca v̄o ecclesiam que intrauit et obtinuit tabernaculū eius. ¶ Sed forte in his oibz dissimilitudo nulla est: qz vtrūqz testamentum in populo hebreozū fundatum est: ponamus qd euidētius est zacharie effecti muti: ob incredulitate exemplum. Certe in magnis illis mysterijs: quoz sepe fecimus mentionem: Inuenimus zachariam cōcordantem cum habraam: nūz v̄o et in fide. Mōne de illo dictum est: credidit habraam deo: et reputatum est illi ad iusticiam. Isti v̄o dictus est. Ecce eris tacēs: et nō poteris loqz vsqz in diē quo hec fiat: pro eo qd nō credidisti verbis meis: que implebūtur in tēpore suo. Ecce quāta discordia vbi tāta cōcordia reperit. Quare istud? qz similitudo nō tenetur per oia. Vis scire quare? Quia deus qdem rectus est: et semp manet vnus in pposito suo. Homo v̄o male vtēs arbitrio: imutare decreta dei nititur: et quātūz in se est imutare nō definit: lz pualere et obtinere nō possit. Quocirca quātūz ad statuta dei: et ppositum volūtatīs eius. Habraam et zacharias cōcordes esse debuerūt: qz ille deus cōditurus erat nouū testamētum: qui cōdidit vetus. Quātūz v̄o ad similitudinem populi quem significāt cōcordes apparere de-

buerunt: quia populus ille qui in principio: hoc est in diebus habrae/isaac/et iacob: in eisdem patribz fidelis fuit: in diebus zacharie infidelis reprobatus est. Nec ergo causa est quare ille promittēti sibi heredem credulus fuit: iste incredulus reprobatus est. Verū tamen in hoc ipso habet zacharias cōcordiam suam: sed cum alio viro. Quod enim in euāgelio obmutatio zacharie hoc thobie cecitas in veteri significat testamētū: et qd apertio oculi huius: hoc illuminatio oculorum illius. ¶ Habet pręterea zacharias concordiam cum sacerdote magno in iustitia et veritate: sicut et iohānes baptista cum zacharia filio ioiade: qz vterqz passus est pro iustitia: vterqz occisus pro cōfessione veritatis. Eodem modo zacharias cum adam: et iohānes cum abel. Porro autē ipse adam habet cōcordiam cum ioiada: et cum oia rege iuda: sed cum ioiada in quo a bono deo bonus creatus est: cuz oia in quo supbus et temerarius fuit. Nec vice prefatiuncule in loco hoc dicere opus fuit: vt discat lector discernere iter gēnalia et specialia: qd aliud est vt iam dixi: agere de arbore qz de ramis: aliud de corpore qz de membris. Multum solent cōferre mortalibus fluentia magno: rum fluminū: que orta in altis rupibus longo terrarum spatio diriguntur ad imas: nec tamen ob id contemnuntur fonticuli: qui inter viridaria oriuntur. Quocirca sic sunt accipiende speciales concordie in vsum significationis: vbi cūqz sibi hec et illa mutuos prebent aspectus: vt tamē generales lineas: de quibus proprie agitur in hoc libro: quasi duo magna flumina hinc et inde manantia: in munimentum generalis cōcordie fide teneamus. Aut certe primam lineam quasi quoddam viuens stagnum: in magna longitudine angustatum: secundam eiusdem sanctitatis fluminis ex eodem manātem. Extimemus illa duo adeo esse similia: vt quecūqz poma quecūqz herbe inueniunt circa stagnū: inueniantur sitr circa flumen. Et quecūqz genera piscium inueniunt

Gen. 16.
2. 21.

Gen. 21. et
ad Gal. 4.
Gen. 24.

Luce. 1.

Gene. 5.
et Ro. 4.
Luce. 1.

Gen. 5.

Nota bñ.

Gen.

per Euam
parat.

Thob. 2.
Luc. 1.
Thob. xj.

scōl para.
24.
Bar. 6.
Gene. 4.

scōl para.
li. 26.
qrit reguz
xj. et scōl
para. 24.

Similitudo
do lineaz.

inueniuntur in stagno similia pro simili-
bus inueniuntur in flumine: tamē ut
aliquid proprium hec vel illa habere vi-
deantur in forma per que alia ab alijs di-
scerni queant: et itelligi distince que sta-
gni et que fluminis sit. Non est peregrini-
um quod dicimus: nec ab humanis ex-
perientijs alienum. Et maiores enim solēt
esse pisces stagni q̄ fluminis: fluminis
autem albiores etiam que vnius nature
et vnius generis sunt. Alioquin si pisces
fluminis reducuntur ad stagnum erunt
sicut et illi qui diutius in stagno morati
sunt. Jam ergo locus est memorari pre-
missi et redire ad ppositam questionem:
quatenus recuperata via qua ceperamus
ire ad finem itineris festinemus.

Capitulum 30^m.

Et duplici causa cōcordiarum
questio mota est: et decisa: ostē-
dente nobis veritate que ait.
Ego sum alpha et ω: q̄d et p/
pter equalitatem personarum tres ordi-
nes electi sunt a principio tribus tempo-
ribus specialiter deputati: et propter au-
toritatem patris et natiuitatem filij duo
populi electi sunt ad fidē vnius dei sub
duobus testamentis. Iudaicus videlicet
et gentilis: et propter notitiam spiritus
sancti: qui a patre filioq; procedit: aliqui
processerunt ex eis tam in veteri testamēto
q̄ in nouo: manentes sub doctri-
na spiritualium viroꝝ in quibus et il-
la perfectio inuēta est: de qua dicit Apo-
stolus. Tibi spiritus domini: tibi libertas.
Jam igitur ostensa causa: et assignata ra-
tione de vtraq; concordia. Primo qui-
dem de prima diffinitione agere incipie-
mus: inchoantes ab Adam et ab Oia et
peruenientes vsq; ad Christum: et vsq;
ad hec tempora nostra: deinde. s̄m aliam
diffinitionem vsq; ad consumationem
seculi. Et sic vbi necesse fuerit et spiritua-
lem intellectum: ad maioris euidentie il-
lustrationem tangentes.

Explicit primus tractatus
secundi libri.

Incipit secundus tractatus libri
secundi Caplin primum.

Ponamus su-
pra
scriptas arbores ante ocu-
los mētis: quarum duas
a qbus tertia illas duas
cedros magnas esse itelli-
gamus: quas spūs sanctus per pphetam
cōmemorat dicens. Sumam ego de me-
dulla cedri sublimis: et ponam de verti-
ce ramor eius. Tenerū dispergam et plā-
tabo sup montem excellūz eminētem in
monte sublimi israel: plātabo illud et erū-
pet in germen: et faciet fructum: et erit in
cedruz magnam: et habitabūt sub ea oēs
volucres celi: et vniuersum volatile sub
vmbra frondium eius nidificabit. Has
in q̄s duas arbores sublimes et cōdensas
ponamus ante oculos mētis: et sic in eis
patrem et filiu: quorū alius ex alio est p̄n-
cipaliter itelligamus: vt tamen cum eis
genus hoium secundarie accipiamus: q̄
et diiuncti sumus a bono deo cōditio-
ne nature gratie ipsius participatione cō-
iuncti. Nunquam enim diceret euāgelista
scribens dominicam genealogiam: qui
fuit Ade qui fuit dei: nisi eūdem primūz
hoiem filiu esse dei per adoptionem sen-
tiret. In prima itaq; cedro de cuius me-
dulla et ramorū vertice nata est arbor se-
cunda: haud dubium q̄ similis ei popu-
lus ille antiquus itelligēdus est: qui si-
cut iam superius diximus creatus est spi-
ritualis ad imaginem patris: sicut et se-
quē populus ad imaginem filij. Si autē
s̄m illud quod ait dñs Moysi. Uide vt
omnia facias s̄m exemplar q̄d ostensum
est tibi in monte: non quasi similitudine
figenda est veritas: sed magis veritate
prespecta propter eos qui tardioris sunt
ingenij similitudo significans adhiben-
da: talem nos cedri huius imaginem as-
signare oportet: qualē eam pro dono gra-
tie in montis verticem contemplati su-
mus non quales in syluis montium cō-
sueuerunt inueniri.

Nota.
Esec. 17.

Luc. 3.

Exo. 25.

Differētia
pisces sta-
gni et flu-
minis.

Luc. 1.
Esec.

Luc. 1.
Esec.

Luc. 1.
Esec.

Apo. 6.
et ultimo.
In symbo-
lo Alpha.

In symbo-
lo aploz.
25. d. tui
sent. Et in
symbolo
niteno. in
dece. 15.
d. c. cano-
nes. et A-
thana.
secūde ad
Cor. 3.

Luc. 1.
Esec.

Capitulum secundum.

Unus itaque cedri sublimis species/talis est. Sexaginta trium cubitoꝝ extimada est proceritas eius: nec tñ vñ formitas equalitatis p totuꝝ. Alia eteniz forma pñderanda est in nudo stipite: alia in ramoꝝ profectu: alia nihilominus in ramoꝝ defectu. A radice eniz que in imo est vsqꝫ ad vigesimūprimuꝝ cubitum altitudinis sue: leni ⁊ nudo stipite pñsa est nihil aut parum habēs qđ notari queat: preter qđ in radice vñ sumit originem: ⁊ in vñdecima gñatione/sub qua magnuꝝ diluuius factum est. A vigesimo aut scđo cubito vsqꝫ ad 42^m pñcit in ramis: exinde aut cepit pñquare defectui. Ut aut explicetur in breui que pposita sunt vigesimūprimus cubitus vigesimāprima gñatio est: quadragesimūsecūduꝝ qđra: gesimāscđa: sexagesimūtertius/sexagesimāma: et sic de reliqꝫ. Dñs itaqꝫ gñones ab Adam vsqꝫ ad iacob fuerū t. xxj. quoz ista sunt noia. Adam/Seth/Enos/Cainan/Alalaleel/Jareth/Enoch/Aladusalē/Lamech/Noe/Sem/Arphaxath/Sale/Eber/Phaleg/Ragau/Seruch/Machor/Thare/Abraham/Isaac ⁊ Jacob. Usqꝫ ad oñiam gñationes. xxj. quorum ista sunt noia. Jacob/Judas/Reuben/Esrom/Aram/Aminadab/Maason/Salmon/Boog/Oberth/Jesse/David/Salomon/Roboam/Abias/Asa/Josaphat/Joram/Ochocias/Joas/Amasias. Similiter ab Oñia vsqꝫ ad Christus generatio. xxj. quoz ista sunt noia. Oñias/Joathan/Achaz/Ezechias/Manasses/Elmon/Josias/Joachim/Jeconias/Saltiel/Jorobabel/Abiud/Erachim/Agor/Sadoch/Achiz/Elrud/Eleazar/Alarban/Jacob/Joseph. Igñ ab adam vsqꝫ ad iacob fuerunt gñationes. xxj. ⁊ a Jacob vsqꝫ ad Oñiam gñones. xxj. ⁊ ab Oñia vsqꝫ ad Christum gñones. xxj. In his tribus tñbus pñsumata est arbor: nec preter ordinem rōis. Nempe in primo cursu sub tam certa gñationuꝝ meta nu-

dum terra stipitem pñtulisse monstratur. In secundo stipem platis ramis: factus est speciosus inter ligna sylvaruꝝ. In tertio cōsumata opacitate ramoꝝ eleuatus est idem stipem cum nouellis suis: ⁊ velut in sexagesimotertio cubito cōsumationem accepit. Prima itaqꝫ pars in nudo stipite fuit: scđda in ramoꝝ profectu: tertia in onusti stipitis pñsumatione. Ab adam sigdem vsqꝫ ad iacob nullus prius populus fuisse legitur: qui dñi populus diceretur: sed tamē patrum nomina scripta sunt in libro geneleos. Adam scilicet ⁊ Seth/Enos ⁊ Cainan ⁊ ceteroz: quoz supra scripta sunt noia. Et qñuis fuerint aliqui ante diluuium: qui dicerentur filij dei: de quoz tamen semine semen processerit: pñsumptio quidem aliqua esse potest assertio nulla. Quod enim tacet scriptura de narratione h. storie: ita est estimaduꝝ quasi nō sit: vt illud tñ maneat in mysterio qđ in libri corpore nō taceat. Quocirca tñ oculta gratia in alijs atqꝫ alijs operata esse credatur: soli tñ patres extimati sunt in semine iacob vsqꝫ ad ipsum incipere a Seth filio adam ceteris quasi spurijs a radice succisis. Sane idē Jacob multiplicatus ⁊ sanctus creuit in populū qui dictus est israel. Hābuit eniz duodecim filios aut tredecim: e quibus totidem tribus pñpagate sunt due vide licet ex ioseph cetera de singulis singule. Et harum qđem vna. i. vna iuda in illis noiatis patribus: de qbus natus est christus pñcit in stipitem ⁊ in regnū: habēs iuxta se duas collaterales: leui videlicet ⁊ beniamin: que ⁊ māserunt cum ea sub lege ⁊ testamēto vsqꝫ ad Joānem baptistam. Porro decē tribus que diuise sunt ab ea steterūt in loco sancto vsqꝫ ad gñationem quadragesimāsecundam: ⁊ vsqꝫ ad tpa assyrioz: nō qđ post illum terminuꝝ defecerūt in semine carnis: sed qđ date in manus gētiū esse plebs dñi deserunt dicere dño per pphetam. Toca nomē pueri nō populus meus: qđ vos non populus meus ⁊ ego non vester deus.

Capitulum

Gene. 5.

Gene. 6.

Gen. 46.
49. c. ⁊
Exo. 1.tertijs regū
12. tribus
vñ leui: q
erat dispſa
in populo
israel: fuit
compulsa
reuerſi ad
iudam pñ
idolatrias
israel.
qñi reguꝝ
13. ⁊ 17.

Caplin 3^m.

Eodem modo scda arbor in-
cipiens ab ozia eleuata est sub
nudo z leni stipite vsq; ad vi-
gesimūprimum cubitū alti-
tudinis sue vsq; videlz ad ioseph qui di-
ctus est vir marie. Al vigesimo autē scdo
protulit z ipsa ramos suos. xij. scz aplos
xij. z pfectit similibus incrementis in eis-
dem ramis vsq; ad gñationem quadra-
gesimāsecūdā: z eodem mō in sexagesi
materia tendit in finē. Incepit enim vt
diximus ab ozia: prulit ramos ab incar-
natione dñi: cepit deficere in eisde ramis
ab exordio regni saracenoꝝ/manet vsq;
ad pñens in romana ecclesia. In his dua-
bus arboribus similitudo precipua.

Caplin 4^m.

In tertia vo arborē aliqd oi-
no simile/aliqd dissimile est.
Nō enim est similis causa re-
lationis vnus duorum/ sicut
vnus vnus. Diximus primaz arborē
pprietate mysterij ptinere ad patrez/ se-
cūda ad filium: tertia ad spūm sanctum.
Et scimus q; pñus ordo qui institutus
est primo/ vocatus est ad laborē legalium
pceptoꝝ: scds qui institutus est secūdo/
vocatus est ad laborem passionis: tertius
que pcedit ex vtroq; electus est ad liber-
tatem ptemplationis scriptura attestāte
qui ait: Ubi spūs dñi/ ibi libertas. Que
cum ita habeāt/ sicut dissimilis est reges
a labore/ ita dissimilis numerus gñatio-
num attribuēdus erat spiritui scō: z ta-
lis qui significet ipsam libertatem: sicut
his qui attribuit patri vel filio seruitutē
labois. Si ergo incipimus numerare ab
Adam z descendimus vsq; ad christum:
illasq; tres gñationes obmittimus/ quas
obmisit Mathheus ad sexagesimā prose-
cro gñationem puenimus: in qua absq;
omni scrupulo labois pfectio cōsumat.
Eodem mō ab Ozia vsq; ad finem scdi
status/ eadem pfectio numeri ad idem si-
gnificādum cōsumationem accipiet. Si
enim accipimus ab asa: ab ipso enim in-
cipiēdum est/ sm q; hoc ptinet ad spūm

sanctum/ z descēdimus ad finem scdi sta-
tus. lxx. gñationes inuenimus. Post q̄
psumatis laborib⁹ in septuagesima mox
puenimus ad tēpus opiate diutius liber-
tatis: sm q; filij israel psumat in trāsmi-
gratione z laboribus babilonis septua-
ginta annis: in ipso āno septuagesimo cō-
solationem dñi acceperūt/ dicēte de ea sa-
charia ppheta. Rñdit angelus dñi z di-
xit. Dñe exercitūz vsq; quo tu nō mis-
reberis hierusalem z vbiūz iuda qbus
iratus es? Iste septuagesimus annus est.
Ex qbus verbis apte liquet: q; ex eo tpe
quo initiata fuit vita monastica in helya
z helyseo. lxx. gñationes opz trāfire ante
q̄ mereamur obtinere illam pfectionē
libertatis: quā daturus est nobis in se spi-
ritus sanctus. Pñualēribus iterim filijs
babilonis: z impediētib⁹ libertatem fi-
lioz dei: vt qui mēte liberi esse ceperūt/
nec de vera gete liberi esse queāt. Et bñ
septem decades gñationūz date sunt no-
bis ad gemitū z dolorem/ ante q̄ veniat
ad gaudiūz qd optatur: q; hūc spūm vt
gemere z flere possimus: vt diuisiones
aquaz deducāt oculi nostri. Al ipso solo
psecuti sumus/ cuius sunt septem pcpue
diuisiones gratiaz: qui tūco nos faciat
gemere in exilio isto: q; ostēdit nobis z
nō exhibet statim gaudiūz qd pdidimus
in paradiso. Et hoc qdem sufficere pos-
se credo ad ostēdendaz rōnem/ quare se-
xagenarius numerus attribuat patri/ si-
ue filio/ z septuagenarius spiritui scō. Et
ne cui videat parūz qd dictum est de se-
xagenario numero: qui cōtinet in se tpa
initialia: videamus vti ūz possit ipsūz in
q̄dragenario numero demonstrari. Qua-
draginta diebus ieiunauit moyses/ toti-
dem helyas/ toridē christus Iesus. Sed
z nos singulis annis quadraginta dieb⁹
ieiunare solēniter psueuimus: additis ē
duabus vltimis: vt plenas hebdomadas
in ieiunio pficiamus. Licet enī illud tē-
pus quadagesimā noiemus: nō frustra-
tū duo illi dies addunt eidem q̄dragesi-
me: vt in sex pfectis hebdomadis sena-
ria pfectio cōpleatur. Inde est q; euange-

zach. 1. z
scdi para-
diso.

terti regū
17. 18. z
19. z q̄rti
regū.

Tren. 2.
Esa. 11. z
Math. 5
sm Aug.
sup ipso. 5
Math. 7
Bagin.
sen. in 3°
d. 34.

De sex eta-
tibus vide
Aug. 22.
de ci. c. 30
Exo. 34.
terti reg.
29.

Ex. ant. 4
Luc. 4.
de cōsecr.
d. 5. c. q̄
dragesima
d. 4. c. de-
nig.

d. 4. c. de-
nig.

Math. 1.
Luc. 3.
Math. x

Actu. 15.

Secū ad
Loci. 3.

scz. Debo-
gias Joao
z amaf. p3
q̄rti regūz
S. xj. z. 14

Matth. 1. lista i. Mattheus quadraginta duas gilio-
nes eē dicit ab habiaam vsq; ad christuz:
q; in sex. v3. hebdomadas gilionū pfectio
quedam tēporū z operū designat: sicut z
zacharia patre Joānis vsq; ad finem hu-
ius status scdi. ¶ Sedz vō id qd p̄inet
ad spiritūscūz/incipiēduz est a Sadoch
quo tpe arbitramur acta vī p̄pleta gesta
machabeoz: z trālatio diuinaz legū ad
grecos. Ex eodem aut tpe vsq; ad finem
scdi status giones. 49. idē septies se/
ptem. Quibus cōpletis occurrer qnqua-
gesima giliatio: in qua erit maximus iubi-
leus annus. s. libertatis z remissionis z
gratie: de quo in typo septimi diei scri-
ptuz est in libro geneleos. Vñdixit deus
diei septimo: z sacravit illum: q; in ipso
cessauerat ab omni ope suo qd patrarat.
Igit z fm hāc rationem occurrir miro
modo septenarius numerus/septies re/
uolutus. i. qdragenari⁹ nonus numerus:
qui z ipse eo mō quo z septenarius perti-
net ad spiritūscūm/ ppter septem mune-
ra gratiarū: qbus idē spūs repleuit oz-
bem terrarū: z repleturus est adhuc ple-
nius in tpe illo beato: vt cuz venerit ille
spūs veritatis/ doceat nos oēm veritatē.
Iñde est q; populus grecoz/ qui electus
est ad imaginem spūs sci septē hebdoma-
das vsq; ante pascha/ sacro dedicauit ie/
unio: populus latinus minus q̄ septē.
Nimirum q; senarius numerus spāluis
ascribit filio ob pfectionē laboris: septē-
narius spūs sancto ppter septem munera
gratiarū ipsius. Et bñ in eodem tpe la-
tinus populus obmissis canticis letitie/
canticis doloris. i. tractibus vti p̄suevit.
Gregoz vō populus allā sine intermissio-
ne decantat: q; z filius dei pro salute mū-
di tristitiam passionis sustinuit: z accipe
crucem suā z sequi se p̄p̄is discipulis in
v̄tute mādauit: z spūs scūs qui est gau-
dium dei illos quos replet exultatione
demulcet. Igit apte liquet: q; z quadra-
genarius numerus sub eodem tpe p̄inet
ad filiū dei: z qnquagenarius ad spiritū
sanctum. Alter. s. completus a dñica pri-
ma quadragesime: alter a dñica qnquage-

sime vsq; ad pascha: q; sicut filius z spūs
sanctus pcedūt ab vno patre: ita hoc tē-
pore gratie qd datur est latinis z grecis:
sicut filius sua corporali p̄sentia: ita spūs
descensione mirifica p̄secrauit: quatenus
sicut ambo siml' sunt ab vno patre: ita fil'
duarū gētiū opent salutem. Clerum q;
idem spūs a filio quoq; dei sine fine pro-
cedit/ duplicatus est iñ p̄sterium qnqua-
genarij numeri/ succedere illo sacramēto
dierum numero: qui p̄sumatus est a pa-
scha vsq; ad pēthecosten: in cuius sacro
temporis gaudio greci cōueniunt z lati-
ni. Significat enim idē tps tertium il-
lum status felicitatis extreme: in quo cō-
sumata sexta etate mūdi que plena est la-
borib⁹ z erūnis. Relinquet sabbatimus
populo dei sicut Apl's ait: qui. v3. z sab-
batimus simul cuz etate sexta: sicut sup̄
iam diximus initiatus est. Cap. m.

S p̄scripta diligētius p̄side-
rare libet/ terminus prime z
secūde arboris in sexagenaria
giliatione / aut circa sexagesi-
mam regredus est terminus tertie arbo-
ris in septuagesima. Aut si tpa in qbus
arbores ipse ceperūt p̄ferre ramos suos
obmissis initialibus gionibus p̄sideran-
da sunt. Terminus qdem p̄me z secūde ar-
boris regrendus est in gione 42^a. termi-
nus vō tertie in 49^a. Causa vō hui⁹ dis-
similitudinis sup̄ius dicta est. Pater sig-
dem imposuit labores legis: q; timor est.
Filius imposuit laborem discipline: q; sa-
pientia est. Spūs sanctus exhibet liberta-
tē: q; amor est. Ubi enim timor ibi serui-
tus: z vbi magisterium/ ibi disciplina: z
vbi amor/ ibi libertas. Clerū tamē q; vna
est volūtas z opatio trīum: z a patre da-
ta est hoibus libertas: q; pater est: z a fi-
lio data est: q; frater est: z a spūs scō, ediu-
so imposita est seruitus bone actionis: q;
ipse timor z sapia est. Iñde est qd in pri-
mo quoq; statu obmissis tribus illis ge-
nerationib⁹/ quas obmittit iñd' archēus.
Ibi data est libertas iudeis reedificandi
muros hierlm/ vbi qnquagesima gilio cō-
sumationem accepit. Sed z nūc in fine
secundi

In symbo-
lis aposto-
loz. Nūc.
Altha. z
xj. d. 1.

Ad De-
breo. 4.

Supra
tracia. 1.

Augu. in
homel. 11.
Matth. 5.
d. c. 9. p̄i-
mi sentē. z
p̄me ad
Lor. 3.
d. x. p̄imi
sen.

123 ochor.
ioas z amā
hag: vt p3
4. reg 8.
xj. 14.
2. 123. 2.

Nota qd li
bertas spi-
ritus est vita
aplica que
in beo gra-
tisco reno-
uata est.

secunde ad
Cor. 3.
Eccle. 3.

prime ad
Cor. 7.

Quid si
gnificat p
Jo. vide
hic super
dicere.
Bar. 3. 7
Bar. 1.
Luc. 3.
Jo. 1.
Act. 2.

De. 49. 7
inde. Et
Exo. 1. 7
Infra.
Hui. 27.
1. 7.
Hui. 14.
Deut. 1.
Josue. 3.
1. 4.

secundi status similem libertatem dan-
dam fidelibus expectamus: cōpletis ab
abiud filio corobabel gionibus quinquaginta. Ille quoque manifeste ostendit quod pater
et filius exhibent fidelibus libertatem: et si
non sine causa dictum sit: ubi spiritus domini ibi li-
bertas. Quia vero et is qui diligit timet ne
forte eum quem diligit superbia libertate of-
fendat: ac per hoc quod studet et ipse agere ope-
ribus charitatis quod placeat dilecto et di-
ligenti non est usquequaque amans liber in se
exilio a labore: sed servus et ipse domino suo
in spiritu libertatis. Dicit enim apostolus. Qui
enim in domino vocatus est servus: liberus
est domini. Quia enim non modo libertas amoris
veritatis servitus boni operis ex charita-
te pertinet ad spiritum sanctum: ita est tertium
opus quod diximus proprietate mysteriorum per-
tinere ad spiritum sanctum: difficile scilicet aliquid a
primo et secundo numero gionum: ut tamen in eo scilicet
aliquid et quadragesimi sed in numeri perfectio
veneranda servetur: quatenus eiusdem incremen-
tis videat surgere scilicet aliquid et arbor quod
et due pme: scilicet homo aliquid et duas primas
excedat tanquam si ipso sine petro et pau-
lo de solo Joanne dictum sit: sic euz volo
manere donec veniam. ¶ Et enim tribus
imaginibus ostendit voluit spiritus sanctus: quoniam
dei filius venit in mundum: hoc est in specie
colubæ: in specie insufflari aeris: et in specie
ignis: ita operum trium aliquid ostendere in ope
suo. Quatenus in primo ostendat similitudo
primo operis: in secundo similitudo sedis: in tercio pro-
prietas quedam: cui nulla eque sit comparatio: et tamen
a similitudine primi et sedis non discedat. Signi-
ficat enim in exordio primi status et in exordio
sedis et ipsa similitudo precessit: quatenus uni-
formitas figurarum in tribus scripturis concordat:
dicit apparet: quodvis scilicet rei veritatem si-
gnificatum pme ostensionis dari oportuerit
in primo statu: significatus sedis in secundo: signifi-
catus tertie in tertio. Clerici gratia. In exordio
primo status agit primo de xij. patriarchis
et eorum que acciderunt ipsis et filiis suis in
diebus eorum: in secundo de xij. principibus qui
converunt in deserto: et de his que accide-
runt israel in diebus eorum: in tertio de xij.
principibus qui ingressi sunt terram re-

promissionis: et eorum que acciderunt in
diebus eorum. Et hoc quidem scilicet litteram.
Secundum vero significatum: primum horum
consumatus est in primo statu: in quo po-
pulus ille puerilis adhuc pro tempore ve-
luti in egypto positus carnaliter vivebat. Se-
cundum consumatus est in secundo: in quo fi-
delis populus egressus est de synagoga
et apostolorum: ac si de altera egypto: ut per
multas rationes et pericula corporum per-
veniret ad regnum dei. Tertium consumabi-
tur in tertio statu: in quo fidelis populus
intraturus est in requiem: ut videat bona
hierusalem cunctis diebus vite sue. Quia
in re solenter itendum quod xij. patriarche
veraciter pertinet ad primum statum: ut po-
te per quos disseminatus est populus he-
breorum: de quo et natus est Christus. Duo
decim vero principes qui converunt in deser-
to: imaginem tenuerunt apostolorum: qui et in-
gressi sunt terram promissionis: eorum qui fu-
turi sunt in exordio tertii status: per quos
et iudeorum populus pervertet ad deum. ¶ In
exordio vero sedis status primo loco agit de
xij. apostolis et sociis eorum: quoniam electi
sunt a domino et dictum est eis in viam gentium
ne abieritis et in civitatem samaritanorum
ne intraveritis: sed potius ite ad oves que
perierunt domus israel. ¶ Secundo agit de
eisdem apostolis: quoniam precuntibus paulo
et barnaba egressi sunt de iudea et transi-
erunt ad gentes: ut complerent iussus domini
post resurrectionem dicentis. Ite docete
omnes gentes: baptizantes eos in nomine patris et
filii et spiritus sancti: hoc est post resurre-
ctionem suam: quoniam et misit illis spiritum san-
ctum: ut doceret eos omnem veritatem.
¶ Tertio cum iam prope consumata esset in
asiam predicatio pauli introducunt xij.
viri qui reperiuntur in vrbis ephesi in qua
fundata est prima ecclesiarum septem per
manuum impositionem pauli acceperunt spi-
ritum sanctum: ut loquerentur linguis et ma-
gnificaret deum. Et hoc quidem scilicet litte-
ram. Secundum vero significatum: vocatio il-
la prima apostolorum significat vocationem
patriarcharum et prophetarum: quorum
predicationis studia voluit deus a princi-

Act. 2. 3.

1. 4.

Act. 14.

psal. 127.

Num. 32.

Est. 1.

Baith. 1.

Act. 13.

Baithel
vltimo.

Act. 2.

Act. 19.

Bar. vi.
imo.

Mil. 14.
2. 32.
Ecl. 19.
in epheso.

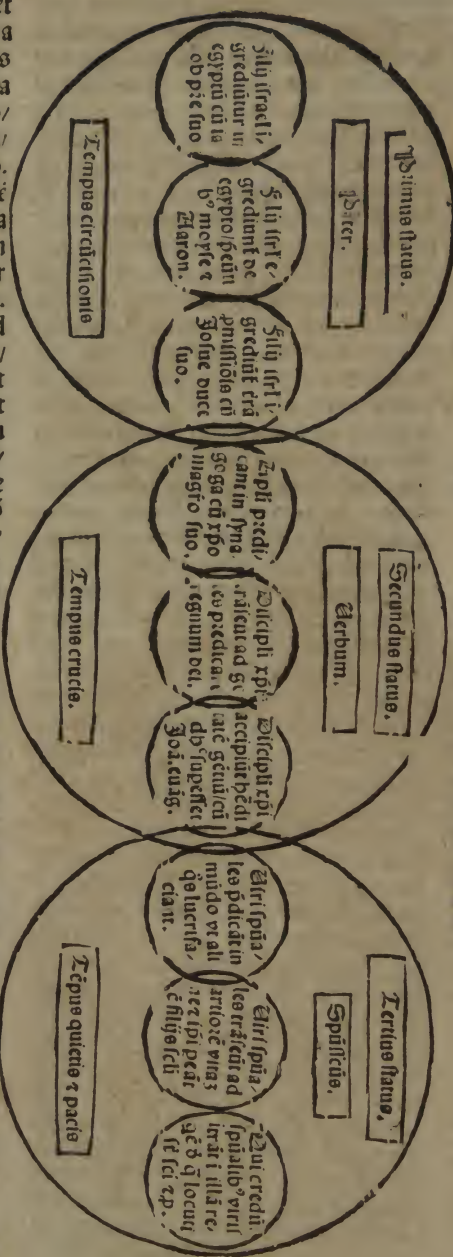
Esa. 10.

Et. 6. 21n
ro. abbas
hilaris 2c.

Nota.

In symbo
aploz. i. 3
d. 25. 2 in
symbo° ni
ceno in de
cref. 15. d.
c. canones
2 Altha.

pio coartari in ppllo israel. donec veniret
plenitudo illa tepoz in q̄ resurgēs xps a
mortuis mitteret aplos ceterosq; fideles
pdicare euāgeliz oi creature: quoz vica
rij vsq; ad p̄s pdicare nō desinūt: quo/
usq; cōpleat tps illud qd signat in q̄ dra/
ginta annis/qbus māit pplis in deserto.
In illis aut. xij. viris q p manus impōnē
Pauli acceperūt spūm sanctū: 2 h in illa
ciuitate vbi vixit lōgo tpe 2 genuit Joan
nes designat illi vltimi predicatorēs per
quos reliquie iudeoz puerunt ad dñm.
In exordio eni tertij status/sile aliqd
inchoatū est in aliquo ordie monachoz/
q hactenus laborātes in egypto: 2 velut
in synagoga iudeoz fecerūt qd potuerūt
sm ea que acciderūt in exordio pmi 2 in
exordio scdi. Et eni illud faciēs multi/
plicari sūt nimis: sed tñ qz egyptijs 2 he
breis iudeis 2 xpianis lōga societas eē nō
pōt: imo qz necesse est vt reuertat predi
catio euāgelij ad populum h vsq; incre
duluz ex quo primo manauit. Nō est am
plius faciēda mora in egypto: sed trāseū
dum in desertuz/vt ibi sacrificemus deo
sacrificiuz laudis: ne forte 2 nos involua
mur cū egyptijs perituris: 2 supueniat
in nos hora tērationis que vetera est in
orbem vniuersuz tētare habitātes in ter
ra. Opz ergo mutare vitā: qz mutari ne
cesse est status mūdī: vt qñ per trāsitum
deserti pueniamus ad illā regem dei nři
quā intrare nō sunt digni qui nō credūt
dicētibz: qui loquētes de fine mūdī/pu
tāt oīno deinsanire. Opz aut nos h ipsa
que dicimus aliqbus significare figuris:
vt discat lector per tria significātia vnuz
cape significatū: 2 quāta iter vtrūq; dis
ferētia sit: ne aut verbo significātis rei si
gnificatuz diuat: aut in re significata si
gnificās admiscēdo pfundat. Nec putā
dum p̄trariuz verbis sup̄ascriptis qbus
diximus e duobus significātibus vnū p/
cedere signatū: qz istud vt sciētib⁹ loquor
ptinet 2 ad Alpha illud ad ∞. Illud miruz
qz 2 veruz est a p̄e 2 filio pcedere spūm
scūm: q est verus deus sic p̄ 2 fili⁹ 2 ver⁹
est a p̄e 2 filio 2 spūscō dona pcedē grāz

De. 46

Exo. 14

Jos. 12

Bar. 6
2 Lu. 9

Bar.
vlt. 2
Barci
vlt. 2
Ecl. 13

Ecl. 8.
2. 13.
hic Jo.
euāg.
septe ec
clesijs q
sunt in
asia scri
bit apo
cal. 1.

Capitulum 6^m.

Et his que notata sunt in hac figura apertissime liquet: quod tria significantia tendunt ad unum significatum: et ter tria significantia ad unum significatum. Ubi et illud diligenter notari oportet: quod secundum hanc rationem. xij. patriarche ad initium primæ primi significanti. i. operum primi status: et xij. apostoli ad initium secundæ significanti. i. operum secundæ status: et nihilominus. xij. quos manifestandos extimo cum venerit helyas ad initium tertiæ significanti. i. operum tertiæ status. Ceteri vero hi sunt. xij. principes qui ceciderunt in deserto et xij. qui intrauerunt in terras promissionis: nec non et illi. xij. qui acceperunt spiritum sanctum per manum Pauli tunc in cōcordia vel mysterio manent. Ad hoc. scilicet per eos futura dei opera noscerent. Sed et illud vigilanter observa quod xij. patriarche habentur clari in egypto ubi et mortui sunt. xij. apostoli postquam egressi sunt a synagoga clari habiti sunt in deserto gentiliū qui multis fuerunt apud iudeos perimeliis affecti. Qui vero futuri sunt omnino futuri sunt in fine secundæ statuæ precūtib⁹ alijs mysterijs primæ statuæ ad initium ipsius tertiæ status: ut per hunc singulorum trium proprietates sanius intelligatur: et concordie similitudo in primis et ultimis teneatur. Ubi gratia: duodecim fore diximus patriarchas filios Jacob qui intrauerunt cum ipso in egypto. xij. principes qui defecerunt in deserto: duodecim qui intrauerunt in terras promissionis. Dicimus. xij. patriarchas designare omnes patres. xij. tribuum quorum ipsi fuerunt usque ad finem primi status: hoc est usque ad christum. Duodecim principes qui ceciderunt in deserto cum his qui egressi fuerunt ex egypto. xij. apostolos cum successoribus eorum quorum manet tectatio et ruina corporum usque ad finem secundæ status. Duodecim principes qui ingressi sunt terram promissionis: patres tertiæ status: quorum primi erunt. xij. qui omnes visuri sunt illam pacem quam promisit deus diligētib⁹ se? Ergo secundum significatum et xij. principes qui conuerunt in deserto respi-

ciunt apostolos et successores eorum: et duodecim viri qui ingressi sunt terram promissionis respiciunt duodecim viros post tempus hoc non longe futuros. Quia vero secundum cōcordiam tria illa praua tempora principij primi status: tria exigent tempora principij secundæ et tria nihilominus principij tertiæ: sicut notatur est in prescripta figura. Perfecta et serenissima ratio exigere visa est ut et primi xij. principes et patriarche in primo tempore principij primi statuæ producerentur ad lucem: et medij. xij. i. apostoli in secundo tempore principij secundæ clari in gentibus haberent: et ultimi duodecim in tertio tempore principij tertiæ revelandi sunt: quatenus eadem opera et cōcordia iste et mysterio spiritus cōueniret. Nec laboriose prolata sunt fructuose digesta: ne forte cum precordiam scripturarum arborum assignare ceperimus sub pari numero generationum cōcordia. xij. principum in similibus statibus exigat: et non potius ut supra notatum est unumquodque in loco et in ordine suo. Ergo solutis modis et vndique pulsatis obstaculis locus est ut duarum arborum figuras quarum similitudo mira est deductas in feriem generationibus uniformiter depingamus: quatenus dum eas esse siles cernimus virtutem cōcordie sentiamus. Sane tertie arboris similitudo non potest eatenus assignari: quod si secundum operum similitudinem similis est duarum propter illa tamen que superius dicta sunt numerum et terminum generationum excedit. Sed pro eo quod ita tertia arbor a duabus miro modo preedit. Et prima. v. et secunda cōplentes pariter duos status. i. similes secundum et tertiū. Unde si aliquid habere cōcordiam ad se: secundum vero aliquid ad ipsam primam et secundam: quod quidem intellectu animi aliquatenus capi potest: figuris autem cōpetentibus aut vir aut nullatenus dari potest. Et ergo in prima et secunda linea consideranda sunt uniformiter quattuor tempora: ex quibus maxime colligitur vniuersa precordia: hoc est circa ipsam generationem vigesimam secundam et quadragessimam tertiam in fine. Porro tertia linea duplicanda est: sicut supra notauimus: ut quasi ex duabus procedens ad seipsam cōcordiam monstretur

Supra.

S. c. 12. p. nil trac.

habere. Quia si solum ex ea tenere li-
bet qd pmet ad tertium statuz: sumpto
dutarat initio a scō. Bndicto plimā cō-
cordiam hēat cūz pma/plurimā cū scda
excepto qd pp illa q dixim^o excedit nūeri
q̄ritatem. Caplm 7^m.

R

Edix prime arboris adam: ra-
dix scde oia;: Alterq; bonis
a pncipio: vterq; puaricādo
effectus est reus: nec tñ vsq;
ad desperationē salutis. Ille enim vsur-
pauit veritum vt videret eē in numero
deoz: iste temeravit in habituz: vt eēt in
nūero sacerdotū. Nā z ille occurrit in le-
piaz luxurie: iste in penā alephatie: adeo
vt vterq; eiecr^o esset de loco scō. Ille. s. de
pal: adiso: iste de tēplo. Et hoc qd m fm
cōcordiam. Sedm vō spūalem itelle-
ctum: vterq; significat xpm Jesum: qui
cūz sit verus deus z verus sacerdos: pro
similitudine tñ carnis peccati extrema-
tus est a poplō quasi leprosus z pēssus
a deo z humiliatus: vñ z extra vbez du-
ctus est ad locuz supplicij: vt solueret ibi
debitum peccatoris z leprosi: imo totius
humani gēis: ppha attestante qui dicit.
Ipse aut vulneratus est ppter peccā no-
stra: z attritus est ppter scelera nra. Di-
sciplina pacis nostre sup euz: z luore ei^o
sanati sumus. A radice aut sua vtraq; ar-
bor vsq; ad 21^{am} giiationem ita erecta est
in sublime: vt amputat; hincinde ramis
z quasi spuris: a radice dēpulsis: solus nu-
dus stipes festinaret ad fructum. Al 20^a
aut scda giiatione ab adam: iacob patriar-
cha fuit: pater vtrq; fm carnē. xij. ptiar/
charum. 22^a ab Ogia Chastus: pater fm
spūm duodecim aploz. Precesserat Ja-
cob/ habraam z isaac/ xpm Jesum: acha-
rias z Joānes baptista: vt tam in veteri
q̄ in nouo testamēto vniuersa que secu-
tura erāt magna opa dñi signuz prece-
deret trinitatis: sine qua nihil bonū est: per
quā in suis statibus vniuersa consistunt.
Quāta vō sit cōcordia iter habraam z sa-
chariam: iter isaac z Joānem baptistam:
inter Jacob z hoīem xpm Jesum: inter
duodecim patriarchas z duodecim aplos

superius in hoc opere dictuz est: deinde
ex eisdem patriarchis pcessit ut duode-
cim tribus: z ex duodecim aplos duode-
cim pncipales ecclesie. Facta est diuisio
iter decem tribus z tribus iuda: facta est
z inter grecos z latinos. Quadragesima
aut tertia giiatione ab adam egressi sunt
assyrii a finibus suis: z ceperūt depopu-
lari decē tribus israel: aliam. s. post aliam
vsq; ad giiationē 46^{am}. a iacob aut 25^a.
Eodem mō giiatione q̄dragesima tertia
ab oia egressi saraceni de finibus suis ce-
perūt depopulari ecclesias grecoz: alias
scz post alias vsq; ad giiationē ab oia q̄-
dragesima sexta ab icarnatiōe vō dñi 25^a.
Cligesima vō q̄nta giiatione a iacob pualē-
rib^o assyris defecit regnū samarie: z re-
māsit tñmō regnū iuda. Cligesima q̄nta
giiatione ab icarnatiōe pualērib^o saracenis
in asia z obsidētib^o pstatinopoliz p̄dide-
rūt pstatinopolitani Romanū impium:
qd tñc vsq; tenuerāt p duodecim ferme
giiationes: z remāsit tñ impius Roma/
hūz in latina ecclesia Ab adam aut giiā-
tionibus sexaginta tribus. q̄draginta vō
z duobus a Jacob patriarcha/ prima ar-
bor que inchoata est ab adam q̄trum ad
verus testamētuz/ psumationem accepit.
Sed nūc ab Ogia rege vsq; ad presen-
tarum supēst: vt cōpleat numerus giiā-
tionum sexaginta tribus: z ab ortu saluato-
ris q̄draginta duarum. Sicut aut a Joā-
ne baptista psumatis veteribus apparue-
rūt noua: ita z nūc vetera extimāda sunt
que transierūt vsq; mō respectu nouoz
que faciet dñs sup terraz. C. Porro due
giiationes vltime que excedūt q̄dragesi-
mam pfectionem/ siue in veteri testamē-
to siue in nouo/ inter vtraq; tpa accipien-
de sunt: z veluti collumitates veteribus
z nouis: q̄tenus in eis pncipius sit z fi-
nis: vtpote Joāne baptista z hoīe Chri-
sto Jesu. C. Sedm spūalem intellectum
habraam isaac z iacob significāt trinitatē
z multo dignius zacharias Joānes ba-
ptista z hō xps Jesus. Quare aut vnus
habraam assumptus est de cognatione sua
vnus quoq; isaac z vnus iacob: nisi quia
vnus

11^m. 1. z
vt bartho-
lomeus i.
dian alij
egyptum.
tertij regū
12.
q̄rit reguz
15. 16. 17.

In Ege-
chia rege
est termi-
nus z in
zacharia
papa.
q̄rit reguz
17.

Gene. 1.
scdi para-
li. 27.

Gene. 3.

scdi para-
li. 27.

hisdem lo-
cia.

In. 3. sen.
z ad hebz.
4. 7. 5. c.

Esa. 53.
Al ad hebz.
13.

Esa. 53.

Gen. 46.

Barth. x
Gene. 25.
z circa.
Luc. 1.

In symb^o
aploz. 25.
d. tertij. z
i symb^oni.

ceno in de
creg. 15. d.
c. canonice
et Etha. 7
in p. d. 2
Gen. 21.
Gen. 27.
Luce. 1.
Mat. 1. 1
Lu. 1. 2. 2
Gen. 46.
Mat. 1. 2
Apoc. 7.
Mat. 1. 2
Iuda qñ aliarū mater obtineret impium.
Sed locus est dicere aliquid de tertia arbo
re que habet cōcordiam ad semetipsam:
qñtis et a duabus religis nō discordet: qñ
et si excedit numerū gnationū: a pcor dia
tamē operum: vt supra iam diximus. nō
discordat.

Ircā finem regni Asa regis
iuda: qui fuit sextusdecimus
a Jacob patriarcha facta est
mentio de Helyseo ppheta:
et circa finem gnationis que

fuit sextadecima ab incarnatione dñi cla
ruit scūs Bñdictus: cui adhuc eet puer
hand mñus clarus in miraculis in po
pulo christiano: qñ ille in pplō israel: pre
fuit ille filijs pphetarū qui erat in hie
rico et secus fluenta iordanis: et uode
cim monasterijs secus flagnū hie flumiū
qui sub lacus vocabulo dictus est. Lōsu

maris aut ab Asagnationibus: et orta est
in iuda religio phariseoz: laudabilis qñ
dem in fide: nec minus in obseruatione
mandatorū: nisi eam obcecaret in aliquo
supbia sua: vt offenderet in lapidem of
fensionis: et comederet antiquoz patūz
opera: vt presentium funditus pmutaret.
Ex illoz tñ numero fuerat Nicodemus
ex illoz gamaliel et aplos Paulus: et alij
multi qui crediderunt: et nōnulli eoz et
post fidem ptra fidem pñaciter agerēt
postponētes mādāta dei ppter traditio
nes suas. A gnatione quoqñ 16ª incarna
tionis dñi ce: sub qua cepit clarescere san
ctus Bñdictus vsqñ ad gnationem vi
gesimā sextā Quibz psumatis circa finez
trigesime septime gnationis: pfortatus est
in galliarum partibus ordo monachoz:
et multos ex eo tpe habere zelatores con
tigit in obseruatione regule sci bñdicti.
Sed et ipos cauere opz: ne forte sint aliq
iter eoz: qui gloriātes de opibz suis: qñ di
uini eē viderent a pfortio publicanoz in
currāt piculū cecitatis quo curari non
possint: ne sicut tñc illis nesciētibz repē
te xps venit in mñdū: ita et nūc ignorā
tibus istis faciat spūs xpi aliquid sup ter
raz. Leterū si de bono agit qñ opatus est
dñs et tñc et nūc quēadmodū et ecclesia
hierosolymitana orie sunt qñtuor pñci
pales ecclesie: antiochena. v3. romana/ale
xadrina/et pñstātinopolitana: que pñs alio
noie vocabat: et ex eis alie multe: et de ci
sterciēsi cenobio orie sūt plures abbacie:
quaz qñtuor que fuerūt pñcie facte sunt
matres illarū: de quaz cōcordia pñstante
dño loquimur in fine: qñtenus de malo
suo vnusqñs timeat: et de bono ope deuz
humiliter glorificet.

Posequētes huc usqñ in pñ
stetum qñ pñnet in alpha: et
nō oīno tacuerimus de illo
qñ pñnet in ω. Qñtēdimus
(in fallor) ex cōcordia nume
rum et opoz que fecit dñs ad laudē suam
nil eē otiosum in his que pñnent in scri
ptura diuina de gnationibz seculoz: nil
vt illud inferā vsqñ ad vñū iota: qñqñ de3

Mat. 21
22. 23. c.

Joā. 3.
Act. 15.
Act. 23.
Act. 5.

Mat. 11.

Apoc. 1.
et vltimo.

psal. 103.

tam apte liquet nō p̄fusa aut sine ordine
fecisse deus opa sua. Sed sicut dicit scri-
ptura: *Dia in sapientia fecisti dñe: reple-
ta est terra possessione tua.* Nūc at locus
est vt agamus de mysterio qđ cōtinetur
in ω. s̄m qđ duo sunt testamenta: ex qui-
bus vnus intellectus specialis procedit.
Oportet autem nos iterum ab Adam et
ab Ogia rege iuda: quatenus ex duobus
parietibus vna tela texatur. Differt autē
iter illud qđ p̄taxatum est in sup̄iori tra-
ctatu: et id quod in p̄senti dicturi sumus:
quia ibi locuti sumus de bonis operibus
que fecit deus: hic locuturi sumus de iu-
stis iudicijs que fecit ipse propter mala
opera generis humani. Sed et illud dili-
genter attende qđ ibi ostēdimus termi-
nos p̄cordiaz circa vigesimā et vigesimā
generationē: hic circa decimā et decimā
ostensuri sumus: vt sicut prius quadra-
genarij scđm numez deinde vigesimū
primū habere locum in concordia aptis-
sime claruit: ita et denarium habere clare
scat. Licet enim termin⁹ p̄cordie in qua-
dra genario et scđo numero constitutus
sit: propterea tamē vigesimus primus et
decimus numerus in textura concordie
clari sunt: quia vbicunq; ipsi numeri in
lineis generationum occurrunt: aut sub
ipsius aut circa ipsos aliquid aut nouoz
operuz aut iudicioruz suoz deus omnipotēs
signum dedit: ita vt numeros ipsos esse
finales: ipsa quoq; opera aut iusta iudicia
fateatur. Sed ad rem veniamus. **Ab**
Adā vsq; ad **Noe** generationes. x. vt ab
Ogia rege iuda vsq; ad **Salathiel** gene-
rationes. x. Cōpletis ibi. x. generati-
onibus inundauit diluuium super peccato-
res terre. Cōpletis et hic eisdem numeri
generationibus facta est inundatio gen-
tium que scripta est in libro **Judith** sup̄
multos populos et fuit similis causa: et
s̄m aliquid similis pena: nimirum quia
et populi aque dicte sunt sicut scriptū est
in libro apocalypsis. *Aque m̄lte sunt po-
puli multi.* Ut enim tunc relique filioruz
hominum: et eorum que habent spirituz
vite saluate a dño in ciuitate **Bethulia**.

Gen. 7.

Judith. 2
3. et inde

Apoc. 17

Judith. 13.

Emissa tunc colūba ex archa: attulit ra-
muz oliue in signuz pacis: egressa hic de
Bethulia castissima iudith tenera qđ co-
lūba et vultu et gratia speciosa retulit ver-
bum pacis filiis israel: eo quod imminute
essent aque fluctuantium assyriorum: trū-
cato capite olofernis: qui erat caput forti-
tudinis et virtutis eorum. **Cōpletis**
ab **Adam** generationib⁹. xx. et a sem filio
Noe generationibus. x. cū esset **Abraham**
fere centum annoz missis prius duobus
angelis in testimonium p̄tra sodomaz et
gomorraz percussisset cecitate habitatores
earum p̄pter iniquitates suas: ad extremū
pluit dñs super illos ignem et sulphur:
et factum est mare salissimum vbi erat
eo tempore quasi hortus voluptatis ma-
nens in testimonium contra ipsos vsq; in
presentez diem. Sed ab **Ogia** rege iuda
cōpletis generationib⁹. xx. **Alcorobabel**
autē filio **Salathiel** gñationibus. x. Cū
esset **zacharias** sacerdos senex et plenus
dieruz: misit dñs duos angelos magnos
de quoz vno dixerat per p̄phetas. **Ece**
mitto angelum magnum qui preparauit
viam ante faciem tuā. **De alio.** Et statim
veniet ad tēplum sanctū suū dominator:
quem vos queritis: et angelus testamenti
quem vos vultis. **Ad domuz israel** et ad
domū iuda: et nō solum nō recepere eos
verūetiam p̄tēperunt et deriserūt: adeo
vt iusto iudicio peccarent cecitate/dicē/
te eodem angelo testamēti. **Ego** in iudi-
cium veni in hunc mūdus: vt qui nō vi-
dēt ceci fiant. Sed et cām iudicij designa-
uit qđ ait. **Venit** **Joānes** neq; māducās
neq; bibēs et dicitis demoniū hēt. **Venit**
filius hominis māducans et bibens et di-
citis. **Ece** homo vorax et potator vini
et amicus publicanorū et peccatorū. **Nec**
mirum ramen si ceci facti sunt ad aduen-
tum saluatoris et **Joannis baptiste** sicut
hoies sodomie et gomorre ad visitationē
angelorū: cum eos tales eē in spū designa-
uit p̄pheta qđ ait. **Audite** legem dñi. po-
puls sodomorū: aurib⁹ p̄cipite legem dei
vii pplus gomorre. **Inde** fuit vt descē-
deret ira dei sup̄ illos vt fierent qđ mare
mortuum

Gen. 8

Judith. x

Judith. 13

Gen. 17

Gen. 18

Gen. 19

Gen. 14

Bath. 1

Luc. 1.

Malac. 3

Iudic. 6 Jo

an. bap. 1.

Episto.

Joan. 9.

Luce 7.

Gen. 19

Esa. 1.

mortuū ⁊ sal amay. Nimirū qz adherentes
lfe q occidit: ⁊ cui nlla inest dulcedo spūa/
lis itellec⁹ ⁊ se suffocatos indicat ab indi/
gnatione viuētis dei: ⁊ ipm deū eē terribilē
in pīlyis sup filios hoīū. Hic ptermittēda
est vna gnō illaz triūz que excedūt nūerūz
decadoz. v. 3. 21^a rā in veteri linea qz in no/
ua. Nō enīz filis cā est denarij ⁊ septenarij
numeri sicut nec filie incrementū: ⁊ iō tres
gnōnes qz nonies auctus septenarij exigit
sexies multiplicat⁹ denarij excludit. Pro/
pterea vō 21ª gnō sicut ⁊ 41^a ⁊ 63ª potiusqz
aliq aliarū ptermittēda est: qz in trina di/
mēsiōne quā oñ dūmus in singulis arborib⁹
cū de his sup agere. In 21ª gnōne occur/
rit terminus pme ptis: sicut terminus 2° in
41^a. terminus 3° in 63ª decada: qre nō est i/
cipiēduz ab isaac sed iacob: quēadmodū in
41ª decada nō est incipiēduz ab amasia sed
ab oia. Eodē mō in noua linea nō est inci/
piēduz a ioseph/ qui dicit⁹ est vir alidarie sz
a xpo. ¶ Igit ab iacob vsqz ad oberh patrē
iesse gnōnes. x. ⁊ ab icarnatiōe dñi vsqz ser/
me ad tpa Diocletiani ⁊ maximiani augu/
stoz gnōnes. x. Cōpletz ibi ab adā gnōnib⁹
30. ⁊ a iacob pīarcha. x. pīclitatus est isrl/
pualētib⁹ philisteis data in captiuitate vtu/
te eoz ⁊ pulchritudie eoz in manus mimi/
ci. Cōpletis h ab oia gnōnib⁹. 30. ⁊ a xbi
incarnatiōe gnōnib⁹. x. pīclitatus est sup mo/
duz pps xpianus: ita vt sanctuaria quoqz
tradita essent ptāri paganoz: ⁊ caderet ti/
mor magnus ⁊ hebetudo sup oēs fideles:
adeo vt diceret in gentib⁹ vbi est deus eoz.
¶ Ab iesse quoqz vsqz ad Joas gnōnes. x.
⁊ a Cōstātino augusto/ qui paulo post dio/
cletianū successit in impio vsqz ad martia/
nū augustū gnōnes. x. Cōpletis ibi ab adā
gnōnib⁹. xl. ⁊ a iesse pīe David gnōnib⁹. x.
tradit⁹ est isrl in manu aqael regis syrie:
cōpletis h ab oia gnōnib⁹. xl. ⁊ a Cōstāti/
no augusto gnōnib⁹. x. ecclia oriētalis tra/
dita est in manu cosdroe regis psarū: ita vt
cessis ppls ⁊ desolatis ecclesijs ēt crux dñi/
ca ducere in pside. Hic ēt sicut dixim⁹ sup
ptermittēda est vna gnātio: vt nequaqz in/
cipiat ab amasia sed ab oia/ qui alio noie
dictus est aqarias: fuit enim binominus: nec

sine causa. Nimirū qz ab ipso vsqz ad xpi
stuz duplices fuisse pstat giōnes: pro eo. s.
qz insertio quedā facta est iter noua ⁊ vete/
ra. Sitr ⁊ in nouo vna giō excedit nume/
rū decada: que eo mō itermittēda est quo
⁊ 21^a. Igit ab oia vsqz ad salathiel. x. sue
rūt gnōnes/ s. his patrū noibus psumate.
oias. Joarhā. Achaz. Ezechias. Manas/
ses. Amon. Josias. Joachim. Jecomias. Sa/
lathiel. Infra istas. x. giōnes assignandum
est mysteriū horology Achaz: in quo reuer/
sus est sol. x. gradib⁹ in dieb⁹ Ezechie: vt du/
plicet numerus giōnūz/ sicut sup notatur
est. Diximus in supāscriptis qtenus. x. iste
giōnes accipiant⁹ pro vigesima: pro qb⁹ in
testamēto nouo. xx. sunt ad itegruz assignā/
dū: ita tū vt nulla sit dīa iter. x. ⁊ decē: sed
tū circa. xx. finalis cōcordia extgatur. Ut
enīz circa finē illaz giōnū pculsa est illa ve/
tus babylō que fuit metropolis chaldeoz:
ita circa finē illaz pcutiēda est noua/ s. in qd
scriptū est in libro Apoca. ⁊ sicut inspirati
diuinit⁹ p dixerē pphē. Sed ⁊ pro illa tribu/
latione quā Olofernes fecit pnceps exerci/
tus regis assyrioz. Futura tribulatio illa
magna/ de qua dicit Joānes. Calcabūt gen/
tes ciuitatē sanctā mēlib⁹ qdragintadnōb⁹.
¶ Sequuta est ibi sub eodem tpe psecutio
aman agagite in dieb⁹ assueri: sequutura est
⁊ hic tribulatio cuiusdā magni tyrāni qui
apls credetur antixps. Reliquum aut tps
post ruinā veteris babylonis vsqz ad xpm
absqz giōnū descriptione pterijt: haud du/
biūz q illud futurū est post ruinā babylōis
noue vsqz ad psumationē seculi. Atqz enim
scribat euāgelista vndeciz giōnes a soroba/
bel vsqz ad xpm: qz tū nō iueniunt⁹ scripte
in veteri testamēto: ⁊ maxime qz nulla opa
notata sunt sub dieb⁹ eoz: neqz referende
sunt ad finē veteris linee sed ad pñm noue.
Quāis tps ipm magis ad vetus testamē/
tūz ptineat qz ad nouū. Nimirū qz ⁊ semī/
na que iaciunt⁹ in terra pueniūt quodā mō
annū suū: ⁊ regnātib⁹ adhuc regib⁹ terre nu/
trunt⁹ eoz filij q succedāt i regnū. Sz opz
supscriptas giōnes sic secim⁹ sup seriatim
notare: vt q forte min⁹ lucide itellexit q di/
cta sūt/ ex ipa ordiata descripiōe cognoscat.

Bar. 1

25. 26.
pmtra
cta. scōi
libri.

Dan. 5

Esa. 47

13.

Die 50

Esa. 21

Apoc.

14.

Judith

Apoc.

xi.

West. 3

Esa. 13

Bar. 1

Bar. 1

pmi re.
gū. 4.

4. reg.
x. 7. 13

In legē
et alta.
crucis.

4. reg.
15.

uatis: ceteri oēs cecabuntur: vt non vi-
deat veritatem. ppter infinita scelera: q/
bus repleta terra & efficiant synagoga sa-
thane & ecclesia demonioꝝ: sicut iā apte
mōstrat in his qui faciētes sectas disces-
serūt a fide. **¶** Qd in diebus oberth tri-
tius est isrl: & data est archa dñi in manus
philitinoꝝ: aut in dieb' Marc' pape/
impantib' Diocletiano & maximiano as-
si: & est vehemēter ppl' xpianus: & tra-
dita ecclesia iustoz in prāte paganoz: desi-
gnat futurā ipsam calamitatē in qua ec-
clesia dei tradet in manus pctōꝝ: donec
veniat tps solationi ipsius. **¶** Qd re-
gnus samarie datum est in manu Acha-
re: & regis syrie aut qd ecclesia oriētalīs tradi-
ta est in manu cosdroe regis p̄sarū: desi-
gnat futuram calamitatē quam passurū
est ppl' xpianus in fine huius status se-
cund' qñ & calcabūt ciuitatē sanctā gen-
tes mē ib' i' d' agintaduob'. **¶** Cēso qd
pe illa magna capitū isrl: lucas: desinat
ruinam illam in tritū qd notat in libro
Apocal. vbi dī. Atrium qd est solis tē-
plus eyce solis: & ne metieris illud: qd da-
tum est gētib'. **¶** Qd ppl' babylonis i-
fra quē illo tpe detinebantur captiui filij
iuda p̄cūsus est a mediis: aut qd noua ba-
bylon p̄cūsus est a eccl' regib' & exercitib'
eoz: designat vniuersale illud iudicium
qd erit in finē qñ eribūt angeli & separa-
bunt malos de medio iustoz: & mittēt il-
los in caminū ignis sū euz diabolo & an-
gelis eius. **¶** Qd autē post hōa labores
sen tbi seu hic relit' est sabbatismus po-
pulo dei: i' gñat illā regem futuraz quam
habiture sumus in regno dei: post cōsuma-
tionē seculi qñ neq; nubēt neq; nubent:
sed filij erunt dei: cū sūt filij resurrectio-
nis. Et hec qdem ita. Nos aut hūc 2o li-
bro metā ponere locus est: quatenus assi-
gnata cōcordia vtriusq; testamēti sū p/
sectionem denarij: ad inq̄rēda mysteria
septem signaculoꝝ verba vertamus. Si
quō post illam trinā assignationē relatā
ad trinitatē que deus est: ēt qd sub ea/

dem rōne ad septem dona p̄tinere digno
scit indagare possumus: ap̄so p̄stante &
adiuuante qui fecit hec & facit & disponit
oia sū p̄siliū voluntatis sue.

¶ Explicit liber sc̄ds.

¶ Incipit liber tertius. Caplm p̄muꝝ:

Ractaturi de
se/
ptem signaculis: que scri-
pta sunt in libro Apocal.
In hoc tertio libro p̄mo
p̄siderare vel potius me/

morari debemus: qd nec in illis lineis vt
ita dicam figuris: de qb' locuti sumus in
precedēti volumine septenarie p̄fectio-
nis desuit sacramētum: qñ qdem ap̄tissu-
me liquet qd & in p̄mis sex decadis gñā-
tionum cōpletis in seruitute legis: data
est libertas in sp̄s sc̄o qd daturus est filijs
adoptionis. Et cōpletis iterū totidem
decadis in disciplina passionis dabit re-
quies in eodem sp̄s: vt cessantib' ad ite-
grum angustijs & pressuris: sariemur ab
vberibus solationis ipsius. Eodez mō
in alia assignatione decadum qua inci-
piētes ab Adam puenimus vsq; ad trās/
migratiōē babylonis. Et ab Dcā vsq;
ad p̄sens: post dinumeratiōē sex deca-
darum oñdimus vtraq; tpa hēre sabbā-
ta sua: quoz tñ sc̄dm sabbatū ēt respectu
sex etatum mūdi accipiēduz est. Miniz
q' nō solum tribus modis sp̄alib' p̄ti-
nētib' singillarim ad tres status mūdi:
septem tpa: quoz vnum vltimū dicitur
sabbatū assignari queūt: verū etiam vno
mō gñali qui tres illos status mundi cō-
prehendat. Naud dubium qd ad imagi-
nem & similitudinē eius qui trinus est in p/
sonis & vnus in substantia. Sed si hec p/
pter euz qui trinus est in p̄sonis & vnus
in sba: qd ppter illos septem sp̄s: de q/
bus postq; dixit Joānes: gratia vobis &
pax ab eo qui est & qui erat: & qui ventu-
rus est: & adiecit & ait. Et a septē sp̄itib'
bus: qui in conspectu throni eius sunt.
Uniq; & per illos & sū illos cōdita sunt

Tracta. 2.
sc̄di lib. c.
4. 2. 5.

Apoc. 1.

b

Apoc. 6. septem signacula libri: de quibus locus est
ut loqui plenius debeamus: ostēdentes
principia et fines/necnō et tpa signaculoz:
et qd magis vtile fore puto eodē ordine
quo et ipsa septem aptiones eoz. Porro

Matth. 1. extirpatione qdraginta duarū gñationū
psumationem accepit: supro initio ab ha
braam: et nihilominus tps ecclesie aper/
tionum sub eiusdem numeri gñationib⁹

Luce. 1. exordio a zacharia pie Joānis: cuius cō/
sumatio circa tpa antichristi. Opz autē
nos in hoc tertio libro sub certis nume/
ris aut tpiibus signaculoz clarius distin/
guere metas: ut tam ex parilitate nume/
ri qz ex similitudine gestoz possint et si

Apoc. 4. gnaculoz itelligi aptiones. Quātum vō
extimo fm q quattuor sunt aialia/senas
alas hñtia hoc sñl vnginti qrtuor spūales
ordines designāt aploz. s. martirum/cō/
fessoz et vnginūz. Ita vnginti qrtuor gñia/
tiones/quattuor signaculis ascribant/toti/
dēqz gñationes aptionib⁹ eoz. Et sicut
qnto loco sedes scribēda est: ita a 25ª gñia/
tione vsqz ad qdragēsimā signaculo gn/
to: ita tñ vt. x. gñationes que extra nume/
ruz sunt: sicut absqz bello trāsierūt respe/
ctu aliarum: ita extra cursum cōcordie et
coaptationē veterum et nouoz accipian/
tur/sex tñ ex oibus in tritura relictis.
Porro gñatio 41ª sola ipsa vna pro du/
plici est accipiēda: vt iure dici possit bis/
sexta. Nimirum quia duplex tribulatio
sub sexta aptione futura est ad similitudinē
parasceue: in quo duplicatis tenebris pas/
sus est xps. Sane 42ª que erit in sabba/
rum/apiet signaculum 7^m de quo dictūz
est in libro Apoca. Et cum apuisset sigil/
lum septimū factum est silētium in celo
qsi media hora. Nam ideo subtractas eē
puto decē gñationes a duobus signacu/
lis: vt pro duodecim gñationibus acci/
pian due: ne nimis imoderata tribula/
tio absorberet electos. Cñ et veritas ait.
Nisi dñs breuasset dies illos: non fieret
salua ois caro: sed ppter electos breuia/
bunt dies illi. Terminus autē huius tri/
bulationis deo soli cognit⁹ est. Arbitroz
tñ series senos menses accipi debere pro
sexti signaculi aptione. Pro septima vō
semel sex. sex. v. z. semi ann. i. mēses. xxxv. j.
pro sexta aptione ob pfectionem senarij:
septimus vō semi annus pro septima. Nō
sunt illi tres anni et dimidijs/de quibus in
sacris codicibus et pene apud oēs docto/
res: qui locuti sunt de tpiibus istis. Fre/
quēs et publicus sermo est: vel certe quia
duplex tribulatio ipsa erit/ si triginta an/
noz spatium dādum est sexte aptioni p/
cedēs tribulatio expectāda est circa pñ/
cipium/sequēs circa finem: inter vtrāqz
vō qualecūqz remediū. Sed melius ostē
dimus noua/ si diligētius vetera perseru/
tamur. Opz enim nos notare tpa signa/
culo z sub gñationibus suis: vt possumus
velut equo pcepere tpa aptitionum.

Capitulum 2^m.

Iacob pñarcha genuit iudā:
Judas autē pphares. Pphares
esrom. Esrom aram. Aram
aminadab. Sub istis sex gñia/
tionibus psumatū est signaculū primūz.
Deinde secutus est naason/ qui fuit prin/
ceps filiorum iuda in diebus iudoy/ qñ
egressus est ppls ex egypto. Iste Naason
genuit salmon. Salmon genuit booz/ qui
fuit pater oberth: auus iesse/ et attauus da/
uid. Sub istis sex gñionibus psumatū
est signaculū 2^m. Deinde secuti sunt sex:
quoz ista sunt noia. Salmon. Roboam
Abia. Asa. Josaphat. Jorā. Sub istis sex
alijs gñionibus pactū est signaculum 3^m.
Post hos secuti sunt alij: quoz ista sunt
noia. Dehozias. Joas. Amasas. Ozias.
Joathan. Achaz. Sub istis sex gñionib⁹
psumatūz est signaculum 4^m. Sub pmo
signaculo fuerūt in psuctu pñarche: sub
2° iudices: sub 3° pñcipes ppli: sub 4° p/
phete et filij pphetarū. Deinde qnto lo/
co secutus est Ezechias: in cuius diebus
factum est monstrum in sole: reuerso re/
tro decē lineis in horologio Achaz. Ad/
diti sunt

Apoc. 11
7. 13.

Matth. 1
et pmi pa/
ral. 2.

Apoc. 6.

Matth. 1
et para. pmi
2. c.

Apoc. 6.

Matth. 1
2. reg. 12.
pmi para/
li. 3. certij
regij. xi.

Apoc. 6.

2. para. 23
24. 27. Et
4. reg. 15.
et inde.

Apoc. 6.

Ec. 49. et
j. et Exo.
1. 2. j. 26.
bro iudich
lib. regum
quatuor

Matth. 27
Matth. 18.
et Luce. 23
Apoc. 5.

Matth. 24

sum. 10. t. diti sunt de gra anni quidecim: vt intelli
 ga manifeste: q: qcqd datum est nobis
 sub gnta aptione: que pprie ptinet ad spi
 ritus sanctum: magis est de gra qz de lege
 statuta. Necesse est enim in xpo quat
 tuor opa s'm q' q' tuor sunt aialia. Mari
 uitas: passio: resurrectio: z ascensio. Et se
 cuta est in q'nto gradu donu sps sancti:
 hoc est illud donum pprie qd ptinet ad
 sedem dei. Quia emz sedes dei de vnita
 te lata: merito sub ipso vno g'rationes
 quideiz colligant: quatenus z d'ia sit i
 ter sedem z aialia: z tñ senarie pfectonis
 silitudo nec ipso q'nto signaculo deferaf:
 q'nto eidem pfectioni etiā denaria iun
 cta eē monstretur: quatenus cum pfecta
 opatione: iusticie plenitudo pueniat gra
 tiarum. Dicta sunt aut signacula gesta si
 ue scripta prioris testamenti: siue et specia
 les tribulationes z prelia. Excepto q' in
 sexto signaculo duplicata est tribulatio fi
 lioz israel: vt in septimo regeretur a la
 boribus suis. In primo signaculo ptinet
 psecutio egyptioz: in secdo chaneoz:
 in tercio spioz: in quarto assyrio: in 5o
 chaldeoz: in sexto iterum assyrio: z eo
 rum qui voluerunt delere populum iu
 deoz in diebus Hester. His signaculis
 cōpletis in labore z erumnis secutum est
 sigillum septimū: qd datum est illi popu
 lo ad quietem post Esdram z Neemiā:
 quatenus cōsumatis septem preliis etiā
 sacri scriptores a labore requiescerēt. Q
 aut psecutiones sine signacula dicta sunt
 nisi q: ad aliquid significandum in sacris
 codicibus scripte sunt. Non enim casu
 aliquo accidisse putāde sunt: sed diuino
 arbitrio volūtatē: vt essent in signa tem
 porum z mysteria futurorū. At ne q: eas
 fortuitu accidisse causetur: z nō potius
 diuino nutu: cui etiam cōtrarie potesta
 tes subiectione sunt: vt eius occultam im
 plectant volūtatē: qz dignis mediatori
 bus distincta sint signacula ipsa verbis
 qbus possumus executioni mādāmus:
 vt qui signo priori credere nolūt: credāt
 saltim signo sequenti. Tam mira quippe

arte dei distincta sunt: z si nō diuisa tem
 pora ipsa taz miris determinata figuris:
 vt siquis ea plena mente pspexerit plus
 qz mirari valeat: qz quid cōtemplari p
 pendat. Verūamen non sola prelia ipsa
 que quasi signacula esse diximus: perti
 nent ad tempora ipsa: sed z diuersa illa
 opera dñi que operatus est in eis s'm ea
 que opatus est sex diebus originalibus:
 ostendens alia post alia signacula in tpi
 bus suis. ¶ Fuit aut initium primi tem
 poris a Jacob patriarcha: l3 initiatio p
 cesserit in Habaam: cōsumatio vō eius
 in Moysē z Josue. ¶ Secundum ince
 pit a Moysē z Josue: cōsumatum vō in
 Samuel z Dauid. ¶ Tertium ab eisde
 inchoans: in Helya z Helyseo cōsuma
 tionem accepit. ¶ Quartum: incipiens
 a diebus eoz peruenit vsqz ad Esaiam z
 Ezechiam regem iuda. ¶ Quintum ab
 eisdem inchoans peruenit vsqz ad exci
 dum hierusalem: z transmigrationē ba
 bylonis. ¶ Sextum vō tempus habuit
 Ezechielem z Danielelem. ¶ Septimus
 autē habuit Iesum filium Josedece vel
 Josue (q: binomius est) sacerdotem ma
 gnum: z sorobabel filium Salathiel: sub
 quibus edificatus est templum domini:
 prophetatibus in iudea Aggeo z Zacha
 ria: z post ipsos Malachia propheta.
 Quibus omnibus cōsumatis cessauerūt
 hystone z pphetie. Facta populo pmi
 sione per eūdem Malachiam: dicētem.
 Ecce mittam vobis Helyam prophe
 tam z cetera. Verum hic nos opz gra
 dum figere z parumper q: sic expedit fa
 cere moram: vt liceat nobis contempla
 ri oculis sicuti est: qd exequi perfecte nō
 potest. ¶ Oporter enim nos venerabilia
 nomina pscriptorum virozū in mo
 dum pavimenti marmorei: seriatiim de
 scribere: vt qd verbis sicut expedit fari
 nequimus: saltim figuris editis intima
 re possumus.

Gen. 1.

Gen. 25.
 Exo. 11.
 Deuter. 2.
 Josue. c.
 multo.
 pmi reg.
 1. 2. 16. z
 infra.
 ceteri regū
 17. 2. 19.
 z infra.
 4. reg. 20.
 4. reg. 18.
 z scō para
 li. ultimo.
 Ezech. 2.
 Dan.
 pmi Esd.
 13. c.

Ag. 2.
 zach. 3.
 z. 4.

Malach.
 ultimo.

Capitulum 3^m.

Abraa genuit Isaac. Isaac ge-
nuit Iacob. De Jacob orti sunt
viri iusti patriarche et prophete
terre quibus inter ceteros clari os

Gene. 21.
2. 25.
Matth. 1.
Gen. 49.

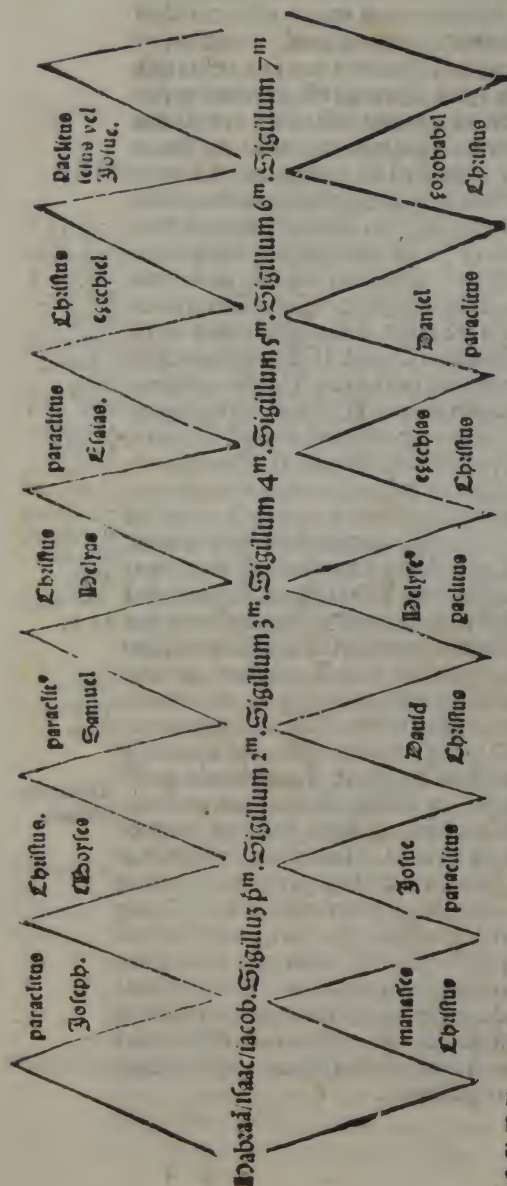
clari fuerunt viri isti: quorum et nomina et ope-
ra apud deum et homines nota sunt. Ioseph
et Manasses: Moyses et Josue: Samuel
et David: Helias et Helis: Isaias et
Ezechias: Ezechiel et Daniel. Jesus vel
Josue filius Josedei et Zorobabel. Si
autem virorum istorum: quorum nomina tam distin-
cte et puer scripta sunt gesta pensamus
inuenimus in primis tribus fundamen-
tum fidei nostre principaliter contineri. In se-
quentibus autem qui bini et bini scripti sunt
designari vicissim filius et spiritus sanctus:
ita ut in una distinctione prescribat spi-
ritus sanctus: in altera filius: usque ad septi-
mi numeri equalem et congruam perfectio-
nem: ne alter altero maior aut minor prior
aut posterior putaretur: cum summa sit equa-
litas inter eos eadem gloria coeterna ma-
iestas. Cur autem a principio tres viri equa-
lis meriti deinde duo bini et bini per tri-
gula sex temporum data sunt: ecce in subie-
cta pagina rationem reddemus. Manenti
habrae in conualle mabre: que est iter loca
montuosa: maxime autem respectu sodomie
et gomorre civitatum: ad quas se dixit dominus
descensurum: apparuerunt tres viri: quia tres
sunt persone trinitatis: que manent in cul-
mine maiestatis. Et cum in eodem culmi-
ne manentes in corde humilium requie-
scunt: scriptura testatur: que dicit. Quia
excelsus dominus et humilia respicit. Porro psal. 137.
ad sodomam et gomorram que iacebant deor-
sum: duo in modo missi sunt: quia solus fi-
lius et spiritus sanctus alter quidem in forma ser-
ui quam pro nobis assumpsit: alter in spe-
cie colube ab uno deo patre missi sunt:
sive ad salvandos electos suos qui sunt in
mundo: sive ad persequendos reprobo: qui
non volunt recipere verba vite. Hac pro cau-
sa in exordio illius temporis quod pertinet ad
designandum principium premissi sunt tres
viri magni: qui essent patres aliorum: quasi
patriarcharum

Gene. 48.
Exo. 17.
hii. 1.
Josue.
pm. reg. 1.
2. 16.
terrij reg.
17. 2. 19.
quatu. Re-
gum. 20.
pm. 1. 12.
3.

Gen. 18.

Allep.

Gene. 19.
ad pbl. 2.
Mat. 3. 2.
Marc. 1.
Luc. 3.
Joan. 1.

patriarcharum patriarche/gerentes ty/
puz oipotētis dei qui est trinus et vnus:
qm̄ quidem et ipsi tres vna caro: et si nō
eodem modo quo tres p̄sone vna substā
tia: p̄pter qd̄ et deus ipse loq̄tur dicens.
Ego sum deus habraam et deus Isaac et
deus iacob: hoc nomen mihi est in eter/
num. Oportebat ergo p̄mitti tres viros
istos: qui eēnt patres patrium: quatenus
in fundamēto nostre fidei maneret semp
stabilis et inuicēssa p̄fessio sancte et indi
uidue trinitatis: nec obesset credulitati
nostre duarū humilitas p̄sonarū: seu q̄
vniuersus dei filius limū nostrūz assū
psit. Seu q̄ spūs sanctus qui est et dī do
nus dei donari nobis dignatus est: vt no
biscum maneat in eternū: sed eo magis
accēderemur in deuotione eoz: quo nos
ex sola benignitate sua p̄iungere: cui di
gnati sunt vt simus cum eis vnus spūs/
Joan. 14. accēderemur in deuotione eoz: quo nos
ex sola benignitate sua p̄iungere: cui di
gnati sunt vt simus cum eis vnus spūs/
Joan. 17. gaudeamus: cum eis in sc̄la sc̄loz amen.
Inde est q̄ per t̄pa septem m̄. si sunt vi
ri isti vni et vni in t̄po filij et spūs san
ctus: et oia opa nostra opati sunt in no
bis. Mirumur q̄ et si hoies p̄pter hoies
missi esse videntur a deo si vltra t̄m sine il
lis duabus p̄sonis que id possunt qd̄ po
test illa aqua ad hoies missi sunt. Neq̄
enī alqd̄ possent hoies missi si nō eēnt
cum eis qui p̄sunt illis: missi a deo filius
et spūs sanctus: et q̄ nō t̄m vt prodesent
populis electi sunt a dño vni illi: verum
etiam vt t̄p̄m gererent eoz qui c̄pati
sunt per eos. Caplm 4^m.

Adodo locus est vt agere de/
beamus de eis. oñdentes per
singula duoz gesta. qualiter
p̄sone filij et spūs sancti desi
gnent: vt cum ista diligēter
exgramus / exq̄sta securius teneamus.
Et primo qd̄ de Ioseph et duobus filijs
eius. Qui reuerēdum illud mysteriū
nō signiter exprimat intēdum quo ma
nasses et effraim filij Ioseph/cancellatis
duobus brachijs bñdixit Iacob/ponens
sinistram sup̄ maiorem: qui sibi erat col
locatus ad dexteram: dexterā sup̄ mino
rem: quem pater locauerat ad sinistram:

quanta in eo fidei sacramenta lateāt pre
sentibus q̄s n̄re aiaducrat figuris. Ad
mirari enim magis q̄s exprimere notas
istas sufficimus: si t̄pa et ordines et digni
tates notamus. T̄pa qd̄em q̄ opera sigil
loz distinguūt: ordine vō q̄ ita sibi a pri
mo vsq̄ ad vltimū per integros septem
gradus vicissim hinc et inde singulatim
p̄prie succedunt: vt in alijs p̄sonis Chri
stus: in alijs designet spūs sanctus: ita vt
iter duos qui designāt spūm vnus descri
bat qui significat christum: et inter duos
qui significāt xp̄m/vnus describat qui
significat spūm sanctum. Dignitates pa
ri mō in eis: ita per singulas binas perso
nas distinguunt: vt p̄sone ille que signifi
cant christus eis qui significāt spūm san
ctum vicissim p̄ponant et supponant:
quatenus illud mādātum aplicum quo
nos iucem hēre iubemur pueniri in sc̄
rys: et iter spūales regendis exēplis suis
nos instruat filius et spūs sanctus: vt sibi
p̄fecti quiq̄ subiiciunt ad iucem exem
plis potius q̄s doctrinis insinuet qd̄ sit
vniuersis fidelibus imitādz. Notemus
iḡit cur p̄sone iste per singula desuntur
signacula: alterum signaculū distinguen
tes ab altero. Notemus cur binē misse
sint: et cur per binas singlas in altera dei
filius in altera designetur spūs sanctus: et
cur sibi ita vicissim p̄ponat alter vni us
vt in altero Christi mysterium in altero
paracleti p̄ponat: quatenus cum h̄ tan
ta arte distincta esse p̄pendimus: itelliga
mus in eis magna opera dñi exquisita in
oēs volūtares eius. P̄mo ergo cēnere
est de manasse et effraim: qui iāti gerunt
t̄p̄m p̄sily quos et tanta deus sorte co
equare voluit alterū alteri p̄ponendo:
vt nile sit primus qui vltimus: et qui vl
timus primus: nō adm̄ t̄edo q̄s qd̄ ha
buit: sed accipiendo qd̄ nō erat. Si enim
iunior ducere ad dexterā et prior ad si
nistram ex toto vel alter primogenita p̄
deret: vel alter mutato ordine suo ad su
periorē trāfret: s̄m qd̄ factū est de ru
ben: qui p̄didit ex toto primogenita sua:
que his duobus pueris t̄ta esse legunt.

psal. 110.

Gen. 48.

Gen. 35.

2. 49.

Sen. 48.

At qui nō est amotus a parte dextera sed tactus est tñmō manu sinistra: nequaquā sicut Ruben p̄mogenita p̄didit: sed digniorem se germanū sibi ante positus intellexit. Aliud est enim ab eo qd̄ habetur apostatado descendere: aliud est aliq̄m digniorem sentire. Tlerūti & h̄ ip̄m aliud est h̄m totum sicut nōnunq̄ & nōnullis accidisse compimus: aliud h̄ p̄ingat ex parte: sicut his de qbus agimus. Manasse iste p̄mogenita p̄didit: aut penit? est ei effraiz subrogatus: sed quasi media manēs gratia coequauit vtrūq̄: vt alter esset prelatas ordine: alter maiori sibi benedictione collata. Cum enī diceret Ioseph nō ita expedit p̄q̄: iste primogenitus est: manūq̄ dexteram patris sup̄ manassem qui erat p̄mogenitus: conaretur ferre: nō negauit illum iacob eē primogenitum. sed ait. Scio fili mi scio. Et iste q̄dem erit in poplos & multiplicabit: sed frater eius minor maior illo erit: & semen illius crescat in gētes. Nō igit manasses priuatus est p̄mogenitis suis: qui ruben quoq̄ primogenita cum germano posse: dicit: sed qui dedit manasse vt eēt primogenitus tpe ipse dedit effraim vt eēt gratia primus: atq̄ ex h̄ alter alterum honorare ad disceret: & neuter in videndi alteri occasionem haberet. Et hoc quidem fm̄ litteram.

Capitulum 5m.

Spiritualiter vō in Manasse humanitas xp̄i: in effraiz fructus spūs designat. Nepe & natiuitas Christi docet nos declinare a malo fm̄ euz q̄ dicit mali parvuli estote. Et spūs sancti

primē ad
Cor. 14.
In interp̄
rationibus
deb: alioq̄

Joā. bap
Bart. 3
Bart. 1
& Luc 3
& Joan. 1.

gratia fructificare in iustitia: & facere id qd̄ bonum est. S: q̄dem manasses interpretatur obliuio: effraim fructificatio. Quid aut nobis inuēit noia ista: nisi declinare a malo & facere bonum? quoz p̄ncipium vt loquar alius spectat ad legē: scdm̄ ad gratiam. Nūm̄ ad precursorē dñi: scdm̄ ad dñm̄ precursorē. Nūm̄ ad baptismū aque: quem oñdit Joānes: scdm̄ ad spūalem baptismū: quem xp̄s

suis discipulis promisit dicens: q: Joan. 1. nes q̄dem baptizauit aqua: vos baptizabimini spūs sancto: non post multos hos dies. Precessit ergo tpe lex: sed gratia p̄ponit dignitate. Preiuit Joānes aduentum dñi: sed sicut ipsemet testatus fuerat iure ante ip̄m factus est christus: q̄ prior illo erat. Precessit natiuitas resurrectio: nem: sed resurrectio dignitate precessit. Nūm̄ baptismum quo baptizatus est a Joāne saluator: qñ & columba sup̄ ip̄m apparuit: sed tñ aduentus spūs sancti: quo in igneis linguis ostēsus est: solēnius recolitur ab vniuersis: & dies in quo venire ad hoies dignatus est: deuotius ab oibz celebrat. Sunt igit humiliora illa: preclara ista. Quis aut mortaliū spon̄te se illi parti subiceret: qd̄ inter vtrāq̄ differat nō ignorās. Aut vniogenitus dei filius: qui solus nouit iter salutis: vt doceret hoies fieri prentos pro sūmi arbitrio donatoris dei: semetip̄m sponte exinanuit formā serui accipiens: dāns spiritui sancto quidq̄ erat honoris & glorie: siue in his oibz: partem retinēs inferiorum. Nam & sub lege fieri voluit & ex femina nasci: & a Joāne baptizari: & p̄p̄is subditis ministrare. Factus est enim seruus: vt eos per grām suā a legē redimeret seruitute. Natus est ex muliere: vt nos efficeret natos dei. Baptizatus est aqua: vt nos renasceremur ex spiritu. Sibi ip̄i carnem vniuit: vt nos scō spiritui spūaliter vniremur. Humiliāuit semetip̄m vsq̄ ad terrā: vt nos exaltatos subleuaret ad celos. Tradidit semetip̄m vsq̄ ad terrā mortis: vt nos p̄duceret ad regnū vite. Fecit se hoiem: vt nos faceret deos. Exul effectus est: vt nos reduceret ad patriam nostram. Suscepit in passione qñ manū patris sinistram: & nos ereptos a passione: dei tangeret dextera. Ibi ergo deleta est culpa: vt in nobis fructus grē esset. Mortificatū est granū in terre puluere: vt nos per donū gratie surgemus in messe. Factus est ergo dñs noster qñ manasses in populo iudeoz: vt donum sancti spūs efficeret in gēribz effraim: q: nisi

Act. 1.

Mat. 3. &

Esa. 4.

Joā. 1. &

Luce. 1.

Resurre-

ctio est oī-

gnio: nati-

uitate.

Bart. 3.

& Bart. 1.

& Luc. 3.

& Joan. 1.

Act. 2.

Ad phil.

2.

Ad gal. 4.

Bart. 3.

Bart. 19.

& Luc. 12.

Ad gal. 4.

Ad phil.

2.

Augu. in

in sermōe

quodā de

natiuitate

domini.

Joan. 12.

q̄ nisi moriente dño obliuioni traderet
lex carnis non posset in nobis regnare
gratia nec p̄ficere in nobis fructus iusti-
tie/donum spūs et lex vite. Precessit er-
go in carne natiuitas ch̄isti: secuta est na-
tiuitas spūalis: et ecce que erat prima fa-
cta est vltima: et que vltima prima. Et q̄
dem vtraq; natiuitas per sp̄itū sanctū
facta est. Sed in q̄ manassē et effraim ab
vno viro iusto, qui eum designat sp̄itū
p̄cesserūt: sed tñ in hac parte natiuitas
spūalis p̄cessit: q̄ tñ aliquāti iudeorū
ch̄istum sibi natū suscipientes s̄m q̄ pa-
tres in p̄missione acceperūt: in numero
iustorū inuenti sunt: quot tñ putas milia
renati per aquā et sp̄itū sanctum: vt ait
xp̄s, filij dei viui efficiunt. Cap. 6^m

Chiaigitur p̄tinet alterū ad
natiuitatē carnis, qua et ch̄i-
stus natus est s̄m q̄ homo/
et patriarche et p̄phete assū-
pti sunt in tpe carnis. Alte-

rum ad natiuitatē spūalem qua apostoli
et ch̄ristiani oēs renati sunt ex aqua et spi-
ritu sancto. Vult deus pater p̄ferre in
hac parte opus illud qd specialius perti-
net ad sp̄itū sanctum: opus sine quo nō
est salus/dicere dño. Spūs est qui viuifi-
cat: caro aut nō prodest qui cōq̄. In tātū
eniz idem filius qui significat in manesse
voluit sibi p̄ferre s̄m sp̄itū sanctum/vt dice-
ret. Quicūq; dixerit verbum p̄tra filius
hois/remittet ei: qui aut dixerit p̄tra spi-
ritū sanctū nō remittet ei neq; hic neq;
in futurum. Verūq; manasses p̄mogeni-
tus ex honorari videbat pater ei⁹ ioseph
grauiter tulit/conatusq; est dexteram pa-
tris trāsferre sup eum: q̄. v3. deus pater/
abiecta ch̄isti honorare desiderās/signa
et prodigia multa hierosolymis fecit: vt
ibi glorificaret miraculis/vbi humiliter
natus fuerat et passus: et tñ nō preualuit
paterna sentētia: ne inde ex honoraretur
donum spūs: vñ caro nō satis humiliter
honorari ab ipso spū videretur: qd ipse
quoq; dñs indicat/cuz et de spū sancto lo-
quit dicens. Nūc ego abiero paraclitus
nō veniet ad vos: si autē abiero mittam

eum ad vos. Nō eniz dñs n̄ ideo carnē
induit vt in ea honorari voluisset: sed vt
in ea de trimētorū patet obprobria: et tñ
scriptū est de eo: pro eo q̄ semetipm exi-
nauit, formā serui accipiens: deus illum
exaltauit et donauit illi nomē qd est sup
oē nomē: vt in noie iesu oē genu flectat/
celestiūz/terrestriūz/ infernoz: et ois ligna
p̄fiteat, q̄ dñs n̄ Iesus xp̄s in gloria est
dei p̄ris. Accirco ergo p̄fatis pueris/can-
cellariis manibus bñdixit Jacob: vt qui
locū hēret dextrū manu rāgeret sinistra:
q̄tenus sic sequēs p̄ferret grā/vt meritis
qui p̄cesserat/suo munere nō p̄uaret. Nō
enim vt itā dixi/sicut ruben p̄mogenit⁹
israelis p̄didit manasses p̄mogenita sua:
qui ip̄ius quoq; p̄mogenita cū fr̄e pos-
sedit: sed sic ipse q̄ magno bñdictōis mu-
nere potius est: vt tñ effraim dotaret grā
potiori. Sed vt baptius intelligamus/li-
bet de ioseph p̄e illoz aliquid dicere. Vi-
co manasse et effraim quoz priorem xp̄m
iesum significare diximus/iuniorē donū
spūsci. Et qua rōne ad effraim spūsci
grā referri valeat/cum in p̄e eiusdē ioseph
p̄sona designet spūsci. Et q̄dem de
humanitate xp̄i occurrit auētas/si tñ p̄e
intelligat que dicit. Descēdit de celis: et i/
carnat⁹ est de spūscō. Et in euāg. de m⁹.
Qd enim in ea natū est/de spūscō est. De
effraim vō qui filius est ioseph. Quid di-
gn⁹ sentire possumus q̄ vt in eo nō tam
p̄sonā spūsci q̄ sp̄itū intelligamus: eum
se3 fructū qui per ifusionē sc̄i spūs in ele-
ctorū mētibus gñat. Qui. v3. idem spūs
qui opatus est visibile fructū vētris ipse
opaf vbi vult inuisibilem fructū mentis.
Qui enim vētrem potuit secū dare ma-
rie/ipse per gratiarūz dona electorū suoz
aias inspirādo secūdat. Cap. 7^m

E hac secunditate spūs bea-
tus papa Gregorius in mo-
ralibus dicit. Septē filij no-
bis nascuntur/cum per cōce-
ptionem bone cogitationis
sancti spiritus, septem in nobis virtutes
oriunt. Hanc nāq; eternam prolē p̄p̄he-
ta dinumerat/cum spūs mētem secūdat:

Ad p̄b̄t.

Gen. 48.

Gen. 35.
7. 49.In symbo-
lis. 15. d. 3.
Bapt. 1

Luc. 1.

Ab̄ p̄mo
mot. c. 28De p̄ima
Luce. 1.
De secūda
Joan. 3.

Joan. 3.

Joan. 6.

Matt. 12
Mar. 3.
et Lu. 12.

Gen. 48.

Joan. 16.

Esa. 11.

dicens. Requiescet sup eum spūs sapien-
tie et intellectus: spūs pñij et fortitudinis:
spūs scie et pietatis: et replevit eū spiritus
timoris dñi. Cum er so per aduētus spi-
ritus sancti/sapia intellectus/pñij/ forti-
tudo scia/pietas/ac timor dñi / vnicuiq;
nostrum signis/ quali māsura posteritas
in mente ppazat que supne gratie nobi
litatis genus eo ad vitam longius seruat
quo amor eternitatis sociat. Et hec qui-
dez scis Gregorius. ¶ Sed et in his qd
sentiedum est/qd tenedum nisi illud qd

prime ad
Cor. 12.

Apłs dicit. Diuisiones gratiarum sunt
idem aut spūs. Designat ergo in Ioseph
spūs sanctus. In effraim aut qui interpre-
tatur fructificatio fructus ipsius: quem
idem ipse spūs parit in nobis ille. v3. fru-
ctus de quo dicit Apłs. Fructus aut spūs
est charitas/paciētia/et. Licet xpi huma-
nitas magnū nobis dederit humilitatis
exēplū: sine gra tñ spūs sancti hēre fru-
ctum spūs non possemus. Quia in re no-
tādum est: qd enumerās Joānes duode-
ciz patriarchas in libro apocalypsis sub-

Apoc. 7.

lato Dan e medio interposuit manassen/
dicēs. Ex tribu manasses duodecim mi-
lia signati. Et ne qd extirparet filium as-
sumptū pro patre/ qbusdam interpositis
adiunctum est. Ex tribu Ioseph duode-
cim milia signati. Sane in testamēto ve-

Et Esa. xj
effraiz nō
emulabit
iudā et.

teri frequētius tribus effraim scripta re-
perit: et nōnunq; sub eius noie accipiun-
tur pariter decē tribus. Quia in re mani-
feste colligit: qd ipsa vna tribus aliqñ sū
ioseph noie/ aliqñ sub effraim indifferen-
ter accipit: qd ppheta manifestius ape-
rit dicens. Ille dicit dñs deus. Ecce ego

Esec. 37.

assumā lignū ioseph qd est in manu ef-
fraim et. Significat ergo in manasse hō
christus Iesus. In ioseph spūs: in effraiz
vt sepe diximus fructus spūs designat.

Psal. 79
Apoc. 7.

¶ Ideoq; manasses in testamēto veteri vt
scribit cum effraiz et subscribit. In nouo
aut cum ioseph scribit et p̄scribitur/ nūmi-
rūq; et scdm aliqd sic paruus est christus:

Psal. 8.

vt dicat de eo Psalmista. et dimiisti eum
paulo minus ab angelis tuis et. et fm ali-
qd ita magnus: vt dicat ipse de spūs sc̄to:

Joan. 16.

ille me clarificabit/ quia de meo accipiet.
Inde est qd tpe redēptionis nostre p̄ces/
sit qdem humanitas Christi: natus do-
ni sōus secutus est: vt qd erat vltimum
efficeretur primū qd. v3. charitas dei que
per spiritū sanctum diffusa est in cordib;
nostris: sūli forme christi que assumpta
est pro hoibus/iure p̄fertur. fuit enim
et illud donum dei qd pro nobis dei fili;
incarnatus suam nobis carnē ad mādū
cadum distribuit: sed nisi charitas adit
quam esse fructus spūs Paulus testatur
magis qd accipit ad iudiciū qd ad eter-
nam salutē. ¶ Sed si sit magna humilitatis
virtus qd dicere sufficiat? Et tñ qñq; sit
magna humilitatis virtus / charitas tñ
p̄cellit. Sicut sunt aut magne virtutes
iste vnaqueq; per se: vt tñ altera sine alte-
ra eē nequeat: qd vbi inest humilitas/ gra-
tia sancti spūs ibi est: et vbi illa abest/ gra-
tia sancti spūs esse nequit. Scriptū quip-
pe est. Deus supbis resistit: humilib; aut
dat gratiam. Et hec qdem de duab; vir-
tutibus: quarum vna ad humanitatē fi-
lij: altera ad libertatem sancti spiritus p-
tinere dīgnoscitur. Cap. 8m.

21 Ro. 5

Joan. 6.
Ad gal. 5
prime ad
Cor. xj.Iaco. 4.
Ecc̄l. x. 1
a'ibi sepe i
vereri testa-
mento.

Apoc. 7.

Gene. 41
et 48.Matth. 1
Matth. 1
vltimo.

21 phil.

Luce. 1. 1
in symbo.
et 5. d. 119.

¶ Eterum qd ad verbū dei et ad
spiritū sanctum specialius per-
tinet. scribunt in Apocal. pñ
duo manasses. v3. et Ioseph/ ef-
fraiz noie p̄terminis: et qd est
eo euidentius p̄scribitur manasses ille. s.
qui natus est de ioseph: ipse ioseph di-
co de cuius lumbis p̄cessit: qd. v3. vni-
genitum dei filius/ de cuius matre angelus
dicit: qd in ea natus est: de spūs sancto est.
¶ Audimus post resurrectionem voce libe-
ra/ p̄cepisse discipulis ac dixisse. Ite do-
cete oēs gentes/ baptizantes eos in noie
p̄ris/ et filij/ et spūs sancti. Liquer ergo cla-
rius qd humilis manasses/ qui patienter
sustinuit preferri sibi a iacob iuniorē ger-
manum/ typū gerit filij: qui exinanivit
se in forma serui. Ioseph spūs sancti: qui
incarnationis exitit opator: et effraiz fru-
ctus gratie spūalis/ quē spiritus opatur
in nobis/ datus nobis. ¶ Notādum vō
qd in gestis illoz p̄phetarum: qui gerūt
typum

Et de etas
nisi. xj.

typum sancti spiritus: sacramentus septe/
narij numeri inuenitur ad mysterium:
vt. vj. pariter detur intelligi de illo eē ser/
monem a quo sunt septej spūs dñi/missi
in oēm terram. Inde est qđ visionē illam
que de ānis septe z septem in typo septe
signaculoz/ z opationum eorūdem pha/
raoni/ per somnium facta est: Ioseph san/
ctus aperuit: qđ. vj. occulta mysteriorum
signa: que quasi in visione somni iudeoz
populo quondam data sunt/ nobis post
resurrectionē Christi spūs dñi patefecit.
Respicit enim initium tps sigilli pñi
spūs resurrectionis dñice/ in quo spiritus
sanctus quē designat ioseph/ datus apo/
stolis in die pasche/cepit eis/ eisdem aperire
sensum/ vt intelligerent scripturas: qđ ex
inde per diuersa tpa alijs atq; alijs apire
non desinit/ donec pueniamus ad illd qđ
per Aplm dictus est. Cum venerit qđ p/
fectum est: euacuabitur qđ ex parte est:
Nam qđ per septem annos yberes nisi
tpa signaculoz? Quid frumēta nisi ver/
ba diuina? Quid per horrea nisi sacra vo/
luntaria? seu ē sacra vascula cordium hu/
manoz. Reposuit enim spūs sanctus spi/
ritualem frumētus/ per singula memora/
ta tpa signaculoz septe: in qbus patriar/
che z pphete que vētura erant in extre/
mis diebus per spiritū sanctum/ qui lo/
quebatur z opabatur in eis: aut psigna/
uerūt operibus/ aut verbis/ ppheticis lo/
cuti sunt: presertim cuz nō ipsi essent qui
loquebant: sed spūs dei patris qui loque/
batur per eos sicut in simbolo dī. Cre/
do z in spiritū sanctum dñm z viuifican/
tem: qui locutus est per pphetas. Ut er/
go anni septe cōpleti sunt/ totidem anni
steriles sequi ceperunt: in qbus sūm hūc
intellectum nec semuari pōt nec meti:
nec pgregare in horreis: qđ post illa septe
tpa in qbus scripture auctentice scripse/
rūt: sequunt alia septe tpa ab initio. scđ i
statu: vsq; ad psumationē ipsius: in qb
eo mō quo tunc fiebat/ nulla aut admo/
dum breuis scriptura auctētica ppheticē
spiritu edita reperit: sed que olim spiritus
sanctus per pphetas reposuit nunc per

doctores ecclesiarum aperit: z domui ac
populo suo alimēta largitur. Sane euan/
gelia Christi z alie scripture canonice/
que in nouo edite sunt testamēto/ p apo/
stolos z euāgelistas excludunt penitus a
lege ista: qđ hec nō in egypto edita sunt
sed quasi in hierusalem/ hoc est nō in ter/
ra sed in celo: qđ nō eo modo quo illa de
terrenis loquunt/ sed potius de celestib/
que in illis extiterāt designata. Cū z Joā/
nes baptista: quo nemo maior iter natos
muliez/ pñderans excellētiā eloquioz
christi z humilitatem suoz inquit. Qui
de terra est/ de terra loquitur: qui aut de ce/
lo venit/ super oēs est. Aplm 9m.

Enorādum qđ sicut non fuit
datus pphētis sub primo sta/
tu/ vt exponerēt manifestius
libros z dōpñi: lz multa scri/
pserint de verbis eius ad edi/
ficationem legentium. In scdo aut statu
quotidie in luce clarescunt: ita z si multa
scripta sunt a patribus in expositione no/
ui testamēti: pfecta tñ eius aptio in tertio
statu seculi faciēda seruatur. Hoc tñmō
inter vtrūq; distare puto: qđ sicut littera
pñis testamēti diuersis tpiibus edita est/
ita z aperta expō eius in exordio tertij.
Nō ergo visio illa pharaonis de tritico
prēdebat ad scripturam pñis testamē/
ti referēdum est: que sicut in septem tpi/
bus collecta est in horreis humanoz cor/
diuz: ita in septem alijs vt pñt fidelibus
aperitur. Ut enim spūs dei patris per p/
phetas recondi voluit qđ esset posteris
pfuturus: ita idem ipse cum filij spūs sit/
amicis ipsius filij diuidendo largit. Pda/
ter enim manet in abscondito: qđ dñs est.
Filius reuelatur: qđ frater est. Ille vt ri/
nicamus/ iste vt fiduciaz hēre possimus.
Alias at vterq; dñs: sed nō vterq; seipm
exinanuit/ formam serui accipiēs/ sed tñ
filius. Sane spūs sanctus qđ duoz est spi/
ritus/ quasi medius eē voluit. Nimirum
qđ z sic oportuit vt nec ex toto abscode/
retur cum patre/ nec oīno reuelaretur cum
filio/ sed eēt medius inter vtrūq;. Illud
aut nō dandū obliuioni pro quo occa/
i

Math. xj
Luc. 7.

Joan. 3.

Gene. 41

Ad pñt.
2.

prime ad
Luce. 13.

z 5. d. tercij
sen. Et in
Mice. 15. d
c. canonice

Est. xj.

facta. 4.

In symbo
liceno. 15.
d. c. cano-
nico. 2. 25.
d. tertij.

prime ad
Luce. 15.

Ibidem

Luce. 1.

Mat. 35.

hio data est: ut hec de sancto spiritu dice-
retur: pro eo. v3. qd ad ipsum spectat: ut
sub tante pfectionis numero signacula
soluerent. Nimirum qz septem sunt spe-
cialia dona eiusde qbus z dicat. Illi sunt
septem spūs dñi missi in oēm terram. Et
de his qdem satis. Quia vō diximus
superius vngentū dei filius in manasse
designari: illud nūc videri opz quid sibi
velit illd qd manasses qui significat chri-
stum Jesum natus est a Ioseph/ cū chri-
stus nō fuerit filius spūs sancti: sed a quo
pcedit spūs sanctus/ nisi forte sū illd ac-
cipiamus dictum qd in simbolo de chri-
sto pntemur dicētes. Qui pceptus est de
spiritu sancto: imo nō forte sed absqz du-
bio sic opz itelligi/ sic teneri: nō qd ab sit
ut credat spūs sanctus fuisse in vtero ge-
nitricis aū pro semine: sed qz nō amor li-
bidinis opatur germen illud sanctū/ sed
amor dei. Amor qui ex eadem hora ple-
narie z incōmutabilr habitavit in eo: su-
cut z per Aplm dicat. Factus est primus
Adam in aiā viuentem: scds adam in
spūm viuificatē. Qd ergo spūaliter dī/
spūaliter accipiēdum est. Conceptus est
de spūs sancto ex Maria virgine: z homo
factus est: qz ingressus spūs sanctus in au-
lam vteri virginalis/ pūnxit duas natu-
ras in vnā psonam: ut eēt homo ille spi-
ritualis atqz celestis/ sicut scriptū est. Pri-
mus homo de terra terrenus: scds homo
de celo celestis. Dicat ergo dñs cōceptus
est de spūs scō: non ut caro illa vel aiā qd
absit a corde fideliz/ de spūs sancto eē cre-
dat. Sed qz gratia spūs sancti ab eodem
pncipio pceptionis plena fuit: sicut ma-
tri eius Maria angelus locutus est di-
cēs. Spūs sanctus supueniet in te/ z vir-
tus altissimi obumbrabit tibi: ideoqz z
qd nascet ex te sanctum/ vocabitur filius
dei. Inebriata est enim scā illa ab vbera
te domus spūs: z potata torēte volupta-
tis ipsius qd est verbus pīs. Illoc quoqz
mō mediāte spūs sancto vñio illa tam mi-
rabilis facta est iter dñi z hoiem. Ipse
enī spūs sanctus/ q amor est dei viui/ opa-
tus est vñionem illā: qz nunqz potest esse

vera vñio/ vbi amor nō est. Nam qñs he-
ret verbum caro/ si verbum hoiem nō di-
ligeret? Aut qñs virgo cōciperet deum/
si deum sup oīa nō amaret? Qz aut adhe-
ret dño vnus spiritus est. Amor ergo fecit/
ut vgo adhereret altissimo. Amor ut v-
go cōciperet de spūs sancto. Amor ut dei
filium parturiret. Illec igit causa est cur
eius incarnatio spiritus scō ascribit. Illec
causa de ipso cōceptus esse narrat: qz vnus
aliud sit qd attentius pñderari oportet.

Capitulum xmi.

Seniz (vt iam dixi) verba spi-
ritualia sunt/ spūalem z viui-
ficum intellectum requirunt.
Spūaliter enim itelligi necesse est quic/
quid spiritualr dī. Multa scripta sunt de
dño Jesu christo. que nunqz sane possunt
itelligi/ nisi ad eius corpus qd sumus re-
feratur. Nō ppter se dei filius: sed ppter
nos hoies homo fieri dignatus est. Au-
diamus ergo ipm dñm. Audiamus qd
ipse dixerit de verbis carnalr intellectis.
Spiritus est ingz qui viuificat: nam ca-
ro nō prodest qzqz. Et Aplm. Littera oc-
cidit/ spiritus aut viuificat. Attēdamus
ergo spūaliter que spūaliter dicta sunt: z
quēadmodum edificet spiritualiter reso-
luta que carnalr intellecta inscipida sunt
z decipiunt. Ioseph vir Maria ordinez
signat apostolicū: Maria gētilitatez pde-
stinatam ad grāz. Gabriel nouissimos
aploz. Paulum. s. z socios eius. Adittit
gabriel ad virginem/ que nō nouerat vi-
rum. Adittit ad gētilitatē Paulus/ que
pphetā z Aplm nesciebat. Erat tñ Ma-
ria despōsata Ioseph/ erat vice christi ab
aplo Petro gētiuz ecclesia subarata. Itē
enī Petrus accersitus fuerat a gētibz
qñ Cornelium z eos qui erāt cū eo cō-
uertit ad fidem: sicut ipse postea de seipso
in actibus aploz pñter dicens. Viri frēs
vos scitis qz ab antiqs diebus in nobis
elegit deus per os meuz audire verbum
euāgelij z credere. Erat ergo ecclesia de/
sponsata Petro/ cui ab ipso dño dictum
fuerat pascite oues meas: sed nec duz hāc
cognoscebat qz frustra sed non ex toto in
circumcisione

Joan. 1.
Luce. 1.
Luce. 1.

prime ad
Luce. 6.

Mat. 1. 2
Luce. 1. 2. 3

In symbo
lico: in Ma-
liceno. 15.
c. canone
2. 25. d.
tertij.
Joan. 6.
1. ad cor. 3

Bauh. 1

Luce. 1.

Act. 13.

Luce. 1.

Act. x.

Act. 15.

Joan. 21.

Matth. 1.

Act. 1.

Luce. 1.

Act. 9. 7

13.

Matth. 1.

Luce. 1.

Ad Ro. 8

Luce. 1.

Joan. 3.

Ad Ro. 8

Matth. 1

Act. 13.

Act. 13.

14. 15.

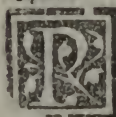
Matth. 1

prime ad

Cor. 12.

circumcisione sudabat/querens ex illis sal-
uos facere/signa ex eis predestinati ad vi-
tam. Nō ergo vgo cognoscebat Joseph/
q: nec dum Petrum ecclesia: cui nec ab
homine nec per hominem sed ab ipso homi-
nis dño vice ipsius dñi desponsata erat: sicut
sequens tps/cum ad eam missus est Pe-
trus ostendit. Premissus est ergo angelus
ad virginem: pmissus est ad ecclesiam pau-
lus. Ante ergo qz puenirēt inuēta est in
vtero hñs de spūsancto: q: anteqz cōue-
nirēt Petrus cum secundata est ecclesia
a spirituscō: vt fructum nō humane glo-
rie sed diuine iusticie parturirēt. Sed qd
dicit Maria ad angelum: aut qd genti-
litas dicit Paulo. Quō (inquit Maria)
fiet istud qm vñm non cognosco? Ad
quam angelus. Spūsanctus supueniet
in te: et virtus altissimi obumbrabit tibi.
Et paulus in epistolis suis/hoc ipm dili-
genter oñdit. v3. q per gratiam dei salui
facti sumus: et per spūm qui datus est no-
bis: fm qd in quadam epla scribit dicēs.
Nō accepistis spiritum seruitutis iteruz
in timore: sed accepistis spūm adoptio-
nis/in quo clamamus abba pater. Ideo
inqt et qd nascet ex te sanctum/vocabit
filius dei. Scds populus qui nascetur de
ecclesia/regñat ex aqua et spūscō per spi-
rituz adoptionis quem accepit/vocatur fi-
lius dei. Et hoc qdem de euāgelio Luce.
Illud vō qd in euāgelio Matthei super
hoc scriptum est/indicat prius ecclesiam
habuisse spirituz/quā sibi illam pñnge-
ret Petrus. Eteniz pmissus est Paulus
vt cōciperet ad vocē eius sicut ad vocē
angeli quā citius pcepit Maria. Nñ vō
hāc Petrus cognouit iam pepererat fi-
lius suū primogenitus: q: iam fidelis po-
puli pmitias Paulus obtulerat deo suo.
Ecce qz plana sunt in spū: que in littera
aspa videbat. Et nō cognoscebat eas in-
quit: donec pepit filium suū primogeni-
tum. Tu intellexisti Mariam: spūs intel-
lexit ecclesiam. Tu intellexisti caput: spūs
intellexit corpus et mēbra. Cleruz est er-
go qd scriptuz est/si tñ sane intelligat. Et
q: corpus christi sumus quotquot rena-

scimur de spirituscō: nō est mirum si ma-
nasse/qui christū significat/filius est Jo-
seph: q: non solum Christus in manasse/
qui caput est fidelium designat: sed et ps
nō modica corporis sui fm qz recte dici
pōt/cōceptum eē christum vel natuz: nō
carnaliter dico s; spūaliter de spirituscō:
q: oēs quotquot renascimur ex aqua et
spūsancto/fily efficiuntur matris ecclesie
et filij spūsancti. Ipse enim fecit nos et nō
ipsi nos. Cñ et Petrus primus apls ba-
riona noiatur: vt q filios erat plurimos
gñaturus in christo/filiuz se cognosceret
matris gratie/ex qua nascunt oēs electi:
qui per manus ministroz baptizant in
Christo. Adiro valde et admirādo/si re-
cte intelligat mysterio. Pontifex eteniz
qui baptizat/locū ibi retinet patris: aqua
secundata spū typum gerit matris eccle-
sie/sicut et infusio gratie spūsancti. Is
aut qui baptizat hoīs christi Jesu. Qua-
si eniz fons ille vterus est ecclesie: qui cir-
cūstare clero et populo per officiu ba-
ptizatoris secundat a spiritu: vt sicut ad
vocem Gabrielis spūsanctus ingressus
est vterum virginis: ita ad vocē sacerdo-
tis idem spūs ingreditur fontem aque: vt
ex aqua et spūsancto nascant et heredes:
heredes quidem dei/coheredes autem
Christi.

Propositi nostri erat metas
percurrere signaculoz/et eoz
intelligētiā qz breui expli-
care sinone: sed plerūqz oc-
casione dicti inferunt dicen-
da: et ex verbis vtilib' vtiliora pueniūt.
Sic agricolis fodientibus terram/masse
thesaurorū occurrunt: vt dum vite que-
runt subsidia eos aliqui et ditari ptingat.
Nō ergo arguēdi sumus/si cum pmissis
exsoluimus: et non pmissa et duplicia pro
simplicibus impartimur: presertim hoc
ipsum qd excessum dī. Solutio pposite
questionis. Diximus frēs et qz sit ad-
mirādam prediximus sic psonas supra
scriptas per loca singula eē dispositas: vt
vicissim sibi preferantur et supponant in
mysterio vnigeniti et spūsancti: vt quan-

Scñ. 47.

Psalm. 99

Matth. 16

Joan. 3.

Joan. 20.

Luce. 1.

Ad Ro. 8

tuo sit fructus humilitatis exemplo magis
 proponat q̄z verbis. Nō soluz aut ppter b̄
 veritatem vt q̄ de dño deo nro pia fide
 tenemus mystica q̄tum ipse dederit/cō
 templatione scrutemur: z tāto nobis au
 ctore ipso añ diluculuz pateat via lucis:
 q̄sto mysterioz lāpades in obscuro splē
 descunt. Neq; enim nouū aliqd̄ intelli
 gere querimus de fide trinitatis: sed qd̄
 hactenus fide tenuimus z nūc tenemus:
 vt cum iam fide cognouimus v'q; ad cō
 templādam spēm ipsius celsitudinis p
 ducamur. Non solum aut istud qd̄ satis
 est euidēs per seipm: sed illud magis qd̄
 angustat z dep̄imit sapiētes hui' mun
 di: qui audiētes qd̄ dei filius cōceptus ēē
 dicit de spūs sancto. Putāt eum oimodis
 esse minorem nō intelligētes qd̄ dicit ipse
 de se z de spūs sancto. Nisi ego abiero pa
 ractitus nō veniet ad vos: si autē abiero
 mittā eum ad vos: z ille me clarificabit/
 qz de meo accipiet: z his similia. Nec il
 lud qd̄ ap̄ius testat Ap̄ls. non rapinam
 arbitratus est ēē se equalē deo: sed semet
 ipsum exinanīuit formā serui accipiens/
 in similitudinē hoīuz factus: z habitu
 inuētus vt hō. Quia vō utrūq; teneri fi
 de neciū erat: voluit in vtroq; satisfā
 cere nobis: cunctoz p̄ficius deus/ordi
 nans mysteria pro velle suo a diebus an
 tiquis/ fm ea que futura erant per ipsum
 in p̄sumationibus seculoz. Ecce enim in
 supiori caplo mysteria spūs sancti in ty
 po casti Ioseph: plura sunt mysterijs fi
 ly: vt verus z eternus ēē de eiusdem my
 sterio monstraret/ z vt filius dei futurus
 homo eiusdem mysterijs signaret. Nunc
 ne ipse filius minor esse credatur in ty
 po ip̄ius filij missus est z d̄ oys: cuius
 minister fore legif Josue: qui in hac par
 te mysterij sancti spūs/typum tenuisse
 monstrat: q̄z uis eum aliqui christus desi
 gnare describāt. Clerum hoc sepe accidit
 in scripturis sanctis: z cur accidat aut ac
 cidere queat: iam me recolo enodasse vi
 delicet: qd̄ vna p̄sona aliud p̄iuncta al
 teri: aliud sola designet/ z qd̄ plura sub
 eadē re cōprehēdant mysteria. Ca. 12.

T aut qd̄ dicēdum est in hac
 distinctione sedā/excepta v
 cissitudine sup̄ascripta supe
 rioribus puenire p̄betur. Ille
 cessarium arbitroz coartare est. v3. qd̄ ia
 sup̄ius aliquātulum sp̄sum est. v3. qd̄ ia
 cob patriarcha/typum gerat oipotentis
 dei: a quo ois paternitas in celo z in ter
 ra noiatur. Ioseph spūs sancti. z d̄ anasie
 vnigeniti dei filij/qui cōceptus est de spi
 ritu sancto ex z d̄ maria v̄gine. z d̄ fraiz aut
 fructus spūs qd̄ est charitas dei: que dis
 fusa est per sp̄itū sanctum in cordib' no
 stris/ cum alijs donis spūs sancti/ de qbus
 superius disputauimus. Ibi ergo ioseph
 prelatu est manasse: is. v3. qui significat
 sp̄itū sanctu/ z ei quit significat christum.
 Idē aut moyses qui significat christum/
 preponit iosue qui typum gerat spūs san
 cti: vt illud ostēdatur in veteri mysteria/
 liter p̄currisse qd̄ in nouo testamento
 dñs trāsitur ex b̄ mūdo ad patrē/ loquēs
 de spūs cō ap̄ls ap̄uit dicēs. Nō enim lo
 quet a semetipso/ sed q̄cūq; audiet loque
 tur: z que vētura sunt annūciabit vobis.
 Ille me clarificabit/ qz de meo accipiet z
 annūciabit vobis. Nec est illa acceptio
 quā manus ip̄ositio moȳsi sup̄ iosue desi
 gnabat: vt de grā z d̄ oys cui manus ipo
 nebat acciperet. Nō qd̄m sicut ab hoīe
 vt designaret acceptionē illam ineffabilē
 quā deus accipit sicut deus. a deo nō gra
 tia sed eternitate nature. Est tñ aliud ad
 qd̄ acceptiones iste referant: christo. v3.
 z cum ecclesia. Nū aut duo ista ponunt
 separatim: christus. s. z ecclesia: tunc p̄se
 cto caput totius ecclesie illa ēē cognoscit
 mater v̄rgo: a qua vnigenitus dei aliqd̄
 accepisse monstrat. Queris qd̄? Vnum
 nostrum. In z d̄ maria ergo aliqd̄ dei filius
 accepit a nobis: vt nos eadē magnū
 qd̄ recipemus ab ipso. S3 qd̄ est z d̄ maria
 sine gratia: z qd̄ homo sine verbo? Qd̄
 ergo tam bona est maria: gratia fecit qua
 pre oib' feminis plena est: z qd̄ tam bo
 nus est homo christus iesus: verbus fecit
 qd̄ in p̄sone vnitate nām nostram assūm
 p̄it. At christus solus christus est: nō aut
 z d̄ maria

Ad rph.

Ad Ro. 5

Joan. 6.

Mat. 27.

In. 3. sen.

d. 1. z. c.

In orōne
sp phanicIn symb
Alce. 15.
d. c. cano.
nes. z. 25.
d. tertij.

Joan. 16.

Ad phil.
2. c.Supra in
S. c.2. ro. 3.
Mat. xj.S. tractatu
p̄mo. sc̄ di
lib. 1. c. 29

Aristo. in
p'dicamen
to refoia
Luc. 8.

Gen. 24.

p'me ad
Lor. 6.

Gen. 24.

Gene. 1.
2. 4.

Math. 12

Maria sola ecclesia. Est enim ecclesia ipsa
pariter. cum filiis. Si mater est sola esse
nō potest: deniq; colūbe due sunt. zīsa/
sculus nō habet nisi semen: semen autē est
verbum dei qui seminat. filius hoīs. fe/
mine vō vterus ouoꝝ copia secūdus est.
Si autē qui seminat semē/filius hoīs est/
que est ista colūba/cuius vulua omis re/
pleta gratia dei que spūsanctus est: qui
cum vnus sit in natura/nō vnum est do/
num eius sed multa. Inde est qđ Isaac ty/
puz gerit vni geniti dei: rebecca matris
ecclesie repleta gratia spūsancti: cuius in
re efficitur filij/cuz renascimur ex aqua
z spūsancto. Que cum ita se habeāt. nō
merito in Josue duplex causa mysterij
grinetur: vt quō in moyse deus z hō de/
signatus est: z tñ vnus est christus: ita z
in iosue spūsanctus z ecclesia: z tñ vnus
spūs: qđ z hec cuz adheret dño vnus spi/
ritus est. Ad si ita est: imo qđ ita est: quid
miz si ita dicit spūsanctus accipe alqd
in ecclesia: quō christus in quo hō acce/
pit alqd a spūsancto. Caplin 13^m.

Generis deniq; regla est my/
sterioꝝ: vt quod nō potest
referrī ad caput/referatur ad
mēbra. Et hec apud omnes
catholicos. Sed forte mouet
sponse mysterij cum Christus filius sit
virginis matris: Nolo te istud moueat:
filius christus z spūs est. In isto deniq;
mysterio typuz patris gerit habraam: ty/
pum filij isaac. sponsus rebecca rebec/
ca ipsa matris ecclesie. In altero vō hoc
est in mysterio ade. Adam ipse typuz pa/
tris/eua ecclesie abel christi. Si autē acci/
piunt soli adam. s. z eua: christum signifi/
cāt z ecclesiam. zīdāter ergo christi eccle/
sia: z nihilominus sponsa christi ecclesia.
Quid miraris in istis? Christus filius est
ecclesie: christus pater: christus sponsus:
christus frater z in oībus oīa. Vis scire
qđ ita sit? Quicūq; fecerit (inquit) volun/
tatem patris mei qui in celis est/hic mi/
hi frater z soror z mater erit. zīdāter et/
enim christi est qđcūq; audit verbum dei/
cōcipit in corde z custodit illud. Sed z

omnes qui christiano censemur noīe fra/
tres christi sumus: qđ heredes gdem dei/
coheredes autē christi. Filij christi sumus
qđ ipse nos per gratiam genuit. Unde z
per psalmistam de eos pariter z de nobis
ex voce dei patris dictum est. Ipse inuo/
cauit me/pater meus es tu: deus meus z
susceptor salutis mee: z ego p'mogenitus
ponā illuz excelsuz pre regibus terre. Et
post pauca. Et ponā in selin seculi semē
eius: z thronus ei' sic dies celi. Si custor/
dierint filij eius testamētum meū/z testi/
monia mea h que docebo eos. Sponsam
vō christi ecclesiaz: oēs pene scripture no/
ui testamēti demonstrāt. Vteruz h ppter
eos qui verbis inusitatis mirant. Nunc
vō de filio dei illud ostēdere locus est: qđ
sicut in p'mo mysterio designatus est chri/
stus in manasse filio ioseph: qui significat
spiritūsanctum. In scdo de quo nūc agit
in moyse/a quo accepit iosue q eodē mō
significat spiritūsanctuz quo z ioseph pa/
ter eius. Ex stirpe etenim ioseph pcessit
iosue: z vtriq; viri nomē pene idēz iter/
pretat. Postremo tot annis Josue quor
ioseph vixisse describit cētum. s. z decem
annis: vt tam in nomie qđ in gñe tam in
ope qđ in ānis claresceret: qđ vterq; vni'
spūs gesserit typum/a quo vni genit' dei
filius accepit alqd fm qđ hō est: z cui dat
de suo fm qđ deus est: qđ ab ipso pcedit z
mittit sicut ab ingento patre: non sicut
subiectus z minor: sed sicut per oīa coeq/
lis. Ad eius enim p'muit veritatē/vt ipse
potius qđ spūsanctus humilia: et in car/
ne ppter genus humanuz/me aliquā in/
iuriā patere apud nos spūsanctus: si
pro eo qđ mittitur a patre z filio eius qđ
abst/nō equalis: sed inferior putaretur.
Sed dicit aliqs. Cum eqles sint per oīa
filius z spūsanctus: que necessitas fuit/
vt ita sibi adinuicē subiecta mysteria pre/
pararet: possent enīz taliter mitti viri isti
qui significāt eos/vt in nullo alter alteri
preferret: sed longe minus est hoc myste/
rium a sapientibus ea que sunt carnis: z
nescientibus illud qđ Apl's ait. Charitas
nō querit que sua sunt. Qui autē vir vir/
i 3

Ad Ro. 5

Psat. 88

Ad phil.
5. z p'me
ad Lor. 7
z in Cant
cio cāncōz
quoad re/
tus testm.

Supra. 8.
c. hut' p't
me paruo.

Gen. vlt'
z Josue vl
timo.

p'mo. d. xj
Joā. 16. z
p'. d. 15.

primi ad
Cor. 13.

tutis est: eo magis intelligit mysterij cau-
sam quo proprium hoc esse charitatis
agnoscit. Caplin 14^m.

Et autem larga mysteria fi-
lios Jacob reducamus ad
sumam. Ioseph quem designa-
re dicimus spiritum sanctum/

Gen. 37.
39.

Luce. 1.

Gene. 41

In symb

Alce. 15.

c. canones

2. 25. d.

tertij.

Ezo. 2.

Ibidem.

In quatuor

euangelistis

circa fine.

Ezo. 14.

In quatuor

euag. i fine

Deut. 34

Deut. 1. 2

Iosue. 1.

Act. 2.

Jo. 1. 10.

Iosue. 13

et infra.

Apoc. 1.

Matth. 2

Iosue. 13

Matth. 27.

Luce. 1. 10.

gestimo/quo celus erat dñs ascēsurus te/
status est/dicēs. Eduxit discipulos suos
foras in bethaniā: et eleuatis manib' suis
bñdixit eis. Et factus est dum bñdiceret
illis/recessit ab eis et ferebat in celus. Et
qd scriptum in deuteronomio. Iosue fi-
lius Num/repletus est spū sapientie: qz
moyses posuit sup eum manus suas. Qd
pletum est mystice in choro apłoz/ qbus
bñdicens ait. Ecce ego mitto pmissum
parris mei in vos: vos autē manete in ci-
uitate/donec induamini virtute ex alto.
Caro ergo tetigit carne/ vt aliqd homo
ab hoie videret accipe designādam acce-
ptionem illam/ que cōpleta est in sanctis
apostolis in die pēthecostes. Qd autē Jo-
sue septem tribus diuisit hereditatem/ ad
septem spāles ordines referēduz est: qui
sunt numerū ecclesiarum ad quas scribit
Joānes/ sub hoc scdo statu seculi in gen-
tili ecclesia claruerūt. Trāslata vō verba
hec ad typū ecclesie/ qd significet videā-
mus. **E**t Ioseph descēdit in egyptuz/ qñ
spū sanctus descēdit in pplō iudeoz/ lo-
quēs multo tpe per pphetas. Manasse
filius eius natus est in egypto: qz hō chri-
stus iesus in populo iudeoz. Moyses fa-
mulus dñi/ qui pari mō significat christū
egressus de terra egypti ingressus in de-
sertum: qz Christus relicta iudea in me-
bris suis puenit ad gētes. Quadraginta
anni qbus moratus est in deserto/ tēpus
designat plenitudinis gētium. Anno q/
dragesimo defecit moyses/ et substitutus
est iosue: qz/ vt alteruz tāgam mysteriuz/
completa gñatione hac qdragesima/ que
agitur nūc/ cōmutāduz est status iste ec-
clesie de Lya in Rachel/ de verbi eloquē-
tia ad spūalem intellectum/ de frondium
pulchritudine ad suauitatem pomoz.
Hoc est enī illud. Nūc ego abiero para-
clitus nō veniet ad vos. Si autē abiero
mittam eū ad vos. Nota verbus et signa
mysterium. Dis eloquētia pñet ad ver-
bum: ois intelligētia spūalis ad spirituz.
Illud ergo pcedit/ sequitur istud: pcecessit
legislato: moyses eruditus scia egyptio/
rū secutus est iosue: de quo nūp tale scri-
ptura

Deut. 1. 10.

Luce. 1. 10.

Iosue. 13

Apoc. 1.

Gene. 37

39.

Gen. 41.

Mat. 1. 2

Luce. 2.

Ezo. 13.

14.

Act. 13. 2

10. 2 Mu-

meri. 14.

Deut. 1. 10.

Gen. 29.

Joan. 16.

Act. 7.

Deut. 1. 10.

Lib. Iosue prura cōmemorat: sed tñ pro Moyses ter-
 ram pmissam patribus introiuit. Nec il-
 lud moueat qd dicit Moyses: nō suz elo-
 quens ab heri z nudius tertius ex quo ce-
 pisti loqui ad seruuz tuū: qz nō scribendi
 officio passus est detractum sed in lin-
 gua. Altero haud dubium exigēte mste-
 rio: precessit regum tpe eloquentissimus
 Esaias qui dicit. Ecce ego mitte me. Se-
 cutus est Hieremias. qui dicit. A. a. a. die
 deus ecce nescio loqui: qz puer ego sum.
 Precessit paulus faciūssimus: predicā-
 do in asia: secutus est Joānes cuius fmo
 despicabilis: sed tñ spūalis gratie vberta-
 te fecūssus. Queris quare istud? Qz ver-
 bum pcessit: spūs est secutus. Queris qd
 plus discipulis carnaliter adhuc sapien-
 tibus: z qd magis placeat dño Iesu chri-
 sto. Quinimo qd vtilius sit: dñs ipse de-
 monstrat cuz dicit. Ego veritatē dico vo-
 bis: expedit vobis vt ego vada. Si ego
 nō abiero: paracletus nō veniet ad vos:
 si aut abiero: mittam cuz ad vos. Tale est
 enim ac si diceret. Nisi cultum eloquentie
 subtrahō: in quo carnalis pascit intelle-
 ctus: ppter eos qbus lacte opus erat ali-
 qñ z nō solido cibo: spūalem intellectum
 accipe nō potestis. Eo nempe circa spiri-
 tūz mens declarari negt: quo magis ani-
 mus pascit suauitate verbor: z eo plus
 fructus spūs quāte sit dulcedinis sen-
 titur: quo quicqd foris resonat carnali-
 bus hoibus z infirmis se ponit. Nō enīz
 pñet hoc ad resurgētem dñm sed ma-
 gis ad nascētem fm carnē: adhuc in-
 uenibilis vagiētem: nō ascēdentem in ce-
 lum: sed ad descēdentem ad ima. Si ergo
 quadragesimo anno vel die in typo hu-
 ius nostri tps hec mutatio facta est: vi-
 deat qui adhuc delectat in folijs ne iusto
 oipotentis iudicio expers efficiat a fru-
 ctu. Moyses itaqz qui disparuit qdrage-
 simo anno ordinis doctoꝝ: qui institutus
 fuit a christo z sanctis apostolis: pseuerā-
 ter vsqz nūc typum gerit. Iosue alterius
 ordinis: qui in pfectione monastice erat
 in gratia successurus. Septem vō tribus
 qbus Iosue diuinit hereditatem septem

quasdam spēs religionis: que in tertio sta-
 tu seculi future sunt. Sciēdum qz adhuc
 viuēte Moyses electus est Iosue: qz pus
 oportuit ordinem tertij status designatū
 in Iosue: initiatū vō a scō. Bñdictio in-
 stitutionis sue claritatem accipe: qz ordo
 scdi status dñgnat in Moyses: pfecte psu-
 mationis subitū accipiat finē. Ca. 15^m

Emorari opz in hoc caplo il-
 lud qd pmissū est de inuuo
 honore filij z spūsancti. v. 3.
 qz in initio primi sigilli prela-
 tus fuerit: qui typum gerit spūsancti ei
 qui figurā retinet christi. In scdo vō lo-
 co moyses platus fuerit: qui typum reti-
 net christi: Iosue qui psonam gerit spiri-
 tūsancti. Sed z nūc in tertio loco prese-
 ret Samuel: qui typū gerit spūsancti:
 Dauid qui figurā retinet christi. Signi-
 ficari autē in samuele: qui z datus est no-
 bis: ipsum quoqz nomē eius designat qd
 interpretat a deo datus. Qui aut z quale
 sit datus ipm optimūz z donūz pfectum
 qd desursum est: hactenus cuz de spūscō
 ageremus: ostēdimus. Et notādūz qz scā
 Anna mater Samuelis pphete: filis fuit
 Rachelis mris Ioseph: in b. s. qz vtraqz
 multo tpe hēre filios anclabat nec pote-
 rat: quousqz respiceret illas deus carum/
 easqz opat: pignozib' miserādo rotaret.
 At aliud significat pueri: qñ siml' patres
 eoz cū eis in mysterium assumunt: aliud
 cum iam viri facti pñcipes populi exite-
 runt. Qñ enim de Ioseph z matre eius
 siue de samuele z matre ipsius cōter agi-
 tur: tūc pfecto in ioseph z samuele aut fi-
 ly ecclesie aut fructus gratie designatur.
 Nec imerito dixerim vocari matrē gra-
 tiam illā spūsancti: que designat in An-
 na: cui fructus quoqz ille spūalis pñcipa-
 liter iunctus est. Quā designat puer ma-
 sculus samuel. Amor. s. dei: qui nutrit p-
 ximi charitate: septem vō filios: septem
 spālia dona. Sic enim ait Anna post edi-
 tum filij. Repleti prius pro panibus se
 locauerunt: z famelici saturati sunt. Vo-
 nec sterili peperit septem: z que multos
 habebat filios infirmata est. Et hec qui

Hil. 27.

Supra. c.
6. 7. xi.In interpre-
tationibus
hebraicis.
Supra tra-
ctatu scdo
libri scdi
c. 4.
primi Re-
gum. 1.
Dene. 30.primi Re-
gum. 2.

pmi regu
16.

Isa. 44

Angu. p.
de tri. c. 8.
1. 6.

pmi ad
Lor. 12.

scdi reg. 5
Luc. 3.
Luc. 4.

Isa. 61. 2
Alc. x.

Joan. 1.

terti regu
19.
11. 11. xj.

dem cum matres et filii in sacris myste-
rijs copulate aliqd communiter designat.
Cum vo samuel sicut et ioseph solus acci-
pit sine matre: tunc idem samuel absolute
significat spūsanctum: in cuius et typo
missus est a deo ad domuz Jesse: vt Da-
uid vngeret in regē: qui signat christuz:
fm q̄ eidem christo per eundem David
verbo pphetico dictū est. Unxit te deus
tuus oleo letitie p̄e p̄fortibus tuis.
Nec putandum est nō ptinere ad spiri-
tūsanctum opationem vinctionis: q̄ di-
cit deus pater vnxisse filium scō spiritu.
Cuz vna sit opatio vtriusq; et effusio spi-
ritualis gr̄e ad vtrūq; ptineat: imo ad to-
tam pariter trinitatē. Nō enim ipse spūs
effusio est ipsa donoz: vt nō possit ptine-
re ad eum: q̄ aliud est id qd effunditur/
alius q̄ effudit de suo: et distribuit singu-
lis put vult. Igit̄ David in typo christi
vinctus est a samuele ppheta: cum ec̄t fi-
lius trīginta annoz: sicut et christus tri-
genarius baptizatus et vinctus est a spū
sancto: vt impleret illud qd in p̄sona ei⁹
predixerat Esaias. Spūs dñi sup me: eo
q̄ vnxit me: euāgelizare paup̄ibus mi-
hi. Ipse est enim spūsanctus: qui cuz
baptizaret dñs descēdit sup ipsuz fm qd
et Joānes baptista testatus est dicēs. Qui
misit me baptizare in aqua ille mihi di-
xit. Sup quem videris spūm descēden-
tem et manētem sup eum: ille est qui ba-
ptizat in spiritu. Caplin 16^m.

Cha in tertia distinctione de
qua egim⁹ vsq; huc: regi da-
uid: qui significat christuz: is
qui designat spiritūsanctum
videat esse prelatus. Necesse
erat in quarto loco hēlyam qui signifi-
cat christū p̄seri i hēlyseo: qui gerit ty-
pum spūsancti fuisse nāq; hēlyseuz mi-
nistrum hēlye: sicut ioseph moysi docēt hi-
storie libri reguz. Et notādum q̄ myste-
ria christi aliquātulum in suo gñe prese-
runt mysterijs spūsancti: ne q̄ abiecta
pro hoibus ptulit christus minor ab he-
reticis putaret. Est aut̄ minor fm huma-
nitatem: equalis in oibus fm diuinitatē.

Significari vo in hēlyra christum Iesuz
sicut in admoysē et dauid satis solenne est
in ecclesia dei. Aliqñ tñ hēlyas ipse sicut
et qdam alij qui significat christū: typum
gerit spūsancti: vt pote in loco illo vbi
scribunt simul moyses et hēlyas: dicente
de eis dño per Malachiaz pphetā. Ad-
moyses est ore legis moysi serui mei: quam-
mādaui ei in ore ad israel p̄cepta et iu-
dicia. Ecce mittā vobis hēlyam pphetā
ante q̄ veniat dies dñi magnus et horri-
bilis. Comutatione quippe locoz agitur
vt et mysterium cōmutet: et modo hēly-
gnificet in hoc loco vnuz qui in alio lo-
co significat illud. Igit̄ hēlyas qui aliqñ
et alicubi designat spiritūsanctum: in hoc
loco et in alijs significat christum: sicut et
Joānes baptista qui in spiritu et virtute
ipsius venire per angelū dictus est. Sed
quare duo in vno spū/ni? q̄ vna p̄sona
est christus Iesus: cuius alia est substantia
humanitatis: alia diuinitatis: et necesse erat
hoz iudicem vnū/aluz p̄currere redē-
ptorem. Oportebat enī ita p̄ire famu-
los: sicut erat dñs secuturus: quatenus et
index p̄curreret iudicē: et iudicatus ne-
quit redemptorem v̄turū. Sane in aqua
baptismatis Joānes baptizādo p̄euit/
ventuz in flāma ignis p̄sumptura ipios
p̄curreret hēlyas: ipse. s. qui iam aliqñ
elapso celitus igne iterfecit iniquos. Sz
querit aliqs et non frustra: cur hēlyas p̄-
pheta qui v̄turus est in fine mūdi ante
tot curricula tēporū puniendo ipios p̄e-
uenit Joānem? Cur (inquā) signa iudicij
signa misericordie p̄cesserūt: cum ratio
ipsa mysterioz videat exponere: qd sicut
Joānes breui tpe christum baptizādo p̄-
uit: ita mysterium p̄curfionis sue in ipso
mundi fine p̄sumaret hēlyas: quatenus
sicut in vno spū electi sunt ambo et vnuz
erant dñm/lz dissimiliter p̄curfuri: ita
quoq; nunc tpe alter ab altero discorda-
ret. Sed cuz duos christi solēnes p̄fitea-
mur aduētus: quoz qdem primū p̄euit
Joānes: scds est in fine seculi p̄curfurus
hēlyas. Tunc recte intelligimus mysteri-
oꝝ differentiam: si eum quem in primo
aduēntu

Malach.
vltimo.

Luce. 1.

Alphana. i.
symbolo.

Luce. 1. 2

Joā. 1. c.

Malach.

vltimo.

quatu re

gum. 1.

Malach. 3

Malach. 1

Luce. 3.

Joan. 1.

Luce. 1.

Malach. 3.

Isa. 40.

Malach. 1

Malach.

vltimo.

Ad pbl. 2
Barcl. 25
Joan. 1. 7
Barcl. 1.
In interp:
rationibus
hebraicis.
Joan. 1.
quart. Re
gom. 2.
Barcl. 6
ad Heb. 7
Esa. 53.
Joan. 1.
Alug. in
quodā ser
mone d. na
ritate do
mini
ad Heb. 7
Joan. 1.
Joan. 1.
Joan. 1.

aduentu suo ostēdisse credimus formam
seruati in sedo nō ambigimus oñsurus po
tentie maiestatem/si illud nō sezniter i
tuemur: qđ Joānes ait. Qui post me ve
nit ante me factus est: qui prior me erat.
Hinc iam cui vacaret incipiūt eructare
mysteria: z velut ex abyssō quadam erū/
pere flumina aque viue. Helyas interp:
tas deus meus/Joānes dei grā: qđ. v3. di
uinitas chisti nō gratia est id qđ est sed
nā: humanitas vō eius gratia est non nā
dei verbo vnita. Verebat igit helyas ty
pum verbi: Joānes ty pus humanitatis:
qđ z ille referuatus est viuus in ty po dei
semp viuētis: z iste interfectus a rege im
pio: ty pum exhibēs crucifixi. Quo circa
notari opz z aliuz in helya ppheta/sim il
lud qđ notat Apl's in melchisedech: di
cens euz sine patre/sine matre/sine genea
logia: assimilatus aut filio dei: assimilātū
inquā nato deo: de quo dicit ppheta: ge
nerationē eius qđ enarrabit? Huius enīz
qđ dei filius cōciperet ex virgine/nō erat
hō sed deus tm: non caro sed verbū per
qđ facta sunt oia. Qui ēr cum de mīe na
sci voluit noluit in terra hēre hoīem pa
trem: vt iure z mirabil' dici posset de il
lo sine pīe/sine matre/sine genealogia. Mi
rum qđ qui in terra natus est sine pīe/
ipse in celo natus est sine mīe/nō habēs
initiuū neq; finē. Ad tam igit archa
num declarādūz mysteriūz/itroducit ab
Apl'o melchisedech: qui cui fuerit filius
scriptura nō dicit: sicut z Helye. pphē ex
toto pīapia reticet. Si enīz tam multoz
patruz/cui nulla pene merita visa sunt/
parentes/auos/atrauos/scriptura cōme
morat: num casu accidisse dicemus: vt q
tātū meriti fuit apud deum/vt celo aquā
ligaret/cuius fuerit filius nō legat. Loq
tur ergo Joānes in ty po primi aduētus
dñi: de sedo ac dicit. Qui post me venit/
aū me factus est: qđ prior me erat. Hoc sa
ne verbum ad humanitātē chisti referē
dum est: que prius reuelata est hoibus qđ
diuinitas eius. Prius inquā qđ sciret ar
chanū illud qđ Joānes reuelauit dicēs.
In principio erat verbum z verbū erat

apud deum: z deus erat verbum. Tenire
etenim verbi est in gloria maiestatis sue:
apparere hoibus iuxta illd Joānis. Sci
mus qđ euz apparuerit filios ei erimus: qđ
videbimus eum sicuti est: de qua nimirū
manifestatione filij dei que referuat in fi
ne seculi. Psalmista ait. Deus manifeste
veniet: deus nī z nō silebit. Ignis in cō/
spectu eius exardescet: z in circuitu eius
tēpestas valida. Naz de eius occultatio
ne/que facta est in pīmo aduētū Esaias
ait. Dñe qđ credidit auditui nō: z bra
chium dñi cui reuelatū est? Nō enīz tūc
sicut in fine seculi appuit manifestus p
pter exultatē humanitatis in qua ve
nit humilis z māfuetus: sicut z alius p
pheta locutus est dicēs. Ecce satis fi
lia syon/inbula filia hierlm. Ecce rex tu'
veniet tibi iustus z saluator: ipse pauper
z ascēdens sup asinum z sup pullū filiūz
asine: z dispdet quadrigā effraim z equū
de hierlm. Dicit ergo Joānes de chisto.
Qui post me venit ante me factus est: qđ
prior me erat. Nō nimirū futurus chri
sti aduētus: in quo est reuelanda claritas
maiestatis: preponit pīmo eius aduētū
in quo est humilitas reuelata: qđ huma
nitas qđem ex tpe cē cepit: diuinitas vō
sine tpe est. Et bñ non ait fuit sed erat: qđ
erat z est: diuinitatis est: fuit z erit: huma
nitatis. Naz fuit fuerat: z erit vix nunqđ
diuinitati pueniunt. Sane h verbo erat/
Joānes maxime vsus est: iuxta illud enā
gelij sui. In pīncipio erat verbum: z ver
bum erat apud deū: z deus erat verbū.
Et in Apocalypsi. Qui erat z qđ est z qui
vēturus est. Quia vō ad diuinitatē iudi
cium pīnet: ad humanitātē clemētiam:
pīmo qđem voluit deus notū facere ar
dorem iudicij: z sic misericordie sue im
pēdere largitatē: ne forte si nescirēt hoies
iudicium abuterent clementia: z solutis
rimoris vīculis/in spe misericordie pec
carēt. Premisit ergo Helyam in ardore
iudicij/vt nunqđ de clemētia presumēdo
delinquāt. Premisit legis austeritatē da
turus clemētiam huic mūdō: ne forte qđ
iudicium illud maximū qđ in fine seculi

pme Jos.
1.

Psal. 49

Esa. 53.

Isa. 9.

Joan. 1.
Barcl. 25

Joan. 1.

Apoc. 1.

k

quarti Re
gum. 2.

Marci. 6

Psalm. 96

Joan. 1. 2
3.

Act. 1.

Act. 2.

futurum est nō de experimēto cognoui-
mus: eē eum iustum iudicē ⁊ terribilem
dñm nesciremus. Sic ergo manifeste li-
quet Helyam typum tenere iudicis Joā-
nem redemptoris: Helyam cū triumphī
gloriam ascēdentis in celū: Joānem pro
pariētie pugna descēdentis ad ima. Cū
q; ergo sūm hāc rōnem typum gerit chri-
sti Iesu: q; ipse christus iesus vērurus est
in ignem iudicij: qui quondā vt redime-
ret genus hoīuz venit in aqua redēptio-
nis. Et hoc qdem digne satis. Verū
q; christus Iesus qui hō ppter hoīes eē
voluit: sic sacramētuz baptisimi quo rena-
scimur in spūsācto: in ligdo statuit ele-
mento: vt tñ pmissio illa spūalis: de qua
ait discipulis suis. Vos autē baptizabimī
ni spūsācto: non post multos hos dies:
nō nisi oīsa ignis specie adueniēte eodez
spū cōpleret: danda est aliqñ christo simi-
litudo Joannis: qui missus est baptizare
in aqua: spiritui scō vō similitudo Helye
qui cursum mystērij sui consumauit in
igne.

Capitulum 17^m.

Unc vō q; de Helya ⁊ Helye
scō cōiter sermo est: oīsa luce
clarius qd vnigenitus dei fi-
lius designet in Helya: qua-
liter Helyseus qdē designet

spiritūsāctum: inq̄stis mystērys videā-
mus. Illud autē in rebus mysticis sūma
est solertia obseruādum: q; vix nunq; ge-
sta cuiuscūq; iusti viri psonam patris aut
filij aut spūsācti respiciūt sūm totuz sed
sūm patrē. Nōnunq; vō pars ipsa gestoz
ita caput rāgit ⁊ mēbra: vt aliqd sit in ea
q; caput tñ aliqd q; tñ mēbra aliqd q;
vtrūq; respiciat. Hābraam sigdē patriar-
cha deuz patrē designat: cuius legitimus
filius ex matre libera pcreatus mundi si-
gnificat redeptorem. Sed nō in hō qd di-
ctum est ei. Exi de terra tua ⁊ de cogna-
tione tua ⁊ de domo patris tui ⁊ veni in
terram quā monstrauero tibi. Faciāq; te
ibi in gētem magnā: ⁊ alijs atq; alijs ge-
stis significat deū patrē. Sed in hoc qd
patriarchaz patriarcha q; multaruz pa-
ter gētiū pstitutus est: in hoc qd p-

prio filio nō pepercit: sicut nec deus pa-
ter vnigenito suo. Sed vniuersa series le-
ctionis illius que macrare habet filium
suū voluisse cōmemorat: ⁊ q̄tum ad se
denotus implet: celesti pōt aptari parēti:
qui cui obediat subiectus nō habet maio-
rem se: sed magis patriarcharum ordini
cōuenire dignoscit: qui mysticis opibus
denotionis suoz primitias filioz sacram-
sez turbam aploz ⁊ martyrum deo patri
victoriz obtulerūt. Sed quō obtulerūt
qui presentes nō erāt: Obtulerūt sane sa-
crificijs gratuitis in mystērio futuroruz:
maxime cum aliq eoz pphētico spū fu-
tura prescīrēt. Sic igit manifeste liquet
q; simplicitas qdem huius mystērij soli
pvenit simplici deo multiplicitas vō pa-
tribus referēda non ipsi. Ut autē itelli-
gamus plenius: scdm pferamus exēpluz.
Adam typum christi gerere nullus peri-
toz ignorat. S; nō in quo audiuit a dño
pro eo q; obedisti voci vxoris tue plus q;
mibi: maledicta terra in ope tuo: cūz ope-
ratus fueris terrā nō dabit fructus suos:
sed spinas ⁊ tribulos germinabit tibi? Ab-
sit hoc: in hoc significare christū. Sed in
eo qd ait scriptura. Creauit deus hoīem
ad imaginē ⁊ similitudinē suā: ad ima-
ginem dei creauit illū: masculum ⁊ femi-
nam creauit eos. Et sciēdum q; alio mō
itelligēduz est qd dī ad imaginē dei crea-
uit illum: alio qd addit masculū ⁊ femi-
nam creauit eos. Alio qd subdit: ⁊ presit
piscibus maris ⁊ volatilibus celi ⁊ c. In
eo enim qd ait: ad imaginē dei creauit
illum: christum spāliter itelligi voluit: q
est totius caput ecclesie: caput. s. simul ⁊
mēbra. Qd aut addit masculū ⁊ feminā
creauit eos: dīam esse docet iter caput ⁊
corpus: vt itelligamus magnū illud my-
stērium. Erūt duo in carne vna: christus
sez ⁊ ecclesia. Sane q; ecclesia que est spō-
sa christi in p̄cipuos diuidit ordines pre-
latorz. s. ⁊ subiectoz. Constat ē in piscib⁹
maris ⁊ volatilibus celi ⁊ animātib⁹ in
terra: tria gēia hoīum esse itelligēda: cleri-
coz. s. ⁊ monachoz ⁊ laycoz. Quid di-
cimus in illo loco itelligēdum eē in hoīe
vbi dicitur

Gene. 22.

Gene. 3.

Gene. 1.

Ibidem

Gen. 2. 2
ad eph. 5
Lanucez.

Gene. 1.

vbi dicitur Hæsit piscibus maris & c. ni-
si christū Iesum & cum eo secundarie vni-
uersam ecclesiam prelatorū quibus subiecta
est vniuersa multitudo fidelium. Cū &
in sequētibz nō viro tñ sed viro & mu-
lieri dī. Crescite & multiplicamini & re-
plete terram: & subiicite eam & dñamini
piscibus maris & volatilibz celi & vni-
uersis animantibus que mouent in terra.
Nō sic igitur in adam christū intelligere
debes: vt oia gesta ipsius ad christū exi-
stimes referenda: sed illa tñ in qbus si-
gnificat christū: & hoc nō simplr vt iam
dixi: sed multiplr esse accipiēduz. Solus
enim deus pater simplicem exigit itele-
ctum: eo q nec missus legit nec incarna-
tus sicut filius: s; neq; datus alicui sicut
spūs sanctus: q̄uis & ipse hēat cōpartici-
pes patres testamēti prioris: & si non eo
mō quo christianos/christus qui deus est
& hō: quiq; ppter eos multiplicia exigit
& diuersa mysteria. Q: cum ipse vitis sit
& nos palmites/eo plura in seipso sacra-
mēta regit quo diuersas diuersis ordini-
bus efficacias habet. Et inde diues/inde
pauper/inde magnus/inde paruus/inde
sanus/inde eger existimari voluit. Adini-
ma sua respicit membra/in gbus & dictu-
rus est: q vni ex minimis meis fecistis/
mibi fecistis. Quia igit oēs fideles vniūz
co:pus sumus in christo & tñ diuersa mē-
bra/nō eūdem actum hñt: ita oportebat
tēperari mysteria/vt mō totum mō par-
tem/mō caput mō corpus/mō respicerēt
vtrūq; simul: quatenus nec vnitatis con-
funderet ordines/nec vnitatē ordines se-
pararēt. Et & mēbra inferiora supioribus
subessent: & pacem haberēt mēbra & mē-
bra vnitatis vinculum conseruarent.
Cūdec regula mysterioz taz catholicis
viris necessaria est: vt icedere sine ea per
mysterioz itinera in sylvarum sit in vīs
oberrare. Quotienscūq; itaq; patrum ge-
sta ad patrem vel ad filium/vel ad spūm
sanctū spectātia occurrūt in diuinis scri-
pturis sub huius cautela regule scrutan-
da sunt: quatenus in verbis mysticis sic
qđ suū est creatori reddas: vt discrete qđ

illius est impendere studeas creature: ne
aut diuinitatis gloriam creature impen-
dēdo despicias: aut creature decus ad in-
iuriam trāsseras creatoris. Helyseus er-
go: qui spūalium patrum in alijs myste-
rys typum gerit: haud dubium q ppter
inhabitantem in eis spūm dei viuū: qđ de
filio dei & spūs sancto sermo est in hac p-
rogatiua mysterij/in qua significat spūm
sanctum/verus ille Helyas post suam in
celum ascētionem verissimis pphetarū
filijs in altera hierico: hoc est in synago-
ga iudeoz cōmorātibz misit opaturum
iter eos miracula & pdigia multa. Opa-
tus est enim & hic spāliter per manū Pe-
tri & per manū Joānis/quos apostoli si-
mul ad predicādum mittebāt: vt duplex
illa gratia designaret in eis quā postula-
uerat Helyseus: vt qđ videri ab hoibus
potuisset/sic sacra illa duo vascula spūs
reciperēt electi dei: ac si in eis qđ & verū
est duplex gratia spūs loqueretur. Quid
enim dicit Lucas in actibus aplōz de lo-
quēte Stephano spūs sancto? Et nō pote-
rant inquit resistere spiritui qui loqueba-
tur. Hoc & in euāgelio veritas dicit. Nō
enim vos estis qui loquimini sed spūs pa-
tris vestri qui loquitur in vobis. Igit Hely-
seus ppheta qui accepit ab helya & an-
nūciauit/vt dixerim/filijs pphetarū ty-
pum gerit spūs sancti: qui & regeuit sup
eum: qđ ē in alijs gestis eius spiritualis
insinuat intellectus. Cap. 18^m.

Legimus enim in regūz volu-
mine mulier quedā magna
cuius erat vir senex/suscipie-
bat Helyseum in hospitium
suūz/eq; ministrabat. Quadam rō vice
cū iuberet eam Helyseus venire ad se/vt
sciret si aliqd necessitatis hēret. Qui cūz
cognouisset q nō ēet ei filius/predixit il-
li filium nasciturum. Factū est & cōcepit
mulier & pepit filiū iuxta verbū helysei.
Creuit autē puer & ablactatus est. Qui
cū iret quadā die ad piem suūz ad messo-
res agri doluit caput: p̄ aut illius voca-
to vno de pueris misit illum ad matrem
suam. Que suscepit illa & posuit sup ge-
li 2

Gen. 1.

Joan. 15.

Psalm. 2.

Matth. 12.

Ad phil. 2.

Esa. 53.

Matth. 25.

prime ad

Cor. 1. 2.

quart. Re-
gum. 2.

Act. 8.

quart. Re-
gum. 2.

Act. 6.

Matth. x

quart. Re-
gum. 2.

quart. Re-
gum. 4.

nua sua vsq; ad meridiem / et mortuus est.
 Quo defuncto mox prexit inf. ad virum
 dei: et corruit ad pedes eius. Qui cum agno-
 sceret mortem pueri pmisit eum baculo suo
 Regi puerum suum / ut iret et poneret eum
 super faciem pueri. Porro mater pueri tenuit
 pedes Helys / et iurauit quod eum non dimi-
 teret. Venit ergo Helys / et incubuit
 super puerum: et oscitauit septies / et su-
 scitatus est. Hec pauca de gestis Helys /
 secundum textum historie commemorata sunt: ut
 ea et secundum spiritum prophetante / quod Helys
 Helys / ppheta typum gerat spiritus sancti ver-
 bis spiritualibus deificare possimus. Mulier
 ista magna / que tam sedulo ministrat he-
 lyseo / designat ecclesiam principalem / que a
 matre vniuersali sarrarum originem sumens: ac si
 altera dei vinea in electis vitibus pseue-
 rat. Hec a principio sterilis erat / sicut in ty-
 po synagoge de terra in genesi dictum est.
 Terra erat inanis et vacua. Erat tamen mu-
 lier magna / que fide plena: quod in ecclesia
 illa originali pauci puenirent fideles: ma-
 gna tamen fidei prerogatiua vigeat. Huius
 vir senex / deus omnipotens intelligi potest: qui
 sibi antiquam illam ecclesiam / ut in ppheta
 tis legis / desponsauit. Dictus est autem senex
 ut ipse pater omnium solus esse credat. Ministra-
 bat autem mulier illa helys / eo ppheta: quod an-
 tiqua illa electorum ecclesia satis affectuose
 spiritus sancto et opibus obsequabatur diebus
 sanctis habrae et sarre: quod facta est quondam
 promissio de semine spirituali / secundum quod exponit
 apostolus in epistolis suis / dicens Helysmaelem na-
 tum secundum carnem: Isaac secundum spiritum. Quod igitur
 significat in hoc puero a natiuitate ipsius
 Isaac compleri cepit: quod ex verbis quoque si-
 milibus intelligi potest. Ea ipsa namque verba
 dicere mulieri videtur Helys / que dixit
 dominus habrae et sarre: ut quod in hoc Helys
 miraculo mystice legimus / illud in veri-
 tate completum esse sciamus. Egressus est
 autem puer ad patrem suum ad messores: quod
 sicut designat plenus in mysterio esau /
 nesciuit populus ille itus gescere in sinu pa-
 tris: sed egressus est foras / querens placere
 deo in hostijs et opibus carnis. Vel cer-
 te egressus est foras cum relicta israel abiit

in egyptum: ut ubi famis tempore nutrire / Gen. 46.
 ibi enim messio electorum fieri cepit: quod fi-
 delis persecutio populi ibi supersit exordium.
 Erant enim quasi altere segetes / pueri qui in
 flumine necabantur. Caput doluit: quod pon-
 dus certaminis sustinere non valens / pas-
 sus est mentis infirmitatem. Vocauit autem pater
 unum de pueris / ut eum duceret ad matrem
 suam: quod accersito ad se dominus moysen puero /
 ruum electo eundem hebreorum populum / ad matrem
 propriam reportari precepit: hoc est in terram
 chanaan / ubi patries eorum gesebant
 et matres. Misit autem populus ille vsque ad me-
 ridiem in terra illa / quasi super duo genua
 matris. Hierusalem et samaria: vsque. Sicut tempore
 Dicerioathan / achaz et ezechie regum iu-
 da: et tunc mortuus est: quod traditus in ma-
 nus hostium pene vitam fidei quam habe-
 bat amisit. Remansit tamen nomen matris
 in hierusalem in reliquijs populi iudeorum: quod
 nequaquam desperantes de ruina populi / sese
 spiritui commiserunt: rogantes et deprecantes
 attentius: ut saluum faceret dominus populum de-
 speratum: eumque velut a mortuis suscitare
 voluisset. Quasi ergo isdem populus super le-
 ctum helys collocatus est: quod in spe re-
 surgendi iterum ruinam sui populi nati sunt:
 secundum quod in psalmo de carne Saluatoris dicitur.
 Caro mea regesceat in spe. Erat enim tunc
 temporis hierusalem gemens et afflicta super sterilita-
 tem suam: quod pauci erant aut nulli / qui domini spi-
 ritum haberent. Erat tamen equi animi et confi-
 dens de gratia spiritus sancti: propter quod et mu-
 lier postulauit a viro / ut sibi unum de pue-
 ris donari debuisset: ut cupiens ad virum
 dei. Puer iste / qui asinum velocius minatur
 ordine significat prophetam: qui carnalem
 synagogam illius populi spiritui uisco appropinquare nolentes / modis omnibus increpat:
 et eam ad spiritum intelligentie quibusdam stimu-
 lis festinare instigat. Sed mox ubi sancta
 mulier venit ad Helys / eum cecidit ad pe-
 des eius. Helys autem videns eam de con-
 tra venientem / misericordia motus est: quod ubi
 vidit fidelis illa mater: quod in legis cerimo-
 nijs populus sibi commissus uiuificari non po-
 terat / donec se pietati commisit. Sane giesi /
 qui postea ob culpam cupiditatis percussus
 est morbo

Gen. 1.

Diere. 2.

quarti Re
gum. 4.

Gen. 12.

ad Gal. 3.

Gen. 17.

Exo. 1.

Exo. 3.

Gen. 49.

quarti Re
gum. 15. 16.
17. 18.

Psalm. 15.

quarti Re
gum. 5.

est morbo elephantino/a pedibus Helisei
amouere sancta femina conatus est: qz le
gis perit quoz giegri typum gerit amoue
re electa plebem a spuali exercitio vide/
bant: vt eam sicut antrigus in legis ceri
monijs pfirmaret/ nescientes illud qd scri
ptu est. Sacrificiu deo spūs ptribulat/
cor ptritum t humiliatum nō despiciet.
Ad vō ait Heliseus/ dimitte illam qz in
amaritudine est aia eius: t dñs celauit a
me/ t non indicauit mihi. Sise est illius
euangelij vbi dī. De hora aut illa nemo
scit/ neq; angeli celoz/ neq; filius nisi so
lus pater. Illa qz ipse spūs scūs misericor
diam se exhibet pijs celum ipijs/ cuz qñ
misereri pmitit: celatū sibi dicit vulnus
doloris: ne is q medicina dei est/ egri vul
neri medeat. Est enī de bonitas bonis:
nec pōt vnq; a bonitate impādena ces
sare: sed eius plerūq; iusta seueritas non
parcit ipijs: ne magne bonitatis blandi
ries/ ipsius maiestātē in ptemptu addu
cat. Et illa que itus patif apit pphete do
lorem suū: qz cum nris gemitibus pulsat
spūs sanctus/ illius aures ad nras preces
efficiunt intente: vt quodā mō aduersus
dñm luctate hoie vinceat deus: t qñ inui
to dei iudicio/ misericordia ipsius qui cle
mens est/ qd hō miserabilis patiat agno
scat. Hoc etenim mō luctabatur ptra deus
moyses: qñ dicenti sibi dñs. Dimitte me
vt irascat furoz meus ptra pplm istuz t
deleam eum: faciāq; te in gētem magnā.
Ille multo magis renitebat/ dicens. Ne
queso dicāt egyptij callide eduxit eos vt
iterificeret in mōribus t deleter de terra.
Quiescat ira tua/ t esto placabilis sup ne
quitiam populi tui. Cognouit ergo He
lyseus per vocē femine que sibi deus re
uelare noluerat: qz ibi diuinus spūs pre
erat clemētie sue inuinus corde. s. prito t
humiliato: vbi nequaq; deus ex iudicio
pmittebat clemētiā/ sed seueritatis cō
suram: qz t tam iustus est/ vt impijs mu
nus pietatis abscondat: t taz bonus vt pe
nitētibz dona sue grē miserādo reuelat.
Sic Isaac ignorās qd egerit iuniori filio
bndixit/ t tñ in eodem mysterio typum

gerit oipotentis dei/ qui illi populo per
infusionem grē multiplē bndixit: quem
per legē t circūcisionē esse suū pplm nō
negauit. Adit aut heliseus giegri puerū
suū/ dāns illi baculū suū/ vt poneret il
lum sup faciem pueri: sed tñ pia mī iura
uit t statuit: qz euz nō dimitteret/ nisi ipse
veniret: qz pulsatus spūs sanctus multis
precibus illius ecclesie ad resuscitādum
pplm israel/ q iam pene defecerat in fide.
Adit esdram scribā t doctorē legis/ ce
terosq; doctores: qui quasi sup faciez pue
ri/ poneret baculū Helisei. i. qui pedago
gum legis sup cor illius populi reforma
rent/ vt vite restituere debuisset. Hoc eteni
mō a dieb; Esdre t neemie vsq; ad Joā
nem baptistā pedagogus ille sup faciem
iudeoz pmāit: nec tñ in gradum pristi
num potuit reuocari: qz frustratus a spe
glorie tēporalis/ in qua pfueuerāt gloriari
subiectos se eē regum gētiuz. vehemēter
dolebāt: nescientes adhuc mysteriuz cru
cis qd clarificatum est in christo. Et qz p
multas tribulationes opz nos ingredi in
regnum dei. Quasi enim qdam calor est
spēs/ que t vitam in visceribus seruat: cu
ius cum se hō frustratum esse piderat/ a
vita funditus spiritali que aiaz viuificat/
inanescit. Cum igit Helisei baculum
hoc est mādatur legis sup faciem sue mē
tis pplis iudeoz haberet: nec reuocaret
ad fidem reuersus est giegri ad heliseum
dicēs. nō surrexit puer. Nō nimirū cum
viderēt sacerdotes iudeoz: qui ppter ob
seruationē legis pspira pplō illi pmise
rant semp ptingerēt deteriora ipsa sua cō
fessione psteri cogeant spūm eē qui vi
uificat: caro aut nō pdest qd qz. Inde est
qz cuz idē pplō a facie Antiochi regis su
gisset/ se que in abditis mōtiuz timore p
territus pclusisset/ accideretq; vt die sab
bati gētes pugnaret aduersus euz: t eoz
aliqui ob religionē sabbati sese salua ma
nu cōprehendi t occidi pmitterēt. Vidē
tes qz ppter hoc nullaz eēnt tpaliter mi
sericordiam psecuti. nec sufficiētem de i
pijs vltionem. Intellexerūt nō esse volū
tatis diuine: vt se ob custodiam sabbati

In libro
Esdre t
Nabacha
beor.

Act. 14.

Deut. 6.

Joan. 6.

pmit Ma
chab. 2.

Luce. 13.
7. 14.qrd Re-
gum. 4.Ero. 34.
Mti. 18.

Bart. x

primi Es-
dr. 9.quartu Re-
gum. 4.

ad Gal. 4

ab hostibus occidi pmitteret qui bruta quoq; aialia sabbaro solueret a prespio: et iuxta saluatoris vocē a puteo si caderet subleuaret. Illoies enī crāt et ipsi et ea que rōnis sunt/rōne pediti p̄siderabāt: q; et si nec dum poterant cape m̄stera regni dei/poterāt qd̄ verum est acumine rōnis sentire. Et bñ p̄bitus est giegī ne salutarer aliquē dum eēt in via: aut salutantem se aliquē resalutaret: q; nec ipsi qui p̄erāt illi p̄p̄o/voluerūt cum gēribus aliquam h̄ere cōionem: nec volētib; h̄ere cum eis/absq; mosayce legis custodia p̄buerūt ascēsus: ne illoz cohabitatione fedari in aliquo viderent. Tota ergo intentio illoz erat excitare velut a mortuis filios israel: quē admodū et ipse dñs discipulis mādauit/dicēs. In viam gētiuz ne abieritis: et in ciuitate samaritanoz ne intraueritis: sed ite potius ad oues que perierūt domus israel. Ceterum et si legis doctorēs illius populi iussū spūssci cōplere pro tpe satagebāt: p̄p̄s tñ ille a morte aie excitari nō poterat: q; et prius et posteri in peccatis iacebat. Nō enim poterat de facili ad fidem quā p̄diderat reparari: q; frustratus se eē arbitrabat a spe/qui se regnuz (vt iam dixi) h̄ere sperauerat tpale. Et enim cū idem p̄p̄s de captiuitate reuersus/ptaminarent a gēribus: talib; veris Esdras scriba/casuz ipsius populi deflebat/dicēs. Deus meus pfundor et erubesco leuare faciem meā ad te: qm̄ iniquitates n̄re multiplicatē sunt sup caput n̄r: et delicta n̄ra puenerūt vsq; ad celuz. Et post pauca. Et nūc qd̄ dicemus deus n̄r post hec: q; derelinquimus mādāta tua? Qd̄ tale erat ac si diceret. Baculum tuū sancte spūs posui sup faciem pueri/pur mihi iussisti: mādatur tuū p̄posui coram p̄p̄o isto sicut p̄cepisti: sed tñ ab interitu mortis suscitari non pōt. Cū enī ergo Helysus et ingressus est domū: eoq; incumbēte sup iacētē in lecto/calesfactus est puer: et oscitauit septies/apuitq; oculos et reuixit. Q; vbi venit plenitudo tēporis/spūssanctus quē in noīe christi misit pater. Ingressus domuz scē ecclesie/fi-

lios ipsius iacētes mortuos/igne sue gratie calesfecit: eosq; ab eterne mortis iteri/tn erectos/viuetes incolumes/matri ecclesie p̄sentauit. Fecit hoc Helysus post ascensum Helys. Fecit hoc spūssanctus post ascensionē dñi in alta celoz: qd̄ etiam vsq; ad p̄ns per platos scē ecclesie adimplere nō cessat. Ipse est enī solator ali: quem dedit nobis p̄ in noīe filij: vt maneat nobiscum in eternū: opando p̄ spūa les viros/qd̄ oliz giegī opari nō poterat. Ut aut sciremus manifeste qd̄ Helysus iste iypum gerit/spūssci. Helysas qdem se ipsum sup iacētē puez/tribus vicibus mēsus est. Helysus vō os suū posuit sup os pueri: et oculos sup oculos: et manus sup manus ipsius/vt calesceret caro ei: puerq; septies oscitauit et vixit. Quia nimirum duo maxima faciā tenet ecclesia: per que ab eterne mortis somno excitant fideles. Primū cum in christi similitudine in trinitatis noīe baptizant in aqua: p̄bēte ibi grā/virtutem illius qui apparuit in colūba. Scdo per manus impositionem pontificū/recipiunt munus grē septiformis. Unde et asp̄sio cineris vacce russe/que significat dñicam passionē/tertio et septimo die fieri iubet: dicēte de eo qui asp̄endus eēt scriptura: si tertio die asp̄sus nō fuerit/septio nō poterit expiari. Nimirum q; qui prius in noīe trinitatis baptizatus nō est/acceptione gratiaz sci spūs sanctificari non pōt. Licet aut nil agat filius sine spūssancto/nihil spūs sanctus sine filio: attribuit tñ prima illa resuscitatio christo: scda grē spūssancti: altera pp̄ corpus qd̄ resuscitat a morte: altera pp̄ aiām que resuscitat a culpa. Bñ aut dī posuisse p̄pheta mēbra sua sup mēbra pueri: et calesfactz eē carnē pueri/os/oculos/atq; manus: q; et septem sunt dona spūssancti/sim septem corporis mēbra. Precipua tñ sunt spūs sapie/qui designatur in oculis: spūs scie qui designatur in ore: spūs fortitudinis/qui significatur in manibus. Ceterum aut q; auribus et pedibus sue alijs mēbris similitudo nō cōgruebat/mox additum est. Oscitauit puer

Act. 1. 2.
3. 7. 5.Joan. 14.
15. 7. 16.tertij reg.
17.quartu Re-
gum. 4.Joan. 3.
Bart. 3.
Bart. 1Luce. 3.
Joan. 1.

Mti. 19.

Joan. 3.

Esa. xi.

puer septies et reuixit: ut sciremus oportere formati aiam spiritualium institutione donorum: et uniuersum populum dei ordinum distinctione suorum: ut a donis sancti spiritus non discorderet. Alioquin perfecta non erit illa aia cui deest aliquid in donis illis: nec ecclesia si ordines suos distinctos et perfectos non habeat. Quomodo esse perfectus exterior homo poterit si ei desunt siue aures: si manibus vel pedibus truncatus sit: si alteris membris corporis: vel et pudendis ipsis videatur incusus. Sic ergo deus omnipotens per singula membra corporis: singula quoque aie receptacula dedit. Vel ut melius dicamus: namque dona que in prius quam donis septiformis gratie repleant: ita sunt ceterosa in aia quomodo ceterosa sunt in corpore oculi qui non vident: aures que non audiunt: os quod non loquitur: et sic de ceteris. Non habet enim naturaliter omnia prius quam redimat a Christo: posse multa scire: posse intelligere et perferre: posse perorare et addiscere: cōpati miseriis et timere: ita ut aliqua bona animi aduentus spiritus sancti naturaliter queant homines possidere. Nec non sint talia que per se stare possint: aut que eterna per se valeant promereri salutem. Quia vero septem sunt membra corporis: alia ab alijs dissimilia: ita septem spiritus sancti dona que donant: septem spiritus sancti sunt missi in omnem terram. Nequaquam helyseus propheta naaman syrium in iordane lauare voluit: sed magis septies: ut intelligeret spiritualis ille baptismus qui proprie pertinet ad spiritum sanctum: de quo dominus ait. Vos autem baptizabimini spiritu sancto non post multos hos dies. Ipsum est enim baptisma quod nunquam extra fines israel: nunquam extra cōtionem ecclesie dari poterit: vel accipi a quocumque. Et si sint aliqui heretici qui extra sinum matris ecclesie in nomine trinitatis baptizant. Baptizare siquidem heretici possunt extra sanctam ecclesiam: nec reiterat baptismus si in nomine trinitatis in forma ecclesiastica baptizant. Sed tamen baptizari ab illis nequaquam spiritus sanctum recipere queunt: quo valeant sordidus cinere dari nisi adeant quicquid in sinu matris ecclesie ubi regescit columba et sacramentis ecclesiarum imbuantur et gratia. Et nota: dum quod cum homo baptizatur et abrenūciat satanae et omnibus pompis eius: primo quidem qui baptizatur honorificatur deus: deinde cui datur ei donum spiritus honorificatur a deo. Agit helyseus qui septies iussit leprosum lauare in iordane: gerit typum spiritus sancti qui spirat ubi vult: et spirando baptizat: abluens corda hominum a cogitationibus imundis. Non aud dubium quod per donum charitatis quod diffundit ipse sicut vult in cordibus electorum suorum: ut non cogitent malum: quod charitas (ut ait apostolus) patiens est: benigna est: non emulatur: non agit perperam: non inflatur: non est ambitiosa: non querit que sua sunt: non irritatur: non cogitat malum: non gaudet super iniquitatem: gaudet autem veritati.

Sed et magnum illud miraculum quod fecit super oleo helyseus quod aliud designat quam donum spiritus sancti: quo pro arbitrio et voluntate ipsius spiritus infusa sunt: et infunduntur quotidie vasa cordium nostrorum: quousque compleatur numerus electorum dei: qui preparati sunt ad eternam vitam ab origine mundi. Nam quod mulieris illius virum mortuum esse dicimus: quod ipsa quoque pia mulier timens dominum fuisse testatam nisi christum iesum: qui cum in forma dei esset: semetipsum exinanivit: formam serui accipiens: factus obediens patri usque ad mortem: mortem autem crucis. Querebat enim moyses imo deus per eum pro ablato talento legis: et non soluto liberos ecclesie filios: perpetue tradere seruituti: quod fecisset: peuldubio ex se veritate iudicii: nisi gratia sancti spiritus superabundasset in eis. In qua. v. factum est nobis possibile id quod impossibile erat legi: morte tamen christi iesu pro nobis in hoc ipso intercedere. Sed neque illud miraculum ab hac parte gratie separandum est: quod per salis admixtionem aquas steriles hierico propheta hic sanctissimus fecundasse describit. In quo perfecto miraculo mirabilius certum: dum nobis per mysterium quod significet aperit. Hierico sane interpretatur luna: habes sicut et cetera verba mystica designare diuersa. Aliquam enim ecclesiam: aliquam portam mundum: aliquam sy-

Joan. 3.

prime ad Cor. 13.

quarti Regum. 4.

Matth. 25.

Ad phil. 2.

quarti Regum. 2.

2. p. 3.
2. p. 4.
quarti Regum. 5.

2. p. 1.

De p. d. d.
4. c. roma
nus. 7. sco
tus. 4. d.
5. q. 2.
Hic casu
necitat sue
rit baptiza
tus. 1. q. 1.
c. mulier. 2.
c. sequenti.

nazogam iudeoz designat. Signatur ec-
clesia et cū luna lucet: et nō nunq̃ cum lu-
na parat mēstrua lucis sue et synagoga cū
luna ad defectum venit: et mūdus nihil
ominus finī quorūdie appropinq̃t. Et que
ergo hīerico scripture sunt veteris testa-
mēti: que vsq; ad aduētū spūs sancti spi-
ritualem fructū germinare nō poterant.
Tibi vō post ascēsiōem veri helyse/spi-
ritus sanctus fratribus/qui in vnum cōmo-
rabant aduenit/imiscuit in eisdem scri-
pturis donum sapie: et ita vsq; hodie ger-
minare nō cessant. Quid vō et de pulmē-
to mortifero dixerim/qd admixta farina
in dulcedinem vertit. Sunt enim electis
dei q̃si colognide amarissime paganorū
scripture: ex qbus tñ nōnulla acceperūt
doctores/et diuine scripture imiscuerūt:
ex quorū cōmixtione factus est/vt illa
quoq; eēt ad vitam que prius erat mor-
tifera et veneno infecta. Sic igit pene in
oib; miraculis suis helyseus t̃puz qui/
dem christi: helyseus autē spūs sancti te-
nuisse pbat: quoz gesta et ex integro q̃s
exponere nō valeat hostium tñ ostēsum
est ingrentibus ea. Cap. 18^m.

Alter quartum et quintum si-
gnaculum Esaie et Ezechie
regis Iuda memoria recolit
veneranda: quoz alter qui p-
pheta erat/t̃puz gerebat sanctis p̃s: vt/
pote qui per eum manifestus loquebat.
Alter qui rex erat et regū proles veri re-
gis christi Iesu retinebat mysteriū. Ipse
enim infirmatus est in carne/nō pro suis
que nō habuit/sed pro nr̃is delictis: sicut
et ipse ppheta testatus est/dicēs. Nos pu-
tauimus eum q̃si leprosum et percussū a
deo et humiliatū. Et Ap̃ls. Mortuus est
(ingr) ppter delicta nr̃a: et resurrexit p-
pter iustificationem nostrā. Accepit enī
in se genus humanū: vt in eo et cum eo
infirmaret in carne/cum quo et infirma-
tus est vsq; ad mortē: vsq; scilicet ad defectum
vite: vt in eo lex et pphete p̃sumationem
acciperēt. Ille etenī clamabāt de eo spi-
ritus pphetie. v3. q̃ moriturus eēt in car-
ne/qui nasci pro hoib; dignaret. Ad hoc

enī natus est/ad hoc baptizatus: vt pro
salute humani generis in carne quā assū-
perat pateret. Innuēbat et hoc ipm spi-
ritus sanctus: qui in specie colūbe appare-
re voluit sup ipsum. Ille enim de vniuer-
sis volucribus sicut et de pecudibus ouis
offerri sepiissime p̃suenit. Additur autē co-
lumbe turtur sicut et oui addit vitulus:
qui lz pari mō sumerent in hostiam: non
tñ ita crebro vt illa: q̃ nō sicut ouis vitu-
lus/nec tam facile turtur q̃ colūba pote-
rat iueniri. Descēdit autē spūs sanctus in
colūbe specie sup christum inuēs ad qd
baptizarent fideles: haud dubium q̃ ad
tolerādum supplicij passionis/qd et tā-
ti forma mysterij et sacre diuinorū volu-
minū auctores declarāt. Itaq; qd aliud inti-
mare credit/cum in sacri baptismi laua-
crum inclinat infans/nisi cuiusdā myste-
riū sepulture. Adhuc et ego si nō Ap̃ls
dicit. Cōsepulti (ait) estis cum christo per
baptismū in morte. Et alio loco de resur-
rectione mortuorū. Si mortui non resur-
gunt: vt qd baptizatur pro illis? Qd est
dicere. Si mortui nō resurgūt/quis fru-
ctus est illis qui se per baptismum osten-
dunt eē mortuos/vt decetero nō seculo
sed deo viuāt. Si in huius vite gaudijs
sp̃erātes essemus que eēt merces christia-
nis: q̃ pro noie crucifixi per tormēta de-
ficiunt. Nō ergo mortis calicē bibit chri-
stus/vt eē mortem diligēdam: sed cōpas-
sus est nobis sicut egrotātib; medicus
assumpsit infirmitates nr̃as in semetipso:
vt auferret a nobis iniquitates nr̃as. Qui
vt se per oia infirmis mēbris cōpatiētem
ostēderet/iminēte hora passionis sue p-
stratus in terra orauit/dicēs. Pater si vis
transfer calicem hunc a me: verūtñ non
mea volūtas sed tua fiat. Qd cū dixisset
apparuit (inquit) angelus de celo p̃fortās
eum: et factus in agonia p̃lixius orabat.
Et factus est (ingr) sudor ei⁹ tanq̃ gutte
sanguinis distillātis in terra. Oratio igit
Ezechie hec q̃ necessaria paruulis
designat oionem quā in p̃sona memborū
infirmantium [facere] dignatus est chri-
stus. In lachryma vō ipsius sudorez qui
distillauit

Matth. 3.
Marc. 1.
Luce. 3.
Joan. 1.
Leu. 5. et
12. et Lu.
ce. 2.

ad Col. 2

prime ad
Col. 15.

Luce. 22.

quartū Re-
gum. 20.
Esa. 53.

Act. 2.

quartū Re-
gum. 4.

S. c. 3.

quartū Reg.
18. et 20.

Esa. 53.

ad Ro. 4.

Esa. 53.

distillavit in terra. Solus est enim qui di-
cere potuit. **A**demento dñe qñ ambula-
uerim corā te in veritate / in corde pse-
cto: qd placitū est corā te fecerim. Re-
uera nullus est alius qui hoc dicere pos-
sit. **P**sal. 13. Des enim declinauerūt simul / in uti-
les facti sunt: nō est qui faciat bonuz / nō
est vsq; ad vñū. Uidit ergo deus lach: r/
mam Ezechie: vidit multo magis affli-
ctionē corporis christi: addiditq; illi an-
nos qñdecim / qui designāt illas. xv. vñu-
tes: in qbus plenitudo iusticie pñetur.
Hic septem sunt septē spālia dona spi-
ritus sancti. Quinq; humilitas / patiētia /
fides / spes / et charitas. Tria operatio / le-
ctio / et psalmodia. Quasi enim qñdecim
additi sunt Ezechie: q; hec electi dei nō
hñt a semetipsis sed a spūfacto qui opaf
oia in oibus / diuidēs de suo singulis put
vult. Reuersus est enim Esaias ad Ege-
chiam quē predixerat moriturū: et muta-
ta sentētia ait illi: hec dicit dñs deus Da-
uid patris tui. Audiui oñem tuā et vi-
di lachrymam tuā / ecce sanauit te. Sed et
dño nostro cōstituto in agonia / apparuit
de celo angelus dñi / pfortās eum: vt sei-
rent mēbra corporis eius in passione pñi-
ruta / nō esse a dño derelicta / sed magis p
passionē pseruata in celis. Magnus enī
erat ille angelus: qui angeloz dñm et dei
fortitudinem pfortabat: qñimo magnus
erat is qui pñidebat in illo. Arbitror enī
illum spūm ad pfortādum saluatore ap-
paruisse in angelo / qui pmo apparuit in
colūba: pñittēs illi qd. Ezechie regi iu-
de metueri ire ad portas inferi Esaias p/
pheta. Et qd est illud. Tercio (inquit) die
ascēdens in tēpluz dñi. Ecce iam nūc in-
cipiunt aperiri mysteria. Tercio die Ege-
chias ascēdit in tēpluz: q; tertio die a pa-
rascēne christus resurrexit a mortuis: et
seipsum in tēplo suo nō in manufacto / sed de
vuiis pstructo lapidibus / viuū et hilare
presentauit. Tercio quoq; die ascēdit: q;
etate illa felice q; erit tertia a sexta / et octa-
ua a pma / christi mēbra resurgēt: et in sa-
crum illud regnū celi pscendēt ppetuo
regnatura. Sexto nāq; die passus est chri-

stus: q; sexta etate seculi. patiuntur pro
dño mēbra christi. Octauo die mediante
sabbato resurrexit a mortuis: q; finita eta-
te septima / octaua christi mēbra resurgēt.
Clara est ergo pfortatio angeli / fidelis ani-
matio spūsancti / que docet vitam mūdi
despicere et amare celestes: q; ipse qui no-
bis mortem ingerit / ipse spei anchorā de
resurrectione pmittit. Si spūs (inquit)
eius qui suscitauit Christum / habitat in
nobis qui suscitauit Iesum christū a mor-
tuis / viuificabit et mortalia corpora nra.
ppter inhabitatē spūm eius in nobis.
Hec est enī massa ficus / quā sup vulnus
ezechie iposuit Esaias: dulcis. s. et suauis
resurrectionis pmissio. Maxima quippe
medela est firma egrorātib; spes salutis.
Et bñ ait scriptura anteq; egrederetur
Esaias mediam partē atrij factus est ser-
mo dñi ad eum / dicens. Reuertere et dic
Ezechie duci populi mei tē. q; nimirū
prius facta est nobis de resurrectione p/
missio / q; mortis eēt in christo data sen-
tētia psumata. Prius in quā nos fecit spūs
sanctus de spe vite gaudere / q; debitum
mortis huius in vasis fictilibus pfolua-
mus: ppter qd et leti imus ad mortē / vt
pueniamus ad vitam. Et notādū q;
mors ista momēanea / infirmitas est po-
tius dicēda q; mors. Nec enim ista erit
mors quā memorat Ezechias / euz dicit:
q; nō infernus cōstitebit tibi / neq; lauda-
bit te mors: sed illa que deuorat et nō red-
dit: sempq; quos occidit possidet in iser-
no captiuos. Aliq; et alij medici pñicunt
hoies morituros: sed nō sicut Esaias p/
pheta: qñimo sicut dñs Esaias / qui dixit:
Et penituit sup dicto qui mortis senten-
tiam itulit et vitaz dedit. Et bñ ad signū
qd postulauit Ezechias in augmētum il-
lius dici decem lineis sol est reuersus: q;
decalaguz mādatoz qd per se hoies por-
tare nō poterāt / dono spūsancti porraue-
runt. Ut enim primus adam in meridie
peccās vsq; ad pfundum noctis in gñe
humano plapsus est: ita scōs adam no-
cte quasi media natus / et añ lucis crepu-
sculum resuscitatus ad pfectū vsq; diem

ad Ro. 8.

quartū Re-
gum. 20.

Esa. 38.

Act. 15.

Gene. 3.

Joan. 20.

pñme ad
Lor. 12.
quartū Re-
gum. 20.
et Esa. 38.

Luc. 22.

Matth. 25
et Mar. 16
Luc. 24.
et Joā. 20
Mar. 14

Luce vi.

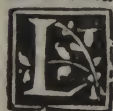
Gene. 3.

Joan. 3.

Ibidem.

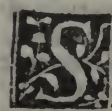
Ezech. 3.

resuscitatus subleuatus ascendit. In primo nāq; parēte cecidimus in paradiso: in secundo surreximus in inferno. Erāt enī in paradiso qui peccādo ceciderūt a gloria. Erāt in inferno qui penitēdo a peccatis surrexerūt a culpa. Cū t̄ Joānes q aliqui testamēti veteris typuz gerit in eo qd dicit: qui de terra est/ de terra loquitur. Circa solstitium estiuū quo tpe incipit minui dies/noctes autē crescere/natus est dei aut filius nō tunc: sed circa solstitiū h̄emale tpe. s. quo noctes minui incipiūt t̄ dies augeri: vt illud suis vocibus indicet ordo rerum: q̄ ipse qui vox verbi est lingua sua testata est dicēs: illum opz creāre me aut minui. Et recte horologiu illud in quo factum est signū achaz regis iniqui p̄inebant cronice patruz/ t̄ annorum descriptiones/ in iudeoz p̄p̄o cōstitutū fuit. Qd tū velut iure hereditario trāsijt ad p̄p̄m gētilem/ designatū in ezechia: in quo trāsēunte nocte p̄terite ignorantie/ nō soluz datū est gētili p̄p̄o vt lucraret ei sol iustitie christus/ donec cōpleatur vnus dies sue p̄speritatis: verū etiam ex dono gr̄e augeret dies ipse ḡnitionibus decem: q̄ q̄liter cōpletum sit in p̄cedenti volumine dictum est. Cap. 20^m

Deus est vt loquamur de se/ xta distinctione: in qua Ezechiel t̄ Daniel p̄phete sanctissimi in trāsmigratiōe claruerunt. Et de his qd dicendum? Significare Ezechielem p̄phetaz vnigenitum dei filium veniētem in mundum: sanctus papa Gregorius sufficiēter edocuit. Daniele vō p̄phetaz significare spiritū sanctus sicut t̄ ioseph t̄ ioseph t̄ samuel ipsa p̄rogatiua castitatis insinuat: que vbiq; pene cum occurrit spū sancto solet ascribi: eo q̄ sit ipse amor dei t̄ effusor spūalis voluptatis/ quaz nemo nouit nisi qui accipit. Nō dubium q̄ in corda eoz qui amore voluptatis illius carnalem t̄ imūdaz delectationē despiciūt. Nō solum aut p̄pter hoc/ verū etiam pro eo q̄ Ezechiel p̄p̄ba obscuris satis enigmatibus inuolutus est: daniel manifestus:

quatenus ex hoc ipso intelligat tacite qd dñs ait: Multa habeo vobis dicere sed nō potestis portare mō: cum aut venerit ille spūs veritatis/ docebit vos oēm veritatem. Neq; enim casualiter actus est: vt Hieremias p̄pheta nollet descendere in babilonem. Duo vō isti p̄phete p̄pter p̄p̄m qui ibi erat pro suis sceleribus deputatus mitterent cum eo. Nimirum q̄ solus pater missus nō est ad redimēdum genus humanū/ p̄stitutum in lacu miserie t̄ luto secis. Filius vō missus pro assumptione carnis: spūs sanctus in sp̄e lin guarum ignis: s̄m q̄ nec dum dño rece- dente a p̄spectu habrae duo angeli ad sodomā missi sunt. Nō dubium q̄ in tpe po filij t̄ spūs sancti/ qui t̄ in illis t̄ per illos loquētes iniurias ab ipijs passi sunt. Scribit aut primus Ezechiel qui significat filium: q̄ in ḡnta distinctione p̄cessit Esaias qui significat spiritū sanctum.

Capitulum 21^m.

Ubi eodez quoq; tpe sexto qd diuisum est excidio babilonis secuti sunt duo alij ven- rables viri/ per quos recedificatum est secundo tēplum dñi. Josue. v. 3. filius iosedech sacerdos magnus: t̄ sorobabel filius salathiel: de qbus scriptum est iter cetera in libro Esdre. Surrexit ioseph filius iosedech t̄ fratres eius sacerdotes: p̄m Esdras t̄ sorobabel filius salathiel t̄ fratres eius 4. t̄ edificauerūt altare dei israel. Et hec q̄dem de p̄structione altaris. Ubi autē fit mētio de fundatione tēpli p̄scribit sorobabel in aggeō p̄pheta. Porro in Zacharia p̄scribit Josue de quo t̄ dñs. Ostendit mihi dñs Iesum sacerdotē magnum stātem coram angelo dñi. Et rursus post aliqua que de eo scripta sunt. Ecce ego adducam seruū meū oriētem: q̄ ecce la- pio quē dedi coram Iesu sup lapidem viuum/ septem oculi sunt. Nōc est verbum dñi ad sorobabel dicēs. Nō in exercitu nec in robore/ sed in spū meo dicit dñs exercituz. Et paulo post. Manus sorobabel fundauerūt domū istā/ t̄ manus eius p̄ficiēt eam: t̄ sciētis q̄ dñs exercituum misit

Joan. 16.

Hier. 40.

Ad gal. 4.

Act. 2.

Gen. 13.

Sup. c. 3.

Per eprā

reges p̄sar

t̄ Darium

regem me

dorū.

Dan. 5.

p̄m Esdr.

t̄ sorobabel

filij salathiel

t̄ fratres eius

4.

t̄ edificauerūt

altare dei israel.

Et hec q̄

dem de p̄structione

altaris. Ubi autē

fit mētio de

fundatione tēpli

p̄scribit sorobabel

in aggeō p̄pheta.

Porro in Zacharia

p̄scribit Josue de quo

t̄ dñs. Ostendit

mihi dñs Iesum

sacerdotē magnum

stātem coram

angelo dñi. Et

rursus post

aliqua que de eo

scripta sunt. Ecce

ego adducam

seruū meū oriētem:

q̄ ecce la- pio

quē dedi coram

Iesu sup lapidem

viuum/ septem

oculi sunt. Nōc

est verbum dñi

ad sorobabel

dicēs. Nō in

tuum misit me ad vos. Quis enim despe-
xit dies paruos? letabuntur et videbunt
lapidem stagnem in manu Zorobabel.
Septem sunt isti oculi qui discurrunt in
vniuersam terram. Igitur in libro Esdre
primo qdem prescribit Josue: sed o zo-
babel typum gerens spiritus sancti: cui et sub-
scribit filius sui qd hō est. Et hinc qd dictū
est de eo qui conceptus est de spiritu sancto: et
prescribit in hoc qd dicit de ipso. Ille me
clarificabit qd de meo accipiet et annun-
ciabit vobis. Significari vō in Josue spi-
ritus sanctum: in Zorobabel christū Iesū:
et tribus ipse ex quibus descenderunt aper-
tissime inuunt in hoc. v. 3. q. vna earum
fuit leuitica/ altera regalis. Cum iste tri-
bus ponuntur simul/ in vna designat filius/
in altera spiritus sanctus excepto euz adiu-
git eis alia tribus in qua filius debet de-
signari: vt est in eo loco vbi scribuntur si-
mul iuda beniamin/ et leui. Tunc etenim
in iuda designat persona patris: in benia-
min persona filij: in leui persona spiritus sancti.
Si aut submoto leui adiungitur eis Jo-
seph: tunc pfecto ioseph typum gerit spi-
ritus sancti. Sed et qm amoro beniamin i-
te scribit leui tunc in iuda significat per-
sona patris/ et leui persona filij in ioseph spi-
ritus sancti. Ille igitur vbi ponuntur simul
duo: qd vnus est de leui alius de iuda: p-
fecto is qd de leui imaginē gerit spiritus sancti/
tanq̃ his qui iure ordinis sui amplius
spiritualiter vixit. Qui autem de tribu iuda
descendit similitudinem filij. Qd ergo io-
sue qui et Iesus cooperatus est Zorobabeli/
templum dño pstruenti: typum pfecto ge-
rit spiritus sancti: qui vnigenito dei filius/ tem-
plum vero dño edificari cooperatus est in
oibus sicut deus: sicut qd de eo in psalmoz
volumine scriptum est. Verbo dñi celi fir-
mati sunt: et spiritus oris eius ois virtus co-
rum. Et bñ structura templi spāliter perti-
net ad Zorobabel: sacrificium vō qd offe-
rebat in illo ad Josue: id est alterū ad pñ-
cipem populi/ alterū ad sacerdotem. Quia
et si per verbum christi colligunt electi/
necesse est tñ vt cum eis et inter eos ma-
near iugiter spiritus sanctus/ qui offerat pro

eis sacrificium dño: vt ipse succendat in
eis ignem amoris sui/ sumus oionum in
odore suauissimū deo suo: iuxta illud qd
scriptum est. Dirigat oratio mea: sicut in
censum in cōspectu tuo. Igitur viri isti se-
prio loco scripti sūt: nō eo ordine scripti/
sunt/ quo illi qui precesserūt/ sed vicissim:
vt equalitas que pro honore mutuo vi-
debat esse occulta hic/ vbi in vno gradu
cōsumatio est velut in vna cōmuni sede
demonstretur apte. Sigdem in Ioseph et
samuel et Esaiā prelata sunt mysteria spi-
ritus sancti/ et tribus vicibus mysteria fi-
lij: ita vt alia alijs videantur preferri: et ad
vltimū in equalitate psumationem ac-
cipiunt. Itcirco aut sexto tpe geminata
sunt prescripta mysteria: qd me iam alio
loco cōmemorasse recolo. Quia sicut filij
israel ascendentes de egypto duo gomoz
in sexto die/ de pane sibi dato diuinitus pro
sexto. s. et pro septimo colligere solebant:
ita sub sexto tpe peracta sunt simul duo
vltima sigillorum: quatenus tpe septimo
qd datum esset in sabbatum qesceret vi-
ri sancti ab ope scribendorū librorū: in q/
bus māna celeste/ qd est cibus aie/ p̃tinef.

Capitulum 2^m.

Onsumatis operibus testa-
menti veteris/ pertinentibus
ad sex signacula libri/ siue ad
sex tēpora laboriosa/ quibus sa-
cra verborū semina in horreis librorū col-
lecta sunt. Ad hoc in distinctione septima
que incipit a reedificatione muros hie-
rusalem/ data est a deo requies populo is-
rael: q̃tenus reedificata domo dei et mu-
ris ciuitatis/ requiesceret per annos ali-
quot a p̃eljs nationū: et maxime a scri-
bendis historijs et faciendis libris: vt vi-
deretur aduenisse quasi septimus annus/
in quo non licebat sibi legem seminare et
paregare in horrea quousq̃ veniret octa-
uus annus: qui significat tempus nouū
incarnationis dominice: in quo excolen-
da erant noua semina verborū dei ad cō-
plendū illud quod predixerat moyses.
Donec nascantur noua/ vetera comedē-
tis. Et illd. Comedetis vetusta/ sicut ve-

psal. 240.

Sup. c. 2.

Exo. 16.

Esd. scilicet
2. 2. 3. c.Exo. 23. 7
Leui. 25.Leui. 25.
2. 26.

terum: et nouis superuenientibus/vete/
ra projicietis.

ExPLICIT prima pars tertij libri: in qua
agit de septē distinctionibus aptionū.

INCIPIT secūda pars: de primo signa/
culo.

Capitulum primum.

Erminius

re canonice in hoc erat ar/
ticulo tps statuendus: in
quo missus an faciem dñi
Joannes baptista factus

est finis veterum et initium nouorū/dice/
re dño. Lex et pphete vsq; ad Joānez ba/
ptistam. Sed qz mos est eorū qui noctur/
no tpe conuiuant/viatorēs aliquatulus cū
eis in aurora pcedere ostēdere illis adia/
centia loca et totius signa itineris itima/
re: non prater rōnis ordinem: postea que

Apoc. 6.
2. j.

per septem signacula scripta sunt: in pri/
ma aptione sigilli per aplos et euāgelistas
a scō pphete spū libri ad hoc mystici scri/
pti sunt. In qbus et signaculi primi ma/
nifesta esset ostensio et aliorū inditia sigil/
lorū. Nonnulla enī in eis historialiter ac/
cipimus fm ipsius littere veritatē et mul/
ta plura in spū nō littera: nonnulla vō in/
ter vtrūq; sic enim ea que futura sunt
mysticaliter ptinent: vt tñ ea ipsa desi/
gnēt que olim significata fuerūt in vete/
ri testamēto: qzuis et nonnulla ita iuxta te/
xtus historie futura sunt: vt simplex ipsa
littera resonare videat iuxta illd. Cūmēt
dies qñ desideretis videre vnū diem fi/
lij hoīs: et nisi breuiati fuissent dies illi/
nō fieret salua oīs caro: et hīs similia. Sz
nūqd in re ista a pcordia veterū discor/
dat? Minime. Sic enim in testamēto ve/
teri nō oia que futura sunt/mystice di/
cta erāt ita et nunc. Et in hoc tñmō dis/
serētia qz veteris testamenti volumina p/
sex pretaxata tempora scripta fuere: noui
vō in primo tñmō: qz. v3. tunc vt manentes
in tenebris semp indigebāt ductore: nūc
et illuminati grā Christi iter nostrum qd
est in spū premlādo pagimus. Ut enim
pium est apud patrem paruulo filio con/
cedere pedagogus: ita iustum est auferre

Mat. 14.
Bar. 13.

qz totius ab adulto/ne aut ille si nō habz
corruat: aut iste si nō caret bonūz liberta/
tis admittat. Tanta vō pfectio in octauo
nūmero: vt cōsumatis in eo legibus pri/
mis/noua quasi secula procreent/dicente
dño. Inter natos mulierū nō surrexit ma/
ior Joāne baptista: qui autē minor est/in
regno celoz maior est eo. Igit in tpe isto
qd primum est in testamēto nouo/octa/
uum et extremū in veteri: data est fidelis
similitudo eorū que gesta sunt sub signa/
culo pmo: trium. v3. patriarcharum: ha/
braam. s. isaac et iacob: duodecim quoq; pa/
triarcharum et duoz pueroz filioz Jo/
seph/et qd sile. Et enī pro habraā/isaac/
et iacob dati sunt zacharias/Joannes ba/
ptista et hō christus Iesus. Pro duode/
cim patriarchis duodecim apostoli. Da/
tus est et spāliter pro iuda/petrus: pro io/
seph euāgelista Joānes: pro duobus ne/
poribus patriarchaz/manasse et effraim/
mathias et ioseph: qui cognominatus est
iustus. Nouissime pro Moysē datus est
paulus: pro aaron barnabas. Et rursum
qz patriarche morte phibiti sunt mane/
re/electi sunt per tribus singulas duode/
cim principes in supplēdis locis patriar/
charum: iter quos caleph successit in lo/
cum iude: ioseph in ioseph. Et ppter sicut
iudas/ita et caleph pcordat cum aplo pe/
tro: et sicut ioseph/ita et ioseph cum euāge/
lista Joāne. Generat enim tps/vt sermo/
nem breuiatū faceret dñs sup terras. Ut
qd illuc in annis quadringētis et eo am/
plius mysticaliter gestūz est: hic isra an/
nos quasi cētum/seu typice seu in cōcor/
dia psumatum apparet. Ecce hoc est te/
cte diuinum in quo ruit prudētia super/
borum: in quo et aialis defecit intellectus.
Concordat igit cum Moysē paulus/pe/
trus cum caleph: ioānes autē cum ioseph.
Caleph iubēte dño data est in possessio/
ne ebron: in qua pcessu tps rex Dauid
possessionē et tenuit sceptrum/prins qz re/
gnaret in hierlm. Sed et Petrus sedit
rome sup puentum fidelium: qui ibi erat
cōgregatus iudeorū et gētiū: et post ali/
quot annos romanus pontifex/qui suc/
cessit pro

Mat. 21

Gen. 12. 2
J. 21. 41.
49. 20.
Luce. 1.
Mat. 2.
Luce. 2.
Mat. 21.
Mat. 6.
Luce. 9.
Mat. 4.
Act. 1. 2
13.

Mat. 7.
2. 13.
Josue. 15.
et libro 10.
suep totū.

ad Ro. 9:

Josue. 15

pme petri
ultimo.

Moie ba/
bylonio.

cessit pro tpe. solēnem obtinuit principa-
tum: prius. s. qz puenit ad illum statuz
in quo pro visione pacis/ hierlm vocari
mereret ecclesia. Porro iesue & Joānes
tanta se cōcordie sinceritate respiciūt: vt
sicut ille septē tribubus/ ita iste septē ec-
clesijs diuiserit hereditatē. Habens ergo
diuturnum iter gradere securus per itine-
ra lucis. Neq; fas est pedagogum expo-
scere vbi liber est egressus/ etas/ lumē/se-
mita & priorū exēpla. Ceterum hec oia nō
tam p̄minent ad signaculū primū qz ad
ea que gesta sunt circa ip̄m signaculum.

Signaculum primū p̄ficiūz respicit
egyptiōz & filioz israel: qd tunc veraci-
ter cōpletum est. qñ p̄trita p̄fidia iudeoz
christus resurrexit a mortuis. Tūc eteniz
mortua sunt primogenita egyptiōz: tūc
pharaonis currus descēderunt in mare:
filijs vō israel transierunt incolumēs per
mediū eius: qz nimirū exterior noster hō
crucifixus est simul/ vt destruat corpus
peccati: nouusq; hō cū christo a morte re-
siliat peccatoz. Sed & tūc iudeoz regnū
absortum est: vt regnū inciperet christia-
noz: tunc demonioz currus descēderūt
in mare: & electi dei quos mors ipsa te-
nuerat in canticis letitie remanerēt cum
christo. Ut s̄m triplicis intelligentie for-
mam aie gētiles & mortui vocarentur ad
vitam: & illud multiformiter apparet cō-
pletūz qd Joānes ait. Uidi & ecce equus
albus & qui sedebat super eum/ data est il-
li corona: & venit vincens vt vinceret.

Equus eteniz albus cui presidet chri-
stus/ ipsa est primitiua ecclesia/ ipse p̄mi-
tius electoz puentus. Sedēs igitur in
equo albo christus est rex iustitie/ cui da-
ta est a pie corona victorie/ s̄m qd homo
est: nō s̄m qd deus: qui reuera venit vin-
cens vt vinceret: vt mūdum & mūdi p̄n-
cipem debellando p̄straret/ sicut ipse allo-
quens discipulos suos/ de seipso testatus
est dicēs. In mūdo qdem p̄ssuram ha-
bebitis: sed cōfidite qz ego vici mūdum.
Illec sane victoria illa est/ qua non mō ty-
rānicum iudeoz regnū/ verū etiam & gē-
tiliū christi sceptro subiecit: sicut ip̄e suis

famulis promisit/ dicens. Nolite timere
pusillus grex qz complacuit patri vestro
tradere vobis regnū. Ut emz semen isrl'
diu se affligētes supavit egyptios: & dele-
tis ehananeoꝝ sentibus/ illoꝝ obrinuit
hereditatem. Ita christianoz gentio: in
daicam superauit perfidiam: & deuictis
idolorum cultoribus/ romanum toto or-
be occupauit imperium.

De secdo signaculo. Caplm 2m.

Qn sic se hnt signaculorum
mete: vt statutos limites pe-
nitus in nullo cōiceant: sed
sicut solet fieri in obserua-
tione semētis. Neq; emz al-
tero anno ordeum altero triticum seu fa-
bam/ aut si qd sile pitus terre iacet agrico-
la: sed manēte adhuc alio in pulueribus
terre/ aliud atq; aliud seminat in ordine
suo: & eodē item ordine & qñq; p̄posse/
ro ea que seminauerat p̄gregare/ festinat.
Licet ergo scdm signaculū ab obitu moy-
sē ex quo iesue filius Num obrinuit p̄-
lationem in pplō israel inchoasse dixerim:
pugne tū ille que in deserto sunt ha-
bite/ viuēte adhuc moyse famulo dñi/ q/
bus ruben & Gad & dimidia tribus ma-
nassen possessionibus sunt locate/ ad scd3
nō est dubium p̄tinere sigillum: cum nec
dum primū ex toto p̄sumationē accipet.

In secdo itaq; sigillo ehananeoꝝ bella
& alioꝝ quoq; gētium p̄tinent cōfictus:
quorūq; a diebus iesue vsq; ad dauid regē
in libro ipsius iesue/ & in libro iudicū scri-
pta sunt. Quibus nimirum assimilata fo-
re constat ingētia illa christianoz infide-
liumq; certamina: que post primos chri-
sti aploꝝ & iudeoz p̄fictus in pplō gen-
tili p̄sumata legunt. Usq; v3. ad tpa Lō
stantini: qñ noua hierlm ecclesia. s. petri
regali est coronata fastigio: quēadmodūz
& vetus illa hierlm in tribu iuda nō aliā
respicit per p̄cordiam qz occidentalem ec-
clesiam sicut ediuerso orientalem samaria.
Adul' & deniq; fuerunt familie iude/ mul-
te vrbes & castella & vici/ sola tñ hierlm
electa est in tēplūz dñi & vrbe regalem.
Et nimirū latinoꝝ ecclesie multe sunt/

Luce. 12.

Exo. 1.
2. j.

Libro Jo-
sue.

Deut. 31.

Num. 34.

Joel. 15

alijs alie digniores: sed tñ vexilluz regni/
romane est solēniter attributum ecclesie.
In oibus itaq; iudeoz & chananeoz cō/
flicibus: christianoz & paganoz certami/
na designata sunt: excepto qđ in cōtrario
sefe pugne respiciūt: ita vt ibi chananeo/
rum casus victoria extiterit iudeoz: chri/
stianorum vō casus/ruina extiterit paga/
norum. Nō poterant christianos subire
mortem pro christo/nisi in paganoruz vi/
ctoria. Iudei nāq; victores erant/cū iugu/
lare poterāt chananeos. Christiani tunc
magis vincūt/cuz pro christo in corpore
moriunt. Chananei tūc ruebāt/cum iu/
deoz perimebant mucrone. Pagani tūc
cadebāt/cum pueriebant ad christū: cuz
pcussi gladio/spūs carnaliter viuere desie/
bant. Adīro ergo mō vita iudei/mortem
preciosam christiani designat: mors autē
illius detestabilem vitā. Sed & vita cha/
nanei/mortē spūalem paganū: ruinam vō
eius beatissimā vitam. Tūc enim iudeus
male mori/cuz miser christianus deserit
christum suū. Tūc felix chananeus cadit
in plio/cum verā paganus vitam recipit
qui est christus. Quia vō magnum istud
ecclesie prelium: in quo antiquus ille ho/
stis priuatus est regno suo: imperio. s. ro/
manoz: qđ possederat a diebus antiquis
non sine christianoz sanguine & infinite
multitudinis occisione cōmissum est: re/
cre in aptione scđi sigilli scriptū est in li/
bro Apocal. Et cum apuisset sigillum
scđm/audiui vocem scđi aialis dicentis.
Veni & vide. Et vidi: & ecce equus rus/
sus: & qui sedebat sup eum/datu est illi vt
sumeret pacē de terra: & vt iuicem se ho/
mines interficiant: & datus est illi gladius
magnus. Quid enim in h loco per equū
russū/nisi paganorū exercitus designat?
qui iccirco russus ēē dī sicut & draco ma/
gnus: qđ semp sitiens christianoz sangui/
nem/& frequēter fundens/illius se made/
fecit & sedauit cruore. Qui autē sedebat/
regem significat paganoruz: in qbus re/
gnabat homicida ille magnus/qui voca/
bat diabolus & sathanas/cui datus est gla/
dius magnus: potestas. s. faciēdi iudiciū

Apoc. 6.

Apoc. 12

Apoc. 6.

& verbum acutum/ad inferēdam in pre/
cepto resistētibz sibi necem/sim qđ desi/
gnatus est in gladio goliath: gladius go/
liath. s. vt seminaret scandaluz iter frēs &
fratres/assumptra occasione verbi dei: qui
l3 volens pacem abstulerit/coronam ta/
men martirij ministravit inuitus.

De tertio sigillo.

Cap. 3^m.

Erminatis in David chana

neoz plijs/occasione scisma

tis: que facta est in regno ei⁹

vt scindere in duo: orta sunt

inter filios israel & iuda gra

uia nimis & frequentia bella: ita vt sese

mutuis deuastaret mucronibus. Sed &

syri qui erant decōtra/pugnare ceperūt

ptra israel: cōtra filios autē iuda qui erāt

ex hac parte philistīm & alie finitime na

tiones: & vsq; ad tpa antīriorū/crebrius sa

tis bellis & pene cōtinuis vtriusq; regni

ppm afflixerunt: ita vt in diebus aqaelis

vsq; ad internicionem psumptus esset ab

exercitu syrie ppls israel: sim qđ predixe

rat in spū hēlyseus ppheta. Quorū

oium similia acciderūt in ecclesia christi

sub tertij signaculi aptione: inchoata qđ

dem a diebus Cōstantini augusti: termi

nata vō in tpius aut circa tpa Iustinia

ni: qui post Cōstantinum augustum ma

gnus fuit & ipse in numero principū ro

manorū. Sicut autē illo tpe separate sunt

decem tribus a domo iuda: ita & nunc oc

culto dei iudicio acruz est: vt grecoz ec

clesie scindere in multipl^r a latina: desce

rentes domū petri & successorū eius: & cō

stituētes sibi caput pstantinopolitanum

epm. Inuēte sunt tñ in populo israel ali

quāte reliquie: e qbus fuere illa septē mī

lia viroz: qui non curauerūt genua sua

ante baal: & in grecis sītr. Erant quoq; i

ter eos qn potius nō inter sed supra eos

hēlyas & hēlyseus & filij pphetarū qui

erāt in hierico: pro qbus eremite viri san

ctissimi/& pēcipue monachi/sanctitatis in

grecoz partibus dati sunt: quoz alta vi

te insignia admirari potius possumus qđ

presumere. Errauerūt filij israel & iuda:

puocantes deum patrem suoz in adin

uentionibus

primi Re
gum. 17.scđi reg. 8
tertij reg.
12. & infratertij reg.
15. & 14.qrti Reg.
x. & 13.

qrti reg. 8

tertij Re
gum. 12.tertij reg.
19. & ad
Rom. xj.

qrti reg. 8

Et basil⁹
Athana.

Crisosto.

& alij.

tertij reg.
12. 15. 16.
& j.

ventionibus suis: sed tñ in filijs iuda bo
na utiq; opa sunt repta: eo qd eent aliq
reges in hierlm de quibz dictum est per
singulos eoz fecit qd erat rectum in cō/
spectu dñi: sicut ediuerso. De vno quoq;
rege israel dicit scriptura: qd fecerit ma/
lum in p̄spectu dñi: qd nimiz latina eccle/
sia: que velut altera tribus iuda: custodi/
ta est a christo. Non vsq; adeo pmissa est
errare cum grecis: qui aut vix aut nunq;
ab errorz sordibus/imunes extitisse legū/
tur. Qui ergo ppter scelera ei⁹ excitauit
reges syrie p̄ ist: act ipse pp̄ pares excessus
incitauit regē p̄saz: eoz exercituz p̄ gre/
cos. Aliqñ tñ vicerūt reges israel exerci/
tum regis syrie: et aliqñ gētes p̄saz: vñ
se sunt velle pueri ad fidē christi: et mul/
ti eoz baptizati sūt credētes sicut greci
tradiderūt in noie eius. Ibi hieroboam
abiecit sacerdotes dñi: ne sacerdotes fun/
gerent: fecitq; sibi sacerdotes excelsoz: et
idoloꝝ: que posuit in dan et bethel: et no/
uissime achab/occisio p̄phetis dñi/cōsti/
tuerunt pro eis idolatras et p̄phas baal.
Iste heretici epi/et precipue p̄stantinopo/
litani p̄secuti sunt catholicos sacerdotes:
statuētes in eoz locis arrianos ep̄os. In/
gressa nāq; est p̄stantinopolitanū impiū al/
tera illa hieꝑabel cuz familia spurcissima
scz gens gorbōꝝ: que semel arriana effe/
cta/ad expugnādos sacerdotes catholi/
cos/et p̄stituedos arrianos et macedonia/
nos ep̄os: nō mō auxiliata est in malum
verūetiam exupauit et vicit: cuius filia
velut altera athalia ad sedādā domum
iuda:hoc est latinōꝝ ecclesiam in diebus
Zenonis impatoris/pars ipsius gētis ef/
ferre p̄liādo trāsiuit. Et sciēdum qd cū
de aliqua femina bona vel mala testatur
scriptura in canonicis libris: siccirco cuz
aliqua secta vel ecclesia sonat in textura
cōcordie: qd solent huiusmodi magne
femine hēre secuz familias viroz ac mu/
lierum/quoꝝ sit cum eis in bono vel ma/
lo vnus spūs et vna voluntas. Ille ergo
mō hieꝑabel illa pessima cum gēte barba/
ra gorbōꝝ: que ingressa est aulam orien/
talem: et facta est quasi vxor p̄stantinopo

litani augusti puenire dignoscit. Athalia
vō cum patre gorbōꝝ: que intrauit ira/
ham: quo tpe vandali quoq; et longobar/
di/ac n alteri philistim irruperūt de fi/
nibus suis/ad p̄sequēdam ecclesiā: vt cō/
pleret illud vaticinium Esaie prophete.
Certe syriam ab oriente et philistim ab
occidente: et deuorabit israel toto ore. Qu
vō gētes iste/que sub terty ap̄tione signa/
culi arriani impietate subuerse sunt/inite/
tes arrianis ep̄is: vñ sunt subuerrere ve/
ram fidem. Recte bestia illa neq; in qua
quattuor in Daniele inixa p̄nunciantur
capita in libro Apocalyp̄. equo nigro simi/
lis eē perhibet: qd nimirum albi esse non
poterāt/que christum lumē verū in suis
pectoribus nō habebant. Sessor huius
equi reges et epi arriani fuere. Ille vñq;
p̄secutio nō ab alienis sed e medio eccle/
sie orta est: qui tñ decursis annis/in exte/
ras conualuit nationes. Qu. vñ arriani
ep̄i recte statēz in manu baulasse dicti
sunt: qd de patre et filio et spūs sancto quis
eēt maior aut minor/dialecticis disputa/
tionibus ingrebant: qd cauēdum eē ele/
ctis dei vox/que iter quattuor aialia audi/
ta est/cōmouit dicēs. Bilibris tritici de/
nario vno: et tres bilibres ordei denario
vno: et vinū et oleum ne leseris. In tritu/
co enim designat intelligentia typica: in
ordeo historica: in vino moralis: p̄tēpla/
tiua in oleo. Idis intelligētis intelligunt
catholici/his disputationibus sese inquā/
tum possunt excentur tuent: vt fm eas/
dem intelligētias pie interpretentur que
scripta sunt: fidei magis et pietati inten/
dentes/qz sensibus et humilitatis magis
gratia promerentes qz studio.

De quarto sigillo.

Cap. 4^m.

Quartum sigillum qd sequi/
tur post predictū ab ascensu
hēlye sumpsit exordium. Et
in Ezechia rege iuda: vt su/
perius diximus/p̄sumatur.
Cuius. vñ sigilli apertio a tpe Iustiniani
augusti inchoata est. Terminata vō sub
Gregorio papa 3° et zacharia: circa quoꝝ
tpe inchoata est ap̄tio qnti sigilli/ablato

Esa. 9.

Dan. 7.
Apoc. 6.

Ibidem.

Ibidem.

Art. reg. 12
14. 15. 15
tertij et q̄r
ti Reg. c.
multis,

tertij reg.
20. et quat
ti. 13. c.

tertij reg.
22.

tertij reg.
16. 18. 19

Aide in le
genda sc̄ti
martini pa
pe.

Aide in le
genda sc̄ti
Silucrij.

Aide cro
nica archi
ep̄i floren
tini p̄te. 2.
titulo. 22.

quart. Re
gum. 13.quart. Re
gum. 17.

Esa. 8.

Joan. 9.

De Repatio
ne grecoꝝ
a romana
ecclesia vide
archiep̃m
florent. i. cro
nica pte. 3.
titu. 22.

a p̃stātinopolitanis augustis/romane pa
trocinatū ecclesie: et collato Carulo fran
corum p̃ncipi et successoribus eius. Sub
quarto itaq; sigillo post vniuersa prelia
asaelis et benadab filij ei' secuta sunt bel
la assyriorū: sub qbus regnum israel qd
erat in samaria vsq; quaq; defecit: sola in
successione David tribu iuda relicta. In
ecclesia ṽo post bella p̃fica secuta sunt p̃
lia saracenoz/occupatibus eisdem chri
stianoz fines: et duabus q̃si aliis extēsis in
orientem et occidentem/ s̃m q̃ p̃dixit Esaias
pp̃heta in typo regni assyriorū. Cū enī
metueret achaz a facie rasim regis syrie et
filij romelie. Nec inter cetera locutus est
Esaias pp̃heta. Pro eo q̃ abiecit pp̃uls
iste aquas syloe/que vadūt cum silētio/ et
assumpsit magis rasim et filium romelie:
p̃pter h̃ ecce dñs adducet sup̃ eos aquas
fluminis fortes et multas/ regez assyriorū
et oēm gloriā eius: et ascēdet sup̃ oēs ripas
eius: et ibit per iudam/ inundans et tran
siens vsq; ad colluz: veniet et erit extēsis
alarum eius/ implēs latitudinē terre tue
o emanuel. Dicit aut̃ h̃ Esaias q̃si de po
pulo assyriorū: sed qd̃ ait: erit extēsis alaz
eius/ implēs latitudinem terre tue o he
manuel/ apte inuit in hoc verbo qd̃ non
tam de pp̃lo illo locutus est q̃ de pp̃lo
saracenoz/ per quē videmus tam inume
ras deuastatas ecclesias. Culpa aut̃ preci
pue huius ruine orta in gēte grecoꝝ que
abiecit aquas syloe: que vadūt cum silen
tio: hoc est p̃dicationes et doctrinas apo
stolice sedis. Syloe nāq; teste euangelio/
interpretat̃ missus: similr et Apl̃s. Et que
ig̃r syloe/decretales sunt epl̃e apostolice
sedis/ seu et doctrine scōꝝ patrum ñroz
que preponunt fidelibus cum silētio: eo
q̃ in pace vocati sumus a deo/ nō tam ti
more humano q̃ diuino/ tenemur s̃ctis
doctoribus et romano pontifici obedire.
Et grecoꝝ ecclesie fugientes p̃sortia lati
noz/ cum beatū Petrum ap̃loꝝ p̃mum
et ecclesiam ipsius/ p̃ncipē ecclesiaz ne
gare nō possint: ne illi cēsurā ecclesiasti
ca subijci cogere: ad terrenos p̃ncipes
h̃nt p̃fugium/ eligētes magis mundano

culmini/ q̃s christi vicario obedire: et he
reticis ep̃is magis q̃ catholicis subiace
re. Quia igit̃ illud magis elegerūt q̃ illud
iusto dei oipotentis iudicio/ dare sunt in
manus saracenoz: per quos vt cuiusdā
magni fluminis illuione ipulse domus
rena posite corruisse noscunt. Necesse est
enim vt domus corruat/ que in petri nō
residēt fundamento. Tūc q̃ latinum
quoq; pp̃m error sedauerat arrianus/ ne
cesse erat vt participaret calici/ qui socij
extiterāt delictoz. Multas nāq; latinoꝝ
ecclesias in africa et in hispanijs scitas:
et alias atq; alias in littoribus maris con
stitutas/ gens ipsa pestifera occupādo de
leuit. Quasi ergo sepe scriptus pp̃la alas
suas extēdit ad volādum/ implēs latitu
dinem terre christi: quia egressus a locis
suis versus orientem et occidentem/ dilata
tus est in robore suo. Cum pp̃hetia ipsa
cuius tam sunt clara mysteria/ nec dum
s̃m totum videat̃ esse cōpleta. Cōplebi
tur aut̃ sub sexta apertione/ que sub qua
ta esse cernimus inchoata: cum sub eadē
intelligētia illud quoq; p̃sumationē acci
piet/ qd̃ scriptum est in Daniele pp̃heta. Bestia quarta/ quarrū regnūz erit in mū
do/ et destruet vniuersas terram. Igit̃ sub
quarto signaculo p̃ualētibus assyrijs hu
miliata est supbia israel: et sub ap̃tione q̃r
ti signaculi/ p̃ualētibus saracenis/ humi
liata est supbia gentis grecoꝝ: datis illis
magnis ecclesijs/ que patriarchatus fun
gebant honore in manus alienoz et p̃mi
tius illoꝝ sedibus in potestātē inimici.
Defecit et in eis imitatio illa sanctorū: de
qua extollebant̃ apud latinos et similitu
do helye et helysei et filioꝝ pp̃betarum/
qui erant in hierico. Nōdū dubiū p̃pter
illud qd̃ dñs dicit in euāgelio. Nōdū altuz
est hoibus/ abhominatio est apud deum.
Nec illud moueat qd̃ cōstantinopolita
nus impator manet vsq; ad p̃sens in glo
ria sua: q̃ aliud est qd̃ p̃tinet ad munda
nos p̃ncipes: aliud qd̃ ad clerum: aliud
qd̃ ad arma militaria: aliud qd̃ ad leges
diuinas. Sicut enī illo tpe alius erat rex
egypti: alius rex israel qui et p̃fugerat ad
ip̃sum.

In histo
ria Eccle
sica. et Eu
gu. p̃tra ar
rianos.

Dan. 7.

quart. Re
gum. 17.quart. Re
gum. 1.

Luc. 16.

ipsum. Sic in nouo testamento aliud est
qd pertinet ad mundanum impatorem:
aliud qd ad pastorem orientalis ecclesie:
quorū unus qui dictus est pstantinopoli/
tanus aduersus romanū pontificem qui
est vt ita dixerim de filijs & de domo da/
uid/potētia imperatoris se uite curauit/
quasi excusationem habeat apud deum:
qui obistere humana potētia/diūino tñ
examine in fine relinqt iudicandus. Quā/
uis enī decem trib' recederēt a deo patrū
suorū & a domo dauid vsq; ad tpa assyrio/
rū: nō deerāt tñ q qrerēt deus suū & ado/
rarent in tēplo dñi qd erat in hierlm: de
quorū nūero erāt illa septem milia viroz
q nō curauerūt genua sua an baal. An
& helyas qui fuerat de galaat/missis lite/
ris suis ad ioram increpauit eum valde
q nō ambulauerit in via iofaphath pñs
sui sed in via regum israel. Silt & hely/
seus cum venisset ad eum achab rex isrl/
cum iofaphat rege iuda & interrogauit eū
respōdit. Cluit dñs exercitūz in cuius
spectu sto: q si nō vultū iofaphat regis
iude rubescerem/nec attrēdissem qdem
temec respexissem. Illec iccirco dico/vt i/
telligamus a simili scōs patres grecorū
semp adhesisse aīo pontificibus romanis
q̄dū pstantinopolitani impatores posse/
derunt Italiaz. Qd tñ bonum ex eo tpe
quo romanū impium trāslatus est ad frā/
cos. Et tam multe grecorū ecclesie date
sunt in manus inimicorū suorū/occasione
diuorij & psecutionis: nec nō & diuisione
terrarū defecit penitus in gēte grecorū
adeo vt sicut tribus israel elongate sunt
corpore a tribu iuda: ita ecclesie grecorū
recederēt aīo a latina ecclesia: ita vt iam
in eis ex magna parte videamus comple/
tum qd scriptū est in libro Apocalypsis.
Atrium qd est foris tēplum eijce foras: &
ne meriatis illud qd datum est gentibus.
Sane idem ppl's saracenorū cui datūz ēē
cernimus atrium tēpli: ostēsus est in spe/
cie equi pallidi: & qui presidebat vocabat
mors. Ilud dubium qd mauherth & suc/
cessores ipsius qui tam infinite multitu/
dinis factus est occasio & causa mortis:

quousq; veniat ille qui vocat infernus:
de quo & dicitur: & infernus sequebat eū. Quā/
uis enim sub aptione quarti sigilli fecit
equus iste tot mala sup terraz: nihilomi/
nus tñ ferocitas ipsius vsq; ad sextūz si/
gnaculum pseuerare debet. Et si nō desit
alia clades inter vtrūq; tempus perti/
nens ad operationem qnti sigilli: de qua
si dabitur posse in sequenti loquemur.

De quinto signaculo. Cap. 5^m.

 Pertio quinti signaculi in/
choata est a diebus Zacharie
pape: qui respicit in pcordia
Ezechiam regē iuda. A die/
bus deniq; pape zacharie ce/
perūt reges francorū/romanū obrinere i/
perium. Fuit enim rex babylonis: cuius
primo facta est mētio in libro regū/ami/
cus Ezechie: nec minus pmi reges fran/
corū/amici pontificum romanorū. Sane
circa finem surrexit rex alius in babylō/
ne: per quem humiliata est valde supbia
hierlm: sm q & nunc a diebus Henrici
pimi impatoris alemanorū qbusdam in/
tricatis questionibus angustat ecclesia.

Et sciēdum: q sub qnto signaculo sa/
cta est primo mētio de babylone: nimirū
q multitudo christianoꝝ que a pncipio
ecclesie pro maiori quāritate bonorū dici/
poterat hierlm: iam nūc pro infinita nu/
merositate malorū dicenda est port' babylō/
nis: q̄uis nec tūc defuerint qui ptrinerēt
ad babylonez: nec mō qui ptrinēt ad hie/
rusalem. De quorū numero sunt & illi de
qbus in aptione qnti sigilli dictūz est in
libro Apocalyp. Vidi sub altare dei aīas i/
terfectorū ppter verbum dei: & ppter te/
stimoniū qd habebāt. Dictūz est l3 de il/
lis inocentibus: qui ppter verbum dei &
testimoniū veritatis qd hñt in semet/
ipsis occidunt in sinu matris ecclesie a fi/
lijs huius mūdi. Siue qz nolūt separi a
sinu matris ecclesie in tpe supborū: siue qz
sic tradunt incorporati/vt nequeāt sepa/
ri. Sicut nōnunq; accidit in ecclesia dei/
& etiam cuz p̄surgit & regnum aduersus
regum in ppl'o christiano. Et aliqui non
attendētes tpalem prosperitatem: sed tñ

Apoc. 6.

qnti reg. 13
& j. de pa/
pa zacharia
vide archi
epm flozē
tñ in cro
nica. pte. 2
titu. 14.
quart. Re
gum. 20.
qnti Reg.
24. 25.

Apoc. 6.

Ban. 24

m

ne faciant irritum iuramentum et patriam fidem eligunt magis mori in simplicitate sua et trucidari a militibus aduersus patriam quam soluendo iuramentum peccare in facie dei sui. Et tales quidem martyres multos assidue lucrat ecclesia. Sed quoniam plerumque res venit in dubium qui sint illi et cuius meriti deus ipse melius nouit quam quoscunque intentione in rebus dubijs dirigat.

¶ De sexto signaculo.

Cap. 6^m.

¶ Sextum signaculum vnde cepit superius dictum est: sed et nunc quod locus exigit memorari non piget. Sub magnis illis viris qui prophetauerunt in babilone/postquam desolata est ciuitas hierusalem. Ezechiel. f. et Daniel/sexturn signaculum diximus inchoasse. Sub quo. v. 3.

Supra p^{ri}ma p^{re}ter^{ter}ij lib^{ri}. c. 20.

Dan. 5.

Judith. 4.
Dester. 3.

Eide istij sup Apo.

Apoc. 17

Judith. 2.
et infra.
Dester. 3.

babilone/postquam desolata est ciuitas hierusalem. Ezechiel. f. et Daniel/sexturn signaculum diximus inchoasse. Sub quo. v. 3. sexto signaculo preter b quod percussa est a medijs babilonis: que fuit metropolis chaldeorum/duo quoniam maxime tribulationes ortę sunt pro filijs israel: in quibus et timore insolito concussa sunt corda filiorum israel: et magna post timorem consolatione firmata. Fuit autem harum prima que legitur in libro Judith nabuchodonosor regis. Altera que legitur in Ihesu sub Assuero rege magno: quod regnavit super centum viginti et septem puincias. Secundum hec oportere accidere sub sexta aptione non solum de concordie serenitate manifeste colligimus: verum etiam de sexta parte libri Apocalyp. in quo percutienda tradit nova babilon et regnare oportere duos reges ipsos: quorum vnus sextus esse dicitur: septimus alius. De quorum. v. 3. primo dicitur vnus est: de altero non dum venit: et cum venerit opus illius breue tempus manere. Et quidem horum primus similis erit nabuchodonosor regi assyriorum. Alius similis aman/qui erat sedes a rege assuero: sub quo decretum erat percutiri modis omnibus populum hebreorum: nisi eis diuina clementia mirabiliter assuisset. Ille tamen vtriusque iam diximus simile non est secundum carnem sed secundum spiritum. Mirum quod victoria illa hebreorum que data est a domino in vtraque tribulatione non respicit victoriam carnis: sed victoriam spiritus

eorum. s. qui morientes pro christo triumphabunt sicut olim de aduersarijs suis. Unde et in Daniele de sexto rege dicitur quod sanctos altissimi perterat: et de septimo supra dicitur quod crederetur vniuersa vastabit. Tempus autem quoniam hec erunt dico manifeste quod prope est: diem autem et horam dominus ipse nouit. Quatuor tamen secundum coaptationem concordie extimare queo: si pax preceat ab his malis usque ad annum millesimum ducesimum incarnationis dominice: exinde ne subito ista fiant suspecta mihi sunt omnimodis et tempora et momenta. Erit autem tunc tribulatio: qualis non fuit ab initio: sicut apte liquet ex aptione sexti signaculi in libro Apocalyp. vbi iter cetera scriptum est. Reges terre et principes et tribuni et diuites et fortes et omnis seruus et liber abscondet se in speluncis et petris montium: et dicet montibus et petris caute super nos: et abscondite nos a facie sedentis super thronum: et ab ira agni: quod venit dies magnus ire ipsorum: et quod poterit stare? Tercium tempus sextum duplex esse prediximus liquet quod iter duas illas tribulationes futurum est. Ille autem diuturnum spatium quatuordecimque pacis: ut qui poterint foris transire supplicia: queant resumpris viribus tolerare sequentem.

Dan. 7.

Bar. 24

Apoc. 6.

¶ De septimo signaculo.

Cap. 7^m.

¶ Septimum signaculum inchoatum est a diebus vltimis neme: s. b. quo edificati sunt muri hierusalem. Aprio sigilli septimi erit ex eo tempore quo capiet

Heemle. 1
vel Eide
2°. c. 2. 7. 3

bestia et pseudo prophetarum: et mittent in stagnum ignis. Breuissimum autem esse puto tempus septime aptionis: quod et in Apocalyp. scriptum est. Et cum aperisset sigillum septimum/factum est silentium in celo quoniam media hora. Ego autem mediam horam in loco isto pro dimidio anno accipiedum esse puto. Quid tamen de hoc verius sit iudicio domini relinquendum est. Ille de septimo signaculis et aptionibus eorum necessaria dicta sunt: ut ostenderemus quo ordine et quo profectu produxerit deus opera sua ad fines seculorum: in sexto ordine et tempore tribulatio validissima facta sit: et quemadmodum eorum similia presumenda

Apoc. 19

Apoc. 8.

consumanda sint in ecclesia dei: vt rege/
scat reuera in septimo tpe is qui creauit
oia ab operibus suis. Ut enim in princi/
pio seculi in sex diebus cōpleuit fabrica;
totius mūdi: septimo autē die regeuit ab
opibus suis: ita et in opibus seculorū ter/
mini p̄structi sunt ab ipso s̄m p̄fectione;
ipsius numeri qui preferri nō possunt.
Et sicut sexto die passus est christus: ita
sexto tempore p̄rexit passio: vt sequatur
sabbatum requiectionis.

Explicit secunda pars tertij libri de
septem apertionibus.

Incipit liber quartus. Caplin p̄mū.

Prius in initia

libri: qui in fundamento
huius opis iactatus est:
secuti sunt secūdo et tertius/
in qbus de p̄cipuis con/
cordiarum locis s̄m terminos denarij et
septenarij numeri breuiter ac succincte
tractauimus: ostēdentes in vtroq; libro
q̄ in sex t̄pibus p̄finitis adeo p̄seuera/
uit labor: in p̄p̄lo dei: et q̄ eo aucto in se/
xto tpe quies in septimo data sit: Quod
sequētes eosdem terminos nōnulla p̄ter/
misimus infra ipsos op̄s nos in h̄ quar/
to libro de oibus que occurrūt s̄m textū
librorū ḡnialiter agere: vt si cui forte non
sufficit sp̄alis sermo: sufficiat ḡnialis: si tū
ex multis que aperta sunt et p̄spicua in il
lis: se fidelē exhibere curauerit: que ob ni
mis venerāda archanaq; mysteria: occu
patis circa multa mentibus sese reddūt
obscura. Si ad rez veniamus. Multū
ac lucidissimis scripturarū testimonijs
p̄bari pōt: q̄ sicut ex carne que de limo
terre sumpta est et aia rōnali cōstat vnus
hō: ita ex duobus populis vocatis ad fi
dem: quorū vnus p̄pagatus est ex semine
habrae s̄m carnem: alius sp̄ualiter geni
tus est in fide oīū electorū dei edificatur
ecclesia. Et q̄dem vt caro sp̄s: ita is qui
s̄m carnē natus est: p̄secutus est eum qui
s̄m sp̄m: h̄ nec in illo p̄p̄lo defuerint fi
lij sp̄s: nec in isto filij carnis: pro qbus
inter vtrūq; testamētum mira cōcordia

data est. Ceterum q̄ p̄pter paucos filios
sp̄s qui fuerūt ibi: nō erant vsq; in finē
tolerādi filij carnis aliqd gestum est ad
litteram per singulas distinctiones ḡnial/
tionum decem: in qbus ostēdere distan
tia eorū qui s̄m carnem nati sunt: et eorū q
s̄m sp̄s: ne q̄ iter reprobos et electos da
tam cōcordiam eē putet: cuz h̄ vix nāq;
aut raro accidit: et nō magis iter electos
et electos: pro qbus etiam inter reprobos
et reprobos: vtpote iter gētem et gentem
similitudo cōcordie reperit. Nō enim vt
inter agar et sarram similitudo cōcordie
querēda est: sed veluti iter sarram et hely
sabeth: iter habraā et zachariam et horū
fīles: nimirum q̄ caro n̄ra s̄m aliqd vite
p̄petue cōseruata est: et s̄m aliqd reproba
et obnoxia morti. Duplex est enim causa
similitudinis veteris testamēti ad nouū.
Aliqñ enī designauit duo populi in duo/
bus electis. Aliqñ in duobus: quorum
vnus reprobos alius electus fuit. Quare
hoc? Quia populus ille antiquus qui ge
nitus est ex habraam s̄m carnē: s̄m aliqd
reprobos: et s̄m aliqd electus fuit. Fuit
enim electus quoad eternā salutem: sed
nō fuit electus ad hoc vt maneret t̄pali
ter vsq; in finem: p̄pter ip̄sectionē suam:
sed quousq; veniret ille p̄p̄s qui s̄m sp̄i
ritum nasceret: dicēte de vtroq; scriptu
ra. Ecce ancillam et filium eius: non erit
heres filius ancille cū filio libere. Terbi
ḡa. Agar et sarra due semine fuerūt vxo
res vnus viri: et tū vna synagogam re/
proban: altera electam designauit eccle/
siam. Si autē submota agar agimus de sar
ra et rebecca: que ambe pariter fuerunt
sancte semine et vxores patriarcharū: in
loco. illo vbi dicit scriptura de isaac: q̄
iuratus dilexerit rebecca vxorē suam
vt dolorē qui de morte matris acciderat
tēperaret: tūc murata similitudine sarre
ipsa sarra significat synagoga: non quoad
reprobos: sed quoad electos: rebecca q̄
successit illi: electam de p̄p̄lo gētili electo
per fidem que est in Christo ecclesiam.
Sciēdum quoq; q̄ cōcordia non s̄m
totū exigēda est: sed s̄m q̄ clari⁹ et euī/
m 2

Gene. 2.

Gene. 21.

Luce. 1.

Gen. 16.
2. 7.

ad Gal. 4.
Gen. 16.
21.

Gen. 24.

Ibidem.

Gene. 2.
Abana
fius i syni
bolo.

Gene. 16.
2. 21.
ad Gal. 4

Gen. 25.
2. 46. 49
In primo
a. 31.

dentius est non sibi cui sum historie sed
sibi qd. Neq; enim qz iter habraam & sa-
chariam/isaac & ioanem baptisam iacob
& hoiem christum iesum assignamus co-
cordiaz: iccirco querendus est in zacharia
fili' ancille/aut in ioane & hoie christo ie-
su vxores & filij carnis sicut in isaac & ia-
cob: sed tñ in rebus ppijs ptinentib' ad
rem. Et enim psona filij similis est psona
patris: & tñ alia est ppietas pñs/alia filij.
Ita nouū testamētum filie est veteris te-
stamēti: & tñ alia est ppietas veteris te-
stamēti/alia noui: in qbus ppietatibus
similitudo nō est: quatenus & in hoc qd
est dissimile/nō vnum sed duo esse intel-
ligant. Sicut ergo sunt arbores sylue plu-
rime/que in stipitib' sunt filies: sed tñ in
ramis folijsq; dissiles: sic & duo testamēta
in reb' qdem gñalibus similia sunt/sed in
spālibus dissimilia. Quocirca in oibus
que scripta sunt in veteri testamēto per
singulas portiones & maxime sibi carnē
querere pcordiam errare est: & sub vna le-
ge cōcordie velle cuncta ligare decipere.
Nō enim exigēda est similitudo pcordie
vbi nō est sed vbi est. Nō enim supstitutio
exactori subiecta est in hac pte satisfac-
tio ingerētis: sed fideli pectori presto est
grā presidētis. Neq; enim debitū est vt
nō liceret ei qui cuncta fecit in sapia ire
quo vellet: & gñalib' vt ita dixerim/ filiis
interferere diuersos colores/ q multo am-
plius varietate sua/ telarū supficiem de-
coraret: & appareret qd differat iter telaz
& telā: sed fuit sicut & illud: ita & istud ne-
cessarium in gñe suo: quatenus & per id
qd filie est discat qui legit similia eē opa fi-
lij operū patris: per hoc qd dissile intelli-
gat alia hec alia illa fuisse. Quāvis hoc
ipsum qd dissile est nō sit dissonum a ve-
ritate: qnimo eo magis neciūz quo ipsa/
met regula exigit veritatis. Etenim quia
alia est psona patris/alia psona filij/alia
psona spūsancti: & tñ similis est psona fi-
lij/psone patris similis psona spūsan-
cti: patris & filij oportebat eē aliqua ope-
ra que ppietate similitudinis ptinerent
ad psonam patris/aliqua que ptinerēt ad

personam filij/aliqua ptinerēt ad psonā
spūsancti: & in eis oibus similitudo con-
cordie. Quia vō pater infudit grām suā
in cordibus electoz/infudit filius/infu-
dit spūsanctus: sigdem dona illa inume-
ra que cōmemorat psalmista cum dicit.
Ascēdisti in altum/cepisti captiuitatem/
accepisti dona in hoibus: ita sunt patris
quō filij quō spūsancti: oportebat eē ali-
qua opa que nō ptinent ad cōionem cō-
cordie/respicientes psonas trinitatis: sed
magis ad ppietatem donoz tam in pri-
mo statu: qui ppietate referat ad patrem/ qz
in scdo qui ppietate referat ad filium: qz in
tertio qui ppietate vel quadam ppietate p-
tinet ad spūsanctum. ¶ In primo si-
gdem statu segregata sunt a corpore con-
cordie nōnulla de scriptis pphetarū in
scdo & tertio/ qz innumera scripta vel opa
que nequaquā sibi in concordiam ptēplanda
sunt/ sed sibi itelligētiam spūalez. Et ostē-
datur qz sicut dona spūalia patris sunt a
quo oia/ ita sint & filij manātes ex ipso pa-
tre per quem oia/ ita sint & spūsancti in
quo oia: qui cū sit vnus idem a patre fi-
liozq; pcedit. Et enim ostēdat ipsa dona
nō alia eē in patre/aliam in filio/aliam in spi-
ritu scdo: sed eadem plurimūq; id ipsūz
nēq; significatūz in veteri testamēto qd
in nouo: ita vt & duobus vlt tribus signi-
ficatibus inueniat pcedere vnū signifi-
catum. Sane cū duobus vel tribus dixi nō
qdem indifferēter/ sed sibi qd. Vbi enim
e duobus significatibus inueniat pcedere
vnum significatūz: ostendit qz a patre fi-
liozq; pcedat. Vbi autē ex tribus vnum/
ostendit qz vna sit opatio patris & filij &
spūsancti. Sed iam nūc scribēde sunt p-
ordinem gñationes/ nec alie quā annota-
te sunt in scdo libro: nec ad aliud qz qd
ibi digessimus: sed vt ibi qd decursu cō-
cordie agētib' nobis in eodem libro de
certis terminis tempoz & etatibus secu-
loz pretermisum est. Illud facta recapitu-
latione minutius exequamur: nō qdem
multiplicātes digressiones in effusionē
verboz: sed exhibētes vbertatē fructus
in simplicitate sermonis. Vbi qdem mul-
tiplicanda

Psalm. 67

In primo
ten. d. xj.
& in sym-
bolis.

Et creatio
in principio
scdi sen.

Etiana.
in symbo-
d. 31. p. 1.
m.

triplicanda sunt verba ubi possunt hinc
et inde questiones moveri. Ubi autem que-
stiones compositae sunt; oportet id quod quereba-
tur paucis sermonibus exhiberi. Nec er-
go librum istum respectu trium preceden-
tium generalium dixerimus: non ideo tamen ma-
ior verborum copia expectanda est: sed ma-
gis secundum illud sermonem brevium faciet
dominus super terram. Et primo quidem scribende
sunt generationes carnis; pertinentes ad ve-
tus testamentum. Deinde de generationes spiritus
pertinentes ad novum: hoc est ab abraha usque
ad zachariam patrem Joannis baptiste: et
ab eodem zacharia usque tempora nostra: siue alio
modo usque ad consummationem seculi. Prece-
sserunt autem ibi decem et undecim generatio-
nes: in quibus initiatum fuit vetus testa-
mentum: incipientes a primo patre. Pre-
cesserunt et hic similiter decem et undecim: in
quibus initiatum est novum: incipientes ab
David rege iuda: in cuius diebus; ut ait
Aug. in libro de civitate dei: initiatum fuit
populus romanus: et missi sunt a deo prophete:
qui venturum Christum in mundum
prophetico spiritu nuntiarent.

Capitulum 2^m.

Adam. Seth. Enos. Lamech.
Malahel. Jareth. Enoch.
Matusalem. Lamech. Noe.
Sem. Arphaxath. Sale.
Heber. Phalech. Reu. Seruch. Na-
chor. Thare. Abrahā. Isaac. Jacob. Ju-
das. Phares. Esrom. Aram. Aminadab.
Maafon. Salmon. Boos. Oberth. Jesse.
David. Salomon. Roboam. Abias. Asa.
Josaphat. Joram. Ocogias. Joas. Ama-
sias. Ogas. Joathan. Achaz. Ezechias.
Manasses. Amon. Josias. Joachim. Je-
chomias. Salathiel. Zorobabel. Abiud.
Helyachim. Eliazar. Sadoch. Achim. E-
liud. Eleazar. Sathathan. Jacob. Joseph.
Ab Adam usque ad Jacob generationes. xxi
et a Jacob usque ad David generationes. xxi.
et ab David usque ad Christum generationes. xxi.
Deo generationes ab Adam usque ad Christum
sexaginta tres: harum viginti una usque. scilicet
ad Jacob in nudam arboris stipitem re-
putate sunt. Porro sub quadraginta dua

bus hoc est a Jacob usque ad Christum mul-
tiplicatis ramis duodecim tribuum et mul-
tarum ramusculis familiarum gentium ar-
bor ipsa germinavit et protulit fructum suum:
sicque in Christo rege consummationem accepit.
Eodem modo ab David usque ad Joseph ge-
nerationes. xxi. exinde usque ad Christum ge-
nerationes. xl. Igitur Adam primus parens
respicit David regem iuda: qui regna-
vit in diebus Esae prophete: qui sicut adā
ob culpam elationis sedatus pudore lu-
xurie. Ita David ob reatum superbie pol-
lutus est immunditia leprore: et uterque expul-
sus est de loco sancto. Alius. scilicet de paradiso:
alius de sanctuario domini. Numirum quod et si
uterque prius bonus et iustus: usurpando
tamen verum uterque pervaricator: et culpe ob-
noxius effectus est. Sed et illud ad concor-
diam pertinere non est dubium: quod sicut Eva
prima mater corrupta per serpente generavit
geminos in peccato: quorum iunior a pri-
mogenito interfectus est. Ita ut traditur
tempore predicti David mater populi romani
que vocata est Reba vel Alia geminos
concepit de stupro: et nihilominus primo
genitus iunior occidit. Sane prima illa
eras obrulit mundo magnos patres usque
ad Noe: a quibus disseminatum est totum ge-
nus humanum: ita a diebus David missi
sunt divinitus ipsi prophete in potentia spi-
ritus et virtute verborum. Ut quoniam verbum
dei revelandum in carne: et verum dei spi-
ritum ad homines nuntiarent: nec non et filios
spirituales signandos esse per verbum dei in
populo gentili: in quo Roma obtinet prin-
cipatum in ea: virtutis potentia prece-
derent sancti dei prophete: in qua erat filius
et dominus prophetarum cum sanctis et electis suis
circa finem venturus. Unde et ipsi prophete nu-
bes dicti sunt: sicut hi qui precesserunt in
virtute signorum celorum: nomine nuncupati: di-
cente uno eorum qui est clarus et inclitus
inter ipsos. Rorate celi desuper: et nubes
pluant iustum: aperiat terra: et geminet
salvatores. Quare autem celos et nubes po-
suit: rorem quoque simul et pluvias: nisi quod
ex illis primis prophetis: qui ducebant vitam
solitariam. Helyas. scilicet helyseo: et filius p-

Esa. 1.
Gene. 3.

scd para-
li. 27.
Ibidem
locis.

Ibidem.

Gen. 4.

Aug. de
civi. 15. c.
21.

Esa. 45.

quart Re-
gum. 2.

phetarū qui erant in hierico: verba subtilia et spūalia et utiq; pinentia ad eum spūm quo erat imbuti subtiliter distillabant. Ab eis autē qui venerunt post eos a diebus. **Q**uē nō tam ros subtilis q̄q; verbi pluuia descēdere cepit: vt auditis verbis manifestis de incarnatione verbi dei aperiret cor v̄ginis/ qd̄ erat sitiēs ad deū fontem viuū/ cōcipiens filium germinaret oīū saluatorem. Verum hec iccirco dico/ vt non elabaf a memoria n̄ra id qd̄ iam diximus in libro sc̄do/ cum ageretur de lineis gñationum/ geminam. s. fuisse lineam a diebus **H**elye et **E**saie. ppter mysteria filij et spūsancti. Et vt sciamus pertinere ad cōcordiam carnis et spūs collationem antiquoz patruz/ qui secuti sunt adam in pcreatione carnis vsq; ad **A**braam/ **I**saac/ et **I**acob: et sanctorū pphetaz qui missi sunt a diebus. **Q**uē in potentia verbi vsq; ad **I**oānem baptistā. Ceteruz qd̄ dictum est de rose celoz ad cōcordiaz p̄inet spūsancti: que qualiter iterferēda sit cōcordie patris et filij: aut ē in tertio statu in suo ordine accipiēdam sc̄do huius operis libro sufficienter dictum est.

Cōpletis autē decem gñationibus ab adam/ facta inundatione diluuij p̄didit peccatores terre: liberās de medio eoz iustus **N**oe et domū eius: et salūz faciēs illum in archa in qua et reliquie aialium simul cū eo saluate sunt: vt esset pro semine sup̄ terram. **P**orro ab **O**gia vsq; ad **S**alathiel decem gñationes fuerūt/ sicut et ab **A**dam vsq; ad **N**oe. Et sicut illuc in vndecima gñatione venit diluuius et p̄didit fornicatores terre: ita hic quoq; in vndecima gñatione facta est inundatio gētiuz p̄tra babilonem: et cōpleta est sim litteram pphetia **H**ieremie/ dicētis. Sc̄itauit dñs spūm regūz medoz p̄tra babilonem. Cōpletis autē a sem gñationibus decem misit deus duos angelos qui subuerterēt sodomiam et gomorrā. Et cōpletis a corobabel eiusdem numeri gñationibus/ missis duob⁹ magnis angelis. **H**oc est **I**oāne baptista/ et hoīe **I**esu christo ad pplm̄ sceleratuz/ subuertit deus in spiritu domum israel et domū iuda: et extincta est in illis oīa aīa viuens: exceptis dūtazat illis qui p̄fugerūt ad ecclesiam: s̄m q̄ et **L**oth p̄fugit in segor: vt in ea saluaret aīam suam. **H**oc est enim illud qd̄ per **A**p̄lm̄ dī. Reuelat ira dei sup̄ omnez impietate et iniustitiam hoīuz eoz/ qui iniustitiam dei in iniustitiam detinēt. Et autē aluel sui ad cursuz sermonis vnda recurrat. Ab adam vsq; ad **A**braam gñones viginti: et ab **O**gia vsq; ad **I**acob/ qui fuit p̄p̄oraneus **ſ**acharie patris **I**oānis baptiste/ sigdem senex erat qñ genuit **I**oānem/ gñationes viginti. Quasi autē cōueniant sibi in parilitate cōcordie/ **A**braam et **ſ**acharias/ **S**arra et **H**elysabeth/ **I**saac et **I**oannes baptista/ **I**acob et **H**ō christus **I**esus: duodeciz patriarche et duodeciz apostoli: in sc̄do huius op̄is libro sufficienter dictum est. Cōcordat enī in significatio/ ne et nō oīno in causa: q̄ alterum hoz magis aīale fuit/ alterum spūale. Sic rebecca mater **I**acob cōcordat cum maria matre dñi: quia vtraq; s̄m hoc designauit ecclesiam. Sic et **R**achel mater **I**oseph et **B**eniamin/ que fuit vxori **I**acob cōcordat cum mīre **I**oānis et **I**acobi: q̄ vtraq; significat spūalem ecclesiam. Sic **R**uben cum **A**ndrea/ qui primo venit ad **C**hr̄istum: sic **I**udas sortis manu cum **P**etro fide robusto. Sic **I**oseph amarus a patre cum **I**oāne spūalius dilecto a christo. Sic **D**an quem ostēdit **I**oānes: imo per eum spūsanctus in **A**poca. amotuz de ordine patriarcharum cum **I**uda: qui sublat⁹ est de numero ap̄loz. Sic **M**anasses et **E**fraim cū **M**aria et **I**oseph/ qui cognominatus est iustus. Sane et **I**acob p̄riarcha vsq; ad **D**avid regem velut absconditi fuere patres: ne sub eis cronica tempoz scriberet. Et ideo nihil certi exceptis p̄mo et sc̄do et vltimo sub gñationibus patrum assignari pōt/ nisi cōfusse et sine ordine supputatis. **X**ij. gñationibus hinc et inde similia s̄aris opa p̄sumata cernuntur. **P**orro a **D**avid vsq; ad **A**chaſ patrem **E**zechie distinctus est per gñationes curus concordie: et rursus occulto quodam mysterio

Gene. 19.

ad Ro. 1.

Gene. 5.

x. xi.

Matth. 1

Luce. 1.

Gen. 25.

Luce. 2.

Gen. 30.

Matth. 20

Gen. 46.

Joan. 1.

Gen. 49.

Gen. 37.

Joā. vlt.

Apoc. 7.

Matth. 27

Gen. 41.

Act. 1.

Matth. 1

mysterio totidem gñationibus pene im-
mutatus. Nec mirum tñ si causa myste-
rij intelligit. Si enim tria tpa ista ad simi-
litudinem triuz psonarum nō frustra p-
prio signis distincta eē ppendimus ap-
te hōz primum sub pfusa quadam caligine
pactum est. Sedm ac si in claro lumine
z veluti luce meridiana: q: anteq: Chri-
stus veniret in mūdum/occulra erat ni-
mis cōsilia z eloquia dei/exinde aut ape-
riti ceperūt. Siq: dē ab adam vsq: ad ha-
braam z vsq: ad moysen/satis oñdit deus
volūtatem suā: in qbus oportebat hoiez
iustificari. Nūq: dem z ade vnaz tñ asse-
ciauit vxorem/sicut z noe z sūmo sacer-
dori melchisedech oñedit sacrificiuz pa-
nis z vini: z habraā pñuq: cum circūci-
di preciperet iustificauit per fidem. Que
tñ oia z similia occulta fuerūt post ea sub
littera legis/donec verus dauid veniret
in mūdum: qui manifeste faceret consilia
cordium: z illuminaret abscondita tene-
brarum. Qd aut in Ezechia rege iu-
da imutatus est cōcordie cursus: vt non
oīno ex equo se respiciat duoz tpa testa-
mētōz ad illam psonam trinitatis refe-
rēduz est: que nō genita nec ingenta no-
minat: nimirū q: idem spūs a patre cum
filio missus est. Aliter enīz mō ipse filius
cum sit oīno similis patri oportebat illuz
sicut ipse sibi testimoniuz phiber oīno si-
milia opari. Sed q: is qui dictus est spūs
veritatis ab ipso qui est veritas simul z a
patre pcedit/oporuit in nouo testamēto
misericordiaz duplicari z superari mi-
sericordiam iudicio: vt vbi abūdauit de-
lictum supabūdaret gratia dicente dño.
Qui sine peccato est vestrum/ille in pec-
cantem mulierē primus lapidem mittat.
Hoc ergo tam archanū z tam iocūdum
mysterium significatū fuit/sicut iam di-
ximus in gestis Ezechie: cui postq: di-
ctum est disponi domui tue q: morieris
z non viues: reuerso sole retrosum in si-
gnum additi sunt qdecim anni. Quare
enī reuersus est sol retrosum: nisi vt quo-
dāmodo duplicarent dies sin illud euāgeli-
ste: gratiam pro grā dedit nobis. Magna

figdez misericordie fuit q: per baptisma-
tis sacramētum pterita delent peccata:
sed maioris est q: post baptisma per peni-
tentiam z effusionem lachrymarū datur
iterum indulgētia nascētiuz delictōz di-
cente aplo Jacobo. Infirmas q: ui vo-
bis inducat presbyteros ecclesie z orient
sup eum: vngētes eum oleo in noie dñi:
z oratio fidei saluabit ifirmū: z si in petō
sit remitteretur ei. Igit a iacob vsq: dauid
z a xpo vsq: ad extrema tpa siluestri pñu-
sis hūcīde reb?: z velut in fasciculo col-
ligatis/absq: certo ordine rōnis: aut nu-
mero gñationum opa similia gesta sunt:
vt. v3. ipsum sit cōcordie causa q: sub tot
z totidem gñationibus obscura tpa trá-
sierūt. Gesta sunt tñ filia opa in vtriusq:
tenebrosi tpi spatio satis clara: inter que
illud magnuz opus postea que de christo
z duodecim apostolis dicta sunt. memo-
rādum puto: q: sicut post duodecim pa-
triarchas moyses z aaron viri nominati
eduxerūt pplm de egypto: ita post dno/
decim aplos electi sunt a dño paulus z
barnabas: qui prepararēt viā ppo fidei
egressuro de synagoga iudeoz: vt trans-
euntes per deserta gētilium: introirent in
terram fluētem lac z mel. Sic z obeunti
moysi successit iosue: qui diuisit septē tri-
bubus hereditatem: sic recedenti paulo a
regione asye successit ioānes: qui scripsit
libroz Apocalypsis septem ecclesijs que
fuerūt in ea. Cluente adhuc iosue posse-
derūt filij israel ex magna parte terram
chananeoz. Cluēte adhuc sancto Joāne
obtinuerūt ex magna pre fideles largas
possessiones gētilium. Obeūte iosue cō-
stiterunt gētes ille cum filijs israel mul-
to tpe: vsq: v3. ad tēpora dauid regis. Et
obeūte Joāne pugnaverūt pagani cōtra
christianos vsq: ad tpa sancti Siluestri.
In tpe illo non erat rex vnctus in israel:
vsq: v3. ad tps saul z dauid: z in tpe isto
qd decursum est a christo vsq: ad beatus
siluestrum z pstatinum augustuz nō fuit
rex solēnter vnctus crismate in populo
christiano: sed vnusq:q: vinebat arbitrio
suo. Fuit aut longa cōcertatio inter eo/

Jaco. 5.

Exo. 14.

Act. 13.

Deut. vi.
Josue. 13

Apoc. 1.

Libro iu-
dic. z pmi
Reg. 4.

pimi Re-
gum. x.

scd reg. 3

mum saul in tribu beniamin et domum David in tribu iuda: et nihilominus ut tradit historie iter ephefinam et romanam ecclesiarum. Obtinuit aut domus iuda: obtinuit et romana ecclesia. Intra tum enim preualere visus est: ut ibi legis: polycrates ephefinus eps de observatione pasce: ut accensus super hoc celo victor papa contra scismaticum et complices eius oēs pene orientales ecclesias excoicaret. **¶** Duodecim vero generationes veteres: in quibus constituta sunt hec mysteria: sunt iste. Jacob. Judas. Phares. Esrom. Aram. Aminadab. Naalon. Salomon. Booz. Obed. Jesse. David. De primo non dicitur quot annorum erat quando genuit Judam. De ultimo dicitur quot annorum erat iesse: quando natus est ei David cum decem prescriptis viris et ideo non incongrue a iacob annuerandi sunt. Infra has duodecim generationes gesta sunt mysteria duorum signaculorum: primi vix et scd. In nouo quoque testamento duodecim ut iam dixi generationes decursae sunt ab incarnatione dñi usque ad extrema tempora sci Siluestri pape: generationes dico spirituales non carnales: secundum quod christus triginta annorum erat quando cepit acquirere sibi filios per euangelium suum: et debet esse de iure oīs eps aut sacerdos. Triginta itaque anni computandi sunt in nouo testamento per singulas generationes: consideratis annis romanorum pontificum et imperatorum: si tamen non sunt falsae cronice que occurrunt: quoniam quidem in diuersis diuersa legi: quousque pretenenda sit nimia scrupulositas in hac parte. Nec pro decem aut duodecim annis si culpa scriptorum vitiate sunt cronice quoniam mouende: quod satis est infidelis: quod pro minima paritula vniuersitatem pretenit. Tenet enim credere homo fidelis quod minus est ubi preposito est quod maius est: ne quando dicat. Quia vidisti me credidisti: beati qui non viderunt et crediderunt. Si enim incuria librorum in culpa fuit: ut non recte seruaret in oibus intergritas cronicarum: nec multum curandum si parumper discordat: nec mihi qui minister suus verbi aut concordie vitio imputande: sed magis cōburede igne fidei imita-

to viro illo fidelis: qui ad verbum dñi dicit: ceteris: vidi te sub ficu: prius ridit et ait. Misistis tu es filius dei: tu es rex israel. Sic (inquā) admiranda sunt opera spiritus sancti potius quam ad vnguem scrutanda: ut et in eo quod dari potest proficiat intellectus: et in eo quod differtur: commendetur fides. Ut igitur sequamur eas cronicas: que vobis occurrere potuerunt ab anno incarnationis dñi: usque ad annum quatuordecimum impij tyberij cesaris: quo anno sicut creditur baptizatus est christus annorum triginta. Et ab anno sextodecimo impij tyberij cesaris. id est ab eo quo baptizatus est christus usque ad annum quatuordecimum: ex eo quo Petrus apostolus sedit Rome: et usque ad annum quartum Neronis pacti sunt anni triginta. Ex eo autem tempore usque ad nonum annum pontificatus Vleri pape et impij domitiani annum septimum anni xxx. Ex eo vero anno usque ad annum nonum Euaristi pape et impij Adriani sunt anni xxx. et sic de ceteris. Ceterum hec in reliquis annis eatenus assignanda studioso et curioso lectori: cui forte magis vacat relinquimus. Utilius vero fore censemus: si nota pontificum aut imperatorum: sub quibus singule generationes presumate sunt: seriatim notamus: ut sciat lector quo tempore hoc vel illud et sub quo pontifice aut imperatore gestum fuit: et ut ex hoc maxime considerari queat paritas generationum. **Cap. 3^m.**

¶ Prima generatio peracta est sub dño Iesu christo: ab anno incarnationis sue usque ad annum baptismi. Secunda sub beato petro principe apostolorum et imperatoribus romanis gaio/ claudio/ et nerone. Tertia incipiens sub nerone presumata est in diebus Vleri pape et domitiani augusti. Quarta incipiens sub domitiano/ presumata est sub papa euaristo et adriano imperatore. Quinta incipiens sub adriano presumata est sub papa thelesphoro et antonino augusto. Sexta incipiens sub antonino/ presumata est in diebus fortheris pape et marchi imperatoris. Septima incipiens sub eodem imperatore/ consumata est sub papa

Joan. 1.

Luce. 3.
Ibidem

Alde cronica archiepi florentini et aliorum partitaz et ecclesiasticarum et Eusebii cesariensis de tpe.

Luce. 1.1
3.

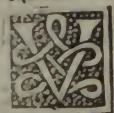
Alde cronica archiepi et aliorum.

Dan. 1.

Jesse alio nomine dicitur Isai: et in Regum 16. 17. et 18. et 19. et 20. et 21. et 22. et 23. et 24. et 25. et 26. et 27. et 28. et 29. et 30. et 31. et 32. et 33. et 34. et 35. et 36. et 37. et 38. et 39. et 40. et 41. et 42. et 43. et 44. et 45. et 46. et 47. et 48. et 49. et 50. et 51. et 52. et 53. et 54. et 55. et 56. et 57. et 58. et 59. et 60. et 61. et 62. et 63. et 64. et 65. et 66. et 67. et 68. et 69. et 70. et 71. et 72. et 73. et 74. et 75. et 76. et 77. et 78. et 79. et 80. et 81. et 82. et 83. et 84. et 85. et 86. et 87. et 88. et 89. et 90. et 91. et 92. et 93. et 94. et 95. et 96. et 97. et 98. et 99. et 100. et 101. et 102. et 103. et 104. et 105. et 106. et 107. et 108. et 109. et 110. et 111. et 112. et 113. et 114. et 115. et 116. et 117. et 118. et 119. et 120. et 121. et 122. et 123. et 124. et 125. et 126. et 127. et 128. et 129. et 130. et 131. et 132. et 133. et 134. et 135. et 136. et 137. et 138. et 139. et 140. et 141. et 142. et 143. et 144. et 145. et 146. et 147. et 148. et 149. et 150. et 151. et 152. et 153. et 154. et 155. et 156. et 157. et 158. et 159. et 160. et 161. et 162. et 163. et 164. et 165. et 166. et 167. et 168. et 169. et 170. et 171. et 172. et 173. et 174. et 175. et 176. et 177. et 178. et 179. et 180. et 181. et 182. et 183. et 184. et 185. et 186. et 187. et 188. et 189. et 190. et 191. et 192. et 193. et 194. et 195. et 196. et 197. et 198. et 199. et 200. et 201. et 202. et 203. et 204. et 205. et 206. et 207. et 208. et 209. et 210. et 211. et 212. et 213. et 214. et 215. et 216. et 217. et 218. et 219. et 220. et 221. et 222. et 223. et 224. et 225. et 226. et 227. et 228. et 229. et 230. et 231. et 232. et 233. et 234. et 235. et 236. et 237. et 238. et 239. et 240. et 241. et 242. et 243. et 244. et 245. et 246. et 247. et 248. et 249. et 250. et 251. et 252. et 253. et 254. et 255. et 256. et 257. et 258. et 259. et 260. et 261. et 262. et 263. et 264. et 265. et 266. et 267. et 268. et 269. et 270. et 271. et 272. et 273. et 274. et 275. et 276. et 277. et 278. et 279. et 280. et 281. et 282. et 283. et 284. et 285. et 286. et 287. et 288. et 289. et 290. et 291. et 292. et 293. et 294. et 295. et 296. et 297. et 298. et 299. et 300. et 301. et 302. et 303. et 304. et 305. et 306. et 307. et 308. et 309. et 310. et 311. et 312. et 313. et 314. et 315. et 316. et 317. et 318. et 319. et 320. et 321. et 322. et 323. et 324. et 325. et 326. et 327. et 328. et 329. et 330. et 331. et 332. et 333. et 334. et 335. et 336. et 337. et 338. et 339. et 340. et 341. et 342. et 343. et 344. et 345. et 346. et 347. et 348. et 349. et 350. et 351. et 352. et 353. et 354. et 355. et 356. et 357. et 358. et 359. et 360. et 361. et 362. et 363. et 364. et 365. et 366. et 367. et 368. et 369. et 370. et 371. et 372. et 373. et 374. et 375. et 376. et 377. et 378. et 379. et 380. et 381. et 382. et 383. et 384. et 385. et 386. et 387. et 388. et 389. et 390. et 391. et 392. et 393. et 394. et 395. et 396. et 397. et 398. et 399. et 400. et 401. et 402. et 403. et 404. et 405. et 406. et 407. et 408. et 409. et 410. et 411. et 412. et 413. et 414. et 415. et 416. et 417. et 418. et 419. et 420. et 421. et 422. et 423. et 424. et 425. et 426. et 427. et 428. et 429. et 430. et 431. et 432. et 433. et 434. et 435. et 436. et 437. et 438. et 439. et 440. et 441. et 442. et 443. et 444. et 445. et 446. et 447. et 448. et 449. et 450. et 451. et 452. et 453. et 454. et 455. et 456. et 457. et 458. et 459. et 460. et 461. et 462. et 463. et 464. et 465. et 466. et 467. et 468. et 469. et 470. et 471. et 472. et 473. et 474. et 475. et 476. et 477. et 478. et 479. et 480. et 481. et 482. et 483. et 484. et 485. et 486. et 487. et 488. et 489. et 490. et 491. et 492. et 493. et 494. et 495. et 496. et 497. et 498. et 499. et 500. et 501. et 502. et 503. et 504. et 505. et 506. et 507. et 508. et 509. et 510. et 511. et 512. et 513. et 514. et 515. et 516. et 517. et 518. et 519. et 520. et 521. et 522. et 523. et 524. et 525. et 526. et 527. et 528. et 529. et 530. et 531. et 532. et 533. et 534. et 535. et 536. et 537. et 538. et 539. et 540. et 541. et 542. et 543. et 544. et 545. et 546. et 547. et 548. et 549. et 550. et 551. et 552. et 553. et 554. et 555. et 556. et 557. et 558. et 559. et 560. et 561. et 562. et 563. et 564. et 565. et 566. et 567. et 568. et 569. et 570. et 571. et 572. et 573. et 574. et 575. et 576. et 577. et 578. et 579. et 580. et 581. et 582. et 583. et 584. et 585. et 586. et 587. et 588. et 589. et 590. et 591. et 592. et 593. et 594. et 595. et 596. et 597. et 598. et 599. et 600. et 601. et 602. et 603. et 604. et 605. et 606. et 607. et 608. et 609. et 610. et 611. et 612. et 613. et 614. et 615. et 616. et 617. et 618. et 619. et 620. et 621. et 622. et 623. et 624. et 625. et 626. et 627. et 628. et 629. et 630. et 631. et 632. et 633. et 634. et 635. et 636. et 637. et 638. et 639. et 640. et 641. et 642. et 643. et 644. et 645. et 646. et 647. et 648. et 649. et 650. et 651. et 652. et 653. et 654. et 655. et 656. et 657. et 658. et 659. et 660. et 661. et 662. et 663. et 664. et 665. et 666. et 667. et 668. et 669. et 670. et 671. et 672. et 673. et 674. et 675. et 676. et 677. et 678. et 679. et 680. et 681. et 682. et 683. et 684. et 685. et 686. et 687. et 688. et 689. et 690. et 691. et 692. et 693. et 694. et 695. et 696. et 697. et 698. et 699. et 700. et 701. et 702. et 703. et 704. et 705. et 706. et 707. et 708. et 709. et 710. et 711. et 712. et 713. et 714. et 715. et 716. et 717. et 718. et 719. et 720. et 721. et 722. et 723. et 724. et 725. et 726. et 727. et 728. et 729. et 730. et 731. et 732. et 733. et 734. et 735. et 736. et 737. et 738. et 739. et 740. et 741. et 742. et 743. et 744. et 745. et 746. et 747. et 748. et 749. et 750. et 751. et 752. et 753. et 754. et 755. et 756. et 757. et 758. et 759. et 760. et 761. et 762. et 763. et 764. et 765. et 766. et 767. et 768. et 769. et 770. et 771. et 772. et 773. et 774. et 775. et 776. et 777. et 778. et 779. et 780. et 781. et 782. et 783. et 784. et 785. et 786. et 787. et 788. et 789. et 790. et 791. et 792. et 793. et 794. et 795. et 796. et 797. et 798. et 799. et 800. et 801. et 802. et 803. et 804. et 805. et 806. et 807. et 808. et 809. et 810. et 811. et 812. et 813. et 814. et 815. et 816. et 817. et 818. et 819. et 820. et 821. et 822. et 823. et 824. et 825. et 826. et 827. et 828. et 829. et 830. et 831. et 832. et 833. et 834. et 835. et 836. et 837. et 838. et 839. et 840. et 841. et 842. et 843. et 844. et 845. et 846. et 847. et 848. et 849. et 850. et 851. et 852. et 853. et 854. et 855. et 856. et 857. et 858. et 859. et 860. et 861. et 862. et 863. et 864. et 865. et 866. et 867. et 868. et 869. et 870. et 871. et 872. et 873. et 874. et 875. et 876. et 877. et 878. et 879. et 880. et 881. et 882. et 883. et 884. et 885. et 886. et 887. et 888. et 889. et 890. et 891. et 892. et 893. et 894. et 895. et 896. et 897. et 898. et 899. et 900. et 901. et 902. et 903. et 904. et 905. et 906. et 907. et 908. et 909. et 910. et 911. et 912. et 913. et 914. et 915. et 916. et 917. et 918. et 919. et 920. et 921. et 922. et 923. et 924. et 925. et 926. et 927. et 928. et 929. et 930. et 931. et 932. et 933. et 934. et 935. et 936. et 937. et 938. et 939. et 940. et 941. et 942. et 943. et 944. et 945. et 946. et 947. et 948. et 949. et 950. et 951. et 952. et 953. et 954. et 955. et 956. et 957. et 958. et 959. et 960. et 961. et 962. et 963. et 964. et 965. et 966. et 967. et 968. et 969. et 970. et 971. et 972. et 973. et 974. et 975. et 976. et 977. et 978. et 979. et 980. et 981. et 982. et 983. et 984. et 985. et 986. et 987. et 988. et 989. et 990. et 991. et 992. et 993. et 994. et 995. et 996. et 997. et 998. et 999. et 1000. et 1001. et 1002. et 1003. et 1004. et 1005. et 1006. et 1007. et 1008. et 1009. et 1010. et 1011. et 1012. et 1013. et 1014. et 1015. et 1016. et 1017. et 1018. et 1019. et 1020. et 1021. et 1022. et 1023. et 1024. et 1025. et 1026. et 1027. et 1028. et 1029. et 1030. et 1031. et 1032. et 1033. et 1034. et 1035. et 1036. et 1037. et 1038. et 1039. et 1040. et 1041. et 1042. et 1043. et 1044. et 1045. et 1046. et 1047. et 1048. et 1049. et 1050. et 1051. et 1052. et 1053. et 1054. et 1055. et 1056. et 1057. et 1058. et 1059. et 1060. et 1061. et 1062. et 1063. et 1064. et 1065. et 1066. et 1067. et 1068. et 1069. et 1070. et 1071. et 1072. et 1073. et 1074. et 1075. et 1076. et 1077. et 1078. et 1079. et 1080. et 1081. et 1082. et 1083. et 1084. et 1085. et 1086. et 1087. et 1088. et 1089. et 1090. et 1091. et 1092. et 1093. et 1094. et 1095. et 1096. et 1097. et 1098. et 1099. et 1100. et 1101. et 1102. et 1103. et 1104. et 1105. et 1106. et 1107. et 1108. et 1109. et 1110. et 1111. et 1112. et 1113. et 1114. et 1115. et 1116. et 1117. et 1118. et 1119. et 1120. et 1121. et 1122. et 1123. et 1124. et 1125. et 1126. et 1127. et 1128. et 1129. et 1130. et 1131. et 1132. et 1133. et 1134. et 1135. et 1136. et 1137. et 1138. et 1139. et 1140. et 1141. et 1142. et 1143. et 1144. et 1145. et 1146. et 1147. et 1148. et 1149. et 1150. et 1151. et 1152. et 1153. et 1154. et 1155. et 1156. et 1157. et 1158. et 1159. et 1160. et 1161. et 1162. et 1163. et 1164. et 1165. et 1166. et 1167. et 1168. et 1169. et 1170. et 1171. et 1172. et 1173. et 1174. et 1175. et 1176. et 1177. et 1178. et 1179. et 1180. et 1181. et 1182. et 1183. et 1184. et 1185. et 1186. et 1187. et 1188. et 1189. et 1190. et 1191. et 1192. et 1193. et 1194. et 1195. et 1196. et 1197. et 1198. et 1199. et 1200. et 1201. et 1202. et 1203. et 1204. et 1205. et 1206. et 1207. et 1208. et 1209. et 1210. et 1211. et 1212. et 1213. et 1214. et 1215. et 1216. et 1217. et 1218. et 1219. et 1220. et 1221. et 1222. et 1223. et 1224. et 1225. et 1226. et 1227. et 1228. et 1229. et 1230. et 1231. et 1232. et 1233. et 1234. et 1235. et 1236. et 1237. et 1238. et 1239. et 1240. et 1241. et 1242. et 1243. et 1244. et 1245. et 1246. et 1247. et 1248. et 1249. et 1250. et 1251. et 1252. et 1253. et 1254. et 1255. et 1256. et 1257. et 1258. et 1259. et 1260. et 1261. et 1262. et 1263. et 1264. et 1265. et 1266. et 1267. et 1268. et 1269. et 1270. et 1271. et 1272. et 1273. et 1274. et 1275. et 1276. et 1277. et 1278. et 1279. et 1280. et 1281. et 1282. et 1283. et 1284. et 1285. et 1286. et 1287. et 1288. et 1289. et 1290. et 1291. et 1292. et 1293. et 1294. et 1295. et 1296. et 1297. et 1298. et 1299. et 1300. et 1301. et 1302. et 1303. et 1304. et 1305. et 1306. et 1307. et 1308. et 1309. et 1310. et 1311. et 1312. et 1313. et 1314. et 1315. et 1316. et 1317. et 1318. et 1319. et 1320. et 1321. et 1322. et 1323. et 1324. et 1325. et 1326. et 1327. et 1328. et 1329. et 1330. et 1331. et 1332. et 1333. et 1334. et 1335. et 1336. et 1337. et 1338. et 1339. et 1340. et 1341. et 1342. et 1343. et 1344. et 1345. et 1346. et 1347. et 1348. et 1349. et 1350. et 1351. et 1352. et 1353. et 1354. et 1355. et 1356. et 1357. et 1358. et 1359. et 1360. et 1361. et 1362. et 1363. et 1364. et 1365. et 1366. et 1367. et 1368. et 1369. et 1370. et 1371. et 1372. et 1373. et 1374. et 1375. et 1376. et 1377. et 1378. et 1379. et 1380. et 1381. et 1382. et 1383. et 1384. et 1385. et 1386. et 1387. et 1388. et 1389. et 1390. et 1391. et 1392. et 1393. et 1394. et 1395. et 1396. et 1397. et 1398. et 1399. et 1400. et 1401. et 1402. et 1403. et 1404. et 1405. et 1406. et 1407. et 1408. et 1409. et 1410. et 1411. et 1412. et 1413. et 1414. et 1415. et 1416. et 1417. et 1418. et 1419. et 1420. et 1421. et 1422. et 1423. et 1424. et 1425. et 1426. et 1427. et 1428. et 1429. et 1430. et 1431. et 1432. et 1433. et 1434. et 1435. et 1436. et 1437. et 1438. et 1439. et 1440. et 1441. et 1442. et 1443. et 1444. et 1445. et 1446. et 1447. et 1448. et 1449. et 1450. et 1451. et 1452. et 1453. et 1454. et 1455. et 1456. et 1457. et 1458. et 1459. et 1460. et 1461. et 1462. et 1463. et 1464. et 1465. et 1466. et 1467. et 1468. et 1469. et 1470. et 1471. et 1472. et 1473. et 1474. et 1475. et 1476. et 1477. et 1478. et 1479. et 1480. et 1481. et 1482. et 1483. et 1484. et 1485. et 1486. et 1487. et 1488. et 1489. et 1490. et 1491. et 1492. et 1493. et 1494. et 1495. et 1496. et 1497. et 1498. et 1499. et 1500. et 1501. et 1502. et 1503. et 1504. et 1505. et 1506. et 1507. et 1508. et 1509. et 1510. et 1511. et 1512. et 1513. et 1514. et 1515. et 1516. et 1517. et 1518. et 1519. et 1520. et 1521. et 1522. et 1523. et 1524. et 1525. et 1526. et 1527. et 1528. et 1529. et 1530. et 1531. et 1532. et 1533. et 1534. et 1535. et 1536. et 1537. et 1538. et 1539. et 1540. et 1541. et 1542. et 1543. et 1544. et 1545. et 1546. et 1547. et 1548. et 1549. et 1550. et 1551. et 1552. et 1553. et 1554. et 1555. et 1556. et 1557. et 1558. et 1559. et 1560. et 1561. et 1562. et 1563. et 1564. et 1565. et 1566. et 1567. et 1568. et 1569. et 1570. et 1571. et 1572. et 1573. et 1574. et 1575. et 1576. et 1577. et 1578. et 1579. et 1580. et 1581. et 1582. et 1583. et 1584. et 1585. et 1586. et 1587. et 1588. et 1589. et 1590. et 1591. et 1592. et 1593. et 1594. et 1595. et 1596. et 1597. et 1598. et 1599. et 1600. et 1601. et 1602. et 1603. et 1604. et 1605. et 1606. et 1607. et 1608. et 1609. et 1610. et 1611. et 1612. et 1613. et 1614. et 1615. et 1616. et 1617. et 1618. et 1619. et 1620. et 1621. et 1622. et 1623. et 1624. et 1625. et 1626. et 1627. et 1628. et 1629. et 1630. et 1631. et 1632. et 1633. et 1634. et 1635. et 1636. et 1637. et 1638. et 1639. et 1640. et 1641. et 1642. et 1643. et 1644. et 1645. et 1646. et 1647. et 1648. et 1649. et 1650. et 1651. et 1652. et 1653. et 1654. et 1655. et 1656. et 1657. et 1658. et 1659. et 1660. et 1661. et 1662. et 1663. et 1664. et 1665. et 1666. et 1667. et 1668. et 1669. et 1670. et 1671. et 1672. et 1673. et 1674. et 1675. et 1676. et 1677. et 1678. et 1679. et 1680. et 1681. et 1682. et 1683. et 1684. et 1685. et 1686. et 1687. et 1688. et 1689. et 169

sub papa victore et helio augusto. Octa-
ua incipiens sub eodem helio: consummata
est sub poriano papa et maximo augusto.
Nonna incipiens sub eodem maximo: consum-
mata est in diebus sigri pape et valeriani
augusti. Decima incipiens sub eodem va-
leriano: consummata est sub marcellino papa
et diocletiano augusto. Undecima inci-
piens sub diocletiano: consummata est sub bea-
to papa Silvestro et Constantino impa-
tore: qui primus christianum amplavit
impium. Porro gñatio 12ª agi cepit sub
eodem papa et eodem impatore: et consum-
mata est sub libero papa et statino arriano
et filio statini: qui post annos fere quatuor-
decim apostata successorē accepit. Igitur
duodecima gñatione a iacob cepit hēre
regem vinctus oleo populus israel: et 12ª gñatio
ne a christo cepit hēre regem christianus
populus gentilis: calcatis et supatis in utroque
populo vince fidei inimicis. Ibi quoque ele-
cta est hierusalem et sublimata super omnia taber-
nacula iacob: hic Romana ecclesia super
omnes orientales. Unde nepe hierusalem in psi-
mili: ut iam dixi gñatione: pcessa est sub-
limitas regni. Sciendum quoque quod homo christi-
anus Iesus: qui vinctus est a spiritu sancto re-
gnat in populo christiano. Rex est pater et
sacerdos. Unus et his qui sunt christi. Be-
trus ait. Vos autem genus electum regale
sacerdotum. Pertinet enim regia maiest-
as ad diuinitatem: sacerdotis humilitas
ad humanitatem. Propter hanc et per
psalmistam dicitur. Tu es sacerdos in eternum
secundum ordinem melchisedech. Fuit enim mel-
chisedech sacerdos domini et rex salem: et secundum
hoc oportebat romanum pontificem esse si-
mul regem et sacerdotem. Quod intelligēs Lō
statinus impator: beatus papa Silvestro im-
perialem quam ipse tenere videbat: tanquam
debitam christo regi sponte obtulit digni-
tatem. Merito quod regnum christi non est
ex hoc mundo: sic visus fuit romanis pon-
tificibus: debitam semper a christo accipere
potestatem. Ut tamen visum temporalis regni: vel
potius bonum corporalis regiminis illis
cohererent promittere: qui mundi gloriam quer-
runt: ne hi qui iuxta apostolum militat deo

implicarentur temporalibus negociis. Non
solum autem propter hoc: sed quod ut hoc ita fie-
ret causa mysterij exigeret. Scimus
enim quod in primo statu precesserunt signifi-
cantia. In secundo successerunt significata et
significata. In tertio amoris significatibus
sequuntur terminus significata. Quare hoc?
Quia significata ad patrem et filium si-
gnificata deo ad spiritum sanctum. Et quod pa-
ter solus a nullo est: oportebat in primo sta-
tu precedere significantia. Quia filius et
spiritus sanctus simul sunt ambo ab uno pa-
tre: oportebat succedere in secundo statu si-
gnificantia pariter et significata. Quia so-
lus spiritus sanctus a patre et filio est: oportebat
in tertio statu sequi terminus significata. Hoc
est in voce septimi angeli: cuius ceperit tu-
ba sua canere. Igitur quod in veteri testame-
to designabant reges iuda: consummatum est
sub nouo testamento in christo et in ponti-
ficibus romanis. Et quod significauerunt im-
peratores romani a Constantino: et dein-
ceps consummabitur circa finem mundi: cum
subiecerit dominus Iesus omnes inimicos suos
sub pedibus suis. Quia et sumos pontifi-
ces: qui sunt veri reges aiarum: et reges
qui mundana facerent iudicia: ob scriptam
causam mysterij oportebat hēre populum christi-
anum utique: quia sic voluit et disposuit
deus. Ita oportebat nihilominus iccede-
re utriusque concordie sermonem: ut assimi-
lata veteribus noua: partim ostenderent
consummata in regibus: partim in pontifici-
bus romanis: quoniam in toto corpore ec-
clesie: preteritum ubi aliquid mysticum occur-
rit: quod omnes fideles unus corpus sumus in
christo.

Capitulum 4^m.
Et autem statuta meta teneatur
iter duodecim: incipiamus a
13ª gñatione: percurrentes ab
eadem usque ad achaz duode-
cim gñationes. Primus post
tertij Regum. 1.
David qui fuit duodecimus a iacob re-
gnauit Salomon: per quem donauit deus
sapiam et pacem populo israel. Sed roboam
sub quo diuisus fuit regnum david in iu-
da et israel. Tertius Abia. Quartus Asa.
Quintus Iosaphat: qui habuit amicitiam
cum regibus iuda et israel. 22

psalmi Re-
gum. x. 7. 16

Esa. 61. 7
Luc. 4.

pme Be-
tri. 2.

psalm. 109.

Gene. 14

Joan. 15.

psalm. 109.

ad Ro. 12

tertij Re-
gum. 1.

tertij Re-
gum. 12. 15

etij reg. 22

q̄rit reg. 8
9. xi. r. 12
ibid. 14.

et unitatem cum impijsimo rege israel.
Sextus Joas. Septimus ochozias/que
occidit iheu. Octauus Joas: qui et ipse
occisus est in peccatis suis. Nonus ama-
sias: qui et ipse sicut pater et auus occisus
est in scelere suo. Istos tres reges impios

Baut. 1

Ozias alio
noie dicit
Asarias.
q̄rit reg. 15
Esa. 1. r
Osee. 1. c.
q̄rit regu
15. 16. 20.
Esa. 38.

qui occisi sunt gladio excludit euangelista
a genealogia saluatoris. Decimus quoq;
a salomone fuit Ozias: a cuius diebus mis-
si sunt pphete annunciare aduerum christi
in carne. Incipientibus Esaia et Osee pri-
mis oiuꝝ pphetarum: qui libros ppheti-
chan filius eius. Duodecimus Achaz: in
cuius horologio reuersus est sol decem gra-
dibus in diebus ezechie. Nec de veteri.

Sub nouo quoq; testamēto scriben-
de sunt per ordinem gñationes. v. 3. a 13^a
vsq; ad 24^{am}: vt notatis tꝑibus Roma-

Uide cro-
nicā archi-
epi florēt.
Eusebium
de tꝑe. bi-
storiam tri-
partitam et
ecclesiaz: et
fasticuluz
tꝑorum.

narum pontificum et impatorum sciamus per
singulas vnde agendum sit. C 13ª gñatio
a christo pacta est sub romanis pontifici-
bus. Felice. Damaso. Sirico. Et impato-
ribus romanis. Iuliano. Ioviniano. Cla-
udiano: et Mariano. C 14ª peracta est
sub romanis pontificibus. Anastasio. Ju-
liano. Et impatoribus romanis. Theo-
dosio. Archadio: et Honorio. C 15ª pacta
est sub romanis pontificibus. Cosimo. Bo-
nifacio. Celestino. Sixto. Leone: et impa-
tore romano Theodosio minore. C 16^a
pacta est sub romanis pontificibus. Mela-
rio. Simplicio: et impatoribus romanis.
Marcelliano. Leone. Zenone. C 17^a p-
acta est sub romanis pontificibus. Felice.
Gelasio. Anastasio. Symaco: et impatori-
bus romanis. Zenone superscripto et Ana-
stasio. C 18ª pacta est sub romanis ponti-
ficibus. Hormisdas. Joane. Felice. Boni-
facio. Joane. Agabito. Siluerio: et impe-
ratoribus romanis. Iustino et Iustiniano.

C 19ª gñatio pacta est sub romanis pon-
tificibus. Vigilio. Gelasio. Joane: et im-
peratoribus romanis. Iustiniano superscri-
pto et Iustino minore. C 20ª pacta est sub
romanis pontificibus. Benedicto. Gelasio
et Gregorio doctore magno: et ipatoribus
romanis. Eberio et Mauricio. C 21^a p-

acta est sub romanis pontificibus Saba-
niano. Bonifacio et alio bonifacio. Deo-
dato et alio Deodato. Bonifacio et Illo-
norio: et impatoribus romanis. Foca. Ille-
radio: et Constantino. C 22^a pacta est sub
romanis pontificibus. Siluerio. Joane.
Theodoro. Martino. Eugenio. Vitalia-
no: et impatore romano Constantino. qui
impauit viginti octo annis. C 23^a pacta
est sub romanis pontificibus Deodato.
Dono Agatone. Leone. Benedicto. Joa-
ne. Canone. Sergio. Et impatoribus ro-
manis. Constantino. Iustiniano. Leontio.

C 24^a pacta est sub romanis pontificibus
Joane. Silinio. Constantino. Gregorio.
Et impatoribus romanis. Eberio. Ju-
stiniano. Philippo. Anastasio. Theodo-
sio. Leone. Hucusq; post romanos pstan-
tinopolitani impatores tenuerunt Roma
a qua Romani dicti sunt. Exinde exigē-
tibus culpis eorum et erroribus infinitis vo-
cati sunt fracti et ad extremum alemani ad
pcurationem Romani impij. Et tenue-
runt illud gñationibus circiter sexdecim:
de quibus in sequentibus suo loco ageſ. Ut
an viginti quattuor gñationum. i. duode-
cim et duodecim concordiam ostēdamus:
hoc est a salomone vsq; ad achaz: et a 13^a
gñatione ecclesie vsq; ad 24^{or}. Quia nos a
prima earum h est a 13ª iterato incipe: et or-
dinatis duobus parietibus gñationum i/
seredo vt ita dixerim/ fila filis telam in-
choatam pficere. Que. v. 3. gñatio: qz sub
papa Liberio inchoata est. Ab ipso repe-
tedus est numerus duodecim sequentiuz
gñationum: quousq; ascēdat ad vigesima
quartam.

Laplin sm.

Ertiadecima gñatio a iacob
pacta est sub salomone filio
david regis iuda. Sub hac
gñatione dedit deus pacem
populo israel: et regnauit terra a

terrij Reg. 3. 4.
prelijs gentium regnate salomone: cui et
sapia magna data est ad discernēduz iter
verum et falsum: et scire de oibus rōnem.

C Terriadecima quoq; ab incarnatione
dñi inchoata est sub papa Liberio et Co-
stantino filio pstantini. Sub hac gñatione
defuncto

Uide cro-
nicā archi-
epi et ceteras
v. 5.

defuncto Juliano: qui vsurpauerat imperium: & tenuerat annis ferme duobus: data est pax & reges populo fideli cessante in orbe terrarum persecutione paganorum: sub imperatoribus christianis: & ad nihilum iam pene redacta idolorum cultura. Licet enim non desissent qui et post hec colerent plures deos: potestas tamen & impiorum data sunt populo christiano: cuius regnum sempiternum est & potestas perpetua. Sed cuius similem fore dicimus infelicem illud iulianum: qui cum esset diaconus in sinu matris ecclesie effectus apostata & infidelis insurrexit contra regem christum: nisi superbissimuz absalon: qui facta iniquorum hominum conspiratione erexit calcaneus contra patrem.

scd reg. 15
16. 17. 18

Et notandum quod in veteri testamento multi facti sunt reges: eo quod morte diu perhiberent manere: Christus autem eo quod maneat in eternum sempiternum habet impiorum. Inde est quod omnes generationes noui testamenti sub uno regno christi accipiende sunt qui omnia operatur in omnibus. Ille igitur dico ut nonnulla per mysterium tamen ut iam dixi intelligant fore complenda propter spiritus sanctum: cetera per concordiam propter filium ut ambo intelligantur a patre procedere: igitur spiritus sanctus non a solo patre sed a patre & filio. Non enim in hac generatione aliquis imperator similis Salomoni in sapia reperi: ut in utraque: ut iam dixeris: salomone concordie paritas valeat assignari. Et tamen per spiritalem intellectum completum est in hac eadem generatione: scilicet aliquid mysterium salomonis: quod christus Iesus quem significat salomon altius pre solito per aliquosdam preordinatos seruos abundanter illustrat: docens per eos populum suum incerta & occulta sapientie sue: & complens per eos quod ante prouiderat per prophetas. Aperiam in supremis montibus flumina: & in medio caprarum fontes. Sub eadem namque generatione & sub eodem tempore Hieronymus in thesaurum claruisse noscunt: quibus etiam Joannes crisostomus in archadia. Augustinus in africa in doctrine facundia successerunt. Qui quidem non tam de arboribus & iumen

In primo
sen. d. xj.

Esa. 41.

Abde cronica archiepiscopi florentie legenda sanctorum martirum antequam abde in libro

tis & herbis quod de deo uiuo & vero & sanctis angelis & hominibus tam multa scripserunt: resistentes quod strenue uesanie hereticorum: & ostendentes viam lucis ignorantibus eam. Ille igitur generationis 13^a a christo scribenda est prima in secundo cursu ecclesie: sicut & sub veteri testamento Salomon rex pacificus: qui et in typo ecclesie templum deo edificauit.

tertij reg. 6.

14^a generationis a iacob que fuit secunda a salomone pacta est sub roboam filio salomonis. Sub hac generatione diuisus est regnum dauid in duo regna: scilicet in iuda & effraim (sequebatur de ceteris tribubus hieroboam) filio salomonis relicto. Sicque factum est ut congregata multitudo populi in uno rege iuda & principibus suis: tribus effraim sublimaret in regnum: tamen quod diuino iudicio factum esse intellexerunt sustinere prope copulsi sunt.

Eodem libro
bro. c. 12.

tertij Regum. 12.

14^a generationis a christo que fuit secunda a liberio papa inchoata est sub papa sirico & gratiano imperatore: consummata vero sub papa innocencio & honorio augusto. Sub hac generatione impancte theodosio augusto congregata est synodus constantinopolim mediante ipso imperatore: ad cuius suggestionem iuitis & renitentibus Romane ecclesie legatis episcopi qui conuenerant sublimauerunt sedem constantinopolitanam attribuentes episcopo ipsius urbis nomen patriarche. Secundum quod in veteri testamento sublimata fuit in regnum tribus effraim iuito: ut iam dixi: rege iuda & principibus eius. Non solum autem sed & diuisio facta est inter archadium & honorium: haud dubium quod ad inditum scissure que fiebat inter ecclesias grecorum & latinorum: scilicet quod facta est diuisio regni inter roboam & hieroboam: etiam quoad cultum inter domum iuda & israel: ita ut sola tribus iuda obediret preceptis summi pontificis qui preerat templo domini: cetera vero tribus sequebatur sacerdotem baal ambulari de reliquo in erroribus suis. Sic & ecclesie grecorum sequestrate per constantinopolitanos episcopos: quorum aliquos fore constat magnos heresiarchas a Romana ecclesia: que est locus orationis & templum solidum dei uiui ambulauerunt de reliquo in erroribus suis.

Abde cronica archiepiscopi florentie legenda sanctorum martirum antequam abde in libro

tertij Regum. 12.

Abde supra
c. c. xj.

scd Bara
li. xj.

Abde cronica
& cronica
ut supra.

scd. Pa.
rali. 13.

In hsto.
et cronico
et supra.

tertij Re.
guz. xj. 12
et scd. Pa.
rali. xj.

scd. Pa.
rali. xj.

In hsto.
et supra.

C15^a gñatio a Jacob: tertia a salomone pacta est sub Abia filio roboam rege iuda. Sub hac gñatione pugnavit Abias ptra hieroboam: et prevaluerunt filij iuda aduersus filios israel: eo q sperantes in dño deo suo. **C**15ª gñatio ab incarnatione dñi. 3^a a Liberio papa inchoata est sub papa Innocētio et Il donozio augusto: cōfirmata vō sub Leone papa et Theodoro iunio. In hac gñatione pugnatum est aduersus Nestozium pstantinopolitanum ep̄m et sequaces eius: et pincta est heresis eius a catholicis patribus: et cōdenatus est tam ipse q̄s complices eius. Presidēte nāq; in vrbe Roma papa Lelestino ducentoz catholicoz patrum cōgregata est synodus apud ephesum: et cōdemnatus est in ea nestorius cū sequacibus suis. Diligēti enim memorie cōmendari opz: q cum ageret superius de cōcordia duodecim ecclesiaruz et duodecim tribuuz muēta est ephesina ecclesia pcor: dasse cum tribu beniamin. Cum vō roboam decem tribus sepasset a domo iuda: tribus beniamin sola adhesit tribui iude: et cum ea deinceps habitauit. Rursus scriptuz est in libro paralipomenon: q sacerdotes et leuite qui erāt in vniteris sedibus suis: relinquētes sub vrbana et possessiones suas: et transeuntes ad iudeam et hierlm eo q abiēcisset eos hieroboam et posteri eius: ne sacerdotio fungerent cor suuz: vt quererēt dñm deuz isrl: venerūt hierlm ad imolandas victimas dño deo patrum suoz: et roborauerūt regnuz iuda: et pfirmauerūt roboam filiu salomonis. Cleruētiā hec iecirco dicimus: ne aurū in stercorebus occultemus et patres catholicos grecoz: qui adheserūt firmiter romanis pontificibus reputemus in filios belial. Et sacerdotes ex celsoz: qui tñ patria relicta et dimissis filiis trāsire ad romanos corporaliter nequeunt: eis tñ fide integra et animi de-

uotione pincti sunt: pugnātes et ipsi pater pro catholica fide. Cap. 6^m.

Extradecima gñatio a Iabo: quarta a salomōe filio dauid peracta est sub Asa filio Abie regis iude. Sub hac gñatio ne ascēdit gara ethyrops cū magna multitudine ethyropuz: hoc est decies cētena milia: cuius hñs trecētos. Quauit autē Asa toto corde ad dñm et exaudiuit eum dñs: pterrens ethyopes: et inimicos eius in fugam puerēs. Sub hac pterea gñatione Amri ip̄ssimus rex israel edificauit ciuitatem in mōte samarie: vocās eaz samariam: et statuēs illam in sedem regni ita vt de parilitate niteret ciuitas illa cōtendere ptra hierlm ciuitatez: quā elegit dñs: vt poneret nomē suuz in ea vsq; in eternum. Usq; enī ad tps illud incerta erat sedes israel regis et minoris auctis: q̄s deinceps samaria eē cepit. Et sciēduz q reges israel: qui sub hac gñatione regnauerūt in samaria. Amri. s. et Achab pessimi fuerūt et neqozes ceteris: qui tūc vsq; regnauerūt in israel. **C**16ª gñatio ab incarnatione dñi: 4^a a Liberio papa inchoata est sub Leone papa et Theodosio iunio: psumata vō sub Simplicio papa et genone augusto. Sub hac gñatione fultus fortissimaz gētūz multitudine: quas sibi subiugauerat ad demolēduz occidentale impium rex Athila venit. Erāt enī vt fers subiecti eius dñio gepidarum Arclari^o noie: gualamir: et gothoz rex: ipso cui tūc suberat rege nobilioz: gētesq; fortissime cū suis regulis Suci. Al. archomāni. Squadi. Meruli. Rugi et Tracilin gualieq; pter has nationes barbare in aglonis finibus cōmanentes. Ingressus tñ Italiam: pugna atrocissima cū romanis cōgessit. Sed cū eius ferocitate et potentiaz romanoz brachia sustinere nequerent. Sicut Asa rex iuda totum se ptulit ad exorādū deū: cuius oīone exaudita: hostes in fugam pueri sunt: sic orāte sanctissimo viro leone papa victoriosissimū regem christū: homo barbarus et infidelis cui resistere carnis brachiuz negabant: resistente

tertij Re.
sum. 15.

scd. Pa.
rali. 14.

tertij Re.
sum. 16.

Abi. 5.

In croni.
Archicpi
flo. et alioz

filie dno corde premituit: et quem milia
hoiuz supare non poterat: inermis senex
ad eum pperas oris gladio supavit. Ma-
ita eius animus fert fore pteritus: ut nil
romano pontifici negare posset ex oibus
que postulasset ab eo. Sicut namq; nutu
dei pteritis ethyopib; Alia ille sam pnam
custodiuit et vrbem: sic Leo vir beatus
tam multa hostiuz castra dñi potetia su-
peravit. Factum est aut l3 diebus Mar-
tiani augusti: qui scds a theodosio iunio/
re/augustalem obtinuit dignitatē. Pro-
phetauit aut ppheta qdam in dieb; Alia:
q; ex eodem tpe exigere culpa ipsius et fi-
lioz iuda bella pfergerent ptra eum: sed
pnunciavit de qbus diceret. Gñatio fo-
de qua nūc agimus: ipia gandaloz gens
veniens ab africe partibus cepit Romā
et in puincia campanie multa mala cōmi-
sit. Sub hac pterea gñatione pstantino/
politano patriarcha/anelas ad maiore
dignitatem cepit invadere alias sedes: cō-
stituens sedem sacerdotij sui caput et pn-
cipem oiu; orientaliuz ecclesiay. Et scien-
dus q; pstantinopolitani pñarche h' gñio/
nis Alcharius et eutimius. sadeo pessimi
heretici et heresiarche fuerūt: ut putares
eos Anri et Alchab reges imundiss: mos
israel: q; neq; opati sunt sup oēs qui fue-
rūt an eos: ex eo tpe quo diuiso regno da-
uid ceperūt ee in decē trib; isrl. Ca. 7^m

Sextimadecima gñio a iacob. s^a
a sale mōe: pacta est s; iofaphat
rege iuda. Sub hac gñione cō-
fortato regno samarie idē iosa-
phat rex iuda. qui erat bonus et pius: ce-
pit querere pacem achab regis impijsi-
mi israel: ita ut inuitatus iofaphat ab eo/
dem achab ut irer cum eo in plium ptra
ramoth/ rñderet. Sicut ego suz ita et tu:
ppl's meus ppl's tuus vnum sunt: et eg-
tes mei egtes tui. Iunctus qppe erat illi
affinitate/ accepta filia eius. Arhalia pu-
ge ioram filio suo: qui et postea regnavit
pro eo. Probat aut l3 per numez annoz
regni iofaphat et ioram et annoz natura-
tis ochogis. Nam. 25. annis regnavit iosa-
phat: octo ioram: porro ochogias filius

arhalie erat. 22. annoz cum regnare cepis-
set. Ex qbus oibus apte colligitur: q; re-
gnate iofaphat itrauit arhalia in domuz
iuda: et assumpta est in vxore a ioram/ qui
erat primogenitus iofaphat: et ano duo/
decimo regni iofaphat nat' est ochogias
filius ioram: et. 13. annis regnavit iosa-
phat/ portum ipsius ochogis. Dispicuit
aut dño q; ita iunctus esset rex iuda regi
israel: ita ut vellet cum dñs occidere: nisi
q; pepcit ei ppter bona opa eius. ¶ Se-
primadecima gñatio ab incarnatione dñi:
gnata a Liberio papa inchoata est sub pa-
pa Simplicio et genone imperatore: psuma-
ta fo sub papa symacho et anastasio augu-
sto. Sub hac gñatione deficientibus in
Italia viribus augustoz rursum vniuer-
salis auctoritas orientali; augustis pferri
cepit: ex qbus necium arbitroz pauca de
multis pferēdo notare: q; ad finem hui'
quarti libri inbianter festino. Defuncto
valeriano: qui tpe theodosij minoris/
occidentale moderabaf impiuz: mox guā-
dali romā occupat/ eamq; spolijs nuda-
tam relinquit. Quibus recedētib; ex
inanitate reipublice romani adiutum in
augustus pñficiunt. Quo vita decedēte
maioranus apud rauenā ysurpauit i-
periu; ipsumq; per annos qñtuor qbus
suprauxit/ possedit. Deinde Romani i-
peratorem anteraū quarto anno recimer
qdam trucidavit gladio/ invadēs vrbē:
qui tñ post mēses tres ex hac luce migra-
vit. Adissus interiz a pstantinopolim Ro-
mam olivius qdā impialē adeptus est di-
gnitatem: regnavitq; mēsb; vij. Post
hūc glicerius impator effectus sequēti ano
deponit. Deinde augustulus cū exercitu
veniens impialē occupavit dignitatem.
In quo. Augustulo et augustalis illa di-
gnitas que a Cesare augusto incepta est/
apud Romā deperit: cōpletis ut dī ab
incarnatione dñi ānis circiter septuagin-
tagñq;. Sicq; sūma impij sub vno colle-
cta est: ita tñ ut tyrāni reges nec dum in
Italia decēssent. Qui eniz pscriptus augu-
stulus invasum nōdu; per annū posside-
ret impiuz ab extremis pñonomie finibus

scd Pa-
rali. 14.

In cron.
Archiepi
et bñlo. tri
part.
scd Pa-
rali. 16.

In cron.
Archiepi
et tript. et
alio.

tertij Re-
gum. 16.

tertij Re-
gum. 22.

Abi. 3.

qñt reg. 8

tertij reg.
vltimo.
qñt reg. 5

scd Pa-
rali. 19.

Alde cro.
Archiepi
no. et hñt.
tripar.

Alde cro.
vi supra.

cuz magno exercitu supueniens/regnuz
italicum adouacer iuasit. Qui cū italiā
et ipsam Romā pulso augustulo posside
ret/ nequaq̃ se augustus sed regem appel
lari voluit/ atq̃ ex hoc iam in italia reges
esse ceperūt. Verum h̃ pro cōtinuatione
historie/ vt sciremus q̃b̃ malis affecti ro
mani cōpuli fuerint p̃stantinopolitanis
familiarius adherere/ et eis quasi potēti
o subesse/ atq̃ ab eis p̃siliuz et auxilium
postulare. Antācum aut̃ displicuit sermo
hic coram dño/ vt ferat a q̃busdam ana
stasius papā/ q̃ cōicanit cōcantibus pa
triarche p̃stantinopolitano qui erat here
ticus/ diuinaz sniam incurrisse. Sub hac
quoq̃ g̃iatiōe ip̃issima gens gothoz
designata in spū in Athalia p̃missione et
voluntate genonis impatoris/ egressa ab
oriēte p̃tra ecclesiam itroiuuit italiā/ vt
q̃ apud p̃stantinopolim opata fuerit gens
illa/ quasi altera iezabel h̃ imp̃issima tur
ba egressa de ventre eius oparet Rome.
Nō enim gens gothoz/ relicta orientali
ecclesia/ abiit in italiā/ sed vna pars vñ
aliq̃ gothi aliq̃ ostrogothi aliq̃ guntiothi
vocati sunt.

Capitū 8^m.

Octauadecima g̃iatiō a iacob
6^a a salomone pacta est sub io
raz filio iosaphat regis iude.
Sub hac g̃iatiōe artius pre
solito vñitū est regnum iuda
regno israel/ eo q̃ eēt ioram gener achab
et incederet per vias regum israel. Et no
tādum q̃ nunq̃ legis achab et filius eius
venisse ad iosaphat et filios ipsius/ s̃z ma
gis iosaphat et filij eius ad eos iuisse le
gunt/ vt maioris tūc potētie et glorie tē
poralis reges israel q̃z reges iuda tacite
fuisse monstret. At iosaphat pater ioraz
et iunctus fuerat amicitia regi israel/ im
pietatem tñ illius modis oibus excre
bat. Ioram vñ et corpore et aio adhesit ei/
imitās errores adinuetionis ipsius. Sic
eniz/ vt iam supra meminimus/ p̃tinetur
in litteris helye p̃phete/ missis ad eū dez
ioram. Ille dicit dñs deus danid patris
tui iosaphat. Et nō in vñs Asa regis iu
da/ sed incessisti pariter in vñs regū isrl/

et fornicari fecisti iuda et habitatores hie/
rusalem/ imitatusq̃ es fornicationem do
mus achab patris tui meliores te occidi
sti/ ecce dñs percutiet te plaga magna cum
pplo tuo. Talde aut̃ miruz videt q̃ helye
lyas qui sublatus erat in celuz in diebus
iosaphat/ misit litteras ad ioram/ nisi q̃
sicut prius rapiebat a spū dñi et ducebat
in desertum/ et itez apparebat sic/ et post
ea potuit iubente dño appere cui voluit
et has litteras valde duras regi ipso desti
nare. Letez sub hac g̃iatiōe post suble
uationem helye/ helyseus indutus ṽtute
eius opabat pro eo/ ita vt plura per eum
dñs miracula faceret/ q̃z prius fecerat per
helyam/ q̃zuis a diebus asa incepit opari/
in cuius dieb̃ sublatus fore p̃stat helyam.

Octauadecima g̃iatiō ab icarnatio
ne dñi/ sexta a Liberio papa inchoata est
sub symaco papa et anastasio impatore/ cō
sumata vñ sub papa siluerio et iustino au
gusto. Sub hac g̃iatiōe Theodorici
rex gothoz regnabat in italia/ h̃d̃ ipius
et iniquus/ interfecto bonoz viroz/ et fi
dei catholice inimicus. Cum enim tāta
esset gothoz potētia/ vt se ab illoz cōfor
tio catholici abstinere non possent. Tūc
letq̃ vt fere iustinus impator/ arrianos
in oriēte positos/ ad fidem catholicā re
formare. Theodorici rex gothoz iōā
nem papā misit ad augustum/ dicens se in
italia claudere ecclesias catholicas/ si ipse
in orientis partibus/ arrianos dimitteret
ingetare. Factūq̃ est/ vt venerabilis pa
pa iret p̃stantinopolim/ vt q̃d vtilius vi
deret pro instātia t̃pis/ vna cum iustino
ipso p̃ncipe/ dispēfando tractaret. Clerū
tñ idem papa beatissimus ab augusto re
uersus furore regis impij et prius distu
lit nō euasit. Nam sicut hoc ip̃m sanctus
papa Gregorius/ in libris dialogoz com
memorat/ et eūdem papā iōānem in car
cere affligēdo p̃didit/ et symachus patri
tium gladio iugulari fecit. A q̃b̃ tñ post
dies aliquot iactatus est in ollam vulca
ni illoz nimiruz mortuus subeūdo iudi
cium/ quos ipse duz adiuueret/ iniquo in
uicio p̃denauit. Nam et Boetius et alios
viros

q̃rti reg. xj
In cro. ar
chiepi flo.
et alioz.

tertij reg.
15. 19.

Abi supra

q̃rti reg. 5

tertij Re.
gu. 22. c.
et q̃rti. 3. c.
et scōi. 18. 22
et q̃rti. Re
gu. 8.

scōi. 18.
rali. 21.

As helye
as postq̃d
sublat' est
in curru
igneo mī
sit litteras
Ioram.

quarti Re
gu. 2. 3.
4. 5. 6. 7.
5. 9. 13. c.

In cronl.
Ercbiepi
flo. tr̃p̃ri.
Eide. 2.
sebiū d̃ ipe
h̃slo. eccle
siasticam.

Alde iero
nicio vt. 6.

scđi Pa/
rali. 21.

q̄rti reg. 3

quartū Re
gum. 2. 6.

Abi supra

2. c.

tertij reg.

19. 7. quar

ti. 2. c.

Brio gre

gorius in

dialogo li

brio pmo.

q̄rti reg. 3

Joſue. 15

tertij Re

gum. 12.

scđi Pa/
rali. 12.

Criftoſto.

Baſilio.

Alphana.

viros nobis occidiſſe narraſ: imitans il/
lius ſui cōparis ſerminam imanitatem: Jo/
ram. ſ. filij Joſaphat: qui 7 oēs frēs ſuos
occidit gladio 7 quoldā de p̄ncipibus
iſrael. Nec miruz ſi eodez tpe minus ma/
lum inuētus fuit in p̄ſtātinopolim: cum
de ioſam filio achab regis iſrael ſcriptuz
ſit. Qd fecerit malum in p̄ſpectu dñi: ſed
nō ſicut p̄i eius 7 mater: tulit eniz ſtatūā
baal quā fecerat pater eius. Sub hac ē
ḡiatiōne claruit monachoz pater 7 dux
B̄ndictus: numirū q̄ in veteri B̄delyſeus
pp̄ha: q̄ fuit rector 7 dux filioz pp̄hetaz
p̄ceſſerat eniz vita eremitica/ designa/
ta in B̄delya eleuato in celo: 7 adhuc illa
manēte in claritate ſua: inchoata eſt con/
uētualis designata in helyſeo. Quāuis a
pueritia ſua B̄ndictus ſore legat ex eo
tpe quo fractū capiteſteruz p̄ſolidaffe nar/
raſ. Et notādum q̄ hierico in quo p̄fuit
helyſeus filijs pp̄hetaruz: datum fuit in
poſſeſſionem filijs beniamin: que ſola ex
oibz cum leuitica adheſit tribui iude: 7
facta eſt cuz ea vna tribus. B̄ndictus di/
co: vt perpēdat lector ita fuiſſe helyſeuz
quaſi mediatorē inter tribum iudā 7 tri/
bum iſrael: quō B̄ndictus per obſerua/
tionem monaſtice p̄ſeſſionis/ que pp̄aga/
ta eſt a p̄ſectis patribz grecoz/ effectus
mediator: inter grecos monachos 7 lati/
nos: tenēs firmiter fidē Petri/ 7 ſequēs
vitam pioz monachoz: qui claruerunt
apud illos 7 regulam ſci patri Baſilij.

Capitulum 9^m.

q̄rti reg. 5

scđi Pa/
rali. 21.

q̄rti reg. 9

Nonadecima ḡiatiō a iacobi/
ſeptima a ſalomone: pacta eſt
ſub ochogia filio ioſam regis
iude: cuius mater fuit arba/
lia achab filia regis iſrael. Fecit aut̄ ochogias
maluz in p̄ſpectu dñi ſicut 7 p̄i eius.
Ambulauit in vijs domus Achab: ipſi
enim inqt ſcriptura fuerant ei p̄ſolatorij
poſt mortē p̄is eius. Obierat tñ Achab
rex iſrael/ 7 regnabat ioſam filius ei^o pro
eo qui erat auſculus eius. Qu: cuz ēēnt
ſimul in domo ioſam traditi ſunt pariter
in manu iheu: quē ſuſcitauit dñs in iſrl/
ad delēdam domū achab. Iḡit ochogias

interfectus eſt gladio: qui 7 primus ſic
occubuit in regibus iuda: 7 fuit regnum
iuda ſine rege annis ſex. Arphalia vō inu/
piſſima regnauit. i. terra. Porro i terra
iſrael interfecta eſt iegabel iubēte iheu: qui
7 optime fecit gelum dñi/ celēs nō ſolum
domum achab/ verūetiam interficiens ſa/
cerdotes baal/ delēs ex iſrael. In tpe autē
illo cepit redere dñm ſuper iſrael: 7 miſit
p̄tra eos regem ſyrie/ qui 7 percuffit eos
plaga magna/ 7 aſſiſit numis. ¶ Nona/
decima ḡiatiō ab incarnatione dñi: ſepti/
ma a Liberio papa: inchoata eſt. ſub pa/
pa Siluerio 7 Juſtiniano auguſto: cōſu/
mata vō ſub iuſtino minore. Sub hac ge/
neratione rex gothoz/ qui erat arrianus
ſm, qd didicerat in orientali eccleſia vti
ſupra iam dixi/ preſidebat Italiam: 7 erat
multa cōfederatio iter grecos arrianos 7
gothos. Sigdem a diebus valēris q̄ fuit
arrianus/ ingreſſi gothi aulam oriētalem
cum eſſent adhuc gentiles/ pro fide chri/
ſtiana arrianam p̄fidiam acceperūt. Su/
ſcitauit aut̄ deus ſup hac ḡiatiōne nona/
decima ſp̄m. Juſtiniani quaſi alterius
iheu: 7 cōgregata ſynodo epoz/ tradidit
illis cōdemnādam poſteritatem Anaſta/
ſij impatoris heretici: 7 alioz hereticoz
qui erant reuera ſacerdotes baal. Sed 7
gentem gothoz cum rege ſuo/ cum eſſet
indomabilis animi/ nō reputans quicq̄
gladium ſp̄ialem/ miſſo exercitu arma/
toz/ deleuit ex italia: 7 deſijt Italia h̄ere/
regem annis paucis. Et ergo nonadeci/
ma ḡiatiōne a Jacob deſecit rex in terra
iuda: ita nonadecima a chriſto d̄ſecit rex
in Italia: imperatibz vt dixi in oriente
Juſtiniano 7 iuſtino. Nec deſuit ſm con/
cordiam altera arphalia auguſta. ſ. ſub ea/
dem ḡiatiōne/ manens q̄dem corpore in
aula conſtātinopolitana: ſed animo ſup/
bo poteſtatē. q̄. virilem exercēs in italico
regno/ adeo vt romano pontifici pro re/
uocādis hereticis quoz ipſa ſanctrix erat/
ſeratur oimodis fuiſſe inſeſta: nō parcēs
feminee verēcūdie/ nec tāti pontificis di/
gnitati. Erat autē 7 narſes patritius: h̄o
vt tradit bonus 7 rectus/ animo 7 ſerute

Abi ſupra
xj. c.

quartū Re
gum. 9. x.

quartū Re
gū. 9. 13.

Alde cro.
Alreplepi
ſio. 7 alia

quar (Re
gum xj.

In cron.
Alreplepi
7 alio.

laudabilis: qui adhères romano pontifici/romanum impium tuebat. Sicut autem moris est malos odisse bonos/et hereticos impugnare catholicos: non valens imperatrix impia amare pios/que fauorix erat hereticorum. Scripsit huic narseti verba promelijs plena accusantibus eum quibusdam romanorum: pro quibus narsetis amicus iusto dei iudicio quidem sed occulto concitatus in iram quesivit/quo posset respondere impie auguste/non verbis sed factis. Erat quoque eo tempore rex longobardorum velut in quodam angulo degens in panonia narsetis patritij et romanorum amicus. Illic primo a narsete vocatus/ut aduersus gentem gothorum sibi ferret auxilium parauit: et pacta victoria reuersus est. Erat autem amicus romanorum cunctis diebus quibus permansit in panonia. Cum vero imperatrix impia promelijs angeret narsetem/accidit ut eundem longobardorum regem cuius populo suo narsetes ad Italiam iuaret: et in ea parte regiam quam iustinianus deleuerat/restauraret. Sicque factum est: ut quo inde desijt esse rex restitutus est: et si iniquus pro iniquo: ita et in regno italico pro impio impius surrexit. Sub eadem quoque generatione rex psarum transiens fines suos adiacentes suis finibus/prauias christianorum: bellis plurimis afflixit. Haud dubium pro peccatis et erroribus suis/in quibus ambulauerunt orientales ex eo tempore quo exierunt calcaneus contra ecclesiam Petri que est caput et princeps omnium fidelium ecclesiarum.

Cap. 10^m.

Agessima generatio a iacob: octaua a salomone: pacta est sub ioas filio ochogie. Sub hac generatione restitutus est rex sicut diximus in domo iuda/pactis sex annis ab obitu ochogie. Qui rex a principio iustitiam ostendit et pacem: processu vero temporis ad paternam prauiatatem reuersus est. Cigesima generatio ab incarnatione domini: octaua a Liberio papa: inchoata est sub papa Joanne et Justino augusto: consummata vero sub beato Gregorio et mauritio imperatore. Sub hac genera-

tione restitutus est/ut supra diximus/in italia rex iuratus cum omni gente longobardorum a narsete patritio. Illic populus/ut iam diximus/a principio romanorum amicus fuit: et ad delendas reliquias arrianorum: gentis gothorum/que sedauerat italiam non mediocriter adiutor: sed tamen post paucos annos oblitus precepti beneficii cum populo suo ingressus per vias patrum suorum factus est et ipse arrianus/et persequens sanctos ministros domini.

Capitulum 11^m.

Agessima prima generatio a Jacob: nona a salomone: pacta est sub amasia filio ioas regis iude. Sub hac generatione permansit ioas aduersus regem

syrie/qui percussit plagam magnam filios israel: et abstulit vrbes de manu benadab quas tulerat de manu ioacham patris sui. Sed et hieroboam filius eius restituit terminos israel ab introitu emath usque ad mare solitudinis. Reliqua inquit sermonum hieroboam que fecit/et fortitudo eius quae preliatus est: et quo restituit dauid damascum et emath in israel: necne hec scripta sunt in libro sermonum diebus israel.

Cigesima prima generatio ab incarnatione domini nona a Liberio papa: inchoata est sub beato Gregorio papa et mauritio augusto: consummata vero sub Honorio papa et Constantino augusto. Sub hac generatione pugnavit Erazdus imperator/pater predicti Constantini aduersus gentem psarum et regem eius: qui multas prauias romani imperij et ipsam hierosolymam adauxerat regno suo: et percussit eo/recupavit prauias ante predictas: et restituit illas christianis: qui veri sunt filij israel. Si quidem et filium regis psarum christianum fecit: et constituit eum regem pro patre suo: ut et in gente illa barbara inuocaretur nomen christianum.

Itaque post annos aliquot regina psarum primo/ deinde vir ipse cum quadraginta milibus veniens constantinopolim/christi fides accepit. Mortuum vero quod in hac generatione migravit ex hoc seculo beatus papa Gregorius: qui inter cetera sacra opera quo profutura suis posteris reliquit: librum

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

In cronica vi. 5.

Unde archiepiscopus in cronica et Eusebii de re pace. et hiis. et triplici. et ecclesiasti.

quartum Regum. xj.

quartum Regum. 12.

brum dialogorum de miraculis san-
ctorum patrum sibi pene contemporaneorum
descripsit preuentibus illis viris ma-
gnis qui in thebaide et egypto in ge-
nibus miraculis claruere. Peruene-
rat autem vita solitaria ichoata a populo
grecoz vsqz ad latinos maxie pro-
 eo qd italicu regnu grecos latinosqz
fil possederat a dieb antiquis et fuerat
vtriqz populo regio vna cois. Nec id-
circo dico q post helia qui magna
illa miracula opatus est in terra isrl:
et successor ei ipse Helie Heliseu pro-
phetas qui obijt gnatione a iacob vi-
gesimaprima. A pmo vo parere qua
no sensere etiaz alij prophete qui ta-
lia et tam multa operarentur miracula
etsi no deessent similes qui succede-
rent eis in pfectione doctrine. Sci-
mus eni iuxta illud apli: qz signa no
fidelib sed infidelib data sunt: qua-
tin qui adhuc aut no credut aut ti-
tubant in fide in miraculis radice po-
nant quousqz eleuati in altu p spua-
lez intellectu expectatu diu fructu p-
ferant in tpe suo: vt ergo in veteri te-
stamento pcessit miraculoz et secutus
est tps scie a dieb. Bie: ita accidit
in nouo testamento a gnatione 21. Qd bñ
designatu est in petro et paulo quoz
primus pcessit in virtute miraculoz.
Secus secutus est in deitate scie: qz
uis sicut nec petrus scia nec paulus
caruit potestate signoz: ita nec pmi
tps signoz sine scia: nec tps scie oio
sine miraculis fore dicam: qz et pau-
lus signa multa fecit et petrus si no eet
sapiens pastor in ecclesia inutiliter foret.
Qd cu ita sit no absq nutu dei acci-
disse arbitroz qz copletis ab icarna-
tione dñi gionib 21. iterrogat bea-
tus papa Grego a petro diacono q
ca esset qz tales viri q miracula face-
rent ia tuc iueniri negrent sub istius
modi rone similitudinis btos petru et pa-
ulu in testimoniū pbatōis assūpsit:

et cu terminus esset distinctionis inter
vtraqz tempora illud de petro et paulo
pbare cōtigit qz beati petrus et pau-
lus an tot tpa designauerāt. Ca. 12

Azarias q et osias 22º a ia-
cob: decimº vo a salomoe
amase patri successit in re-
gnuz. Iste tm in regib iu-
da binomius fuit nec pter rone my-
sterij. Si eniz huius qrtivoluminis ad-
cor redit origo ab osie regis diebus
pcordie hº cepit exordiu. Quia eni
tps illud qd decursu est ab osia vsqz
ad chiz duplici mysterio clax est: no
frustra regē. Qia binomiu ee ptulit
vt alteru ad gestoz veterz pnuatio-
ne referat qd qde sig aliq meli ostē-
di pot qz vbis. Scribat ergo h si pla-
cet azarias p osia vt alter hic qz ibi
esse putes: quatin qui ibi locū pmi
quo ad aliqd tenuit. Hic loco 22º a ia-
cob in patru numero accipiat. A die-
bus aut hº regis pars qda de populo
israel tradita est in prate regis assy-
riorz. Sic eniz scriptu est in regu vo-
lumine. Anno 39º Azarie regis iuda
regnavit manaen filius gaddi decez
annis sup israel in samaria: fecitqz qd
erat malum coraz deo. Ad recessit a
peccatis hieroboam filij nabath q pec-
care fecit isrl. Luctis dieb ei venie-
bat phul rex assyriorz in thesa: et da-
bat manaen phul mille talēta argen-
ti vt eet ei i auxilio. In paralipome-
non aut habetur sic. Suscitauit dñs
spum phul regis assyriorz et spuz the-
glat phalasar regis assur et trāslulit
ruben et gad et dimidiā tribū manas-
se et adduxit eos in ela et aboz et ara
et fluuiū gozan vsqz in pntez diē. Et
rursuz in regu volumie de rege pha-
lasar scriptu est. Anno 52º azarie re-
gnauit facee filius romelie sup isrl et
samaria 20º annis et fecit malū in cō-
spectu dñi. Ad recessit a pctis hiero-
boam zē. In dieb facee regis israel

4º regu
15º. et 2º
para. 27

4º re. 15

p par. 5

4º re. 15

3º re. 17
18. et 4º
reg. 1. 2.
3. 4. 5. 6
7. 8.

p ad co-
rin. 14.

i actibº
aploz

in dial.

venit Theglat Phalasar rex Assur
z cepit Alion z Ahel z domū Ma-
cha z Anoe z Lades z Assor z Ba-
laath z Galileā z vniuersam terram
neptalim z trāstulit eos in assyrios.
C Secūdū hec igit accidit in ecclia
gñatōe 22^a. Suscitauit enī de^o spm̄ re-
gis arabū q per successionē nō tā re-
gni qz pñdie descēderat a Maomet
pseudo ppheta saracenoz: z pmo q
dē deuastauerūt hierosolymitanā vr-
bē z antiochiā z alexādrinā eccliaz:
deinde alias atq; alias iusto dei iudi-
cio pmittente veluti spissas segetes:
aut syluarū depssa nemora succiderūt
ita vt posset dicē alienus: vbi est de^o
eorum.

Cap. 13^m.

in Cro-
nica Ar-
chiepi
florenti-
ni et tri-
partita
hystor.

4ⁱ regū
15. cap.

Vide i
cronica
Archi-
epi flo-
rentini z
triptita
hystori.
et Euf.
de tpe.

I Oathan 23^a. a iacob 11^m. a Sa-
lomone Agarie qui z Dñe suc-
cessit in regnū. Regnavit autez
anno 2°. Facee filij Romelie: in
cuius tpiibus vt supra scripsimus: fa-
cta 2ª depopulatio a rege assyriorū.
C In ecclia vō 23^a: 11^m vō a Liberio
papa regnātibus in Italia logobar-
dis s̄b romanis pōtificibus/ Deoda-
to/ Bono agathone/ Leone/ Bndi-
cto/ Joanne/ Lanone/ Alta/ Sergio.
Justinianus cū Tyberio iperauerūt
in partibus oriētis: in quoz dieb^o sa-
racenos plurimas ecclias deuastasse
traduntur.

Cap. 14^m.

4ⁱ regū
15. 16.

codē li^o
16. cap.
Vid in
croicis
vt s̄.

A Chas 24^a a iacob. 12^m a sa-
lomone ioathan successit i
regnū. Regnavit aut in di-
ebus facee regis isrl̄ quez
supra scripsimus. Fecerūt aut maluz
in p̄spectu dñi tā achaz rex iude qz z
rex israel: augētes errores nonos ve-
teribus erroribus suis: z puocantes
ad iracūdiā deū patrū suorū. In hu-
ius aut regis diebus ascēdit rex as-
syriorū in damascū z iterfecto Rasiz
regē syrie syros trāstulit Cyrenen.
C In ecclia vō gñatione ab icarna-
tione dñi 24^a. 12^m vō a Liberio papa/

regnātibus logobardis in italia qui
in vno cōtaminātibus z affligētib^o
eā Philippus/ Anastasi^o/ Theodo-
sius/ Leo cognomēto Syrus/ z Lō-
stātinus p̄noie p̄secutor iperauerūt i
oriēte s̄b romanis pōtificibus ioāne
z alio ioāne/ Sifinnio/ Lōstatio/ gre-
gorio. Tot aut adinūctiones errorū
apud eosdē oriētales augustos z p̄e-
decessores eorū a multis retroactis
tpibus iuēte sunt pro quibus etiā ro-
mani pōtifices multa grauamina su-
stinebāt vt eos amplius eq̄nimit su-
stinē nequirēt. Sed z deus oipotēs
qui est iustus iudex tā inueteratos er-
rores/ quinimo nouos per augmētū
idicare decernēs retētas adhuc z co-
artatas circa fines suos seuientium
saracenoz dissoluit habenas: qui ca-
ptis z deuastatis ecclijs/ puintys de-
solatis totū pōdus ipetus sui p̄tra cō-
stātinopolim duxerūt. Sed z sicut in
diebus achaz ascēdit rex assyriorū in
damascū z iterfecto rasim rege syrie
syros trāstulit cyrenen: sic gēs sara-
cenoz dicimicans p̄tra gētem psaz
supatos z deuictos/ psas trāstulit in
sectā suā: ita vt ex eo tēpore saraceni
pariter dicerētur.

Ca. 15^m.

H Acusq; pseueravit regnū
isrl̄ in loco suo. Deletū ē at
sub sequēti gñatione sexto
v3 annoezechie regis iude
Sitr augusti oriētales vsq; ad p̄simi-
lē gñationez participes fuerūt roma-
ni imo ecclesiastici p̄ncipat^o ita vt ro-
mani iperatores dicerent z eēnt. Ex
hinc z regnū israel sup qd aliqñ re-
gnauerat rex dauid sic z sup iuda de-
sijt esse regnū: qz filij israel qui elege-
rant sibi regē hieroboā filiū nabath
amoti sunt de loco suo z iperiuiz gre-
corū quoad vrbē romā desijt esse im-
periū. qz atriū ingt Joānes qd est fo-
ris tēplum eijce foras z ne metieris
illudqm datū est gētibus. Duodeciz
itaq;

videhy
storiam
triptitā
Euseb.
de tpe.
cronica
Archi-
epi flo-
renti. hy
storiam
ecclesi.

4ⁱ regū
16. cap.

Vide i
cronica
Archi-
epi et
alys vt
supra.

4ⁱ re. 17

vid cro-
nicas
vt s̄.

Apoca.
11. cap.

itaq; generationibus pseueravit pri-
mus teporis cursus in ppl'o israel. &
duodecim scds. & nihilominus in ec-
clesia simul imutatio facta est. fuit tu
in primo cursu initiatio ab Abraam
in 2ª saule ut comixtis aut duplica-
tis duabus medijs gñationibus hoc
est isai & David: quatuordecim esse vi-
deatur. Cui rei nec in nouo testamē-
to decē credēda est similitudo pcor-
die.

Explicit 2ª distinctio. Cap. 16^m.

Ezechias 25^a a Jacob primus
post achaz regnavit in iuda.

Iste post dauid solus vsq; ad
se abstulit excelsa. Atq; i hoc

supra ceteros q; rem magnā fecerit
comendat. In ecclesia vō gñatio-

ne p̄similit Gregori⁹ papa & ali⁹ gre-
gorius & zacharias romanā guber-

navit ecclesiā. in quorū reuera dieb⁹
ablata sūt excelsa a domo iuda: & cal-

cantes supbia hereticorū augustinorū
spreuerūt eorū p̄ocinātū: & nequaq;
p̄auis ip̄atorū p̄ceptis inclinari vo-

luerūt: sciētes deo esse obediēdū ma-
gisq; hoībus. Si autem ea que in 2°

li^o de tribus distinctiōib⁹ prime linee
scripta sunt ad memoriā veniunt ter-

tia distinctio inchoasse ab ezechia sub
q; in horologio achaz abiit sol retro:

sum decē gradibus non sine magno
signoz euidēti mysterio. Diximus at

in eodē li^o & vt puto sufficiēter ondi-
mus aliā esse p̄prietatē distinctionis

prime: aliā secūde: aliā tertie: p̄pter
ea que i li^o eodē pro nro modulo suf-

ficiēter discussimus ondētes hoc p̄ti-
nere ad sacrū mysteriū trinitatis: ne

si hic discutiēda occurrere cōcordia-
rum seriē ipedirent. Regnavit itaq;

ezechias. 25. a iacob cultor iustitie &
veritatis. Quibus vite diebus additi

sunt quidecim anni: in qbus vt iā su-
perius diximus gñationes quidecim

designate sunt: in qbus latinorū eccle-
sie p̄cessa est qdāmō lux & vita fm q;

ezechie regi mysteria tr dem ē. Ad dā
diebus tuis quidecim annos/ sed & de

manu regis assyriorū eruā te & ciuita-
tē hanc & p̄tegā eam p̄p̄ te & p̄pter

dauid suū meū. Quare aut vrb̄s hie-
rusalē p̄tegēda p̄mittit a regib⁹ assy-

riorū iā cepant decē tribus & demoli-
ti fuerant eaz & facere filia hierusalē

minabant. Et q; simile aliqd dictū
est per saracenos in ecclesijs grecoz

seiuuncti sunt eni per eos a p̄cipatio-
ne occidentalis ip̄erij/ p̄p̄ crebra bel-

la & angustias quas passi sunt indefi-
nēter ab eis: nō iconueniēter pollice-

tur deus oipotens p̄tectionē domui
inde a regibus assyriorū. Donec com-

pleat numerus annorū: additus eze-
chie q; nimix rabies saracenorū va-

statione ppli latini p̄tegēte deo amo-
ta est quousq; cōpleat t̄ps p̄finitum

qđ designatū est in quidecim ānis/ post
quos soluēda sunt retinacula gētiū/

ad faciēdā vindictā in nationibus &
inreparationes in pplis dicēte iōāne

in li^o apocalypsis. Et ciuitatē sanctā
calcabūt mētib⁹ q̄dragintaduobus.

Nō at p̄tra solas decē tribus abiere
assyrii in dieb⁹ ezechie cū scriptū sit

de rege sennacherib q; ascēderit ad
vniuersas ciuitates iuda munitas &

cepit eas: sed neq; saracēi p̄tra solas
ecclesias grecoz cū multas per eos ec-

clesias latinoz maxie in partib⁹ afri-
ce euersas radicitus doleamus. sed

plane distat inter vtrūq; q; multitu-
dinē filiorū israel trāstulerūt assyrii i

terrā suā. filios aut iuda etsi affligere
ad horam p̄reatibus suis nō sunt tñ

eos a suis finibus amouere p̄missi.
Sic sic maxima multitudo grecoz

cōmixta fuit quōdā & est vsq; ad pre-
sens cū ppl'o saracenorū itavt lingua

eoz vtantur & moribus. Latinos vō
absorbet nō sunt p̄missi eo q; dñs p̄-

texerit latinā ecclesiam a furore ip̄soz.
haud dubiū q; pro glia christi sui: ne

4ⁱ regū
18. cap.

i croni-
cis vt ē

Actu. 5.

li^o 2° tra.
p. c. 26.

4ⁱ re. 16
et isa. 38

apoca.
11. cap.

i croni-
cis vt ē

Apoca.
11. cap.

4ⁱ re. 18

4ⁱ regū
17. cap.

ps. 103

forte dicant in gētibus vbi est deus eoz. Erit autez hoc vsq; ad tempus illud qđ zprope est de quo dicit psal-

ps. 103.

mista. ¶ Posuisti tenebras z facta est nox in ipa p̄trāsibūt oēs bestie sylue.

Zuc. 22

Et in typo corporis sui dñs ipse: hec est hora vestra z potestas tenebrarū.

li. 2. tra.

p. c. 25.

z ifra

¶ Et aut redeamus ad cursuz p̄cor- die a quo aliquātulū digressi sumus memorari debemus dixisse nos in 2º libro/ z luculētissime demonstrasse/ qđ Ezechias qui in numero patrū 25º/ est a Jacob: ita in numero iudicuz z principū 24º iuenit/ vt si lineā patz sequi volumus oporteat fieri recapitulationē ab Asa rege iuda fm qđ sol reuersus est decē lineis in horologio Alchaz. Quia vō decē earūde gñati- onuz assignatā cōcordiā fore liquet: ita eas iterū numerari oportet ad p- ficiēdū sepe scriptū numez/ vt tñ nō sit exigēda cōcordia operū z gestoz iter has z illas que cōueniūt cuz eis de testamēto nouo: qđ decē gñatiōes bis scripte apte in; opibº cuz viginti cōcordare nequirēt. Al 20º ergo 6º ge- neratione vsq; ad 35ºm nō est oio exi- gēda cōcordia nisi in numeri eq̄lita- te/ vt ostēdant decē gñatiōes ipe ad dīte de clemētia sub testamēto nouo z nihil pene cū ceteris h̄e cōe. Inde est qđ eisdē cōpletis reddita gñatiōi- bus suis fm qđ in locis suis cum ad ipsa venerimus ostēdef. Ita vō in oi illo t̄pis spatio regnātibº regibº im- peratoribº frācorū qui satis benigne tractauerūt successores Petri respe- ctu alioz tēporū optata diu pace ro- mana est potita ecclia: vt merito itel ligi posset cōpletū esse spūalr in ea il- lud Isae vaticiniū qđ ait Dñs Eze- chie. Addā diebº tuis quindēcim an- nos/ sed z de manu regis assyrioz li- berabo te/ z ciuitatē h̄ac z p̄tegā v̄z bē istā p̄pter Dauid seruū meū. Sig- dē ex eo tpe quo sedit Petrus rome

4º regū
20. z ifa.
38. c.

post paganos Guādali z Bothi: post gothos Lōgobardi ceteriq; heretici vix ad horā z momētū ab ifestatiōe ecclie quieuerūt: ita vt qñq; vltia ne- cessitate coacta pioz principū frāco- rū postulareť s̄sidiū/ z sp̄retis Lon- stātinopolitanis Augustis qui z ipsi nō defēsores erāt/ sed s̄buerfores ec- clie ad illoz cōfugeret patrocīnatuz. Igit s̄ p̄fato t̄pis spatio vt cūq; reg- euit ecclia. Sane eo cōpleto non va- lēs iniquus mūdus coercē diutiº in i- quitatē suā: misit iterū cōtra miseraz Italia p̄pugnatores suos/ vt ablata iterū z iterū pace de terra mutuis se gladijs christiani trūcarēt. Qđ vide- licet malū ichoatū est a Normannis qui pro eo qđ visi sunt inuasisse iperīuz facti sunt Theotonicis odiosi. Ex qđ rū mutua inimicitia z lōga de regno cōtētiōne actū est vt nauis petri mei dēs in bithalassum dū se fm deū ha- ud dubiū qđ faciētibº culpis nr̄is a neutra parte explicare potuit manē- te fixa proza puppis soluta est a vidē- ti. Sed de hoc in sequētibº nūc rede- undū ad ceptū iter vt singulis in su- is locis ordinatius inotescāt. Por- tet aut nos decē memoratas gñatio- nes pōtificū romanoz/ z frācorū p̄n- cipū chronica p̄nti opī annotare: ne videamur assignationē ipsarū gñati- onū qđ aliter sit qđ dicimus silētiō p- terire. ¶ In pº gñatiōe p̄fuere ecclie romane/ Stephanus/ Paulus/ Lō- stātinus. Stephanus in diebº Pipi- ni z Caroli regū frācorū. ¶ In 2º Ma- drianus z Leo per annos aliq̄t i die- bus sup̄ascripti caroli qui postea fa- ctus est iperatoz. ¶ In 3º idem Leo/ Stephanus/ Paschal̄is/ Eugenius Galētinus/ Gregorius: z in diebº ca- roli iperatozis p̄ni/ z in diebº Lodo- uici filij eius. ¶ In 4º Sergius/ Bñ- dictus/ Nicolaus/ Stephanus/ Ma- drianus in diebº Lotharij z Lodo- uici.

viđ cro- nicā ar- chiep̄z hystori- am trip- titā z ec- clesiasticā z Euse- biū cesa- riēsez d tpe.

Act. 27

In cro- nicis. et. hystori- ut s̄.

uici. C In 5° Joānes/Adrian^o/Stephan^o/Forinosus/Wo-
nifacius/Stephanus/Romanus/
Theodorus in dieb^o Caroli 2ⁱ et La-
roli 3ⁱ. C In 6° Joānes/Widictus/
Leo/Christoforus/Sergi^o/Anasta-
sius/Lado/Joānes/Leo/Stepha-
nus. In dieb^o Lodouici 3ⁱ et Beren-
gari pmi et Berengari 2ⁱ et Agonis.
C In 7° Joānes/Leo/Stephanus
Adrianus/Againt^o/Joānes. In di-
ebus Lothari 3ⁱ/Berengari 4ⁱ et Al-
berti filij eius cū ipso. C In 8° Widi-
ct^o/Leo/Joānes/Widict^o/Bon^o/
Bonifacius/Widict^o/Joānes/Jo-
annes. In diebus Othonis pmi et
Othonis 2ⁱ et Othonis 3ⁱ. C In 9°
Gregorius/Joānes/Syluester/Jo-
annes/Joānes/Sergius/Widict^o
In dieb^o Othonis 3ⁱ et Henrici pmi.
C In 10° Joānes/Widict^o/Sylue-
ster/Gregorius/Clemēs/Damasus
In dieb^o suprascripti Henrici et Lo-
radi et Henrici 2ⁱ. In hijs gñationib^o
cōparatione alioz tēporū fuit roma-
na ecclia in q̄te/quis filij carnis p-
sequant^{ur} eos qui sū spiritū nati sunt
ob hoc nec in ipsa qualicūq; pace: pa-
ce dei filij h̄re potuerunt: q̄ quo ipsi cō-
cupiscūt aduersus filios carnis et fi-
lij carnis cōcupiscunt aduersus eos.
Sed ad hoc saltē tēpus illud pacem
h̄re visum est: q̄ vsq; ad t̄pa fr̄aco-
rū post paganos vt iam dixi gothi: post
gothos lōgobardi p̄secuti sūt ecclia
dei querētes in ea s̄uertē piā fidē et
explātare germē eius de terra uiuen-
tiū. Eisdē autē regnātib^o deletū est pe-
nit^o regnū lōgobardoz a quo ifesta
bafecclia p̄stituto sibi a deo fmio quē
pteriri nō poterat. Sed et gēs idoma-
bilis saracenoz multis et crebris pli-
is hac illacq; cōtrita etsi nō potuit a
fr̄acis penit^o supari: absorbē tū pro-
libito sanctā ciuitatē p̄tegēte eā dño
nō estysquequaq; p̄missa. Permite

ret autē eā etsi nō cōterē calcare tū cū
cōplet^o fuerit numerus gñationū de
signat^o in quindecim annis additis
Ezechie. Quia v̄o retrogradatio so-
lis q̄ facta est in decē lineis: iter decē
p̄cedētes gñationes: et quinque s̄se-
quētes distare in aliquo designabat.
Oportet nos quoq; qui et loquimur
hec distinguē iter istas et illas. nimi-
rū q̄ in israel decē in solio gñationū
numero in istis rerū gestarū et operū
cōcordia manet. Etenim cōpletis in
spiritu decē lineis de quib^o diuti^o dis-
putauimus ad solitū sol redijt cursū:
et iā aduersperascēte die mutat^o est oī-
modo status mūdi. Et quidē s̄m or-
dinē genealogie declusis post Eze-
chia gñationib^o decē/illas dico que
designate sunt in decē gradib^o hōro-
logij Achaq; repetēda eēt linea patz
a Adanasse filio Ezechie. Sed quo-
nā ab Ogia vsq; ad trāsmigrationē
babylonis: imo vsq; ad Chistū du-
plicē esse diximus lineā genealogie/
et duos reges qui manēt extra seriez
genealogie ioachaz. f. et Sedechiam
amittēdos esse numero alioz regūz
apta quedā ipsius p̄cordie exhibitio
cogit ita accipiēdas eē credim^o in se-
rie cōcordie vtrāq; gñationes ipas
quatinus in assignationē noue linee
que icipit ab Ogia teneamus Adan-
assen et ammon omittētes ioachaz
et sedechiā. In veteri autē linea que i-
cipit ab Adam omittētes manassen
et ammon/teneamus Joachaz et se-
dechiā statuentes singulos in or-
dinibus suis. Cap. 17°.

Item 28ª gñatiōe a Jacob regna-
uit Josias Rex pius et iust^o: qui
sū eā lineā que descēdit per in-
dices ab eodē Jacob 36°. Quo
regnate sup iudā et adhuc vniuerso
populo in p̄speritate manēte exorsus
est Hieremias p̄phetare cōtra hieru
Hieremias. p̄
salē: et annūtiare vniuersa mala que

4ⁱ regū
20. 21a.
38.

4ⁱ regū
20. 21.

4ⁱ regū
23. 24.

4ⁱ re. 22

passurus erat ille populus pro peccatis suis ab exercitu chaldeor. Sz qz duplicē eē diximus poris lineā testamēti: oportet nos iudicū z regū nomia in hoc loco notare/ vt eē Josias 36° sine cunctatione credat. Est autē hor primus ipse Jacob. 2° Joseph. 3° Moyses. 4° Josue. 5° Othoniel. 6° Aiorh. 7° Belbora. 8° Sedeon. 9° Abimelech. 10° Thola. 11° Jair. 12° Jepte. 13° Abessa. 14° Abilon. 15° Abdon. 16° Sanfon. 17° Beli. 18° Samuel. 19° Saul. 20° Dauid. 21° Salomon. 22° Roboam. 23° Abiam. 24° Afa. 25° Josaphat. Deinde secute sunt. 10. supra gñationes que simul cū supioribus faciunt. 35. quorum ista sunt noia. Jorā/ Ochozia/ Joas/ Amasias/ Oasias/ Joathan/ Achaz/ Ezechias/ Manasses/ Amō. Noli aut miz ducere qz Ezechias q in linea patrum est vīgessimusqntus. z in nouo testamēto sicut supra mōstrauimus p cordiā suā hēt. Sic sicut z qdam alij altero ordine scripti sūt z ob aliud qz alia est vt iā scripsimus ratio lineę que descendit per iudices z alia que descēdit per patres fm qz z lucas variā ptulit a mattheoyt per geminā cause rōnem alia eē itelligat persona filij alia psona spūs sancti. Igit iofias qui genuit filios in trāsmigratione babylonis fm lineā que descēdit per iudices. 36° est in ordine rectorz z ipse percussus est a rege egypti eunte ptra regez assyriorz. Et qm de regibus egypti in diuersis locis hmoi voluminis mētio dissimiliter facta est: opz nos aliq de eis in h loco notare. Sigdem ab ipo pncipio pharao rex egypti habuit cōflictum cum Moysē z Aaron z submersus est ipse z ppls eius i mari rubro. Deinde in dieb^o roboā regis iude ascēdit sesac rex egypti in hierusalē z abtulit thesauros domus dñi z thesau

ros regios z dñat^o ē filioz iuda/ dicēte de eis dño: nō disperdam eos. Ba boqz eis pauxillū auxilij non stillabit furor meus sup hiersez p manū sesac verum tñ seruiēti ei vt sciant distantiā fuitutis mee z fuitutis regni terraz. Nouissime aut pharao nechao rex egypti ptra regē assyriorz z pcusit iofia regē iude obuiāte sibi. z dñatus ē ad tps filioz iuda z humiliavit hierusalē. Sic at pstat oino qz regnū illud iudeorz assimilātū regno egypti absortū est a romanis z qz i diuersis regib^o egypti diuersor regna hominū designātur. Nec mixtū. Sicut eni significatū sare a pñ^o ecclie vsqz in finē accipiēdū est. Licet ipa ecclia mutata fuerit de gēte in gētez: vt potius ppagata z dilatata ita significatuz Agar egyptie multo tpe pdurat. Namiz qz nō solū in aduētū dñi primo reprobatio facta est carnaliū iudeor: vex ē in 2° futura est carnaliū chustianor. Sicut tūc ingt Apostolus: is qui hz carnē natus fuerat pse quebat. eū q fm spūz ita z nūc. Cū igit israelite significāt filios spūales tā de pplo iudeor qz pplo gētili pgenitos: ita egyptij carnales oēs q in fi de vī dei sine cā glie gliant dsignāt. Porro chaldeiz filij babylonis eos qui nō solū carnales sunt: vex ē in similitudinē bestiarz z gētiū que ignorant deū absqz viscerib^o misericordie gaudent in humani sanguinis effusionē: ita vt illoz imanitas gētiū qqz ferocitatez excedat. Igit pharaonis regno prio regnū iudeor assimilātū est. Regnū pharaōis cuius filiā salomō accepit in vxorē/ regnū pstatino politanū qd creatū ē a pstatino augusto cuius filius pstatius arrianus dīmicans ptra verā fidē z sanctā nicēnā synodū altez se sesac in ecclie catholicę psecutionē exhibuit. Sili mō z valēs ipator z alij multi q nō poterant

Uib. 8.
li^o 2° tra
cta p. c.
26.

4ⁱ reg.
8. z se
quētib^o

Luc. 3.
mat. 1.

4ⁱ reg.
23. ca. z
2ⁱ para.
lipo. 35.
Exo. 5.
z sequē
tib^o z
14.
3ⁱ regū.
14. z 2ⁱ
parali.
2. c.

4ⁱ reg.
23. z 2ⁱ
para. 35

Gen. 16.
21.

Gal. 4.

3ⁱ regū.
3. c.

i cronī.
cis vt 8

3° regū.
11. 12.

rant subesse spūi eo q̄ carnalr sapie-
bant. Et notādū q̄ quēadmo dū rex
egypti sesac fouit ⁊ manu tenuit hie
roboā fugiētē a facie salomonis qui
facturus erat diuisionē inter domū
iude ⁊ domū israel. Ita ipatores cō-
stātinopolitani fouerūt epōs cōstāti-
nopolitanos a facie pōtificū romāo-
rū: donec facerēt ppetuū scisma iter
grecos ⁊ latinos. Sane vltimum re-
gnū egyptioꝝ q̄ ascribit nechaoni
assimilatū est regno gentis frācorū:
que viriliter pugnavit contra no-
uos assyrios hoc ē saracenos cui suc-
cessit ad extremū iperū alamanorū:
q̄ regnū a regno francorū deriuatū
agnoscitur. Cū utiq; Conradus qui
impauit post henricū successorē ter-
ty othonis natione francus fore no-
scaf. Ita miro mō cōmixtio q̄dam fa-
cta est inter regnū ⁊ regnum vt vix
discerni queat iter pcedētis finē ⁊ ini-
tium subsequētis. Verū q̄ necha-
rex egypti ⁊ iohā. 36ª iacob expu-
gnauit. ⁊ iohā. 37^m priuauit regno
sbtituens fratrē eius pro eo. Viquet
q̄ oēs reges ⁊ ipatores qui regna-
uerūt in populo latino vsq; ad trige-
simā septimā gñationem regibus
egypti assimilati sunt. Ceteri qui se-
cuti sunt eos regibus babilonis.
Que cum ita se habeant ⁊ pset mo-
dis oibus q̄ regnū babilonis pces-
sit regnū egyptioꝝ: regnum vō egyptioꝝ
regnū hierusalē. qd est q̄ econ-
uerso post regnū dauid ⁊ filioꝝ eius
prenauit rex egypti cōtra hierusalē.
⁊ ad vltimū rex babilonis: nisi q̄ si-
cut per filiū dei actū est vt ⁊ tenebris
fidelis populs veniret ad lucē: ita ap-
propinquāte filio pditionis de luce
pro peccatis suis captiuē ad tene-
bras: vt fm illud ppheticū. Egres-
sus de ciuitate abiit in regionē ⁊ ex-
inde ducā vsq; ad babilonē. Quo
circa cōsiderari oportet diligentius

non esse in hīs tribus populis intel-
ligēda pprietas populorū: sed vnus
vt ita dicam populi varietates fm q̄
ait: aut gratia Jesu ch̄risti discernit i-
ter bonos ⁊ malos: aut diuersitas de-
lictōꝝ inter malos ⁊ bonos. Et hoc
quidē a pncipio vsq; in finē. Vex q̄
verum esse cōuenit qd veritas dicit.
abūdabit iniquitas refrigescet chari-
tas m̄storū. ⁊ illd apli. In nouissimis
diebus istabūt tēpora piculosa quis
nō videat tm differre inter tēpora ec-
clesie prima media ⁊ vltima idest in-
ter hoies primi tēporis medij ⁊ ex-
tremi: q̄tum inter regnū hierusalem
egypti ⁊ babilonis. Qd si vel pri-
ma tēpora dedere aliquos malos ex-
trema bonos: nonne ⁊ hierusalem
fuerē aliq mali ⁊ in babilone boni?
Sed qd generale est tenere puenit ⁊
hic ⁊ vbiq; in regula mysterioꝝ. At
igit fm hanc regulā loqr qd loquor.
Sicut populus israel qui aliqdo re-
gnare cepit in hierusalē traditus est
processu t̄pis i manu regis egypti ⁊
ad vltimū regis babilōis. Ita ch̄ri-
stianus populus qui tpe syluestri pa-
pe frui ceperat q̄ feliciter ecclesiasti-
ca libertate: appropinquāte iā mūdi
fine cū incremento vitioꝝ p tuēda li-
bertate ipsa de qua se dolet ppeti de-
trimētū multa discrimina passus est.
Cū ergo ascendit pharao de terra
sua vt pugnaret ptra assyrios dño se
mittente cōtra eos: ad gentē franco-
rū ⁊ alioꝝ qui morant circa eos re-
ferēdū est. qui moti ais aduersus sa-
racenos qui ex lōgo iam tpe trāsito
mari iuaferant siciliā ⁊ alias insulas
maris quiq; maritimas ciuitates ca-
labrie ⁊ appulie ⁊ etiā cāpaniā: cre-
bris isultibus ipugnabāt cepūt egre-
di ⁊ terra sua: ⁊ tanq̄ pparaturi sibi
iter appuliā expugnare. Sicut antez
rex Josias lz alias bonus esset ⁊ iu-
stus non credidit nechaoni q̄ a dño

mat. 24
2^a ad Ti
mo. 3.

4° re. 23

in Cro-
nica Ar-
chiepi
florenti-
ni et tri-
partita
et Lus.
de tpe.
2^a pa. 35

Mich.
4.

mitteret: et ob hoc dimicans protrahe
cōtritus est ipse et exercitus eius. Ita
leo papa quāvis vir esset vite venera-
bilis et laude dignus nesciens tamen con-
siliū domini in hac parte: et quod con-
tra hostes fidei sic postea claruit mit-
teret ascendit cum exercitu contra eos
a quibus denictus est ipse et exercitus
eius. Neque enim vulneribus cordis sui
potuit eorum quos ad bellum perduxerat
non videre ruinam: aut iacula detrahentium
sibi: et ignorata tamen iudicia dei non
sentire: aut non sentire se moveri a ta-
li temeritate ne ultra sibi aliquid attēta-
re presumere. Sustinuit enim decete-
ro volēs nolēs principari illas et patri-
monio sancti petri facere quod vellent: im-
mo quod permitteret Deus in cuius po-
testate sunt et omnia regnorum iura. Benig-
us et in sequenti generatione que respicit io-
achaz quod sine consensu imperiali electus
est Gregorius 7mo in romanum pontifi-
cem obsessus ab imperatore idem papa scri-
bitur: et de Salernum. In cuius locum idem im-
perator substituit Gilbertum ravenatensem
episcopum: vocavitque eum Clemētem. Cō-
pleta est autem in hoc facto similitudo rei
que accidit regi ioachaz quem rex egyp-
ti amovit a hierusalem ne regnaret in ea
et substituit ei Joachim fratrem eius pro
eo. In cuius diebus ascendit Nabucho-
donosor rex babilonis protrahe hierusalem
et cepit regem ioachim et factus est Joa-
chim servus eius: qui tamen postea rebel-
lauit contra eum et excussit cervicem suam
mandatis ipsius. In simili quoque genera-
tione venit rex Heric in urbem et cepit.
Paschalis papa in ecclesia sancti petri
et tamen accepto privilegio ab eo latus in
uito et coacto de investitura ecclesiarum re-
cessit. Quo recedente fregit idem papa
pactum illud servitutis quod firmaverat
privilegio: et facta ut dicitur excoicatione
evacuavit privilegium ipsum quod coactus cō-
cesserat dicens non debere aliquem hinc vi-

gorē quod potēs in potētia sua per ter-
rorem extorserat. Defuncto autem ioa-
chim regnavit Jeconias filius eius
pro eo. Hunc amovit rex babilonis a
hierusalem et duxit in babilonem: Sede-
chia vero patruus eius constituit regem pro
eo. Fuit autem iste sedechias filius iosie
homo pessimus et iniquus. Ubi et il-
lud diligentius notari convenit: quod instan-
te tempore confusionis confusum est regnum
iuda: ut non finem ordinis et rationis ge-
nerationum regnaret ipsi reges: sed tamen
frater tuus nepos tuus patruus veluti coi-
ter duo et duo. Sic et in ecclesia confusio
quedam facta est occasio principum mu-
di: de quorum viribus scismatici homines
presumpsere: ita ut aliquando tam indece-
ter quam illicite duo et duo: sed eodem tem-
pore viderentur coascendere ad papatum de qui-
bus stupefacti populi diutius dubita-
rent: et prout partes hominum propria senti-
rent: et quāvis unum duorum catholicum alte-
rum scismaticum fore constitueret: non ideo
tamen quod sic accidit a concordia vacat: quod et
quod ibi vivente adhuc ioachaz regnum
obtinuit ioachiz: aut convivente iecho-
nia seu ioachim regnum obtinuit sede-
chias: sic divina voluntate accidisse
credendum est: ut tamen quod sic accideret
ut videlicet reges gentium constitueret
reges in populo dei peccata populi me-
rerent. Igitur quinque iste generationes
extreme veluti pro una magna genera-
tione accipienda sunt: et non tam ordo re-
rum quam ipse res in concordia manet: ut cō-
fusio earundem rerum confusionem totius mu-
di doceat advenisse. Summa itaque cō-
cordie istarum generationum illa est qua et
ibi regem babilonis pugnasse legimus
protrahe hierusalem: et hic romanos imperato-
res protrahe libertatem ecclesie. Et quod ibi ali-
qui regum iuda obedirent ei: et rursus re-
nitentes et stare in libertate sua persistina
regis egypti viribus nisi sunt. aliquis
itaque egressus est ad eum ducendus cum
ipso in babilonem. Hinc aliqui romano-
rum

4^a re. 23
4^a regū
24.
ut s. 24

4^a regū
23. c.
in chro-
nica Ar-
chiepiz
tripitira
et Euse.
et tpe et
ecclesiasti-
ca
4^a regū
23. c.

4^a regū
24.

4^a regū
23. 24.

4^a regū
24. 25.

rū pōtētiū aliquādo inclinati sūt ⁊ af-
fenserūt iperatorib⁹: aliquando viri
bus aliquorū pncipū adiuti eisdē vi-
riliter restiterūt. Aliqui oīno decreue-
rūt humiliari sub potēti manu eorū ⁊
agere pacifice dies suos. Quoniam vō
⁊ in tenebrosō aere videmus aliqd i
enigmate nō est inutile: ⁊ in ipsa p̄su-
sione rex cōfise qd cernere nō infru-
ctuosum: faciēda est adhuc recapitu-
latio a iōsiah vt assignatis hincinde ge-
nerationib⁹ ad finē suū nūerus q scri-
ptus est dirigatur. Cap. 18.

Iosiah rex qui sū lineā pa-
trū. 28° est a iacob: sū lineā que
descēdit p iudices. 36°. 17° a da-
uid regnavit in hiersem ⁊ genu-
it filios in trāsmigratiōe babilonis.

mat. 1. Etenī 13° anno quo regnare ceperat
sup iudā exorsus est hieremias pro-
pheta pphetare captivitatem plebis
sue ⁊ annūtiare ruinā hierusalē hac
p cā ab eodē rege qd reliquū ē t̄pis
in trāsmigratiōe reputat dicēte euā-
ge. Mattheo: Iosiah at̄ gēuit iecho-
niā ⁊ fratrē eius in trāsmigratiōe ba-
ylonis. Predixit aut̄ hieremias ca-
ptivitātē hiersem: nec minus excidi-
um babilonis ⁊ vtrūq; in paucis
annis cōsumationē accepit. Perse-
ueravit enī idē hieremias vsq; ad ex-
cidiū hierusalē oīdens cōpletum qd
ipse p̄dixerat ⁊ nec sic potuit cor po-
puli ad lamenta cōverti. Cap. 19.

cap. 50. **I**n ecclia vō generatione. 36° ve-
nerabilis leo papa romanā re-
xit eccliam ⁊ post ipsuz Victor/
Stephanus/Bēdictus/ Nica-
laus/Alexāder. Pugnavit aut̄ Iosi-
as ptra regē egypti ⁊ supatus est ipe
⁊ exercitus ei⁹ ab eo. Pugnavit leo
papa contra normānos ⁊ simile in
fortuniū passus est. Abultū post h iō-
sias cōmēdat p̄conijs nec minus ve-
nerabilis leo papa q ⁊ ille p̄amina-
tū tēplū a suis p̄decessoribus emen-

davit. Et iste romanā eccliaz que de
testando vt dī scismate nō lōge ante
sedata fuerat ad ea que honesta sunt
reformavit: ⁊ in ea vsq; in finē lauda-
biliter vixit. A dieb⁹ iōsie regis hieremias
vt diximus pphetare exorsus
est: ⁊ a diebus leonis papa cōpleri ce-
perūt per p̄cordiā v̄ba hieremie nec
desinūt cōpleri vsq; ad p̄sens tēpus
quousq; reedificentur muri hiersem
p̄eēte tamen iudicio fornicarie ba-
ylonis. Cap. 20.

Ioachā. 37° rōne sup̄scripta a
Jacob: iōsie p̄i successit i reguū
⁊ trib⁹ tū mēsisbus regnavit in
hiersem. Amovit eū appē pharao ne-
chao ⁊ ductus est in egyptū: ei⁹ ad
huc vivēte in egypto substitutus est
Joachim. C In ecclia vō gñatione
37° Gregorius papa romanam rexit
eccliam: ⁊ post i p̄z Victor ⁊ vrbano.

Quo v3/ Gregorio papa ducto saler-
nū a duce normānoz: vsurpavit ca-
thedrā pōtētiālē Gilbert⁹ archiep̄s
rauēne noians seip̄z clemtē. Ca. 21.

Ioachim. 38° in numero p̄latoz
sitr cessit ioachaz ⁊ 11. annis re-
gnavit in hierusalē. Corā hūc
ascēdit rex babilonis ⁊ factus
est ioachim fūus eius qui tū postea
rebellavit ⁊ noluit illi esse subiectus.

C In gñatione quoq; 38° venit rex hen-
ricus in vrbē: ⁊ cepit papā paschalē
in ecclia sancti petri ⁊ tādū illū ⁊ ali-
os multos cū eo tenuit in custodia p
iuestitura eccliaz donec extorqueret
ab eo p̄uilegiū per qd posset euacua-
re libertatē ecclie. verūtū hoc factuz
nec ipe papa nec ecclesia sustinuit pa-
tiēter: qd qd papa fecerat coactus vi-
gorē p̄stātie nō hēbat. Cap. 22.

Iechonias. 39° rōne sup̄scri-
pta regnavit post p̄ez suū iōa-
chiz in hierusalē tribus mēsisb⁹
⁊ ductus est cū magna pte ppli
i babilonez. Sedechias vō patru-

hierem. p̄

4re. 25

in chro-
nica Ar-
chiep̄i
florētī.

4ⁱ regū
23. 24.

in chro-
nica ar-
chiep̄i
Euseb.
3 tpe et
triptita
⁊ ecclī.

4ⁱ regū
24.

as eius substitutus est a rege baby-
lonis vt regnaret in hierusalem z. 11.
annis regnauit in ea. Facta ergo di-
uisione populi in dieb⁹ iechonie ps
vna ducta est in babylonem z pars
altera remansit in hierusalem. C In
ecclesia quoq; generatione 39^a / fa-
ctum est magnum scisma in ecclesia
occasione octauiani z pape alexan-
dri z alyis translatis ad partem im-
peratoris. alyis seruatiibus liberta-
tem ecclesie.

Cap. 23^m.

Sine gñatiōe qdrageſima. scā ē
pax iter impatorē z papā alexā
drū z annuit ei pacifice tenere
papatū rogans ut eadē pax fir-
ma z icōcussa oī tpe pmaneret. Per
seuerauit aut pax eadē relis dieb⁹
ipsi⁹ pape: q cepit iter iſtingi i dieb⁹
pape lucy maxieq; Urbārita vt i die
bus eius supra modum z supra vi-
res angustiaſſetur ecclesia. Utrum
autem huiuscemodi occasione amī-
ſerat aliquid ecclesia de libertate ſua
apud filios babylonis noue videat
ipsa que nouit melius quid patiaſſet.
Hobis autem ſuſpendendū ē iteri do-
nec pleni⁹ illuſceſcat vtz meli⁹ fuerit
reſiſtē an pati donec ſic⁹ bone z ſic⁹
male de ſuo ſine itelligant: ne forte z
hoc ipm a nris exigat delictis vt nō
liceat nobis ipune agē q meli⁹ eē ſci-
mus: ſz tabeſcam⁹ z erubeſcam⁹ in
inigtatibus nris. Plerūq; enī z hoc
accidit ex diſtincto iudicio vt illd qd
plati bonū eē ſentiāt nō poſſint agē
ſine magno piculo ſbditoz. z q ma-
lū eē nō dubitant multis pueniat ad
ſalutē. Ubi ſi venialis ē culpa tolerā-
da ē poti⁹ qz vitāda: z ſi ſine flagellis
nequeāt ptraſire dicēte aplo qbuſdā
quos ſciebat eē iualidos ad pugnā-
dū. Reuertimini in idipm ne tentet
vos ſathanas pp incōtinētā veſtrā.
Hoc aut dico nō ſm impiū ſz ſm in-
dulgentiam.

Cap. 24^m.

VSq; ad pntē diē z locū pē-
expta vt ita dicā ſittora na-
uigantes ſecuro remigio iē
fecim⁹. Almō cauti⁹ ē agē-
dū: z ide circūſcripte reliquū itine-
ris pagēdū: vtpote qui nō p cognita
nauigare icipim⁹: etli velut e vicino
cōſcripta: qz nimiz aliud ē audita re-
ferre: aliud viſa q̄uis eque ex deo ſit
vtrūq; poſſe. Illud aut lectorē mōdo
z maxie i legēdis hystorijs z notā-
dis annoz numeris ſtudioſum: vt ſi
forte i diſtictiōe pōtifiū z impatorū
aliqd p gñatiōes ſingulas inuenerit
corrigēdū qd ex corruptiōe multimo-
da chzonicaz accidīſſe poſſe ū nego.
libez ſit ei pie tū z veracit⁹ z menda-
re. ne forte ſicut ego i diuerſis diuer-
ſa repperi: ita accidē potueri: vt ad
ſummā vitatis venire nequeri: pſerti-
cū ū fuerit mihi cā pſonas z pſonas
diſtinguē p metas ānoz: ſz ſub ſingu-
larū noib⁹ pſonaz geſta cuiuſq; tpiſ
designat. C S; de nra tpiſ hui⁹ an-
guſtia quā a dieb⁹ vt iā dixim⁹ leōis
pape z hērici theotonicoz regis tole-
rātes portam⁹ illud qd nobis ppriū
eſt ſilētio nō expedit pteriri: imo nec
ſine cordis gemitu z dolore pferre
hieremie increpatio: q peccata iudeo-
rū enumerat i nos q chziani dicimur
z nō ſum⁹ redūdāt: qui educti de ter-
ra egypti hoc ē de pnti ſcſo neq; uel
etiā i pūb⁹ nris aplis de ſynagoga iu-
deoz: adducti ſum⁹ ad terrā carmeli
terrā vt vere dī: lacte z melle manā-
tē: z idurauim⁹ ceruices nras vt ne-
qui⁹ opemur qz gētes q ſunt i circui-
tu nro: ita vt nulla iter nos z paga-
nos: imo magna ſit diſia. vbi. n. lis?
vbi fraus: niſi iter filios iuda: niſi i-
ter clicos dñi: vbi ſelus: vbi ambi-
tio: niſi iter clericos dñi? Ergo neces-
ſe fuit vt iudiciū icipet de domo dñi
z ignis egredereſ a ſanctuario ei⁹ ad
cōburēdū illud vt videāt z recogni-
tēt/

Hier. 2.
z pluri-
b⁹ alijs

Eſe. 9.

i cron-
cis vt s

Uic cro-
nica do-
mini an-
tonini
Archie-
piſcopi
florenti-
ni z tri-
pitā z
Eusebi-
um dē
pore z
ecclesia
ſticā hy-
ſto.

Diere.
24.

p' ad co-
rin. 7.

tēt/z itelligāt ceteri/qd futuꝛ sit sup
se/si de peccatib filijs nō idulget/z
eos q vtrūq; vbu ei audiūt/nō exau
dit. Gerūtū/o vos elici/vias pus de
flete ruinas/z miseriā mētis vie le
uatis in rama vocib deplorate. Nō
vīm ē cōponere elegos/nec dictare
lamēta/tū vt sciatis pūtiāl pmerē q
vobis hieremias de q z loqmur/aū
tot secula pparauit. Cap. 25.

Quo modo ingt sedet sola
ciuitas plena pplo? facta
est qñ vidua/dña gētū/
pnceps puitiāz facta est
sū tributo. Nō hierlem
illa frestis q fuit quōdā regibus
terre ipa parit cū filijs/dña gētū fo
re legis z pnceps puitiāz. Sz ecclia
petri/imo chīi/q i dieb cōstātini au
gusti pstituta fuit dña toti mūdi. Sz
heu q aliqñ erat plena/mō vacua ē.
qz z si plena vī ēē pplo ēt nūc/non
tū suo pplo/sz alieno. nō filijs suis/q
sunt ciues celestis hierlem/sed filijs
babylonis. An/qz oēs dūr chīiani?
Quid. n. pdest nomē vbi n ē effect?
Sz z illd qd sequit: scā est qñ vidua
dña gētūm/nō vacat a fili itellectu.
Nō. n. ait scā est vidua/sz qñ vidua.
Qz z si sint singlis locis pstituti epi
aut pauci sunt tū aut fere nulli/q se p
bātes eē pastores morib opponāt
lupoz. Querit vnusq; qd suū ē/nō
qd iesu chīi pascūt iuxta illd ezechie
lis semetipos nō oues. Et sicut scri
ptū ē in isaia ppheta. pncipes eius i
obedientes socy furū. Dēs regrunt
munera sequūtur retributōes: pupil
lo nō iudicāt z cā vidue nō ingredif
ad eos. ver ergo facta ē quasi vidua
domina gentiū. vere princeps pūti
arum facta est sub tributo. vt auri/
z non delicti. Inde est q non inue
nitur qui consoletur eam ex omni
bus caris eius. inde est q z amici
eius spreuerunt eam: z facti sunt ei

inimici. qz dignū profecto est/vt pa
tiatur iniuriam qui facit iniuriā crea
tori. Nam z illud exigentibus cul
pis iam ex parte non modica com
pletum cernimus / qd sequitur ibi.
vie syon lugent/eo q non sit qui ve
niat ad sollēnitatem. Et illud/ptñ
peccauit hierlm propterea instabilis
facta est. Omnes qui gloriificabant
eam spreuerunt illam / qz viderunt
ignominiam eius. verum hoc totū/
sicut z cetera que ibi scripta sunt/
imputandum est inertie sacerdotum
qui consolātur eam dicentes. pay/
pay/cum non sit pay. de quibus di
citur prophete tui viderunt tibi falsa
z stulta/nec aperiebāt ignominiam
tuam/vt te ad pñiam prouocarent.
viderūt autem tibi assumptiones fal
sas/z abiectioes: de quibus sane
sacerdotibus in sequētibz dicitur.
quo modo obscuratum est aurū mu
tatus est color optim: dispersi sunt
lapides sanctuarij in capite omniū
platearū? Etenim ordo ille qui pro
claritate sapientie dici poterat aurū
modo obscuratum est/z rursus ve
lut in nigrum plumbum. Et hī qui
quasi lapides preciosi/contineri cō
sueuerunt in clauetro cordis/modo
percurrentes vias latas dispfi sūt in
capite oium plateaz/disponētes ex
teriora negocia/dirimentes cās z li
tes iudicioz non bonoz: vbi z mor
stidif: filij syon iclytiz amicti auro p
q mō reputati sunt in vasa testea/vt
opus manūū figli: filij sane syon/ipi
sunt sacerdotes ecclesie: de qb eidē
ecclesie dī: pro pūib tuis nati sunt ti
bi filij/pstitues eos pncipes sup oēm
terrā: qz vō fuerint iclyti in pñ z idu
ti auro primo/dono v3 spūs scti/gs
ignoret? Nūc at ipsius ecclesie exigē
tibz culpis/hij qui successerūt i ipo
ordine sacerdotali/nihil pene hñtes
de imitatioe celestis hoīs/freni sunt

ibidem

hiere. 6

thre. 2.

thre. 4.

ibidem

ps. 44

p 2

threno.
pū. i. c.

ibidem

ad phil.
2. c.

Ezech.

34. c.

Isa. 1.

thre. 1.

oino ⁊ terrena sectant/nō igredien-
tes per deū ad altare/sed per hoies:
nō ituita diuini lucris/sz obtētū mune-
ris tēporalis: neq; enī q̄runt pascere
gregē sed seip̄os: nec lactare paruu-
los sz dñari in plebe. Cap. 26^m.

esc. 34.

Vade/ ⁊ in typo hereticorū
qui libēter docēt sequaces
suos lamias itroduct in te-
stamētum p̄tra eos: sic enī

thre. 4

ptinus adiūctū est. Sed ⁊ lamie nu-
dauerūt māmas/lactauerūt catulos
suos: filia ppli mei crudelis sicut stru-
ctio in deserto: adhesit lingua lacten-
tis ad palatū ⁊ siti. Paruuli petie-
rūt panē/ ⁊ nō erat qui frāgeret eis.
Lamie nudant māmas ⁊ lactāt catu-
los suos: q; siue schole hēticorū/siue
synagoge iudeorū docēt errorē suū fi-
lios suos/ ⁊ eos ad magisteriū p̄fide
sue/q; ituitu pietatis pmouere festi-
nant: filia v̄o populi mei crudelis/q;
structio i deserto/q; sicut ille nō curat
d̄ ouib⁹ suis/ ita ista p̄ nihilo ducit do-
cere viā dñi filios spūales: q; nō est
sollicita de p̄fectu subditorū/sed ma-
gis de lucro tēporali. Sed ⁊ q̄si lingua
lactētis adheret palato in siti/dū me-
ditatio p̄ficere cupiētis/dū nō ē qui
ei p̄pinet lac doctrine spūalis/adhe-
ret lre que occidit: putās sic legit i li-
bris sic eē simplr itelligēdū. Sed ⁊ il-
li paruuli qui euulsi sūt a lacte petūt
panes ⁊ nō est qui frāgat eis: q; non
nulli itelligētes/q; expositione egeāt
libri canonici/q̄runt qui eis exponāt
verba/ ⁊ nō inueniunt q; vnusq; q;
rit que sua sunt ⁊ nō que iesu christi.

2^a ad co
rin. 3.ad phi.
2. c.

thre. 4.

Que v̄z negligētia/ne cui parua vi-
deat/q̄stū malū inde sequat cū bdi-
tur. Qui vesebāt voluptuose iterie-
runt in vīs: qui nutriebant i croceis
amplexati sunt stercoza. Qui sunt at
qui vesebant voluptuose/nisi mini-
stri altaris/ qui cū sūma delectatione
cōsueuerūt accipe corpus ⁊ verbum

christi: Quare at mō pierunt i vīs:
nisi/q; sequentes desideria carnis:
pereūt/nō via iusta? Sed ⁊ hī q; nu-
triebant in croceis amplexati sūt ster-
coza/q; qui soliti erāt vti cibis spūa-
lib⁹/nūc/nō ad sustentationē nāe/sz
ad libidinē/magis gule q̄runt deliti-
as epulasq; carnales. Et hec qdē de
miseria clericorū. Cap. 27^m.

Quīb⁹/ne forte aliq; mona-
chorū/q̄si v̄l ipsi iusti sint i
sultare p̄sumant/audiant
quid de eis in sequētibus

thre. 4

dī. Cādidiores erant
naçarei ei⁹ niue: nitidiores lacte/ru-
bicundiores eboze antiquo/saphi-
ropulchriores: denigrata est super car-
bones facies eorū ⁊ nō sunt cogniti
in plateis/adhesit cutis eorū ossib⁹/
aruit ⁊ facta est q̄si lignū. Naçarei di-
cebant in veteri testamēto hī/q; ha-
bebāt votū abstinēdi a vino/ ⁊ signi-
ficant eos/ qui abstinent a volupta-
te carnis: hī ergo qui eē cōsueuerāt
cādidiores niue p̄pter castitatē/ niti-
diores lacte p̄pter lachrymarū effusio-
nē/ rubicundiores eboze antiquo p̄
longā macerationē ⁊ afflictionē car-
nis. Pulchriores saphiropulchriores
renā ai contēplationē ⁊ celestiū me-
ditationē/mō denigrata est facies eo-
rum sup carbones: q; plena sunt cor-
da eorū/acidia/ ⁊ cogitationibus ma-
lis/vñ ⁊ nō sunt cogniti in plateis.
Quia non est diuina iter eos ⁊ hoies se-
culares. Sed ⁊ cutis eorū adhesit os-
sibus/pro fame/ ⁊ facta est q̄si lignū:
q; pro eo/q; seip̄os non reficiunt le-
ctiōibus diuinis/nihil se oñdunt hīe
de vita mōastica p̄terq; hitū exterie-
rē: ⁊ in modū ligni aridi desiccantur
ab humore spūali: nō referūt fructū.
Pro hīs ergo/ ⁊ silib⁹ dīctis/ obte-
rit caligine in furore suo domin⁹ fili-
am syon: piecat de celo in terrā iclytā
israel/ ⁊ nō est recordatus scabelli pe-
dum

thre. 6

thre. 2.

dum suoz in die furoris sui. Et recte filia israel / z non est recordatus scabelli pedu suoz in die furoris sui: recte enim filia syon vocat ecclesia: ad differetia synagoge que fuit mī syō. **Amīz** / qz in illa fuerunt p̄es: i ista / pro p̄ib^o filij nati sunt. Et qz sanct^o pphetie spūs / non tā p̄terita q̄s futura respicit / vt se de noua syon loqui mōstraret / nequaquā eā m̄ez syon vocare voluit / sed potius filiam nuncupauit.

pa. 44

Cap. 28°.

4^a regū i
24. 25.

Die. 29.
z da. 9.

Sic iechonias z sedechias cuz vniuerso populo iuda / exceptis dūtazat aliqb^o de paupib^o terre migrauerunt in babilonē z fuerunt in captiuitate. 70. annis: de qbus tū annis opiniones diuerse sunt / assertiones ambigue / ppter multa que acciderūt tpe trāsmigrationis. Que: q ordine gesta sunt / aut qbus annis a tpe trāsmigrationis cōfusa oib^o / nō apparet. **Maxime** : qz Daniel dicit intellexisse in li^o numez annoz / de q fact^o est fmo ad hieremiā pphetam vt cōplerent desolationes hierusalē 70. annis / anno v3 p̄ darij regis filij assueri de semie medoꝝ q ipauit sup regnū chaldeoz. Zacharias at ppheta audiuit angelū sc̄do āno darij p̄se / quē cōstat regnasse post primū annū huius darij. 40. anno cōquerētez domino / ac dicētē dñe de^o exercituum / vsq; quo non misereberis hierusalez z vrbium iuda qbus iratus es? **Iste** 70° ānus est: vtz hoc i suo loco discutiēdum fuerit de hīs aut que gesta sunt tpe captiuitatis / quo ordine aut q tpe gesta sint / nihil certum / nisi q vicina fuisse vniuersa / z pene p̄terporanea ex aliqb^o v̄bis eoz gestoz p bari p̄t. Et si diuersi de hīs diuersa sentiāt / vel potius non sentiant sed opinent^r. Certe / qui a tpe trāsmigrationis annos diuersoz principū / nō ex auctoritate diuine pagine / sed ex tra-

ditione veter^u notauerunt / vltimam oium hystoriaz ponūt hester: qd q̄li ter vtz sit / nō apparet. Quia in eadē hystoria scriptū ē / **Hardochēu** fuis se ex eo numero captiuoz / qui egres si fuerūt de hierusalē cū iechonia rege iuda. Sed tū hoc ipsum vtz ē cuz nō cōtineat in corpore libri / sed inuē tuz sit / vt ait hieronymus / in editiōe vulgata. Si ergo hoc ita ē / magis v̄ gestū fore id qd cōtinet in eadē hystoria infra. 70. annos: sicut z hystoria. S3 qm̄ alienū est ab opinione nō gūali / hoc magis q̄ illd iter apocrypha cōputet. Et v3 hystoria ipa post excidiū babilonis pacta esse tradat circa v3 tēpora alexādrī: maxime / qz aman suspectus factus est regi / q̄si regnuz ipsius trāsserre conaret ad grecos. Erat aut Aman natione macedo sicut alexāder. Sed z rex babilonis euilmeradach / qui eduxit de carcere iechoniā / vtrum eo tpe regnauerit / quo eiectus est Nabuchodonosor de regno / pro eo q scriptuz est in eodē loco / donec cognoscant viuentes qm̄ dñatur excelsus in regno huminum / z cuiusq; voluerit dabit illd z humillimū hoiez cōstituet sup eū / an post mortē ipsius z vtrū filius ei^o fuerit an nō / qz p̄bati nō pōt auctoritate / q̄cqd inde dī iter dubia manet S3 z oia q scripta sūt i li^o esdre ita vident esse cōfusa / vt nesciat qd ante z q mō gestū sit / qn tūc alia post alia eo ordine quo scripta sunt accidisse credunt. Non enīz dicit scriptura quot annis regnauerit nabuchodonosor rex / aut quot annis vixerit post excidiū hierusalē: quot annis vixerat in babilone: aut quo ordine siue tpe quo Baldasar aut darius siue cyrus z alij q̄s scriptura cōmemorat. Sed neq; cuius tpe istoz reguz qui regnauerūt in babilone pacta sit hystoria iudith aut hester: aut si ille fuit Arta

Hester
2. cap.

Vide p
logū be
ati Die
ro. in li
brū he
ster

4^a regū
vlti. c.

Ban. 5.

Esdre.
7. nee-
mie.2.

Dan. 11

Isa. 13.

prie ad
thef.5.

4ⁱ regū
14.25.

per ses / siue affuerus: binomius enī
fuit / cuius vxor hester qui fuit z mi-
sit Esdrā scribam in hierusalem / aut
fuerit ipse qui misit Aemias / ita vt
cōfusus oibus tpe cōfusionis / cōfun-
dant pariter intellectus z nesciat pro
certo qd qū aut quo tpe gestū sit. Sz
z illud absurdissimū vī / qd tradunt
quidā hystoriographi sine pbatione
diuine auctoritatis regnasse v3 octo
reges a dario medo siue cyro vsq; ad
alexādrum cū cōstet anno tertio cyri
factū est respōsus diuinū per angelū
ad Danielez / q; adhuc tres reges re-
gnaturi essent in pside / z qrtus dota-
retur opibus multis. Et ex inde pro-
natus rex grecoz idest Alexander
pugnaret contra eū z super illū qd z
factū est. Igī vt sepe dixi / in tpe cō-
fusionis oia non imerito sunt confu-
sa. Quia vbi lux abscondit pro pec-
catis / tenebre ignorantie condēsan-
tur / ita vt nesciat homo peccator vbi
sit / z qua die vel hora accidat illud
qd dicit isaias. Ecce dies dñi venit
crudelis z indignatione plenus ire fu-
rorisq; ad ponēdam terrā in solitudi-
ne / peccatores ei⁹ cōterēdos de ea.
Et apostolus / cū dixerint pax z secu-
ritas subauditur filij babylonis / tūc
repentinus irruet iteritus tanq; iute-
ro habētis / z non effugient. Si enī
per exēplaria veterū intelligamus no-
ua / necesse est vt ibi ex parte aliq; de-
ficiat intellectus in nouo vbi defecit
se cōstat in veteri: nō vt ignoret vici-
nitas tpiis: sed vt dies pariter igno-
retur z annus. Nō enī mortui sunt
iechonias z sedechias sicut ceteri re-
ges iuda quādo cessauerūt a regno.
Sed ducti in babylonē vbi pegerūt
dies suos. Quia i re pēsandū est. 40^a.
generatio partim pacta est in liber-
tate hierusalem / partim in seruitute
babylonis / z vtrū infra ipsam vel in
fine ipsi⁹ pcussa fuerit babylon igno-

ratur / eo q; nesciatur vtrūz anni vitē
iechonie vel sedechie puenirent vsq;
ad excidiū babylonis nec ne: nisi b
tū: q; pro certo scim⁹ / q; si forte vsq;
ad illud non puenirent ipsi reges a
deo tamē vicinū fuit tempus excidij
vt multi puenirent vsq; ad illud z re-
uerterentur ad ciuitates suas.

Cap. 29^m.

Igit generatio qdragesimaprī-
ma q̄ similis est diei in qua pas-
sus est christ⁹ nō habet regem
propriū aut ducē populus isra-
el / q; iā aduenerat tēpus impiorum
z potestas tenebrarū: ascribit tamen
salathiel filio ie chonie / qui nec pri-
us nec posterius legitur fuisse in hie-
rusalē. Sigdē ie chonias descēdit de
hierusalē in babylonē z zorobabel
de babylone ascendit in hierusalem
terrā in qua regnauerat auus eius.
Salathiel autē qui fuit medius iter
vtrūq; in babylone credit fore nat⁹
puto q; z in ipsa defunctus. Ita q; sa-
latiel filius ie chonie pro vna gene-
ratione accipiatur / vt cursus inchoa-
te concordie cōsumationem acci-
piat.

Cap. 30^m.

Salathiel itaq; filius ie chonie
ea qua supra scripsimus ratio-
ne quadragesimus primus a ia-
cob natus est: vt ait euāgelista
post trāsmigratōez babylonis. Et
aut postq; ie chonias eductus est de
carcere / an antea ignorat. isra vtrāq;
autem generationē nescimus quan-
do suborta est tribulatio que cōtinet
in hystoria iudith. Et siue ante ipaz
siue post ipsam nescio deus scit. Fa-
ctum est iudiciū de populo babylō-
nis qd tanto tēpore p̄scribere z pre-
nūtiare studuerunt pphete tanq; si
ipsa esset pena vel cā vniuersoz scele-
rum filioz israel. In ecclesia vō inci-
pit generatio qdragesimaprīma an-
no dñi. 1201. incarnationis dominice.

Si

Esdre.
pⁱ. 2. c.

Luc. 22

mat. p.
pⁱ esd. 3.
4ⁱ reg.
24. 25.
Esd. pⁱ
3. 5. 6.

mat. p.

mat. p.
4ⁱ reg.
vlti. c.

Isa. 13.
14. 21.
Die. 50.
51.

Si ergo hystoria iudith prius acta ē
q̄ Sedechias rex iude vel iecho-
nias moraretur in babilone profe-
cto tribulatio gñationis istius/que
inchoata ē sub rege turchorum eam
respicit per cōcordiam que facta est
sub Nabuchodonosor rege assyrior
et cōtinetur in hystoria iudith. Si at
quod magis creditur / post istorum
obitum acta est/ q̄quid mali contin-
git per hunc regē initium q̄dem fuit
eorum malor. Sed tamē expectādū
est cum igenti timore/ donec cōplea-
tur illud apostolicū. Tamen vt qui te-
net nunc teneat donec de medio fi-

Zat Cap. 31^m.
Probabel filius Salathiel
ea qua supra scripsimus
ratione quadragesimūsecū-
dus a iacob ortus q̄dem fuit in ba-
bylone/ sed tamen volente deo prin-
ceps est in populo cōstitutus et cum
multis qui secuti sunt eum ascendit
in Hierusalem et reedificauit tēplum
quod erat destructū domino deo suo
ita vt diceret de eo propheta. Ama-
nus Zorobabel fundauerunt domus
istam: et manus eius perficient eam:
et scietis/ quia dñs exercituum mise-
rit me ad vos. In istam generatio-
nem que quadragesimāsecunda a
Jacob est sicut et precedētem/ nō pu-
to supputādā esse sub numero an-
norum alior. 41. q̄ scriptum est/ nisi
breuiasset dominus dies illos / non
fieret salua omnis caro. S3 alie atq;
alie rationes id omnino velle viden-
tur/ sed melius hic articulus tempo-
ris relingitur ei qui hec et multa alia
in sua posuit potestate/ nō enim pti-
net ad cōcordiam querere numerus
annorum in nouo/ vbi non habetur
in veteri/ et vltra quadragesimā pri-
mam generationē aliqd per certum
numerus incautius diffinire. Nec
mirum. Solent enim et naute cōspe-

cto coninus portu/ nauis arma men-
ta dponere/ et alijs auxilijs initi cō-
petētibus. Finis sollennis mysterij
et numero datus est dicente Dauid
in libro psalmorum/ Quadragesima
annis p̄ximus fui gñatiōi huic/ et di-
xi semp hy errāt corde. Et si senarie
p̄fectionis exigit numerus vt veluti
in sex hebdomadis labor ecclesie cō-
sumet. In ecclesia icipiet generatio
42^a/ anno vel hora qua deus melius
nouit. In qua v3 gñatione/ pacta pri-
us tribulatione gñali/ et purgato di-
ligenter tritico ab vniuersis s̄cianijs
ascendet q̄si nouus dñs de babilone
vniuersalis sc3 p̄t̄ifex noue hierusa-
lē hoc est sancte mris ecclesie. In cu-
ius typo scriptū est i apocalypsi: vidi
angelum ascendēte ab ortu solis/ ha-
bētē signū dei viui/ et cū eo reliqe ex-
cussor. Ascēdet aut nō gressu pedum
aut imutatiōe locor/ sed q̄ dabit ei
plena libertas ad inouādā christia-
nā religionē/ et ad p̄dicādū verbū/ i-
cipiēte iā regnare dño exercituū sup
oēm terrā: v3 q̄ tribulatio hester/
in diebus Zorobabel credit cōsuma-
ta: seq̄ hic valida ē illa tribulatio/
que erit in diebus illius septimi re-
gis qui scriptus est in li^o apocal. et de
quo dī i dāniele supra q̄ credi potest
vniuersa vastabit. Et sciendū q̄ t̄ps
6^m dñs erit sed tñ breuiatū a dño p̄-
pter electos: ita vt iste due gñatiōes
pro vna duplici gñatione sint accipi-
ende. Igit q̄tū dñs intelligi/ tribula-
tio, iudith ascribēda est gñationi q̄-
dragesimē: et tribulatio hester 42^a/
quaz tñ similes cōplēde sunt in p̄-
ximo sub vna duplici gñatione/ hoc
est 41^a/ vt 42ª sit in sabbatū donec se-
quat t̄ps gaudiorū in quo regnabit
dñs exercituū sup oēm terraz. Non
enim regnabunt vltra sup pplm dñi
reges supbi/ et idolorū abomiatione
polluti/ sicut tunc et nūc et vsq; sc3 ad

Apo. 7.

Dan. 7

ad eph. 5. cap. presentez diē. Est enī ⁊ auaritia/ido-

lorum seruitus/sed ⁊ is qui redemit
nos ī sanguine suo/regnat sup eū
cōtritis pariter auro ⁊ argēto ere fer
ro ⁊ testa deletiq; oibus regnīs a q-
bus passa est psecutionem oīs ecclia
iustorum a Joāne baptista pcursoꝝe
domini/vsq; ad aduētum helie. Dia

Apoca. 17. cap. pertinent babylonis ⁊ bestie / que
portat eā in quarū desolatione vni-
uersa peribūt. Erit ergo tps illud qđ
supererit vsq; in finem absq; huma-
na extimatione annoꝝ sicut in sab-
batum sicut supra scripsim⁹ reputa-
tū absq; scādalo absq; sollicitudie ⁊
terroꝝe/q; deus bñdicet ei: ⁊ sancti-
ficabit illud: eo qđ in ipso cessabit ab
oi ope suo qđ patrarat. Cap. 32^m.

Gen. 2.

pⁱ mac.
plurib⁹
cap.

i euāg.

Actu. 2.

⁊ infra.

Ege. 38

39. ⁊ 40

poc. 20.

mat. 25.

Post tribulationē q̄ facta ē m̄
antiocho i ppo iudeoꝝ iesus
chris fili⁹ dei venit ī mūdū q
postqđ psumauit opus qđ acce-
pit a pie soluēs ptoplastoꝝ dbitū in
carne mortali / tādē resurrexit a mor-
tuis cum testibus resurrectionis. Et
inter alia magnalia que fecit ascen-
dens in celum ⁊ sedens a dextris
dei promissum spiritum sanctum in
filios adoptionis effudit. Sitr in fine
mūdi post psecutionē quā factur⁹ ē
Bog cū iam vniuersa erūt cōpleta ⁊
peracta pzm⁹ resurrectionē mortuo-
rū sedebit dñs iesus ī sede maiesta-
tis sue ad segregādos electos suos
a multitudie reprobos: q̄tenus reple-
ti spū sancto vadāt ipsi pariter ad vi-
tam eternā: Impij autē ī ignem eter-
num. Cap. 33^m.

Finis esset libri/sermo iste vl-
timus ⁊ finalis/in quo facta
est mentio de nouissimo/nisi
qđ de tpe isto p̄senti/qđ finem
esse volumus secūdi stat⁹ ⁊ initū ter-
tij minus satis diximus qđ locus ex-
poscit/ne si in ordine suo dicerentur

oia que dicēda erant ipetus sermo-
nis tēdentis ad suū finē magnū ob-
staculū pateret. Nunc ergo repeten-
dus est idē locus/vt statuto ibi exor-
dio tertij stat⁹/de t̄tio qđ cursu pcoꝝ
die aliqd/vel inuendo exhibere pos-
simus: quatinus platis tam lucide
duob⁹ testimonijs/addat tertiū. Et
propalata ex oibus veritate/obstrua-
tur os loquentiū iniqua qđ sepe dixi-
mus in opusculis nr̄is / cogimur di-
cere ⁊ in hoc loco. Ne frustra tamē.

Eadē enim ingt apls vobis scribere
milhi qđ nō pigrū/vobis at̄ necessa-
riū. Igitur vt iam scripta rescribam.

C Primus status seculi initiatus est
ab Adam/fructificauit ab aabrā/cō-
sumauit in christo. **C** Scds initiatus
ab oīa: fructificauit a zacharia pie
Joānis baptiste acceptur⁹ consuma-
tionez in tpibus istis. **C** Tertius su-
mens initū a beato bñdicto. Lepit
proferre fructum 22ª gnatione ab eo-
dē sc̄to viro: cōsumandus ⁊ ipe in cō-
sumatione seculi. Et primus qđē: in
quo clauit ordo cōiugatoꝝ p̄p̄ieta

te mysterij ascribit p̄i. Scds: in quo
clauit ordo clericoz ī tribu iuda a
scribit filio. Terti⁹ in quo clauit or-
do monachoꝝ/ascribit spiritui sc̄to
Sic enī voluit/sic statuit/ ⁊ sic oñdit
is qui fecit oia in sapiētia sua: vt in

omnibus ordiate creatis creatorem
agnosceret creatura. Et sciret quia/
vnus ē deus p̄i/q a nullo ē: vn⁹ dei si-
lius q a solo pie: vn⁹ spūs veritatis/
qui a patre simul p̄cedit ⁊ filio. Neq;
q; nō a solo filio/sed a pie ⁊ filio di-
gnū fuit vt ordo monastic⁹ / q p̄p̄ie-
tate/vt iā dixi mysterij ptinet ad spi-
ritū. s. duos stat⁹ sc̄li/quos supra scri-
psimus occuparet. Scdm. s. q ptinet
prop̄ie ad filiū. ⁊ tertiū q ad spiritū
s. ptinere dignoscit. Sicut enī Lia ⁊
Rachel/sub eodē iūcte sunt ī matri-
monio Jacob. Et tū p̄cessit tps par-
titionis

ps. 62.

ad phi.
3. cap.

Vide 8.
li. 2^a tra.
p. ca. 4.

Vide 8.
li. 2^a tra.
p. ca. 4.

ps. 103

In sym-
bolo ni-
cēo. 15.
d. c. ca-
nones.
⁊. 25. d.
3. ⁊ atly.
i Sym-
bolo i p
d. 11.

Gen. 19

Gen. 30

turitionis lie. secutu ē autē circa finē Rachelis / ita et si ordo monasticus simul cū clericali sub 2° statu seculi claruisse vī. ppter ea tū scds stat^o p^o prie ascribit filio. Terti^o spiritui scō. Quia in secūdo statu fructificauit ordo clicor^{um} / et inchoatus a chō / et scis aplis p actionē pdicationis / cōtēplatiua iteriz pfectiōe vsq^{ue}. f. ad hec tpa nra i sterilitate manēt e. Rimirū q^{ui} vt ad sextā etatē labor : ita ad septimū ptinet cōtēplō. quorū alter^{us} qdē vsq^{ue} mō pcessit / alter^{us} et iā incepit / et perfectius i pfectis manebit. Et aut omisso tpe sterilitatis rachelis / de scdo eius tpe eloq^{uuntur} / Sicut i sexta etate mūdi claruit ordo clericor^{um} ita in etate 7^a opz clarere ordinē monachor^{um}. Quia vō vt iā dixi / spūs scōs : spūs ē / p^{ro}p^{ri}us et filij / et ipse nihilomin^{us} verus deus / p^{ri}mo cōsiderāda ē pcor dia i opibus eius / hz eā rōnē quā ne scit idē spūs pcedere ab vtroq^{ue} / iuxta qd ostēsum ē in scdo li^o p figuras / vbi opa opib^{us} rindere noscunt. dein de fm q^{ui} opa ei^{us} q^{ui} factur^{us} erat in tertio statu filia sunt opib^{us} ptinētibus ad patrē / et opib^{us} ptinētib^{us} ad filiū. nō qd absit / vt sepe dixi diuisiōe potestatis sz p^{ro}p^{ri}etate mysterij. Et q^{ui} de p^{ri}mo mō sufficiēter egim^{us} in scdo li^o : agēdū ē amodo de scdo. Ca. 34.

Sicut ordo cōiugator^{um} initiat^{us} ab adā. fructificauit ab abraaz vel poti^{us} a Jacob fm id qd ptinet ad claritatē carnis psumat^{us} ē in chō vtiq^{ue} : q^{ui} vsq^{ue} ad chm nō licebat ministrare altari nisi q^{ui} essent ex semie leui et aarō. Nec reputabāt i semie abrae nisi q^{ui} eēt d^{omi}ni filij hz carnē. Et ordo clicor^{um} initiat^{us} ab oia fructificauit a chō et psumabit^{us} vt putam^{us} circa finē g^{ra}tiatiōis 42^a ab incarnatiōe d^{omi}ni. Consumabit^{us} dico hz id qd ptinet ad vbiū d^{omi}ni dicētis p^{ro}tro : seque me circa finē g^{ra}tiatiōis 42^a

ab incarnatiōe d^{omi}ni. Ita ordo monasticus accipiēs vt iā dixi initū hz regulā monasticā q^{ui} latini vtunt^{ur} a beato b^{ea}tdicto tps fructificādi g^{ra}tiatiōe 20^a ab eodē sancto viro. Cuius cōsumatiō in psumatiōe seclⁱ ē. Illud aut nō opz tradere obliuioni qd dictū est in 2° li^o de d^{omi}ni q^{ui}dragenarij et quinquagenarij numeri quatr^{us}. f. quinquagenarij ptineat ad laborē : quinquagenarij ad qetē. Quatr^{us} hor^{um} p^{ri}mus idē q^{ui}dragenarij / ptineat ad ordinē p^{ro}iugator^{um} q^{ui} creat^{us} ē ad imaginē p^{ro}is. Et ad ordinē clicor^{um} q^{ui} institutus est / ad imaginē filij. Scds ad ordinē mōachor^{um} q^{ui} elect^{us} est ad imaginē spiritus. f. Et qdē i singlis duor^{um} statū claruit miro modo a p^{ri}ncipio similitudo trinitatis : hand dubiū q^{ui} et i tertio / trina ipsa similitudo psumāda : Sz tū p^{ro}p^{ri}etas p^{ro}ne similitudinis in p^{ri}mo statu : p^{ro}p^{ri}etas filialis in scdo : p^{ro}p^{ri}etas spiritalis in tertio. C^{on} In p^{ri}mo / siquidē statu post gesta abrae Isaac : et iacob : et 12^a p^{ri}iarcharum : secuta sunt gesta Moysi et aaron et eorū q^{ui} egressi de egypto defecerūt in deserto : deinde eor^{um} q^{ui} cū Josue filio Nun ingressi sūt terrā p^{ro}missiōis. Cap. 35^a.

In scdo agif p^{ri}mū de zacharia / Joāne baptista / et homie chō iesu : et 12^a apostolis et eorū q^{ui} cū eis acceperunt donū spiritus. f. Deinde agif de paulo et barnaba et eorū qui relictā synagoga intrauerunt ad populū gentilem q^{ui} erat tūc locus horrois et vaste solitudinis : vbi corruerunt quo ad corpus oēs apostoli preter Joānem et multi eorū / complentes ea que deerant p^{ro}missionū chōi : deinde agif de ipso chō et eorū quibus data est pax in asia sub eodem apostolo qui fuit quasi alter ioseph et alter ioseph cognitor secretorum dei. Et diuidens 7ª ecclesiar^{um} / ac si 7ª tribubus hereditatem

trac. 2.
c. 4. 5. et
circa li.
2. tract.
1. c. 8.

Et. 14.
li^o ioseph
li^o 2.

c. 29.
Apo. 1.
ioseph. 13

li^o 2.
tra. p. c.
8. et tra.
cta. 2. c.
6.

Aueri
p. c.

ioā. vlt.

In tertio simile aliquid futurū est in ordine monachorū: qui vñ ordo in multis speciebus diuisus est: quia multe sunt diuisiones gratiarū. Pertinet enim proprietate mysterij sicut sepe diximus ad spiritū. s. cuius plena sunt dona gratiarū sicut per apostolum dicit: diuisiones gratiarū sunt idem autē spiritus. et in alio loco de christo: captiuā duxit captiuitatem dedit dona hominibus. Et sciendū quod cum loquimur de spiritu. s. duo nobis precipue consideranda occurrunt. vñ cum loquimur simpliciter de ipso aliud cū loquimur simpliciter de ipso pertinet ad simplicitatē ipsius: designatum est in tribu leui/que iuncta est iude et beniamin. Quod vñ pertinet ad dona eiusdem designatum est in decē tribubus in quibus inuēti sunt iusti helias et heliseus et filij prophetarū: et in nouo testamēto simile aliquid reperit. Quod ergo in veteri testamēto clauerūt sub heliseo filij prophetarū qui erāt segregati a populo iudeorū/et in fine pharisei interpretant diuisi. Vel quod in nouo testamento clauerūt monachi sub beato benedicto abbate/et nuper ante nos aliqui qui essent zelatores traditionum paternarū suarū totū ad diuisiones pertinet gratiarū. Effudit enim dona ipsa pater: effudit et filius de quo scriptū est/ascendit in altum captiuā duxit captiuitatem dedit dona hominibus. Scdm enim ea que operatus est pater in veteri testamēto operatus est et filius in nouo/13 neuter sine altero: sed ambo vtrūq; simul.

Cap. 36^m.

Est autē spiritus. s. spiritus vtriusque et ideo cooperatur vtrique quia vñ et ipse in seipso: deus ē verus/sicut pater et filius/opz et ipsum quoque operari aliqd ad imaginē et similitudinē suam sicut ea que

operatus est pater et que operatus est filius: Excepto quod propterea que multipliciter scripta sunt de spiritu. s. multiplicia sunt opera que ascribuntur eidē. Nam propter id quod dictum est de similitudine donorum eius/etiam sicut quod ipse procedit a patre non desinit pergens cum figura filij figura ipsius. Et enim a diebus helisei prophete/et osie regis iuda qui regnavit in diebus isaie/ita initiatio scđi status ab ipsa vt ita dicā sui origine ad vtrāque se habuit/vt quod in semine abrahe apparet cōmune in proprijs nominibus appareret discretus: denique et ad virginē cooperari filio missus est idem spiritus et super eundem spiritus in specie colūbe descendit in iordanē et docturus eos omnē veritatē super sanctos apostolos missus ē: verū hoc totum vt ostenderetur idē spiritus cooperari filio in scđo statu tāquā is qui cum filio procedit a patre sicut ea que operaturus ē in tertio ad hoc vt ostendat quod procedat a filio: Igitur prout ego arbitror in anno vel in tempore quo venturi sunt sicut tenet ecclesia Enoch et helias eligendi sunt 12 viri similes patriarcharū et apostolorum et ad predicandū iudeis: et erunt preclarissima monasteria similia 12 tribubus et 12 ecclesijs. Quāuis pro eo quod quinq; tribus prime acceperunt hereditatē/et quinq; principales ecclesie pertinentes ad petrum precesserunt alias septem quas edificauit iohānes: nescio si quinq; principales abbacie ordinis cisterciensis/que sunt matres aliarum et tā in his temporibus nostris clare habite sunt in ecclesia dei/vt ad hoc magnū mysterium pertinere queat 13 ea que precedere oportet nec dum precedere videmus: nisi forte dicat aliquis faciendam esse aliquam cōmutatiōnem in spiritu sancto: vt sint prima nouis-

p^a ad cor.
rin. 12.
ad eph.
4.

2^a para.
11.

4^a reg.
2.

ad eph.
4.

isa. 1. c.

luc. 1.
Matt.
3. mar.
1. luc. 3.
ioā. 1. c.
Actu. 2.

3 helia
Abala.
ultimo.

iosue. 13
14.
Apo. 1.
et infra

mat. 19
mar. 10
luc. 13
ioh. 20.

nouissima & nouissima prima ma-
xime propter iudeos qui fuerunt ali-
quando primi & ecce erunt nouissi-
mi in fide christi sicut & petrus qui
fuit ultimus primus intrauit in mo-
numentum. Si ergo dicat aliquis
illo modo esse futurum / ego non in-
ficio / maxime quia quando intra-
uerunt 12^{mi} principes in terram pro-
missionis / omnes tribus filiorum isra-
el distincte incedebant per deser-
tum cum familijs suis habentes sin-
gule singulos principes de fratri-
bus suis. Adhuc si placet interim
hec opinio donec illucescat dies &
oriatur lucifer in cordibus nostris:
nec dum enim apparuerit suprascri-
pti viri Enoch v3 & helias / nec dum
ad predicandum iudeis predicator-
es ostensi sunt: nisi forte dicat ali-
quis de Enoch & helia non esse fa-
ciendam questionem: quia iam appa-
ruerunt in diebus suis / et si non fuerit
eis datum procreare filios spiritua-
les vsq; ad nouissimos dies / sicuti
nec sare que prima copulata est viro
nec racheli que prima occurrit iacob.
Mirum quod & si spiritus precessit car-
nem prius enim creati sunt angeli
q; genus humanum / nec tamen apud
homines prius qd spirituale est / sed
quod animale: deinde qd spirituale.
Deinde si exigenda est concordia vi-
rorum. 12. sicut in exordio primi sta-
tus & in exordio scdi memorari de-
bemus eorum que disponimus in li-
scdo vt diximus quedam esse scripta
sub primo & scdo statu. mysterialiter
tamen: quedam autem exigunt con-
cordiam: vnde factum est / vt nonnul-
la scripta inueniamus sub priori te-
stamento / quorum similia sicut concordia
desinunt in 2° & 3°: nonnulla in 2°
quorum similia non inueniunt in 3°
C In primo eniz statu electi sunt 12^{mi}
patriarche in veritate. 12^{mi} vo egres-

si sunt de egypto i typo. 12. apostolo-
rum / sicut & 12. qui intrauerunt in ter-
ram promissionis in typo eorum qui
venturi sunt in 3° statu. In 2° electi
sunt 12^{mi} apostoli in veritate quorum
typum tenuerunt. 12. principes qui
egressi sunt de egypto: duodecim vo
quibus imposuit manus paulus &
acceperunt spiritum sanctum non
nisi in typo eorum qui futuri sunt.

mat. 10

act. 19.

Cap. 37^m.

Pro in 3° statu non erant eli-
gendi 12^{mi}: 12^{mi} & 12^{mi}: hoc e ter-
12^{mi} sicut in p^o: nec bis. 12. sicut
in 2°: sed tñ 12^{mi} sicut concordia
die veritatem quorum typum gesserunt
illi 12^{mi} viri qui intrauerunt terram pro-
missionis: & illi 12^{mi} quibus imposuit
manus paulus: tñ enim ostendū-
tur figure quādiu veritas figurarum
consummata non est: vbi autē inci-
pit consummari qd prenuntiauerunt
figure oportet ex toto euacuari figu-
ras: vt sciat illud qd scriptum est: ser-
monē breuiatum faciet dominus su-
per terram: hoc si ita est / non absur-
dū videtur mihi completam esse sicut
concordiam similitudinē quinq; tri-
buum & quinq; ecclesiarum in ordi-
ne cisterciensi. Quippe cum in no-
stris temporibus compleri oportet
per mysterij similitudinem transitum
iordanis & transitum iudaismi ad gra-
tiam completa hac 4° generatione.
quatenus vt populus qui egressus ē
de egypto transito iordanis flumine
intrauit terram illaz fertilem que po-
stea vocata est terra iuda. Et vt po-
pulus fidelis qui egressus est de sy-
nagoga transiens per doctrinam &
verbum christi qd est aqua munda ab-
luens peccata mundi receptus est in
sinu matris ecclesie que fundata est
ratione / ita nunc quoq; amatores
christi transeant per doctrinā spiritua-
lem recipiēdi quādoq; & ipsi in sinu

iosue. 2.

ad ro. 9

iosue. 3.
4.

gen. 21.
30.

vide in
2°. d. 2.
2° ad co-
rin. 15.

gen. 49
nūeri. 1.
li^o iosue

q 2

En. 21.
25.30.

nūc. 34

Ad he-
bre. 4.

Joā. 21

Apoc.
2.3.6.

spiritualis ecclesie. Quod tale est ac si diceret: sicut isaac collocatus est in sinu sare/ et iacob in sinu rebecca/ ita opz in sinu rachelis collocari ioseph: hec idcirco dico ne cui videat dissimile in ordine rex succedenti sibi sz veritate cōcordie/ quidam cōstat qd nec 12^m viri illi qui itrauerunt terram promissionis pcesserunt diuisionem quinqz tribuū que rex aliqua sui pte iam possederant hereditate. Nā illi qui p impositionē manus pauli acceperunt spm. s. fundatiōe qnqz ecclesiaz: iā enī iactata erant fundamēta fidei in illis ciuitatib⁹ vel puitijs in quib⁹ pcessu tpis/ qnqz suprascripte ecclesie/ pziarchali sunt pdite dignitate. Sane 7^m trib⁹ et 7^m eccle postre me vise sunt accepisse hēditatē. Qua ex re nō est absurdū idipsum itellige re de qnqz monasterijs suprascriptis et de viris ad pdicādum iudeis circa finē laboriose vite et initū septime se sinade hys in quoz dieb⁹ seq opz id qd designatum est in 7^m tribub⁹ et 7^m ecclesijs que fuerūt in asia. Quibus etiā futuris monasterijs/ opz esse plos similes iosue qui fuit de tribu ioseph et Joānis euāgeliste in qruz diebus dedit dñs pacē in pplis suis in signū illius pacis de qua dicit apłs: relinques sabbatism⁹ populo dei. Erit at hoc in tertio statu qui futurus est imo psens i septima etate seculi que sequet septā. Scdm qd in hoc ope sepe nos dixisse meminimus. Et inde ne forte hoz 7^m habeant aliqz prerogatiuā inter 12^m. Sicut quōdaz. 5. apli. Petrus. s. et Andreas/ Jacob⁹ et Joānes et alius iacobus qui dict⁹ est frater dñi inter 12^m apostolos ppt mysteriū illud qd onus est/ qñ septē discipulis piscantibus simul manifestauit se iesus ad mar tyberiadis. Et ppter illos 7^m angelos ecclesiaz qui scripti sunt in li^o apocal. vtz hec me-

lius nouit is qui fecit oia i sapia sua. De quinqz autem Cisterciensibus ce nobys/ cuius claritas et psto est et pcessit. In qbus status ipse tert⁹ ichoatus ēē vī lz pcesserit initiatio ipius/ a beato bñdicto: et fm alteraz rōnem ab heliseo ppheta de quo aliqd dicē locus est/ nō qd aliqd hoz temere asfirmare velimus: cū ea que recētia et noua sunt quozuz ignorantie nebulaplerunqz ne videri queant ob varios euētus rex et multiplicitate pallescant. Sed vt sciat futurus lector ista que psentia sunt nobis/ cū hys q visurus est ipse prouida discretione cōferre: et ex collatiōe vtrozūqz pcipe qd tenēdū sit/ qd cauendū. Cap. 38^m.

Generatio 23ª agebat a sancto bñdicto: ipse est enī terminus tertie partis additio tñ monade septuagenarij numeri qui pertinet ad spirituz scm. Quādo vir qdam bonus et timens deum/ egressus est a cenobio molimēsi cuius erat abbas cū hys qui in spirati secuti sunt eū: et puenit in solitudinez cisterty. Et edificato monasterio cisterciēsis ordinis fundamēta iactauit: māfit autē sterilis et infecunda eadē/ quasi per annos. 14. Et tunc demū abbati ipsius domus qui erat tertius a primo dati sunt filij desiderij sui bñdicēte domino eidez domui. ad itroitū sancti viri Bernardi et fratrū eius/ et alioz qui relicto seculo intrauerunt cum eo/ adeo vt in ea tunc tēporis videret ppheticum illud esse completum. Letare sterilis que non paris: decanta laudem et hymnū que non pariebas: qñ multi filij derferte magis qz eius que lz vix: vt enīz oūderet domin⁹/ vir ille qualis et qstus esset futurus et mirabiliter natus est matri fm carnem/ et mirabilius pscripse domus fact⁹ est filius spūalis/ vt qñ alter leui/ et alter Moyses

ps. 103.
In li^o
dialo-
goz bñ
Breg.
4ⁱ re. 2.

Uib ar
chiepm
florē. in
cronica
sup. par
te scda.

i cronica
ca vt s.
ad ga
la. 4.

Bern.

Ben. 30

Moyſes eſſe / z i ortu / z in doctrine gratia videret. Nā ſicut lia vxor iacob / ſex filios / z filiā genuiſſe narraſ: ita mī beati Bernardi ſex filios / z filiā deo non ſeculo parturiuit. Siqdē oēs effecti mōachi bonā deo militiā militaret. Et ad extremū ſoror eoz / quā aliqñ ſicut dīnā filiā Jacob cor

Ben. 29

nūeri. 1

rupat amor mūdi. Ibi i filijs lie tertius leuiſtic in filijs pie mīris tertius bernardus. Leui ſtitutus eſt a dño magiſteriū / z nihilomin⁹ bernardo vex hoc de ordine matris ſue / z fratru ſuoz. Ut at de minoribus veniamus ad maiora. Lū bñdiceret deus oipotēs ciſterciēſi cenobio / z i eo ſpirituales filij multiplicari cepiſſent / itavt diuerſos per abbatias putares

nūc. 1. 5

filios iſrael in tribubus / z familijs diſtributos / ſuſcitatis in eis platis qui eſſent qñ principes tribuū / z familiarum. factus qdem bernardus ciſterciēſis monach⁹ quaſi vnus ex eis. Sed tñ grē proſtatua qñ dux oium / z magiſter / eo q eſſet doctus a ſpū / z manus dñi eſſet cū eo: factus eſt etiā quaſi alter moyſes qui nō tam filios ſuos / qz fratres / z filios fratru ſuoz educeret d egypto eo q magnificas

i Exo.

ſet eum dñs corā pharaone / z ſeruis eius videntibus ſigna / z pdigia que faciebat. Nā / z egyptū pcutiebat plaga magna quotieſcūq; ei dabat occaſiōt ſcriberet cōtra filios hui⁹ mūdi reſiſtētib⁹ ei hēticis operibus / z verbis iniquis. Nec deſuit illi ſoci⁹ qñ alter alter aaron qui fuit ſūmus ſacerdos Eugenius papa roman⁹. Qui alter quoq; leuiticus tradit⁹ eſt ab ipſo liber de conſideratione quē eius noi dedicauit. Sed / z ſicut Moyſes educit patres de egypto / z perierunt in deſerto: ita / z brūs Bernar. imenſaz multitudinē pegrinorū ſegregans ab illis qui ſeculariter viuūt monuit ire cōtra hoſtes fidei: ſed nihilomin⁹

perierunt in via. adeo / vt ſicut pps ille accepit lapides contra Moyſen / z aaron: ac ſi cōtra viros mendaces / z calide eos educerit d egypto. Ita / z iſti vba blaſphemie aduerſus ſanctum vix / z Eugenū papā: ſed i hoc articulo ipſe reſpōdeat pro ſeiſo. Sicut enim ſcribit de hoc iudicio in libro de cōſideratione. Eccleſie filij / z qui chriſtiano ceſent noie / proſtrati ſunt in deſerto aut interfecti gladio / aut fame cōſumpti. Effuſa eſt cōtempcio ſuper pñcipes / z dñs errare ſcit eos in iuiro / z nō in via: cōtritiō / z infelicitas i vijs eoz: pauor / z meror / z cōfuſio in penetralibus regū ipſorum. Quā cōfuſi pedes annūtiātūz pacem annūtiātū bona: dixim⁹ pax / z nō eſt pax: pmiſimus bona: / z ecce turbatio: quaſi vō temeritate i opere iſto aut leuitate vſi ſumus. Lucurrimus plane in eo nō quaſi in icertuz. Sed te iubente imo permittēte deo. Quare ergo ieiunauimus / z nō aſperxit: humiliauimus aīas noſtras / z ne ſciuit. Nā in hys oibus non eſt auerſus furor eius. Sz adhuc manus ei⁹ extenta. Quā patienter iteriz adhuc audiunt voces ſacrilegas / z egyptios blaſphemātes / qz callide educit eos vt occideret in deſerto. Et qdez iudicia dñi vera / z qz nesciat? An iudiciū hui⁹ abyſſus tāta? vt videat nūli nō imerito bonum qui nō fuerit ſcādaliſatū in eo. Et quo mō tñ humana temeritas audet reprehēdere / qd comrehēdere minime valet? Recorde mur ſupnoꝝ iudicioꝝ q a ſeculo ſunt ſi forte ſit cōſolatio. Nā qdā ita dixit memor fui iudicioꝝ tuoꝝ ſeculo domine / z cōſolatus ſum. Nē dico igno tam nemini / z nunc nemini notam: nēpe ſic ſe habent mortaliū corda q ſcimus cū neceſſe non eſt / z neceſſitate nescimus: Moyſes eductur⁹ populum de terra Egypti meliorē illis

Exo. 17

ps. 106

ps. 13.

Iſa. 58.
Iſa. 5.

ps. 118.

Deu. 6

est pollicitus terram. Nam qñ ipsuz alius sequeretur populus solá sapiens terrá eduxit/eductos tñ in terrá quá promiserat nō itroduxit:nec est q du cis temeritati iputari queat/tristis z inopinati euētus:omñia faciebat do mino ioperante dño coopante z opus cōfirmate sequētibz signis:sed po pulus ille dure cervicis iniquus fuit semp cōtentiose agens cōtra dñm z Moy sen seruū eius:bene illi icreduli z rebelles:hij aut qd? Ipsos inter roga/quid me dicere opus est:quod fatent ipsi/dico enim vnū. Quid po terant pñcere/qui semp reuerteban tur cuz ambularent? Qñ z isti per to tā viam/nō redierunt corde in egyptū:Qd si illi ceciderunt z pierūt ppter iniquitatem suam/miramur istos eadē facientes/eadē passos? Sz nū quid illorum casus aduersus pmissa dei:ergo nec istoz. Neq; enim aliqñ promissiones dei iustitie dei preiudi cant. Et hec qdem de sancto Bernar do. Cap. 39^m.

Deu. 13

Iosue. 13. 14.

ad gal. 4.

Dabbatis autē que crea te sunt prime/illd est iserē duz: q sicut qnq; maiores tribus tanq; priores ceteris/z mul taz matres familiaz/prime accepe runt hereditatē. Ita qnq; prime do mus cisterciensis ordinis/in oibus alijs primatū tenent:z quasi qdā pa triarchatus aliaz omñiū facte sunt. Sed z sicut patriarche illius populi gaudebant in ppagatione familiarū ita z isti:nec mun^o i possessione ouium z armētorum. Que tamē oia: q non tam pñinent ad sublimitatez libere q; ad abiectiōē ancille in eo dem diu statu sicut sunt manere non possunt. Necesse qppe ē/vt succedat similitudo vera apostolice vite in q non acgrebatur possessio terrene hereditatis/sed vendebat potius sicut scriptū est. Quotquot enim possessio

nes domoz z agrozum erant vēden tes/afferebant precia eoz que vēde bāt ante pedes apostolorz:diuideba tur autem singulis prout cuiq; opus erat. Et in qua nō gaudebat aliquis in filiis sed in fratrib^o/dicēte domio patrē nolite vobis vocare sup terrā vnus est enim pī vester qui in celis ē. Unde z romanus pōtifer qui est caput oium epozum/nō cōsueuerat vo care episcopos filios/sed fratres:ni mirū qz maioris humilitatis est/vel le habē fratres q; filios: coheredes q; heredes. Sicut z dñs noster iesus christus dignat^o est apostolos voca re fratres vt sit ipse primogenitus in multis fratribz. Nō enim ita reci pit ordo rationis ministrare pñes fi liis/quo mō fratres fratrib^o suis mi noribus se. Quinimo illud laudatur omnino:illud absurdissimuz z quasi detestandum videtur. Ut ergo ordo monasticus illius spiritus ostenda tur esse proprius quī a patre filioq; procedit. Et in precedētibz oportuit illum habere similitudinem pa triarcharum/z in succedētibz apo stolorum / vt vterq; ordini per con cordiam respondere videat. Ut enim non mutata est conuersatio in terra promissionis: ita z nunc deniq; inter multa bona que contu lit deus per spiritum sanctum primi tiue ecclesie fundate Hierosolymis per christum dominum/non defuit/ vel ipsa pestis que confunderet eaz/ zelus scilicet phariseice superstitionis z emulatio legis dicente de ea Luca in actibus apostolorum. Qui dam descēdētes de iudea docebant qz nisi circūcidamini sm morez moy si non potestis salui fieri. Et cuz iret Paulus hierosolymā videre fratres collectos seniores in vnum hec iter cetera dixisse narrant. Vides frater quot millia sunt ex iudeis qui credi derunt

Actu. 4

mat. 23.

matth. 12. 28.

actu. 15

derunt et omnes emulatores sunt legis. Audierunt autem de te quod discessio-
nes doceas a Moyse eorum qui per ge-
tes sunt iudeorum et cetera que ibi se-
quuntur. Qui vero zelatores legis
illos designant religiosos qui pro-
ponunt traditiones maiorum gratie dei.
Hac in re caueant sibi illi qui non ha-
bent dulcedinem charitatis in seipsis.
Extollunt aduersus alios pro eo quod
a consuetudinibus ceterorum quasi ius-
tiores ceteris ostenduntur diuini esse pro-
pter altitudinem cordis et gloriam singu-
larem propter celum inordinatum
paternarum traditionum euacuanti-
um a gratia sicut et illi. Quia nec
omnes qui acceperunt legem in mo-
te synagae permixti sunt intrare terram
promissionis propter duritiam cor-
dis sui. Nec omnes qui separati fue-
runt a synagoga iudeorum perseue-
rauerunt in gratia habentes quidem
celum dei. Sed non secundum scientiam.
Unde et quibusdam eorum qui cre-
diderant et prolapsi fuerant ob ce-
lum legis per apostolum dicitur. Cum
deberetis esse magistri propter tem-
pus/rursus indigetis ut vos doceamini/
que sunt elementa exordij sermo-
nis dei et facti estis quibus lacte opus
sit non solido cibo. Si igitur delectat
illud quod superius diximus/deter-
reat istud ne deterius aliquid contin-
gat. Sicut enim tunc pharisei iacta-
bant se coram hominibus de iustitia
sua: Ita nonnulli monachorum arbi-
trantes in religioso habitu et non poti-
us in humilitate et charitate esse per-
fectionem iustitie et eternam salutem.
Iustificant semetipsos coram homi-
nibus non attendentes quid dixerit
dominus de duobus hominibus qui
ascenderunt in templum ut orarent:
verumtamen fides phariseorum ve-
ra erat / saduceorum falsa. Unde et
Paulus phariseum se forte testatus

est sicut et nichodemus et gamaliel et
alii multi. At nos hucusque cucurri-
mus et peruenimus usque ad nos. Quod
autem reliquum est ultra nos est / et
magis opinioni subiacere censemus
quam intellectui expectantes potius quam
exhibentes et orantes dominum ut
sit nobiscum sicut fuit cum patribus
nostris / et operetur in nobis opus bo-
num quod sit ad laudem et gloriam
ex hoc nunc et usque in seculum.

Cap. 40^m.

Ambrosio tamen ut iam dixi
quod in viris illis quos ven-
turos expectat mundus / ad-
dito ut puto alio modo quo non
est sermo manifestus / consummabitur
similitudo zacharie / iohannis baptiste
et iohannis christi iesu. In quorum manife-
statione / erit quoque ut credimus mani-
festa similitudo et duodecim aposto-
lorum / maxime autem Ioan. euan-
geliste septem ecclesiarum que fue-
runt in Asia / siue etiam septem tribu-
um que postreme acceperunt here-
ditatem / et predicabitur euangeli-
um regni in vniuersum orbem / et per-
ueniet spiritualis intellectus usque ad
iudeos / et confringet quasi quidam
tonitruus duritiam cordis eorum /
ut compleatur quod scriptum est in
Malachia propheta. Ecce ego vobis
mittam Heliam prophetam ante quem
veniat dies domini magnus et hor-
ribilis / ut conuertat corda patrum
ad filios et corda filiorum ad patres
eorum / ne forte veniam et percutiam
terram anathemate. Hoc totum con-
summandum est in fine secundi status /
et principio terti / tempore videlicet
aut circa tempus in quo calcabunt ci-
uitatem sanctam mensibus quadraginta
duobus. Regnate rege illo iniquo : qui
scriptus est in Daniele propheta. Qui
et supra quam credi potest / vniuersa vastabi-
bit.

Explicit liber. 4°.

Act. 13.

Apoca.
1. et ifra
Jof. 15.
et sequen-
tibus.

Malach.
ultio. c.

Apo. 11

Dan. 8.

nūc. 14

ad hec. 5

mat. 23

Luc. 18

Incipit quintus liber. Cap. p^m.

Ege.1.
2 Apo.
4.c.

Quatuor cōcordiarum libri quos hucusq; digessimus ita fm numerum 4^{or} animalū accipiant in specie/vt primus in quo simplr cōpilatur hystorie referatur ad hominem. Scds in quo agit de precipuis & euidentioribus locis concordiarū referatur ad vitulū. Tertius in quo agitur de cōcordijs 7^m signaculi referatur ad leonem. Quartus in quo agitur de plenitudine cōcordie/ referatur ad aquilam. Etenim in hys 4^{or} libris paz agit fm spiritū magis aut fm lram hoc ē fm cōcordiā lre: & lre fm. s. duorū testamētōrū. Quia vō post illa 4^{or} magna opera chri qui bus se nascēdo patiēdo resurgendo: necnō etiā ascēdēdo in celū 4^{or} animalibus cōformauit/nō nisi in gnto ordine ignis ē ostēsus diuinus. Sed

Actu.2. q^d & de ipsis verbis hystoricis spirituales pdeunt intellectus. Opz nos in hoc gnto li^o de qbusdam gestis solēnibus q occurrerūt spiritualr agere: vt ex multis testimonijs ostendamus laboriosos rex fines: & post magnos agones & certamina pacē victoribus impartiri. Unde aut melius exordimur qz a rex exordio? Vñ melius initū sumimus qz de ipso initio principali. Est eni prim^o liber liber geneleos & p^m ipsius li^o/de 7^m diebus originalib^o. De hys ergo agendum ē fm allegoricū intellectū cui^o multe sunt species. Est eni hax p^o hystorica/2° moral/3° tropologica/4° cōtēplatiua/5° anagogica. De typica aut itelligētia/q alia rōne pma ascribis in sequēti dicef. Hystorica itelligētia/illa ē qua persona p psona/nō eo modo quo in cōcordia / sed alio quodāmodo v3 cū videmus aliquā virginē deo dicatā/ & dicimus hec li-

Geni. p.

bera est: videmus cōiugatā & dicim^o hec ācilla: Ita vt nō imerito de vtriusq; filijs dici qat q de ancilla fm carnem natus est. Qui aut de libera per repromissionē. Satis eni ancilla ē q nō habet sui corpis ptatē. Melior ē tū ista seruitus qz si haberet libertatem mechandi: quāuis abusue talis licētia noiet libertas: qz q facit ingt peccatū seruus ē peccati. Quidam aut putāt hystorica itelligētiā esse ipsam hystoriā q vocat lra/ sed nō est ita: aliud ē eni hystorica: aliud hystorica res. dicta ē aut hystorica itelligētia ista qz dissimilis ē a lra vtpote vbi mulier pro muliere puer p puero & vir accipit pro viro: vt cū dicimus alicui seni quē volumus exhortari vt proficiat in bo^o. Esto tu qualis fuit abzaā: mulieri qualis fuit sara: adole scētulo/ qlis fuit isaac. Qui rursus si increpare volumus aliquā lubricam mulierē & q sola mūdi gaudia cōcupiscat/ eā exēplo agar increpam^o dicētes. Quid o insana mulier sine cā laboras: nō sunt tua hec q lucraris i sollicitudinē/ & labore/ nec tu domum ad quā intras diutius es/ velut ad propriā cū viro māsura. Quādoqz expelleris sicut agar ancilla & nihil inuenies in manibus tuis. Sic & ille dicēdus est filius ancille & natus fm carnē q virū psequitur spiritualement. Moral^{is} aut intellectus est ille q in vno solo homine assignari pōt: vt est i ancilla significari affectionē carnalē. In libera vō spiritualē. Tropologica quoq; itelligētia illa ē/ q agit de diuersis modis sermonū dei: vt est in agar significari lram: in libera vō itelligētiā spūalē. Cōtēplatiua vō itelligētia illa ē q oīno relicta carne transit in spiritū ita vt in ancilla accipiat vita actiua/ in libera cōtēplatiua. Porro anagogica itelligētia illa ē q docet nos terrena

ad Gal. 4.

p^o ad corin. 7.

Joā. 8.

Bia in ter hystorica & hystorica itelligētia.

Mora lis intel lectus Tropo logica i telligē tia cōtēpla tiua itel ligētia. Anago gica itel ligētia.

rena

rena despicere et amari celestia: docet enim in agar intelligenda esse tota vitam presentem que ex maiori sui parte obnoxia est multitudinis servitutis: in sara libera vita futura. Et hec quod de quibus intelligitur generaliter / que in modum illorum quinquaginta panum ordeaceorum quibus satiavit dominus. scilicet millia hominum de cortice preceperunt. ob quam causam et per apostolum dictum est sara occidit spiritum autem vivificat. Cap. 2^m.

Sane intelligentia typica in. 7. divinis speciebus scilicet quinquaginta annis addito septenario numero panum perfectionis duodenaria perfumatione accipitur. In prima specie intelligitur typice que prima iter 4^m. Agar significat hierosolimam plebem: sara tribum levi. cui constitutum erat a deo vivere de labore filiorum israel. In secunda agar ecclesia secularium: sara ecclesiarum clericorum. In tertia apparet agar significat ecclesiam converforum: sara ecclesiarum monachorum. primus itaque intellectus pertinet ad patrem. secundus ad filium. tertius ad spiritum sanctum. Quarta species est illa que pertinet simul ad patrem et filium: ut cum dicimus agar significat synagogas: sara ecclesiarum latinorum. Namque quia ipsi datus est vice christi per verbum predicationis filios parere spirituales. Quinta pertinet simul ad patrem et spiritum. scilicet ut cum dicimus agar significat synagogas: sara ecclesia spiritualis que floruit a principio apud grecos in religione monastica / cuius tantum venerabilis institutio usque ad latinos pervenit. Sexta species pertinet simul ad filium et spiritum. scilicet ut cum dicimus agar significat ecclesiam eorum qui sub hac 6^a etate sancti / que incipit a christo ad hunc culpam meritis non parva comprimit servitutem / sara ecclesiarum spiritualis pertinet ad sabbatum que sponso illi qui in celis est casto copulatur amore. manens sicut ait dominus usque ad consummationem seculi. Septima autem species pertinet simul

ad tres personas: ut cum dicimus agar significat totam pariter ecclesiam primum ac secundi status que sedens eiulans et flens incolatum suum donec compleat tempus quod designatum est in. 70. annis hoc est i. 30. que significant tempus prioris testamenti / Et 40. qui significant tempus novi usque ad finem secundi status. libera autem significat felicem illam ecclesiam que sequetur in fine hoc est in illa 7^a etate seculi de qua in tempore sabbati dicit scriptura / Et benedixit diei sabbati et sanctificavit. Quia in ipso cessauerat ab omni opere quod patrat. Clamor 7^m intellectum 4^m habetur in usu: tres. scilicet primum et ultimum. Continetur enim in 7^m confessionibus sacrum mysterium deitatis / et si forte sub certa forma numeri declaratum non est. satis est tamen a patribus in suis opusculis intimatum. dicit enim inter cetera augustinus disputans contra arrium et contra omnes qui dividunt deitatem. Si queritis de patre solo quid sit respondeat deus: si de filio queritis respondeat filius deus: si de spiritu. scilicet nihilominus respondeat deus: filius si de patre et filio pari modo respondeat deus. si de patre et spiritu. respondeat deus. si de filio et spiritu. nihilominus respondeat deus si de tribus filius personis pari modo respondeat deus. Prima ergo confessio est de patre secunda de filio. tertia de spiritu. quarta de patre et filio. 5^a de patre et spiritu. 6^a de filio et spiritu. 7^a de patre et filio et spiritu. Quamvis autem 7^m iste confessiones equales sint / et in radice vere fidei pari modo inseruntur: quia tamen non multum differt dicere pater et filius pater et spiritus. scilicet filius et spiritus. scilicet sunt simul unus deus. Et dicere pater et filius et spiritus simul sunt unus deus. propter missis tribus illis que quasi medie sunt: tres primas tamen et ultimam placuit brevitate gratia in consuetudine assumere: ut dicatur pater deus: filius deus: spiritus. scilicet deus: sancta trinitas unus deus. Quia tres et trinus

gen. 16.
2. 21.
Biere.
19.

Gen. 2.

Aug. 5°
arrium

Aug. 6°
de h. c.
2.

z vnus deus esse itelligatur. Quod
satis ē p̄ duos heresiarchas arriū v3
z sabelliū. por ro quinq; intelligētie
supradicte ita p̄tinet ad mysteriū dei
tatis: vt fm̄ q̄ vnaqueq; illarū h3 p̄
prietatē suā ita eē intelligat relatio
quā h3 pater ad filiū: alia quā h3 fili⁹
ad p̄em: alia quā h̄nt p̄ z filius ad
sp̄m. f. alia quā h̄nt fili⁹ z sp̄s. f. ad
p̄em: alia quā h̄nt simul tres ad crea
turā. Nō aut̄ eēt alia z alia. Si ita ha
beret alius relationē: ad aliū. Sicut
proximus ad p̄imū. Et amicus ad
amicū. In h̄is aut̄. 12. modis mysti
ce it̄ptatiōis p̄tinet plenitudo q̄dā
sp̄ualis intellect⁹ fm̄ q̄. 12. veteri ce
li a plerisq; scribunt. Nec inmerito tū
Daniel 4^{or} vētos celi vidit pugnare
in mari magno. Quia ex h̄is oibus
4^{or} sunt intelligētie p̄ncipales q̄ cete
ras oēs cōtinēt ifra se. Mystorica. f. z
moralis cōtēplatiua/sub cuius noie
p̄tinet due/tropologica z anagogica
quarū p̄ma inferior est cōtēplatiua
sc̄da supior: z typica q̄ didit in. 7. spe
ciebus. Quāuis eorū q̄tuor magis
habeant in vsu. Loq; tres eaz sp̄a
les sint. q̄rta quo ad tres ḡiales v3
hec exempli cā: vt sciat lector de quo
agit cū de rebus mysticis sermo est.
Nūc de opibus. 7. diez fm̄ 4^{or} mo
dos typice itelligētie breuiter ē agē
dū: vt per multa q̄ pro ipetu sp̄s as
signare studemus ad vnāz veritatis
notitiam peruenire possimus.

Cap. 3^m.

Gen. p̄.

In principio creauit deus celuz
z terrā. In p̄o intellectu accipiē
da est per celū pars illa ḡiis hu
mani q̄ manebat in amore z re
uerētia vni⁹ dei in sc̄o illo originali.
Ita vt q̄dā eorūz dicerent filij dei ad
d̄iaz eoz q̄ vocabant filij hoiūz. Ter
ra aut̄ erat ianis z vacua: q̄ exceptis
illis qui p̄ merita sanctitatis celi dici
poterāt etiā tūc cetera oium multitu

do inanis erat z vacua. Inanis ab
ope iustitie: vacua a gr̄a z veritate.
Etiā si per doctrinā iustoz in deum
credere viderentur v3. Et tenebre
erāt sup facie abyssi. Quia popul⁹ q̄
surrexit post diluuiū secur⁹ est de⁹ te
nebrarū z coluerūt creaturā poti⁹ q̄
creatorē qui est b̄ndict⁹ in sc̄la amē. ad ro. 1
Verūtāmē sp̄s d̄ni ferebat sup aq̄s
Quia gr̄a dei spirabat etiam tunc in
quorū dā cordib⁹ iustoz: vt p̄scirent
futura z itelligerent bona opa d̄ni q̄
facturus erat d̄ns sup terras vt non
abūdātiori iustitia absorberent. Nā
sequit: dixit aut̄ deus fiat lux z sc̄a est
lux: loquēs apl̄s fidelibus ppl̄is ait.
Eratis aliquando tenebre nunc lux ad eph. 5.
in domino. Si autem qui crediderūt
in deum vinū lux esse ceperūt. Ergo
abraam isaac z iacob qui credide
runt a principio z secuti sunt ipsum
deū lux in d̄no facti sunt: vtpote a
quibus disseminatus est populus fi
delis de quo processerunt prophete
z apostoli fm̄ carnem z ipsemet vni
genitus dei. Et bene illi tres patri
arche lux facta est vel creata dicendi
sunt: q̄ ad imaginem illius lucis in
create: create sunt que dicit in exodo
moysi. Ego sum deus abraam deus
Ero. 3.
isaac z deus iacob. sequit: z vidit de⁹
lucē q̄ eēt bona z diuisit lucē a tene
bris vocauitq; lucē diez z tenebras
noctē. Videre dei scire est: aut viden
tes z itelligētes facere. Sciuit enim
deus ab eterno bonā eē lucē quā fa
ctur⁹ erat ipse z tenebras malas. Et
ideo mox vbi fecit lucē diuisit iter lu
cem z tenebras: vsq; eteni ad t̄ps il
lud in quo elegit deus abraā isaac z
iacob z semen eorum nulla discretio
erat iter lucē q̄ reprobi z electi mo
rabant simul oēs q̄ erant sine lege z
nihil videbat differre inter fideles z
infideles. Ex quo aut̄ elegit de⁹ abraā
z semē eius vt eēt ei i populū pecu
liarē

ad ro. 1

ad eph. 5.

mat. 1.

Ero. 3.

Deut. 7
14. 36.
gen. 17.

liarē dedit deus abraē & semini eius
signaculū circūcisōis: vt esset dñs i-
ter eos & ceteras gētes que ignora-
bāt deū: vocauit autē lucē diē & tene-
bras noctē: vt q̄ta dñs sit int̄ fideles
& infideles ex diuersitate ipsa noīuz q̄
tā sunt dñs sentiret. Sequit̄: & factū
est vesp̄e & mane dies vnus. 24^{or} ho-
ras cōtinet ifra se circulus solis qua-
rū 12^m attribuunt nocti & 12^m diei di-
cēte dñs: nescitis q̄ 12^m hore sūt diei?
Si autē hore diei 12^m sunt & noctis.
sicut enī termin⁹ 12^m hore & diei facit
vesperū: ita termin⁹ 12^m hore & noctis
facit mane. Significat autē vesp̄e
tristitiā: mane letitiā sicut in li^o psal-
moy⁹ demonstrat cū dicit ad vesp̄erū
ps. 29. demorabit̄ fletus: & ad matutinū lei-
tia. Ad cū sit q̄re postpositū est vesp̄
& postea mane: nisi q̄ oēs electi: q̄
designant̄ in opib⁹ istis dñi quāuis
sint in eis aliqua quibus ip̄obi de-
signent̄ sicut sūt bestie & reptilia cer-
te prius trāseūt per ignem & aquam
postea inducunt̄ in refrigeriū: vt nō
prius fruant̄ festiuitate paschali q̄
instituti vt ita dixerim / ieiunio q̄dra-
gesimali mūdēt̄ & dealbent̄ arcib⁹
suis. Quis est enī hō nat⁹ ex muliere
qui nō simul cū culpa & fletus egres-
sus sit de vtero m̄ris sue / qui nisi libe-
ret̄ per gr̄az nō de carcere vite hui⁹
trāseat ad gehēnā? Et q̄dē q̄ de tene-
bris vteri venit ad lucē istā v̄ quōcū
q̄ de caligie noctis puenisse ad diē:
q̄ veluti d̄ morte euigilauit ad vitā.
Sed q̄ dies ipsa ptin⁹ declinat & ac-
cedit ad vesp̄erā dedit̄ gnat⁹ ē sermo
diuinus vocare diē id q̄d tā celeriter
tēdit̄ ad noctē. Magis autē vesp̄erū
vocādū cēsuit totū illud spatiū vite /
sicut ē diuerso id q̄d sequit̄ mane: vt
ois afflictio tp̄alis que tendit ad pa-
cem diē esse magis existimet̄ q̄d nox.
Videam⁹ breuiter quō viri iusti pri-
us habuerūt vesp̄ere fm̄ deum & po-

stea mane. Quomō de tenebris ve-
nerunt ad lucē. Abraā eduxit dñs de
terra sua & pegrinatus est multo tpe
in terra aliena eratq̄ in timore & tre-
more ita vt rogaret vxoē suā dicere
de se hoibus regionū illarū q̄ frater
meus est. Sitr̄ isaac. ad vltimū autē
bñdixit vtriq̄ deus: & dedit illis sub-
stātiā mltā & psp̄itatē & pacē. Jacob
post fugam & laborē factus est incly-
tus & diues valde in filiis & armen-
tis & substātia multa. Job post inau-
dita flagella factus est ditissimus du-
plo q̄s erat prius & in pace ac quie-
te multa obdormiuit in dño. Moys-
es post fugā exiliū scūs est pnceps
populi & amic⁹ dei. Dauid supra mo-
dum persecutionē sustinens tandem
post laborem & incolatuz puenit ad
regnoz: vnusquisq̄ ergo electorum
quātū ad id q̄d spectat ad dñz & eter-
nā salutē prius necesse est vt exp̄iat
vespere q̄ pueniat ad mane: q̄ q̄ nō
vult ad vesp̄erū pati fletū frustra ad
matutinū p̄solat̄ letitiā. Nec de p̄ma
die in q̄ facta est lux in qua fundamē-
ta bonorū oīuz a luce illa vera q̄ illu-
minat oēm hominem venientem in
hunc mundum in re sibi amica iacta
ta sunt: vt quicquid sequerē q̄d eēt
fm̄ deum tenebris careret & nocte.
Nunc quod deus dederit de secūda
videamus.

Cap. 4^m.

Dixit quoq̄ deus: fiat firma-
mentum in medio aquarū
& diuidat aquas ab aquis
& fecit deus firmamentuz
diuisitq̄ aquas ab aquis que erant
sub firmamento ab hys que erant su-
per firmamentum & factuz est ita. vo-
cavitq̄ deus firmamentum celum: &
factum est vesp̄ere & mane dies secū-
dus. Scdo tempore quod incepit a
moysē suscitauit de⁹ tribū leui: vt mi-
nistraret sibi i tabernaculo / & eēt as-

gen. 12.

ibidem

gen. 26

gen. 24

26.

gen. 27

32.

1ob. vlt.

Exo. 2.

3. c.

pi reg.

19. & se

quētib⁹

plurib⁹

2° reg. 2

adua in cultu diuino nec terrenā & transitoria sed celestem queret hereditatē. Nec ergo tribus respectu aliarum facta est celū & firmamētū: qz p ipaz que celesti cultui dicata erat egressus populus ex egypto & alijs adorantibus vitulū ipa in inocētia stetit. Hoc ergo celo separate sūt 12^m tribus israel ab egyptijs & ceteris nationib⁹ terre/ qbus terrestria data sunt/ ducteqz sunt in locū qui sibi parat⁹ erat a deo sicut dicit in psalmo: abstulit sic oues pplm suū & pduxit eos tanqz gregez in deserto: & induxit eos in mōtē sanctificatiōis sue/ montem quē acqsiuit dextera eius. Igif in diebus abrahe diuisio facta est iter domū abrahe & ceteras gentes per circūcisionē nō autē separatio inter illā & illas: in diebus autē Moysi separatio facta est abiui cem in egypto in mari rubro/ vt quodāmodo in circūcisione esset similitudo cathecuminoz. In exitu d egypto & transitu maris rubri/ similitudo baptisimi/ per qd sit separatio iter fideles & infideles. Ad autem sequitur. Et factū est vespere & mane dies scdus. Et in sequētibz dies tertius/ dies qrtus/ dies qntus & sextus/ vni formiter vbiqz itelligatur. Vmīrūz qz in singulis tpibus precessit afflictio & secuta est pax: fm illud libri regū: dñs mortificat & viuificat: ducit ad iferos & reducit. Notādum vō q in capite libri scriptū est. In principio creauit de⁹ celū & terrā. Et ecce nūc in scdo dī creatuz firmamētū/ ipm qz vocatum esse celum. Quod & si fz lit teram absurdū sit vbi sane itelligat fm spirituz: vtrūqz stare pōt. Et videlicet illud celū dicatur/ & istud: fz q diuersis modis dī hierusalē & babilon & hys similia. Quid enī si po fuit scriptura celū & celū & tñ vtrūqz vnam celum: Qū teneat fides nostra deum & deum & inde vtrūqz vnum

deum patrem. f. & filium a quibus pcedit spiritus sanctus. Cap. 5^m.

Dixit quoqz deus: congregent aque: q sub celo sunt in locū vnum/ & appareat arida. Et factuz est ita. Et vocauit deus aridā terram/ cōgregationesqz aquaz appellauit maria. Et vidit deus q esset bonū & ait. Germinet terra herbā virentē/ & facientem semē/ & lignū pomifex facies fructū iuxta genus suum: cuius semen in semetipso sit super terram. Et factū est ita. Et ptulit terra herbā virentē asferentem semen iuxta genus suum/ lignūqz faciens fructū/ & habens vñū qd qz semētē fm specie suā. Et vidit deus q eēt bonū. Et factū est vespere & mane dies tertius. Sicut sol & luna celū & terra/ angelus & homo/ anima rōnalis & caro cum sint in aliquo dissimilia quodā tñ federe pacis conuenire noscunt. Ita sacerdotiū & regnū ab eo qui cōdidit hec oia cōstituta sunt. Quatenus simulacra leuitaruz quereret celestia & diuina/ dom⁹ autē iude & Dauid tractaret terrenā & humana. quatenus ex illa velut ex alto celo descenderet pluuiā salutaris. Ex ista velut de bona terra pcederēt ligna paradisi: & supra cetera lignuz vite: cuius semen sunt oēs electi. Vmīrūz qz veritas de terra orta est: & in stitia de celo pspexit: fuit ergo terra fructifera germinans herbā virentēz tribus iuda in qua & ciuitas hierlm/ sup quā regnauit rex dauid de cuius semine nar⁹ est christ⁹. Et ex terra q pcesserunt qñ ligna fructifera reges iusti & pphete. Nec & non populus fidelis quasi herba virens qui pseuerauit in fide & testamēto/ vsqz ad aduētum dñi. Etenim a diebus hieroboā tribus iuda & leui & beniamin facte sunt vna tribus/ reliqs. 10. tribubz separatis ab eis & trāslatis i asyrios

Exo. 32

ps. 77.

Ge. 17.

Ex. 14

pⁱ reg. 2De 3° die ge.

ps. 84.

i li. reg. 4° par. 11.3^o regū 12. & 2° par. 11. 4° regū 17.

p̄regū.
7.10.

Jud. 4
6.13. c.

Eni. 12.
z infra
exo. 14
p̄regū
z 2.7.

syrios pro peccatis suis. sc̄m̄ est autē
in tertio tpe qđ incepit a Samuele z
David hoc est ex eo tpe quo habere
ceperūt reges filij israel. Scimus eni
qđ ex eo tpe/quo itrauerūt in terram
p̄missiōis. Maxie at ab obitu iosue
vsq; ad tps Samuelis z David cō-
mixtio qđam facta est iter gētes z fi-
lios israel: s̄m̄ qđ oñdatur in libris iu-
dicūz. Qui z refert filios israel sepe
seruisse gētibz que erāt in circuitu
eor̄z et si lōge dissilis ab illa que p̄ces-
serat ab Abrahā vsq; ad exitū filiorū
israel de egypto: qñ neq; lex in taber-
naculū iter ppl̄z z ppl̄m distigebat.
A diebus at samuelis z saulis z ma-
xime a diebus David cesserunt gen-
tes filijs israel/z retruserunt se ad lo-
ca sua/vt appareret p̄sch̄itudo sua.
Et bñ gētes infideles maria dicti sūt:
q; sicut maria semp fluctuāt z naues
demergunt ita gētes infideles semp
sunt instabiles z i motu: z cogitatio
eor̄z cōtra simplices/vt pdant de ter-
ra memoriā eor̄z. Singulari vō nūe-
ro arida vocata est terra/aquaz vō
collectiones plurali numero vocate
sunt maria. Quia plebs illa iudeorū
que synagoga dicta est/vna erat z
parua. Sens vō multaz linguaz mo-
ribz terrisq; diuise. Nō aut congre-
gata sunt maria in locūz vnū/eo mō
quo in puteis pfundis aut aliquo ar-
to loco sed in circuitu z in medio or-
bis terre. Vñ z mare oceanū/mare
mediterraz dictū est. Que tñ in locū
vnū cōgregata esse dñr idcirco q; z
si diffusa sunt per orbē oia tñ per con-
tinuationez vnitātē iungunt. Sic z
nationes terre/q̄uis z tūc in circui-
tu hierusalē z nunc in circuitu ecclie
diffuse sunt/in vno tñ loco cōgrega-
te fore dñr/q; z hic infidelitatis sue
vnitate iuncte sunt/z paulopost ad
vnū puteū inferni cateruatim descē-
dent. Sed illis p̄gregatis in loco suo

de terra illa q̄ vocata est terra iuda
p̄cessit herbavirēs z ligna pomifera
vt non esset inanis z vacua. Quia z
vniuersa multitudo ppli cepit iclīna-
re aurem cordis ad retinenda verba
legis/vt ea saltim carnalr z s̄m̄ lram
seruare pro tpe videref: z aliqd / ve-
lut ligna pomifera cōtulerunt aliqua
de corde bono z optimo/que essent
grata z vtilia vescētibz eis: vtpote
David z socj eius/qui cōposuerunt
psalms: Salamon qui edidit tres li-
bros. Et alij viri magni qui scripse-
runt libros regū z palipomenon ad
vtilitatē legētū. Sz z scripta vetera
vt iā dixi eos q erāt docibiles docue-
runt. Nā antea qz eēt rex in iuda pe-
ne obliuio tradita erat lex z scripta
maior/q; nō erat qui coecerneret eos
virgāz reduceret ad viā iustitie sicut
scriptū est in libro indicū. In tpe illo
nō erat rex in israel/sed vnusq; qđ
sibi rectū videbat hoc faciebat. Igif
vbi illi pplō pastor z doctor dar̄ est/
tūc solūmō iuenit recessisse a cerimo-
nys dei sui. Lū q cōstitutus erat pro
tpe sup eos recedebat a mandatis z
legitimis domini. Cap. 6.

Dixit at de⁹ fiant luminaria
i firmamēto celi z diuidāt
diē ac nocte z sint in signa
z tpa z annos/vt luceant
in firmamēto celi z illuminent terrā
z sc̄m̄ est ita. Quarto die fecit deus
duo magna luminaria: q; q̄rto tem-
pore clarificauit deus duos magnos
p̄phetas i pplō hebreor̄z heliā. s. qui
leuatus est in altū vt eēt p̄mus eor̄z q
ducturi erāt vitā p̄teplatinā/z helise-
um: qui p̄fesset ecclie fratrū cōmoran-
tiū in iericho opantiū manibus z vi-
uētū de labore suo. In q̄b⁹ z p̄ eūdē
heliseum signa z pdigia facta sunt.
Erāt at fr̄es ipsi filij p̄phetaz q z qñ
quedā p̄clara sidera lucebāt in cali-
ginoso loco p̄currētes vocē illaz dñi

Luc. 8.

Jud. 17

De 4.
die ge.
1. c.

4. re. 2.

4. re. 2.
6. cap.
4. re. 2.
3. 4. 5. 6
7. 8.

r 3

Matt. 5. dicētis. Sic luceat lux via corāz ho-
minibus/ vt videāt bona via opa/ z
glificent p̄iem v̄ium qui in celis est.

4ⁱ regū
2. cap.

Et bñ in hierico sc̄m ei⁹ memoratur
qz hierico iterptat luna/ z luna illius
ecclie silitudinē gerit que nouit p̄ ri-
more dñi suscipe disciplinā: z per stu-
diū bone actiōis fidelē ip̄edere fui-
tutē: qd̄ p̄p̄iū est horū/ q̄ aliorū filios
se esse dicunt/ vt platos se habere z
magistros agnoscāt. Nō enī p̄phete

4ⁱ regū
2. 6.

simp̄r dicti sunt: sed z filij p̄phetarū
vt ipsi filij reputent in lunāz/ p̄ies in
stellas. Qd̄ si ita est: Heliseus vna de
magnis stellis fore dicat. Ecclia vō/
vt iā dixi reputet in lunā. Bene autē
eadem luminaria dicta sunt diuidere

ps. 135.

diē z noctē. Et utiqz s̄z illud qd̄ dñm
est in psalō. Qui fecit luminaria ma-
gna/ solē in p̄ate diei: lunā z stellās i
p̄ate noctis. Ibi enī sic: hic at lumia-
re maius/ vt p̄fesset diei: luminare mi-
nus vt p̄fesset noctis: hoc ergo mō diui-
dunt diē ac noctē videlicet qz sol illu-
minat diē: luna vō z stellis illuminat
nox. Sic eleuat⁹ est in altū vt qūqz re-
deat z p̄sit diei s̄ est p̄p̄lo ch̄iano q
adhuc pro tpe erat nox p̄fuerūt dico
nō carnali p̄latione sed potius sp̄uali
instruētes illos exēplo suo: z oñden-
tes illis qd̄ eēt faciēdū. In signa autē
fuerūt: qz vtrūqz iter eūdi ad deū ire
volētib⁹ oñderūt. In tpa z dies z an-

3ⁱ regū.
17. z ia
co. 5.

nos fuerūt. Quia qz helias abscōdi-
tus fuit p̄ tps z tpa z dimidiū tps s̄
est annis tribus z mētib⁹ sex siue diē
b⁹. 1260. magni erat cā mysterij: nec
alia qz illa de qua specialr agit in li^o
hoc. Qd̄ at s̄biunctū est: vt luceāt in
firmamēto celi z illuminēt terrā. Il-
li soli terrigene scire nequeūt qz exē-
plo vite illoz: n̄hil p̄secuti sunt. Non
enim hoies sunt q nolūt oculos suos
leuare ad celum: sed bruta z isensata
aialia respiciētia semp ima. Et ideo
expertes: sunt a luce illa q̄ illuminat

hoiem oēm venientē in hūc mūdū.
Qui at vere hoies sunt leuāt p̄fecto
oculos suos ad celū sursum a q̄ egres-
sus est sol iustitiē: z vident luminaria
celi que illumināt terrā: hoc est viros
illos p̄fectos qui exemplo vite sue z
oñsiōe signoz magnāz spem salutis
suis posteris reliqrūt. Cap. 7^m.

Dixit et deus: pducāt aque
reptile aie viuētis z vola-
tile supra terrāz sub firma-
mēto celi. Creauitqz deus
cete grādia z oēm aiam viuētez atqz
motabilē quā pduxerāt aque in spēs
suas/ z oē volatile s̄m genus suū. Et
vidit deus qz esset bonū: bñdixitqz di-
cens. Crescite z multiplicamini z re-
plete aquas maris: auesqz multiplicē-
tur sup terrā. Et sc̄m est. vesp̄e z mae-
dies 5°. Quinto tpe qd̄ incepit adie-
bus isaie z ezechie regis iuda cōfede-
ratio qdā sc̄a est iter reges iuda z re-
ges gētū egypti. Videlicet z baby-
lonis eūtes et̄si inuita aliq̄ pte filioz
iuda veluti i pfundū maris z egyptū
z babylonē z alias ciuitates iude: q̄
ten⁹ z ipse gētes cognoscerēt deū ce-
li: reliq̄ vō et̄si modica i p̄ia liberta-
te manete. Eodē nāqz tpe claruerūt
illi p̄phete q nō solū p̄dixerunt s̄z po-
fuerūt in libris. Ex q̄rū tñ sacro col-
legio/ qdā q̄si aues aq̄tice fuētī sunt
cū ceteris in babylone z fuerunt ibi
vsqz ad diēz mortis sue. Hoc idcirco
dico: qz cū celū z terrā sup⁹ oīno in
bonā acceperimus significatiōē qz
secus sit accipiēdū de aqs nisi tñ in
pte hoc est de aqs fluminūz q̄ dulcia
sunt in qb⁹ solet rigari superficies tre.
Nimix qz aque mariū aut infideles
hoies aut mūdānos designāt: utiqz
z pisces siue aues nō oēs in gl̄ie mū-
di sunt s̄z legē. S̄z alij mundi sunt z
alij imūdi. Quia igit ex eo tpe cepūt
vellent nollent filij israel colitare gē-
tilib⁹ z gētes cū eis. Ita vt nōnlli gē-
tilium

Jo. 1. c.

Be gn-
ta die.
Gen. 1.

4ⁱ re. 19
c. zisa. 1
4ⁱ re. 18
20. cap.

Edr. 4
c. 1. 2. p̄
u. vlt⁹
de 6°
de. 6. 1.

Gen. 7.

4° regū
18.22.

tiliū addiscerēt et legē dei: sicuti illi q
missi sunt in samaria a rege assyriorū
nō immerito de cōmissis illis hoium
gētiōib⁹ dcm est: vt pducerēt aq pi
sces et volatilia pēnata. Quia nōn
li pcefferūt ex eis q irēderēt doctrine
max^a ad mādātū ezechie et iose regū
iuda et ad correctionē pphetay: et nō
nulli pphetico repleti spū ac si qbus
dā pēnis affūptis alti⁹ p ceteris mor
talib⁹ ad excelsa volarent. Notāduz
vō q i pmo loco noiauit cete grādia
que significant reges ipsos gētiles q
regnauerunt sup pplm israhel. Nimi
rum qz vt in p tpe p̄fuerunt illi po
pulo patriarche. 2° Iudices. 3° et 4° re
ges israhel et reges iuda. Ita vt in qn
to tpe diuino pmittēte iudicio reges
gētium dñati sunt eoz. Incipientes
venerari quomōcūq; deum celi quez
coluerat idē ppl^s a p̄cipio imo que
despexerant ipsi et maiores eoz. Igi
tur in piscibus maris nō solū iudei q
erant in captiuitatē manētes iter gē
tes infideles ac si in viscerib⁹ seui ma
ris designati sunt. Vex etiā et ipsi gē
tiles/qui puocati mirabilibus que fe
cit deus in babilone cōpulsi sunt co
lere deū celi. Cap. 8^m.

Esd. p.
c. 1. 2^a pa
ra. vlti^o.
De 6°
die.
De. 1. c.

Dixit quoq; deus: pducit
terra aiam viuētem in gēie
suo. Inmētaz reptilia et be
stias terre sm species suas
factūq; est ita et fecit deus bestias ter
re iuxta spēs suas inmētā et oē repti
le terre i gēie suo. Et vidit de⁹ q cēt
bonū et ait: faciamus hoīem ad ima
ginē et similitudinē n̄am et p̄sit piscib⁹
maris et volatilibus celi et bestiis vni
uerse terre. Et creauit deus hoīez ad
imaginē et similitudinē suā: ad imaginē
dei creauit illuz: masculū et seminam
creauit eos bñdixitq; illis et ait. Cre
scite et multiplicamini et replete ter
rā et subijcite eāz dñamini piscibus
maris et volatilibus celi et vniuersis

aiantib⁹ q mouent sup terrā. Notan
dum qz qd distat iter volatilia et pi
sces maris hoc distat iter pisces ma
ris et bestias terre: qz terra iserior ele
mētū est: et p̄tinet ad illos qui bruta
sunt corde et de his q dei sūt nihil ad
eos p̄tinet. Verūtū qz hūilia respicit
de⁹ nō deest bōa fignō in qbusdā aia
lib⁹ tre max^a in illis q accepta sēbāt i
sacrificio/ sic sūt oues et boues et hys
filia/ s; et asini et cameli i bonā p̄nt re
cipi fignōnem qz onera dñoz suoz.
Sigtāt at vniuersa hec aialia hūiles
et qetos et tremētes vba dei: sigdē et
ip̄a timēt v̄gā dñi sui: nā et eq si man
sueti sūt et pacifici signt illos nobiles
et potētes q p̄cepta nobilitate sua h̄ie
se deū recogscūt i celo et obrēpāt in
quātū p̄nt p̄ceptis et mādatis ip̄i⁹: l; z
q iter aues et pisces et aialia tre mul
ta sit dñia. Cū p̄stet qz i illis fignō sūt sa
piētes et prudētes: i istis simplices et
idiote: satis tū ē q ip̄i i deū credūt et
deū timēt et nō sunt se q̄strati a nūero
electoz dei. Talis fuit inerudita illa
plebs iudeoz q reuersa fuit i hierlm
post p̄secutionē babilōis eo q nesci
ret mādātā dei sic pri⁹ cū adhuc filij
dauid regnarēt i ciuitatib⁹ iud et sacer
dotes et pphete docerēt pplz i tēplo
dñi sic p̄cepat moyses. Nūm qz ad
uistis libris et testō et tēplo nō licebat
sacerdotib⁹ et pphetis q erāt i babilone
p̄gregat libē synagogā ad audi
enda vba dei: q̄stū et si liceret libros
q̄s legēt nō hēbāt: pp h̄s fideles iu
deoz q collecti sūt eo tpe i vrbib⁹ iu
da/ nō h̄ntes pēnas scripturay q̄b⁹ le
uarēt i altū imitari fressia aialia po
ti⁹ qz celestia v̄si sūt. Creauit et eo tē
pore de⁹ reptilia et bestias tre: haud
dub⁹ q p̄ p̄ctis hoīuz ip̄ioz qz et secte
h̄eticoz or̄te sunt in samaria infidians
tū iudeis. i. regna terribilia valde i
ter q assyriorū et macedonūz q̄p fero
citas et po^a acēsa ē p̄ iudeos/ vt eos

Esd. p.
c. 1. 2. 2.

in libro
Judith
hester et
macca.

ad eph.
p.

Gen. 1.

penitus delerent de terra: qđ z fecis-
sent absq; mora nisi eis diuina mise-
ratio celerius affuisset. Dicit autem
deus creasse reptilia z bestias terre/
q; sine eius iusta pmissioe nec mala
nec bona esse possunt in mundo nec
sine ei? iusto iudicio qđ facit vt ait apo-
stolus omnia sm cōsiliū volūtatis
sue. Cōpletis autē deus vniuersis opi-
bus suprascriptis videns inquit qđ
esset bonū adiecit z ait. faciamus ho-
minē ad imaginē z similitudinē nrāz.
Qua in re notādū ē qđ in singlis die-
bus vniformia opa vel saltiz similia
creata sunt: vtpote lux celū ligna fru-
ctifera z herbe: sol z luna z stelle pi-
sces z aues. In 6° vō die postq; fecit
iumenta z bestias terre fecit etiā ho-
minē ad imaginē z similitudinē suā
qui preeffet piscibus maris z volati-
libus celi/nec nō z bestiis vniuersiq;
terre: vt patenter daretur intelligi qđ
hoc vnū opus singulare segregatūz
esset ab omnibus illis z prelatū glo-
ria z dignitate. Qui magis ascriben-
da sit iustitie nouitas qđ peccati ve-
rustas. Ipse est nouus homo chris ie-
sus cū corpore suo/qđ est ecclesia de
quo z ppter quē dicit scriptura. Et
creauit deus hominē ad imaginē z
similitudinē suā: ad imaginē dei crea-
uit illū masculūz z feminā creauit
eos. Ipse inquā est nouus hō qui fi-
lius hois dictus est de quo in ps. 8°
per psalmistaz dicif. Quis est homo
qđ memor es eius: aut filius hois qđ
visitas eū. Adinuiisti eū paulo min^o
ab angelis tuis dñe gloria z honore
coronasti eū/z cōstituiisti eū sup opa
manuū tuarū. Omnia subiecisti sub
pedibus eius: oues z boues vniuer-
sas insup z pecora campi. Volucres
celi z pisces maris qui pambulat se-
mitas maris: ipse solus subiugat sibi
oia qui solus potēs est ad debellan-
das terrenas z aereas ptates vt sit

dñs omniū qui oia cum pte creauit:
deniq; semē eoz hoc est chri z eccle-
multiplicatū est nimis z repleuerūt
terrā z subiecerūt eam/ z dominati
sunt oibus qui significati sunt in pi-
scibus maris z volatilib^o celi z vni-
uersis animātibus terre / Maxime
ex eo tpe quo romanus impator in-
clinauit ceruicē suā sub iugo chri: z
tradidit ecclesie romane cor onā im-
perialis dignitatis vt ipsa eēt dña z
regina cūctorū. Et hec quidem ita.
Sed qđ per tres suprascriptos sta-
t^o mūdi mysteria septē diez assignā-
re decreuimus/nō erit absurdū acci-
pere hic vice chri magnū illū regem
artaxerxes qui regnauit sup. c. z. 27.
prouintias: z vice ecclesie hester re-
ginā pferim cum in horum cōiugio
cōtineat sollēniter magnū illud my-
steriū chri z ecclesie de quo scriptum
est in li^o psalmoz: astitit regina a dex-
tris tuis. quatenus reliquū tps vsq;
ad chm reputetur in sabbatū. Nimi-
rum qđ in ipso cessauerūt hystorie: z
acceperunt silentium preconia pro-
phetarū. Quod autē sequitur dixitq;
deus. Ecce dedi vobis oēm herbam
afferentē semē super terrā z vniuer-
sa lingua qđ hnt in semetipsis sementē
generis sui z sint vobis in escā z cū-
ctis animantibus terre / omni volu-
cri celi z vniuersis qđ mouēt in terra
z in quibus ē anima viuēs/vt hēant
ad vescēdū: de duplici specie doctrine
accipiendū est. Sicut enim superius
cū ageret de opib^o tertiū diei/ lz moy-
ses dedisset legē filijs israel/ vsq; tñ
ad samuelē z dauid pualētib^o hosti-
bus cōtra eos/ Et qđ nec dū edifica-
ta erat hierlm z tēplū de filijs israel
hoies erāt rusticani nesciētes legē z
māda qđ dederat dñs moyfi: vnde
z de filijs heli dicif scriptura. porro
filij heli filij belial nescientes deum
neq; officiū sacerdotūz ad populū: sz
quicūq;

Hester.
16.c.

ps. 44

Gen. 1.

p^o Reg.
2.c.

quicūq; imolasset victimā veniebat
puer sacerdotis dū coquerentur car
nes ⁊ habebat fuscinulaz tridētē in
manu sua ⁊ mittebat eā in lebetē ⁊
oē qđ leuabat fuscinula tollebat sa
cerdos sibi. Qđ si illi nesciebāt denz
qui erat filij sūmi sacerdotis / quāto
min⁹ alij qui vix semel in anno ascē
debāt ad tabernaculū adorare deū?
Abi autē creuit samuel cepit docere
populū legē dñi ⁊ exinde dauid, quē
ipse vñxit in regē qui ⁊ diuisit officia
leuitaz. vt cōfiterent dño ⁊ docerēt
populū legē dei: atq; ex hoc iaz cepit
populus iuda eē herba virēs hñs se
men vbi dei in semetipso / quo posset
propagari in filiis ⁊ nepotibus vsq;
ad christū sicut dicit i ps. attēdit: e po
pule meus legē meā. Inclinate aurē
vestrā in vba oris mei: apiaz in para
bolis os meū: apia ppositiōes ab ini
tio: quāta audiui⁹ ⁊ cognoui⁹
ea ⁊ pēs nři narrauerūt nobis. Nō
sunt occultata a filiis eoz in gñatiōe
altera. Ecce quo ordine herba virēs
habuit semē in semetipsa. Ecce quō
tribus⁹ decidētib⁹ a statu suo semen
bonū herbe virētis ppagatū ē vsq;
ad tps gētiliū / vt eēt in vsuz ⁊ i cibū
vniuersis aiantibus terre. Sed ⁊ li
gna pomifera orta sūt ex eadē terra.
cuius poma vsq; hodie hñt in vsū
sicuti sunt psalmi quos cōposuit da
uid ⁊ socj eius: libri salomōis ⁊ si qđ
simile: distat autē inter herbā ⁊ ligna
qđ herba cito arefcit ⁊ deficit ⁊ tamē
semē eius relinquet in vsu: ligna autē
manēt eadē ⁊ singulis annis pferūt
fructum suum. Sic ⁊ vba hystorica
moysi iosue ⁊ iudicū samuelis regū
⁊ palipomenon ac si quedā herbe in
cordib⁹ carnalis popull veluti nālīf
posuerūt radicē. Qui tamē vbi venit
tps maturitatis vt ducant ad aream
sepas mox a paleis lre fruct⁹ itelligē
tie spūalis: ⁊ ipse quidē spūalis fact⁹

reseruaf in horreo: herba vō lre qđ le
uis est redacta in puluerē euanesct.
Sane psalmi dauid ⁊ libri salomōis
nō ita: s; lz accipiat ex eis fruct⁹ itelli
gētie spūalis ipsi tñ s; maiorē sui ptē
iuxta id qđ scriptū est ad lraz vtiliter
perseuerāt: qđ ⁊ fm intelligētiā spūs
pascūt esuriētes: ⁊ fm ipsaz lraz obū
brant fugiētibus esca: vt si verbi grā
psalmū primū in quo dicit. Beatus
vir qui nō abyit in psilio ipioz ⁊ c. di
cat qđ referēdū ad christū audiendus
sit. ⁊ si dicat referēdū ad quēlibet vi
rum iustū vep dicit: qđ nō est aliqua
diuersitas inter caput ⁊ mēbra / vbi
aut dicit Moyses nō arabis i boue
⁊ asino sicut prudētis viri est ibi req
rere spiritualē intellectum ita stulti ⁊
fatui tenere ibi lre seruitutē. Non est
enim cure deo de boue ⁊ asino: s; de
eo qđ in boue ⁊ asino designat. Vep
hoc exēpli cā. cetēz qđ spectat ad su
pra scripta ⁊ si nec dū homines illi⁹
tēporis sufficiētes erāt ad discernē
dū inter lram ⁊ spūm: nihilomin⁹ tñ
legētes ⁊ audiētes pascēbat in fide.
Sicut ⁊ nōnulli christianoꝝ: quāuis
qđ homines quibus hic dicit nōdū
erant creati quādo ista creata sūt / ne
quaquā vsus ipse herbarū ⁊ pomoz
ad sex tēpora iudeoꝝ referendus sit
sed potius ad tēpora que secuta sūt.

Cap. 9^m.

Igitur pfecti sunt celi ⁊ terra ⁊ Gen. 2.
ois ornatus eozū. Compleuitq;
de⁹ die 7° opus suū qđ fecerat
⁊ requieuit die 7° ab vniuerso
opere qđ patrarat ⁊ bñdixit diei 7° ⁊
sanctificauit illū / qđ in ipo cessauerat
ab vniuerso opere suo qđ creauit de⁹
vt faceret. Notādū qđ in capite libri
scripsit celum singulari numero / simi
liter ⁊ in die scdo. Nunc autem dici
tur igitur pfecti sunt celi ⁊ terra: vt
qđsi duos celos se superius scripsisset
demonstret. pfecti sunt autem celi

Deu. 12

p' ad co
rin. 9.

ps. 73.
Ege. 22

Joá. 4.

2° itelle
ctus
Gen. 1.
p^a die
supra li^o
2° tra. 1.
c. 4.

ioá. 15.

z terra z omnis ornatusi eorū/uxta
eum intellectū quē hactenus profe-
cuti sumus. Et post nimium laborez
sexti temporis secutū est tempus se-
primū. Juxta hunc intellectum ex
eo tempore quo desijt esse propheta
in israel: vt sabbatizātibz qui semi-
nauerant in lachrymis daretur quo
ad hoc quoddam ocium populo dei
quousq; veniret tēpus in quo ait sal-
uator discipulis suis. Ego vos misi
metere qđ vos nō seminastis/aly la-
borauerunt: z vos in labores eorūz
ingressi estis. Nec de primo intelle-
ctu breuiter dicta assignata sunt quo
quo modo i cortice exteriori: qđ nec
dum peruenimus ad testam nucis/
nec dum ad tenuissimam cutem que
nucleo iuncta est. Sed tm̄ grossiora
z exteriora persperimus. In multis
sane rebus inuenitur imago ista ter-
ni velanimis corūz v3 teste ac tenuis-
sime cutis. Et in eis isto:um intelle-
ctuum similitudo manet. Qui ergo
vidimus de primo necesse est vt tran-
seamus ad secundum. Cap. 10°.

In principio creauit deus celuz
z terram: terra aut erat inanis
z vacua z tenebre erant super
faciez abyssi. Sicut initiatio pri-
mi status fuit ad adam z peruenim^o
vsq; ad ch̄m. Ita in 2° incipiendum
est ab ogia z veniendū vsq; ad tem-
pus plenitudinis gentium. In prin-
cipio inquit creauit deus celuz z ter-
ram. Principiuz vocat deus vetus
testamentum in quo iactatuz est fun-
damentū testamenti noui. Neq; eni
vbq; principium pro initio illorum
temporum aut dierū de quibus agi-
tur. Non enim ab initio seculi fuerūt
apostoli cum ch̄o de quibus dicitur
Et vos testimoniū perhibebitis: qđ
ab initio mecū estis. nec de predesti-
natione aut potestate eius occulta

accipiendum est: sed de initio predi-
cationis sue postquā regressus est a
iordane. In hoc itaq; principio crea-
uit deus celum z terram: qđ aliquos
elegit ex omni multitudine filiorum
dei z adiunxit illos abraē isaac z ia-
cob vt essent reuera quasi celum re-
spectu aliorum: eo qđ non terrenam
patriam: sed celestez inquirerent. Ce-
tera vō multitudo reputata est quasi
terra: qđ terrenis inhīabat z in terre-
nis gaudebat. Erat ergo terra ianis
z vacua. Inanis a gratia: vacua a iū-
stitia z veritate. Meminem enim ad
pfectuz adduxit lex. Tenebre quoq;
erant super faciez abyssi: qđ populus
gentium qui erat infidelis z cecus a
natiuitate sua nesciebat deum veruz
z legem eius: sed erant ignorantes
super faciez cordis: ita vt nesciret ad
dexteram vel sinistram. Verūtamen
spiritus domini ferebat sup aquas.
Quia gratia illa que fuit cum iacob
spirabat super gentes per ora pphē-
tarum annūtiāns z predicens repo-
situm esse gentibus tempus lucis si-
cut ex voce paterna eidē vere luci di-
ctum est/posui te in lucem gentium/
vt sis salus mea vsq; ad extremum
terre. vnde z cū ipsa vera lux in typo
populi gentilis cecū a natiuitate sua
vellet illuminare ait iter cetera disci-
pulis suis. Nō oportet operari opa
eius qui misit me donec dies est: ve-
nit nox qñ nemo poterit opari. Quā-
diu in mūdo suz lux sum mūdi. si aut
ch̄s lux mūdi est agnoscamus de eo
in spiritu dixisse deū p̄em fiat lux: de
quo z per ioānem dictū est. Erat lux
vera q̄ illuminat oēm hoīem veniē-
tem in hūc mūdū. facta vō esse dicif
sm humanitatē ppter illud qđ seq-
tur: verbum caro factum est: z babi-
tauit in nobis. Quē eni in sue maie-
statis glā videt nō poteram^o fact^o ē
nobis hō ex tpē vt eet lux visibilis.
Quia

Isa. 42
49.

Joá. 9.

Joá. 1.

ibidem

Isa. 9.

Joā. 11

mat. 5.

ps. 18.

ad eph.

5.

Joā. 3.

ibidem

Joā. 8.

Euāge
liū ē lux

2ª die
Gen. 1.

Quia verus hō et iacētē in tenebris et i vmbra mortis gētīlē populū illu straret sicut de eo isaias lōge an p̄di-
xerat: populus gētīlū q̄ sedebat i tene-
bris: vidit lucē magnā habitantibus
in regione vmbre mortis lux orta est
eis. Appellatū vō ch̄iz diē nō solū ex
p̄nti loco verū etiā ex euāgelio noui-
mus. Qui qdē volēs se diē/aplos vō
itelligi horas. Cū ei ne iret hierosoly-
maz dissuadēdo crederēt ait: nescitis
q̄ 12^m sunt hore diei? Qui ambulat
in die non offendit. Ergo apli quos
nominauit horas p̄ticipes facti ei-
us dē lucis in ipsa p̄mi diē opatione ac-
cipiēdi sunt. Ex eiusdem nāq; lucis
ore audire meruerunt. Hos estis lux
mūdi. Prim^o nāq; dies seculi ipse ē
qui dominicus dies appellat in cui⁹
similitudinis specie 12^m sibi dñs co-
pulauit aplos qui se vt hore diez in
lucis opibus sequerent. Igīf et ch̄is
lux et apli lux in ch̄io: ch̄is dies cui
dies ver^o loquit eructuat v̄bū. Qui
immo oēs fideles dies eē ceperūt: q̄
lux in dño. Tenebre autē q̄ et nox oēs
infideles oēs qui dilexerūt tenebras
magis q̄ lucē. facta est aut diuisio in
ter fideles et infideles in baptis-
matis sacro: q̄ nemo pōt adiūgi ch̄io et ec-
clesie sue qui nō est baptisat⁹ i ch̄io.
dictus est aut ch̄is lux: q̄ ipse est sa-
piētia dei. dicti sūt et apli: q̄ et ab ipa
vera luce acceperūt vt eēnt lux mū-
di ad annūt iādū mūdo euangelium
dei. Nēpe et euāgelīū ipsuz lux est: q̄
verbum dei: q̄ per ipsum illuminare
sunt gentes et erepte sunt a tenebris
ignorantie sue. Cap. 11^m.

Dixit quoq; deus: fiat firma-
mentū in medio aquarū et
diuidat aquas ab aqs. Et
fecit deus firmamētū: diui-
sitq; aquas que erāt sub firmamēto
ab h̄ijs que erāt sup firmamentum et
factum est ita. Vocauitq; de⁹ firma-

mentū celū et factū est vespere et ma-
ne dies scd̄s. Scd̄o tpe ecclie factuz
est firmamētū i medio aquarū. Firma-
mentū est ecclia petri qui spālīter as-
sumpta cruce secutus est ch̄m. Est
enim ecclia ipsa sup̄a petrā q̄ ch̄is ē
singulariter ab ipso fundata dicente
eodē dño eidez petro. tu es petrus et
sup hanc petrā edificabo ecclīā meā
et porte inferi nō p̄ualebūt aduersus
eā. hoc aut firmamētū qd et celū dñi
est in medio aquarū hoc est in medio
nationū fundatū est: q̄ aque multe:
vt ait angelus Joāni sunt ppli multi
dictū est aut firmamētū ppter tole-
rantia passionū quas sustinuit idem
petrus cū ceteris militib⁹ ch̄i. nimi-
rū: q̄ nec cōfusi lapidib⁹ nec ferro ex
parte aliqua cōcisi flecti aut concuti
potuerunt: fundati enim erant sup̄a
petram. Et q̄ ex eisdem populis qui
aque mystice dicti sunt ad fidē cōuer-
si in sinu firmamenti huius assumpti
sunt sublimādi quādoq; in illam ce-
lestem ciuitatem que est mater credē-
tīuz: diuisi sunt ab eis qui fidē dñi nō
habebāt: merito dictū est de eodē fir-
mamento: et diuidat aquas ab aqs.
Aguas enī ab aqs firmamētū diuisit
q̄ fideles ab infidelib⁹ mater ecclia
segregauit: alios q̄si filios recipiens
in vlnis suis: alios q̄si spurios extra
sinū relinquēs. Nam et si cōfusio ad
huc plebib⁹ et vbiq; cōmixtis simul
in vna vrbe vel vna domo pagani fi-
delesq; manerent: fides tamen petri
et ecclesie inter vtrunq; populum di-
stinguebat. Appellata est ergo ecclia
petri que fundata est celum et firma-
mentum: q̄ et omnīū aliarū ecclesiarū
refugium facta est: et vt preclara celi
sidera iñxos in se tenet electos. Fru-
stra se enim aliquis iactitat in ch̄io
manere qui ab huius firmamēti gra-
tia et a cōmuniōne discedit.

Cap. 12^m.

6 2

3^{die}

Dixit quoque deus. Congregetur aque omnes que sub celo sunt in locum unum et appareat arida. / appellavitque deus aridam terram: congregavitque aquarum appellavit maria. Tercio die congregatae sunt aquae que sub celo erant in locum unum et apparuit arida. Quia tertio tempore ecclesie per romanum principem conversum ad deum infideles a fidelibus separati sunt et instar maris oceani in circuitu collectis: ecclesia vero in medio terre libera in pace permansit. Atque ex hoc iam cepit germinare herbam viridem lignum pomiferum iuxta genus suum. Ex quo enim per constantinum data est pax ecclesie christi: inolevit in ecclesia dei ut omnes christianorum filii sollemniter baptizati instituerentur a christianis et docerent attentius verba dei quantum haberent in semetipsis semen verbi quod posset in aliis propagari. Protulit vero preter hos ligna pomifera facientia fructum doctores videlicet orthodoxorum et viros eruditos qui facti quasi ligna que plantata sunt secus decursus aquarum dederunt fructum in tempore suo: denique ut permittat ceteros quorum nomina non adeo clara sunt sub eodem tertio tempore et per se simul: Hieronymus / Ambrosius / Hieronymus / Augustinus / et Johannes christy flos omnis claruerunt in verbo dei quorum semina in toto orbe diffusa quot mala hominum pauperunt et adhuc pascant eis est agnoscere qui novit omnia antequam fi-
ant. Transeamus ad diem 4^m et de eo vel pax aliquid eloquamur. Cap. 13^m.

ps. 1.

quo tpe
vis cro.
archi-
epi flor.

4^{die}.

Quarto die dixit deus ut fierent luminaria in firmamento celi et preessent diei ac nocti et dividerent iter lucis et tenebras et essent in signa et tempora et dies et annos. Et in quarta parte apocalypsis scriptum est: apparuisse signum magnum in celo / mulierem amictam sole et lunam sub pedibus

et in capite eius coronam stellarum 12^m. Designatur autem in claritate solis vita contemplativa que pertinet propriis ad anachoritas: in luce lune vita activa que pertinet ad cenobitas: in stellis proprietates virtutum que faciebant singulos habitare in propriis cellis antiquos monachos ob proprietatem donorum dicente apostolo. Unusquisque proprium donum habet ex deo: alio quod sit: alius autem sit. Verumtamen secundum plus et minus dicimus hoc in sole hoc in luna hoc autem in stellis: alias autem totum quod celestium est pertinet ad vitam contemplativam que maxime quarto tempore claruit in ecclesia christi multiplicatis in heremis castris dei. Quamvis sub eodem quarto tempore perficiendo decreverit / quia et herba tunc magis proficit cum appropinquat ad messem: neque et tempus eius non tam illud esse dicitur in quo incipit quam illud in quo pacta messis grana per trituram separantur a paleis. Sic et ordines iustorum propria et spiritualia tempora accepisse fatemur / non tamen quibus inciperunt: sed in quibus ad consummationem et perfectionem venerunt. Quod autem diximus ordinem quartum qui est heremitarum et virginum perficiendo defecisse timendum est potius quam dicendum: etenim apta perfectio gliatione per gliationem exultationem: exultationem vero comitatur ruina. Quia scriptum est: ante ruinam exaltat cor. Igitur ordo iste quartus qui designatur in sideribus celi quarto quidem tempore claruit sed mox defecit / non quidem in se qui perseverat usque in finem: sed in illa claritate et in illis locis in quibus visus est floruisse ad horam haud dubium / quod propter malitiam inhabitantium in ipsis. Igitur in sole et luna et stellis ecclesia contemplativa designatur et illa utique ecclesia que designatur in muliere amicta sole et de qua scriptum est in canticis canticorum. Que est ista que progreditur quasi aurore consurgens / pulchra ut luna / electa ut sol / terribilis ut castrorum

Apo. 12

p^ad co
rin. 7.Exulta
tio cum
ruina
prouer.
bi. 16.

Lati. 6.

4^a regū
2.6.

castrorum acies ordinata. Quo eteni
modo: qz tria qdā genera monacho
rum quoz alij in Helia/alij in Heliseo
alij in filijs pphetarum qui simul de
gebant in hierico sub heliseo ppheta
designata sunt in vna erant ecclia
copulanda. Sic vnā Joānes mulie
res describit: quatenus in sole intelli
gamus eos qui modis oibus adhe
rent christuz eūqz sm aplm pfectius
induentes nihil i mundanis faculta
tibus qrun: in luna que sub pedib⁹
manet illos qui manētes cōmuniter
sub viris spūalibus designatis in stel
lis sicut z nostris faciunt tpib⁹ obe
dientes erant. Excepto q illis nulla
erat possessio/aut possessionū anxietas
sicut in tpibus istis. Sed sūma z vna
paupertatis voluntas. Nec idcirco di
co vt sciamus qd inter illos/z mona
chos nisi tpis differens aut indiffe
rens sit. Ne forte cū detractare cepe
rimus vel certe de illis electis qui ca
nonige viuunt alterū occurrat p alte
ro z noium identitas intellectu obscu
ret. fuerunt nāqz z tunc qui dicerent
monachi sicut z nunc. fuerunt qui di
cerent monachi sicut z nunc: nec tñ
aut illi minus pfectionis ppter hoc
habuisse credēdi sunt/aut nobis cō
fert aliqd nomen scñ si imitari negli
gimus sanctos viros. Cap. 14^m

Siquis at ea que descripta sunt
de sole z luna z stell/ad vnuer
sitatem ecclesie aut ad nisi tpis
monasteria retorquere volue
rit non deesse poterit qd cōuenienter
dicat. Sed tñ: illoz pprietas quarti
cursum tpis spūaliter tangit: vna ergo
mulier amicta sole cum luna z stellis
vnū designat ordinē cōtēplantiū nu
mero mō tripartita varietate distin
ctum. Cuius caput plati sunt cui⁹ pe
des subiecti/ipsi vō inter vtrūqz/igif
cōtēplatorib⁹ sol: platis monacho
rum stelle: ipsis vō monachis ascribi

tur luna. Quatenus vnusqz ex suo
lumine discat qd desit ei z qualis ei
virtus necessari a sit: nec imerito stel
le que dona sancti spiritus moraliter
prenotant platis qz maxime necessa
ria in capite emicant mulieris: qz ab
bates qui aias regēdas accipiunt lo
cū christi tenent in cenobijs suis. Et
ob hoc pfecti illi monachi qui sub eo
rum disciplina regulariter viuunt/lu
ne pfecte similitudinē seruant q ad hoc
insinuandū mysteriū manere sub pe
dibus visa est. Cuius quoqz tēperata
frigiditas/nō vacat i hac parte a my
sterio boni: qz sicut plerūqz in frigi
ditate malitia/ita in ea sepe sepius ti
moris humilitas designat. debēt eni
subiecti a principio timore dñi eē frī
gidi z tristitia gelidi pro peccatis/q
usqz charitatis igne succēsi itelligāt
sibi dimissa esse peccata/aliogn timē
da est illis snia illa terribilis qua an
gelo laoditie dictū est/qz non es cali
dus neqz frigidus icipiā te enomere
ex ore meo. Et qdem libertatē spūs
sp debet fideliter affectare subiect⁹.
Sed nō prius debet collū a timoris
excutere sinitute/qz se charitatis spi
ritū se accepisse ppendit: lz aut possi
bilitatis iequalitas distinctionē hāc
triplicē opetur vnitas tñ voluntatis
simul oēs cōiungit: ide est q nō tres
mulieres sed vna infra solem z lu
nā z stellas media p̄sistere visa est: qz
ex illis tribus pfectionibus vna co
adunatur ecclesia que mira pulchri
tudine lune pfectiōe solis castrorūqz
terribilitate induta tanto in superna
patria des erit vicinior quāto i hui⁹
mundi caligine est ab actibus seculi
aliena. Et bñ assumptis alis agle di
citur hec mulier aduolasse in desertū
in locum suuz: re z enim vera ipse est
locus cōtēplantiū: vt illud qñqz
meretur audire cuius supra fecimus
mētionez: que est ista que ascēdit per

Apoc. 3

Lan. 6.

Apo. 12

Lanti.
3. c.

desertum sicut virgula sumi ex aro-
matibus myrræ et thuris. Sed certe
mulieri huic pene agle date sunt/vt
illa esse agra intelligat de qua dicitur
Apo. 4. et quartū aial simile agle volanti/de
quo nimis aiali cum diceret ezechiel
facies leonis ad dextris ipsorum 4°:
ptin^o adiecit et ait facies vō agle de
sup ipsorum 4°. Si enī verbi grā pasto-
rum principē Petrum: martyrum Ste-
phanū: doctorum paulum/ Mariā vir-
ginū esse dicimus/ iueniunt Petrus
et paulus a dextris/ qz eglis sunt me-
riti et dignitatis: Stephan^o a sinistris
qz minister apolorum fuit. Desup Ma-
ria qz regina est hominum et angelorum.
Sunt enim Petrus et paulus altio-
res Stephano/ inferiores maria. Sz
si illi altiora penetrat qz altius subli-
mant/ recte luminaria celi iter lucez
et tenebras inter sapiam et stultitiam
qui luce sapientie sunt pfusi. Qui itel-
ligunt ipsa duce qd habeant hoies a
seipis/ et quid sint a gratia cōsecuti.
Qui enim cōtēptis lucris mūdi sola
celestia cōcupiscunt/ eo possunt habe-
re discretionē iter vitia et virtutes/ q
constat qz scientib^o lucē etiā tenebre
sunt apte: vnde per aplm scriptū est.
pme ad Spiritualis homo oīa iudicat et ipse
corin. 2 a nemine iudicat/ qui bñ quoqz diei
ac nocti preeffe dicti sunt/ qz et iustis
presunt magisterio et peccatorib^o exē-
plis: quatenus et illi audiāt qd sit eis
tenēdum/ et isti respiciant quid agen-
dū. Quāvis et nō de sole et luna sed
tm de stellis dicta iferius videant: qz
qd prius vbi agit de rebus creatis
exhibet cōsumum/ vbi agit de creatis
demonstrat distinctū. Ad aut subiu-
ctū est/ et sint in signa et tpa et dies et
annos: qualiter illi ordini qui claruit
quarto tempore magis cōueniant qz
ceteris tribus/ tam de veteri vt iā di-
xit testamēto qz de nouo colligi pōt:
qz et ibi aliqd accidit quod esset in si-

gna et tēpora et dies et ānos et hic ad
dictū est per Joānem in apocalypsi
quod ab eodem mysterio non discor-
dat. Cap. 15^m.

Et cū tales viri vel femine i si-
gna fuere / qz sicut stelle celi i
signa sunt nauigantibus: ita et
vita istorum in exēplis fidelibus da-
ta est. Et sciant quo ire debeant oēs
qui cōsiderāt oēs fuere quoqz in tpa
et dies et annos/ qz sic quōdā helias
certis temporibus diebus vel annis
māsit absconditus a facie iezabelis h
est tribus annis et mēsis^o sex/ ita sub
eodē spatio diez et annoz dicta ē me-
morata stetit in solitudine h. 1260.
hoc tēpus et tēpora et dimidium tem-
poris/ qz vō numerus iste dierum vel
annoz noctibus sit ad agnoscēda tē-
pora dies et annos/ et in scdo huius
opis libro sufficiēter dcm ē. Sz si cō-
stat qz sigtū hui^o numeri sit totū tps
filiōz israel hoc est gētiatōes. 42. qz
designat Matthēus. Ita totū tem-
pus plenitudinis gētiū sub eodez
generationis numero ptinere digno
scit. Quia sub 4° tēpore poti^o qz sub
aliq alio/ isdē in stellis numerus scri-
ptus: nisi qz qrtū tēpus cui hoc ascri-
bit velut in libra manens tribus tē-
poribus pcedētib^o totidēqz sequē-
tib^o veluti ex equo cōiunctū est/ ita
vt vtriqz parti picipare videat. Mē-
pe et ecclesia ista virginū que signifi-
cat in muliere/ mater est et nutritrix fi-
deliū/ qz virgo portauit Christum in
vtero: virgo peperit et lactauit. Et er-
go Helias et Heliseus et filij ppheta-
rū mediū sub testamēto veteri tenue-
runt tēpus. Ita sub nouo ordo here-
miticus et virgineus distinguens in-
ter annos et annos: iter tpa et tpa ple-
nitudinis gentium. Et hoc
qdē ita: qd at seqf. Ca. 16^m

Et fecit deus duo luminaria
magna: luminare maius vt
preeffet

3ⁱⁱ regū
17. 19.
Apo. 12

matt. 1.

Ista. 7.
matt. 1.
Luce. 2
4ⁱ re. 2.

Gene. 1

2^a ad co
rin. 12.

p^{ri}me ad
cori. 2.

p^{ri} ad co
rin. 15.

matt. 5.

preesset diei: et luminare minus ut p^{re}esset nocti. Sicut in rei veritate hoc corporaliter factū videmus. Ita spiritaliter fieri in ecclesia dei ordo ecclesiasticus doctrinaque demonstrat. Si enim que audiuit Paulus in paradiso raptus usque ad tertium celum tacenda esse hominibus postquam dicenda testatur. Et si tamen iter perfectos loqui se indicat sapientiam liquet quod solis spiritualibus viris proponenda est vita contemplativa/designata in claritate solis. Carnalibus autem qui non intelligunt que sunt spiritus dei: et qui tenebris ignominie involuti sunt activa potius vita designata/proponenda est in modica luce lune. Quia non prius in homine quod spirituale est sed quod animale/deinde quod spirituale. Si enim animalibus hominibus ac si cuiusdam splendidissimi solis predicas vitam alicuius sanctissimi heremite ipsi infirmati corde/quid eis predicas non percipiunt: et quod non intelligunt que dicis ad operandum aliquid non consurgunt: vident enim homines solum et hominis opus non vident: et ob id inertes iudicant et inutile/cuius eterna luce et ignitos radios non agnoscunt. Si autem ingrediuntur monasterium fratrum ordinate viventium et ostendent illis opera manuum suarum: accidit plerumque illud quod dicit dominus in euangelio. Sic luceat lux vestra coram hominibus/ut videant opera vestra bona et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Ergo luminare maius facit dominus ut preesset diei: et luminare minus ut preesset nocti: quod et vita contemplativa proponenda est spiritualibus et perfectis: et vita bene operantium animarum libus et infirmis. Quid de stellis? Et fecit inquit stellis et posuit eas in firmamento celi/ut preessent diei ac nocti: hoc iam superius exposuimus cum de eis faciendis sermo propheticus tangeretur. Sed et nunc ubi agit de iam factis non est extimandum superfluum

si quod ibi minus scriptum hic suppletur. Fecit deus omnipotens stellas et posuit eas in firmamento celi ut preessent diei ac nocti: quod post viros illos spirituales qui sequentes vitam helle noctis consortia nescierunt/dati sunt alii viri sancti imitatores helisei: qui incedentes inter utramque vitam et iustis prebuerunt sanctitatis regulam et peccatoribus ostenderunt bone actionis exempla. Unde enim est quod spiritus helle duplex factus est in animo helisei: quod viri illi sancti qui secundum heliseum designantur in stellis/tantam perfectionis gratiam consecuti sunt ut digne per meritis preesse possint diei ac nocti. Id est ut sic inuigilent actiue vite/ut contemplativam non deserant sic amoris dei iocundentur dulcedine ut tamen proximorum non contendant salutem. Unde et bene subditur: et dividerent lucem a tenebris. Quasi enim inter lucem ac tenebras dividunt/dividunt inter utramque vitam discernunt et quodammodo in die liam: in die lumine amplexatur Racheliem. Tales enim apti sunt ad officium pastorale qui sciunt et ascendere et descendere: qui perfectos in altis doceant et in imis infirmos. Verum quia luna et stelle ad noctem pertinere noscuntur/solus autem sol ad diem scriptura attestante que dicit: fecit deus solem in potestate diei: lunam et stellas in potestate noctis/absurdum videtur dici de stellis quod posuerat eas dominus in firmamento celi ut lucerent super terram et preessent diei ac nocti et dividerent luce ac tenebras: nisi quod alia tamen scriptura dicit. Spiritus est qui vivificat: caro non prodest quicquam. Quid enim si deficit littera que occidit. Si deficit iudeo deficit qui sectator eius est. Absque autem manet quod meum est et deficere nequit. Quocirca et si stelle quod attedit inde non possunt

4^a re. 2.

ps. 135.

Joā. 6.
2^a ad co
rin. 3.

diei ac nocti: nec diuidunt lucez et tenebras sicut lra velle videt / stelle tñ quas intuemur in spiritu id hñt posse qđ scriptura testatur. Et nihil iter est vtrū sit verū fm lram si fm spiritum nō est falsum. Et bene in firmamento celi posite referūtur stelle: qz qui nō est fundat⁹ in fide petri a numero iustorū alien⁹ existit. Cap. 17^m.

5ª die

Quinto die dixit de⁹ vt pducerent aque reptile aie viuētis / et volatile sup terram sub firmamento celi.

Quod cū factū fuisset / benedixit eis dicens. Crescite et multiplicamini et replete aquas maris auesq; multiplicent sup terrā. Notā dum qđ ea que in quatuor dieb⁹ creauit deus sic bona creata sunt vt vix vnquā aliqd eorū in mala parte intelligi queāt. In qnto vō die mūda pariter et imūda creata sunt. Sunt enīz pisces fm legē mūdi et imūdi auesq; similiter. Eodem modo in sexto die aialia mūda et imunda et in ipsis mūdis et imundis aliqua fortia et horribilia / sicuti sunt leōes pardi vñ aspidēs basilisci dracones vipe cerastes et vniuersa reptilia que mouent i terra. Et tamē vidit deus cūcta q̄ fecerat et erāt valde bona. Si qs eis bñ vti bona sunt / qz ad aliquā vtilitatē creata. Alioquin et cibus malus est: qz eo nōnunquā pfocant incauti: et aqua mala est qz multi moriuntur in ea: et ignis malus est / qz multos facit egere cū tā bona sint in natura sua et tam necessaria filiis hoīuz vt plerūq; prius vita q̄ illorū vtilitatib⁹ carere volūt. Quinimo et plerūq; hocipsuz sit illis carere vita: qz qui eis carent carere eos vita necesse est. Dia ergo bona fecit deus: quinimo nō simplr bona: sed valde bona / qz si qua sunt que sibi nō pfunt / profunt electis dei pro quibus facta sunt: qz qcqd crea-

tum est infra mūdū aut sunt ipsi aut propter ipsos. Cete aut grandia illi reges mūdani itelligēdi sunt / qui lz multos absorbeāt multi tamē pro cōfessione chriana cēsent et fidei catholice defensores existunt. Ceteri boni pisces clerici sunt si tamē boni qui lz inter seculares hoies ac si iter fluct⁹ maris corporalr maneāt / mēte tamē et aio ad supiora inspirant. Bone vō aues que monachorū sunt turme / si tamē bone que relictis abyssis hui⁹ mūdi ad celestia volant: qui et si vsq; ad perfectionem solis et lune et stellarū sublimari nequeunt dūñ vita solitaria aut cōuentuali societate gaudent / aues mundissimas imitantur / maxime autē turtures et columbas: porro aues rapaces sicuti sunt corui et milui bubones noctue et earū similes auaros cupidos luxuriosos atq; innocētū oppressores designant seu etiā scismaticos et hereticos qui pasiz catholicos psequunt. Quorū aliq post multa discrimina que intulerūt ecclesie abierunt in locum suū: alios nouas pugnas illaturos vsq; ad presens tēpus sustinet patientia dei. Sustinet aut illos qui facit aliud vas in honore aliud in cōtumeliā vt notā faciat potentiam suam et ostēdat diuine glorie sue in vasis misericordie que elegit fm consiliū voluntatis sue. Sane illi clerici et illi mōachi qui in piscibus et auib⁹ designantur q̄si in quinto tpe creati sunt / qz nunq; i preteritis tēporibus ecclesie vel monasteria in tali mō quo conuenit pluribus ordiate fuere / quomodo in tēpore quito. Nunq; ex alijs ecclesijs tot multitudines propagate sunt. vñ bene dictum est illis. Crescite et multiplicamini et replete aquas maris / auesq; multiplicentur super terram / quod alijs creaturis que in quatuor diebus precesserant non est dictum.

Quia

ad ro. 9

Quia nō dico clericorū z monacho-
rum/verum etiā ecclesiarū z mona-
steriorū que propagata sunt ab alijs
in tēpore quinto in hac occidentali ec-
clesia colligere numerū nō est facile.
Maxime vt completeretur in ea illud
mysticū qđ scriptū est de ipso in typo
iude patriarche cuius filij absq; nu-
mero multiplicati sunt. Sic enim di-
citur de eadē tribu in paralipomenō
fratres autē eius nō habuerunt filios
multos z vniuersa cognatio nō po-
tuit equare sūmā filiorū iuda. Scdm
hoc dicere possumus de ecclesijs gre-
corum z de latina ecclesia qđ omnes
filij ecclesiarū vsq; ad Carolum sub
quo inchoatū est tēpus quintū non
potuerūt adequare summā filiorū oc-
cidentalis ecclesie/fuit enim clemen-
tior circa filios preterqđ in peccatis
z ideo magis creuit in ppagine pro-
lis. Ut enim pretermittā cetera de se-
ueritate z clemētia. Quid magis se-
uerum qđ qđ scripsit sanctus Basili⁹
non esse monachis indulgenda po-
cula vini. Quid autē clemētius qđ qđ
ait sanctus Benedictus dandā esse
eminā vnā per diē abstinere nō valē
tibus: vbi haberi pōt/z maxime dā-
das esse carnes infirmis quas greci
negant indifferentes: quāuis quidāz
grecorū dicant magis ex vsu maio-
rum qđ ex regula suprascripti sancti
viri esse egrotantibus carniū fercula
interdicta. Sed hoc iure vigilanter
confidera quid magis altum sit z cō-
ueniens raritati: quid magis humile
z fratrū multitudini opportunū. Ne
quis qđ absit duorū alterūz cauillē
errasse: qui enī hoc putat insanus ē.
Ne autē hoc putet aliquis nouerit iu-
niores priorem tēpore cōmendasse
quocirca nō imerito qnto die pisces
maris z aues celi nō solū creati sunt
vz etiā vt crescerēt z multiplicarēt
benedictionē psecuti. Ut qđ in alijs

temporibus defraudauit seueritas p
bndictionē clemētie suppleret in qn-
to. Ac si de eo scriptū esset in psalmo.
Misericordia z veritas obuiauerūt
sibi iustitia z pax osculate sunt. z pau-
lo post etenim dñs dabit benignita-
tem z terra nostra dabit fructū suūz.
Igit z vita monachorū quarti tēpis
clarior fuit. Istorū tñ satis secūdioz
qđ ibi/vt illud inferā rachel emulatā
sororez postulauit sibi liberos dari a
viro: z qđ nō potuit obtinere pprios
habuit quos potuit d ancilla. hic lia
que post quartū filiū cessauerat a cō-
ceptu: rursus resumptis viribus bi-
nos z filiā parturiuit. Cap. 18^m.

Sexto die dixit deus vt produ-
ceret terra animā viuētē i gñe
suo iumenta z reptilia z bestias
terre/fm species suas. Et fecit
inquit, deus bestias terre iuxta spe-
cies suas z iumenta z omne reptile
terre in genere suo. Et vidit deus qđ
esset bonū z ait. Faciamus hominēz
ad imaginē z similitudinē nostrā.
Et presit piscibus maris z volatili-
b⁹ celi z bestijs vniuersq; terre. Et
creauit inquit deus hominē ad ima-
ginē z similitudinē suā. Ad ima-
ginē dei creauit illum: masculum z
feminā creauit eos/benedixitq; eis
deus z ait. Crescite z multiplicami-
ni z replete terram z subijcite eam
z dñamini piscibus maris z volati-
libus celi: z vniuersis animantibus
que mouentur super terram. Bestie
z reptilia que creauit deus sexto die
regna sunt paganorū z secte pſendo
prophetarū que sexto tpe ecclesie qđ
in ianuis est atrocius pmittentur se-
uire cōtra ecclesiā ppter peccata di-
cente aplo: qđ charitatē veritatis nō
repperūt vt salui fierent mittet illis
deus operationē erroris vt credant
mēdacio z iudicent oēs qui nō credi-
derūt veritati/sz cōsenserunt iniquitati

ps. 84.

gen. 30.

ibidem
6ª die

Gen. 1.

2^a ad th
essa. 2.

pi para.
circa pñ
cipium

De mo-
nachis
latinis
z grecis

Dominus inquit mittet illis opatio
nem erroris. i. eo pmittēte in ira sua
fiet malū istud ppter peccata/ quēad
modū si qs vsuz vel leonē volētem
currere ad pdā teneret alligatus ca-
tenis ferreis clamaretq; circūstanti-
bus vt sibi cauerēt q tñ negligēt se
metipsos: z q eo grauius est viro te-
nenti bestiā cōtumeliā irrogarēt alia
q; multa incessanter cōmitterēt. Ille
quidē intra suā alligatā bestiā solue-
ret cōtra malos/ queq; tñ dimissa avi-
ro id faceret omnino qd pri^o facere
cupiebat. Sic z bestie iste ex sua qdē
volūtate parate nocere fidelib^{us}: s; tñ
non licet eis nisi cū iusto dei iudicio
certis tpib^{us} pmittant. Scriptū appe-
et. Posuisti tenebras z facta ē nox
in ipsa ptrāsibūt omnes bestie sylue.
Quāuis aut vniuersa etas ista q vo-
cat sexta sub qua cōtinent septē tpa
ista de qbus agimus nō caruerit pse-
cutione huiusmodi bestiā. Exigē-
te hoc generali intellectu de quo nos
opz agere in sequēti spāliter tñ insul-
tus istarū bestiāz z reptiliū fm q
ostēdit in danielē z apocalypsi pro-
prie respicit sextū tps sexte hui^{us} eta-
tis. Primū q; z generalia generale
z spālia exigūt spāle. Et notādū q i
vtraq; auctoritate senarius numer^{us}
est in cā. Ut enī in sexta visiōe danielis
exposuit angl^{is} mysteria bestiāz
ascēdētū de mari: ita z in li^o apocaly-
psis quaten^{us} patēter daref intelligi
q in futurū erat in tpe sexto. qd crea-
tio sexte lucis mysteriāli iudicio pre-
mōstrauit: vtz hec ppter peccata/ p-
pter se antez dñs creauit in die sexto
oues z boues vniuersas insup z pe-
cora cāpi. Creauit in hoc tpe sexto in
ordine laicoz nouas spēs religiōis:
sicut sunt fratres tēpli z hospitala-
rii: z qdā aly in partib^{us} hispaniarū z
cōuersi ordinis cisterciēsis z eoz si-
miles qui oēs in adiutoriū clericorū

aut monachoz creati sunt a dño fm
species suas: vt impleant multe ille
māsiōes que ppter diuersas spēs ele-
ctorū in domo domini parate sunt.
Ad aut cōpletis oibus ad vltimū in
die 6° creatus est homo qui pisset pi-
scibus maris z volatilib^{us} celi z be-
stijs vniuersq; terre: nō est alienū a
mysterio filioz lie z rachelis. Hatis
enim. 6. filijs lie quasi in sex tēporib^{us}
mox circa finē editus est ioseph qui
pseuit fratrib^{us} suis z dominatus est
in oi terra egypti: ita vt ipse pharao
obediret ei z staret oibus pñs ei^{us}.
Futurus est enim vt ordo vnus pua-
lescat in terra filijs ioseph z salomo-
nis z ipsius quoq; abba hois cuius
etiaz filius dictus est a ppheta: qz in
ipso z per ipsū z fm ipsū formatus
erit glā z dignitate z ipe subiciet be-
stias z oēm terrā: vt cōpleat in eo p-
missio illa psalmi dicētis: z domina-
bit a mari vsq; ad mare z a flumine
vsq; ad terminos orbis terraz. Ipse
est ille ppl^{us} sanctorū de quo dixit an-
gelus danieli regnū aut z ptās z ma-
gnitudo regni q est subter oē celū da-
bit populo sanctorū altissimi. Hic est
populus ille sanctus ordo. s. iustorū
circa finē futurus de quo in typo sa-
lomōis dictū est a dño p nathā pphē-
tam. Ego ero illi in pñem z ipse erit
mili in filiū. Neq; enī fm q aperte
docet angl^{is} i pscripta visiōe danielis
de solo filio dei itelligēda sunt verba
ista: s; tā de ipso qz de his q sunt eius
de illis v; sanctis hoib^{us} circa finē fu-
turis q secuti sunt ad itegrū vestigia
eius/ z in qbus occursum ē ad inte-
grū xpian^{us} ppl^{us} in virū pfectū i mē-
suraz etatis plenitudinis xpī. Ad si
queris de sanctitate illi^{us} ppli vel ordi-
nis qlis erit q apte in zacharia de-
mōstrat cū dī. Extēdam manū meā
ad paruulos z erunt in oi terra dicit
dñs. Partes due in ea dispdentur z
deficiēt

Se. 29.
30.

Se. 41.
44. z
50. cap.

ps. 71.

Ba. 7.

2^a Re-
gum. 7.

ad eph.
4.

Zach-
rie. 13.

ps. 103.

Ba. 7.
Apoca.
13.

ps. 109

deficiēt et tertia ps relinquet in ea: et
educam tertiā ptem per ignē et vīā
eos sicut vīf argentū: et pbabo eos
sicut pbaf aurū. Ipse iuocabit nomē
meū et ego exaudia eū. Uex qz idem
ordo nō erit absq; platis q gerāt i eo
vicē chī. Et si gñalis intellectus totū
ipsuz ordinē tāgit spāliter tñ ipsos p
latos in qb° regnauit chīs iesus quē
opz dñari et regnaf donec ponat oēs
inimicos suos sub pedib° suis: sane
vīx ade q data est illi in sodalez ec-
clesiam significat p quos et pdicabif
euāgelii regni in vniuersum orbe.

Cap. 19^m.

Gen. 2.

Patratis deus oipotēs celis et
terra oiq; ornatu eoz regauit
die septio ab oibus opib° suis
qz psumatis oibus mysterijs
que designata sunt in opibus sex die
rū dabit de° pacē et ociū electis suis
et regescet reuera ab oi ope suo sicut
scriptū est i. 10°. c. libri apocalypsis: le-
uauit angl's manū suā ad celū et iura-
uit p viuentē in secula qz tps iā non
erit ampli°. Sz i voce septimi angeli
cū cepit tuba canere psumabit myste-
riū dei sicut euāgelizauit p seruos su-
os pphetas. Bñdicer autē huic diei
hoc ē tpe 7° et sanctificabit vt sit san-
ctificatus et liber ab oi ope seruilis: qz
cōsumatis dieb° luct° electorum suo-
rum adducet tps pacis et innocētie
vt gaudeat cor eoz et gaudium eoz
nemo tollet ab eis. Cap. 20^m.

Apoca.
10.

Cuperē de tertio celo hoc est
de tertio itellectu supra cui°
fecim° mētiōez in honore
spūs sancti aliqd vel breuif
intimare: essetq; vt ego puto possibi-
le/ si cōsumatio ipa opis exhiberet et
tps. Si eni iā cōpleta essent opa q fu-
tura sunt sub tertio statu: quō cōple-
ta sunt ea q visa sunt ptiere ad pmiū
et secunduz/ possemus forsitan istius
opa quēadmodū et illorū in pcor die

statura coaptādo ligare. Sed qz i pri-
mo illius tempore status cōstituti su-
mus/ sola adhuc initialia que presto
sunt exhibere sufficimus. Si ergo il-
lius intellectus qui pertinet ad spiri-
tum. s. in septem futuris temporibus
queritur assignandus / fateor me ad
huc assignare nō posse: quia nonduz
est completum opus ipsoz tempo-
rum quod tertius exigit intellectus.
Sicut eniz zacharias pater Joānis
inter synag ogam et ecclesiam consti-
tutus adesse quidem tempus eccle-
sie/ et christi natiuitatez predixit/ sed
tamen ea que Christus erat factu-
rus non est seriatim intimare pmis-
sus/ ita et nos/ qui inter secūdū et ter-
tiū statū cōstituti sumus/ multa gdez
de tertio illo statu cōtēplari pmitti-
mur: ordinem vō rei/ quem factu-
rus est dominus: iuxta numeruz die-
rum et distinctiones operum assigna-
re nequimus/ nisi forte aliqd pro lo-
co et tempore de principio. Quāuis
enim nō sit liberum assignare sequē-
tia. Quid sibi tamen velit qd ait. In
principio creauit deus celū et terras:
iam nūc plene sentimus alijs tñ ad-
iuti mysterijs: que tertiu efflagitant
intellectū. Deniq; vt aliqn denotaf
differētia inter rē obscuriorē et clario-
rem in typo agar et sare qd ad primū
ptinet intellectuz: aliqn in typo sare
et rebecca: quod pertinet ad 2^m. Ita
quod ad tertium ptinet in typo ra-
chel's et lie/ quarū alterā terrenam
et corpoream vitaz: alterā spiritua-
lem et celestem vitam designat. Ita
enim donante deo creauit studiū re-
ligionis in ordinibus electorum: vt
id quod in primo statu visum fuit li-
berum et celeste/ in secundo statu vel
ordine/ inueniretur humile et terre-
num: et quod clarum in secundo/ in
tertio parumper obscuruz. Quia vō
dictum est de primo itellectu: q vī p-

Ge. 16.
21.
Ge. 24
Ge. 29
30.

Abbatis Lib. Loco.

tinuisse ad agar & sara: & de 2° qui vi-
sus est prinuisse ad sarā & rebecca.
nūc de 3° intellectu qui p̄inet ad liaz
& Rachelē paz id quod possum^o ve-
stigare curemus. Et q̄tum in nobis
est non remaneat quicq̄ de carnali
intellectu. Sed vorātes ex eo totum
illud qđ possum^o epulemur / i agimis
sinceritatis & veritatis. Cap. 21°.

De 3° in-
tellectu
Gen. 1.
Uide i
prin^o 2ⁱ
sentē. &
sco. ibi.
Gen. 12
Lu. 1. 2.
Uib. 5.
li^o 2° tra.
p. c. 5.

In principio inqt creauit deus
celū & terrā. Principiū p̄i: prin-
cipiū fili^o: p̄icipiū spūs. f. p̄i: p̄o
pter patrem qui est principium
intellectus primus i cepit ab Abraā.
Propter filiū qui est principiū scđs
intellectus incepit a Joāne baptista
& a natiuitate ipsius filij fm carnem.
Propter spiritū. f. qui est principius
tertius intellectus incipit a tēporib^o
istis. In primo statu auctorizatus est
a deo p̄ie ordo coniugator. In scđo
glificatus est a filio ordo clericorū.
In 3° glificabit a spū. f. ordo mōacho-
rum. In primo sane ordine veneran-
da est imago p̄is. in 2° filij. i 3° spūs. f.
Quia vō in singulis statib^o pars i se
rior aialis est & terrena: supior / spūa-
lis & celestis. Ubiq; pars inferior di-
cenda est terra / pars supior celū. Et
tñ vtrāq; in quo fidelis & amās deli
qui alios coronat pro iustitia: alios
saluos facit per misericordiā suā. Si-
cut aut in exordio primi status / dicta
est terra / pars filioz Adam / qui dice-
bant filij hoīuz: celū pars eoz qui di-
cebantur filij dei / prius. f. qđ populus
israel oziret & distinguere p̄ tēpora
in ḡiitationibus suis. Et sicut in exor-
dio scđi status dicta est terra synago-
ga carnalis terrenis semp inhians &
terrena cōsectans. Celū illa pars po-
puli que celestia sapiebat / priusq; po-
pulus christian^o oziret & distinguere
tur per tpa in generationib^o suis / ita
in exordio tertij dicēda est terra illa
pars ecclie que sapit terrena / celum

vō pars illa que sectat celestia: & hoc
ipsum sub hoc tpe scđi status postq̄
populus ille spūalis qui futurus est i
tertio statu / distinguat per tpa in ge-
nerationibus suis. Qd ergo dicit
scriptura in principio creauit de^o ce-
lum & terrā / ita est ab ope sex dierum
vniformiter distinguēdū vt in prio i-
tellectu assignent mysteria celi & ter-
re ab Adā vsq; ad Abraā: mysteria se-
ptē diez ab Abraā vsq; ad Joānem
baptistaz. In scđo intellectu mysteria
celi & terre ab oziavsq; ad Joāne ba-
ptistā: mysteria septē diez a Joāne ba-
ptista vsq; ad hec tpa nra. In tertio
intellectu / mysteria celi & terre a bea-
to benedictovsq; ad p̄sens / mysteria
7° diez a p̄senti tpe vsq; ad finē mū-
di. Igit & i hoc tpe videmus nouos
dñm creasse celū & terrā. Sed tñ ter-
ra vsq; adhuc inanis & vacua fm qđ
qz qui velut sub p̄textu iuste necessi-
tatis terrenis inhiant & terrena sectā-
tur celestibus muneribus nō possunt
esse repleti: sed sunt sicut iam dixim^o
inanes a gratia spiritualiū & vacui a
fructu spūalis iustitie respectu dum-
taxat spūaliuz viroz qui nequaq; ca-
duca & terrena sed sola spiritualia cō-
cupiscunt. Sed & tenebras adhuc eē
videmus sup faciez abyssi: qz adhuc
infideles populi manent in cecitate
& nesciūt ad dexterā vel sinistrā. Bi-
xit at deus / fiat lux & facta est lux. Si
aut apli lux mūdi fuerunt qz per eos
illuminati sunt gētes. Cur nō eodez
mō dicant lux vltimi p̄dicatores p̄
quos iudeoz cecitas p̄ceptura est lu-
men? Sed hoc vñ: haud dubiū / q a
luce illa a patre filioq; p̄cedit / lz enīz
vna sit opatio trinitatis / qz tres / vn^o
deus sunt: vt tñ oñdas trinitas p̄so-
naz illuminatio patriarcharum spe-
cialius attribuenda est patri / aposto-
lorum filio. Eoz vō qui in hoc tēpo-
re futuri sunt p̄dicatores spiritui san-
cto.

11. d. 6ⁱ
Aug^o. 1
de trini-
ta. c. 5.

Zuc. 1.

cto. Erit ergo et nunc lux creata per quam illuminentur hi qui in tenebris et umbra mortis sedent et diuidantur a multitudine incredulorum qui dicunt christiani et non sunt/ut sit posita meta diuisionis inter lucem et tenebras sicut et in diebus apostolorum/qui hi qui non videbant illuminati sunt: et qui prius videbant amiserunt lucem: hec pauca de primo die. Cap. 22.

ad ro. 9

Ceterum de sex diebus/non huius temporis est disputare vnum dico: quod mysteria tertiis intellectus subtiliora sunt mysteriis secundis et mysteriis primis. Et nescio utrum tempora tertiis status eo modo breuiora sint temporibus secundis/quo breuiora fuere tempora secundis temporibus primis in opibus non discordent. Scriptum quippe est/sermone breuiati faciet dominus super terram. Etenim ab ortu isaac usque ad moysen pene quadrigenti anni fuerunt: ab ortu autem Joannis baptiste usque ad conuersionem sancti Pauli/minus quadraginta annis completum est tempus/et tamen opera conuenientia sunt. Quid ergo si eodem modo quod in hoc secundo statu infra mille et ducentos annos persecutus est in illo tertio statu sub breui temporis spatio compleatur. Quauis sicut est nobis pleritas dubia: ita et breuitas sit incerta. Ut illi soli super hoc magisterium referretur qui ait multitudinem que conuenientia non est vestrum nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate. Ad autem absolute: non est vestrum nosse tempora vel momenta quasi omnis notitia temporum negata sit apostolis et prophetis/quod falsum est: sed de illis tamen momentis vel temporibus dictum est que pater posuit in sua potestate: alioquin frustra sancti dei prophete annuntiauerunt appropinquare tempus saluatoris in carne. Et iniuste arguit ipse dominus hierusalem quia non cognouit tempus

Zu. 19.

pus visitationis sue/et illos quibus saluator ipse exprobrauit dicentes hypocrite faciemus celi et terre diiudicare nostis signa autem temporum quo modo non cognoscitis? Igitur et si finem mundi querere temerarium est/signa tamen temporum pensare fidele. Alioquin si antichristum qui venturus est circa finem/non cognoscerent electi/quo modo sibi cauere poterunt ab insidiis eius? Lauebunt autem sibi propter signa que faciet pro quibus omnes reprobi seducuntur ab eo. Ceterum quod spectat ad opera sex dierum/possibile est in breui tempore surgere in predicatione qui iure per splendore iustitie qui erit in eis noiet lux. Et post ipsos aliquos alios qui pro robore patientie noient celum/et illico post illos aliquos alios qui assimilentur arboribus et herbe viridibus et sic de ceteris. Ad totum consummari putato in illa vltima parte sexti temporis in qua calcature sunt gentes sanctam ciuitatem: ut viz ipsi menses. 42. reputentur per sex diebus maxime propter illud quod ait dominus oportere. scilicet propter electos breuiari dies illos. Quauis si religio christiana perfecte esset ordinata et distincta per viribus in spiritibus suis possent et deberent septem iste dierum spiritus in singulis domibus inueniri. Si enim mansiones multe sunt in regno celorum pro eo quod unusquisque proprium dominum habet ex deo alius quidem sic alius autem sic. Et si eo modo quo multa membra que eundem actum habent ita sunt et in omnibus diuisiones gratiarum. Quo modo ordinata esse dei domus aliqua religionis que omnes sub vna norma coercere contemnit. Ad si illos solos recipit ad se venientes qui conueniant in vna quolibet spiritum patris tamen ad aliquod corporis membrum/alios vero abiecit et excludit/ubi unitas et dilectio? Et quidem per tempus tolerandum fuit respectu vero illud quod apostolus ait dominus nec occurramus omnes in vix perfectum in mensura etatis plenitudinis christi. Primo diuisit membra et postea itulit

Zu. 12.

Apo. 11

mat. 24

prime ad cori. 7.

adephe si. 4.

ad ro-
ma. 12. vnitatem primo demonstrauit quid
conueniat diuersis: postea subiunxit
qd expediat oib⁹ velut nō sit scisma
in corpore/ sed vt sollicita sint mēbra
pro mēbris/ maxime cum dñs dicat.

30a.6. Dis qui veniet ad me/ nō eieciam fo-
ras. Qd si dñs recipit tu expellis/ q
modo potes dicere locū christi teneo
in monasterio: nisi qz sola diuersaruz
excusat necessitas māsionū/ eo q uō
possit vna māsio in se species diuer-
sas cōtinere. Quā vō lōge sit ois
moderna religio a forma ecclesie pri-
mitiue coīpo itelligi p̄t/ quo illa apo-
stolos z euāgelistas doctores z vir-
gines z celātes vitam cōtinētes qz
z cōiugatos veluti vnus cortex ma-
li punici: diuisis tñ cellulis māsionuz
cōiugebat in vnum z cōiunctis mē-
broz speciebus efficiebat ex omnib⁹
vnum corpus. Aunc autē alibi cor-
pus mēbra z singula pro seip̄is/ non
pro alijs sunt sollicita. Cap. 23^m.

Bene autē redirēt christiani ad
formā illam / si vna queq; do-
mus religionis diuersis foret
māsionibus sub certo nume-
ro fratrum z etiā māsionū distincta.
Quia tunc sm deuz ordinatū videre
tur/ si prima qdem māsio seruoz dei
cōtineret seniores etate z corporum
molestia laborantes qdem/ z si alias
perfecti esse queant sunt tñ in multis
z precipue in alimētis pia cōsidera-
tione z misericordia idigētes. CSe-
cūda māsio cōtineret illos iuuenes q
seu pro necessitate aliqua/ seu p cer-
ta infirmitate vacare lectioni z medi-
tationi non possunt / qui tñ ministri
patiētes sunt in misterio fortes in la-
bore eqnimes iferētes obediētie in-
go: insup z vsq; ad mortē obedire pa-
rati: de talibus autē dicit apls: qui bñ
muustrat bonū sibi graduz acquirit.
Tertia māsio cōtineret illos q de-
biles sunt z delicati ad faciēduz/ sed

tñ lectiones sacras ardētissime dili-
gunt abstinentiā cōpetēter seruāt/ spi-
rituali magis qz animali geudent.
Quarta māsio cōtineret illos qui
velut quedaz astra celi/ terram inhā-
bitare despiciūt hymnis spūalibus i
desinēter/ insistent. delicias corp̄is p
veneno aufugiunt/ sola celestia cōcu-
piscunt. Quinta māsio cōtineret
illos qui seruētes sūt i fraterno amo-
re z alioz vtilitates poti⁹ qz pprias
ituent: vnde z in cōuentu fratrum ma-
nere/ z siue in modum canonicoruz
regulariū siue sz regulā sancti Bñdi-
cti/ oino regulariter viuere pcupiscūt
cātates z psallētes in cordibus suis
dño/ ac dicētes. Ecce qz bonū z qz io-
cūdum habitare fratres in vnū. hec
duo gĩa cōuētualiū designata sunt i
piscib⁹ maris z volatilib⁹ celi. Quā-
uis illi cōuētus monachoz qui infra
menia ciuitatū locati sunt/ magis in
piscibus maris qz volatilib⁹ celi de-
signē: vtpote qui mūdānis fluctib⁹
assueti hoc suaue extiment z iocūdū
q ad celum volātes vēturi monachi
exosuz idicāt z amāz. Porro sex
ta māsio cōtineret qz utiliter designa-
tos in iumētis z aiantib⁹ terre: qz z
ipsi si vere diligant deū/ nō sunt alie-
ni a salute qz nec separati a mēbris
corporis christi. Tales autē debent
eē z ipi quales decet christianos. At
nō luxurie inserviant sicut gētes que
ignorant deū/ sed habeāt vxores qsi
non habētes vasa. s. honeste plis ma-
gis qz detestāde libidinis. Homo at
qui pferf piscibus maris z volatili-
bus celi z iumentis vniuerseque terre
illos respicit viros sanctos/ qui san-
ctitate z sapiētia z doctrina eos qui
designati sunt in piscibus maris vo-
latilibus quoq; z iumētis miro mō
trāscendunt. Ac per hoc plati cetero-
rū constituti fulgebūt iuxta illud da-
niel quasi splēdor firmamēti z quasi
stelle

4ⁱ5ⁱ

ps. 132.

6ⁱ

p̄the.

4. c.

p̄cor. 7

Ba. 12.

stelle in perpetuas eternitates. Sane ipsi hoi creato ad imaginē dei/datur est adiutorius simile sibi: qz vsus fuit semp z est sanctis matris ecclesie/vt ois flatus habeat spālem ecclesiam pfectoz discipuloz quo qd concipit ex ore magistri effundat in corda sci entiu populoz. Nec d' tertio intellectu quomodocūq; dicta sunt/ne d' eo penitus tacere videremur/nō inferentes puidiciū his qui in illo tpe futuri sunt. Sed pcurrētes adhuc velut in aqua/quousq; veniat ille qui baptizat in igne. Lū enim inq; venerit ille spiritus veritatis docebit vos oēs

Jo. 16. veritatem. C Sed qz in vna eadēq; lectione tres allegorici intellect⁹ qui cōueniant sigillatim singulis psonis deitatis assignati sunt/necesse est/vt assignet z quartus qui sit cōis trib⁹ stantibus z diuine conueniat vnitati. Etpote qz tria tpa q supia dicta sunt in septēnarijs suis s' vno septēnario cōprehēdit icipiens ab exordio temporū z pueniēs vsq; ad finē. Ca. 24.

4°intel
lectus
Gene. 1

In principio creauit deus celū z terrā: terra autē erat inanis z vacua z tenebre erant sup faciē abyssi. Si futuroz seculoz que per etates distinguunt generatiōes aduertimus z metas ipsoz tēporū cōsiderare libet/liquet q tēpus illud in quo creati sunt celū z terra qz condita est in eo spūalis creatura /ppter hec enī duo reliq oia. Terra autē erat inanis z vacua/qz examinata humana natura in paradiso/inuenta est re vera ianis z vacua. Quia si plena esset gratia nō tā execrabile incurreret culpā: qz ibi deus habitat qui vita est nō pōt eo habitāte ibi mortale inhābitare peccatū. Sed z tenebre erant sup faciē abyssi/qz iaz ceciderat pars angelo z cuius princeps igressus ferpētem tētauit Adam z noluit dominus indicare cām iudicij qualiter pu

Apo. 12
Gen. 3.

nir⁹ est a principio princeps tenebrarum cū sodalibus suis/sed mansit occulta z obscura nimis/vsq; ad p̄sens z vsq; ad hōram illam in qua veniet dominus qui z illuminabit abscondita tenebrarum z manifestabit consilia cordium. Verumtamen spiritus domini ferebatur super aquas/qz in electis angelis habitās spiritus sanctus iam se ostēdebat in illis esse spiritum vite: z qz non esset mors impij in bene placito suo sed vita z misericordia in voluntate ipsius: dixit autē deus fiat lux z facta est lux/lux icreata deus est: lux creata angelus z hōmo: verum quidez sermo apostoli est ad fideles. Eratis aliquando tenebre nūc autem lux in domino/liquet q neq; angelus neq; hōmo esse lux potest a semetipso sed ab eo tantum cui dicit psalmista. Signatum est super nos lumen vultus tui super nos domine: vt ostenderet que esset ipsa lux/subiecit z ait: dedisti letitiā in corde meo. Quare aut sic/nisi qz illi soli sunt lux in domino in cordibus quorū manet letitia spiritualis. Adhanc re aut ipsam letitiā in filijs adoptiōnis psalmista indicat in psalmo. 44. Qui loquens regi christo quē vnxit pater spū sancto ait: dilexisti iustitiaz z odisti iniquitatez ppterea vnxit te deus/deus tuus oleo letitie pre consortib⁹ tuis. si enim in hac letitia spū ali nō solus est christ⁹/liquet q pfor tes iph⁹ picipes sunt hui⁹ letitie oēs s. illi de qb⁹ ait Apl⁹/hēdes qdē dei: cohēdes aut chri. Qui igit cohēdes christi sunt ipsi sūt lux in dño/ob picipationē letitie: qz vbi letitia spūalis ibi spūs sanct⁹: z vbi spūs. s. ibi lux. Qd si ita est: qd accipiēdū dicimus i luce primi diei nisi iustos illos qui in pria etate seculi electi sunt ad eternā vitā/ita vt p dono grē qd acceperūt mererent vocari filij dei ad differentia

p'ad co
rin. 4.

adephe
si. 5.

ps. 4.

ad Ro
ma. 8. c.

Gen. 6

eorum qui filij hoium dicti sunt: diui
sit aut deus inter lucē z tenebras vo
cans lucem diē z tenebras noctē: qz
tanta diuisio facta est in illa pma eta
te seculi inter reprobos z electos vt
illi dicerent filij hoium: isti filij dei vo
cari p grām mererent. Illi ergo tene
bre/isti lux. Illi nox/isti dies: qz ab
ipsis cōcepit mūdus exempla mali
tie: ab istis priusqz iungerent sibi fi
lias hominum normaz iustitie z san
ctitatis. Cap. 25^m.

2^a die

Secundo die dixit deus vt fie
ret firmamētū in medio aquarū
z diuideret aquas ab aqz. Et
inchoata scda etate seculi edi
ficata est arca in figura ecclesie per
quā facta est diuisio inter aqz z aqz
hoc est iter domū iusti z domos pec
catorū. Aque enī multe vt ait angel⁹
in apocalypsi sūt populi multi. Quia
z ipi relictī sunt extra pcepturi iu
diciū de peccatis suis. domus autem
iusti collecta ē in arca tanqz honora
ta a dño z cōseruata i celis. Quāuis
nec post diluuiū defuerit imitatio ma
lorū maxime cuz vnus ex filiis Noe
et si corpore saluatus fuerit in arca
mēte tamē z aio fuerit extra relictus
vt pote qui expers effect⁹ est a bene
dictione paterna. Etenim firmamē
tum solidum ipsa eterna benedictio
fuit a qua lōge fact⁹ est cham z oēs
reprobi vsqz in p̄sentē diē. Cap. 26^m.

3^a die

Tertio die dixit deus. Lōgre
gent aque que sub celo sunt
in locuz vnū z appareat ari
da. Qui in dieb⁹ Noe diui
sit domū ipsius a multitudine pecca
torum z saluauit in arca. Ipse in 3^a
etate seculi sepauit abraā z semē ei⁹
a ceteris natiōibus terre: z cōstituit
illud velut in vmbilico terre discedē
tibus populis a facie eius facta ē di
uisio inter populū z populū ac si iter
mare z aridā gētilē v3 z iudaicum.

in terrā
promis
sionis

Protulit aut terra herbā virētem z
lignū pomiferū iuxta genus suū: qz
de stirpe ipsius abrae ortus est ppl⁹
fidelis qsi herba virens: z nōnulli q
pro pfectione dicerent ligna pomi
fera sicuti ioseph z moyses iosue z sa
muel z alij viri iusti quorū doctrina
z exēplis letificat ecclesia vsqz i pre
sentem diem. Cap. 27^m.

Quartus dies in quo crea
uit deus solē z lunā z stel
las: z post ipsū dies qnt⁹
in quo creati sunt pisces
maris z volatilia celi.

4^a die

In 4° die designata est 4^a etas in
choata a dauid z terminata in trās
migratione babilonis in qua claruit
helias z heliseus z alij prophete viri
sanctissimi: necnō z filij pphetarū cō
morātes in bethel z hierico de qbus
in primo intellectu sufficienter dixi
mus. Cap. 28^m.

4^a reg.

2.

5^a die

Simili modo in 5° die significa
ta est 5^a etas a transmigratione
babilonis vsqz ad ch3z in qua
aliqui iudeorū velut assueti gur
gitibus maris māserunt inter gētes
inter quas orti sunt alij velut aues
celi qui ascenderunt in montana iu
dee possidere itez sācta sua. Cap. 29.

Esd. 1.

c. 1. 2. 3.

6^a die

Sextus est dies sextus in quo
significata est sexta etas inchoa
ta a iōāne baptista z terminan
da in p̄mo in qua velut qdaz
aialia terre creata sunt ad eternā vi
tam collegia saluādoz z nihilomin⁹
z bestiaz z reptiliū multitudo innu
mera. Quas. f. bestias sub 4° bestia
ruz specie cōprehēdit daniel de qui
bus in li^o apocalypsis occasione data
vnus bestie ascēdētis de abyssō co
piose tractauim⁹. Ostēdētis q tps
bestie inchoatū est ab herode termi
natuz in rege illo septimo de quo diē
Jo. z vn⁹ nōdū venit. Et cū venerit
opz illuz breue tps manere in quo z
finis

Dan. 7

Apo. 13

Apo. 17

finis erit hui⁹ q̄ nimis laboriose eta-
tis donec sequat septima etas cui do-
min⁹ oīum bñdixit. Quāuis fm aliā
rōnez inchoata sit etas 7^a a Joanne
Baptista lz aut hui⁹ bestie sextā vni-
uersaliter cōprehēdat etatē/spāli⁹ tū
in 6° tpe hui⁹ etatis 6°/supramodū
exardescet in ira: z in oībus viribus
suis cōplebit opa regis sui: faciet aut
malū istud bestia illa quarta quā scri-
bit in 6ª visione Daniel ppheta z ē
pars illius bestie de qua agit Joan-
nes. Ad. n. eidē Joāni ostēsus est in
vna hoc in 4° bestia longe ante vi-
derat Daniel. Format⁹ est quoq; in
hac etate sexta homo qui p̄sit oībus
creaturis/nō ille q̄ peccando p̄didit
paradisum/sed is q̄ p̄ similitudine pec-
cati expulsus ē extra synagogā/is in
q̄ de quo psalmista loquit deo patri
z dicit/minuisti eū paulo min⁹ ab an-
gelis glia z honore coronasti eum: z
cōstituiisti eū sup opa manū suarū.
Non aut ipse solus: sed ipse simul z
ecclesia que est corpus eius: qz ma-
sculū z feminā creauit eos. La. 30^m.
Sequit aut 7ª etas que erit tps
iudicij z ire. f. reprobis: z exul-
tatiōis electis qz faciet i ea de⁹
noster iudiciū iniuriā patietib⁹
z dabit escā esuriētibus. Huic eteni
diei benedixit dñs: z sanctificauit il-
lū/Quia in ipso erūt cōpleta oīa my-
steria regni dei sicut scriptū est: vt iaz
dixim⁹ i li^o apocalypsis. Iurauit an-
gelus p̄ viuētē in secula seculorū: qz
tps iam nō erit amplius. Sed in die
bus vocis septimi angeli cū ceperit
tuba canere cōsumabit mysteriū dei.
hec de intellectu gñali qui ptinet ad
vnitatem deitatis eo q̄ tpa triū sta-
tuū cōprehēdat sub vno breuiter di-
cta sunt: data tñm sapienti occasione
vt sapiētior fiat: ne si oīa volumus lo-
qui opprimamur a glia: z dū cupim⁹
multa fari sileamus ab oībus. Hunc

intellectū gñalē q̄ septim⁹ est a p̄ respe-
ctu trium specialū sepe quartū voca-
mus fm q̄ tres p̄sonas solem⁹ dicē
vnū deū. Quod idcirco a lectore no-
tari volum⁹ ne cām cōpēdij arbitre-
tur errorem. Ne aut tres alios itelle-
ct⁹ q̄ medij sunt iter spāles z gñalē oī-
no i hoc ope taceam⁹. Opz z nos z
de hys aliqd p̄stringēdo iſerre/vt ex
paucis q̄ seminare ipsi i hoc loco stu-
demus possint in cordibus fidelium
copiose segetes in locis alijs gñari.
In eo intellectu q̄ ptinet ad p̄ez z spi-
ritū. f. in typo celi z terre id qd itelle-
ctu gñali accipiēdū ē. In .7. vo die-
bus septē etates designate sunt: que
isto mō sunt assignāde. Prima etas
ab adā vsq; ad Noe decē gñionibus
terminata. 2^a a Noe vsq; ad abraam
decē gñationibus terminata. Tertia
ab abraā vsq; ad booz decē gñioni-
b⁹ terminata. 4^a a booz vsq; ad oīā
fm Mattheū dico decē gñionib⁹ ter-
minata. 5^a ab oīa vsq; ad sorobabel
decē gñionib⁹ terminata. 6^a a soroba-
bel vsq; ad Chīm decē gñionib⁹ ter-
minata. 7ª vsq; in finē. Ecce isto mō
7ª etas inchoauit a Joāne Baptista
Aimirū qz lex z pphete vsq; ad Jo-
anē Baptistā: exinde aut libertas q̄
est i finē z spū scō. C In eo intellectu
q̄ ptinet ad patrē z filium vsq; ad Za-
chariā vsq; ad Iovinianū augustū q̄
tenuit monarchiā post Julianū apo-
statā supputatis z hic gñionib⁹ 14^m
sicuti supra scribit Matthe⁹. reliquo
vo tpe reputato in sabbatū. C In eo
intellectu q̄ ptinet ad filiū z spū. f. in
choādū ē ab oīa rege Juda. Sunt
eni ex eo tpe vsq; ad p̄sens quasi sex
decade gñionū: reliquum vo tps qd
erit vsq; in finē reputat in sabbatū.
C Assignatis q̄z breuiter. 7. intellecti-
bus istis admonēdus ē lector huius
opis ne putet vniuersos vbilibet exi-
gēdos maxime cū nō sit scriptum de

Gen. 5.
10. 11.

Mat. 1.

mat. 11.
Luc. 16

vide ar-
chiepm
florē. in
2ª parte
chroni.

Ecc. 1. scis aialib⁹ vbi erat sps: s3 cū adiun-
cto vbi erat ipet⁹ sps illuc gradiebāt
gpe. Quia etsi mltie sūt vie qbus iri
possit ad multa: nobis tēdētibus ad
vnū vna tm̄ via necessaria ē. Ca. 31^m

Gen. 5. **N**oe cū gngētoz esset an-
noz genuit Sem/Cham/
z Japhet. Noe pncipalr
significat. Christū. Cuius

caro qdez ppagata est ab adā cōstat
eū quodāmo fm̄ hoīem a pncipio se-
culi fuisse in mūdo fm̄ q scriptū est.
Et de leui qui dī fuisse decimatus in
lūbis abraē eo q esset in lūbis eius
qn̄ decimas soluit. Sic enī Christus
Iesus dici pōt a pncipio fuisse i mū-
do ppter carnis originē que sumpta
ē ab adā quō oēs filij eius dicunt ce-
cidisse in padiso: non q ipsi psonalr
fuerimus sed q ex carne illius ppa-
gati sum⁹ q fuit z cecidit in padiso.

Gene. 3. Cū igit Noe gngentozū esset an-
noz genuit Sem Cham z Japhet.
Quia cōpletis qnq; etatibus mūdi:

mat. 4. genuit Christus i fide discipulos ex
10. Judeis q steterūt in fide alios q post
Joā. 6. fidē abierunt retro: fuz: alios qui ad
actu. 10 extremū crediderūt ex gētibz. Nā

11. 13. stāte ordine aplico designato i sem/
in fide Christi nōnulli quoz typū te-
nuit Cham reuersi sunt retro z pla-

pfi sunt: qz pēsantes infirma Chī i-
firmati sunt fide. Et qd in ipō debue-
rūt fidelr admirari obijciētes fideli-
bus irriferunt. Cū cepissent aut ho-
mines multiplicari sup terrā z filias
pcreassent: vidētes filij dei filias ho-
minū q essent pulchre acceperunt sibi
vxoies ex oibus quas elegerāt. Bi-
pitq; deus/nō pmanebit spirit⁹ me⁹
in hoīe in eternū qz caro est. Erunt
dies illius. 120. annoz qn̄ Christ⁹ ve-
nit in mundū multiplicandū reperit
genus hoīum sup terrā: z fm̄ multi-
tudinē ita erat imēstas z enormi-
tas peccatoz. Et hoc vnde gigātes

ingr erāt sup terrā i dieb⁹ illis. Post
qz enī ingressi sunt filij dei ad filias
hoīum/illegz genuerūt isti sunt potē-
tes a seculo viri famosi. vidēs aut de⁹
q multa malitia hoīum eet i terra: z
cūcta cogitatio cordis itēta esset ad
manū oī tpe penituit eū q hoīem se-
cisset i terra. Filios deivocari fideles
est q dubitet. Et qz p filij israel credi-
derūt in deū viuū z ver dicti sunt z
ipsi filij dei: sic psalmista ait. Ego di-
co dij estis z filij excelsi oēs. Porro
filie hoīum civitates gētiliū. ingressi
sunt aut filij dei ad filias hoīuz: qn̄ p-
cusserūt Judei sedus cū diuersis na-
tiōib⁹ terre: eo q eēt pulchre mori-
bus z doctrinis hoīum institute sicut
iuenit scriptū i l^o Abaccabeoz. z sic
eis iproperāt sci pphē: q arguūt eos
pcessisse sedus cū Egyptijs: Lāna-
neis assyrys z chaldeis: z fornica-
tos eē cū hostib⁹ aīaz suaz. Ad euz
factū esset orti sunt ex eis viri supbi:
de qbus vītas ipa dīc. Ne vobis scri-
be z pharisei hypocrītes: q circūdatis
mare z aridā vt faciatis vnū pselitū
z cū factus fuerit facitis eū filiū ge-
hēne duplo qz vos. vt enī taceamus
ceteros. Qualis pselit⁹ fuit herodes
sub q nat⁹ est Christ⁹: q audies q de
bethleē Christus nascitur⁹ esset: nō
est humiliat⁹ corde vt qreret in vīta
te z adoraret cū magis: s3 credēs q
posset imutare pseliū dei misit i beth-
leem z occidit oēs pueros regiōis il-
lius. Qualis ē pselit⁹ fuit alius he-
rodes: q Joānē baptistā decollauit:
z Christū spreuit. Aut ille: si tū non
fuit ipsemet q post passionē dñi occi-
dit Jacobū fratrē Joānis gladio: z
qstū in eo fuit nihilomin⁹ occidit z
Petrū: occidit enī eū: z sine re/volū-
tate tū volēs post pascha pducē eum
pplo. Ecce qles gigātes erāt i terra
Israel/in tpe quo dei filius reuelat⁹
est mūdo. Tpe q p salute mūdi d vir-
gine

ps. 81.

Jud. 8.
z Deec
12.

Isa. 57

mat. 23.

mat. 2.

mat. 16.

actu. 12

gine nasci dignat⁹ est. Qui eni dete-
rior es eē potuerūt eis q ab ipso exor-
dio natiuitatis ei⁹ psecuti sunt Chri-
stū: z nō dñstiterūt vsq; i finē. Cap. 32^m.

IScirco autē gñonē illā vipeream
spāli⁹ respiciat fmo diuin⁹: q; ibi
magis i hoc seculo exercet de⁹ oī
potēs iudicia suaybi non ipune
cōtēnēt lex suscepta. Si eni illi q vi-
debant hīe legē simul cū pncipib⁹ z
sacerdotib⁹ tales erāt: qd psumi po-
terat de gētib⁹ pueritēdis ad eos: nī
si q; z ipsi ad vltimū altū saperent z
imitarent vestigia patrū suorū. Et bñ
ait scriptura. Isti potētes a seculo vi-
ri famosi: q; illi multo magis multi-
plicāt mala sup terrā: q de antiq no-
bilitate z patrū potentia glīant. Et
hec qdē illi q; designāt gigātes/de⁹
aut q; vitas/ faciet qd locut⁹ ē in ira
sua pstinuēs terminū humano gñi q
pteritū nō pōt. Tur⁹ ē aut fmo hic: z
horribilia valde sup filios hoīuz. qd
eni deteri⁹ q; admittē spūm dei viuī
vt nō maneat i eternū cū filiis scele-
ratis. Dat eni hoīb⁹ spūs. s. q; bapti-
gant in Chri⁹ ad hoc vt mortui pec-
catis decetero iustitie viuāt. Sed eis
plerūq; delinquētib⁹ in mltis nō tol-
lit ab eis grā ei⁹: q; illoz digna z p-
fecta ad deū puerio expectat oicēte
aut dño p pphetā: nolo mortē pctō-
ris sed vt conuertat z viuāt. Qñ aut
sic supabundat iniquitas: vt frigescat
charitas mltorū tollunt ab ingratia
ociosa talēta vt dens alijs q opent in
illis. Non pmanebit ingt ex eo spūs
meus i hoīe i eternū: q; caro ē. Erūt
dies illius. 120. ānoz. 120. ānis. 12. de-
narios faciūt. Ego aut satis veroz
ne denari⁹ significet cētenariū z 12.
denarij accipiant p. 12. cētenarijs: q;
denarius ex. 10. monadis: Lētenari⁹
vō ex. 10. denarijs constat. Quia vō
exēpla supbie z malitie ab antiquis
gñonibus psto sunt: z nō definit tē-

rāno: ū successio/ vsq; ad tps iudicij
qd z ppe est de q recte dī i scriptura
vidēs aut de⁹ q mltā malitia hoīuz
eēt in terra: z cūcta cogitatio cordis
itēta esset ad malū oī tpe/ penituit eū
q; hoīez fecisset sup terrā. Non vtiq;
illū hoīez de q dicē Aplos/ q; celestia
tales z celestes: s; illū d q dicē q; ter-
ren⁹ tales z terreni. d illo. n. hoīe dicē
psalīsta. iurauit dñs z nō pētebit eū. d
isto. Exurge dñe nō pualet hō. Si
ue aut ex hoc q; ait moyses loquēs
in spū de deo viuētī tact⁹ dolore cor-
dis intrinsecus/ siue in hoc qd subiū
xit. Et penituit eū q; hoīez fecisset in
terra: more humano locutus ē fm q;
solēt hoīes dolet z penitē qñ eis dis-
plicet in operibus. Cap. 33^m.

Et notādū q; plerūq; facit hō
opus de q accidit z bonuz z
malū z penitet se fecisse in eo
qd malū nō aut i eo qd bonū
inde ptingit intantū aut cōplacet fi-
bi i bono: vt et si se sciat penitē p ma-
lo: non iō tñ omittat illud facere pro
pter bonū qd inde futurū ē. Licet au-
tē nō doleat deus aut peniteat sicut
homo: nō tñ misratio illa hominis
Christi Iesu: q; fleuit sup pditā ciui-
tatē alienā ab illa misratioe diuini-
tatis memoris impij l; occultuz sit z
archanūvalde: quō aliqd velit odiat
z tñ fieri velit qd odit: nisi quia illud
oimodis nō manifestū est. Quod z
si aliqd manifestū est fieri velit qd nō
amat ppter id tñ qd amat fieri velit
aut faciat aut pmittat. Sic sic deus
oipotens fecit aliqua de qbus peni-
tere se dicit: non q; ipse fecit ipsa ma-
la: sed q; aliqne creature quas fecit
bonas/ malas semetipsas iustitiā de
serēdo fecerūt. Et cum psciret mala
ipsa que acciderunt bonis que ipse
fecit: nō ideo tamē voluit non fecisse
qd fecit: sed dicit se penitere vt osten-
dat ipsa mala que facta sūt nequaq;

Gen. 6.

p'ad cō
rin. 15.
ps. 109

Gen. 6.

De pe-
nitē de
claratō

Zuc. 19

Ista. 13.
14.

accidisse in bñplacito suo. Sic enī dī
in sequētib⁹. Cū vidisset de⁹ terrā eē
corruptā. Quis quippe caro corruptat

Gen. 6. Finis vniuerse carnis venit corā me
et isra: fac tibi arcā de lignis leuiga-
tis: māfūculas in arca facies et bi-
Gen. 7. tumine linies intrinsecus et extrinse-
cus: adhuc enim et post dies septem
ego pluā sup terrā quadraginta die-
bus et quadraginta noctib⁹: et dele-
bo oēm sbam quā feci de supficie tre-

De ar- Arcā ipsam matrē eē eccliam oib⁹ ca-
ca. tholicis notū est: que iō de lignis le-
uigatis fieri p̄cipit: qz leues opz esse
ab onerib⁹ seculi et carnis humorib⁹
exiccatos/qui tot millia hoīuz gīia i
tātis sunt pelagis seruaturi vt non p
carnis desideria deo: sum ruāt: sed p
vtutes spūales rapiant ad sūmū. Ar-
ca vō hec māfūculas hēt in qb⁹ ma-
neāt aialia diuīcta in spēb⁹ et gīib⁹
suis. Cōiūcta vō simul quātū ad diu-
turnitatē arce/qz plures sunt ordies
electoz nō vnus tm̄ et tū in vni⁹ cor-
pore ecclie pueniūt pariter i fide xpī
Uniti sunt enī pacis vinculis et pūm-
cti bitumine charitatis. Et bñ ait in-
trinsecus et extrinsecus: qz nisi intus
amor sit/qcqd foris ostēdit falsus est
Et si foris amoris opus nō ostendit
per affectū: affect⁹ interioris hoīs tor-
poris inbertia inanescit. Cap. 34^m.

Gen. 7.

Anno vō sexcentesimo vite
Noe mēse secūdo: septimo
decimo die mēsis rupti sūt
oēs fontes abyssi magne:
et cataracte celi apte sunt. Et facta ē
pluuia sup terrā quadraginta dieb⁹ et
quadraginta noctib⁹. Si in quique
centennarijs quinque etates mundi
designate sunt: quid in sexto cētena-
rio/nisi sexta etas significat. In āno
ergo sexcētesimo inundauerunt aque
diluij super terrā et deleta est vniuer-
sitas carnis. Quia videlicet circa tē-

pus plenitudinis gētū bestia illa ascē-
sura erat de abyssi/que sicut testatur
daniel/destruet vniuersam terram et
hominū multitudinē ptrahet i aby-
sum. Fontes abyssi magne ipsa est in-
undatio gētū. Atque que ceciderunt
de cataractis celi significāt sectas he-
reticorū que pdeūt de ecclijs sicut scri-
ptū ē. Ex nobis pderūt qui nō erāt
ex nobis/nā si ex nobis fuissent/no-
biscū utiqz stetitissent. Testat autē hoc
Joā. in epla sua que in libro apocaly-
psis duo gīia ipsa hoīuz pessimorū do-
cet eē futura: quoz vñū vocat bestiā
ascēdētē de terra. Quadragenarius
vō numer⁹ sepe id qd sext⁹ designat.
Quadraginta enim dies duob⁹ addi-
tis sex hebdomadas faciūt/que vi-
delz sex hebdomade aliqñ significāt
sex etates mūdi: aliqñ tpa signaculo
rū/aut aptio eorū dē. In hoc itaqz lo-
co qz in sexcētoz ānoz numero/sex
mūdi etates designant: pfecto in q-
draginta dieb⁹ minus aliqd designa-
tur: hoc est tēpus illud in quo supra-
scripte bestie potestātē hēbūt sup ter-
rā. Sane in Noe et filijs ei⁹ et diuer-
sis gīib⁹ aialiu et volucrū diuerse spe-
cies saluādoz designate sunt: que q
id ordine accadat ignoramus. In si-
nu matris ecclie quā Ch̄istus edifi-
cat requiescēt. Ad qd illud quoqz mī-
hi p̄tinē videt qd ait dñs in euange-
lio. Abicūqz fuerit corpus illic pgre-
gabuntur et aquile. Bedit vtiqz dñs
exēplo huius diluij et itroīt⁹ noe et
filioz suoz i arcā. Et ad iūxit q i no-
cte illa duo erūt in agro vel in mola:
vel in tecto: et vnus assumeēt et alius
relinquet. Ita siquidē factū est in ar-
ticulo diei illius. pars siquidē animā
tū terre assumpta est in arca/et ps re-
licta: quatenus pars altera mīficioz
diā: ps altera iudicij vltionē sentiret.
Quā vō inundatio illa metueda sit/
indicat cū dicat. Vehēmētē inunda-
uerunt

Ban. 7

p' Jo. 2

Apo. 13

Mat. 24. ca.

Mat. vbi. 5.

Gen. 7. uerūt aque & oia replerūt in super
ficie terre. Porro arca ferebat super
aqua & aque pualuerūt sup terram

Apo. 7. Alque multe sunt ppli multi. Arca dō
sup aquas fert/ qz sancta ecclia de q
incepit iudiciū nabit quasi nauis i
ags maris: hoc est in motiōe illa gen
tū que futura est sm q plantis petri
aque fluctuātes stagni/ sese calcabi
les pbuerunt. Cap. 35^m.

Qualit aut hec futura sint
nō ad plenū capere possu
mus. quia aliter somniū cō
sūmādi sunt ope/ astr cōie
cture sentiunt. Aliquis
eni uidet in visione noctis insurgere
bestiam p se. Naufragari se in vndis
maris siue in picipitiū ire: qui mox vt
euigilat/ triste somniū esse cognoscit:
sed tū quo ordine cōsumandū sit nō
agnoscit. Sic mala ista q futura sunt
magna qdē esse & vicina sentimus/
sed tū quo ordine futura sint: & que
articulū corpis illius: & secūdus mē
sis & septimusdecimus dies mēsis si
gnificet ignoramus: & in quot annis
vel dieb⁹ terminent sicut futurū ē pe
netrare nequius quousq; scindat ve
lū tēplū a sūmo vsq; deorsum. C^{ma}
p quot ānos aut dies ptelat tps illd
qd designatū est in 40⁹ diebus: in q
bus pluet sup terrā/ siue in 150⁹ icer
tū est: qz tū annoz numer⁹ q pcedit
oīno pcellit in qstitate/ significare h
breue tps in dieb⁹ vsus ipse scriptu
raz ratioq; deposcit. Et qdē tribulo
sequēs: quā factur⁹ est fili⁹ pditionis
in ecclia dei tribus annis & dimidio
mēsis⁹ fieri sollēnis satis/ sniaz a magnis vi
ris tradita opinio tenet. Nec aut que
pcedet in romani desolone iperū in
certi est tps & momēti. de hac eni tri
bulatiōe prima scribēs apostolus ad
thessalonicēses ait: d⁹ horis aut & mo
mētis non necesse habetis vt scriba

Sup il
lud apo
caly. 11.
mēsis⁹
42. ciui
tatē san
ctā cal
cabūt.
pme ad
thess. 5.

mus vobis. Ipsi enim scitis: qz dies
dñi sicut fur ita in nocte veniet. Quz
eni dixerint pax & securitas: tūc repē
tinus eis supueniet iteritus sicut do
lor in vtero habētis & nō effugient.
Quia dō putauerunt diē dñi solam
diem illā esse accipiendā in qua ma
nifestus veniens dei filius/ iudicatu
rus est mundū errorē ipum q eos ex
sterili timore cōpesserat: alia episto
la correxit dicēs. Rogamus vos fra
tres p aduentū dñi nostri Iesu Chri
vt nō cito moueamini a vestro sensu:
neq; tremmini neq; p spirituz neq; p
sermonē neq; p epistolā tanq; p nos
missaz quasi mēt dies dñi ne q vos
seducat vllō mō: qm nisi venerit di
scēssio primū: & reuelatus fuerit ho
mo peccati filius pditiōis qui aduer
sat & extollit supra oē qd dicat: deus
aut qd colit: ita vt in tēplo dei sedeat
ostendens se tanq; sit deus subaudi
tur nō instabit. Ecce q in prima epi
stola negauit signū ad psciendū diē
aduentus dñi/ in secūda dedit signū
discēssiois & reuelatiōis antichristi:
vt p alio iudicio accipiat ille dies de
quo locutus est in prima epistola. p
alio ille vltimus de quo locutus est
in secūda. primus enim sic surripit
vt puideri nō possit. secūds signis
euidētibus quē hunc ppe esse iudic
cent puenit discēssio. s. que ventura
primū & reuelatio filij perditionis: &
sm euāgelium signa in sole & luna &
stellis arescentibus hoibus p timore
& expectatiōe que supueniet vniuers
so orbi. Quāuis si d illa diē agitur &
hora incerta erit vtraq; qz sicut de il
la dicat/ dies dñi sicut fur in nocte ita
veniet. Ita & de ista. Ecce venio sic
fur: beatus qui vigilat & custodit ve
stimenta sua. Sane post iudiciū illud
qd pcedet alterū mox futurū/ quod
qz quasi diluviū generale inundabit
in furore sup faciem terre/ apparebit

scde ad
thess. 2.

Luc. 21

pme ad
thess. 5.
apo. 16

ille iniquus quem dominus iesus in
terficiet spiritu oris sui et destruet illu
stratione aduentus sui: data tamen ali
quātula pace inter vtrunq; flagellu;
vt possint recreari electi post primaz
horū tribulationē ad sustinēda patiē
ter secuturū discrimina. Cap. 36^m.

O Stēso q̄breuiter in duorū;
temporū gestis/terrore qui
imminet hīs diebus et gau
dio quod in fine p̄sequetur
electos. libet ad etatē tertiā mentis
gressi: b^o tūire: vt qđ min^o forte in s̄
scriptis clariuit/clareat in s̄scriptis.
Vel qđ ibi dictū nō est b̄ addat/qz et
si mūdi cursus vnus est: opa tamen
domini que per tēpora opas diuersa.

Be. 3^e
tate

Be. 17.
11. c.

Abraam ille seruus pater: cui dñs
in oibus bñdixit. Lū eēt fere cētū an
noꝝ genuit ex vxore sua filiū/quem
semp optauit et fact^o est p̄iarcha in se
nectute sua. Qui p̄us cū eēt inuenis
plem ex iuvene nō accepit. Erat enī
Sara vxor ei^o sterilis vt scriptura te
stat/et deserāt illi fieri mliebria. An

Be. 19.

Be. 16.

Gen. 13

et ancillā suā egyptiam tradidit viro
suo vt saltē ex ea filiū videret h̄ie. Hi
tauit autē Abraam in mōtanis. Lotū
autē nepos eius in p̄fūdo vallis quā
eodē tpe īfluebat iordanis et irriga
bat sicut paradisus dñi et sicut egyptus.
Ipsa est terra de qua dicit psal
mista/posuit dñs terrā fructiferā in

ps. 106

Be. 18.

salsuginē a malitia īhitatiū in ea. Eo
dē quippe die quo locut^o est de^o/vn^o
et trinus cū eodē abraā ostēsis illi tri
bus angelis in qb^o et loquebat/reue
lauit ei tanq̄ fidelissimo suo iudiciū;
qđ erat facturū/dicēs ita. Num ce
lare potero abraē que gesturus sum?
cū futurus sit in gētē magnā ac robu
stissimā: et bñdicende sunt in illo oēs
nationes fr̄e. Igif reuelatū est abraē
qui habitabat in mōtanis qđ nec dū
reuelatū erat lotū qui morabatur imo

Ibidē

Ma dictū est ibi a dño qui et loqueba
tur sibi qđ clamor sodomorū ascēdisz
ad eū/et qđ descēsurus eēt ad eos ad
experiedā veritatē. Qui cū quererē
ab abraā vtrū pro aliquāto numero
iustorū flecteret a furore ire sue? et ite
rū atq; itez rñderet ac diceret/qđ pro
decē iustis parceret toti loco. Descen
dit deus in duobus angelis et puenit
sodomā hora uestina. Exptusq; est
quodāmodo qđ audierat q̄si ante ne
sciret: vt discāt hoies nō iudicare an
tēpus et nō eē pigros ad eūdū per se
causa expiende veritatis vbiq; qz se
pe nūty mētiunt et fallūt. Quidē
ille dict^o est ire vel descēdē qui vbiq;
est/et velle expiri v̄itatē qui nouit oia
ante qđ fiat: q̄si autē ip̄e vadit cum va
dit nūtiū ei^o. et cū nūtiū eius reci
pit/recipit et ip̄e/sicut ip̄a v̄itas testa
tur dicēs. Qui vos recipit me recipit
et qui me recipit/recipit eū qui misit
me. Igif cū puenissent angeli sodo
mā/et iniuriā ab incolis recepissent/
eduxerūt ide lotū qui et recepat eos
Leteri autē cū suis v̄bib^o velut ī ictu
oculi terribilr sunt puniti: vt oēs qui
hoc audirēt/scirēt qđ altissim^o regna
ret in celis qui possēt reddē vnicuiq;
sm opa sua. Et quidē et audierunt et
audiētes timuerūt/egerūtq; peniten
tiā de reatib^o suis: Nūc autē mundus
timorē dei/ante oculos suos nō h̄et.
Quidē si forte vnus de mille gnimo
de decē millib^o iuenit ad terrā/qui q̄
si lotū ille iust^o recipiat v̄ba dei in ho
spitio cordis sui/tollit ab eo facultas
resistēdi v̄ris iniquis/itavt nō quasi
cuius honoret a filijs huius mundi si
habeat contemptui/ quasi accola et
peregrinus. Cap. 37^m.

Be. 18.

Be. 19.

mat. x.

Be. 19.

Quid igif sperare pōt mun
dus posir^o in maligno: nī
si reuelationē ire et furoris
de celo? nisi vt potes et ip̄e
calice Sodome matris
sue/vt quorū sunt filia opa sises et rui
ne.

Ge. 12.

ad gal.

4.

p'ad co
rin. 3.

mat. 16

p'ad ti
mot. 6.

ps. 21.

Ge. 16.
61.

ne. Sed melius hoc ostēdimus si ea
que cōpilauim⁹ fm lram ēt mystice p
scrutemur. Abraā cui dictuz est: Exi
de terra tua ⁊ de cognatiōe tua ⁊ de
domo p'ris tui. Significat illos spūa-
les p'atos qui sola celestia ꝑcupiscūt
Qui in hac pegrinatōe solo corpore
cōstituti/cogitatione ⁊ auiditate in il
la eterna p'ia puerfant. Qui⁹ ordinis
p'ma vxor carnalis fuit g'ians in hu i
tute: q' in oib⁹ eccl'asticis ꝑcedit ali-
q' q' aiale sit: dicēte Ap'lo quibuscū
chūianis qui nouiter susceperāt v'bu
ch'i. Nō potui vobis loq' q'si spūali-
bus sed q'si carnalib⁹: tanq' paruulis
in ch'io lac vobis potū dedi nō escā.
Sed hoc forte illis qui neophiti erāt
in fide ch'i. Et nō vt ꝑtermittā cete-
ros in ch'io spūales ꝑceteris eē debe-
ret ordo monachorū. Sed de hoc nō
opz loq' aliqd sed dolere. Multi dico
sunt noie mōchi pauci re: dicēte d'no
nō potestis deo seruire ⁊ māmone. ⁊
ap'lo: qui volūt diuites fieri icidūt in
rētationē ⁊ laqueū diaboli: ⁊ deside-
ria multa inutilia ⁊ nociua que mer-
gūt hoīem in iteritū ⁊ ꝑditionē. Qd
si illi tales sūt qui lumē sūt ceterorū/
ipe in ceteris hoib⁹ tenebre q'ste sūt?
Verūtū adest t'ps vt nascat' fili⁹ libē
de quo dicit psalmista. annūtiabūt ce-
li iustitiā ei⁹ ꝑꝑlo qui nascet' quē fecē
d'ns. C' hoc aut' dico sequēs illū itel-
lectū qui ꝑtinet ad 2^m ⁊ 3^m statū: hoc ē
ad t'ps eccl'ie de quo nobis ꝑcipue cā
est: nō fm illū qui ꝑtinet ad ꝑmū ⁊ 2^m
itellectū: q' nō tā querimus mō assi-
gnare ꝑterita q's iuestigare futura/si-
q' def nobis aliq' significatio ad fu-
giēdū a facie arcus. Ig' fm hūc itel-
lectū: nōdū datus est libē verus h'ēs
nec dari pōt sicut expedit in oi tpe la-
boris. Quia v'a libertas a curis mū-
di nō pōt h'ri ꝑfecte nisi in sabbato:
hoc est in tpe libertatis. C' d' v'o eo

anno quo nasciturus erat. fili⁹ libē ꝑ-
cessit iudiciū sodomorū: signū fuit tē-
poris istātis iudicij qd factur⁹ est do-
min⁹ in filijs sceleratis. Qd illi siqdē
designant in abraā qui audiūt i mō-
te cōtē plationis: qui autē manēt So-
domis quasi Loth: nō pnt scire oīno
nisi per descēdentes angelos ad eos
hoc est per predicatorēs veritatis /
qui cōdescendūt ad eos per viscera
pietatis siquando pnt rapere illos a
societate pereuntiz ⁊ seruare in die
malo a ruina multorum. Rogat quo-
que dominū Abraam per ciuitatem
sodomorū. Quia viri spirituales ro-
gant d'nm pro populo peccatore: vt
saltem pro pietate iustorum indulgē-
tiam mereatur. Siquidem ⁊ q' vsq'
nunc distulit dominus iudicare mū-
dum ꝑpter electos suos distulit: q'
erant in mundo/sicut ⁊ ꝑ ꝑetruz
dicitur. Nō tardat dominus ꝑomis-
sis / sed patienter agit ꝑpter vos/
nolēs aliquem perire: sed omnes ad
penitentiā reuerti. Cap. 38^m.

Ge. 18.

2^a pet. 3.

Nunc autem quia non mo-
do quinquaginta / verum
etiam nec de cem iusti iue-
niuntur in ciuitate: quid
restat nisi vt pauce ille reliquie / que
designantur in Loth exeant foras /
ne forte ⁊ ipsi pereant simul in sub-
uersione ciuitatis. Queris qui sunt
illi boni clerici impliciti curis mun-
di qui abhorrent quidem scelera im-
piorum: Sed tamen ab illorum ꝑar-
ticipatione abstinere nequeunt quā-
diu cum illis manent in communi.
Oportet autem illos egredi et ꝑer-
uenire saltem vsque Segor. Aimi-
rum quia etsi vitam celibem ⁊ con-
templatiuam ilico tenere nequeunt:
saltē in ꝑiugali ⁊ actuali vita/que hu-
milior est illa saluari queunt ⁊ habē
illā in refugiū vsq' ad articulum ꝑfe-

matth.
24.

matth.
3. actu.
2. cap.

Ge. 19.

Ge. 19.

etóis extreme. In quo v3 articulo té
poris/vxorē ducere: z pcreare filios
nō licebit ipune: qz scriptū est ve pre
gnātibus z nutriētibus in illis die-
b⁹. Duo vō angeli mittunt sodomā
qñi Moyses z Helias: qz duo sunt
glia spūaliū viroz q mittunt a dño p
dicare in mūdū. vñū q sicut Moys-
ses pplo spūali pest simplr in deserto
aliud q quasi helias vitā solitariam
seorsum a cōuētibus ducit. Et bene
duo tm̄ qui soli filius z spūs: q vnus
p carnis assumptionē alius p visibi-
les spēs in qbus se mortalibus reue-
lare dignatus ē. Solus aut pī a quo
sunt filius z spūs. f. sicut a nullo ē: ita
nunqz legi missus. Quia recte quo
qz ad vespērū puenerūt sodomā: qz
filius z spūs. f. velut ad vespērū hu-
ius seculi missi sunt i hūc mūdū. Et
in fine huius sexte etatis mittent ali
qui viri spūales: in qbus loquit ipse
filius cū spū scō: q cōpellāt egredi de
medio pctōrū viros metuētes dñm
designatos i Loth. Ne aut illis q ab-
utent verbis eoz: sed qz multuz pti-
net ad rē mysteriūz Loth: scribenda
sūt p ordinē vba hystorie: vt dñ spū
tualr fuerint a nobis discussa/ sentiat
vnusqz qñti gaudiū sit reliqñe mun-
dū: z qñte trepidatiōis adhuc in secu-
lo corde manere. Cū uenerūt inquit
scriptura duo angeli sodomaz vespē
sedēte Loth in pforib⁹ ciuitatis: qñ
cū vidisset surrexit: z iuit obuiā eis/
adorauitqz pnus in terra: z dixit ob
secro dñi declinate ad domum pueri
vestri: z lauare pedes vestros z ma-
ne pñcisciimini in viā vestrā. Qui di-
xerūt minime: sed in platea manebi-
mus. Cōpulit illos oppido vt diuer-
terēt ad eū. Ingressiqz domū illi⁹ fe-
cit cōuiniū coxit aqua z comederūt
pri⁹ ante qñ irēt cubitū/ viri ciuitatis
vallauerūt domū illius a puero vsqz
ad senē oisqz popul⁹ simul. Vocauē-

runtqz Loth z dixerūt ei: vbi sunt vi-
ri q itrauerūt ad te nocte adduc eos
huc vt cognoscamus eos. Egredius
ad eos Loth: post tergūz ac claudēs
ostiū ait. Nolite qñso fratres mei/ mo-
lite maluz hoc facere/ habeo duas fi-
lias que nec dñ cognoscūt viros edu-
cā eas ad vos ad abutendum eis si-
cut placuerit vobis dñmō viris istis
nihil faciatis mali qz ingressi sunt sub
vmbra culinini mei. At illi dixerūt
recede illuc: z hic ingressus es iquūt
vt aduena nungd vt iudices. te enīz
magis qñ eos affligem⁹. vimqz facie-
bāt Loth vehemētissime. Jam ppe-
rat vt effrigerēt fores. Et ecce mise-
rūt manus viri z introduxerūt ad se
Loth: clauseruntqz ostiūz: z eos qui
erāt foris pcusserūt cecitate a mini-
mo vsqz ad maximū: ita vt ostiūz in-
uenire nō possent. dixerūtqz ad loth:
habet hic tuoz quēpiā generuz aut
filios aut filias: Dēs q tui sunt educ
de vrbe ista. delebimus enī locū istū
eo q icreuerit clamor eoz corā dño
q misit nos vt pdamus illos. Egres-
sus itaqz Loth ad gios suos q acce-
pturi erāt filias eius z dixit eis. Sur-
gite. Egredimini de loco isto qz dele-
bit dñs ciuitatē hāc. Lūqz eēt mane
cogebāt eū angeli dicētes/ surge: tol-
le vxorē tuam z duas filias quas ha-
bes ne z tu pariter peas in scelere ci-
uitatis: dissimulāte illo apprehēdide-
rūt manū ei⁹ z manū vxoris z filia-
rū eo q pceret dñs illis z duxerunt
euz posueruntqz extra ciuitatē ibi lo-
cuti sūt ei dicētes. Salua aīaz tuā. no-
li respicē post tergū: nec stes in oi ter-
ra circa regionē: sed i mōte saluūz te
fac: ne z tu simul peas. Mucusqz vba
libri. Nūc canēdo lugubre carmen
expositionē soluamus. Cap. 39^m.

Quid est q pforib⁹ sedet Loth:
nisi qz viri iusti q in seculo ma-
nēt velut exituri de mūdo magis q
extra

Ge. 19.

Intelle-
ct⁹ my-
stic⁹.

19. ge. c extra mundū sunt q̄s que infra respi-
ciunt. Et catena magis familie com-
pediti q̄s voluntate aut amore mūdi
interviros ipios cōuersant. Renuūt
aut angeli ingredi in hospitū eius:
tanq̄s qui ad hoc missi fuerāt: vt euz
eductū de hospitio ab vrbis excidio
liberarent. Et q̄ nullus alius preter
eū inuentus est dignus ad cuius ho-
spitiū declinaret. Et certe ipsemet si
fm seueritatē vir esset inocēs ibi mi-
nime moraret: Nesciēs illud qd post
ea scriptū est. Lū electo electus eris:
ps. 17. et cū pueris pueris. vidit aut loth
angelos: et iuit obuiā eis/adorauitq;
pnus in terra eosq; vt declinaret do-
mū suā reuerenter orauit. Quia illi
soli qui designant in Loth: hnt ocu-
los aptos ad cognoscēdos nuntios
oipotentis dei. Soli petūt ab eis vt
ad se saltē i vna nocte diuertē dignē-
tur ne oīno sint vacui et expers a fru-
ctu legatiōis et cōsolatiōis eoz. Qui
bene quoq; ad lauandos pedes āge-
los inuitant q̄ exhibito nūtijs oīpo-
tentis dei obsequio charitatis vt re-
creent mēbra opis labore fessi hūili-
ter exorant q̄tenus dū sibi aliqd hu-
manitatis exhibere festinent possint
iterū subire laborē et pcepta aliquan-
tula cōsolatione cito pagare cursum
suū. Quasi enim mane p̄cisci ē nol-
le pendinare et facere longā morā in
loco in quo nō sperat: sed veluti co-
acti subsistunt renuūt aut angeli di-
centes nequaq̄s: sed in platea mane-
bimus. Quia renuūt viri spūales in-
gredi cū hoib⁹ mūdānis ad pertra-
ctāda cū eis archana mysteria q̄ la-
titant in scripturis: ne forte nō valē-
tes intelligere patiant scandalū cuz
eis q̄ abierunt retrosum: qui tū eis
aliquid foris fm litterā loq̄ pati sunt
vt nō habeant excusationē in nouis-
simo die. Sed quid dicit veritas in
mat. 11. euangelio. Regnū inquit celoꝝ ymi-

patif et violenti diripiunt illud. Com-
pult Loth angelos ingredi: et igres-
si sunt. Sic et Chananea illa/cui di-
ctū est primo a dño. Nō est bonū su-
mere panē filioꝝ: et mittere canibus
ob suā iporunitatē meruit audire: o
mulier magna est fides tua fiat tibi si-
cut petisti. Ingressi sunt autē angeli
in domū Loth cenaturi cum eo que
parauit in cibū: q̄ hī qui mittunt a
deo pro salute saluandoꝝ p̄mo qui
dē ingrediunt per verbū in domum
cordis et sic qd illis parant in cibū li-
benti aio degustant dū nequaq̄s fer-
mentū malitie: et neq̄tie: sed agnūm
sinceritatis et veritatis apud illos in-
uenerūt. P̄ius aut q̄s angeli irēt cu-
bitum/viri ciuitatis vallauerunt do-
mū postulantes ad Loth vt educe-
ret ad se viros q̄ ante q̄s requiescant
viri dei in cordibus electoꝝ per ver-
bum vite: tunc enim regeſcunt cū eis
cū edificantes esse cōspiciunt/acce-
dunt de cōtra viri ipi qui cupiunt vo-
cari rabbi q̄rētes disputare cū eis in
astutia lingue/vt eos afflicto et hu-
miliatos polluant in immundo semine
maliloquioꝝ suoz. Sed de hoc quid
dicendū. Quotiens vellēt viri san-
cti ingredi penetralia cordiū electo-
rū dei qui sunt in mundo vt eis ipar-
tiretur aliqd gratie spūalis: si eos p̄-
mitterent filij huius mundi quiesce-
re apud eos: et si non interromperēt
sanctū ociū verbis iniquis/quasi in
sublimitate verboꝝ maneat verbum
dei et non potius in virtute spiritus
et fide Iesu Christi. Nā quis nesciat
filios hui⁹ seculi paratos esse ad dis-
putandū magis q̄s ad audiendum?
Et erectos aduersus eos qui sibi an-
nūtiāt verbū vite/nolentes audire
excidiū hui⁹ mūdi vt salui fiāt. Sed
oi genere apparere victores et luxu-
riari verbis disputationū suarū. Ele-
rū Loth vadit post tergum: et ostium
p

mat. 15.

p̄me ad
cor. 5.

p̄me ad
cor. 2.

p^ad co
rin. 15.

claudit aduersus eos vt nō egrēdiā-
tur ad angelos. Quia viri metuētes
deū inter fidē et pudorē positi/mode-
stos se exhibēt ad vtrūq; dū sic seor-
sum et quasi latēter resistūt inquantū
possunt corruptoribus vitatis/vt tū
corā sanctis doctorib⁹ nec p ipsa de-
fensione veritatis loqui alicui presu-
munt. Sciētes illud quod scriptuz
est. Corrumpunt bonos mores col-
loquia mala. Cap. 40^m.

Quod aut iustus Loth p-
mittit se pducere duas fi-
lias que nō nouerāt viros
dūm viros illos q ingressi
erāt sub vmbra culmi-
nis sui nihil iniurie ppetrarēt : tale ē
vt sic diceret. Si vos delectat hīc di-
scipulos in scientia vestra in quorū
auribus effundatis doctrinā artium
vestrarum/quā vt vobis faciatis no-
mē in secretario cordiū vestroz cōti-
nere humilr non potestis. Ecce sunt
simplices idiote illos assumite et do-
cete : et in illis implete libidinē deside-
rioz vestroz : viros aut spūales quo-
rū cōuersatio est in celis in pace di-
mittite et gete/ne hoc ipsuz nobis re-
putet si manētes in crimē apud talē
iniuriā patiunt. Et bñ Loth duas fi-
lias q̄s habebat exposuit : qz fm pra-
cticā vt aiūt et theoricā/discipulos q
eos audiāt hīc desiderāt/vt sibi non
solū in carnalibus et humanis verū
ēt in spūalibus et diuinis nomē ma-
gisterij arrogātes ascribāt. Et hoc q
dem Loth et hī q designant in ipso.
Qui aut meditati erāt iniquitatē in cu-
bilibus suis nolebāt acquiescere de-
p̄canti. Sed cū se magis affligere mi-
nabant dicentes recede. Ingressus
hīc es sic vt aduena : non vt iudex.
Quia dum vident hī qui sapientes
sunt in oculis suis et coram semetip-
sis prudentes viros iustos qui sunt
in seculo gelari pro veritate eos quo

q; verbis malitie aggredi non verē-
tur. Existimantes peregrinos in se-
culo eos qui nō habēt prudentiā in
malū et quo se tueant in causis exer-
citiū lingue. At ergo eo tpe q Chri-
stus venit in mūdū pontifices et pha-
risei et legis piti insurrexerunt ptra-
ipsuz Christū : et cōfessores eius i di-
sceptatiōe verboz. Ita et nūc confur-
gent aliq aduersus spūales intellectū
et discipulos veritatis qui oēs in vi-
ris illis pessimis q erant in sodomis
designati sunt/eo q sunt iuxta illud
apostoli adulterantes verbum dei : et
eos qui spūaliter doceant violenter
studeant intrare. Tales sunt illi cleri-
ci qui elegerunt viā latā et spatiosā
que ducit ad pditionem : et vsq; ad fi-
nem vite sue cōmorari in sodoma
et gomorra non illi qui cū abraam pe-
tierunt montana/quibus et reuelatū
est consiliū dñi sup ruinā grecorū et
latino p : in ipsis enī est mō sodoma
et gomorra illis solis exceptis qui si-
gnificant in Loth. Et notādū q ait
scriptura : recordatus est abrae et libe-
rauit Loth de subuersione vrbū in
qbus habitauerat : qz vt hoc merean-
tur viri iusti qui morant in consortio
impioz illoz iustozum meritis et ora-
tionibus dat qui significant in abra-
am hoc est qui non solū fide et quali-
cunq; opatiōe iusti sunt : ver et cō-
uersatione illa celesti/que facit homi-
nes integros et pfectos dicēte dño.
Nisi quis abrenūtiauerit oibus que
possidet non pōt meus esse discipu-
lus. Igitor iustus Loth et prece et vi-
resistebat inquantū poterat viris ini-
quis : qz hī qui designant i Loth re-
sistunt inquantū possunt hīs qui ab-
stulerunt clauem scientie : et nō sinūt
ingredi alios in regnum dei ostendē-
tes se adiuuare eos qui mittūtur ad
ipsos vt opem ferant salutis : non qz
illi indigeant sed vt istorū fidelitas
cōprobet

mat. 15.
et Jo. 8

2^a ad co
rin. 2.
matt. 7.

Ge. 19.

Lu. 14

Luc. 11

cōprobet/nam non solū non resiste-
re vltra nō possunt/verū etiam vitu-
perati z cōfusi repellūtur ab eis faci-
entibus eis vim z iam prope ianuās
effringētib⁹. Effringere enī ianuās
z non aperire est nō mereri intrare p
fidē ad intelligentiā spūalem: que la-
tet in cordibus electorū: sed quasi hu-
mana rōne z disputatione verborū
examinare verba dei que viri spūa-
les loquunt. mittunt aut viri manū
z introducūt ad se Loth z ostiū clau-
dunt. Eos vō qui foris sunt pcutiūt
cecitate a minimo vsq; ad maximū
ita vt ostiū iuenire nō possint. Quia
ostensa viri spūales gratia spūs san-
cti: que in eis est in ope pietatis vi-
ros iustos qui sunt in mundo/pra-
hūt ad interna mysteria narraturi il-
lis/qd facturus sit dominus in vbi-
bus iniquorū. Aditū enī itelligentie
claudunt dum z sistētibus peccatori-
bus aduersus eos z mutescunt peni-
t⁹ z silent a bonis ne audiant ab eis.
De reliquo vox eorū qui potius p ac-
ceptā a dño iudicij potestatem ipsos
pctōres iterna percutiunt cecitate a
laico vsq; ad sacerdotē: vt palpātes
litterā nō videant spūm z sentiētes
exteriora libri internos apices non
picipiant. Et illi qdem manēt foris p
cussi tenebris z cecitate/hy aut q de-
signant in Loth audiūt cōsiliū ange-
lorū dicentiū. Si quos habetis qui p-
tineant ad vos aut qui vobis iungā-
tur affinitate educite de cōsortio ho-
minū impiorū delebimus enī locum
istum: qz pfecto filius z spūs. s. qui lo-
quunt in viris sanctis minantur in
scripturis diuinis/quod se p culpis
hōiūz facturos esse denuntiant: con-
sulunt viris iustis qui sunt in mūdo
vt z ipsi qnq; mūdū deserant saltez
vel p meritis ruituris: z si quos ha-
bent pimos vel amicos secū pari-
ter exire cōpellant. Quod aut verba

Loth generi lusus putant z exire cō-
tēnunt satis ostendit esse cōpletū/in-
gione mala z adultera que signum
petit. Et signū nō dabit ei nisi signū
Ione pphete. Cap. 41°. mat. 12.

V Idem enī plerūq; viros
timoratos loqui amicis su-
is quos hūt in mūdo z an-
nūtiare illis parū id qd sen-
tiunt de iudicijs dei psumentes q si
bi credant quasi familiaribus z ami-
cis: sed tū cū audiunt fabulosum pu-
tant z magis ad terrore dictū: qz vt
vera esse existimēt que dicunt. Quia
vō propter alios dissimulant egredi
hy qui designant in Loth z filiabus
suis apprehendūt angelī quodā mō
manus eorū z educunt eos foras: ga-
quos mō dissimulare videm⁹ z nol-
le egredi/ Ecce appropinquat hora
qn manu fidei sue capient z educent
tur foras dicētib⁹ eis spūalibus vi-
ris si creditis vera esse que audistis
egredimini de medio babilonis z
salui eritis/ alioquin necesse est peri-
re vos ipsos sicut z ceteros in scele-
re ciuitatis. Et bene hec cōpulsio nō
vespere qn angeli venerunt sodomā
sed mane diluculo scā est. Quia q cir-
ca finē huius septe etatis exhortant
electos dei / vt deserāt mūdū z om-
nia q sunt mūdi eo q ppe sit desola-
tio ei⁹: circa picipiū septime qd ppe
ē imo qd in aliquibus iā icipit nō iā p
exhortationē dicturi sūt aliq z cōpel-
lētes/ dicēte de hora illa Joāne in li-
apocalypsis. Dis seruus z liber ab-
scōdēt se in speluncis z petris mon-
tiū: z dicēt mōtib⁹ z petris cadite
sup nos: z abscondite nos a facie se-
dentis sup thronū z ab ira agni qm
venit dies magnus ire iporū z qs po-
terit stare. Egressus ē āt loth: z vxor
ei⁹ z due filie ei⁹ cōpellētib⁹ angel z
pceptū est ei ne respiceret post tergū
nec staret i omni terra circa regionē

p 2

Apo. 6.

Ge. 19.

sed saluū se faceret in mōte/q: qui di
gni hūtur iā mūdū deferere debēt ca
uere sibi ne respiciāt retro: et nō mo
do mūdū ptemnē sed ea que sūt mū
di. nec stare in planitie vite cois: sed
extēdē se ad altavite ptēplatiue: ne si
carnis adhuc curā faciūt i desiderijs
aut retro respiciūt per amorē mundi
tū illud periculū differāt nō euadāt.
Et Loth qdē hīs auditis in pte qdē
seruauit pceptū/in parte q: infirmus
erat clemētiā postulauit. Ceteri vō q
relicti sunt in vrbe mox vbi egressus
est ab ea loth/terribiliter sunt puniti
Quia cū cōplet⁹ fuerit numerus ele
ctorū pro quib⁹ deus sustinet pecca
ta mūdi/effundet sup ipsos irā indi
gnationis sue/et pdet oēs qui forni
cant ab ipso: dicēte dño sicut factum
est in dieb⁹ loth edebāt homies et bi
bebāt/emebāt et vēdebāt/plātabant
et edificabāt. Qua die aut exiit loth
a sodomis pluit ignis et sulfur de ce
lo et oēs pdidit. Secundum hec erit q
die filius hois reuelabit. Reuelatio
ista filij hois occulta et repētina aliter
accipiēda qz illa que fiet de celo ap
parēte ipso dño in maiestate: et si alte
ra alteri vicina: qz ista dies dei occul
ta erit: et in ipa reuelabit veritas: cui
in hac die sua hoies nō credūt. Illa
vō signa manifesta pcedēt. Et que sūt
illa? Erūt signa in sole et luna et stel
lis et filia: vt aut sciremus qz ita sit:
noluit Lucas loqui de vtraq; die: et
muniuit sicut Matth⁹ et Marc⁹
sed magna iterpositione vborū et ope
rum dñs distinguit iter vtrūq; ita vt
horū pmiū referat dictū ad interroga
tionē phariseorū querētū qñ veniet
regnū dei: sequēs secrete et seorsum
ab alijs/ad interrogationē discipulorū
querētū qd signū eēt aduent⁹ sui: et
cōsumationis seculi. Et illis quideni
tanq; extraneis et filibus eorū sup qd
repētina supueniet hora illa / noluit

manifestare astruere et dicere: sed ait
Nō venit regnū dei cū obseruatione
neq; dicēt ecce hic/et ecce illic. Disci
pulis aut secretius atq; humiliter re
quirētib⁹ dedit multa idiccia aduent⁹
sui et cōsumationis seculi: negata tñ
die et hora/ne quis de sciētia glietur
Igit qd dictū est de egressione loth/
nō est ad. aduētū dñi referēdū: sed ad
quoddā futurū iudiciū occultum qd
aduētū ipm pcedet et dñi in hora illa
qui fuerit in tecto et vasa eius in do
mo nō descēdat tollē illa: et qui i agro
erit nō recedat retro. et sibiūit dicēs
memores estote vxoris loth. Nō eni
dubiū est qz vxor loth/vbi audiuit ab
angelis qz nō auderet manē in oī fra
circa regionē timuerit ne moreretur
frigore et fame et penuria multa vt q
vacua et inanis euasit: qz et ptra pce
ptū angelorū respexit retro versa pti
nus in salis statuā vitā quā pdere ti
mebat amisit. Sic et nōnulli mōachi
dum respiciunt retro per cōcupiscen
tiam carnis/priuatī vitali spiritu ver
tuntur quodāmodo in statuā sal: qz
nimis per hoc qz stare videntur aiali
bus hoibus qui sola visibilia ituetur
p visibilia exēpla et p exēpla visibiliū
opez psumt sed sibi nō psumt qz scri
ptū est. Nō videt ea que patent: deus
aut ituet cor. Et hec qdem de vxore
Loth que destitit ambulare coram
facie sua. Cap. 42^m.

Porro ipse Loth et filie q non
cōsiderauerunt vnde viuerēt
vixerunt: qz deus qui eripuit
eos de excidio Sodomorū p
uidit eis vñ viuerēt in segor et in mō
te. Et at aliqd inferā exēpli cā eorū q
acciderunt in diebus nris in ea tēpe
state/quā nup passa est hierosolyma
Quidā fies nre pffissōis euaserūt se
minudi/et puenerūt seminauigio vsq;
massanā. Quo cuz puēissent abierūt
ad regē petētes ab eo locū i q regesce
ret

Zu. 17.

mat. 24

Zu. 17.

Ge. 19.

p̄re. 16

Exēplū

Zu. 17.

Zu. 21.

mat. 24

mar. 13.

mat. 24

et mar.

13. lu. 21

ret pes eoz. Sz dñ ille de locis rñde
re differet. Oblata sunt eis loca in
calabria paupib⁹ christi satis apta/z
despererunt ea/dicētes se nō posse vi
uere in paupibus locis qñ in terra illa
satis fertilis abundare psuenerāt. Ad
cū audisset qdam ex nostris/eis iter
cetera locutus est dicens. Si vellet
vos dñs esse diuites non pateret da
ri substantiaz domoz viar in manib⁹
paganorū. Sed qz hñ qui in delitijs
viuunt lōge sunt a regno dei idcirco
abstulit a vobis diuitias vt sentiat
in veritate/qd sit tollere crucem z se
qui Christum: quid tollere cū aposto
lo paulo gloriari i fame z siti z frigo
re z nuditate/alioqñ si respiciatis re
tro sicut z respiciatis eligentes vobis
loca fertilia inter saracenos quorum
manus paratas ad cruozes viri nudi
potuistis euadere/vt viuatis sicut in
delitijs hactenus carnis cū nequaquā
deceat monachū querere illa omnia
sicut gētes ingruunt. Videte ne querē
tes hoc modo vitā incurratis mortē
incidētes iram dei/quā vos per mise
ricordiam euasistis letamini. Sigdez
cōtēptā calabria que minus abun
dat: in sicilia que est terra fertilis/lo
cū in quo degerent postulabant. Si
quidem factū est vt pces sequerent
effectus/effectum obitus regis/obi
tū regis discordia inter fideles z i
fideles/discordiam vō ruina multo
rum in qua z ipsi qbus pdictum fue
rat truncati sunt amissis thesauris ec
clesiarum suar z datis sanctis eoz
in manibus inimici. Sicqz factuz est:
vt qz vitam petierunt/perdiderūt vi
tam: z qz respererunt retro perierūt
in via. Hecuz hoc exempli causa. Vi
detur enī eis simile aliquid accidis
se sm verba angelorū qui locuti sunt
Loth/vt per id qd minus est/maius
aliquid intelligatur. Ad enim postqz

Ge. 19. egressus est Loth a sodomitis z po

situs est extra ciuitatem segtur scri
ptura z dicit/ibi locuti sunt ei dicen
tes/Salua animā tuam/noli respice
re post tergū/nec stes in omni regio
ne circa: sed in mōte saluū te fac/nec
tu simul peas/ad illud ostēdit ptine
nere qd Petrus ait. Vix iustus salua
bitur. Ibi igit locuti sunt ad eū subau
ditur qz posset cum grauare dum is
qui cōsuenerat ire per lataz viam ire
compellitur ad montana. Quot vi
dimus cōpunctos z desiderio deside
rātes egredi de societate prauorum
qui tamen vbi itelligunt qz ardua sit
z alta via iustorum ad quā iubentur
ascendere/frangunt animo z despe
rant ab ipsa vita quā se iam per effe
ctum diuine gratie obtinere gaude
bāt/egredi sicut Loth: hoc est qui nō
plena voluntate sequuntur angelos
sed magis ab ipsis angelis cōpellūt
exire. Arbitror multū interesse inter
eos qz arbitrio mūdū deserūt z eos
qui in talibus articulis hoc mō com
pellūt exire. Et idcirco si in aliquo
dispēsatur a rectoribus in eis qui sic
deserunt bona mundi/nō debēt dis
pensatorib⁹ esse molesti hñ qui spō
te seculum reliquerunt. Adaxime cū
Dominus dicat disputantibus Di
scipulis de prioratu. Adanshōes mul
te sunt in regno patris mei. Siquidē
vt ait sanctus papa Gregorius. Ae
ra iustitia compassionem habet falsa
iustitia dedignationem. Ecce enim
Loth qui visus est saluari in monte z
non stare circa regionem/timens ne
qui mortē euaserat infirmatus in mō
tibus moreretur/rogat angelos vt p
mittatur manere in segor dicens ita
queso domine mi/ga inuenit seruus
tuus gratiam coram te z magnifica
sti misericordiaz tuam qui confecisti
mecum vt saluares animaz meā nec
possum in monte saluari ne forte ap
prehendat me malum z moriar. est ci

hme pe
tri. 4. c.

Jo. 14.

Ge. 19.

uitas hec iuxta/ad quam possum fu-
gere parua ⁊ saluabor in ea. Nunqd
nec modica sibi ⁊ saluabit in ea ani-
ma mea. Modica ciuitas modica iu-
stitia: qđ enim nō sufficit ad coronaz
pōt sufficere ad salutem. Qui ergo ti-
met ne infirmetur in mōte cōtempla-
tionuz/nō valens ibi sustinere auraz
tentationum/cōtineat se/vel ad tem-
pus in humilitate vite actiue ⁊ salu⁹
erit. Quod autē sol ortus est ⁊ Loth
ingressus est segor: ⁊ dominus pluit
sulfur ⁊ ignem a dño de celo/ ⁊ perdi-
dit sceleratos illos: 3 signat qđ sub eo
dem tēpore ⁊ veluti sub eodē momē-
to oriet electis sol iustitie ⁊ cadet su-
per ipios qui sunt in mūdo caligo te-
nebrosa/ita vt vnus idēq; dies ⁊ ob-
scurus reprobis ⁊ lucidus sit electis
dicēte d eo zacharia ppheta erit dies
vna que nota est domino/ non dies
neq; nox ⁊ in tēpore vesperi erit lux.
Et bene ait scriptura dominus a do-
mino: qđ filius cum spiritu sancto/ ac-
cepit potestātē a deo patre faciēdi iu-
diciū inimicis: vt itelligat illud qđ
ipse dicit. Neq; enim pater iudicat
quenq; sed omne iudiciū dedit fi-
lio/ vt oēs honorificent filiū sicut ho-
norificant patrē: vbi ⁊ bene subditur
qui nō honorificāt filiū nō honori-
fican patrē qui misit illum: de hoc iu-
dicio per apostolum dicitur: reuelā-
bitur ira dei de celo super omnez im-
pietatem: ⁊ iniustitiam hominum
eorum qui veritatem dei in iustiti-
am detinent. Queritur autem quod
sit istud celum vnde progreditur tā-
ta pestis: audi apostolum Joānem
loquentem de multis antichristis/
qui futuri erant in mundo. Ex no-
bis inquit proderunt sed non erāt
ex nobis: nam si ex nobis fuissent
nobiscum vtiq; stetissent. Quod si
celum ecclesia sanctorum est ⁊ ex
ea procedunt filij perditionis liquet

quo intellectu ira dei reuelanda est
de celo. Liqueat qđ de celo descen-
dit ignis ⁊ Sulfur / doctrina scili-
cet hominum mente corruptorum
habentium quidem speciem piete-
tis: virtutem autem eius abnegan-
tium. Et quod dicit apostolus su-
per omnem impietatem/alibi aper-
tius demonstrat cum dicit. Tunc
reuelabitur ille iniquus quem do-
minus interficiet spiritu oris sui: ⁊
destruet / illustratione aduentus sui.

Cap. 43^m.

Sciēdū qđ cū duo pscripta iudi-
cia ponunt siml: hoc est diluuii
⁊ pditionis sodomo ⁊ in primo
designat inundatio gētium: in
altero abluiō hereticor. Sed Loth
saluatus in segor videns seueritatez
iudicij omnipotētis dei/ 13 extorserit
potius qđ obtinuerit a dño pce sua vt
permitteret manere in segor/ timuit
tamē manere ibi: sed sicut prius an-
geli pceperant ascendit in montē: qđ
quod mō hoies dux putant attendē-
tes delitias sodome ⁊ gomorre qđ
nutriti sūt/ ⁊ abhorretes qđ nimis aspi-
tates montium/ vbi defunt delitie so-
domoꝝ in hora illa vidētes oia esse
turbata/iueneri sibi loca getis qđ uis
horrida pro magnis delitijs cōputa-
bunt. Sane qđ filie Loth ppinauerūt
vinum patri/ ⁊ ipso dormiēte ⁊ nesci-
ente/cōceperunt ex eo: qđ scilz homi-
nes illius tēporis collocati iā in mō-
te cōtēplationis ⁊ quiescentes curis
mundi illi cum putent docere adhuc
subiectas plebes que erant cum eis
que sint elementa sermonuz dei/ qui
adesse omnino sentient tempus spi-
ritualium gratiaz/ ipsi tamē inebria-
bunt eos vino charitatis. Si quādo
ab eis dormientibus in hac parte/ ⁊
minus suspicantibus cogitationes
eor/ saltem quasi furtim accipiāt ali-
quid ex ore eor/ ad iformationē par-
uulor

2^a ad ti-
mo. 3. c.
scđe ad
thef. 2.

gc. 7. 19

Ge. 19.

Jac. 14

Joā. 5.

ad ro. 1

p^r Jo. 2

nulorū quatenus ppagatio doctrine maneat etiā tunc ad salutē in hys q pro etatis humano magisterio indigebunt. accipit autē hoc vt prelati loquuntur causa cōpunctionis: hy aut qui audiūt nō tam parant cor ad cōpunctionem qz ad doctrinam: nec tā vt ament quod sapiunt qz vt sapiant quod amēt: ppter ea vō fraus ista arguenda nō est: qz etsi nō est talis qui placeat pro tēpore deo qui et permittit dari in nocte Liam Jacob lz ipse diu seruiert et desiderio flagrauerit pro rachel. Duo vō filij qui orti sunt ex eis/duos nouissimos ordines de signare puto: quorū vnus erit laicorum: alius clericorum qui et ambo regulariter viuent/non qdem fm formam monache perfectionis: sed sz institutionem fidei chriſtiane/imo sz regulam illam generalē actuum apostolorum de qua et dicitur multitudinis credētū erat cor vnum et anima vna. Que v3 credentium regula in tm̄ conueniebat vniuersitati eorum/ vt nec etiam cōiugatos excluderet/ adeo vt anania et saphira vir videlicet et vxor eius graui pro transgressionē mulctarentur pena/qz aliquid de suo proprium hēre/in clanculo psumpſissent. Oportet ergo adhuc fideles redire ad primam illam cōuersionem ecclesie saltē vel coactos timore et expectatione que superuenient vniuerso orbi: et nūc qui audit audiāt. Qui quiescit qescat. Sonēt speculatores buccinas et non sit qui paratur ad pugnam: nubant et nuptui tradant: edificent et plantent manducant et bibant et surgāt ludere donec superueniat repentina dies illa/que quasi laqueus ventura est super oēs qui habitant sup faciem vniuersę terre.

Cap. 44^m.

Ge. 19. Quia diximus aliqd de abraā et Lotz occasiōe iudicij sodomorū

de q missis a dño duobus angelis/ liberat^r est ipse Lotz et dom^u eius. Quid ipse rōnis expostulat vt aliqd adhuc loqmur de ipso Abraā et Isaac filio eius qtenus in omnib⁹ q dñr aut dici queunt appareat veritas de fine mundi qd prope est. Si tamen intellectui nostro fidei puritas adhibeatur. Si enim de tribus viris et vxoribus eorum cōmuniter sermo est/significat Abraam patres primi status cuius caput est ille a quo omnis potestas et in celo et in terra nominatur. Isaac patres secundi quorum caput est Christus. Jacob patres tertij/quorum caput est spiritus sanctus et singuli omnium caput / et tres pariter vnum caput et domin⁹ singulorum: propter hoc enim deus ipse trinus et vnus interrogatus a Moyses / quod esset nomen eius? Rndit. Ego sum deus Abraā deus Isaac et deus Jacob. Sed et sara/sz hunc intellectum significat ecclesiam illam antiquam/que patriarchis et prelati illius temporis erat subiecta / habens quidem filios ex ancilla: sed tamen in seipsa manens sterilis vsqz ad Joannem baptistam. Erat enim ancilla illius populi ex maiori parte carnalis / ex qua nascebantur filij carnales / quia nondū venerat tps vt nasceret verus ille Isaac qui instituit sacramētū baptismi ex quo nascunt filij spiritales dicente ipso domino Nichodemus / quod natum est ex carne/caro est: et quod natum est ex spiritu/spiritus est. Igitur in Isaac significatus est Christus / qui baptizat in spiritu / et hy qui renati sunt ex aqua et spiritu sancto. Porro seruus senior qui p erat omnibus que habebat Abraam ille est de quo dominus dicit in euangelio/ Misit seruum suum horacene dicere inuitatis / vt venirent

Exo. 3.

Ge. 16.

Joā. 3.

Ge. 24

Lu. 14

Lôcoz.

Luc. i.

At. 2
7.3.

mat. 10

qui descenderat de femore abrahe vt
essent signa ipsa in testimoniu p̄ euz
ad iponendu sine legi carnali q̄ tunc
vsq; p̄seuerauerat in israel: z attēde-
tes in eū: qui nō est caro sed spūs: z
qui non tm̄ iudaici populi erat dñs
sed et generalr̄ hoium z angeloruz.
Statuit firmiter in corde suo desere-
re tribus que facte erat i spiritu filie
chanaā sequēdo legē carnis z circū-
cisionē z ire ad populū gentile i quo
erat sm̄ p̄destinationē cognati fidelīū
Iudeorū: z q̄ iustificādi essent p̄ fidē
sicut abraā p̄i eoz: sm̄ q̄ p̄lixa satis
disputatiōe pbat egregius p̄dicator
dicēs viuificari hoies p̄ fidē que fuit
in p̄putio p̄is nostri abrahe. eē vō sub
maledicto qui legē moysi sm̄ litterā
sectarent. Igit̄ fidelis seruus nullus
est in arā. Et p̄missa orōne affuit sta-
tim rebecca que ei libentissime obtu-
lit qd̄ petiuit. Sed z seruus patris fa-
milias venit ad populū gentilez cui
moys affuit vera rebecca. i. ecclesia cū
longua p̄iementis quam imple-
rat fide. Jam enim aduenerat tēpus
hauriēdi aquā de fontibus saluato-
ris: puenit siquidē grā nuntiū sicut p̄-
batū est in cornelio. z hys qui erant
cū eo. Neq; enī sine grā erant hī q̄
miserant p̄ Petro audire mysteriū
regni dei. Qui ēt ipso loquente obtru-
lerunt petro z hys q̄ cū eo erat aquā
uinā aquā que hora eadē spleuerat
corda eoz. Si quidē loquente petro
cecidit spūs. i. sup̄ oēs qui audierūt
v̄bū: z erant loquētes linguis z ma-
gnificantes deū. Obtulit enī primo
oēm deuotionem cordis/nouissime
aut̄ z semetip̄sam. Et quid p. 20. ca-
melos quos duxit secū seruus nisi il-
li ex circūcisione fideles accipiendi
sunt qui licet assueti portare super se
onus legis: tñ ducti a petro venerūt
cū illo vt essent in ministeriū. vel cer-
te illi simplices z idiote qui lz non

haberēt gratiā p̄dicandi portāt tñ su-
pra se onus obedientie administran-
dū viris p̄fectis: ac p̄ hoc vtilissimi sūt
z necessarij nimis. vnde z apls dicit
que inhonesti sunt vestra abunda-
tiorē honestatē habent. Et bene. 10.
esse dicunt: qz hys qui nolūt aut nō
possunt transire ad libertatē: vt relin-
quant funditus onera mundi ad se-
quendū Chrištū decalogi legis debi-
tores sunt dicente dño. Si cupis hīe
vitā eternā/serua mandata. Si vis
aut̄ p̄fectus esse vende oīa q̄ habes
z da pauperibus z veni sequere me.
Porro z hī z si nō sequunt̄ ducunt̄
tñ. z qz duci se p̄mittunt inutiles esse
nō possunt. Celebrato autēz cōiui-
nio ascendit rebecca super camelos z ce-
pit ire. postq; resecti sūt fideles cibo
spirituali sublimata est ecclesia super
dorsa fidelīū z exinde non cessat ire
donec pueniat ad virum suum. Sed
hoc qñ inclinata iam die vadit autē
credendo z inquirendo z puenit ad
illum in fine seculorū qñ z fine enig-
mate intuebitur cum sicuti est. Non
enim sic potest homo videre deum
quō homo hoīem. Sed videre deuz
est p̄fecte intelligere veritatē z agno-
scere eos in quibus loquit̄ ipse. Lo-
quit̄ tēpore Isaac deambulabat p̄
viam que ducit ad puteuz cui nomē
viuentis z videntis. Tempus istud
qui vult recipere ppe ē. Cap. 46^m.
Veritas sane vsq; modo mā-
nē abscondita in terra au-
strali. quia sic i deuotis aīa-
bus z ardentibus deuotio-
ne requieuit hacten⁹ per amores: vt
tamen nollet egredi māifeste ad me-
ditandū in agro testamēti veteris z
nouī/in quo est puteus visionis z vi-
te/hoc est ad exponendū ipsuz testa-
mentū manifeste. Quia nondū vene-
rat tēpus illud de quo dicit scriptura
clausi signatiq; sermōes vsq; ad tps

p̄me ad
cori. 12.

mat. 19

Ge. 24

p̄me ad
cori. 13.

quid sit
vidē de-
um.

Ge. 24

Da. 12.

v

ad ro. 3
4.

Ge. 24

actu. 10

Ge. 24

pñitum vsqz. s. ad tēpus sextum in
 quo z in libro apocalypsis liber a q
 daz angelo exhibetur apertus. Ubi
 autem appropinquat tempus egre-
 ditur Isaac ad meditanduz in agro
 et deambulabat per viam que du-
 cit ad puteum viuētis z videntis.
 Quia quod hactenus auditum est i
 tenebris dicendum est in lumine: z
 quod in aure auditū est in cubiculis
 predicandum super tecta. Exhausti-
 da quoqz est intelligētia illa spūalis
 que hactenus fm maiorem partē la-
 tebat in puteo/vt z vitam prestat bi-
 bentibus se: z videre faciat oēm ve-
 ritatem: manet in velamen super fa-
 ciem Moysi: spiritus aufert velamē
 vt appareat vītas: sed quando istud?
 inclinata iam die sic z dominus: icli-
 nata iam die agnitus est a duob⁹ di-
 scipulis in fractione panis. Lū ergo
 appropinquasset Isaac z vidisset eū
 rebecca ait seruo. quis est ille homo
 qui venit per agrum in occursum vo-
 bis? Cui ille respōdit: ipe est domin⁹
 meus. Quo audito rebecca tollens
 cito pallium operuit se. videbit enim
 ecclesia veritatem z non omnino co-
 gnoscet illam sicuti est: quousqz fi-
 delis seruus z prudens quem consti-
 tuit dominus super familiam suam/
 vt det illis in tempore tritici mēsurā
 reddat illi per omnia rationez z per-
 ducat eam per doctrinaz spiritus ad
 notitiaz veritatis: quia. s. veritate cō-
 perta cooperiet se pallio iustitie sue.
 sic z i sexta pte libri apocalypsis post
 qz agit de ruina babylonis manife-
 stius dicitur. Gaudeamus z exulte-
 mus ga venerūt nuptie agni z vxor
 eius preparauit se. Et datum est illi
 vt cooperiat se byssino splendenti cā-
 dido. Byssinus enim iustificationes
 sunt sanctorum. Assumet autem illā
 vir suus Christus qui z veritas: z in-
 trodūcet illam in tabernaculum sare

matris sue: quia ducta in regnuz dei
 collocabitur inter patriarchas z pro-
 phetas/inter quos cum esset in ter-
 ris cōmorata fuerat synagoga: que
 defecit in fide. Et compleatur illud
 quod veritas ipsa dicit in euangelio
 multi enim veniunt ab oriente z ab
 occidente/ z recumbent cum abraaz
 Isaac z Jacob in regno celorum: fi-
 lij autem regni eycientur extra in te-
 nebras exteriores. Certe nūc pru-
 dens lector/qualiter accipiēda sunt
 mysteria in cōmutationibus perso-
 narū. Qualiter quod respectu vni⁹
 rei manet in dextera parte/respectu
 alterius vertitur ad sinistram. Ecce
 enīz fara que respectu agar designat
 ecclesiam: respectu rebecca significat
 synagogam. letabitur autēz sponsus
 eius in introitu illius qui doluit in
 morte synagoge z quasi temperabi-
 tur dolor p̄magnitudine amoris ei⁹.
 Hec de Isaac z rebecca quorum ve-
 neranda mysteria pertinent proprie
 ad 2^m statum/sicut abraze z sare de q
 bus pariter sermo fuit proprie refe-
 rūt ad primum. Amodo locus est
 vt de patriarcha Jacob aliquid scri-
 bere debeamus.

Cap. 47^m.

N On ē omnino similis cau-
 sa in mysterijs Jacob z
 Isaac z abraze. Quia my-
 steria abraze pertinent pro-
 prie vt iam diximus ad primum sta-
 tum z quasi ad deum patrem qui a
 nullo ē. mysteria Isaac ad 2^m z qua-
 si ad dei filium qui a solo patre ē. my-
 steria vō Jacob ad duos simul hoc
 est ad 2^m z tertium z quasi ad spiri-
 tum. s. qui a patre filioqz procedit: p-
 pter hoc enim non sicut auus vnam
 liberam duxit vxorem/aut sicut fili⁹
 solam z liberam/ Sed duas liberās
 simul qzuis intuitus eius totus esset
 ad

mat. 8.

Ge. 24

Gen. 11
24. 29.

Ge. 25.

ad illam que pertinet ad tertium sta-
tum. Inuitus autem pateretur illam
que pertinet ad 2^m. Igitur sub eodē
tēpore nati sūt gemini Isaac. Quia
duo ordines orti sunt Chio: et hys
qui per successionem tenent locum
ipsius de ecclesia gentium primitiua
que fundata est a principio in gente
grecorum. Unus qui videretur am-
bulare sūm preceptum: alius qui sūm
consilium: id est vnus secundū carna-
lem intellectum littere: alius sūm spi-
ritualem. Siquidem clericorum or-
do sūm grecos/ non sūm spiritum ce-
pit ambulare sed sūm litteram. mona-
chorum vero qui ab eis quidem in-
cepit/ sed tamen processu temporis
transiit ad latinos audiens consiliū
apostoli de castitate / magis elegit
ambulare sūm spiritum q̄s sūm litterā.
non enim simpliciter voluit audire
de sacerdote vni⁹ vxoris vir/ sed ma-
gis illud/ qui sine vxore est sollicitus
est que domini sunt quomodo place-
at deo. Qui autem cum vxore est sol-
licitus est quomodo placeat vxori.
Que nimirum detestāda diuisio/ nō
solum sacerdotum grecorū offusca-
uit ecclesiam/ verum etiam preualen-
te prauo vsu non modicam partem
latinozū infecit/ adeo vt nonnulli
quia legitimas vxores nequeunt/ p
eis non verentur habere etiam con-
cubinas. Verumtamen/ qui sic am-
bulauit sūm litteram laborans in ver-
bo dei visus est obedire Christo /
et hys qui tenent locum ipsius. qui
autem ambulauit sūm spiritum visus
est simplex et deuotus eligens mul-
to amplius continere se simpliciter
in sinu matris ecclesie/ et seruare di-
ligenter innocentiam suam q̄s qua-
si operās aliquid magni de proprijs
meritis inaniter gloriari. Dilexit au-
tem mater Jacob a quo diligebatur
et ipsa. Quia ordo ipse quiescentiū

dilectus est p̄cipue a m̄re gratia qua
plena est ecclesia Christi: eo q̄ et ipse
dilexit simplicitatem illam vnita-
tis de qua et dictum est in actibus
apostolorū. Multitudinis autē cre-
dentium erat cor vñ et anima vna. actu. 4
Et quia scriptum est de hac vnitate.
Ecce q̄s bonum et quam iocundum ps. 132
habitare fratres in vnum. Sicut vn-
guentum in capite quod descendit
in barbam aaron. Non inmerito cō-
silio matris gratie que manet vbi
vnitas est actum est vt ille ordo ac-
ciperet benedictionem a domino q̄
erat per deuotionē ipsius particeps
vnitatis: cui etiam primogenita sua
vendidit frater suus propter edulz
cibi russi. Et occasiōe predicationis
non castigat corpus suum sicut de se
dicit apostolus predicans et docens
aliquos/ et ipse reprobus efficitur. Si
quidem honorem suum qui huius-
modi est viro sobrio vendit. Quia
dum accipit abunde in vsu propri-
um quod deserit frater suus: profe-
cto spiritalia sua pro carnalibus cō-
mutat: et honoris sui gloriam ei qui
sibi deserit partem suam eternaliter
vendit. Quod se timere apostolus
indicat cum dicit. Melius est mihi
mori q̄s vt gloriam meam quis euas-
cuet. Nam si is qui minor est digni-
tate: potius est spiritalis et plenus
gratia q̄s is qui maior est potestate et
honore in hac vita presenti/ et tamen
ille non quia sanctorū/ sed quia ma-
ior est isto: vult accipere illam mer-
cedē que de iure cederet fratri suo.
Nam iniustus est deus vt non red-
dat vnicuiq̄ sūm opera sua? Et qui-
dem ille quia venatum pergit vide-
tur amplius placere q̄s iste esurien-
ti patri. Sed tamen et huic ostendi-
tur vnde citius placeat: quia illud in-
certum est: omnino tardum et ra-
rum. Istud certum est et velox et fre-

actu. 4

ps. 132

Ge. 25.
p̄me ad
cor. 9.

p̄me ad
cor. 7.

p̄me ad
timo. 3
p̄me ad
cor. 7.

p̄me ad
cor. 9.

mat. 16

Ge. 25.

Ge. 25.

quens nimis. Is enim qui venatur syluestria tñ querit aialia capere: qui aut vadiť ad greges/qrť domestica.

Ge. 27.

Et qui est qui syluestria querit aialia capere nisi qui pdicando z baptizādo paganū vel iudeū/querit puocare ad fidē aut hēticū aut scismaticūz hoīem ad ecclesie reducere vnitatē?

Quis vō domestica aialia? nisi qui fideles hoies cōuertit a vanitate seculari/vť seruiant mēte z corpe vero zviuo deo? Et qđem illud bonū valde z optabile patri. Sed qđ is cui cōmissū est mysteriū pdicationis sicuti iaz de fine colligimus piger fuit ad reportā-

mat. 25.

dum lucrū de recepto talēto: quia nimirz religiosus qui minor dignitate pro studio obedientie sue/potioze z primā accepit benedictionem. Sicut enim religiosus cui cōmittit qđ mai⁹ est/de reddēda rōne cōmissi cura p uigil inardescit maiori p ceteris cōseruis suis est honore cōdignus. Ita si minus qđ res exigit festinat ad explēdū mādātū dignū z iustū est/apd eū qui diligit studiosos. Et ille ei preferat in bñdictione qui in minori lz cōmissio fidelis z vigilans repit. Nā z illud satis ad ipsos ordines ptinet

Genes.

25.27.

dignoscitur/qđ Esau hō pilosus erat Jacob lenis qui tñ/ne lenis appareť in cōspectu patris/pelliculis edorū mater manus ipsius z colli nuda protexit. Fuit enim ordo ille clericorum in natione grecoz quasi nālter pilosus/qđ cōpatiēns carnalib⁹ filiis z ppings sollicitudine plenus. Sane monachoz ordo nō qđem de oib⁹ dico/sed de quibus vere monachi sunt qui curā suozum deferunt oiaq; siml propter deum lenis est. Sed tñ ne lenis appareat quasi negligens aut cōtemnens aliozū salutem pelliculis edozum qui mactant munitur dum eni curat peccatores hoies occidere in carne vt viuant deo factus iuxta

apostolū infirmis infirmus recipies in semetipso curam infirmi fratris vt saluus fiat: multo melius assumens i se qđ nō sibi administrat nā/sed mater gratia corā omnipotēti deo/alienis pelliculis pilosus appet qđ si naturaliter cōpatiāť ppings. Quia z illud etsi nō sit in habitu nisi cū exceditur modus tñ z iudeis z gētib⁹ nāle est istud in solis illis inuenitur qđ vt haberi queat sola dei charitas qđ mater est virtutū inspirat. Cap. 48.

Et notādū/qđ Esau in principio laudabilis fuit: sed in fine Jacob. Quia ordo ipse clericoz qui modo exigitib⁹ culpis tardus est ad oē bonū/in principio in suo genere clarus fuit. Adonachoz vō qui in principio quasi tepēs z in oculis fraternis est visus vt i fine despiciabilis z abiectus magis clareat z caleseat ex illius bonitate spiritus sperādū est qui diligit spirituales z quē optet opari opera sua in ordine isto nouissimo/sicut in duobus pcedentibus operati sunt sua/pater z filius. Operati sunt sua dixi non qđ ablit a corde fidelū diuisione maiestatis/lz sicut sepe dixi pprietate mysterij. Quod autē non videbat Isaac caligans oculis pre senectute/z putans se bñdicere Esau bñdixit iacob ad eos qui bñdixit aliqb⁹ vice christi z ignorauit occulta dei pslia referendū est. Et enim imprecātes pspaeis/quos presentes esse putant/plerunq; non eis bñdicunt qui pśentes sunt carne z non spiritu. Quia nō sp datur bñdictio ei quem mater gratia ad benedictionē iuitat. Nā si solam in hoibus attendimus corporalem pressurā qđ aliud eē dicimus pśurā corporis nisi quandam imaginem Esau existentis coram Isaac qđ bñdicebat Jacob filio suo? Sigdez oculis mentis eius/species Esau pśens erat/

p'ad cor.
rin. 9.

Ge. 27.

- erat/species vō Jacob quasi qui eēt alibi absens et tamē i veritate absens erat Esau/presens erat Jacob. Reuerſus est autē Esau a venatione/sed vespere. Cōuertentur inqt ad vesperam et famē patient/ut canes: et circuibunt ciuitatē. Ipsi dispgentur ad māducādum. Si vō non fuerint saturati et murmurabunt. Ego autē cātabo fortitudinē tuā et exaltabo mānē misericordiā tuā:hoc testimoniū de illis dictum est qui pro cibo tēporali vendunt p̄mogenita sua. Ad vesperz enim reuertūtur et cōuertuntur qz circa finem intelligent se esse deceptos et saltez sero cōuersi serotinā accipient b̄ndictionē. Sigdem et p̄detrus ipse designat eūdē ordinem:audiens qz dominus erat p̄sens tunica succinxit se/erat enim nudus et misit se in mare. Et ipse qdem sic. Esau at odio habuit Jacob p̄pter dataz illi a domino b̄ndictionem: vnde et compulsus est Jacob monente matre fugere in aram/nō solū autē/sed et propter filias Laban vt acciperet inde sibi vxorē. Sed et ordo gescentiū qui a principio claruit apud grecos propter inidiā eoz qui ambulant f̄z carnem. Maxime qz sacerdotes grecorum noluerunt sicut latini cōtinēter viuere: sed acceperunt sibi in vxores filias ismaelis qui natus est f̄z carnē et preter alias quas a p̄ncipio habuerunt fugit ab eis quasi nudus et inops et intrauit italiā in qua et requieuit quasi nocte vna pauloante tempus sanctissimi viri B̄ndicti. Vidit autē nocte illa quasi in somnis scalaz a terra vsqz ad celū per quā ascēsurī essent humiles corde: ipsa est regula monachoz sancti b̄ndicti in qua gradus ipsius scale notati sunt vt appareret qz in tpe ipsius venerabile illud Jacob mysteriū cōsumationē acciperet. Exiit autē Jacob lapidem
- Ge. 27.
ps. 58.
Jo. 21.
mala. 1.
Ge. 27.
Ge. 28.

in titulū fundens oleū de sup. Quia spiritus sanctus qui opatur sp̄alius in ordine monachoz sicut fili⁹ in ordine clericorum et pater in ordine cōingatorū. Nō vt supra dixi et sepe dixi operum diuisione sed proprietate mysteriū ipsum b̄ndictum huius sancte regule iſtitutorē crexit re vera in titulum et in signū vngens illū oleo sancto suo de quo vinctus est Christus et sancti apostoli. Et essent ex eo tēpore pater et dux innumerabiliū monachorum et esset p̄gregatio eius domus dei et regula ei⁹ porta celi/eo qz per eādē portam multe caterue hominū raptant ad deum. Uex et si locus sanctus in quo talia et tam digna vidit sanctus Jacob/noluit tñ morā facere in eodem loco: sed abiit in arā accepturus ibi vt iam diximus inde vxores de filiabus laban fratris matris sue. Quia ordo monasticus qui tēpore gotice p̄secutionis veluti sub vna nocte māsit in italia faciēte eo qz facit oia fm cōsiliū volūtatis sue in beato Mauro discipulo sancti viri z focys suis repente iuentus est in partibus gallie vbi erant quasi fratres Rebecca reuerendi scilicet satis ep̄i qui singulari quodā p̄uilegio iuncti sp̄ fuerunt fide sancte romane ecclesie/habētes apud se quasi duas filias Viaz videlicet et Rachelē aptas quidem matrimonio/sed sine viro et sine liberis tamen. Erant enī ibi multe fideles anime apte satis ad p̄secutionē filioz/deuote qz nimis ad suauitatem amoris dei/sed non erant qz ad doctrinam vite religioſe qui eas verbī semine fecūdaret/quousqz euz discipulis sancti viri ordo monasticus pueniret illuc. Abiit ergo idē ordo et intrauit quasi domum Laban et mansit ibi vsqz ad p̄sens. Reuerſus quandoqz ad p̄gētores suos euz turba filioz quos ibi sollemniter acquisi

Lu. 4.
Isa. 61.
Actu. 2.
2 ad cor. 1.

Vide i
chro. ar
chiepi
florēti.

Ge. 29.

Ge. 29.

uit. Et quidem spiritualium viroꝝ vo-
ta semper sunt ad Rachel: sed tamē
deuoti epi qui designantur in laban/
pretulerunt Liam: scientes qꝫ si il-
la felicioꝝ / hec tamen pro tēpore in
multis vtilioꝝ repitur. Siquidem ⁊
dominus aperuit vuluaz Lie / quate-
nus ⁊ prius ⁊ phares qꝫ saraꝝ filios
parturiret / quandoqꝫdem non dicam
in multitudine monachozꝝ: verū etiā
in diuersitate ordinū qui orti sunt
ibi venerādum illud mysterium Lie
cōsumatuz apparet. Neqꝫ enim ges
Rachelis ⁊ nō potius labor Lie tot
multitudines monachozꝝ viris spi-
ritalibꝫ parturiuit. Namqꝫ qꝫ vt tot
⁊ talia / de viuis vt ita dicam lapidi-
bus fundarētꝫ cenobia doctrina cū
opere fuit in causa. Et bene noctur-
no tempore ipso ignorāte iposita est
Lia Jacob / qui iaz expleuerat in ser-
uitute pro Rachel continuos septeꝫ
annos. Namqꝫ qꝫ a pꝫcipio viri spi-
rituales intuitu contemplatiue vite
multos sustinuerūt labores expectā-
tes tempus pacis ⁊ gratie in quo re-
quiesceret cor eozꝝ. Et tamen consi-
lio diuino actum est / vt operatiōe tri-
bulationis ⁊ pacis que sibi in hac vi-
ta alternatim succedunt tempus du-
plicaretur laboris / quatenus ⁊ eis p-
merito fertilis laboris / terra vt ita di-
xeriz daretur fecūda: ⁊ pro gratia cō-
templatiue vite sibi exhibita: vel ex
parte debitum restauraret laboris.
Quatenus ⁊ illud esse intelligamus
diuini muneris quod pro labore: ⁊ il-
lud multozꝫ vtilitatis / qꝫ nos ⁊ post
tātam illam libertatem debitores ser-
uitutis / pro lucris agnoscimus ani-
marum. Neqꝫ enim sic cōcedit alicui
speciali prelato suauitas vite cōtem-
platiue: ⁊ societas contemplantis ec-
clesie vt absoluatꝫ propter hoc de-
bito seruitutis. qꝫ etsi ipse diligit qꝫ

suaue est nihilominus tamen simpli-
ces ⁊ idiote quod suum est exigunt
a pastore.

Lap. 49^m.

Igitur qui pastor est in ordi-
ne monachozꝝ ⁊ capacibus
discipulis / tenetur infundere
verba vite: vt pars ipsa mona-
chozꝝ reputata in Lia pariat do-
ctrina filios ad seruitium dei: ⁊ as-
perantibus ad amorem superne pa-
trie / quanta sit illius regni suauis-
tas verbis anagogicis: hoc ve sepe
⁊ sepius intimare. Et illis qui qua-
si zelpha ⁊ Bala seu iam valentibus
in doctrina / seu suspiratibus ad amo-
rez patrie felicibus studiis appropin-
quant verbis ⁊ opibus tēperare do-
ctrinaz. Et hys qui sunt simplices ⁊
idiote verbis aptis ⁊ simplicibus nu-
dā ostendere veritatē. Qui videlicet
docēdi modus tūc recte singulis sua
quiqꝫ distribuit. Si his qui designati
in ouibus loquimur id qꝫ inuenimus in
libris. Si his qui designati sunt i Lia
proponimus typicū intellectū. Si his
qui designantur in zelpha ⁊ in Bala
hystoricū ⁊ moralem. Qui vō in Ra-
chel anagogicum / vt vnaqueqꝫ pars
proficiat pro modulo suo ⁊ procre-
ent simul oēs gregē ⁊ populum spiri-
tualē. Verū hec hactenus ⁊ vsqꝫ ad
presens / non enim defuerunt qui sic
docerent. Sed neqꝫ qui taliter doce-
rent a qbus ppagati sunt multi filij /
tam videlicet de Lia qꝫ d zelpha ⁊ ba-
la / sola huc vsqꝫ Rachel in sterilitate
manente. Unus est enim Jacob sed
plures filij: qꝫ vnus est ordo mōasti-
cus. Sed plures spirituales ordines
monachozꝝ. C Porro Rachel que
erat sterilis sexto anno concepit / sic
⁊ mater domini sexto mēse. Quia ec-
ce iam appropinquat sextum tēpus
ecclesie. Et nascatur ordo vnus spi-
ritalis;

Ge. 30.

In zel
pha ba-
la Rac.
sensus
diuer-
sos si-
gnare

Ge. 30.

Ba. 11.

Dan. 7

ritalis : de quo dicit in Daniele / populus autem sciens dominum deum suū obtinebit et faciet. Et i alia visio ne ipsius regnū ingit potestas et magnitudo regni que est subter omne celū dabit populo sanctorū altissimi. verū hoc i generali intellectu. In vno aut specialiter quē hacten⁹ psecuti sumus: puto iam alicubi natum ioseph et tēpus iaz instare Jacob / vt cupiat reuerti ad patriam: vix tū et si voluit non obtinuit vsq; adhuc: quia et Jacob passus est moram propter greges Laban manens apud illum sex annis in custodia gregum: et ordo monasticus stetit in occidentis partibus annis multis pro multorum salute. Maxime ex eo tempore / quo ordo Cistercij: conualuit in turba monachorum et conuersorum. Eligens sibi abiecta queq; et que minus offenderet oculos filiorum Laban. Et tamen deus iustus auxit vehementer Jacob de substantia laban: reddens vnicuiq; ppriam mercedem sū suum laborem etiam in hac vita. Veniq; et in romana synodo que habita est sub Papa Alexandro: audita sunt verba filiorū Laban murmurantium coram eodem papa et dicentium abstulit ordo cistercij omnem substantiam patris nisi et murmurant super hoc: vsq; in presentē diem. Volent enī valde seculares clerici amantes mūdum cum vident attenuari redditus clericorum grandescere monachorum / putantes esse sui iuris quicquid illis prouenit de terrena substantia: videntes q; multi offerant seipsos et sua. Videntes q; ad speciem virgarū cōcipiant fideles anime et pariant dissimiles a seipsis: dissimiles inq; a seipsis: quare dissimiles? Omnis enim mater si bona est cupit gignere meliorem se.

Ge. 30.
31.

Ge. 30.
31.
pme ad
corin. 3

Etenim cum vident aliquos probos viros solent instruere proprios natos dicentes. Quare vos o filij non estis sicut illi et illi. Sic sic ex eo tempore quo inualuit ordo monasticus in partib⁹ occidentis / quasi quedam virge statute sunt in canaliculis: vt viderentur ab omnibus euntibus ad potum: quia in conuentibus piorum monachorum / statuti sunt a spiritu sancto viri spirituales qui erant in exemplum. Quatenus in eorum aspectu delectarentur anime fideles et concipientes a senioribus suis parerent filios spirituales. Que videlicet virge ex parte decorticate sunt non ex toto: quia sic contemperatam esse placuit vitam monasticam vt aliquid relinquere in ea quod esset sū hominē: et aliqd auferet q̄tenus cedens inter vtranq; vitam actiuam: scilicet et contemplatiuam vtranq; charitatis preceptum deuote et fideliter adimpleret. Igitur etsi magna separatio facta est inter gregem Laban et greges Jacob: hoc est inter fideles et infideles qui sunt in seculo et conuersos a seculi vanitate ad seruitutem dei: interposito videlicet spatium trium dierum. Id est opere manuum oratione et lectione. Dies enī sunt ista exercitia cum sunt intuitu diuine misericordie: remunerationis nihilominus tamen cum fideles homines appropinquant monasterijs haurire aquam spiritualem que longe est a seculo isto et vident viros perfectos stantes in rectitudine veritatis illorum magis vitam commendant / contemnunt suam: loquentes adinuicem et admirantes conuersationem illorum. Sicq; fit: vt plerunq; audientes deuoti pueri et simplices quiq; accedant ad amorē superne patrie et q̄rant fieri similes

intellect⁹
mystic⁹
de v̄gis
positis
in cana
libus.

Ge. 30.

Ge. 30.

eorū anhelantes id qđ audiunt z elō
gantes se ab opibus que in seculovī
dent hec sicut audiūmus sic z vīdi
mus. Et bñ ea que erant pīmi tps
facta sūt Jacob. Quia illi soli digni
sunt transire ad ptem felicioz/hoc ē
illius ordinis que designat Jacob: q
nescientes pati morā in obseruatio
nē mandatoz dei z surgere mane di
luculo ad opus dei sustinētes diuti
nā tentatiōis pugnā z expectātes re
tributiōē illā quaz demōstrat Apl's
cū dicit vnusquisq; ppriā mercedem
accipiet sm suū laborē. Quo contra
serotina z extrema queq; facta sunt
laban. Quia diuisis spūalibus z pfe
ctis ab iperfectis hī q spūales sunt
seruituri deo trāseūt ad monasteria.
Qui aut differunt de die in diē vt cō
uertātur ad vesperā: z qui timent vt
ita dixerim facere bonū ne incurrāt
malū remanēt sub cura sacerdotum
exhibētes eis lac z lanā decimarum
suaz. Et hec qđē ita.

Cap. 50^m.

Iacob aut vbi audiuit murmur
filioz laban colloquentiū adin
micez ac dicentiū. Tulit Jacob
oīa que fuerūt pīs nostri z de
illi^o facultate ditatus factus est icly
tus tollens vxores suas z liberos z
qcquid possederat ēt aram furtim ar
ripuit iter z cepit reuerti ad patriam
suā maxime qz hoc ipm pceperat illi
angel^o dñi q apparuerat ei. Sed z vī
ri spūales qui p sunt hīs diebus col
legijs mōachoz. Et magis debēt co
gitare qualr cū suis oibus reuertan
tur ad suos/quo magis vidēt nōnul
los clericoz inuidere sibi sup pspēri
tate donoꝝ dei imitātes patrē suū
sanctū benedictum qui declinās a fa
cie sacerdotis neq̄q; abiit ad mōtē
vt diabolus q sponte ei inferebat pu
gnā occasiōē victorie ministraret iui
tus: quasi enīz ad parentes nostros

reuertimur vt eis iūgamur cū de il
lius antiqui populi cogitamus salu
tē. Be quo pcesserunt pphete z apo
stoli qui nos in fide genuerunt. Sed
quare hoc magis modo qz tpi^o re
troactis. Quia cum intrauerit vt ait
apostolus plenitudo gentium tunc
oīs israhel saluus fiet. vt aut eo tēpo
re quo ceperunt intrare gentes ceci
tas ex pte cōtingit in israhel z delictū
incredulitatis eoz factū est quodam
mō salus gentiū. Ita cecitas que cō
tigit nūc ex pte in populo gētili illi^o
hactenus ceci populi pōstendit salu
tem. Quid enim? Nunqd nō z agri
cola alternat agros cū fessā ex diuti
no labore terra: p: o tritico ferre inci
pit tribulos z spinas. Iḡitur cum vi
dent viri spūales recedere donū dei
a filiis laban/qui deberent esse p tpe
magistri intelligunt appropinquare
tps qđ pdixit apostolus de cōuersio
ne israhel maxime qz hoc pcepit ange
lus dñi: qz suggerit z iubet spūs dñi
Jesu. Et idcirco mentis gressib^o tra
hunt ad eos/dum illoꝝ z cupiunt z
credunt se posse ipetrare salutē. Sed
z clam nequaqz palam arripiunt iter
qz nolūt carnales sacerdotes: vt ali
quis psumat officium pdicationis: z
accipere clauem scientie que tradi
ta est illis non attendentes illud euā
gelicum qđ dictū est a dño ptra eos.
Eie vobis legis periti qui tulistis cla
uem scientie: ipsi nō introistis: z eos
qui introibant phibulistis. Inde est/
qz laban insequit fugientem Jacob
cupiens eum p̄mere seruitute. Quia
plerunq; qui maiores sunt dignitate
p̄sumptionē reputant z supbiaz quic
quid hī qui minores sunt gradu abs
que illoꝝ consensu z pmissione p̄su
munt. Verūtamen sermo dñi factus
est ad laban: ne aliquid dure loquere
tur cum Jacob. Quia dum inueniūt
scriptū in apostolo. Si iuniori reuela

ad ro.
11.

Luc. 11

Gen. 31

Ge. 51.
tump̄me ad
corin. 3

Ge. 30.

Ge. 31.

In lib^o
dialo
gorum
bri Ge
gorij.

pme ad
cor. 14.
2^a ad co
rin. 3.

tum fuerit prior taceat / et ubi spiritus
domini ibi libertas. Ad hoc ubi precipiunt
consilium domini a celo qui non est secundum scientiam
mutata sententia conquiescunt. Et quia te
net discreti episcopi ne aliqui noue doctri
ne supinducant ab illis qui significan
tur in Jacob his quos acceperunt ab
eis / quasi acervum lapidum statuunt in te
stimonium contra eos. Dum eos conte
stantur seruare precepta et traditiones se
niorum secundum quod scriptum est in libro quo dicit de
cretorum. finit huiusmodi pugna. Et
ecce venit nuntius qui dicat obuia
re illi esau fratri suum cum quadringen
tis viris. Quia dum sermo dei egres
sus est ab hebreis qui erat in oriente /
et transiens per grecos venit ad occi
duas partes mundi. Iterum per viros
spirituales reuertit ad populum unde
egressus est populus grecorum / et cepit
a principio odisse latinos et illos precipi
tue qui ambulat secundum spiritum querens
eis resistere in quantum poterit munies
pretem suam multitudine populorum / et
auctoritate magnarum quoddam ecclesiarum
suarum vix hierosolymitane in qua a princi
pio conuenerunt apostoli antiochene alexan
drine et constantinopolitane. Cap. 51^m.

De. 32.

Pne fratris diuisit suos. Quia
latinus populus congressus cum
greco non confidit de multi
tudine et de ordine rationis. In pri
mo etenim loco statuit Jacob ancil
las cum filiis suis / in 2° liam cum suis / in
tertio racheles cum vni genito suo / qui
omnes adorauerunt venientem de contra
esau: ut mitigaret furorem cordis sui.
Quod et factum est. Quod autem sic Ja
cob diuisit filios et uxores designat

triplex
op^o fm
differen
tia moa
chorum.

alia esse precepta que conueniunt carna
libus: alia que medijs: alia que spua
libus. Illis enim qui aiales sunt in
monasterijs iponendum est opus ma
nuum illis qui medijs studium doctrine il
lis qui spualibus requies contempla

tionis. Sane virtus humilitatis in
oibus similiter debet esse comis ut quis
forte non superat ordinis pulchritu
do superet humilitas que vincit omnia. Et
enim cum hoc vidisset furibundus Esau
mitigatus est valde et voluit esse co
mes itineris qui erat aliquando persecu
tor: verum hoc a domino et a spiritu eius
cui omnia possibilis et qui cupit omnes ho
mines saluos fieri. Siquidem cum au
disset Jacob de aduentu Esau et ti
muisset nimis. Ecce apparuit Jacob
vir luctans cum eorumque mane. Qui cum
videret quod eum superare non posset be
nedixit ei dicens: nequaquam vocaberis
Jacob sed israel erit nomen tuum.
Luctat sane spiritus. scilicet velut in nocte
cum spiritalibus viris et eos quodam
modo superare non potest dum nec re
sistentibus pressuris quiescunt a vo
to suo et oratione fidei / sed magis ac
magis obsecrat deum suum / ut replea
tur in bonis desiderium suum. Spe
culari sibi diem domini et videre deum deo
rum in syon. Sic chananea illa visa
est superasse dominum: quando ipso dicente. Non
est bonum tollere panem filiorum et mit
tere canibus. Illa econtra respon
dit dicens. utique domine. Nam et catelli
edunt de micis que cadunt de mensa
dominorum suorum. Igitur vir siue ange
lus qui luctabatur cum Jacob / cum vi
deret quod eum superare non posset: be
nedixit ei dicens: nequaquam vocaberis
ultra Jacob: sed israel erit nomen tu
um. Quia ordo monasticus qui usque
modo sustinuit labores ut supplantaret
filios et opera carnis. Ex eo tem
pore quo greci colligentur ad vnitatem
ecclesie incipiet clari^o videre ve
ritatem et robustius agere contra car
nem ut statuatur intellectus spirita
lis quem designat Ioseph. Inde est
quod Jacob percussus in inguine cepit
claudicare vno pede. Quia qui ha
ctenus utebatur utraque vita. velut ex

humilita
tis la^o.

pme ad
timo. 2.

De. 32.

mat. 15.

De. 32.

corpali. s. exercitio / z spiritali / ex tñc debilitato pede corporalis exercitij quo perficiuntur temporalia edificia innitentur alteri pedi quo firmatur eterna. Sane Jacob completo itinere venit ad patrem suum. Quia completo itinere sexti temporis sexte huius etatis in quo z sextum signaculū aperitur coniungetur gentilis populus cum hebreo. z fiet vnum ouile z vnus pastor. Que vz coniunctio recte viris spiritalib⁹ attribuenda est. quia per illorum predicationem Iudeos hactenus incredulos oportet accipere verbum vite. Quod autem verno tēpore periclitata est Rachel i p̄tu / z p̄e difficultate occubuit z decessit / significat difficultatem quā patietur ecclesia contemplantiū in tribulatione antichristi: quando si fieri potest i errorem ducentur etiā electi. Et quidem q̄ creatus filius de p̄dicatione ipsius relinquetur viuus / ipsa autem deficiet propter imperfectionem suam / vt statuatur illa perfectio q̄ significata est in Ioseph. Scriptum quippe est. Cum autem venerit quod perfectum est euacuabit q̄ ex parte est. Et bene per Rachelē dilectam viro relictus est Ioseph dilectus patri / qui dominatus est in tota terra egypti: z in domo patris sui. q̄ ecclesia contemplantium que hactenus claruit s̄m partem relinquet populus ille spiritalis qui erit in fine seculi de quo scriptum est in danielē p̄pheta. Regnūz autē z ptās z magnitudo regni / q̄ ē subter oē celū def̄ populo sanctorū altissimi. Cap. 52^m.

Uis ē Eusebius cesariensis d̄ tpe circa p̄ncipium.

Habitatio filiorū israel in egypto fuit 430^a. annorūz Circa finem autē. 40. annorūz: surrexit rex i egypto qui non nouit Ioseph. Et cepit habere exosos filios israel afflixitq; eos vehementer / z oppressit seruitū

te occidens ex eis in flumie quicqd nasceret sexus masculini. Lūq; vehementer essent afflictī clamauerūt ad deū patrū suorū. Et suscitauit eis saluatorem qui liberaret eos. Et enī euadens vnus de multitudine illa innocentium qui demergebantur i flumine percussit egyptum plagis magnis z eripuit de manu egyptiorū filios israel d̄ egypto. Et duxit per desertum. 40. annis donec videret oculū ad oculum terram p̄missionis ad quā non est tñ intrare p̄missus sicut nec oēs qui egressi fuerāt ex egypto p̄ter caleph z Iosue quorū secundus succedēs moysi introduxit filios eorū q̄ ceciderāt i deserto i terrā p̄missionis. Et forte distit eis frā i funiclo distributōis. Nec vba si eo ordine quo collecta sunt in sūmā allegorice perscrutamur. Ita a tempore moysi vsq; ad exordiuū tertiū status tempore vtriusq; testamēti miris mysterijs cōplectuntur. Et quod ibi cōsummatū fuerit s̄m litteram non nisi in fine seculorū ostendatur in spiritu esse cōplendum. Nam quid in hoc loco intelligendum eē dicimus per egyptū nisi carnalem populum Iudeorū. In quo vz populo quasi p̄ quadringentos annos mansit captiuus populus israel: quia quasi per. 40. generationes fuit obnoxio populus fidelis populus quem elegit dñs i hereditatem sibi legis circūcisioni seruīens iugiter pharaoni in operibus laterum qui finguntur ex paleis z lutō. Quia opus legis quod imponebant sacerdotes filiis israel totū erat terrenum z carnale: z ostentationis vanitate cōmixtum. Et quidem primus Rex honorauit Ioseph: z pro eius amore filios israel. Nouissim⁹ qui non nouit Ioseph perdidit z afflixit. Quia p̄mi sacerdotes Iudeorū sciebant z honorabant viros dei in

Exo. 1.

Exo. 2.

Exo. 2.

Exo. 7.

8. 9. 10.

11. 14.

Num. 14.

Deu. 1.

34. ca.

Deute.

34.

Iosue.

13. 14.

15. 16.

17. z sequenti

b⁹ alijs

Intelle

ct⁹ my

sticus d̄

egyptio

Exo. 1.

5. cap.

De. 41

47.

Exo. 1.

5. cap.

in

in quibus erat spiritus. s. z oēs q am
bulabant fm spiritum. Nouissimi q
non viderant pphetas dñi/non no
uerant pdicare gratiam libertatis: s;
tñ circuncisionē z legē: ignorātes il
lud quod dicit petrus in actib⁹ apo
stolorum. Nolite imponere iugum su
per cervicē discipulor⁹: qd neq; p̄res
nostri neq; nos portare potuim⁹: s;
p grām dñi nostri Jesu Christi credi
mus saluari quēadmodū z illi. Vide
bant hoc filij israel filij videntes ve
ritatē ingemiscebāt q; spūs dñi do
cebat eos intelligere/maxime: quia
scriptū reperiebant in pphetis non
esse placita deo holocaustomata: sed
sp̄m p̄tribulatū: nec circūcisionē car
nis s; sp̄s. Clamauerūt itaq; ad dñz
potius gemitu cordis q; voce: z mi
sit reuera eis saluatorē z ppugnato
rē q; liberaret eos. Et. n. ille pharao il
le vltim⁹ dico q; qd erat sexus ma
sculini demergebat i flumine. Quod
aut sex⁹ feminini p̄cipiebat fluari: q;
sacerdotes Judeor⁹ quos oportebat
esse reges aiaz. Eos q; p̄sumebāt de
grā p̄denabāt p legē moysi carnalis
intellectā. Qui aut ambulabant fm
carnē vivebant. Quia z rex q; eo tpe
regnabat in eis nō erat dissimilis in
malitia vt fm negtiā sacerdotij dis
pōit z regnū. Etenī vt Rex egypti
iussit necari pueros in flumine: z tñ
vnus q; erat illū populū saluator⁹ sal
uatus est in fiscella ita z herodes ius
sit pimi innocētes: z tñ q; saluatorus
erat populū a p̄ctis euasit. Fugit eni
moyses fugit z Christus. Reuersus
est moyses. Reuersus est z Christus.
Et lz dissimiliter vterq; tñ pugnavit
triūphauit z vicit. p̄cussit eni moyses
8.9.10. plagis validis egyptū. p̄cussit z dei
12. cap. filius in spū iudeā sicut ipsemet dicit
Joā.9. in euāgelio. In hunc mundū i iudi
ciū veni: vt q; non vident videāt z q;
vident ceci niant. Fecit enī ipsemet

signa magna in Iudea longe mira
biliora q; fecerat moyses in egypto.
Sed duriora lapidibus corda sacer
dotū scindi ad p̄niam noluerunt: vt
qd p̄cessit ad litterā in pharaone in
eis in spū appeat cōpletum. Nepe z
p aaron sumo p̄tifice p̄stitur⁹ a dño
petrus princeps ap̄lor⁹: z sum⁹ sacer
dos vt suppleret ea que deessent mi
raculor⁹ Christi: z p̄cuteret ipse quo
q; nouā egyptū nouo generē p̄cussio
nis non lra sed spū. Siquidē z rane
egresse sunt de flumine: secte. s. here
ticor⁹: z brucus z locuste subuenerūt
in eadez terra gentes. s. aliene que z
deuorarent bona terre. Et tenebre
ignoratiē opuerunt oculos eorū vt
non agnoscerēt verā lucez que orta
erat de virgine inter eos z sacerdo
tes eor⁹ qui quasi quidā riui egypti
solebāt irrigare prata cordiū sequen
tes in verbis legis sensum carnis: z
sanguinis facti homicide versi sunt
in cruorē. hanc dubiū q; occasiōe eo
rum qui non predicabant litterā sed
spiritum: littera enī occidit spiritus
aut viuificat. Cap. 53.

Post hec z alia que acciderūt
superuenit dies parascue in
qua moriens Christus occi
dit primogenitos egyptiorū.
Mirum quia corruit simul cuz eo
regnum carnis z destructus fuit cor
pus peccati vt vltra non seruamus
peccato. Usq; ad diem illum hy qui
erant primogeniti in illo populo qd
generale est dico non speciale princi
pari consueuerant in fratribus suis
vendicantes sibi honores primoge
nitorum fm lege. Ita vt ipse quoq;
Christus adduct⁹ esset a parentibus
vt sisteretur domino. Sicut ingt scri
ptū est in lege dñi q; oē masculinum
adaperiens vuluā sanctū dño voca
bit: p̄senerauit q; lex q; si annis q; drin
gētis. In q; designate sūt gēiones
f 2

Lōcor
dia chī
z moy.
Marō z
Petri.
egypti:
z iudee

2 ad co
rin. 3.

ad ro. 6

Luc. 12.
exo. 34

- mat. 1.** quasi quadraginta hoc est ab Abraā
vsq; ad Chriſtū vsq; .s. ad diem pas-
sionis eius. In quo ob similitudinez
carnis peccati cōpletum est in morte
Exo. 12 Chriſti quod p̄signatū fuerat i hēdo
quem inolare cōsueuerat in diē illo
ad vesperum omnis multitudo filio
rū israel: occisus ē ergo hēdus ⁊ cor-
ruerūt pariter primogenita egyptio-
iudi. 16 rum fm q̄ in morte Sansonis ⁊ eo-
rum qui erant in palatio designatuz
est. Sanctificauit autē dñs sibi in diē
illa/primogenita filiorum israel quo-
Apo. 1. rum primus est ipse Chriſtus qui est
Joā. 3. primogenit⁹ mortuorū: ⁊ eorū qui re-
nati sunt ex aq̄ ⁊ spiritu sancto. Neq;
enim sancti apostoli/q; primi fuerūt
fm natiuitatem carnis/sed q; primi
fuerunt in fide Chriſti cōsecuti sunt
regale sacerdotium ⁊ primā inter ce-
teros dignitatem ad cōplēdum illud
p̄s. 44 quod per psalmistam dicitur/pro pa-
mat. 27 tribus tuis nati sunt tibi filij consti-
mar. 15. tues eos principes sup oēm terram.
Luc. 23 Quia dō transiens dñs ex hoc mun-
mat. 28. do ad patrem/signis euidentib⁹ ⁊ ma-
mar. 16 nifestis/edomuit duritiam iudeorū
Luc. 2. videlicet terremotu qui fact⁹ est ipo-
Actu. 2. moriente vel resurgente: solis obscu-
ratione ⁊ angelorum apparitione: re-
surrectionis ipsius ⁊ aliorū glorifica-
tione: ascensionis eius in celū ⁊ effu-
sionis spiritus sancti: nec non ⁊ si-
gnorū que fecerunt apostoli in noie
eius/admiratione cōpuli sunt vel in-
Actu. 5. uiti deferre deo viuētī ⁊ dimittere po-
pulū domini absolutū vt sacrificaret
re vera domino in deserto: hoc est in
populo gētili qui erat derelictus ⁊ de
quo scriptū est in Isaia ppheta: po-
Isa. 41 nam desertum in stagna aquarū ⁊ ter-
ram inuiā in exitus aquarū. Intātū
enim molliti sunt corde ⁊ humiliati/
vt p̄specto miraculo effusionis spiri-
Actu. 2. tus sancti cōuerterent ex eodē popu-
lo vsq; ad aīas tria millia. Et qñ cu-
ratus est a p̄ claudus augeret nume-
rus credentū/vsq; ad .5. millia: verū
hoc ad horā ⁊ ad monētū. Etenī post
dies aliqt idurauerūt itez corda sua
⁊ persecuti sunt ecclesiā dei/que ibat
gressibus mētis sue sacrificare vt iaz
dixi domino in des̄to: deniq; lapida-
uerunt Stephanū. Occiderūt Jaco-
Actu. 7 buz gladio: p̄secuti sunt fideles de ci-
12. 14. uitate in ciuitatē querentes reduce-
17. 22. 23 re illos ad seruitutem legis ⁊ impedi-
re gressus p̄dicationis eorum in gen-
tibus: vnde actū est: vt mota contra
eos maiestate diuina apiretur mare
exercit⁹ romanorū ⁊ deglutiret eos.
i fidelibus autē p̄ muris a dextris ⁊
a sinistris ita vt Paulus quoq; vin-
ctus a iudeis ne traderetur eis iudi-
Actu. 15 catus Cesarē appellaret. Et iudei q
dem pro sceleribus suis traditi sunt
p̄ titū ⁊
romanis: fideles autē querētes ire ad
anum
terram p̄missionis veluti per annos
quadraginta dilectionis sue dāna p-
pessi sunt: ⁊ nec dum peruenierunt h̄z
cursum tēporis ad illā regem. Et enī
quadringenti anni qbus mansit isra-
el in egypto significat tēpus legis ⁊
circūcisionis qd̄ diuturnum fuit. Ita
quadraginta annis qbus idez popu-
lus moratus est in deserto significāt
breue tempus plenitudinis gentium
hoc est quadraginta generationes q̄
rum nunc vltima p̄sens hanc iure
timēdū est valde h̄is qui audiunt ⁊
non credunt ne cōpleat in illis illud
psalmi 94. quod ne quis excuset de
ignorantia quotidie in ecclesia cāta-
tur: hodie si vocē eius audieritis no-
lite obdurare corda v̄ia. Et at huius
tp̄is qd̄ cognominat hodie tps illud
qd̄ ambulauit p̄pls israel p̄ desertū ty-
pum gessisse mōstrare/adiēcit ⁊ ait:
sicut in exacerbatione fm diē tenta-
tionis in deserto vbi tentauerunt me-
p̄res vestri tētauerūt ⁊ viderunt opa
mea. Tale est enim ac si diceret. No-
lite

lite obdurat corda vestra sicut illi: ne forte ptingat vobis aliqd aduersi sic illis et pternamini in deserto pp icredulitatem vestram. Et ne vobis sine fine puteris licere abuti misericordia eius/terminus vobis positus est qui pteriri non poterit. Et qd est ille? Is q designatus est in anno quadragesimo egressionis filioz israel de egypto: hoc est in gitatione qdragesima ab incarnatione dñi que presens est.

Job. 14

nūc. 14

Deu. 6.

Jos. 13.

et sequē

tibus.

Post quā cōsumptis cadauerib⁹ patruz/noua pgenies filioz itroibit in terrā fluentē lac et mel et forte diuide tur ei in funiculo terras distributio nis interposita tñ quasi trāsitu iorda nis tribulatione qdragesime pte generationis. In qua et cōsumādū mysterium passionis in eis in qbus com plenda sunt ea que desunt passionuz christi. Ne aut illis qbus quadraginta annis offensus fuit dñs: et inuenti sunt semp in erroribus suis. pp qd Jurauit dñs in ira sua q non iterarēt in reges eius. Audite hoc auari: audite supbi: audite icestuos et pigri et pū ri et illi quoz deus vter est et glia in pfusione eoz q terrena sapiunt. Audi te in qz vocē dñi filij scelerati et nolite mollire corda vĩa ne forte audiat aurib⁹ et videatis oculis et corde itel ligatis et puer tamini et sanet vos dñs deus vester. Quotq aut timetis deū expgiscimini et laudate/surgite de sō no et leuate capita vĩa q ecce appro pinqt redēptio vĩa. Etenī vt ait apo stolus: Relinquetur sabbatismus po pulo dei et opz dari fidelibus pacem et regnum pacis subactis vniuersis aduersarijs regno chri et gescēte fra a plys ad psumationē seculi. Ca. 54.

Zu. 21.

ad heb.

4. c.

Repetēda sunt verba supra scripta vt ad 2^m intellectum transferri queant et ostē das adhuc aptius i eis de z

ps. 7.

verbis q nisi pueri fuerint hoies ab

iniquitatibus suis gladiū suū vibabit cōtra filios egypti dñs arcū suū tē tē dit et parauit illū: et in eo parauit va sa mortis sagittas suas ardētibus ef fecit: Patriarche filij Jacob signifi cant eos qui crediderunt ex circūci sione et erāt emulatores legis Moys si que pfert priogenitos iunioribus suis: Joseph illos paucos spūales q cōrēnētes sensum līe adhibebāt spūi in quo et velut in somnis viderūt cō filia sūmi dei: et q essent primi nouis simi et nouissimi primi. Uēdiderūt at miseri ipsi Joseph hīsmaelitis nō q dem illum hīe volētib⁹ sed ducturis. Quia pdiderūt arcanū fidei scribis et legis peritis spūalē. Videlicet itel lectū ad hoc vt excluderent eū et eos qui ambulabant fm nomē a finibus suis pro eo. f. q tā credētib⁹ iudeis qz nō credētib⁹ in Chriktū inimicari vi deref: pmittebāt enī paruulis domi niū: Seniorib⁹ subiiectionē: ad hoc vt essent primi. Hac pro cā inuidebāt fra tres sui Joseph: et hī qui crediderāt ex circūcisione ambulanti b⁹ spūz. Exuerūt quoqz fres Joseph/tunica talari et polimita: et proiecerunt in ci sternam veterē: qz qztū in eis erat co nabant exuere eos qui ambulabant fm spm virtute qua iduti erant ex al to et tradere illos in custodia synago ge vt nō liceret eis pdicare verbum dei/nec loq inter fres spūalia verba. Deinde manducātes panē imutauē runt cōsiliū/vt eductū de carcere vē derēt hīsmaelitis: qz vbi legebāt scri pturas et iueniebant ibi multa q fa ciebant pro eis/iudicabant qdē eos absoluedos esse a custodia/vt tñ ex tigueref eis spūs qui loqbas: s; tñ eo mō nō liceret eis pdicare iter iudeos discensionē a Moysē sed ambularēt et ipsi fm pcepta seniorz/ quoz ipsi in oibus traditiones seruabant. Igitur ne Joseph dñaret fratru suoz/ab eis

Se. 49

Se. 37.

Se. 37.

Actu. 4

Se. 37.

Actu. 4

Se. 37.

§ 3

2^a ad co
rin. 11.
ad ga. 2

Actu. 21
et sequē
tibus.

mar. vi.

Actu 15

Actu. 21

dez frīb⁹ vēdit⁹ ē in seruū. Et ne for
te spiritalis intellect⁹ qui reuelatus
est Pauloz ceteris discipulis/verita
tis obtineret dñum in eis qui credi
derāt ex circūcissione maxie qui erāt
ex heresi phariseoz eis facientib⁹ vel
accusantibus iuxta illud ipsius pauli
dicētis: piculis in falsis fratrib⁹. et in
alio loco ppter introductos falsos fra
tres qui venerunt explorare liberta
tem nostrā traditus est ipse Paulus
et spiritus qui loquebat in eo in ma
nus iudeorum et exinde in man⁹ ro
manoz apud quos/sicut presens se
culi declarat dies sup oē romanū im
perium principatū accepit. Nō soluz
autē ipse sed et omnes qui erant socij
eius in hac parte facti sunt principes
ecclesiarū dño coopante et sermone
cōfirmāte sequētibus signis. Intm
enim cōfederati erant hy qui credi
derant ex phariseis cū hyjs qui credi
derant in obseruatione lre vt nōnul
li efficerent pseudo apli: fm q̄ idicat
Paulus ipse et liber actū apostolo
rū et subuerterent aias fideliū dicen
tes q̄ nisi circūciderent et seruarent
legē Moyfi saluari non possent. Ut
enim satis clare ostēditur in ep̄la ad
hebr: eos. Pro lapsi sūt pene omnes
in iudaismo et redierūt retrosum/fa
cti sunt deteriores q̄s erant prius: ita
vt cū veniret Paulus in hierusalē: et
narraret quāta oparef deus i gētib⁹
per mysteriū suū audiret aliquos ex
fratribus dicentes sibi. Vides super
quot millia sint qui crediderūt ex iu
deis et oēs emulatores sunt legis: au
dierunt autē de te q̄ discensione do
ceas a Moyse eoz qui p gētes sunt
iudeoz dicens nō debere eos circun
cidere filios suos/neq; fm cōsuetudi
nē ingredi. Et paulus qdem volens
satisfacere iudeis/secit sic: sed non p
fuit illi quo ad euasione: q̄ preterita
cōspiratio fratrum salsozum pualuerat

cōtra eū et peculiaria littere quā acce
perāt a phariseis et legis peritis ob
tinuerat apud eos vt capetur Paulus
et hy qui cū eo nō litteram sed spi
ritū pdicabant. Idcirco autē de pau
lo potius q̄s de alijs apostolis ista di
cimus: q̄ opa et predicatio ipsius no
ta facta sunt nobis per epistolas ei⁹
et librū actuum apostolorū. Et q̄ ipse
plus alijs laborauit p̄sertiz q̄ cōmis
sum fuit ei euāgelium p̄puti/ quomō
Petro circūcisionis: alios autē non
in solo ipso aut per solū ipsum cōple
tum est qd designat Ioseph: sed in oi
bus confratribus et cōdiscipulis eius
qui ei⁹ vestigia sectabant. Neq; eniz
aliter credendi sunt docuisse Silas et
Apollo et Lucas et Titus et Timo
theus et alij quos ipse instituerunt et in
quib⁹ idē spiritus loquebat. Quod
tamē apostoli qui erāt hierosolymis
propter eos qui erant ex circūcissioe
facere publice nō audebant/nō q̄ ti
merent mortē/sed ne scandaligarent
zelatores legis et pusillanimes eozū
qui crediderāt ex iudeis. Cap. 55^m.

Istī falsi fratres vēdiderunt io
seph hysmaelitis: q̄ idicauerūt
phariseis et legis peritis arcanū
doctrine sue et pdiderunt eos in
quib⁹ erat spūs dñi hyjs qui ambu
labant fm carnē: et erant filij ancille
que suiebat cū filijs suis. Intixerūt
autē tūcā Ioseph sanguie hedi et ostē
derunt eā diligēti p̄i/vt putaret filiū
deuoratum a bestia. Quia vt possent
denigrare famā eoz qui ambulabāt
fm spm et vt eos mētirent esse absor
tos a diabolo/studebāt offuscare iu
stitiā eoz quasi esset polluta ppria ini
quitate et astutia diaboli. Cū re vera
nō inuenirent in eis aliquā iustā oc
casionē nisi in hoc solum/q̄ predica
bant nō esse salutē in lege Moyfi: s̄
tm in sanguine crucifixi. Et bene ait
scriptura: tulerunt tunica et in
sanguine

p̄me ad
cori. 15.

Se. 37.

ad ga.
la. 4.

Se. 37.

sanguine hedi quē occiderant tinxerunt: qz sicut apte liquet in verbis luce in actibus apłoz. Etia de illis cōuersis ad dñz fuerūt/ qui pñcipēs extiterāt in effusione sanguinis ipsius. Etenī ad voces Petri dicentis hys qbus venerant iudeoz. Certissime sciat oīs domus israel/qz z dominū eū z Chriřtū deus fecit hūc iesum quē vos crucifixistis: multi eozū cōpuncti sunt corde: z dixerūt ad petrum z reliquos apłos. Quid faciemus viri fratres? quib⁹ cum diceret Petrus/penitētiā agite z cetera q ibi sequūtur. Multi eozūz receperūt sermonē Petri z apposite sunt anime circiter tria millia. Igif hoc mō pollutā tunicā ostēderunt patri / s vt putaret filiū suū deuorātū a bestia. Quia sicut moris est carnalium hoīum non poterant gescere emulatores legis a detractōne pauli z sequentiū vestigia ei⁹/accusantes op⁹ eius z pñdicationē in cōspectu seniorum qui erant in ecclesia primitiua. Nec dubium est quin aliqui falsi poterant vt putaret errare potuisse eos qui missi erant pñdicare i gentib⁹: qñ quidē z iudas vnus ex 12^m z Nicolaus vnus de septē tam miserabiliter corruerūt:fleuit ergo pater Ioseph filiū suū putans eū iterēptū a bestia. Quia nō poterant non deslere seniores filios quos absorptos a diabolo/mētientibus emulis extimabāt. Ad autē transeūtes hīsmaelite scribūtur portare aromata in egyptū ad eloga dei que tradita erant legis peritis vt trāsferrent ad gētes. Et que ipsis vēdentibus ad gētilem populū sunt delata/referēdum est. Sigdez nō causa dei transtulerunt z patres eozūz sed vt inde cōsequerent lucrū tēporale. Hēditus est autē ab eis z ioseph in egyptum. Quia ipsis accusantibus z prodentibus eos apud gentiles ini-

pedita est ad tempus libertas eozum quā habebant in Chriřto vt nō possent libere pñdicare verbum dei s⁹ q accidit apostolo: quādo accusantib⁹ iudeis captus est a romanis. Super quo tñ non ita accidit oīno vt putauerunt iudei/qz nonnulli eozum qui crediderunt ex gētib⁹ studiose ingrentes opa eoz z mox intelligentes z agnoscentes qz deus esset enī eis. Leperunt vti cōsilijs eozum/z cōmittere se illis qñ dispēsatoribus z amicis dei quasi vnus de habentibus fidem z qui sibi pñpera nūtiarent. In tātum enīz profecit spiritus domini sub romano imperio in partib⁹ asie: vt in breui tēpore infinite multitudines susciperent verbū dei. Ad autēz egyptia mulier nitebat violare castitatē ioseph: z trahere vīz dei ad carnalem cōmixtionem ad illaz partem gētilis populi referēdum est/que sic quidē suscipiendā credidit fidez chriřti vt tamen veller sibi pñdicatores veritatis i carnis opib⁹ assentire/z qñ sanctos dei inuincibiles esse sentiebāt fm qz perpēdi potest ex hys que scripta sunt in libro actuum apostolorū z in hystorijs ecclesiasticis. Et ipsa vitia obijciebāt eis quasi detestātes iniquitatem in quib⁹ eos cupiebāt nec poterant esse participes. Neq; enim multum pertinet ad homines carnales de fide: vt propter eam odiant viros dei: sed qz arguunt peccata eozū quēadmodum herodem ioānes. Et quoniā carnalium oīum infinitus est numerus/multūq; solet cōmixta turba animas titubantium iudicū a censura iustitie eneruare. Accidit vt fideles chriřti qui prius erant cari z preciosi in conspectu presidum/ efficerentur odiosi/adeo vt priuati pristina libertate / erat eis potestas ipsa pro carcere/ z prohibitio pro catēna.

Lap. 56^m.

Actu. 21

Sc. 39.

mar. 6.

Be. 40

Verumtamen nec in ipso carcere defuit Ioseph misericordia dei sui/utiq; nec fidelibus Christi: q; plerūq;

quod maiores iudices phibebant p mittebāt minores: et qd altiores p cieiebant in furore/inferiores clementius tēperabant. Sic paulus missus ad cesarē a festo preside inuenit gratiā corā centurione. Sic laurētī traditus hippolito ipm hippolitū cōuertit ad fidē Christi. vtz inter hec solute sunt visiones pistoris et pincerne.

actu. 27
in legē
da facti
laurētij

Quia diuiso populo Iudeorū i duos illa quidē pars q ambulabat fm carnem credens se placare animos augustorū hostijs et muneribus q offerebat p eis fm cōsuetudinē suam/capta ab exercitu iperatores inclinata est fm verbū dñi et sanctorū apostolorū. Que aut ppinabat vinū euangelice p dicationis: et si ad tps pateret molestiā a romanis p peccatis suis: et priuaret potestate porrigendi gentibus poculū p dicationis aderat tñ eis citius miseratio diuina. Et i natalijs pioz augustorū qñ vñ rōnabiliores succedebāt brutis traditis supplicijs ipijs absoluerent pñ et fieret frequenter imutatio dextere excelsi.

vid cro
nicā ar
chiepi
florētī.

Eteniz helius hadrianus iperatoz q secūda cede pstrauit Iudeos aufere ab eis ciuitatē hierusalē tradidit illā christianis. Et fideles quos capi fecit domitianus ne p dicaret verbum dei successor eius nerua absolut. Sic igit absolutus pincerna stetit i officio suo: q; absoluti p pcepta iperialia aliqui quidē interpolate: ad extremū vō oīno p dicatorēs euāgelij steterunt decetero in officio suo p pinātes vinū electū cesari et magnatibus eius. Nec indignū existimari debet cōparatio ministri pharaonis ad seruos Christi. Quia et hys qb p dicaucrat apostolus verbū dei dic.

Be. 40

Hos aut seruos vestros per Iesuz. Etenim ipse Iesus non renuit solvere tributū vel censum sed neq; qñ minor suis minorib; ministrare. Idos sumus tñ in rege illo egypti q postea sublimauit Ioseph intelligere regez: Christū cui recte p dicatorēs veritatis ppinant vinum/dum verbū salutis p dican mēbris suis dicente ipso met i iudicio: qd vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Quod. n. rex terrenus agit boni totū attribuēduz est regi celesti: a quo est oīs potestas cui adeo resistere iniquū est/ut eis q ei resistit dei ordinatōi resistit. Et autem pcurramus sequentia cōpletum est mysterium istud pincerne in diebus cōstantini augusti. qui vocās ad se reuera quasi de carcere beatū Iosēph Sylvestruz audiuit ab eo verbum Christi et baptizatus est ab eo ut quidā tradunt in noīe saluatoris. Et bene post tres dies. quia completis qñ trecentis annis incarnatione dñi cōuersus cōstantinus honorificauit ecclīā. et hec qdē de pincerna. Cap. 57.

2' ad co
rin. 4.
mat. 17
Luc. 22
Be. 41

ma. 25.

ad ro.
13. cap.

Quid de Ioseph q detinebatur in carcere? Quinimo quō ipse erat in carcere si pincerna erat a vinculis solut.

Be. 40

An nō q; prius spūale est/sed qd aiāle: deinde qd spūrituale. Ita est. prius eniz oportebat p dicare euāgelij fm littere intellectu: deinde in senectute mūdi fm spūrituale intellectū qui ptinet ad illos quos designat Ioseph. Quod si tpe cōstantini gloriatus pincerna qd putamus tps esse vel fuisse vel futurum est: i quo clarificet ordo quē designat Ioseph. Verum hoc ex eodez mysterio ppendi nequit/ q; nō ē scriptus ānoz numerus post absolutiōnem pincerne: ex alioz vō collatione locor dat intelligi q; circa finē 2' statū et initiū terti. Eteniz in hys diebus

pme ad
cor. 15.

Se. 41

bus facti hoies sapientes in notitia
lre querūt intellectū spūalem earū vi
sionū que scripta sunt in libris in q
bus illud est p̄cipuū/q̄ septē anni ste
riles sequunt vberes: et oēs necesse
habent viuere de tritico quod colle
git Ioseph. Et l3 isti anni fm genera
lē intellectū designēt septē tpa 2^a sta
tus in qbus apta sunt horrea eloq
rū dei: fm tū eū intellectū de quo agi
mus nunc qui est vnus de spālīb⁹ se
ptē anni vberes significant hec tpa
nostra in qbus adhuc licet p̄dicare
verbū dei et recōdere triticū in cordi
bus electorū donec supueniat fames
illa valida antichristi in qua non lice
bit serere aut colligere messionē. Sz
hoc tm̄ erit in cibū qd dabit p̄o vel
le suo spūs dei viui loquēs et aperiēs
ora mutorū vt pferant de horreis pe
ritorū cordiū cibū domesticis dom⁹
dei. Scriptū quippe est de doctorib⁹
illius tps: docti i populo docebunt
plurimos. Tunc quoq; vniuersa mul
tudo populi designati i egypto po
stulabit alimenta a spiritalibus viris
vt possit liberari a morte aie. Et sub
def vniuersa multitudo populi genti
lis sceptro Christi designati in pha
raone. Et q nō minoris erit gaudij
domus Jacob que olim vt p̄dictum
est vendidit fratrē suū descēdet a su
perbia vt fiat vnus populus cū gen
tili: et erit dñatio populi sanctorū defi
gnati in Ioseph. in ipso enīz erit tūc
successio romani pontificis a mari vs
q; ad mare et a flumine vsq; ad termi
nos orbis terrarū et hic finis hystorie
Ioseph fm hunc intellectum. CSi
aut volumus p̄tinuare cum ea hysto
riā moysi a tpe quo descēdit Ioseph
in egyptū vsq; ad moysen significat
fm hunc intellectū tps plenitudinis
gentiū: in quo v3 tpe dñatus est Jo
seph in egypto q; satis exercuit a p̄n
cipio spūs. s. dñiuz suū in populo gē

ps. 71.

tili p viros spūales. Et si non eo mō
quō in tertio statu qñ penit⁹ deficiet
regnū carnis: vt cōpleat illud qd di
cit apostolus. Nunc ex pte cognoscei
mus et ex pte pphetamus. Lū autez
venerit qd pfectuz est euacuabit qd
ex pte est. Igit et si non quō circa fi
nē mundi satis tū p tpe sublimatus
est. Tpe. s. pioz principum: et collegit
frumenta eloquiorū dei et expēdit p
arbitrio voluntatis sue. Qui tamen
post aliquātū temporis abiit in egyptum.
Quia extinctus est spūs in po
pulo neq; et facta ē multitudo popu
li sicut a principio cū non dñaret no
stri: maxime aut i gente grecoz que
diuisa ē a vulua: et fm maiore sui par
tē errauit ab ytero et locuta est falsa.
Deniq; et pharaones illi. Idē cōstā
tinopolitani augusti: qui iperauerūt
circa tēpus caroli famosissimi princi
pis francoz/ nesciētes Ioseph et vir
tutē eius ceperūt extinguere mares
feminas aut reseruare. Quia ignorā
tes dominū et spiritum eius/ ceperūt
persequi spiritales et amplecti carna
les: et psequuntur eos qui ambulant
fm spiritum vsq; in presentem diēz.
Et quoniam multo tempore habue
runt potestates in italico regno. Ip
sa quoq; italia in vno et vniuersa lati
tudo christiani imperij passa est ex
magna sui parte simile detrimentuz:
adeo vt non imerito compellant clā
mare ad dominūz filij israel qui sunt
in mundo: vt mittat eis saluatorem
et propugnatorem qui liberet eos.
Oportet enim etiam nunc apparere
aliquos in mūdo: qui percutiāt egyptum
omni plaga maxime cum scri
ptum sit in apocalypsi de duobus vi
ris qui venturi sunt: hī habent pote
statem claudendi celum ne pluat die
bus pphetie eorum: et potestates ha
bent super aquas conuertendi eas i
sanguinem et percutere terraz omni

pme ad
cor. 13.

ps. 57.

vi3 cro
nicā ar
chiepi
florēti.

Epo. 1.

Apo. 11

aa

Exo. 12

plaga. Quod cū factum fuerit ad extremum quasi alterū phasce: hoc est transitus dñi futurus est in egyptuz ad segregandos electos suos a societate egyptioꝝ vt in illis quoq; transeat dñs ex hoc mundo ad patrē. Et i cuius domo nō apparebit sanguis qui significat cordis cōpunctionem moriet primogenitus eius: vt deficiant oēs supbi de terra z humiles exaltent: post hec dimittent egyptij filios israel: z pmittent eos abire liberos: vt sacrificent domio in deserto. Quia vnusquisq; pater vel mater dimittet filiū suū libeꝝ: imo z hortabitur eum ire ad seruitiū dei videns concitātū esse furoꝝ dñi z manū ipsi⁹ ad pcutiēdū extētā. Et tūc qdē sic. Nūc autē et si multis cōtusiōibus qñ grādo maxia ptundat egypt⁹ magis ac magis idurat q̄tidie cor pharaonis nolēs dimittē natos dei vt sacrificēt dño i deserto: hoc ēvt relicto mūdo z eis q sūt mūdi sacrificēt deo i solitudine sacrificiū laudis. Cap. 58^m.

exo. 14

Dicamus h̄ aptius vt melius intelligat. Tria genera hoīum sunt in mundo. Quoz alij in spiritu dicuntur israelite: z alij egyptij: z alij Babylonij. Israelite dñr h̄y/g mūdatis oculis cordis vident deū. Et h̄y qui execrātes mūdāna sola celestia cōcupiscunt. Egyptij dicunt filij huius seculi. i. qui magis cupiunt manere in exilio isto q̄z transire ad patriā/seruire hoibus in hoc mundo q̄z regnare i celo. Babylonij dicunt illi q desperant seipsos quasi demones z p inuicem scelera q cōmittunt pbāt se eē filios gehēne. Igif seculares hoies egyptij sunt. Qui autē petunt celestia israelite. Et videmus q sicut filij israel exierunt ex egypto: ita h̄y qui diligunt deum suam exeunt de mundo adeo vt plerunq; filius ambulet

sm spirituz: pater z mater sm carnē. Et q iste velit iste nolit imo z verbis z factis ne pium desiderium cōpleatur impugnat. quare? quia volūt vt seruitute illius z habere illū in seruū sempiternum. Quotiens vidimus euntes ad obsequium dei impugnatos z reuocatos a propinquis z parentibus z amicis. imo q̄z pauci sūt qui quantum ad vota parentum nō illorum teneantur astricti ppter hoc enim imittet dominus pestē in egyptum: ad perimenda primogenita h̄ est illos homines qui aliquid esse videntur. vt dum vident filios hui⁹ seculi p̄ciosa quoq; sua dei iudicio deperire tanq̄z qui secū eis pariter merentur perituros: non solū non impediant eo q vadunt ad seruitiū dei z q quasi spirituales z domestici filij dei predicant coeterna filijs hui⁹ seculi: maxime autem h̄is qui abstulerunt clauem scientie: z neq; ipsi intrare volunt neq; alios intrare permittunt: verum etiam vt citius pereāt p̄gant eis z adiutorij. In omnibus autē h̄is non erit auersus furor domini ab egypto sed adhuc man⁹ ei⁹ extenta. Nepe quia huius filij seculi videbuntur emolliti dabit illis deus aliquantulam pacem. Si tamē ea ipsa que dicimus cōpleta necdū sunt. Et rursus abutentes pace ipsa conuertentur iterum ad persequendum filios israel. Videbitur enī illis q angustentur nimis ante oppositis rupibus z de fossis deserti hoc est illi⁹ populi qui alienus est a fide Christi. Inde abiecto mari militie regū mūdi: qui plerunq; contrarij sunt votis spiritualium viroꝝ: maxime cū hoc isti predicent quod isti detestātur audire. Et ob hoc putabūt adhuc egyptij reuocare posse filios israel ad seruitutem solitam z reductos ad secularem vitam mundanis negocijs implicare

Exo. 12

Luc. 11

Isa. 9.

act. 25 plicare. Sed quid? Num in talibus
 angustijs diu angustari poterunt filij
 israel: vt non salubrius existimēt cō-
 mittere se mari q̄s seruire egyptijs ne-
 scientibus deum. Quod enī terribi-
 lius esse poterat in hoc mūdo dieb⁹
 aploꝝ dñio cesaris hois pagani ⁊ co-
 lentis idola. Et tñ consilius vt iaz
 dixi existimauit paulus appellare ce-
 sare: q̄s carnalibus obedire iudeis.
 Et ire pugnaturus in vrbe demonū
 q̄s stare superandus vt ita dixerim a
 carnalib⁹ p̄mis in ciuitate dei. Sic
 p̄sequēte saule fugit Dauid i geth.
 act. 13 Sic ⁊ iudeis senietibus apostoli ad
 gentiles. Quia igitur ⁊ ratio exigit
 ⁊ concordia/imo quia constituit il-
 le qui fecit oia fm consilium volun-
 tatis sue. Transaturi sunt etiam nūc
 fideles ad infideles p̄dicare illis ver-
 bum salutis: vt quia falsi christiani p̄-
 sequunt spirituales viros ⁊ idignos
 se iudicant regno dei iusto omnipo-
 tentis dei iudicio tollatur talentū ab
 mat. 25 indignis ⁊ detur proferentibus ide-
 lucroz/cōpleaturq; in ordine iustoz
 illud quod scriptum est in libro apo-
 calypsis. Oportet te iterum prophē-
 tare. populis ⁊ gentibus ⁊ linguis
 ⁊ regibus multis. Qui v3 populi ⁊
 gentes erunt etiam nunc sanctis p̄-
 dicatozibus pro muris aduersus im-
 pios a dextris ⁊ a sinistris. Ipsi autē
 reuersis fluctib⁹ desiccati maris. Si
 quidem desiccabitur coraz filijs isra-
 el: ⁊ egyptij demergent i mari. Que-
 ris que erit desiccatio ista. Debilita-
 tio huius bestie que ascensura est de
 abyssu. Verūtānē q; carnales egyptij
 qui nesciunt ea que dei sunt sed
 ea que sunt mundi obliti plagarū p̄-
 cedentium conuertentur iterum ad
 persequendos eos qui ambulāt fm
 spiritum: conuertetur iterum mare i
 locum suum ⁊ demergentur qui eua-
 serant in profundum maris. Et illi

quidē sic q; sic meruerunt. Filij autē
 israel ambulauerunt p̄ siccu i medio
 eius. Sane quadringēti anni qbus
 filij israel fuerunt in egypto/signifi-
 cant. 40^a generationes ab incarna-
 tione domini vsq; ad presens. Circa
 quarum finem hec omnia ⁊ hys si-
 milia cōsumationem accipient. Si
 autem generatio mala ⁊ adultera si-
 gnū querit vt credat ista/sciat q; non
 dabitur ei signum nisi signum Jone
 prophete. Quid autē. 40^a annis tē-
 tatus est populus in deserto signifi-
 cat tempus antichristi quod breuia-
 uit dominus propter electos: quādo
 erit tribulatio ⁊ tētatio magna q̄lis
 nō fuit ab initio mundi vsq; mō neq;
 fiet. Etenī in illis diebus erit abomi-
 natio desolatiōis: ⁊ manebit reuera
 populus in solitudine abscondēs se
 p̄ posse suo a facie draconis per tps
 ⁊ tpa ⁊ dimidiū tps. Et quidez fm
 visum plurima 40ª oporteret tpa de
 signare. Sed tñ vt dixi/pp̄ electos
 breuiabunt dies illi iuxta illud ege-
 chielis pphete. diē p̄ anno dedi tibi.
 Quod autē de populo illo ruituri sūt
 multi. Secūdū q; populus hebreoz
 cor ruit i n deserto: ⁊ ē de prudenti-
 bus ⁊ eruditis in li^o Danielis pphē-
 demonstrat euz dī: popul⁹ autē sciens
 dominum deum suū obtinebit ⁊ fa-
 ciet ⁊ docti in populo docebunt plu-
 rimos vt ⁊ mox subditur. Quod au-
 tem peractis 40^a annis/hij qui per-
 manserunt in fide intrauerunt in ter-
 ram p̄ omissionis significat illud qd
 ibi subiunctum est. Et veniet tēpus
 quale non fuit ex quo homines cepe-
 runt esse in terra. Erit siquidem tem-
 pus illud tempus beatus tempus le-
 titie ⁊ quietis: tempus de quo i spū
 dictū est in li^o geneleos. Et bñdixit
 de⁹ diei septimo ⁊ sanctificauit illū:
 quia in ipso cessauerat ab omni ope-
 re quod patrarat. Cap. 59^m.
 aa 2

exo. 14

mat. 12.

ps. 94.

ma. 24

Apo. 12

⁊ da. 12

Ege. 4

Aume

ri. 14.

Da. 11.

Aume

ri. 14.

lib^o Jo-

sue.

da. 12. ⁊

ma. 24

Gen. 2.

Post Abraam et Moysen homines quibus locutus est deus et aliquot alios qui illorum temporanei fuerunt fuisse quidem magnos viros in israel non est dubium: sed non quales Samuel et Dauid precipui prophetarum viri/ quos elegit deus fini cor suum et quibus manifestavit incerta et occulta sapientie sue. Sed neque tam magna et tam multa accidisse leguntur in temporibus aliorum: quatenus per hoc daref intelligi quod principium ibi esset alicuius novi operis super terram/ sicut et in principio seculi quando creatus est primus homo. Et in diebus Noe et Abrae sub quibus tres etates seculi ichoate sunt. Quia vero in exordiis illarum trium etatum magna mysteria gesta sunt/ et vniuersa circa finem preuentiantia finem mundi/ necesse erat ut hoc ipsum appareret in exordio quarte etatis que incepit a Samuele et Dauid quibus iudicia ipsa que exercuit deus in eisdem terminis ad preecedentes etates pertinerent potius quam ad sequentes: misericordie vero quas ostendebat in reliquijs electorum suorum ad sequentes. Et autem omittamus cetera que proprijs voluminibus idigerent. Tres reges electi fuerunt in israel circa ipsum principium etatis quarte: et unusquisque eorum quadraginta annis regnasse prohibetur: quibus pro diuersitate mysteriorum primorum illorum apud hebreos duobus tantum annis regnasse narratur. Porro in actibus apostolorum allouens populum beatus Stephanus sequens septuaginta interpretes dicit illum hoc est Saul regnasse quadraginta annis sicut et Dauid et Salomō: hi sunt enim tres reges quos circa principium etatis quarte et utique circa principium domini diximus electos in israel facta de eis significatione videntibus quod ipsos vellet dominus regnare in israel. Anctus est ergo primo Saul a Sa-

muele propheta et fuit bonus in principio/ quod paruulus in oculis suis/ sed quod postquam accepit regnum eleuatus est in superbia/ et obtulit sacrificium domino non expectato Samuele/ qui constituerat eum regem in israel: et rursus missus a domino contra Amalech/ non est demolitus omnia sicut preceperat ei deus/ repulsus est a domino/ ipse et semine eius. Et missus est idem Samuel a domino in Bethleem ut vinceret Dauid in regem quod utique et factum est. Porro victo Dauid recessit spiritus domini a Saule et directus est in Dauid. Tunc presens tunc Saul quod Dauid magnificaretur apud deum et homines ex eo. die quo occidit philisteum oderat eum/ nec poterat ei quicquam sinceriter loqui/ sed querebat cunctis diebus quomodo eum dolo teneret et occideret. Quod cum notum fieret Dauid/ prodere Jonathan/ qui eum arctius diligebat et uxoris sua filia Saulis sorore Jonathan/ fugit a facie eius et confugit ad regem Beth. Et erat ibi exul et peregrinus diebus quibus supinixit Saul. Postquam autem tradidit deus Saulem et filios eius in manus philistinorum propter vniuersa peccata sua/ accepit Dauid solum regni sicut promiserat ei deus. Et fuit in omnibus operibus suis gratus coram deo et omni populo faciens quod erat placitum coram deo suo/ excepto in verbo Arie et thei et dinumeratione populi. Et quidem pro peccatis eiusdem eradicanus erat de terra viuens. Sed quod humiliatus coram deo cognouit et extimuit reatum suum/ non sine ultione transulit peccatum illud dominus deus eius et non abstulit ab eo misericordiam suam. Ultio vero quam punitur est pro morte vxoris et perpetratione adulterij terribilis fuit nimis. Et persecutus eum Absalon filius eius polluens. 10. concubinas ipsius et priuans eum gloria regni/ quousque redderet deus Absalon iuxta opera sua.

Postquam

1^a regū.
Actu. 13
ps. 50.

Ge. 1. 5.
7. 12.

1^a mⁱ re.
gū. 13.

3^a regū
2. 11.

1^a re. 10

1^a re. 15.

1^a re. 16

1^a re. 17

1^a re. 19

1^a re. 27

1^a regū
ultimo.
scdi re.
gū. 2. 5.

scdi re.
11. 24.

2^a re. 12.

2^a re. 16.

1re.18. Postq̃ aut cecidit absalon in bello
 2re.20. et fugat⁹ est exercitus qui erat ex par
 te eius/restitutus est David in regnū
 suum percussio Siba filio Hocri: qui
 cōcitavit et fecit scisma iter israel et in
 dam et humiliatis vndiq; oibus ini
 micis suis: reliquum autē tēpus vite
 sue/egit in pace. Et cum esset iaz de
 3re.1 crepitus et p̃senectute frigesceret cō
 stituit pro se Salomonē filiū suū in re
 gem et paruit omnis israel. ipsuz eni
 elegit dñs de filiys David sicut ipse
 David testat⁹ est dicens/de filiys me
 is elegit dñs Salomonem filiū meū
 vt sederet i throno regni dñi vt sede
 ret sup israel: dixitq; mihi. Salomon
 filius tuus edificabit domuz meam
 et atria mea: ipsuz enim elegi mihi in
 filiū z ego ero ei in patrē zc. In secu
 1re.22. do quoq; reguz volumine scriptum
 2re.12. est de eo: qd dñs dilexerit eū misitq; il
 lum in manu Hathan pphete et vo
 cauerit nomē eius amabile dño. Eo
 qd dñs dilexerit eū. Ig̃r Salomō di
 lectus dñi regnavit sup israel: et data
 sunt ei sūma sapiētia et pax et diuitie
 3re.3. multe sup oēs qui fuerunt ante euz/
 3re.10. et magnificatus est sup oēs reges ter
 3re.6. re: edificavit etiā domuz domino de
 lapidib⁹ sculptis et p̃ciosis vestiens
 parietes auro purissimo: et edifica
 vit sibi domū et vxori sue fm volun
 1re.7. tatem suā. Eo qd nō esset p̃odus eris
 et argenti: nec alicuius precij reputa
 1re.x. ref argētum in diebus eius ppter co
 piā auri. Hec pauca excerpta sunt de
 hystorijs trium regū quos elegit de⁹
 tempore Samuelis et Hathan pphete
 tarum. Ut per ea que in tēporib⁹ eo
 rum gesta sunt/intelligamus ea que
 erant facienda in trium tēporib⁹ po
 pulozum: hoc est illius populi in quo
 hec fm litterā gesta sunt: et illius qui
 vocat gētilis et manet in fine vsq; ad
 presens: et illius qui in diebus nouis
 simis de iudeis et gentibus creditu

rus est.

Cap. 60^m.

Igitur Saul filius Lis quē vn
 xit Samuel in regē super israel
 significat populū iudeoz cui da
 tus est spirit⁹ pphetie: humilis
 fuit Saul in principio in fine supb⁹.
 Sic et populus israel. Non fuit obe
 diens Saul verbis Samuelis. Sed
 neq; populus israel spiritui sancto.
 Obtulit ille sacrificium absq; mādā
 1re.15. to samuelis. Obtulit et iste post ac
 ceptionem sacrificium gratie fm le
 gem Moysi/sine consilio spirit⁹ san
 1re.3. cti sequens primum parentem qui
 vsurpauit contra prohibitionem do
 mini de ligno scientie boni et mali.
 Neq; enim licuit post septem dies h
 est post septem tempora primi status
 quod ante licuerat. Quia tempus se
 1re.15. minandiz tempus metendi propter
 hoc ergo abiectus est Saul ne esset
 rex. Sed fuit decetero quasi tyrannus.
 Maxime post cedez Amalech.
 Siquidem ex eo tempore non vidit
 vt scriptura dicit Samuel Saul: sed
 tamen flebat eum cunctis diebus q
 usq; mitteret eū dominus ad vngen
 dum David. Et fortassis propter h
 1re.16. diet⁹ est apud hebreos regnasse du o
 bus annis: apud septuaginta vō in
 terpreses quadraginta annis. Ut vi
 delicet duobus annis non repulsus
 a domino regnasse itelligatur: trigin
 ta vō et octo annis abusus esse in re
 gno patiētia domini. Sic et populus
 israel in ipso principio ortus sui am
 bulauit in via domini quasi duobus
 annis: h in Isaac et Jacob. Et mox
 inuenta est in eis iniquitas odienti
 bus et vendentibus iustum eo qd con
 trarius esset voluntati eorum: datuz
 est tamen eis spatium penitētie qua
 si quadraginta annis/qz quasi qua
 draginta generationes dinumerant
 fm Matthēu a Jacob vsq; ad Chri
 stum. Verūtamen in mysterijs nō est

1re.10

1re.15.

Gene.3

1re.15.

1re.16

Ge.37.

1re.1.

accipiendum vtrūq; simul. Sed aut
quadraginta anni accipiēdi sunt i si-
gnificatiōe temporis primi stat⁹: aut
duo in ipso tēporis christi ⁊ apostolo
rum/hoc est a natiuitate domini vsq;
ad excidium hierusalē. Quod autez
p̄re. 15. reseruauit Saul ⁊ populus qui erat
cū eo/Agag regē Amalech ⁊ armen-
ta/ ⁊ oues/ ⁊ vestes/ ⁊ qcquid appa-
ruit p̄ciosum/signum fuit criminis ⁊
p̄uentionis vniuersi populi isra-
el: qui nō fuerunt demoliti populū
chananeorū sicut p̄ceperat eis de⁹.
Sed dimiserunt aliquos ex eis vt fa-
cerent sibi tributarios/ ⁊ sepe sepius
inierunt fedus cū eis/sacrificātes in
aris ⁊ colentes pariter deos eorum.
Testat hoc angelus domini qui ap-
paruit eis in loco silentiū dicens eis.
Jud. 2. Eduxi vos d̄ egypto/ ⁊ itroduxi vos
in terram pro qua iurauī patrib⁹ ve-
stris ⁊ pollicitus sum vt non facere⁹
irritū pactū meū vobiscū in sempi-
ternū. Ita duntaxat vt non facere-
tis fedus cū habitatoribus terre hu-
ius: ⁊ aras eorū subuerteretis/ ⁊ no-
luistis audire vocem meam. Quam-
obrem nolui delere eos a facie ve-
stra vt habeatis hostes ⁊ dij eorū sint
vobis in ruinam. Et post aliq; iratus
est furor dñi in israel ⁊ ait: q; irritū fe-
cit gens ista pactū meū ⁊ voces meā
audire p̄tēpsit/ tēgo nō delebo gētes
quas diuisit Josue ⁊ mortu⁹ est. Qd̄
ergo noluit saul delere totū/s; refua-
uit armēta ⁊ oues ⁊ spolia/hoc pro-
fecto significat qd̄ gñaliter accidit in
israel. Qui noluerunt delere gentes
illas nisi in parte ppter tēporalia cō-
p̄re. 8. moda que p̄sequebant ab eis: ⁊ emu-
lati sunt eos in habēdo rege carnali
quē tñ spiritus dñi diuidēdo contri-
uit. Scriptūz qppe est: oē regnum in
seipsum diuisum desolabit. Oportet
mat. 12. ergo didi ⁊ desolari regnū carnis in
mar. 3. luc. 11 israel: vt regnaret spūs dñi/ p̄tra quē

cōcupiscit caro dicente apostolo. La-
ro cōcupiscit aduersus spm ⁊ spirit⁹
aduersus carnem. Sin vō ad illum
populū referūtur hec verba ex iude-
is/ merito arguitur Saul noluisse de-
lere totū: q; in parte voluit ille popu-
lus qui credidit ex circūcisiōeambu-
lare sm spm ⁊ in parte sm carnē: qn-
inimo in minoribus p̄ceptis voluit
esse bonus/ ⁊ in maioribus autē am-
bulans in vīs patrum suorū. Abiecit
ergo dominus Saulē ⁊ misit samue-
lem vt vngeret Dauid in regem: q; abie-
ct⁹ est a domino populus ille car-
nalis: ⁊ vinctus est Christus cū apo-
stolis suis oleo spiritali: qui ⁊ regna-
turus erat in populo gētili: ⁊ facta ē
vna ecclesia noua hierusalē. In qua
⁊ regnat Christus donec cōsumētur
quadraginta anni. Non q; cōsumā-
tis generationib⁹ secūdi status desi-
gnatis in quadraginta annis statim
finiat mundus/ sed q; trāsibit quod
designatū ē in Dauid: ⁊ succedet qd̄
significat salomon. Ille enim habuit
tēpus belli qd̄ p̄tinet ad sextam eta-
tē. Iste tēpus pacis qd̄ dabit electis
in septima. Igitur Dauid vir bellico-
sus ex eo tēpore q; occidit Goliath
sustinuit p̄secutionem Saulis. Ita
vt cogere⁹ manere profugus in de-
serto ⁊ in terra philistinorū vsq; ad
obitum saulis. Saul autē videns q;
euaderet Dauid manus eius misit ⁊
occidit sacerdotes dñi octuagitagnoq;
viros ⁊ ciuitatē eorū p̄cussit i ore gla-
dij. Scdm hec fecit Herodes emula-
tus Christū qui ⁊ fugit i egyptū mit-
tens ⁊ occidens oēs pueros qui erāt
in Bethleem ⁊ in finibus eius. Per-
secutus est ergo Saul Dauid/ ⁊ eos
qui erant ex parte eius quousq; fuge-
ret in Beth terrā philistinorū i qua ⁊
mansit exul q̄diu sup̄iixit Saul pu-
gnans ibi ⁊ occidit multos alienige-
nas. Quia herodes primus ⁊ hero-
des

ad ga. 5.

p̄re. 16

Luc. 4

Isa. 61.

Actu. 2.

p̄regū.

17. 18. ⁊

sequen-
tibus.

p̄re. 22

matt. 2.

p̄re. 27

In euā
ge. & in
actibus
aploz

p titū &
vesp.

actu. 10
11. 13. c.

p're. 19

p're. vl.

Lu. 19.

des scds & populus iudeoz psecuti
sunt Christū & apostolos & oēs qui
credebant in eum/adeo vt cōpellerē
tur cōfugere ad gentes in quibus &
pugnauerunt in gladio ois sui & de
derunt ibi strages multoz occiden
tes eos seculo/vt viuerent deo: ma
nentes ibi quasi pfugi a facie iudeo
rum quousq; mitteret dñs romanos
aduersus eos/ad bellādum regnum
ipsoz: qđ & scñ ē. Et h qđ ita. La. 61

Verum qz regnum Christi
ex vtroq; populo erat pfici
endū & si magis ex gen
tili. Sic in saule & cōplici

bus eius debemus accipe psequen
tes iudeos. Et in rege Beth & cete
ris philisteis infideles paganos. Ut
tū in tribubus israel accipiamus ec
clesias/quaz qdem vna est hierosoly
mitana/que in illo puerfo populo fū
data est. Petere vō oēs in latitudinē
gētium. Sed & fuga Dauid & socioz
eius/non tam corporaliter accipien
da est/sicut & psecutio Saulis. Nimi
rum qz iudeis psequentibus gratiaz
que erat i populo fideli/ipsa inq; gra
tia fugit ab eis & transit per ora pre
dicatorum ad illum populū qui non
nonerat deū: & occidit multos in car
ne/vt viuificarent in spiritu. Porro
Jonathas filius saulis diligebat da
uid. Quia hī qui crediderunt ex iu
deis diligebant Christū & apostolos
eius. Vex qz Jonathas noluit dimit
tere patrē psequente Dauid/ & sequi
fugientē/cecidit & ipse pariter cū pa
tre suo: qz pro eo qd fideles ex circum
cissione diligētes ppinquos carnis &
terram natiuitatis sue noluerunt seq
apostolos fugientes sed steterunt in
illa terrena hierusalē cum infidelib;
quousq; cōplerent in ea verba domi
ni dicētis. Ecce venient dies in te/ &
circūdabunt te inimici tui vallo & co
angustabunt te vndiq; & ad terrā p

sternent te & filios tuos qui in te sūt.
Corruent etiam ipsi pariter cum eis.
Quia necesse est vt accipiant de fla
gellis babylonis/g dissimulant egre
di a finibus ipsius/etiā si eis displic
ceant opa illius/ & abominentur exe
crationes illius. **A**fortuo autē. Sau
le Dauid accepit regnū in iuda: quia
destructo regno iudeoz quod sz car
nem: & firmatum est pontificale sacer
dotium pontificibus romanis in ec
clesia latina. Nimirū qz in gente gre
coz ceperat vt ita dicam regnāte is
boseth fili⁹ Saulis hoc est eps ephē
sinus/quem quasi pro reuerētia san
cti Joānis euāgeliste sequebantur in
illo tēpore oēs oriētales ecclesie. Ut
enim latina ecclesia assimilatur tri
bui iude in qua regni solium accepit
Petrus & successores eius: ita ephē
sina tribui beniamin. Sicut autē tri
bus beniamin prima fuit iter septem
in accipienda hereditate/ita ephēsi
na inter septē ecclesias. Et sicut i tri
bus beniamin regnauit Saul & Is
boseth/sic & i ephesina ecclesia Sau
lus qui aliqui psecutor qui & ipse de
cadem tribu sicut ipse asserit or⁹ est.
defecit autem Isboseth & trāslatū est
regnū ad Dauid: qz defecit potestas
illa ephesina epo que rebellare nite
batur cōtra ecclesiā Petri quā ipse i
seipso reparauerat Christus & facta
est vnitas ecclesiarū in manu romani
pōtificis: ita vt ei obedirent vniuer
se ecclie. Sigdez in dieb⁹ victoris pa
pe & polierati epi ephesini/facta ē al
tercatio inter eos/de obseruatiōe pa
sche. Et qz noluit polierat⁹ cedere vi
ctori/victor excommunicauit eum &
oēs qui eū sequebātur per oriētales
ecclesias. Dicebat eni victor celebra
dū esse scñ pascha singulis annis in
die dñico sic & tenet hodie facta vni
uersal ecclia/ & cū ei qñ sūmo pōtifici
oēs pncipales ecclie obedirēt solus

2're. 2. 5

3'reg. 2.

Jof. 18.

p're. 12.

2're. 2.

ad phi.

3. cap.

2're. 4.

5.

Uide i
cro. ar
chiepi
flore.

ipse cū orientalibus fm ritū iudeorū
 z cōsuetudinē antiquā lunā 14^m se-
 quebant arrogans sibi dignitatem
 quā non habebat quasi ob reueren-
 tiā sancti Joānis q̄ ibidē acceperat
 sepulturā. Porro victor papa sciēs
 sibi in Petro aploz p̄ncipe cōces-
 sam ab ipso dño plenitudinē potesta-
 tis excoicauit vt iā dixim^o policratū
 z oēs simul cōplices eius. Qui v3 vi-
 ctor tādū p̄mansit inuictus quousq;
 assentirent decreto eius. Et scirēt q̄
 Petro aploz p̄mo data esset pote-
 stas a dño ligandi atq; soluendi: z q̄
 ipse esset vniuersalis pastor z archi-
 tectus ecclesie. Ubi autē Dauid ac-
 cepit regnum moti sunt philistei ad-
 uersus eum. Philominus z gentes
 infideles cōtra romanorū pontifices
 pugnavit ille gladio ferri. Isti gla-
 dio spūs qd̄ est verbū dei z vtriq; vi-
 cerūt. Expugnata est autē hierusalē:
 z edificata est in ciuitate dauid. Ex-
 pugnata ē in ea ecclesia Christi: ipsa
 est enim ciuitas solis de qua dicit p̄-
 pheta: ciuitas solis vocabit̄ vna. Et
 recte ciuitas solis q̄ ibi ordinatum
 est vt iā dixi celebrari sanctū pascha
 in die solis qui significat Christū ce-
 teris iudaizantibus z sequētibus lu-
 nā que significat moysen. Minus q̄
 doctrina moysi similis est lune hoc ē
 luminaris minoris: doctrina vō ch̄i
 luminaris maioris. Regnavit ḡ Da-
 uid i hierusalē: Christus in ecclesia.
 Verūtāmē inest pugna Christo: q̄
 z illi z isti aduersarij multi. Regna-
 uit autē sex annis z sex mensibus in
 ebron: q̄ quasi p̄ sex ḡiones z dimi-
 diā sola latina ecclesia romanū pon-
 tificē sequebat. Exinde aut vniuerse
 ecclesie sex filij quos genuit Dauid
 ex totidē vxoribus i ebron designāt
 ordines ecclesiasticos qui a p̄ncipio
 instituti sunt i ecclia dei fm q̄ z pau-
 lus testat̄ dicens: ascēdēs Christus

in altum captiuā duxit captiuitatem
 dedit dona hoibus. Quod aut ascē-
 dit quid est nisi q̄ z descendit p̄mu3
 in inferiores ptes terre. Qui descen-
 dit ipse est z q̄ ascēdit sup oēs celos
 vt adimpleret oia. Et ipse dedit q̄sdaz
 qdem aplos: quosdam aut p̄phetas:
 alios aut euangelistas: alios autē pa-
 stores z doctores ad cōsumationē
 sanctorum in opus mysterij in edifi-
 catiōe corporis Christi. Cap. 62^m.

Illi aut quos genuit i hierusalē
 significant ordines monachorū
 occidentaliū. Quia tpe cōstan-
 tini z deinceps orti sunt roma-
 ne ecclie/cui^o se filios eē gaudēt oēs
 q̄ sciūt. Ch̄m Iesum /et oēm pleni-
 tudinis sue potestate z vniuersalem
 curā aiaz Petro aplo cōmisisse. Et
 bñ sex in ebron in qua z sex ānis re-
 gnasse phibet. Quia senarius nume-
 rus ptinet ad vitā actiuā: sed ad ptē
 platiuā denari^o. Prius ergo regna-
 uit Dauid in ebron z postea i hieru-
 salē. Quia occurrit p̄ntificib^o roma-
 nis p̄esse ecclesie laborantiuz: postea
 ecclie quiescentiū. prius defudantiū
 in vitā actiuā: postea exultantiū in vi-
 ta ptēplatiua. Verūtāmē z si illi p̄i^o
 incipiūt: nō tñ mox desinūt incipiētī
 b^o istis. Currūt enī duo simul vnde z
 post regnū hierusalē hoc ē ecclie pu-
 gnasse Christi milites nō est dubiuz
 maxime autē p̄ arrianos v3 venerabi-
 les epi designati in ioab ceterisq; p̄i-
 cipib^o: necnō z alij viri religiosi quo-
 rū noia scripta sunt in libro vite iter
 quos erāt aliq̄ designati in v3ia cui^o
 vxor pulchra valde noie bersabee. si
 gñificat illā vitā religiosam quā san-
 ctus instituit benedictus: vel poti^o il-
 lā ipsius vite zelatricē eccliaz que re-
 vera alijs multis pulchrior fuit z stu-
 diosa ad se lauandū oīone z cōpun-
 ctione lachrymarū: vt placeret in ocu-
 lis nō cuiuslibet viri iusti: sed illi^o ma-
 gni

2ⁱ reg.5

Isa .19

doctrina
 Christi
 z Do-
 ctrina
 moysi

2ⁱ reg.5

2ⁱ reg.5

2ⁱ reg.3

ad epl
 4.

2ⁱ reg.5

2ⁱ reg.2
 Luc.22
 3.5.

Uide i
 cronica
 Archi-
 epi flo.

2ⁱ regū.
 11.

ps. 44

2^a re. 11

gnū quē designat David: unde et per
eundē David sancte matri ecclesie dī
Audi filia et vide et inclina aurem tuā
et obliuiscere populū tuū et domū pa-
tris tui: et concupiscet rex decorē tuū
qz ipse est dñs deus tuus. Igitur ro-
mani pontifices qui tenēt locū Chri-
sti viderunt mulierē istā lauante se et
concupierunt spēm eius. Introduxe-
runt illā ad se: qz ceperunt cum eadē
ecclesia familiaritates habere. Et ut
puto ex eo tpe quo occasiōe barbari-
ce psecutionis pgregatio ipsa sancti
Benedicti intrauit vrbē et collocata
ē iuxta oratoriū sancti Pauli: vbi et
manet si tū vsqz in p̄sentē diem. Con-
cepit autē Bersabee de rege David
sexum virilē. Quia cepunt in mona-
stica religiōe viri scholastici repiri et
tales q p merito fidei et sciētie fierēt
epi et cardiales: eo q religio ipa mo-
nachoz doctrinā romanorū pōtificū
diligētissime retinet sūm q bersabee
vxo: vixit in ipso p̄ die ingressiōis
sue ad regē David absqz aliquo diffi-
cultatis obstaculo et dilatiōe pcepit.
Et cum videret Rex vxorē vixit con-
cepisse tā subito vocauit virū suū in
hierusalē et resectū diligētissime cibo
regio misit in domū suā vt gesceret a
labore et dormiret cum ea. Quia vbi
summi pontifices tam aptam vider-
unt cōgregationē monachoz ad cō-
cipiendū verbū vite cernerentqz q
ex ea docti filij simul et religiosi pos-
sent certissime pcreari: cepunt conue-
nire abbates q ambirēt officij p̄di-
catiōis: viderent et eis districtissime
p decreta mādare vt gescerent a pu-
gnis exterioribus que ipsis et clicis
sunt cōmissē: et omittentes pugna-
re in oris gladio sese p virtutē silētij
ad domū aio reuocarēt. Exigūt enīz
p̄ alta mysteria: et ordo p̄cipue ratio-
nis. Sigdem moyses manēs in mō-
te cōtēplatiōis accipiebat a dño qd

traderet aaron q erat summus sacer-
dos vt ipse q erat eloquēs subiectis
plebibus loqueret. Quia et p̄p̄iū est
monachoz p̄tinere se p̄ silentiū i ge-
te p̄tēplatiōis: vt audiat qd loquat
in se dñs deus. Et p̄p̄iū clericorū lo-
q in medio populi verba dei. Minus
qz vtrūqz qd aut hīc nō pōt aut si ha-
bere petyt rē difficilē postulauit. Sic
igit et rōne et mysterio apte liquet: q
et clericorū est verbū cōtēplatiōis et
silentiū monachoz. Quia et illoz est
pugnare gladio spūs qd est vrbū dei.
Et istoz in bono pacis et p̄tēplatiōe
gescere. Nō igit ad placitū additi sūt
a romanis pōtificibz sue in cōcilijs
epoz decreta ipsa iponētia mōachis
taciturnitatē: sed qz vtrūqz necessa-
riū erat in ecclia dei. v3 vt alij loquā-
tur qd auditū est: alij taceāt et audiāt
qd tpe p̄gruo dici queat. At vixas cō-
paties arce manenti in papillione: et
Joab p̄cipi militie: et exercitui do-
mini iacenti sup faciem humi noluit
audire regē vt intraret domū suā: et
gesceret i lectulo cū vxore sua: s3 mā-
sit extra cuz seruis regis reuerfurus
ad pugnam. Sed et nonnulli p̄lati
cenobiorū qui fuerunt ante nos a tē-
pore sancti Benedicti et infra: qdaz
pietatis cōpassione deuicti: sed et ge-
lo pugnandi p iustitia vellemēter
accensi: noluerunt audire decreta pō-
tificum exhortantiū: sed manere i p̄-
posito suo. Sed quasi miserantis ec-
clesie in exilio cōsistenti et epis ma-
nētibus in agone et pugnantibz assi-
due contra filios huius mundi q red-
dunt seruis dei mala pro bonis sicut
fily ammon p̄tra quos missus erat a
David dimicare Joab elegerūt ma-
gis cum eis laborare in bello qz dor-
mire in lecto quietis sue presumētes
aliquid: etsi non iussit: imo cōtra iussa
et decreta sanctorum.

Cap. 63^m.

bb

cro. 4.
16.

ad eplb
6. cap.

2^a re. 11.

Quid igitur damnamus si
gnificatū vrie qui pietatis
felo noluit ingredi domū
suā: et approbamus oimodis
significatū David
qui reatum cōmiserit: aut e diuerso cō
mēdamus penitus significatū vrie
David aut oimodis dānamus. Et q
dez si dixerit quis ē sanctus qlibet
qz peccatū nō habet: ipse se seducit.
Si igitur mysteriū David et vrie vi
gilanter pēsantur inuenimus vtrāq;
partē esse culpabilē: vtrāq; hīc aliqd
bōi feli. Si tñ apud deū sicut et apud
hoīes. Nampe et si sacerdoti incūbit
pire cum necesse est subditos suos i
bello. Et mōacho absq; magnāz eni
denti necessitate debē gescere i ceno
bio. Et itē: ad bonū feli ptinet su
rari ad momētū ep̄m vitā cōtēplati
uā: et monachū cōgruēte necessitate
exire vel ad tps pugnaturus in bel
lū. Sicut e diuerso ad indiscretūz se
lum nolle pastore ecclie/crebrins exi
re ad pugnā. Sed manere eū iugiter
in pteplatione qd argui poterat tunc
tpis in David: monachū nolle redi
re ad quietē sz assidue manē qd fm
rei hui⁹ significatum argui tunc pote
rat in vna. vtz qz pastor ecclie q sibi
assumit in ppriā vitā cōtēplatiuā/se
lum dei monachus sed nō fm sciam: et se
lum dei monachus sed nō fm sciam
q deputat semetipm in exterioribus
pugnis. Et vrias q noluit accedere
ad vxorē suā pmissus est in bello tpa
liter mori. Et David q eū relinq ius
sit in plio et eo cōgruēte in bello acce
pit in ppriā vxorē eius multipl̄ est
punitus. Ita tñ vt vrias accepturus
coronā vite p fide et intētionē suā bo
na pcedēt moriendo David. Et Da
uid q in ceteris suis actibus laudabi
lis erat a pena mortis eterne flagel
loz sarcina reuocaret. Si ergo aut
mōachus cuius est ppriā pteplatiua

vita in eundo vel stando foras mo
dum rōnis excedit: aut episcopus vi
tā ociosam cui pmissum est a dño re
gnū aiaz abscondens se sub silentio
cordis vitā sibi elegit ociosam culpa
bile est vtrunq; qz ille alienus effici
tur a proposito suo: et iste reus debiti
obligatiōe tenet. Verū tñ et si vtrūq;
culpabile magis tñ in eo q neglecto
debito querit q sua sunt: qz in eo q ac
census debito ē et p votum et pceptūz
negligit curā suā ipsius qten⁹ alios
lucrifaciat vel ab hoste defendat. In
de est: qz vria manēte ad horā in cer
tamine et David furtim dormiētē cū
vxore ipsius. s. dñs et nō loquit qd qz
qz fm mysteriū tolerabile ē. Quā aut
cōpulsus est vrias laborare vsq; ad
mortē: et David qui s pceperat acce
pit publice vxorē ipsius: et ita vt con
ceptū filiū pareret illi⁹ i domo dictū
est q displicuerit verbū hoc corā dño
et q miserit Nathan pphetam ad ar
guendū eū. Et qdem fm hoīem ar
gui poterat et vrias q ptepserat in re
licita pceptum pastoris: licitum sane
erat illi qui cām criminis nesciebat.
Sed tñ qz tā grauiter reus pastor tā
qz terribiliter puniuit/qz quasi pecca
uerat in se simplicissima ouis nolēs
acquiescere iustis eius. In eum post
casum ouis versum est totum pōdus
certamis qui volens punire inobedi
entie culpam aptum erat vt indura
ret deus cor subiecti ne sibi vt subdi
tus obediret. Si enim qui maior est
non attendens trabem que est i oculo
suo: querit eijcere festucam oculo
rum fratris sui. Vel certe negligens
in se grauiorem culpam iudicat i sub
dito leuiorez/ necesse est vt iudicio q
iudicat pximū iudicet et ipse nisi pe
nitentia et flagellis eius tpaliter ex
piens delicta. Visus est enī vt iāz di
xi aliquantulū culpasse vrias qui ne
sciēs cām criminis noluit pprio obe
dire

p' Jo. 1

2^a re. 11.

2^a re. 12
et sequē
tibus.

2^a regū.
11. 12. c.

mat. 17.
Luc. 6.

dire pastor. Et q̄ hec faceret hodie
reus de ptumacia teneret. Sed utrū
talis fuit culpa David/aut que mor
tis David snia meref. Sed de hoc i
sequētib⁹. Nūc de litteris videam⁹.
Quia noluit vrias itrare domūz doz
mire cū vxore sua sm pceptū regis.
2^a re. 11. Lōmotus Rex scripsit litteras z mī
sit Joab principi militie: p manū ip
sius vrie dicens ita: ponite vriam ex
aduerso belli vbi fortissimum preliū
est: z relinquite eum vt percussus in
tereat. Dubium nō est quin satis dis
plicuerit pontificibus romanis vsur
pare voluisse monachos officia cleri
corum: suam vō deferere portionē.
Cum potius emulanda sit clericis vi
ta monachorum: que pulchrior z fe
licior est maxime cū dicat apostolus
pme ad
cor. 15. non prius q̄ spirituale est sed quod
aiale/deinde quod spūale. Sed quia
eos deprehenderunt in hac pte for
titer obstinatos compulsi sunt ad ni
miam iporunitatē dare q̄ pluribus
platis cenobioz maxime aut clunia
censibus priuilegia satis dura: si tñ
intelligerēt illam sniaz saluatoris di
centis in euangelio. Qui plus cōmit
tis plus ab eo exigit. Et illd/ve soli:
mat. 25. q̄ si ceciderit non hēt subleuantem.
Ecclia
stes. 4. Certe z enim si rerū ordo inconfuse
seruat illi conuenit adiuuare cum ne
cessitas exigit operantē cui vacuum
est: z qui recreaturus p ociaz leuiter
potest ferre laborem. Quod vt sem
per i ecclia queat placuit ei qui fecit
sm cōsiliū voluntatis sue/vnū pfe
ctoꝝ ordinē onerare labore alterum
dimittere ociosum: vt quotiens alter
fessus deficēt i certamine: alī illi⁹ on⁹
supposito hūero subleuaret. sic sic re
ges terre alios equos frequenter in
sedent/alios in stabulis ipugnari p
mittunt: vt tanto robustiores inueni
antur in die belli q̄to in tempore pa
cis alienos eos esse iudicant ab op

pressionē laboris. Quod si ita est q̄
ita est/liquet q̄ ita clericis imposituz
est onus laboris vt tamen immineat
ociosis qui in necessitate succurrent.
Quatenus si illos contingat cadere
paratos habeant subleuantes. Quod
si monachis ipsis quibus incumbit
adiuare operantes ex toto imponi
tur ipsum opus. Nonne ea necessita
te cogunt deficere in certamine quo
soli quia ipsi nolūt dimittere in bel
lo. Quod si ita est. q̄ visum est ponti
ficibus romanis/vt concederent ab
batib⁹ parrochiales ecclesias z offi
cia clericorum morituris in bello: ni
si quia ex occulto dei iudicio pcede
re non est dubium: vt qui nolunt ad
mandatum pastorū quiescere vel ad
horam in cellis suis/obtimeāt ab eis
priuilegia deceptionis sue. Quaten⁹
dū soli subeūt iporabile onus incur
rāt aliqñ detrimētū aiaz suaz. Qua
in re consideret sollicitē prudens le
ctoꝝ/q̄ parū p̄sint ad salutē: imo q̄
sepe obsint extorta p̄uilegia: z q̄ sit
cūctis vtillimū tenere fortiter legem
cōem. Etenī z vrias q̄ portauit l̄as
sm tenorē l̄az solus relictus in bel
lo. Et David q̄ accepit in ppriā vxore
eius/tā p morte vrie q̄ p infami
mimonio/graui⁹ est punitus. Quia
vz z pleriq̄ abbates occasiōe priui
legioꝝ z cura rez eccliaſticaz imer
gentes seipſos secularibus negocijs
amiserūt fundit⁹ donū p̄tēplā di cele
stia. Et pōtiffes romani q̄ taliū talif
onerauerūt colla: vt ipsi q̄ſcerēt a la
bore: utrū id fecerint q̄ oportuit fie
ri ipſoꝝ est dare sniam in seipſis. Et
2^a re. 12. enīz nec Nathan ppha voluit iudi
care David: sed tm ostēsa cā ab ipſo
q̄ erat Rex z pastor dari sniaz postu
lauit. Ergo z roman⁹ pōtifer siqñ in
aliq̄ delinqt sicut hō/nō ē nostrū qui
oues sum⁹ iudicare eū: sed ipsi⁹ ē col
ligere cām suā in sinu suo z s̄ semet
bb 2

Jo. vlt.

2re. 11.2^{re}. 11.

ipsum propriam dictare sententiam: Uides enim grauius delinquere pastor cui sic libera uter potestate: imo cum sic sibi parcat sub specie contemplatiue vite cui dictum est in Petro a domino: sequer me. Et vero quod sequi cupit imponit importabile pondus de quo dictum est in persona Ioannis. Sic enim volo manere donec veniam. sane displicuit primo hic coram domino quod profusus est ordo rationis. Quia sermo displicuit coram domino profecto ille qui factus est in natiuitate pueri. Sic enim scriptum est in eodem loco. Audiuit vxor vxoris quod mortuus esset vxoris vir suus et planxit eum. Transactoque luctu misit Dauid et introduxit eam in domum suam et facta est ei vxor. peperitque filium et displicuit verbum hoc quod fecerat Dauid coram domino. Ecce hoc est verbum quod displicuit coram domino. Quare quod nec iustum fuit ut vxoris quod noluit ad horam intrare in domum suam solus relinqueretur in prelio: nec ut Dauid illo mortuo acciperet vxorem ipsius. Non inquam iustum fuit ut abbates cenobiorum quod voluerunt copari laboranti ecclesie relinquerentur in prelio soli. Nec ut hi qui constituti sunt ad portandum pondus diei et estus nequaquam ex ociosa bellicosus militie. Sed delicatum ex dilecta paruulum generarent. Accidit autem hoc cum hi qui mitterent domino contemplant tacite vitam pastorum. Si enim vident illos sollicitos in labore et ipsi informati ab eis surgunt pro patribus in agone. Et si vident illos emulari quietem etiam ipsi vite tranquille emulatores fiunt et nimirum cum sermo iste displicuit coram domino: cum satis sit amabilis vita contemplatiua: ad tempus referendum vix potius quam ad carnem. Quia videlicet non placet deo: ut vite gete nascent filii ex viris deputatis ad plures in die belli. Sed magis vite laboriose et quod imitatores sint in hac parte vix potius

quam Dauid secundum quod et filii Lie numero sex precesserunt Ioseph filium Rachelis. Vel certe quod in tali tempore non sunt conueniant dies pacis et tempus Salomonis qui natus post mortem huius pueri tam patri quam domino amabilis fore probetur. Licet enim vita monachorum pacis esse debeat non laboris: temperanda est tamen amaritudo belli melle pacis: non modis omnibus fugienda: quousque veniat tempus oculi ad quod iustum aie indefesse suspirat. Cap. 64^m.

Non igitur occidendus erat vir bellicosus et iugiter consistens in castris. Et nutriendus paruulus in delictis extra muros hierusalem a pastore vniuersali et sodalibus eius et letandus in amplexibus pulchre matris tempore laboris ecclesie: sed expectandum tempus agendi ocium in hierusalem hoc est in visione pacis: et tempus amplexandi dilectam sicut per Salomonem dicitur: tempus amplexandi et tempus longe fieri ab amplexibus. Significat et per eundem Dauid dicitur in quodam loco: qui seminabit in lachrymis in gaudio metent: hac pro causa missus est Nathan propheta qui argueret Dauid. Abissi sunt ad pastores ecclesie viri religiosi qui securi de charitate et simplicitate sua in libertate spiritus loquerentur ad eos. In quos et bernardus noster abbas clarauallis qui in libro suo de consideratione misso ad eugenium papam nihil de negligentibus aut grauamine subiectorum derelictum est intantum ut adeo liber ipse aliquid leuiticus esse putaret. Et quis scius vir mordacius argueret in romano pontifice occupationem non tamen absolute occupationem sed illam que est secundum seculum: per quam ea que est secundum Deum occupatio perit. Quia in re et illud vigilanter notari oportet quod scriptum est in exordio ipsius de qua agimus

Se. 30.

2re. 12.

Ecclesiastes. 3.

2re. 12.

2re. 12.

nus in hoc loco hystorie. factū ē eo tēpore quo solent reges ad bella pcedere: vt videlicet itelligat esse causa reatus/si pnceps quē oportet pīre exercitum tēpore belli/cōtemptra salute proximor querens quod se delectet agit ociū in hierusalem: vnde z dilectatio illa furtiua fuit: qz omnino alienus est a cura pastoris/eo tēpore agere sibi ociū quo oues sibi cōmissae sunt i discrimine cōstitute. Timuit itaqz Dauid timeat z isti sup verbo hoc/vt z ipsi cū Dauid clementiam cōsequereant: facile est enim vt dimittat in eis culpa pietate cōmissa ppter occulti enigmatis sacramētuz q discernere pro tēpore inter viā z vitā z qd magis expediat deo: z tūc satis est admodū iuestigare difficile iter personas aut z psonas aiūm z aiūm difficillimum. datur ergo sup hoc casu venia trepidādi/sed tamen natus filius desperat a vita. Quia aut defecit ordo ille q significat⁹ est in h puer: aut cito deficiet a statu suo. Quia bonum qd non est sm Deum/nō potest stabilem habere radicē. Quis sit autēz aut qz fuerit puer iste nescim⁹. Quia z dauid mltos pueros genuit in hierusalē: z per exhortationē z auxiliū romanorum pontificum plures monachor ordies in ecclesia latina ortos esse videmus. Sed vtrū natus sit puer qui designatus sit in salomone/aut in primo nasciturus de⁹ melius nouit. Quia initia semp obscura sunt z intellectu difficilia. Quāuis vō diligat super oēs alios qui fuerūt ante. Cum is quem signat Salomon/i eo loco vbi agit de ortu salomōis de mōstrat cum dicat cōsolatus est Dauid Bersabee vxorem suā sup mortem filij sui. Ingressusqz ad eam dormiuit cum illa. Que genuit filium z vocauit nomen eius salomon/ z dominus dilexit eū. Absistqz euz in ma

nu Nathan, pphete/ z vocauit nomē ei⁹ amabilis domino: eo qz diligeret eum dominus. Cap. 65^m.

Bat⁹ est aut: aut erit ordo ille quē dñs diliget sup omnes vt pote qui visione pacis fruiturus est/ z dominaturus a mari vsqz ad mare/ z a flumine/ vsqz ad terminos orbis terrar. Mox enim vbi agit de ortu salomonis/ subiū ctū est/ qz capiēda eēt ciuitas quā diu obfederat Joab. Quia v3 necesse est vt corruat discordia mūdi qz puer pacificus regnaturus est. Uerūtū z post hanc victoriā q serotina est/ in quā coronabit rex Dauid manet adhuc nō tā pugna qz psecutio absalon. Ipse est eni filius pditionis q regnaturus sm ptē in pplo iudeor/ z in falsis christianis. Ipse inqz qui extollit supra oē qd dē deus aut qd colit: ita vt in tēplo dei sedeat/ oīdens se tāqz sit deus. Sicut enim absalon vsurpauit sibi regnum in gabaon qd recte portat excelsor/ excelluz/ z psecutus fugarū patrē/ vt occideret eū tyrānice in sede ei⁹. Ita antichrist⁹ vsurpaturus est sibi regnū christi/ dicens se eē filiū dei/ z scilicet qsi dñs in templo eius qrens extinguere vicariū christi z eos q erāt ex pte eius: z psequens eos de ciuitate in ciuitatē. Qd āt finito bello optabat Dauid pacē filio absalon/ z audiens qz esset mortu⁹/ fleuit illū fletu magno ad mltitudinem pdicator/ hoīum adherētū antichristio in corpus vnū referēdū est. Sedz eni qz doluit quodā christ⁹ z fleuit sup p dita ciuitate iudeor in qua erat ipse crucifigēdus. Utpote qui neminem vult pīre/ nisi forte qz antichristi mlti erūt aliqz dicat in absalon nō significari nisi illū maximū psecutorē quē dñs iesus interficiet spū oris sui/ z ali quē aliū sm qz iā romanā sedē legimus aliquos vsurpasse. Et nup sub

ps. 71.

2re. 12.

scde ad thes. 2.

2re. 15.mat. 24
z Ba. 92re. 18.Lu. 19.
p^{ad} ti
moth. 2
scde ad
thes. 2.Vnde i
cronica
archi
epi flor.

bb 3

Abbatis Lib. Loco.

- Federico imperatore accidisse cōpe-
rimus: puto tñ q̄ iā collecta erit aliq̄s
ta multitudo grecor̄ & iudeor̄ ad vti-
litatem ecclie qñ accidet istud/q̄d in
duobus amicis Dauid designari vi.
- 2re. 15. Quor̄ vnus pmissus ē ire cū dauid
alius non est pmissus/sed potius di-
missus in ciuitate/vt dissiparet p̄siliū
Achitophel. Quia nimir̄ alij eor̄ q
nouit pueri erūt ad vtilitatē ecclie la-
borātes & dimicātes fortiter p̄ rege
nr̄o dauid coronabunt̄ martyrio/alij
disponēte dño remanebunt in pace/
vt dissipēt p̄siliū malignatiū/z indicēt
fidelib⁹ qd̄ eis i tāto discrimine faciē
dū sit. Nō vt fraudulēter qd̄ absit cō-
mittent alicui mēbro diaboli p̄tra cō-
sciētia suā/sed qz oīdēt se optat̄ salu-
tē ei⁹ & qñ sustinēt patiēter qd̄ dñs p̄-
mittit dū nolūt resistere añ faciē ei⁹.
- 2re. 16. Qd̄ at̄ Semei qui erat de gñe Saul
blasphemauit & pfudit fugiētē regez
veterē inimicitia vigilare indicat i pte
infidelīū iudeor̄ exultantiū & isultatiū
romane ecclie/quā sp̄ habuerūt exo-
sam ignozātes qz tunc magis & me-
li⁹ regnare incipiet romanus pōtifer i
ecclia dei/cū putabit̄ expulsus & alie
nat⁹ a suis. Sane p̄turbatio quā fecē
siba q̄ isonuīt buccina post obitū ab-
salō: ad caudā vt ita dixerī p̄secutōis
eiusdē referēda ē/i q̄ sic mysteriū vel
le vī/mouebūt aliq̄ d̄ gētē grecor̄ ad
faciēdū sic oli diuortiū iter grecos &
latinos/vt possint ipsi adhuc regnaf
in grecor̄ ecclesijs. At nō erit sic: qz
oīo tps pacis appropiābit. Senect⁹
sigdē Dauid hui⁹ 2° status & ordinis
ecclesiastici militātis i lra euāgelij se
nectutē designat. Mulier sunamitis
que iūcta est ei⁹ & nō p̄cepit ex eo no-
ua religio erit que oīno erit libera &
spiritalis/in qua romani pontifices/
potiti pace ecclie p̄tinebūt. Quia vō
in seruādo ordine suo antiq̄ incipiet
roman⁹ pōtifer frīgescere p̄ senectu-
- te. Extollent̄ adhuc aliq̄ ex hīs qui
videbunt̄ eē strenuū ad certamen vt
stent in regno ecclie p̄ p̄e suo/sz non
obtinēbūt qz n̄ erit adhuc necesse re-
gnare ordinē belli i die pacis: sz ma-
gis oportebit religiosos trāsire in il-
lū ordinez qui d̄signat⁹ ē in salomōe.
Studē aut̄ cōtēplationi & paci ac p̄
hoc non adonias q̄ sibi vsurpabit̄ re-
gnū/sed salomon q̄ cū cōsilio p̄pheta
rū cōstituet̄ a rege regnaturus ē. Et
ipse succedet ei iubēte p̄e suo dauid.
Et sedebit in folio eius post eum re-
gnās & iudicans in eqtate. Non igit̄
qd̄ absit deficiet ecclia petri q̄ ē thron⁹
christi/sicut accidit natis mulierū
in fine veteris testamēti/sz cōmu-
tata in maiorē gliaz manebit̄ stabilis
in eternū. Ducisqz finis p̄mi status &
secūdi. Quor̄ sigtione in saule & da-
uid. Amodo agēdū est de 3° cuius si-
gnificatione in Salomone de q̄ sz id
qd̄ sigt dcm̄ est libro psalor̄. Erit in
dieb⁹ suis abūdātia pacis. La. 66^m.
- P**ost obitū dauid regnauit sa-
lomō fili⁹ eius p̄ eo. Fili⁹ de q̄
dixerat dñs in spū eidē dauid
cū dormieris cūz p̄ibus tuis
suscitabo sem̄ tuū post te qd̄ egrediet̄
de ytero tuo & firmabo regnū ei⁹: ipe
edificabit domū noi meo. Et stabiliā
thronū regni eius vsqz in sempiter-
nū. Et ero illi i p̄ez: & ipe erit mihi
in filiū. Nec verba & hīs filia putant
iudei cōpleta esse in Salomōe/nō at-
tēdētes qz in exitu ei⁹ malo demōstra-
tū sit nō fuisse illū filiū Dauid d̄ quo
dñs ait. Ego ero illi in p̄ez & ipe erit
mihi in filiū. Et qz dñs nō hitat i ma-
nufactis aut̄ dlectas i parietib⁹ deau-
ratis & lapidib⁹ sculptis & p̄ciosis/q̄
velut ictu oculi iecit fundamēta tre.
Et fundauit orbem sup̄ stabilitatem
suā. Nō q̄ dcm̄ est v̄bū istud de illo sa-
lomone/sz siue sz lraz de ch̄o: siue sz
spūalē intellectū de ordine qd̄ā circa
finem

3re. 1.

ps. 71.

3re. 1.

2re. 7.
& p̄mi
para. 22

ps. 103.

finē futuro. Ad cui⁹ p^odicatōne⁹ z istā
tiā ois pene mūdus p^ouertē ad deū.
Nā z recti⁹ itelligit de aliquo iustoz
ordine hoc qd dīc dñs de⁹. Ego ero
illi in p^oez z ipe erit mibi in filiū/qz d
ipso ch^oristo iesu. Nā mīz qz v^obū istud
adoptionē magis idicat/qz p^opetatē
nāe. Neqz enī deus oipotens vnigēi
tus suus ch^orist⁹ iesus in filiū/sz ma
gis fili⁹ v^o. Ergo v^obū istd nō v^o t^ogē
qdē ch^oristū p^opter assūptē nām morta
litis nīe/sz magis trāsfundit i mē
bra ei⁹ q^o egēt glā dei. Sic z d ab^oraā
Paulus dicit: nō aut p^opter ipz dcm
est tñ/q^o reputatū sit ei ad iustitiā/sz
p^opter nos qb⁹ reputabif credētibz
in tñ. Et aut elucescat i breui q^o rōne
verba ista q^o vident t^ogē in typo salo
monis i pplm 3° stat⁹ refundēda sint
nō opz esse alienū ab itelligētia nra.
Qd sicut Saul fīgt p^opie pplm p^omi
stat⁹ David pplm 2°: z Salomon po
pulū 3°. Ita qz Zacharias sacerdos
desīgt pari mō pplm p^omi stat⁹: Joā
nes baptista pplz 2°: hō Ch^orist⁹ iesus
pplm 3° pplm de q^o scriptū est in Da
niele regnū z ptās z magnitudo re
gni qd est subter oē celz dabif pplō
scōz altissimū. Supius enī dixerat da
niel/vidisse se in nubib⁹ celi qñ filiūz
hois venientē/z datū est illi regnūz
oisqz pplā trib⁹ z lingue seruiēti ei.
Et ad extremū se dīc audisse angelū
exponētē visionē ac dicētē. Regnūz
āt z potestas z magnitudo regni q^o ē
subter oē celū/dabif pplō scōz altis
simū. Quare at istud/nisi qñ ch^oristus
iesus indicat⁹ ē i mūdo voluit electos
suos indicari scū/z dētib⁹ illi⁹ beshe
quā vidit daniel mltipliciter laniari.
Et qñ appropinqt tps vt vēiat ipe in
nubib⁹ celi: ē electos suos q^o sūt i mū
do vult p^ofigurare adnētui maiestatis
sue. nā qd ē sz spm manē i terris/nisi
ēē i actiōe z laboz/sic p^ostitutū fuit an
tiq^o nro parētī/cui dcm ē i sudore vul

t^oui vesceris pane tuo. Et qd est fm
spūm vinē in nubib⁹ celi/nisi p^ouerfa
ri iugiter in celestib⁹ z inhabitare i spū
māhōes celestes. Sic z i libro apoc.
fīlēs filio hois itroduē Joānes/vt n
ipse fili⁹ hois itelligat solus/sz pplā
cui⁹ caput ē ipe: z p q^o vt eēt fili⁹ hois
carne accipe dignat⁹ ē. Lāp. 67°.

Ist in salomōe filio dauid pplā
3° stat⁹ q^o erit spūital⁹ z sapiēs pa
cific⁹ amabilis p^oteplatiū z dñā
tor tot⁹ terre dsignat⁹ ē: z i ipo
cōplēda sūt i spū oia illa magnifica q^o
scripta sūt i ipo salomōe z ēt sup ch^oio
iesu. Quia i ipo pplō regnatur⁹ ē ma
gis ch^ois/vt cōpleat i eo illd psal. 71.
Erit i dieb⁹ ei⁹ iustitia z abūdātia pa
cis. Nō enī potit pōderari ea p^ocopia
sui i dieb⁹ ipi⁹: z argētū nō reputabif
pp abūdātā auri. Quia v^o iusti⁹ laico
rū sine mēsurā erit i gñe suo. Et iusti
tia clericoz sine mēsurā erit i gñe suo
Et iusti⁹ religiosoz/q^o maior ē z p^ocio
sior illa ē vilescet i dieb⁹ illis respectu
spūal⁹ iusti⁹ q^o fīgt i auro: imo cui⁹ splē
dor supabit obrigū z euacuabit lapi
des p^ociosos: edificabif qz tēplū de
lapidib⁹ p^ociosis. In q^o erūt vasa p^ocio
sa deputata i misterio ei⁹ enea argen
tea. Sed z ligna ipi⁹ abietes ligna ce
drina z cyprīna: q^o oia fīgt p^ofectio
nē hoīz illi⁹ stat⁹ i qb⁹ fient oia ordia
te fm p^oceptū dñi cui⁹ p^oceptio opus ē
z ordo. Qui erit p^oposit⁹ illi⁹ tēplū/hē
bit latitudinem ad iuestigādū pfūdū
sapie dei qñ aque maris opiētis sz q^o
habuit p^oceteris regib⁹ q^o fuerūt aū eū
rex salomō z sic scriptū ē in Daniele.
Qui aut docti fuerit erūt qñ splēdor
firmamēti/z sic stelle i p^opetuas hēdi
tates. Uēiet qz ad eū regia austri ad
sapiāz ei⁹: ecclia v^o spūal⁹ z spūalis q^o oī
no itēdit ad ea q^o dei sūt sic sūt hēmite q^o
p^ocetis calescūt igne spūs. f. z admira
bif sūt sapiāz ch^oī loqntis i eo. offerēs
p^ociosa mūera vtutū z postlata p^ocipiēs

Gen. 3.

Alpo. 1.

3^ore. 10

3^ore. 5. 7

3^ore. 3.

Dan. 12.

3^ore. 10

2° par. 9

mat. 12.

Zu. 11.

ad ro. 4

ad ga. 3

Dan. 7

ibidem

3re. 7. Sz z filia pharaonis erit vxor ei⁹ b ē
ecclia laicoy / q̄ aliq̄tulū frena sectaf
Sic ē⁹ regia austru sola celestia p̄cupi
scit. Ad ipaz deniq; reginā austru epi
thalamū saloni q̄ t̄tio ordie cōposu
isse vt v3 in pabolis q̄s cōposuit isti
tuaf p̄io ecclia cōiugatoz q̄ designa
tur in filia pharaonis. In eccliaf
ordo p̄latoz qui designat in ip̄o Sa
lomone. In cāticis cāticoy ecclia
p̄tēplantiū designata in reginā austru
de qua z dī in eisdē cāticis. Que ē
ista que ascendit p̄ desertū sicut vir
gula fumī ex aromatib⁹ myrre z thū
ris. Et ipsamet de seipsa Nigra sum
sed formosa filia hierusalē. Nō sunt
aut inuēta talia aromata in vniuersa
terra qualia illa que attulit regia au
stru. Quia p̄fectio religiōis illi⁹ ecclie
sic vincet alioz oīum z tēpoz z ordi
nē religiōnū. Quod notandū q̄ i ter
tio statu nuda erunt mysteria z apta
fidelib⁹. Quia p̄ singulas etates nū
di multiplicatur scientia sicut scriptū
est: pertransibūt plurimi z multiplex
erit scientia. Cap. 68^m.

DEniq; in primo statu osten
sa est auctoritas patris tan
q̄ mittētis filium z sp̄m. f.
In 2° ostensa auctoritas fi
lij tanq̄ simul cū p̄e mittētis sp̄m. f.
In 3° ostendef auctoritas sp̄s. f. tā
q̄ i equalitatis vnitae manētis. Et
in primo qdem statu tanq̄ in p̄fū
de noctis caligine ostēsum est myste
riū regni dei: in 2° claruit vt in auro
ra: in 3° splēdebit quasi in p̄fecto die.
Nā z opa primi status obscura fue
rūt valde. Opa 2ⁱ inf vtrunq; Opa
tertij lucida z manifesta: p̄pterea v̄o
maiora ostensa sunt in 2° statu q̄ in
p̄mo: felicioza in 3° q̄ in 2°: q̄ in p̄ so
lino patris glia reuelata est populo il
li antiquo in docto terreno z aialī ne
scienti intelligere qd esset verbū dñi
aut sp̄s oris eius. In 2° glia filij: z

ex pte gloria sp̄s. f. In 3° reuerēda
est perfecte glia ipsius sp̄s: vt ena
cuet qd ex pte est. Plus ergo gloriifi
cati sunt hoies 2ⁱ status: q̄ plus no
uerūt. plus gloriificabūt hoies tertij
q̄bus reuelata facie loquet idē sp̄s
oēm veritatē. Unde z bene dicit de
v̄bo p̄dicatiōis q̄ dabit hoibus illi⁹
tp̄is in Christo Iesu. descēdet sicut
pluuia in vellus z sicut stillicidia stil
lantia sup terrā. Quia v3 corda ho
minū arefacta infusa humore illo ce
lesti p̄ferent fructū suū. Liqueat. n. q̄
helias ad p̄mā oīonē eius ligata est
aqua celi ne plueret ānis trib⁹ z mē
sibus sex sicut z Jacobus i epla sua
z dñs cōmemorat i euāgelio. Signi
ficant aut anni isti t̄ps 2ⁱ stat⁹ i quo
p̄pter pctā iudeoz ablata est pluuia
p̄ pctis eoz quasi mētib⁹ ānoz qua
draginta duobus. Quibus cōsumma
tis in tribulatiōe z angustia ita cele
stis iber qd est v̄bum dei descēdet p̄
fusus in terrā sitientē: vt oēs electi
sint docibiles dei: z cognoscant eū a
sene vsq; ad paruulū sicut scriptū est
p̄ hieremiā p̄phetā. post dies illos di
cit dñs dabo legē meā in visceribus
eoz z in corde eoz scribā eā: z ero il
lis in deū: z ipsi erūt mihi in populū
z nō docebit vltra vir p̄ximū suū z
vir fratrē suū dicēs: cognoscite dñm
oēs enim cognoscent me a mimio eo
rū vsq; ad maximū. Et erit et in illo
sabbato illd qd supra cōmemorauī.
Brief in diebus illis iustitia z abun
dātia pacis donec auferat luna. i. do
nec trāseat ex toto vita actiua z ad
ducat iustitia sempiterna. Et qd sup
hec erit: z dñabit a mari vsq; ad ma
re z a flumine vsq; ad terminos orbis
terraz vt cōpleat illud qd apls ait.
Oportet illuz regnare donec ponat
inimicos suos oēs sub pedib⁹ eius.
Quid eni qd in psalmo sequit. Corā
illo p̄cident ethiopes z inimici eius
terrā

ps. 71.

3re. 17

Jaco. 5
Luc. 4

Dier. 31

ps. 71.

p̄me ad
cori. 15.

ps. 71.

ps. 71. terrā lingent. Reges tharsis et insule munera offerēt. Reges arabum et sabba dona adducēt: et adorabunt in cōspectu eius omnes reges: omnes gentes seruiēnt ei. Cap. 69^m.

ps. 74. **Q**uia opportune se cōtulit occasio et locus exposcit ad ostēdēdos exitus hui⁹ status 2°: in quo aliquib⁹ erit vesper/aliquibus au

ro: a. faciente s̄ illo qui hūc humiliat et hunc exaltat. Veniendū est ad heliā pphetā: et ad gesta ipsius: vt d̄ eis quoq; sicut et de ceteris sūmatim aliqd pstringamus. Helias (vt paulo supra cōmemorauimus) ob culpā nefandissimi regis Achab: et ipsissime Iezabelis prohibuit stillas roris ne caderēt sup terrā et nō pluit ānis tribus et mēsb⁹ sex. Numerus vō iste vt i p̄phatiōe iam diximus magnū in se cōtinet sacramētū. Et illud vtiq; sacramētū: qd̄ huius nostri opis cā est. Et enim opus istud aggredimur/numeri hui⁹ itelligētia p̄maz p̄buit occasionē. Illud aut sciri oportet: qd̄ fuisse tps̄ illud triū ānoꝝ et sex mēsb⁹: nō tam de veteri testamēto q̄s de nouo p̄bari pōt: et sic ea q̄ sunt in veteri vicina esse videant.

3ⁱ re. 17. **I**n se cōtinet sacramētū. Et illud vtiq; sacramētū: qd̄ huius nostri opis cā est. Et enim opus istud aggredimur/numeri hui⁹ itelligētia p̄maz p̄buit occasionē. Illud aut sciri oportet: qd̄ fuisse tps̄ illud triū ānoꝝ et sex mēsb⁹: nō tam de veteri testamēto q̄s de nouo p̄bari pōt: et sic ea q̄ sunt in veteri vicina esse videant.

Jac. 5. **I**n se cōtinet sacramētū. Et illud vtiq; sacramētū: qd̄ huius nostri opis cā est. Et enim opus istud aggredimur/numeri hui⁹ itelligētia p̄maz p̄buit occasionē. Illud aut sciri oportet: qd̄ fuisse tps̄ illud triū ānoꝝ et sex mēsb⁹: nō tam de veteri testamēto q̄s de nouo p̄bari pōt: et sic ea q̄ sunt in veteri vicina esse videant.

3ⁱ re. 18. **I**n se cōtinet sacramētū. Et illud vtiq; sacramētū: qd̄ huius nostri opis cā est. Et enim opus istud aggredimur/numeri hui⁹ itelligētia p̄maz p̄buit occasionē. Illud aut sciri oportet: qd̄ fuisse tps̄ illud triū ānoꝝ et sex mēsb⁹: nō tam de veteri testamēto q̄s de nouo p̄bari pōt: et sic ea q̄ sunt in veteri vicina esse videant.

Juc. 4. **I**n se cōtinet sacramētū. Et illud vtiq; sacramētū: qd̄ huius nostri opis cā est. Et enim opus istud aggredimur/numeri hui⁹ itelligētia p̄maz p̄buit occasionē. Illud aut sciri oportet: qd̄ fuisse tps̄ illud triū ānoꝝ et sex mēsb⁹: nō tam de veteri testamēto q̄s de nouo p̄bari pōt: et sic ea q̄ sunt in veteri vicina esse videant.

Jac. 5. **I**n se cōtinet sacramētū. Et illud vtiq; sacramētū: qd̄ huius nostri opis cā est. Et enim opus istud aggredimur/numeri hui⁹ itelligētia p̄maz p̄buit occasionē. Illud aut sciri oportet: qd̄ fuisse tps̄ illud triū ānoꝝ et sex mēsb⁹: nō tam de veteri testamēto q̄s de nouo p̄bari pōt: et sic ea q̄ sunt in veteri vicina esse videant.

abijt primo et abscondit se in torrēte carit⁹ qui est d̄ iordanē. Abanēti autem illi in eodē loco afferebāt corui mane panes et carnes: similr et vesper.

3ⁱ re. 17. **S**uscipiebat ergo huiusmodi cibos offerētibus coruis. potū autem hauriebat d̄ torrēte. Factū ē aut post dies aliquot vt deficeret aqua d̄ torrente/mittēturq; ad mulierē viduā i sareptā sydonioꝝ. Quid mltā? pauit mulier Heliaz pane et oleo: et mansit apud illā iubēte deo: donec daretur pluuia sup terrā. Circa finē aut ānoꝝ rū reuersus est Helias in terrā israel et ostēdit se Achab. deinde cōuocata plebe et sacerdotibus baal atq; lucorū obtulit holocaustū d̄no: et exauditus est per ignem. Quo viso populus p̄uersus est ad deū. vep̄ denictis et cōfusus sacerdotibus baal quos et occidit Helias in torrēte cison. Qui bus pactis orauit d̄m Helias et data ē pluuia sup terrā. Vep̄ tū nec his ita gestis cōpūcta ē ip̄ia Iezabel sup errore suo: sed magis cōminata est Helie: iurans qd̄ occideret eū et poneret aiām eius sicut aiām vniū p̄phetarū Baal. ipsa enīz principabatur eis: et de mēsa ei⁹ comedebat panē.

3ⁱ re. 18. **C**ūq; audisset s̄ Helias timuit valde. Et fugiens a facie eius piecit se subter vnā iuniperū: et petiuit aie sue vt moreret. Deinde obdormiuit i eodē loco. Euigilaui ad p̄ceptū angelī māducauit et bibit: et itex obdormiuit: itex māducauit et bibit ambulauitq; in fortitudine illius cibi 40° diebus et 40° noctibus vsq; ad montē dei oreb. C̄dec sunt p̄cipua gesta helie que cursum respiciunt ecclesiastici tps̄ et in q̄busdam modis retinēt sup̄scriptū. Helias significat Chri sum Jesum: sed i sp̄ritu potius q̄s i carne et viuētē potius q̄s adhuc moriturū. Siquidē designare moriturū alius in sp̄ritu eius. Helias missus ē

3ⁱ re. 19. **E**uigilaui ad p̄ceptū angelī māducauit et bibit: et itex obdormiuit: itex māducauit et bibit ambulauitq; in fortitudine illius cibi 40° diebus et 40° noctibus vsq; ad montē dei oreb. C̄dec sunt p̄cipua gesta helie que cursum respiciunt ecclesiastici tps̄ et in q̄busdam modis retinēt sup̄scriptū. Helias significat Chri sum Jesum: sed i sp̄ritu potius q̄s i carne et viuētē potius q̄s adhuc moriturū. Siquidē designare moriturū alius in sp̄ritu eius. Helias missus ē

eodē li^o 18.

ibid. 19

Zuc. 1. ille utiq; de quo dixit angelus sacha-
rie: ipse pibit ante illū in spū z v̄tute
mar. 6. Alchab z altera Jezabel: herodes. s.
z herodias: s; tñ ab ista Jezabel oc-
cīsus ē Joānes: ab illa nō est occīsus
Helias. Nō q; Jo. min⁹ potuit: sed
q; hīs quē p̄currebat moriēdo sic vo-
luit: quare sic est. Quia pmissa est sy-
nagoga occidere Ch̄stū natū: non
est aut pmissa rursus occidere resur-
gentē. aliud ē ergo Ch̄stus i eo qd
designat Joānes: aliud in eo qd desi-
gnat Helias. Et iō ille occidi potuit
ille nequa q̄. Significavit enim Jo-
ānes in Ch̄sto id qd mori potuit z
affligi. Helias id qd est immortale: z
manet invincibile in eternuz. Sed z
qū simul agit de Joāne z helia. Jo-
annes significat Ch̄stū Jesum: He-
lias significat sp̄m. s. qui nec accepit
in v̄tute p̄sone in q̄ moreret: nec oi-
no passiois detrimēta p̄sensit p̄cessit
autem mysteriū Helie. q; Ch̄st⁹ Je-
sus. quē designat vterq; hō ex tpe eē-
cepit. deus aut erat ab eterno z vsq;
in eternū. Sed prius sp̄s. s. locut⁹ ē
in pphīs: q̄ filio dei p aplos salutē
gētib⁹ destinaret. Helias itaq; p p̄tō
achab z Jezabel: phibuit stillas ro-
ris ne pluēt ānis tri b⁹ z mētib⁹ sex.
3ⁱⁱ re. 17 Quia p̄t iniquitatē regū iudeorū ac
Zuc. 4 p̄ncipū z fornicarie synagoge phī-
Jaco. 5 buit sp̄s dñi a Jesu ibre grē spirita-
lis ne descēdēt sup corda iudeorū.
Qui vsq; ad tps illud p pphie mun⁹
eos visitare z ifundē cōsueverat. Et
h̄ q̄ diu dōc cōplēnt āni tres z mē-
ses sex. Ip̄m ē in spū tps plenitudis
gētū. Int̄ hec at qd helias fecēit no-
uim⁹. Quid significet videam⁹. In
3ⁱⁱ re. 17 duob⁹ locis Helie mora diuisa ē. p i
torrēte q erat p̄ iordanē vbi pasceba-
tur a coruis deferētib⁹ ei panē z car-
nes vbi z potabaf de torrēte. Secū-
do postq; torrēs defecit apud mulie-

rē viduā i sarepta sydonioz. In duo
b⁹ q locis Helie mora diuisa ē. Qua-
re istd: q; duo ppli acceperunt sp̄m. s.
recedēte a p̄ncipib⁹ iudeoz z a fa-
cie secte phariseoz: greci. s. z latini z
greci qdē receperunt eū a p̄n⁹ cū trāsī-
ret d iudea i asiā siue i paulo q missus
ē cū barnaba p̄dicare ibi v̄bū dei: si-
ue in beato Joāne euāgelista q ibi re-
xit ecclesias quas fundauerat paul⁹
quoz noia scripta sunt in li⁹ apocaly-
psis. Quasi aut qdā torrēs sp̄s istu-
ebat ecclias illas q̄ diu māsīt ibi san-
ctus Joannes: qui fuerat de primis
Ch̄risti discipulis: qui tamen nō lon-
ge post defecit⁹ est: quia in ecclesia
illa orientali cuz dormitatioe sancti
Joannis abundantia illa grē spirita-
lis defecit: z bene ait vade p̄ orientē
z abscondere in torrente carith: qui
est p̄ iordanē: q; grā sp̄itus. s. omni-
no antique institutioi iudeoz: z legi
moysi que vel de aqua iordanis ex-
teriores sordes hoīs abluebat. Se-
cūdū q; z baptisma p̄cursoris. Ope-
ratum v̄o baptismū quē instituit sal-
uator designat. vnde bene carith cō-
cisio interpretat⁹: q; circūcisio illa v̄a
est: quā occulte operat⁹ gratia: nō illa
quā manus hoīs operat⁹ in carne di-
cente apostolo. Nō enim qui in ma-
nifesto in carne circūcisio est: sed qui
in abscondito iudeus est. Et circūci-
sio cordis in spiritu: nō in l̄ra fuit ita
q; absconditus helias in torrente ca-
rith: ibiq; pascebatur a coruis. Quia
sp̄itus. s. in electis suis z p̄cipue in
beato Joanne ecclesiā orientalem i-
gressus est z mansit in illa paucis an-
nis. Offerebant aut ei corui panes z
carnes. Quia populs ille adhuc par-
uus in Ch̄sto: z p tempore anima-
lis obtulit quidē sp̄itui s̄cto: i hīs
qui sunt eius doctrinā. Sed aut car-
nalis erat q; iuxta litterā sequebant
scripturā more iudeorū q carnaliter
sapiebāt

actu. 13
Alpo. 1.
2. 3. c.

ad ro. 2

3ⁱⁱ re. 17

sapiebant: aut si interpretari eas mystice nitebantur/errabant. Unde et cum aliquando quidam patrum colloquerentur simul: indicauerunt melius esse loqui de exemplis patrum quam de scriptura diuina. Et enim probaretur verum esse quod apostolus dixerat comprehendam sapientes in astutia sua. Voluit dominus illi populo operari mysteria scripturarum quod circa sapientiam insudabant: et erant secundum seculum sapientes: ne forte ruituri profundius non diuine gratie sed propriis ingenijs reputarent: propter quod et veritas dicit. Confiteor tibi pater rex celi et terre: quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea paruulis. Quia in re manifeste ostendit hoc ipsum in spiritu per sensisse apostolum qui tractans de hoc articulo: et sapientiam illos querere dixit: et frustranda esse sapientiam sapientium et carnem primum reddidit cum adiunxit: ut non gloriaretur ois caro in conspectu eius. Sic igitur bona erat sapientia grecorum comparatione carnalis legis iudicantis ratione. Et bona non erat comparatione eius quod de celo descendit. Et ideo ipsi quoque decepti sunt in hac parte. habuerunt tamen et ipsi ut dictum est expositio nes aliquas sed fermentatas: quia non solum recte ut ait paulus ingrediebatur petrus ad veritatem euangelij hoc est fideles circuncisionis designati in petro: sed et barnabas qui doctores designabat grecorum: in eadem similitudine dicitur esse prophetas: videlicet quod aut carnaliter greci interpretabantur scripturas tanquam paruuli et carnaliter secundum quod designat in carnalibus oblatibus a cornibus: aut si quando interpretari niterentur: nequaquam agimus panem sed fermentatum offerere. Fuit et apud eos aliquanto tempore helias. Quia virtus et imitatio helie vita. scilicet spiritualis et solitaria viguit a primo in gente grecorum. sic quodam helias et heliseus et filij prophetarum in. 10. tribubus israel. Quia defecit torrens vni bibere co-

suenerat. Recessit helias de loco illo et iuit quod eum dominus misit: hoc est ad mulierem viduam in sarepta sydoniorum. Sed et pro eo quod defecit gratia quod data fuerat a primo populo illi recessit ab eis spiritus. scilicet et puer sus est ad latios: maxime quia ita vespere offerebat cornui panes et carnes: quem admodum et mane nolentes eum de cursu temporis transire ad spiritalem intellectum: sed decernentes manere usque in finem in carnalitatibus suis: non enim intellexerunt apostolum dicentem sibi: non potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus: et sapientiam loquimur inter perfectos: sed semel auditio et hominibus uxoris vir adheferunt ei secundum litteram: et tenuerunt et tenent carnalem sensum usque in presentem diem.

Cap. 70.

Et propter recedens ideo spiritus. scilicet et deferens nigredinem eorum qui carnaliter viuunt abiit in alteram regionem hoc est ad ecclesias: ut iam non sibi brutus cornuus sed rationalis femina ministraret. Quoniam in latino populo tempore sancti Benedicti perfectio monastica conualuerit de qua benedictione usque modo in latino populo imitatio manet beatus papa Gregorius sufficiens insinuat. Sed si helias filium dei siue spiritum. scilicet designat: quod illis doctoribus grecorum seu latino rum doctrina ministrat: at si vera est sententia quam dixit Christus quod vni de hijs fratribus meis mimis fecistis: mihi fecistis: perfecto in membris suis dominus: et eis precipue qui sibi finiunt doctrina spiritualis gratie pascis et potas. Spiritus et spiritus. scilicet et spiritus. scilicet et spiritus ita quod grecorum offerentes fermentatum et carnes utique fermentatum credidit ubi mentio de agnomo nulla est. Quia et errando sepe a fide amiserunt cadore: et sectando litterarum gratias spirituales. Venique et usque ad presentem ita inintus exemplis veterum: ut pro more iudeorum velint habere quod sunt doctores in populo. id est sibi habere filios et uxores et filios quasi ex

3^a re. 17

per me ad cor. 3.
per me ad cor. 2.
per me ad timo. 3.

in li^o dia-
logorum.

mat. 25

lege. Ita vt vix ordinetur apud eos
aliquis in sacerdotē nisi prius vxorē cō
probetur habere. Porro sancta ro
mana ecclesia vni femine assimilata
est: qz nō per scissuras diuisa est sicut
ecclesia grecor: sed semp in vnitāte
permanit. Et ideo illic plures corui
memorati sunt/hic vna femina et ipsa
vidua: quare vidua? qz a beato Pe
tro vsq; ad sctū Sylvestrū oēs apo
stolici occisi sunt vno vt dicit solo ex
cepto. Nō enim licebat ei regnātib⁹
romanis quasi mulieri nupte thoru
introyre letantium/sed erat lugens et
merens crebrā et assiduam viduitatē
suam. Unde et eidez ecclesie ex voce
dñi sui p pphetam dicit. Et mulierē
viduā et merentē spū vocauit te dñs
et vxorē ab adolescentia abiectā dixit
dñs deus tu⁹. Sareptā vō sydonioz
romā designat vibē videlicet vena
toz. Venatio gippe inutilis interpreta
tur sydonia. Et qz romanoz popul⁹
quasi leonū catuli assuetus esset cape
predā et semp in sanguinis effusione
gaudere. Verū hoc inutiliter. Quid
enim inutilius/qz pugnā pro impio
perituro. Sarepte quoq; interpretatio
satis ad rē ptinet. Que tribulatio pa
nis interpretat. Que enim maior pa
nis tribulatio qz comedere paz illd
qd habebat et mori. Venit autē he
lias ad portā ciuitatis et inuenit mu
lierem viduam colligētem ligna: ad
portā ciuitatis venit Helias / quādo
gratia que reliquerat grecos latinuz
populum ingressa in aliquibus dei fa
mulis quasi qbusdam foribus appro
pinquans fidē sancte ecclesie experi
ri cepit. Non qz deus nesciret/sed vt
ipsa pficeret. Mulier vō colligebat
ligna: qz testimonia scripturaz put
melius poterat cōcordabat. Postu
labat autē Helias paululū aque in va
se. Verbū edificationis in libro. Sē
per enim cupiunt cōsolatoria verba

hij qui vitā ducunt Helie et tēpla pro
pria sibi spūs sancti vtpote qui in de
serto positi alterā pter qz dei consola
tionē non habent. Venerat autē vt di
xi gratia ad latinū pplz: et aliqui ispi
rati erant sed adhuc quodāmo foris
stabat et sitiēbat. Quia ipsi qui sic in
spirati institutorib⁹ idigebāt. Erat qp
pe illis/suū deo itēgra et perfecta
volūtas: s; quo ordine id facerēt/ne
sciebant. petijt aut paululū aque i va
se et illa pōpto aio abiit exeg qd pe
tebat. Quia pōto fuit ecclesia subuei
re oī petēti maxie at domesticis fidei
nō in eo qz se nō posse sciebat: s; in eo
qd se posse sine difficultate sentiebat.
Eodē mō suus abrae/aquā vt iā scri
psimus postulauit a rebecca. S; et
dñs per se a muliere samaritana: qd
tū nō ideo dixisse oñdī/qz aquā sibi
dari voluerit qui bonoz nrozu non
eget/sed qz volebat se peti et nō erat
qui peteret petijt ipse a nō hñtib⁹/vt
nō pfunderenē petere ab eo hy q ex
se nihil habebāt. Veniq; si aliquis vir
magnus peteret aliqd a me qd ipēde
re ipse nō posset/laborare tñ/vt petē
ti obedire illo cernēte et sciēte qz qstū
in me eēt plena foret obtēperādi vo
luntas et tñ laborē meū gratum ha
beret. Et magna mihi ex hoc daref
presūptio qtenus id qd mihi eēt vti
le absq; erubescētia postulare/pfer
tū si et bonus esset et diues/vt et bo
nitas eū flecteret ad clementiā et ad
supplēda opa misicordie et copia re
rū facultatē pstarēt. Sic sic q datur⁹
venerat petiturus accessit: pbauit fi
dē: exercitauit affectū et mox reddi
dit meritū. Cū eni igt illa pgeret vt
afferret/clamauit post tergū ei⁹ dicēs
affer mihi obsecro et bucellā panis in
manu tua. Vbi libenter ecclesia obtu
lit qd habebat: presūptū est aliquid
de ea a spiritalib⁹ viris et maxime ab
habētibus spū pphetie. Quia mul
toz

Isa. 54

3re. 17

Ge. 24
Joā. 4.

3re. 17

tos tales fuisse in ecclesia manifestū est. Sed qd sibi vult quod post tergū clamat ppheta: nisi qz repēte z quasi iopinata facta est de h̄ s̄ḡtio/apud latinos tanq̄s de re illa que esset p̄ter spem z ad cor non veniret. Cum enī quis venit corā facie vt loquat tibi/ statim incipis cogitare z hesitare qd velit p̄perans z exercens animū vt scias qd respondeas sciscitārī. Quādo aut post tergū loquit tibi quis/sic inopinata vox venit ad aures tuas/vt nescias quid respōdeas/nisi forte ipsaz simplicē veritatē. Que aut simplicior veritas inopinata q̄s respōdere/non habeo: nescio: non possum. Hoc ergo modo ppheta/aquā qdē corā facie petijt/sed panē post tergū qz illud qdē in potestate ei⁹ erat manifeste q̄strū est. Quod aut p̄ difficultate nec ad memoriā poterat venire veluti post tergū a ppheta subiunctū. petierunt ergo spirituales viri ēt aliquātiluz panis: hoc est saltem modicū qd exponi sibi allegorice de scriptura diuina. At illa. Quia dñs deus tuus/qz nō habeo panē/nisi q̄strū pugillū capere pōt farine i hydria z parū olei in lechytho. En colligo duo ligna vt igrediar z faciam illam mihi z filio meo vt comedamus z moriamur. Cap. 71^m.

Panis de farina fit: sed non est farina panis. farina scriptura diuina est z ipsa cōminuta hoc est s̄m l̄ram diligēter discussa nec tñ ad hoc pducta vt sibi tota cōueniat in partibus suis quatenus ad fidei vnitatē pueniat/ sed tñ p̄parata vt possit puenire ad ipsam. Sed z post q̄s aqua sapiētie adiūgit ei/vt rō cōsentiat auctoritatē/z ad vnam perducatur cōcordiam qd videt diuisuz non statim talis est/que fidē ad integrū facere queat/aut que vtiliter mādi possit/nisi prius iuoluta cineribus

excoquatur in igne. Verbi gratia dicit dominus in euāgelio. Operamini nō cibū qui perit/sed qui pmanet in vitam eternā. Audierunt hoc multi z putauerunt nō esse manibus operandum. Quēsitū est. V. repelleretur intellectus iste altera auctoritate domini z nō est inuēta. Quinimo occurrit aliud qd magis videretur vgerē in loco illo vbi ait: nolite cogitare de crastino. Et respicite volatilia celi quoniā nō serunt non congregant in horrea z hys similia: locuti sūt super hoc multa z quodāmodo in puluerem redigerunt/dicentes non esse hoc modo itelligēdum quoniā apostolus dicit/qui nō laborat non manducet. Ad quos aduersarius: diuisus inq̄t nō cōcordastis: aut enī apostolus decipit in hac parte/aut euāgelij p̄cipit quod tenēdū nō est: hoc ergo modo in nulle locis triticū scripturarū in partes diuiditur/z cōminuitur vt videatur sibi ipsi cōuenire nō posse. Et quibus est illud qd paulus ait. Saluare hominem p fidem sine opibus. cui aperte in contrarium venire videtur auctoritas Jacobi q̄ dicit sine operib⁹ mortua est. In hūc itaqz modum cōminuta est scriptura qd qdem facere multoz fuit sed coadunare paucorum. Quid ergo faceret adiuncta est aqua sapientie z que situm est rationabiliter qd posset stare z quid non: inuenerūt autem illud quod ait dominus: operamini nō cibum qui perit itelligi oportere: z nō ita simpliciter quo modo videbatur dictum esse tenendum/aliōquin non debuerat dominus dicere discipulis suis: comedite z bibite que ap̄ illos sunt/sed nec ipse comedere que ap̄ illos sunt que apponebātur sibi: sed ita est itelligendum/vt qcquid operamur faciamus magis intuitu eterne patrie q̄ vite tēporalis dātes alimo

Joā. 6.

mat. 6.
Luc. 12

scde ad
thef. 3.

ad eph.
2.
ad titū
1.
Jaco. 2

Zu. 10.

niam corporibus tanq̃s operaturi in agro domini non quasi regnaturi in mundo: et non ita scimus solliciti de esca et corpore morituro vt preponamus cibū corporis cibo anime/et regnum huius seculi regno dei. Querite igitur primū regnū dei et iustitiā ei⁹ et hec omnia adiciētur vobis. Similiter et illud qd ait Paulus iustificari hoīem per fidem sine opibus: non idē esse dictū vt nō imitemur eū ipsum qd dixit hoc plus oībus laboranti/ sed vt nō presumamus de operibus sed de gratia dei/ que multos et frequenter etiā sine opere saluat. Sed explanata sunt verba que erant pposita et aqua romanis admixta et glutinata in vnū si non sunt excocta et facta fortia sed adhuc quasi infirma. quare? qz sapientiā igitur loquimur iter perfectos. Qui credit qd dixistis viuit: qui nō credit morietur: qz fides vita est. Colligat ergo mulier duo ligna vt faciat panes sibi et filio suo vt manducet et moriatur. Quare? num qz māducāt? minime: sed qz pax erat qd habebat. Quādiu enim spes erat habendi viuebāt: vbi autē dēiceret qd manducarent/ quid superesse poterat nisi vt morerent. At nō ita accidit vt putabāt: qz fides p̄ualuit. Colligat ergo duo ligna: Lia et Rachel duo ligna: Helias et Ioannes baptista duo ligna: Helisabeth et Maria duo ligna: Petrus et Ioannes duo ligna: Martha et maria de dicamus de duobus vltimis. Iūgūt duo ista ligna ad ignem et vertuntur in cinerem. Cum applicamus illa spiritui sancto/ vt ostēdat ipse potētī quādam virtute rationis qz verba mystica quātū ad litterā cinis sunt teste auctoritate qd dicit: littera occidit spiritus viuificat. Quis enim cinerē māducaret et viueret. Aliud enim requirit. Asser panē illum crudum quē supra formatimus et supponamus ci-

nerib⁹ istis vt tener et crudus panis utilis fiat ad māducandum. Sed qd muli cōfert si ibi latet et non apertis cineribus pcedat foras: hoc ergo totū fieri necesse est. Supponimus illū cineri cum subicimus eū verbo mystico ostēdentes priō hystoriā/ nihil adhuc de verbo abscondito ostēdetes/ sed tñ hystoriā enarrātes. E ducimus autē de medio cineris cū verbum mysticū aperimus/ et spiritalem intellectū qui ibi latitabat ostēdim⁹. verbī gratia. Adāchus venit ad me et querit vtrū debeat operari manib⁹ nec ne. Cui respōdeo. Etiam. Cumqz video titubātes de verbis domini super scriptis/ et nō ei verbis simpliciorib⁹ satisfacere possum/ duplico quodāmodo verbum quasi si cōiungere mus duo ligna/ vt veluti duobus testibus vel etiā plurib⁹ conuincatur et sileat. Martha et maria due sorores fuerūt ambe dilecte a domino: ambe laudabiles. Si nō credit/ p̄sto est auctoritas que dicit: diligebat at̄ iesus Martha et Mariam. Quod si oportuit dicens Adāchus optimā partē elegit. Videat qd non dicit optimā nisi pcedat cōparatio bone. Ergo pars Marthe bona: Marie optima. si autē vis Marie partē/ vide vt ardeas tāto amore in Christo/ quanto ardebat et illa: aliqn bonum est magis vt te seruus exhibeas/ quatenus suppleat humilitas qd non expleuit amor. Mā ergo dicat: quid due iste sorores significant. Significatur in Martha ecclesia laicor⁹: i maria clericor⁹. Significatur in Martha turba cōuersor⁹: in Maria congregatio mōachor⁹/ significat in Martha caro que est templus spiritus sancti: in Maria anima cui datū est itelligere verba dei. Significat in Martha vita actiua: in Maria vita cōtēplatiua. Que cū ytraqz ex deo sit/ nec patitur creator

Joā. 11
Lu. 10.

p̄ ad co
rin. 6.

scde ad
thef. 3.
adeph
fi. 4.
mat. 6.
Luc. 12.

mat. 6.
Luc. 12

creator bonus aliqd in domo sua eē
ociosum: nō imponit alicui nisi quod
ferre pōt. Qua rōne cogis ad vnum
qđ de^o creant diuersum? aia meditat^r
z bene facit. Quid faciet caro bruta:
que quāto ociosior est tāto magis cō
cupiscit aduersum spiritū. Clerici le
gūt z mōachiz bñ faciūt: s enī faciūt
qđ faciebat maria. Quid faciet laici
z cōuersi litteras ignorātes. Videāt
ergo ppter se dixisse aplm qui nō la
borant nō māducent. Magis autē
opaf qđ bonū est vt habeat vnde tri
buat necessitatē patiētī. Illud at qđ
ait dñs. Respice volatilia celi: qz
nō serunt neq; metunt neq; pgregāt
in horrea: arbitref esse dictū illis hoi
bus qbus data est p rogatiua gratia
rū ne per curā piture rei que reserua
tur infirmioribus mēbris a maiori p
fectione relinquant inanes. Et ipsi
z multi alij qui per eos pficere pos
sent. Vel certe prius querant regnū
dei z iustitiā eius: z postea operētur
simpliciter qđ bonū est magis de do
no dei qđ de suo studio presumētes.
Alias aut taz duo diuersa sunt i vno
hoie necessaria simul qđ diuersum est
inter carnē z aiam. illa enī pōt agē
z nō meditari: ista meditari z nō opa
ri: dū ergo licet z libet meditari z le
gere bñ: si aut qz hō es/lectio i tediū
versa est: nōne melius est tibi hora il
la occupari labore/ qđ sagittis demo
nū stimulari? Quippe z si inutile for
te opus: sed nō inutilis mētis custo
dia: z si nil lucraf custos nō tñ min^o
vtilis qđ is qui lucratur: qz ille studet
vt fiat ditior: iste ne ptingat fieri pau
perior: dispares ergo in virtute: sed
in vtilitate nō dispares. Restat ergo
vt sicut ipossibile est Bartham con
uerti i Mariā. Ita ipossibile ē eccle
siā laicorū vniuersalr pueri in eccliaz
clericorū: z carnē in aiaz. cōmēdem^o
qđez z pferam^o pte Marie ne qñ ne

gligaf cū haberi non pōt/ etiā ab his
qui eam hēe possunt: sed nihilomin^o
partē Barthē cōmendemus z ser
uēmus z precipue in eis qui neque
unt legere aut meditari: qz nimis est
stultus qui fodit aurum: sed pro ar
gēto eiusdem pōderis deserit aurū.
Et multo magis stultus est qñ argē
tum fodere pōt/ z negligit zelo auri
qđ vbi foditur ignorat. Ecce do
nante deo habem^o quod quesuim^o
z nō frustra dixisse prophetā vade z
fac sicut dixisti/ verum tamē mihi pri
mū fac de ipsa farinula subcimericiū
panem paruulum. Paruulus panis
iste est qui de vita actiua z cōtēplati
ua a patrib^o digestus est/ qui p prius
est eorum qui deo seruire cupiunt in
deserto vt scirent quid illis esset agē
dum fm corpus z animā z non eēnt
ociosi in domo domini. Sed quid p
oleum qui tanti liquor precij est z tā
te virtutis vt etiā in vno aque seu vi
ni vase ponaf supnatet: nisi illa itelli
gētia quā antiq; anagogō vocauerūt
qđ sonat sup^o intellectus siue etiā cō
tēplatio. Et que est illa/ illa que sup^o
tēdit. Est enī z aliud mysteriū Bar
thē z alia cōtēplatio Marie. In
hac quidem intelligētia que inferius
iacet/ in Barthā intelleximus eccle
siā laicorū que opaf cibū corporis pi
turi. In maria eccliaz clericorū q stat
z audit vbu dei ex ore plari sui: in il
la vō que supius tēdit: i Barthā qe
quid ptinet ad p sentē vitā: in Ma
ria qe qd ptinet ad futurā. Cōpem^o
iam nūc si placet panē fermētatum z
agimū/ z sciemus nō frustra sibi gre
cos fermētū latinos panem agimum
in sacrificio elegisse. Non frustra illo
rū doctores permisisse cōiugia mini
stris altaris/ nostros inhibuisse. Et
sciremus suo tēpore nos latini quid
illi pdiderint sequēdo carnem/ z qe
quid nobis datū est a deo/ vt spreta

3re. 17

Luc. 10

lege carnis viuificantē spm̄ sequere mur. Illi quippe obtulerūt fermētū: qz frequēter in doctria errauerūt sic Origenes: z alij multi. latini vō agimū: z quasi subcineritiū panē: qz ipsozū doctrina de mysterijs sincera processit. Cap. 72^m.

DEniqz z instrumenta ipsa ferrea in qbus latini excoquūt hostias: hoc ipum qd z cineres miro modo designat. Subtilis est enim hostia nra: z in ea nomē Christi: qui z veritas est. Instrumentū vō ferreū spissum est si gnatū z duplex. duo enī sunt in vnū colligata. haud dubiū q in typo duorū testamētoz querimus quid ibi lateat inuenimus inter duo panē in q scriptū ē nomē veritatis. Ternis ne latine quō tecū sit dñs? Si tñ tu non deseris eum? Quid est enim iter duo illa latera instrumēti ferrei figurata i modū bulle panem inuenire: z in eo scriptū nomē veritatis: nisi inter duo testamēta iueniendā esse veritatem. Quō aut istud nisi i sexta hebdomada quadragesime: hoc est in sexto tēpore huius 2ⁱ status: qñ oportet inueniri Christū in spū: ibi sextus dies in quo inuenit Christus inter moysen z Helia. Ibi facies Christi splendet vt sol: ibi veritas fulget vt meridies z qui vult recipe ppe est: imo z si adhuc in enigmate iam nūc nuntiātū ē tps illud. Qui nō credit nec vbo neqz multis erūpētibus signis nō ingrediet in terrā fluentē lac z mel: sed perstrabit cū ceteris in deserto. Ecce expositū habet in tertia pte libri apocalypsis in loco illo vbi dñs: z facies ei⁹ hoc est Christi: sicut sol lucet in virtute sua. Sed de grecoz carnalitate z latinoz spūalitate videam⁹. Grecoz legit aplūm dicentē: vnus vxo- rīs virū z adhesit carni. latinus intel- lēxit duas vxores esse cōiugē z eccle

siā tanqz agar z sarā: abiecitqz ancil- lā z tenuit liberam: eo q non capiat vtrāqz vna domus. Et noluit sara vl lo mō manere cū agar. Sed eyce inquit ancillā z filiū eius. Sicqz factū est: vt illi eligant sibi carnē/isti spm̄. Quia illi vitā hoiūni: isti quandam spēm vite angeloz. Et idcirco corui carnes: mulier nō carnes sz vice car- nium obtulit oleū qd ptulit de lechytho. Sicqz anuēte dño factū ē: vt nō deficeret farina pua de hydria littere: z paz illud oleū de lechytho noui te- stamēti quousqz mittat dñs pluuiam sup terrā quo ille sps descēdat ad ir- rigandā supficiē terre: q olim loqbat in pphetis. Et ob culpā iudeoz nō pluuit sup terraz quousqz cōpleat tps qd designant tres anni z mēses sex: pauca vō fuit farinula z paz. oleum qñ benedictio dñi data est. Quia tūc data fuit bñdic tio qñ latinoz docto- res exponere scripturas incipiebāt. Quod aut mortuus est filius mu- lieris: z excitatus est ab Helia: illud manifeste designat qd in libris dialo- goz sanctus Ppapa Grego. intima- re curauit. Deniqz vt ipse refert ita in- ualuerat seu a pestis arriane pfidie vt iam ppe mortuus esset a fide popu- lus christianus nisi illoz imanitati z seuitie orātibus viris religiosis diu- na miracula restitissent. Sed oranti- bus eis in quibus erat spūs helie z egrotatio illa pessima mitigata est z populus qui desperatus erat a veri- tate restitutus ē pristina sanitati. Et nota q non ait aperte: factum est vt moreret filius mulieris. Sed factus est post verba hec egrotauit fili⁹ mu- lieris matris famīlias: z erat lāguoz fortis nimis: ita vt non remaneret i eo halitus. Quis enī lāguoz fortior arriana pfidia: que halitū fidei a tan- ta hoiūz multitudine pualēdo exclu- sit. At helias non semel neqz bis sup

ad gal. 4. Gen. 21

3ⁱ re. 17

3ⁱ re. 17

3ⁱ re. 17

Nume-
ri. 14.
Apo. 1.

pme ad
timo. 3.
Ge. 16.
21.

puerū merus est: sed tribus vicibus
que viri illi sancti q habebāt spm he
lie & miraculis que faciebāt i fide tri
nitatis testari poterāt: qui dicebāt in
modū galline expādentis alas: & in
cūbentis se sup oua sua/aut sup pul
los ostēderūt affectū misericordie &
exemplū iustitie & sanctitatis. Qua
tenus visis miraculis & vita eoz re
sumeret populus calorē fidei/dicēs
in corde suo: si non essent viri isti ex
deo nō possent facere quicq̃. Itaq;
orātibus sanctis & exhibētibus seip
sos exēplū reddita est vita fidei pplo
iam p̃mortuo & desperato: & eis ea
dē cōualescētia effectus sanus viuit
vsq; ad p̃sens. Et bene ait mulier ad
heliā. Nunc in isto cognoui: qm vir
dei es tu: & verbū dei in ore tuo vez
est: bene inquā q̃stū ad mysteriū: q̃
tum vō ad hystoriam absurdum vī.
Quid enī absurdius q̃ vīso miracu
lo panis & olei cum oi domo sua ha
bebat nō intelligeret vīz dei nisi qm
suscitatus ē filius. Et hoc p ecclia q
nō intelligens miraculū doctrine ē
viris sanctis visis miraculis qbus &
excitatus ē filius eius a somno mor
tis: populus. s. christianus intellexit
in eis factū ē esse spm: & q dñs per
eos visitauerit plebē suā. Facta sunt
hec tpe ecclie quarto/vz in tpe & cir
ca tps sancti b̃dicti: in quo q̃s ma
gna fuerit multitudo arrianorū tūc i
p̃alia facientū signa testat sanct⁹ pa
pa Gregorius in libris dialogorū.
Qui & ipse eozū pene contempora
neus fuit. Cap. 73^m.

3ⁱ re. 18

Post dies autē multos ṽbū dñi
factū est ad heliā in anno ter
tio dicens. vade & ostende te
achab. Nota diligēter q̃ mul
tis diebus silent gesta helie: & rursū
incipiūt in anno tertio. Quid hoc si
gnificat a tpe sancti Benedicti sub
quo (vt iā dixi) suscitatus est puer s̃b

quo christianus populus confirma
tus est in catholicā fidē: disparuit in
orbe p̃fectio illa hēmitice vite icipiē
tib⁹ monachis h̃ie villas & villanos
& de gloria monachorū nihil hab en
tib⁹ nisi nomē. Ubi autē tert⁹ ānus:
hoc est tertū tps aduenerat: puto q̃
a tempore quo recessit a torrente ca
rit̃. Siquidem a principio siccita
tis tres anni fuerunt sm euangeliz
& sex menses oportet fieri iterum re
uelationem helie: hoc est illius spiri
tus qui significatus est in helia: &
reuertetur iterum in terram israel.
Queris mysteriū: tres anni & sex
menses qui faciunt menses quadra
ginta duo significāt q̃dragintaduas
giones ecclie s̃z q̃ scribit ē matthe
us colligēs sub eodē nūero giones
poris telli. Incipiēs ab abraam cui
facta est a dño repromissio: vt i semī
ne illius benedicerent oēs fines ter
re. Et enim cōpletis ibi quadragita
duobus gionibus natus est Chri
stus: ita cōpletis h̃ic eiusdez numeri
gionibus apparebit veritas manife
sta p̃cedens de ventre littere & d̃ do
mo noui testamēti: in qua latuit sm
aliquid vsq; in p̃sentē diē: s̃z enim mul
ta viderint sancti p̃ speculū in enig
mate nō sunt ausi p̃sumere aliquid p̃ il
lā pauli sniaz dicētis. Cū autē venerit
q̃d p̃fectū est euacuabit q̃d ex pte ē.
Sed si s̃ illi q̃ tā magni fuerūt: quid
nos infimi & abiecti. vez & si ipares
meritis: q̃s tñ nesciat viciniores nos
esse illi tpi q̃d designatū est in li^o re
uelationis helie. It̃gitur & si audax
non tñ insipienter dico: hoc etenī di
co quod veraciter sentio: ppe est tē
pus vt helias reueletur achab & po
pulo israel: non modo sm litterā: sed
& sm spiritum: vt cōuertat cor da pa
trum ad filios: & incredulos ad p̃u
dentiā iustorū: siue ēt etenim ipse p se
ipsum loquat̃ indeis siue alij quoq;
ad

3ⁱ re. 17

Luc. 4.

mat. 1.

Ge. 22.

p̃me ad
cori. 13.

mala vl
timo. c.

3ⁱ re. 18

mala vl
timo. c.

Joá. 16

3ⁱⁱ re. 183ⁱⁱ re. 18

non pauci repleti spiritu et virtute helie. vnus est tñ dei spūs quē designat helias. Qui cū sit spūs veritatis docebit fideles oēm veritatē. Quēz v3 spiritū semp et vbiq; praua intētiōne quesuit achab princeps. s. iudeoz dicens illū esse eum qui cōturbat terre nos animos israel. Sed ad p̄fictum incipiamus. Adsunt iubente achab sacerdotes baal et sacerdotes lūcoz adest pariter et helias. Accipiunt illi bonē vnuz. Accepit alterū et helias. pponit helias verbuz sacerdotibus baal dicens illis haberi in deum qui exaudiret p̄ ignem: et datus est assensus ab israel. Et primo quidē innuēte helia elegerunt sibi bonē vnum sacerdotē baal: qui et iposuerunt illū sup altare quod fecerat iuxta ritum suum. Clamātes a mane vsq; ad meridiem baal exaudi nos: incidētes se cultris et lanceolis: et transilientes altare. C̄ Notādū vō in mysterijs scripturaz qd qñ circa finem hystorie occurrat aliqd qd ad totum tps ecclesie referendū sit ita locus ipe tenendus est iuxta fidez hystorie i ordine suo: vt tñ itellectu mystico recapitulatio fiat. Et hoc frequentissimum in scripturis. Sacerdotes itaq; baal ipsi s̄ sacerdotes iudeozū: cultores. s. illius idoli sui: quem venturū esse p̄tēdūt. Neq; enīz credunt Ch̄istū esse filiū dei: sed tñ filium Dauid virū v3 bellicosum et dñatorem terre. Porro sacerdotes lūcozū hij sunt qd venerant quosdā pseudo pphetas: quos dicūt esse magni meriti et magne potentie apud deū: legentes scripturas eozū apocryphas plenas vanissimis et falsis pmissis. Abactant aut̄ bouē vnū sacerdotes baal: alteruz helias: ad s̄ s. vt ille deus haberef in deū veruz qd exaudiret p̄ ignēz. Quia qd sepe accidisse didicimus: et in futuruz posse accidere nō est dubium. P̄pendē-

tes sacerdotes iudeozū qd doctores populi christiani exponunt spūaliter id qd legunt: et ipsi conātur expone- re verba legis maxime vbi sentiunt litterā suā absurdū s̄m se p̄mere itellectū. Sed tñ qz illū itellectū odiūt qui verus est: querūt et nō inueniunt alterū qui significet in igne. Qui recte quoq; et altare suū trāsire feruntur: qz trāsēntes de verbo in verbū nunq; teneri queūt in eadē snia: sed vadunt de mēdaciō in mēdaciū paliantes confusiōne turpitudinis sue. Unde et cultris et lanceolis semetip̄s incidunt et pfundant sanguinē. Quia p̄ consciām suā loquētes hec et illa quasi quibuscūq; cultris et lāceo lis pcutiunt eandē cōsciām suam: qz celare nequeunt veritatē reos se proprii sanguinis cūctis esse demōstrāt. Illud it̄ vō illis helias dicēs eis. Clamate voce maiori. deus etenim baal forsitan loquit̄: aut in diuersorio est aut in itinere: aut certe dormit vt ex- citef. Quia sic stulti facti sunt sacerdotes iudeozū vt putent oīpotentem laborasse aliqñ et quieuiisset vt homo qñ creauit celū et terrā: deambulasse ad auram in paradiso post meridiēz et hijs similia. Quod non possit audire vocem electozū nisi in cōcrepatiōe labiorum in voce multimoda et sublimi: deus enim qui talis ē nō est deus fideliz: sed infidelizū idolum animi: et non deus. Quoniā quidē idolū nihil est: fecerunt aut̄ hoc vsq; ad meridiem. Ego a mane vsq; ad meridiēz existimo significari sexcentos annos incarnationis dñice seu ppter horas 12. diei: seu ppter mysteriū illi⁹ numeri qui scriptus est in helia/ sub quo et huius opis sūmariū versā p̄sistit. Idcirco aut̄ a meridiē nō ab hora tertia siue prima illuder̄ cepit eis helias dicens vt clamarēt voce maiori. Quia vsq; aliquātum tps post passionem Ch̄isti

3ⁱⁱ re. 18

Se. 1.3.

3ⁱⁱ re. 18Isa. 19.
hier. 15
31.

Eze. 13
Joā. 4
Joel. 2.

Christi cohortabant se adinuicē iudei dicentes: veniet messias q nobis annūtiabit oia: & qui nos liberabit de seruitute gentiū: in cuius diebus descēdet spūs dñi sup oēs sicut scriptū est in pplis: & ita cōfusiōis tps pmissis sterilibus redimebāt. vbi autē tot cētena annorū pteriri cepunt: & nec spūs apparuit nec messias: nō imerito illudi eis potuit a fidelibus Christi: de tam cassa & inutili expectatione messie. At illi existimātes iō nō venire messiā qz ipsi negligēter agerent in clamādo ad dñm: ideoq; disferat adesse inuocātibus se maxime cū hoc ipsum ipsores illis a cultoribus Christi opponētib⁹ illis ac dicentibus: sic non est inter vos iustus aliquis qui feruet legē moysi p cui⁹ oratiōe misereat vestri deus: cepunt discutere semetipfos incitare anime affligere & qsi clamare in toto corde suo: & nec sic exauditi sunt in oratiōib⁹ suis. Quā enī exaudiri possent q illd expectāt dari sibi qsi nō fuerit aliqb⁹ datus: qd se fideles ppli gaudēt diuini⁹ accepisse: sed cū iā p ip sa mora fessos se eē viderit & pfusos pfertiz ppter penuriā gratie celestis: qua tanto se iam tpe caruisse cognoscant: imo qz tps appropinquabit visitationis eorū: offerent illi qui designantur in helia sacrificiū vespertinū in cōspectu populi iudeorū: vt ablato ab oculis eorū velamine credant ali qm verum dei filiū eē Jesum: & agnoscant veritatē quā diuturno tpe pertinaciter negauerunt. Que aut fuerit forma sacrificij helie videamus.

3ⁱ re. 18

Curauit altare dñi qd destructū fuerat tollens duodecim lapides iuxta numerū tribuū filiorū Jacob: & edificans ex eis altare in noie dñi dei sui faciensq; aqueductū quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris & cōponens ligna. Quo facto diuisit p

mēbra bouē & posuit sup ligna & ait iplete quatuor hydrias aqua & fundite sup holocaustū: & sup ligna: sicq; factū est vsq; tertio: & currebat iquit aqua circa altare: & fossa aqueduct⁹ repleta est.

Cap. 74^m.

Altare dñi pmiū qd edificatū fuit a dño de lapidib⁹ viuis duodenarius ē numerus aploz: q elect⁹ ē a dño

de pplo iudeorū missus ad oues q perierūt dom⁹ israel. Is altare destructū fuit i pplo israel. Quia psequētib⁹ iudeis aplos d ciuitate i ciuitatē cōpulsi sūt idē apli recedē d hierusalē & trās migrare ad gētes: sic & qbusdā eorū paul⁹ dicit: vobis qdez oportuerat p̄dicarē vbi dei: sed qz repulistis illd & idignos vos iudicastis eterne vite: ecce puerimur ad gētes. vnde & ad gliaz spūs. s. ptinē v. Quaten⁹ sumptis isdē lapidib⁹ de pplo gētili cōstituat iterū altare ad istar illi⁹ qd destructū ē: & suscitāt alios p̄dicatores fides aploz & patriarchaz q euāgelizēt iudeis vbi vite vt & ipsi cōfiscāt vep lūmē dñm nrūz Iesuz Chm di cētes simul & ipsi nobiscuz. Bndict⁹ q vēit i noie dñi. edificabit itaq; altare de. 12. lapidib⁹ ad instar p̄oris sim noia. 12. tribuū filioz isrl. sedarie vō iuxta illd apocalypsis: pplis & liguis & regib⁹ multis. Et erit aut illd i tpe ant circa tps psecutiōis noue babylonis. Quā & afflicta nimis ecclia liberabit de iugo fuitutis illi⁹ vt cōpleat hmo dñi dicētis eidē ecclie excocte q si argētū & examiate p ignē restituā iudices tuos sic fuerūt prius & consiliarios tuos sicut antiquis. vbi qd significatū fore i gestis iosue vbi iussit idē iosue afferri duodecim lapides de iordane & lapides eiusdē numeri p hys qui ablati fuerant restitui i eodē loco. Nimirū & qz iordanis trāsitus & reparatio huius altaris vnus

3ⁱ re. 17

mat. 10

actu. 13

mat. 21.

Apo. 7.

Isa. 1.
iosue. 4

dd 2

z idem tempus designant/tempus
vtiq; plenitudinis gētium z cōuersio
nis israel: excepto q; in remotis lapi
dibus illi significant qui trāseunt ad
patriam de plenitudine gentiū: q; aut
statuunt in flumine hīj qui reliquunt
in mūdo/ ppter eos qui credituri sūt
per p̄dicationē ipsoꝝ. Ad aut cōstru
cto altari fecit Helias. aqueductū q̄si
3re. 18 per duas aratiunculas in circuitu al
taris/ z cōpositis lignis z carnib⁹ ma
ctati bouis p̄cepit sup̄fūdi aquā vsq;
ad hydrias 12^m. eo ē subtilius p̄seru
tandū/ quo cōstat q̄hec oīa z similia
in figura fiebāt in israel: deniq; ligna
crucē: carnes carnalia designabāt p̄
cepta. que precepta: illa de quoz nu
mero erat illud/ de quo dñs ait. Ad
duritiā cordis vestri dedit vobis
u. 19 Moyses p̄ceptum illud. Talia p̄ce
mar. 10 pta statuebant illi de qbus dicit apo
stolus. Multi ambulant/ qd sepe di
ad phi
lip. 3. cebā vobis: sed z nunc flens dico ini
micos crucis ch̄risti quoz deus ven
ad gal.
vlti. c. tus qui subiūxit. Adhī aut absit glo
eadem
eplā. 5. riari/ nisi i cruce domini n̄ri iesu ch̄ri
sti. z qui dicit in alio loco: hīj qui sunt
ch̄risti carnē suā crucifixerunt cū vi
tijs z cōcupiscentijs. Et bñ ista duo
ligna. s. z mactate carnes p̄tinēt in al
tari iter terrā z aquā: q; in vtroq; te
stamēto seu mysterio seu viua voce/
cōmendatur crux/ z mactatio carnis
vtiq;: q; verbū crucis pereūtib⁹ qdē
p̄me ad
cor. in. i stultitia est. N̄ijs autēz qui salui fiunt
idest nobis virtus dei est. Inferi aut
iacet terra/ de super effundit aqua/ z
quodāmodo inuisceraf terre aqua/ p
pter aratiunculas que facte sunt in al
tari: q; ita veteri testamēto supponit
nouum/ vt alter in altero videatur.
Ecce. 1. Dicēte de hoc ipso Ezechiele p̄phe
ta: z similitudo rotaz z opera q̄si sit
rota in medio rote. Et bene due ara
tiuncule facte sunt in altari: q; scriptu

ra veteris testamenti s̄m id qd ḡiale
est dico/ aut cōtinet isra se hystorias
veter: aut verba illorūz viroz qui p
phetie spū futura p̄dicūt. Quatuor
aut prime lagene aque/ q̄tuor signifi
cant euāgelia/ que v3 euāgelia quasi
quatuor flumina paradisi in 4° mū
di partib⁹ diffusa sunt. Quatuor alie
lagene designant 4° volumina noui
testamēti que cōtinetur in eplis: p̄ia
epistolis canonicis: libro actū apo
stolorū z libro apocalypsis/ reliq̄ vō
vltime significant regulas sanctorū
patrū/ que z si nō sunt tāte auctorita
tis quāte euāgelia z scripta apostolo
rū: sunt tñ magne vtilitatis z gratie.
Est aut hāz p̄ regula beati pacchō
nij. 2° sancti Basily. 3° facti Augⁱ. 4° sci
b̄ndicti. Nec mirādū si has regulas
monachi z heremite vice euangelij
venerant/ q; ipsis datus est speciali⁹
spūs Helie vt sciant que a dño dona
ta sunt sibi. Sicut enim Joānes ba
ptista q̄ nemo fuit maior inter natos
m̄lieꝝ significat ordinē clericorū: ita
Helias p̄pheta ordinē monachorū.
Et bñ vsq; tertio effusa est aqua: q; z
verba euāgⁱlica s̄m l̄ram istrūit pue
ros: z actus seu verba ap̄loꝝ adole
scētes i ch̄risto: z regule scōꝝ patrū
seniores in dño. Quare sic? q; i firma
tus est ch̄ristus in nobis vt nos esse
mus fortes in ipso. Cōdescendit isra
mitati n̄re/ vt nos ascēderem⁹ ad fir
mitatē suā. Que est at firmitas ch̄ri
sti nisi illa vita que instituta est a sc̄is
patribus z tradita nobis in eisdeꝝ li
bellis. Quos ideo nō oēs fideles eo
mō quo deuoti monachi legunt z re
uerētur/ q; de sola in eis agit p̄fectio
ne monachorū/ z monachos magis
respicit qd iubet in eis. Sed qd ē iter
terrā z aquam manent s̄l̄r carnes z
ligna: nisi q; z vet⁹ testamētū verba
carnalia sonat s̄m l̄ram z nouū cru
cē? Vex hēc oīa p̄sūpta sunt ab igne
diuino

3re. 18

Se. 2.

Uide in
li^o p bea
tū Hie
ro. edi
to de vi
tis. p. z
cron. ar
chiepi
floren.
mat. 11.
Luc. 7.

3re. 18

diuino: vt ipse in cōsumptione eorū
magnus et p̄potens efficeret. Cū enī
ingr̄ t̄ps esset vt offerret holocaustū.
Accendens Melias p̄pheta ait: dñe
de⁹ Abrahā Isaac et Jacob hodie oñ
de q; tu es deus israel: et ego seru⁹ tu⁹
iuxta p̄ceptū tuū feci oia hec. Exan-
di me ingr̄ dñe exaudi me: vt discat
p̄pls tuus iste q; tu es dñe tu cōuer-
sti corda eorū itez cum t̄ps adesset di-
cit vt itelligat illud qd apostolus dīc.
Cū plenitudo gētiū introie rit. et qd
ait: tu cōuertisti corda eorū. iterum il-
lud est qd seqtur in eodē loco. Et tūc
israel ois saluus erit sicut scriptū est.
Veniēt ex syon qui eripiat et auertat
impietates a Jacob. Seqtur post hec
q; ceciderit ignis dñi et deuorauerit
holocaustū et ligna et lapides/pulue-
rē quoq; et aquā que erat in aquedu-
ctu labens. Qd cū vidisset ois p̄pls
cecidit in facie suā et ait: oīs ipse ē
deus. Ut autez de hys que sollēnter
gesta sunt in exordio et status accipia-
mus exemplū. Et in natiuitate dñi
glorificata: q; veritas de terra orta ē
in baptismo vel passione vel resurre-
ctiōe dñi sanctificata est aqua. in suf-
flatione sanctificatus est aer: et in ad-
uētū spūs. s. clarificatus est ignis qui
de celo descendit spūalē significat in-
tellectū. Ipse est enim ignis qui vo-
rat et cōsumit hec oia. quare: q; nihil
est stabile sup̄ terram. Tādū enīz ne-
cessarium est amplecti figuras istas/
quādū videmus per speculum et in
enigmate. Et scire nō possum⁹ sicut
est/illaz veritatē quā significant ista.
Joā. 16 Cū autē venerit spiritus veritatis et
docebit vos oēm veritatē/qd nobis
ulterius de figuris: sicut enī euā-
cuata est obseruatio agni paschalis i
obseruatione corporis ch̄risti: ita in
clarificatione spūs sci cessabit obsua-
tio figure/vt nō sequantē vltra hoies
figuras: s; ipsam simplicissimā v̄itatē

que sīgntur in igne dicēte dño. Spūs
est de⁹ et eos qui adorāt eū/i spū et ve-
ritate opz adorare. Ergo et lapides et
ligna et carnes et pluis et aq; vorabū-
tur ab igne. Quia et q; sepe 12^m et 12^m
viri electi sunt ad aliqd opus in vete-
ri testamēto/et q; oues et boues et hirci
offerebant i sacrificio occulti erat cā
mysteriū reuelādi in t̄pib⁹ suis. Et q;
ch̄rist⁹ et duo latrones/sue et duo di-
scipuli suspēsi sunt in crucib⁹ suis ali-
qd aliud designabant: et oīno puluis
et aq; hoc est littera hystorica vtriusq;
testamēti ad aliqd sīgnū potī⁹ qz vt
ipsa l̄ra sciretur simplr ppter res ge-
stas edita est a spū scō: hoc est vt i eis
presentaret nobis spūalis intellect⁹ q
est ignis diuinus/per quē spūalis hō
iudicat oia et ipe a nemine iudicatur.
Illaz neq; vsus panis et carnis: neq;
potus vini et aque / neq; v̄ictio olei
eterna est/est at̄ eternū id qd designa-
tur in ipsis. Si autē et ipse res et vsus
eorū trāsitoria sunt. Id at̄ qd designa-
tur in eis/sine fine māsura. Ad̄erito
vniuersa illa deuorāt ab igne: ipe at̄
ignis statut⁹ solus in die illo viuit in
electorum cordibus et manet in eter-
nū. Et qzuis multa sunt visibilia/que
s; q; traditū est nobis in l̄ra vtriusq;
testamēti māsura sunt in eternū/non
tū in eo statu in quo sunt/māsura sūt
in eternū: sed in eo potius que futu-
ra sunt. Sīqdē iter cetera que nobis
sm̄ l̄ram māsura in eternum exhibet
catholica fides/illud est p̄cipue vene-
rādū qd credimus de carne ch̄risti et
sicut assumpta est in v̄itate p̄sone vt
maneāt in eternū: et tū cū diceret di-
scipulis suis: qui nō māducat carnē
meā et biberit sāguinē meū nō hēbit
vitā in semetipso: et h; q; circūstabant
et audiebāt et itelligerēt carnāl̄ dēū
et p̄p hoc aliq; abirēt retro/vt oñde-
ret carnālē intellectū deuorādū esse a
spūali subiecit et ait: spūs est q; viuifi-
ad 3

Joā. 4

Josu. 3.
4. ca. et
3re. 4.
et nūe. 7
leui. 1. et
3. 4. 5. et
ide mat
the. 27.
petr⁹ et
Andre.

p̄me ad
cori. 2.

Joā. 6.

Ad ro-
ma. 11.
Isa. 59
3re. 18

ps. 84.
Joā. 20

p̄me ad
cori. 13.

Joā. 16

2^{ad} co
rin.3.

cat.nā caro nō pdest qdā. Uū z apo
stolus:lra occidit spūs aut viūficat.
Qd si in ipsa carne christi lra deuora
tur a spū/qsto magis in alyis rebus.
Nō igit res ipas que sunt ex toto qd
absit dicimus cōsumandas:sed dici
mus oportere trāsire ipsas idest coz
imagines/pro qb^o pcpue scripte sūt
ad designādū aliqd spiritalē/qtenus
per scripturā visibiliū rex veluti per
quedā specula ad res inuisibiles rape
remur. Uū z apls dicit.id enim qd i
presenti est momentaneū/z leue tri
bulationis nre supra modū in subtili
tate eterne glie pōdus opafin nobis
cōtēplātib^o nobis nō ea que vident:
sed que nō vident. Que eni vident
tēporalia sūt: que aut nō vident eter
na sunt. Hec ppter ignē qui con
sumpsit holocaustū Delie lapides q
que z ligna:sed z terrā z aquā. Ete
rū vbi nouit ad cōflictū cū sacerdoti
bus iudeoz prio qdē opz dari cōcor
diā duoz testamētoz veluti in terra
z aq:qs v3 duas res de rebus coib^o
accepit Delias. Nāmix qz cōe est spi
ritualibus/posse legere lram vtriusqz
testamēti. Ad extremū autē qd solis
spūalib^o datū est/veluti de archanis
celorum eum qui nō legif in testibus
ipsoz libroz spiritaleni producere in
tellectum.

Cap. 75^m.3re.18

Fatuz est aut: vt per talē ordi
nem doctrine concutiant^r du
riora lapidibus corda iudeo
rū z conuertantur iterum ad
deū viuū z vep occisis gladio spūit^o
sancti vniuersis pseudo doctorib^o iu
deoz/vt iam nō viuant fm carnē:sz
fm spūitū. Et bene ait populus viso
miraculo ignis dñs ipse ē de^o. Quia
sic z vsq; ad presens credunt iudei fi
liū dominari oportere in mūdo vt tū
negent illū esse vep deum:hec est eni
maxima cā scandali qz crucifixuz vt
aiunt hoiem dicimus esse deum. Sa

ne in die illo pcepto lumie spiritalis
intellectus/cōfessuri sunt nobiscū iu
dei veritatē dicentes:dñs ipse ē de^o.
Quia esse vep deum Christū iesum:
vt lra nobis tradit i fide/ita clara lu
ce iudeis spiritalis aperiet intellect^o.
Et qz iam placat^o erit dñs pplo suo
tam diu in siccitate relicto. Orantib^o
post hec spiritalibus viris quos desi
gnat Delias dabit pluuiā sup terraz
quatenus eo feracius deferat fructū
suū/quo diu in siccitate relicta exco
ctā igne/doloris z tribulationis pur
gatā sibi eā exhibebit dñs a tribulis
z spinis z si nec dū vniuersaliter:sed
sz partē. Adhuc eni superit Iesabel
que vsq; ad afflictionē spūs angusta
bit Delia:sed de hoc in sequēti. Nūc
videre oportet quare post miraculuz
ignis data est ad deprecationē Delie
pluuiā sup terrā. Sigdem ignis cōsu
mit spicas pluuiā vō secūdat faciem
fre. Et pfecto necesse est vt pcedat i
celo verba flāmātia in gētē apostatri
cē:que z vepres vitioz cōburant/z
ad amorē celestis patrie/per exhibi
tionē vere fidei corda illuminēt z ac
cedant. Est eni ille modus doctrine
qui significatur in igne typicus/vel
anagogicus. Is qui designat in aq
hystoricus vel moralis. Quāuis oēs
aliqñ spiritales itellect^o absolute de
signent in igne. Aliqñ hystoricus qz
vicin^o est lre designet in terra. Albo
ralis qz altior illo est designet in aq.
Typicus in aere: Cōtemplatiuus in
igne. Et sciendū q illa aqua quā di
ximus significare lram noui testamē
ti d terra sumpta est:hec vō que mo
ralē significat itellectum/nequaq; de
terra sumpta est sed de celo descendit.
Ipsa est eni pluuiā volūtaria quā se
gregauit de^o hereditati tue: doctrina
scz moralis ipsa que inebriat terrā z
germinare eā fac/erutis pus vt iā di
xi z cōbustis sētib^o vitioz z eni i illa
doctrina

Sign
tia itel
lectus
spūales

Ps. 67.

Isa. 55.

doctrina que vocat typica/qz nimis est apta felus sepe accedit p eos qui no credut z no obediut veritati/qb^o z pponit a viris iustis/vt credentes purget a vitijs z salui fiat. In ista vo que appellat moralis masuetudo seruanda est z suauitas: vt modus ipe co pucte locutionis in auditoz cordib^o gratia pietatis ifundat. Quauis qz recedete Helia dfecit pluuia i israel: eo vo reuerso ad eius oionē reuersa est gualiter in eade pluuia multiformis illa gra spūs itelligi queat que illis tm segregata est de qbus dicit Joannes: qui sitit vtiat z bibat z flumina de vtre eius fluent aque viue etc. Sed ecce post ta digna opa que ondit helias no est pmissus gescere iter filios israel: sed multo ampli^o creuit labor z afflictio cordis eius: ita vt te deret euz viuere/z peteret aie sue vt moreret. Quare hoc? Quia Jezabel minata est ei mortē/dolens sup necē pphetay suoz/in typo haud dubiuz illius partis que remanebit in pfidia ppli israel munita pfidio antichristi. Sed qd ē q pre timore z tristitia: pūciens se Helias subter vna iuniperū obdormiuit: nisi qz viri sancti qd arculus illi^o tps viuētes iuenerit/cernētes qz tā pulchros de inimicis triū phos adhuc caput malitie pmāebit incolumis/tacti dolore cordis intrinsecus dormitabunt pre tedio ab opibus bonis/z abūdāte iniquitate frigesceat charitas multoz. z etiā qui fortes eē putabunt in fide cessabūt a p dicatione/z oīntatione vtutū. Quid vo ē: q angelus 2° excitat heliā z eū māducaū iubet paratū sibi nō ab homine: sed a dño cibū: nisi qz in tāta illa necessitate spūs. f. pfortabit electos z vt se muniant salutarib^o alimonys ipse qui pōt oīa suggerendo inspirat quatenus icōparabilē illā tribulatio nē antichristi/cuius faciē aūibit ege

stas vtute illi^o cibi sustinere sufficiat. Erit at cib^o ille collectio scripturay q se muniant ad iuicē sci dei: reducētes ad memoriā q scripta sunt in canonicis libris de falsis miraculis atichristi: z misicordias sūmi dei q a seculo st. Inde est: q panis z aq ablata sunt Helie: qz nimis vbu dei q se reficiāt adinuicē viri sci/z fortitudine eis tribuet p fidei detrimēta: z refrigeriūz cōtra tediū z anxietatis ardorē. Et bñ bis obdormisse z bis dseribit eū gilasse ad comedēdū helias. qz duo gila ipioz hoīuz pspirabūt i vnū. Et qui forte vni eoz resistē se posse cōfīdit p fiderās duoz ipetū a rigore succūbat. Hec qz bon^o ē dñs oib^o iuocātib^o se/p vtrāqz ipioz acie muniet electos suos ne tali recreati viatico deficiant in via. Inde est: qz ppter electos suos breuiabit dies illos/vt nō eos diuturnitate ānoz desperare cōtingat. Et bñ. 40. dies qbus Helias mansit in fuga significant tēpus z tepora z dimidiū tēporis qbus regnatus est antichristus. Adons autēz Orb in quo terminatū est iter fugietis Helie significat excellentiam religionis ad quā puenient serui dei cōgētib^o inimicis. Qd vo hys pactis Heliseus filius Saphat substituit helie z ille subleuatur in celū: pūnet ad extremū articulū plenitudinis gētū in quo multitudo iustoz pūnetū ad 2° statū ingreditur in regnū dei fm qz dñs nr iesus christus trāsīs ex hoc mūdo ad pīem designādo monstrauit: post cui^o trāsītū effusus ē spūs scūs sup discipulos/hē an pūmisat idē Lhs iesus vt i modū colābāz i turbas pploz excrecētū emulātū vitā cōez: qd tūc qdē i paucis hoīb^o cōpletū ē ministeriū futuroz: nūc vo i multa millia psumationē accipiet. Et sciendū q Heliseus ppheta prio qdē ta ctus est pallio Helie manētis i terra.

3ⁱⁱ regū
17.18.

Joā. 7.

3ⁱⁱ re.19

mat.24

3ⁱⁱ re.19

ps.144

mat.24

Dan.12
z apoca
ly.12.
3ⁱⁱ re.19

4ⁱ re.2.

Actu.2.
Joā.16

3ⁱⁱ re.19

4ⁱ re. 2. 2° ei ipm palliū cecidit a sublato i ce
lo. hanc dubiū q in typo dñi spūs. s.
qd acceperunt apostoli. Primo qdē
velut e terra. 2° post dñicam ascensio
nē e celo. Ne quis aut indumenti si
gurā ineptā spiritui sancto min^o exi
stimet cōgruentē reducendū ē ei ad
memoriā verbuz veritatis dicentis.
luc. vlt. vos aut sedete in ciuitate quousq; in
duamini virtute ex alto. Igit q heli
seus p pallium helie: z apli per donū
spūs. s. operati sūt fm opa magistro
rū suoz: designat op^o spiritale qd fu
turū est circa finē mudi in ordie reli
giosoz. Qu z punctionē spūs. s. occi
detur z peribit Jezabel de ppo isra
el. Itaq; azahel rex syrie q interfecit
multos ex israel significat eos q erūt
principes populi in ordine laicoruz:
3ⁱⁱ re. 19. iheu Rex israel religiosos epōs fer
4ⁱ re. 8. uentes in officio p dicationis: helise^o
10. 15. vō platos religiosos. Quevz tria ge
nera fermentiū spiritu platoz pliatu
ri sunt in gladio spūs p reliquias iu
deoz: z cōsumet in eis id qd carna
le est: z regnabit in eis spūs deivini:
vel certe q non fuerint conuersi de
ficient ad selū z cōminationē iustoz
z relinquetur dño reliquie iudeoruz
3ⁱⁱ re. 19. eorum. s. qui nō curuabūt genua an
te baal: hoc est illoz iudeoz qui non
adorabunt antichristū. Cap. 76^m.

Post ea que dicta sūt de gestis
helie veniendū est ad trāsmi
grationē Babylonis: z inq
rendū qd sibi voluerint illi se
hier. 29. ptuaginta anni qbus ptenfa ē capti
Ba. 9. uitas iudeoz. De hys vt iā diximus
in 4° li^o diuersi diuersa sentiūt z di
cūt ppter duos magnos pphetas q
scripserūt de cōsumatione eoz ānoz
z visi sūt p^{ri}a ptulisse. Sigdē daniel
Ba. 9. ppha: āno p darij videf sentire com
pletos eē ānos. 70ⁱ. ita dicēs: i anno
p darij filij assueri de semie iudeoruz
q iperauit sup regnū chaldeoz āno

vno regni eius. Ego daniel itellexi i
libris numeroz ānoz de q factus ē
sermo dñi ad hieremiā pphā vt cō
plerent desolatiōis hierusalē septua
ginta anni. huic vī cōcordare esdra
q de hoc ita scribit: in āno p Lyrī re
gis psaz: vt cōpleret vbu dñi ex ore
hieremie suscitauit dñs spm regis p
sarū: z trāsduxit vocē in vniuerso re
gno suo ēt p scripturas dicēs. hec di
cit Lyrus rex psaz. Via regna terre
dedit mlyi dñs deus celi: z ipse pce
pit mlyi: vt edificare ei domū in hie
rusalē q est in iudea. Quis ē i vobis
de vniuerso populo eius: sit de^o illi^o
cū ipso: z ascēdat in hierusalē q est i
iudea: z edificet domū dñi dei israel.
Igit fm hec verba z alia q sequunt^r
de ascēsu zorobabel z eoz q ascēde
rūt cū illo āno p cyri regis datā con
stat esse libertatē iudeis: quā pnise
rat dari eis hieremias ppha post cō
pletionē 70ⁱ annoz desolatiōis hie
rusalē. Quib^o egit terra sabbata sua
cunctis. s. dieb^o qbus fuit idē popul^o
in captiuitate Babylonis. Et hec q
dē sic. Sed si eiusdē libri vba sequen
tiavigilāter pēsamus/ aliū fm saccha
riā inuenimus esse terminū 70ⁱ āno
rū: sic enī scriptū est in sequētibus li
bris. Jam aduenerat mēsis septim^o:
z erāt filij israel in ciuitatib^o suis. Lō
gregatus est aut ois populus qsi vir
vnus in hierusalē. Et surrexit iosue
filius Josedecl: z fratres eius sacer
dotes z zorobabel filius Salathiel
z fratres eius z edificauerunt altare
dei israel. Deinde 2° anno aduentus
eoz in hierusalē posuerūt fundamē
ta tēpli z cepunt edificare. Quod cū
viderēt inimici eoz inuidia moti sunt
z accusauerūt iudeos apud reges p
sarū ita vt itermitteret opus vsq; ad
ānū 2^m regni darij regis psaz. Scdo
aut anno regni darij cepunt iter edi
ficare: z cōpletū est opus āno sexto
regni

pⁱ esd. 1

pⁱ esd. 3

1. esd. 4

1. esd. 6

regni dary mēse tertio q vocat adar:
fuit aut tps qd decursum est a primo
anno cyri vsq; ad daryū ferme .xl. an
noz. vnde z dicēte dño inimicis iu
deis soluite tēplū hoc: z in trib⁹ die
bus excitabo illud. Lū igit hoc apte
liqat ex auctoritate euāgelyvī discor
dare a p̄dictis zacharias ppha qui
prophetavit 2° anno dary dicens re
spōdisse angelū atq; dixisse: dñe exer
cituū: vsq; q tu nō misereberis hieru
salē z vrbū iuda. Quibus iratus es.
Iste septuagesimus ānus est. Si eni
z ille annus 70° erat desolatiōis hie
rusalē z vrbū iuda: quō dicit daniel
anno p̄ dary (q simul regnavit) a cy
ro intellexisse se in libris numerz an
noz de quo factus est sermo ad hie
remiā pphētā: vt complerent desola
tionis hierusalem septuaginta anni.
Sed sciēdū est q a tertiodecimo an
no regni iosie sub quo pphettare exor
sus est hieremias ppheta quez dicit
euāgelista genuisse filios in transmi
gratione babylonis: cōplet⁹ erat idē
numerus qū Cyrus posuit edictū vt
edificaret domus dei. At tpe aut quo
Sedechias transmigravit in bably
nē nō fuit cōpletus idē numerus nisi
anno 2° dary in quo exorsus est pphē
tare zacharias ppheta: factū est aut
istud cā magni mysterij. Si eni inci
pim⁹ numerare a primo anno regni
David sup israel z iuda ex eo anno
vsq; ad tertiūdecimū ānū iosie. In
quo exorsus est pphettare hieremias
z annūtiare trāsmigrationē bably
onis: inuenimus cōpletos esse annos
420ⁱ: qui faciunt sexies septuaginta
annos: quibus cōpletis icepit septi
mus septuagenarius cui⁹ primi 40ⁱ
anni p̄tēdūt vsq; ad finē regni Se
dechie qui vltimus fuit in regib⁹ iu
da: trigita vō ex eo tpe vsq; ad Lxx
regē psaz/qui prim⁹ relaxavit capti
uitatē iudeoz/ vt ascenderent z edifi

carent domū dei quā succenserat na
bucardan princeps exercitus regis
babylonis. Si autem numeramus a
quarto anno regni Salomonis qu
iactata sunt fundamēta tēpli vsq; ad
nonū Sedechie in quo obsessa est ci
uitas hierusalem ab exercitu regis
babylonis. Inuenimus septuaginta
sex annoz: id est annos simul. 420ⁱ.
Quibus expletis: septimus septua
genarius ichoatus est. Cuius cōsū
matio in anno secūdo dary p̄si. Quā
tum ergo existimare possum fm my
sterij rationē sub quo pphetauerunt
Aggeus z zacharias ppheta. Si ici
pim⁹ numerare a septimo anno Da
uid regni ab ipso vsq; ad 13^m annum
iosie decursi sunt āni circiter 420ⁱ.
z exinde vsq; ad cyrum septuaginta
anni. Si autem incipimus a quarto
anno regni Salomonis vsq; ad no
num annum Sedechie/inuenimus
annos. 420ⁱ. qui diuisi vt iam dixi
mus: per septuaginta faciunt septua
genarios sex: z exinde vsq; ad 2° da
ry septuaginta anni. Data est ergo li
bertas populo iudeoz a Lyro rege
ascēdendi in hierusalē z edificādi tē
plum domino. Sed tñ ipedita est ipa
libertas: vt nō possent p̄ficere quod
inceperant. Data est a spū sancto qui
loquebat in pphetis. Secūdo anno
Dary regis persi z nō est ipedita si
cut prius: sed p̄fectus est opus qd i
choatū fuerat sub cyro rege post quē
impediētibus inimicis cōsumari nō
poterat. Causa vō mysterij illa ē qua
constat dei filium venisse in mūdum
z dedisse libertatē captiuis sicut ipse
testatus est: sed tamē p̄mississe alium
paraclytum in quo daturus erat ele
ctis suis plenitudinem libertatis/ di
cente apostolo: vbi spiritus domini
ibi libertas. Quod ergo initiatus est
sub David pertinet ad Christū. Ad
autem sub Salomone rege pacifico
ee

1. 23ⁱ
Esd. 2.
4ⁱ regū
vltimo.
2ⁱ para.
vltimo.
3ⁱ re. 6.
4ⁱ regū
vltimo.

Agge. 1
z zach. 1
2ⁱ reg. 5.
Hier. 1
3ⁱ re. 6.
4ⁱ regū
vltimo.

Agge. 1
zach. 1.
1. Esd. i

1. Es. 4
1. Es. 7.
Agge. 1
zach. 1.
Esd. 4

Joā. 8.
10. c. 16

2^a ad co
rin. 3.

ptinet ad spūm sc̄m.

Cap. 77^m.

Die. 29.
z Bañ.
9. cap.

2ⁱ re. 5.

Isa. 45

Ge. 22.

26. 28.

Ge. 49

piⁱ Re.

16. z 2ⁱ

2. 5. ca.

ps. 131.

3ⁱ re. 1. c.

2ⁱ re. 7.

Mat. 1

lib. Ju-
dicum

Die. 29.

V aut redeamus ad myste-
riū 70ª annoꝝ. decursi sunt
a trāsmigratiōe babilonis
vsq; ad Tyrū sm ea que di-
cta sunt qñ 30ª anni. a cyro aut vsq;
ad 2^m Darij 40^a sm q; dicit scriptu-
ra de David cuius mō facimus mē-
tionē filius David. 30. ānoꝝ erat cū
regnare cepisset: z 40ª annis regna-
uit in hierusalē. Quis est aut ipse da-
uid nisi Iesus ch̄us: q̄ ē t in cyro
rege q; z ipse dictus ē Ch̄us dñi dñi
gnat? Scimus aut scāz fore pmissio-
nē de Ch̄io trib⁹ magnis p̄archis/
abraam. s. Isaac: z Jacob. q; i semi-
ne ip̄oꝝ bñdicēde eēnt oēs gētes: s;
z qñ bñdixit iacob iude filio suo pñū-
tiauuit nascituz ch̄um: q; regnaturus
erat in gētibz de semie eius dicēs
ita. Nō auferet sceptr⁹ d̄ Juda z dux
de femore ei⁹: dōec uēiat q; mittēdus
est: z ipe erit expectatio gentiū. dixit
aut istud. Nec tñ datū est sceptr⁹. Ju-
de vsq; ad tps dauid. Cui z dcm̄ est
a dño de fructu ventris tui ponā sup
sedē tuā. Qui cū puenissz ad senectu-
tē collocauit Salomonē filiū suū sup
sedē suā. d̄ quo z dcm̄ ē in typo ch̄i.
Ego ero illi in p̄ez z ipe erit mihi in
filiū. Sane ab eodē Salomone vsq;
ad Ch̄m fuerūt gñatiōes 30^a: a ch̄io
aut vsq; ad p̄is gñatiōes 40^a. Igñt
30ª āni q; p̄cesserūt in David/ signifi-
cāt 30ª gñatiōes a Salomōe vsq; ad
ch̄iz. 40. vō āni quos pegit i regno
40. gñatiōes spiritales a natiuitate
dñi vsq; ad p̄is. Ergo z. 30. āni trāsmi-
gratiōis babilonis illd̄ idē signifi-
cāt qd̄. 30. āni. dauid. vbi si āni d̄ p̄ce-
dētibz. 40. ānis/ liq̄t q; ab Aldā vsq;
ad David iter p̄es z p̄ncipes siue iu-
dices ppli: q; p̄fuerūt pp̄lo israhel 40^a
fuerūt. Et ergo 30ª ānos trāsmigra-
tiōis a sedechia vsq; ad Tyrū z 40^a
āni p̄cesserūt ptinētes ad mysteriuz

70ª ānoꝝ z 40ª secuti sūt/ ita 30ª gñatiōes a Salomone vsq; ad Ch̄m: z
40ª gñatiōes/ aut qñ gñatiōes p̄ces-
serunt z 40ª secute sunt vsq; ad p̄is.
Ita vt qd̄ significāt 70ª āni inchoati
a 13° regni Josie z p̄sumati sub cyro
rege/ oñdā ē esse cōpletū ab Aldā vsq;
ad ch̄iz: qd̄ significāt 70ª āni ichoa-
ti a trāsmigratiōe sedechie: z p̄sumati
ti 2° āno darij regis psaz oñdā ē nihī
lomin⁹ eē cōpletū a rege Salomone
vsq; ad finē 2ⁱ star⁹. C̄fuit enī trans-
migratio p̄ma inītiata in Aldā q; pro-
pter supbiā suā eiectus est de paradi-
so. Scda a Salomōe cui p̄dictū est a
dño: q; nisi ambularet in viā p̄is sui
daret domus illa in direptiōez sicuti
postea sc̄m̄ est. Sigdē z adhuc eo vi-
uēte suscitauit de⁹ aduersarios d̄ re-
gnū suū eo q; bonovsus p̄ncipio/ ma-
lo p̄sumat⁹ sit fine. Opz aut in vicio
tpe hora q; nescim⁹ parturire eccliaz
sicut z in aduētū dñi: z cōpleri illud
qd̄ dñs ait. Adodicū z nō videbitis
me: z itez modicu z videbitis me.
Opz in quā electos plorare z lugere
in istoz cōpletionē annoꝝ. Et si nun-
quā defuerit fletus manentibus sub
viculis babilonis dicēte scriptura.
Sup flumina Babilonis illic sedi-
mus z fleuimus/ duz recordaremur
tui syon. Sicut autē p̄es q; laboraue-
rant expectādo/ liberati fuerūt a ca-
ptiuitate in passione dñi. ita z filij in
passiōe ista. Et sicut ibi remissio pctō
ruz facta fuit in clarificatiōe filij dei.
ita fiet z nūc in clarificatiōe spūs fan-
cti. Nō enī significata est sm q; qdā
putant in gestis babilonicis p̄ma il-
la libertas: que facta est p̄ Aldoyfen
sm carnē pp̄lo illi carnali q; liberat⁹
est de seruitute Pharaonis: sed tñ
2^a z 3ª que future in tpibz suis. alte-
ra. s. sm id qd̄ spectat ad filiū. altera
sm id qd̄ ptinet ad spūm sc̄m/ q̄uis
enim inseparabilia sunt opa trinita-
tis/ nō

mat. 1.

4ⁱ Re.

ult. z 2ⁱ

pa. vlti.

1. Esd. 1

4ⁱ reg.

vl. 2ⁱ pa

ra. vl. 1.

Esd. 6.

Gen. 3.

2ⁱ re. 7.

3ⁱ re. 11

Joā. 16

ps. 136.

exo. 14.

Aug. 1.
de trini
ta. c. 5.

2^a para.
vlti. 2. 1.
Esd. 1.
Isa. 45
lib. Ju-
dicum.

Luc. 4.
2 isa. 61

1^a esd. 6
2ª esd. 2.

Joā. 16

1. esd. 1.

ibid. c. 6

tis/nō frustra tū aliud ascribis pī p-
prietate mysterij: aliud filio/aliud spi-
ritui scō. Et interno ope suo trinita-
tis veritas agnoscat. Et ergo cōple-
tis 70ª annis trāsmigratiōis babylō-
nice/data est iudeis libertas a cyro
rege qui 7us dñi dictus est: 7 ita
si iudices israel accipimus in nume-
ro pīum cōpletis 70ª gñatiōibus ab
Adam vsq; ad Joannē baptistā mis-
sus est in mūdum ille Cyrus q dicit
esse scriptū de seipō p Isaiā pphetā.
Spūs dñi sup me/co q vnxit me
ad annūtiandū mansuetis misit me:
vt mederem p̄ritos corde 7 p̄dicarē
captiuis indulgētiā 7 clausis aptio-
nē: vt p̄dicare 7 annū placabilē dño:
7 diē vltionis deo nro. Et sicut com-
pletis a Cyro rege 40ª annis data
est Iudeis plena libertas reedifican-
di templū dñi: 7 nō lōge post sub ar-
taxerse muros hierusalē/ita cōpletis
40ª gñatiōibus ab incarnatiōe dñi/
opz dari fidelibus pleniorē libertatē
in spū scō: ita vt tunc liceat 7 libeat
veraciter canere allā. P̄decunte tū
partu ecclie in tribulatōe antichristi:
quatenus 7 illud cōpleat in electis:
q̄d veritas dicit. Amē amen dico vo-
bis: q̄d plorabitis 7 flebitis vos mū-
dus aut gaudebit. Ite 7 aut videbi-
tis me 7 gaudebit cor v̄m/7 gaudi-
um v̄m nemo tollet a vobis. Quod
igit significatū ē in ea libertate que
facta est sub Cyro cōpletum est circa
primū aduētum christi in aduētū. s.
spūs sci procedentis a p̄e. Et q̄d si-
gnificatū est in ea libertate / que scā
est sub Bario p̄fo: 7 cōpletum est cir-
ca finem 2ⁱ status/in aduentu ipsius
spūs procedens a filio. Si q̄s aut de
gemina cā hui⁹ deifice libertatis al-
tius aliqd rimare cupit. Ecce in sub-
iecta figura specfari poterit sup hoc
facim archanūq; mysterium: q̄d vix
uerbis cōgruentibus plene sicut est

dici potest.

Cap. 78^m.

Q

uia de numero tricenario
7 quadragenario quorū
magna sunt 7 alta myste-
ria/hys que deveteribus

gestis exercimus ser-
mo vltimus finem dedit ad oīden-
dam p̄cordiaz veritatis. Tricenari⁹
dñs n̄r baptizari voluit: baptizatus
a h̄y in desertum vbi 7 p̄mansit ieiū-
nus 40ª diebus. Quare aut 40ª die-
bus cū dñs sit iter dies 7 annos: sed
q̄ tps miserie longus satis esse v̄t ē
si non sit/tps p̄solationis breue ē si
plures sint dies eius/nō imerito tps
captiuitatis d̄signat in annis: tēpus
libertatis in diebus/dicēte scriptu-
ra de iacob. P̄diarcha seruauit iacob
pro rachele. 7. annis 7 videbant illi
pauci dies p̄amoris magnitudine.
Una est itaq; cā mysterij annoz 70^a
trāsmigrationis babylōice: 7 30^a an-
norū christi simul 7 40^a diez: et si
alie cause hic q̄s illic exp̄imant. Eo-
dem modo 7 q̄d dictū est de Dauid
filius 30ª annoz erat cum regnare
cepisset: 7 40ª annis regnauit in hie-
rusalem: omnino cū eodē christi my-
sterio cōsonare videt/excepto q̄ hic
agitur de tentatione: ibi de regno: 7
tamen vtrūq; in christi corpe cōsum-
mat. Igitur 30ª anni in quorū vlti-
mo baptizat⁹ est christus/significant
30ª gñationes que p̄cesserunt ipsius
christi natiuitatē a Salomōe filio da-
uid/7 videlicet Dauid hic significat
deū p̄cem/videlz ad ipsum christū.
40^a v̄o dies totidem gñatiōes noui
testamēti nō vtiq; in finem seculi/sz
vsq; ad horam tentationis que ven-
tura est in orbē vniuersū tentare ha-
bitantes in terra. dixit h̄ dñs in apo-
calypsi angelo ecclie Philadelphie/
q̄ in sexto ordie script⁹ est. Quia ni-
mirū in sexto ecclie tempore/quod
nimis v̄get/futura est quāmaxima

Luc. 3.
mat. 4.
mar. 1.
7 Lu. 4

Ge. 29.
hier. 29
2ª reg. 5

Luc. 3.

mat. 1.

Apo. 3.

- tribulatio antichristi: in qua si fieri posset in errore ducerent etiam electi. Ad autem unigenitus dei baptizatus abiit in desertum nec simpliciter: sed expulsus a spiritu qui et descendit super eum in specie colubæ: quod aliud significat quam id quod in dei populo compleri videmus? Quis enim mundum desereret et in desertum iret/ si non eum mitteret spiritus domini: qui ipsius quoque dominum expulit in desertum? Tribus autem modis opatus est generaliter spiritus. scilicet expulsionem istam: scilicet non equaliter. Primo cum expulit israel ex egypto/ et adduxit in desertum/ in quo et puagati sunt quadraginta annis/ anno reputato per diem. Secundo cum expulit fideles de synagoga iudeorum: que et ipsa spiritualiter egyptus est: et misit eos per desertum gentium: de quibus dicit propheta: dabo in solitudine cedrum: et spinam: myrtum et lignum oliue. Non autem in desertum abietem/ vlnum et buxum simul ut videant et sciant et recogitent et intelligant pariter. Tercio cum expulit spirituales de seculo/ et mittit eos in desertum cenobiorum: ubi tales eos vel similes experiri constat temptationes/ quales experti sunt filii israel in deserto: inde est/ quod et istorum quod plurimos/ quod sine gravi gemitu diceret non valemus perstrari sepe cernimus in deserto: memores ollarum carniū super quibus cōfederant in egypto: denique et illorum plurimi reuersi sunt animo in egyptum: et multi iudeorum qui crediderant ad iudaismum: et nonnulli monachorum seu corpore seu corde reuertuntur ad seculum: sed de transitu videamus. Filii israel transuadato iordane ingressi sunt in terram bonam quam illis repromiserat deus/ nec tamen sine magno certamine et sanguinis effusione. Sicut et fideles ex circūcisione/ relicta lege moysi puerunt ad regnum ecclesie/ nec tamen sine bello et sanguine/ quia non coronabimur (ut ait apostolus) nisi qui legitime certauerit. Denique et nobis ipsis qui dicimur gentiles sic reposita est spes/ ut de labore vite actiue transeamus ad illud sabbatum quod in fine seculi futurum est: quoniam et regnum quod est subter orem celum dabit populo sanctorum altissimi. Ut tamen prius necesse sit transire per ignem tribulationis in persecutione antichristi. Unde et post eandem tribulationem dicturi sunt hi qui redempti erunt a domino/ transuimus per ignem et aquam et adduxisti nos in refrigerium. Hec idcirco dicimus quia tētatō saluatoris/ quam passus est a diabolo in fine ieiuniorum suorum/ nostram illam serotinam tētatōnem designat quam ipsa per se veritas demonstrat cum dicit. Erit tunc tribulatio magna quam lis non fuit ab initio mundi usque/ mori neque fiet. Et nisi breuiati fuisset dies illi non fieret salua ois caro: sed propter electos breuiabuntur dies illi. Ut enim ipse qui est caput nostrum atrocius tentatus est a diabolo completis quadraginta diebus: ita necesse est tētari corpus suum quod sumus nos completo illo tempore quod significant quadraginta anni vel quadraginta dies/ quibus seu perimus populus israel seu saluator ipse mundi tētatōnes sustinuit in deserto. Non autem post dies tamen quadraginta tentatus est dominus a diabolo: sed infra ipsos. Quāuis vltima tētatō oibus alijs preferatur. Sed audiendum est quid dixerit diabolus capiti nostro: ut sciamus nos qui sumus membra eius/ quod dicturi sunt nobis ministri eius/ cum terribilis hora illa tētatōnis aduenierit. Audiamus et responsionem domini/ ut sciamus et ipsi quid respondere debeamus. Cap. 79^m.
- E** accedens inquit tentator ait illi. Si filius dei es dic ut lapides isti panes fiant. Quid sibi vult ista tētatō? Quid sibi volunt lapides panes fieri? putas alicuius occulti mysterij signum est quod petijt diabolus

Dan. 7

ps. 65.

mat. 4.

mar. 1.

Luc. 4.

mat. 24

nūc. 14

et psal.

94.

mat. 4.

mar. 1.

Luc. 4

mat. 4.

diabolus lapides panes fieri/aut qđ
dñs rñdit ei/nō in solo pane viuit hō
sed in oī verbo qđ pcedit de ore dei.
Sed qđ dñs negauit signū tētatorū: si
gnū erat: et qđ non aliū cibū petijt
fieri lapides: sed panē. Et maxie qđ
dñs respōdit: nō i solo pane viuit hō
oīno non vacat a sacramēto. Eteniz
qđ panis pīncipal in cibis/nō imeri
to in panibus designant miracula a
quibus incepit pđicatio ch̄risti. Qui
bus visis et pceptis in visceribus cor
dis crediderunt qui viderūt. Et cre
dētes suscitati sunt ab eterna morte:
dicēte domino: qui credit in me etiā
si mortuus fuerit viuet. Et recte ille
viuere dicif qui credit in Ch̄istū: qđ
etiā per pphētā scriptum est: iust⁹ autē
ex fide viuit. Ad si aliq per miracula
acceperunt fidē. Lū et in panib⁹ ipsa
miracula/et in fide vita aīe itelligen
da sit/qđ ē qđ diabolus petijt circa fi
nē quadraginta dīez lapides panes
fieri: nisi qđ circa finē illius tēporis/
qđ numerus iste designat dīez pulsa
tura sunt mēbra diaboli/mēbra ch̄ri
sti/quatenus annullata sit eoz fides
nisi certa miracula pbeant expimen
ta. Sed qđ: nūqd qđ mēbra diabo
li dictura sunt istud/iō pro voluntate
diaboli/imutandus erat ordo rex vt
nō oīa que futura erant fm pposituz
creatoris fierēt in sapiētia: et singula
pout erigit ipsa rō in tēpibus suis?
Certe per ostēsa saluatoris signa que
in noīe eius faciebant fideles/glorifi
cabatur deus et laus eius nota facta
est in mundo/et puenit vsq; ad fines
terre. Vex et si sancta et bona miracu
la/illi tñ qui non poterant credere ni
si visis miraculis/voce ipsa veritatis
arguunt/cum dicif/nisi signa et pđi
gia videritis/non creditis. Alī qđ si
gna nō fidelib⁹: sed infidelibus data
sunt. Voluit op̄s de⁹ p̄ cursuz eccle
siastici tēpis illustrare miraculis. Sed

nō tā miraculis qđ itelligētia scriptu
raz: aut vt sicut pmi abundauerunt
panibus miraculorū/ita abundant
ultimi/noībus elogorū dei. Admiruz
qđ Moyses primo qđē oñdit illi po
pulo miracula i egypto et mari rubro
et in mōte synai: et ad vltimū ad mur
mur ppli dedit illis cibū illū vt man
ducarent/et cessaret q̄rela murmura
tionis eoz. De quo v3 cibo cū alloq
retur eūdē pplz et reduceret ei ad me
moriā collata illi celitus bñficia dñi/
ait inter cetera Moyses. Dedit tibi
dñs cibum/māna: quē ignorabas tu
et patres tui: vt oñderet tibi/qđ nō in
solo pane viuit hō: sed i oī verbo qđ
procedit de ore dei. Sed qñ hoc di
xit Moyses: nisi qđ deuteronomiuz
qđ interpretat noua lex nouū p̄figu
rabat testm in quo oportebat verba
mystica spūaliter interpretari. Ecce et
enī agebat de māna/et tñ non ait vt
sciret oīs homo/qđ non in solo pane
viuit homo: sed in māna quod de ce
lo descendit. Quod si diceret/verum
vtiq; diceret fm lram. Sed vt osten
deret nouam legem interpretatus est
ipsēmet qđ significauerit māna illud
qđ datum est filiis israel dicēs: vt sci
ret omnis homo: qđ nō in solo pane
viuit homo: sed in omni verbo quod
pcedit ex ore dei. Māna itaq; illud
significabat verbū vite/qđ dat filius
dei credētib⁹ ad salutē: qđ per ipūz
viuunt omnes illi quibus non sunt
ostensa miracula: quia nō in solo pa
ne viuit homo: sed in omni vbo qđ
procedit ex ore dei. Quia non solum
illi qui viderunt miracula: sed et hy q
nō viderunt crediderunt firmi⁹ ver
bo dei nihil hesitantes in fide: quini
mo multo firmit⁹ qđ iudei/qui vide
runt et respuerunt. Non ergo in solo
pane viuit homo: sed in omni ver
bo qđ procedit ex ore dei: hoc est: in
omni verbo spiritali: quod pcedit ex
ee 3

Exo. 7.
8. 9. 10.
11. 12.
14. 16.

Deu. 8.

mat. 4.

Deu. 8.

mat. 4.

Joā. 11

Abac. 2

ps. 18.

Joā. 4

1. ad co
rin. 14.

ore predicatorum: qui sunt os dei
 z lingua dei. Idcirco autē nō ait sim-
 pliciter in oī verbo dei: sed cū adun-
 cto: qđ pcedit ex ore dei. Ut itelliga-
 tur: nō tā positū testimoniū de verbo
 lre qđ occidit/ qđ de verbo spiritali/
 quod edificat z vinificat. Sed cū ie-
 iunasset inqt iesus quadraginta die-
 bus z quadraginta noctibus/ postea
 esuriit: christianus populus qui mo-
 ratur in deserto: desertū est enim fide-
 libus vita mūdi cūctis dieb⁹ pegri-
 nationis sue. Cōpleto tpe isto: qđ si-
 gnificant quadraginta anni/ vel qua-
 draginta dies. Esuriit quodāmodo
 videre signa: putās nō respicere deū
 ad pces hoīum sicut a principio: aut
 qđ eos tradiderit obliuioni vt iā non
 eos exaudiat: sicut prius/ aut aliqd
 hmōi qđ humane pōt z solet surripe
 fragilitati. An nō illi hoc mō esuriūt
 quos dicere frequēter audim⁹. Ubi
 sunt illa tēpora qñ tot z tāta de⁹ mi-
 racula faciebat: qñ loquebat per p-
 phetas: qñ pdicebat futura? Eratq;
 deus primus oibus iuocantibus se.
 Hūc autē signa nra nō vidimus: iam
 nō ē ppheta: z nos nō cognoscit am-
 plius. Esuriunt ergo: qđ cupiunt: isr-
 mātur aio/ qđ deficiunt in fide. Qui
 enim esurit/ viribus dicit: etsi nimis
 esuriat/ etiā vita priuat: hoc est enim
 murmur illud filioz israhel quo anno
 quadregesimo postqđ mortu⁹ ē Arō
 Moysen famulum dñi infestabant
 dicētes. Cur eduxisti nos de egypto
 vt moriēmur in solitudine: deest pa-
 nis: nō sunt aque: aia nostra iam nau-
 seat sup cibo isto leuissimo. Nota dili-
 gēter tps z res pro quibus murmur
 ascēdit: panis miracula: aqua eloquē-
 tia. Adāna spūalem intellectum desi-
 gnat. Precefferunt viri magni faciē-
 tes miracula. Secuti sunt viri eloquē-
 tissimi/ ex quoz cordis puteo ac si pa-
 radisi flumina irrigātia prata cordiū

erumpebant. Tandē autē mouent z
 isti/ z nō remanet nisi māna itelligē-
 tie spiritalis. Qđ cauēt carnales qđ
 cibū eniz leuissimū murmurādo nau-
 seant. perpendis qđ grauis sit ista tē-
 ratio? Et qđem boni habent cōsola-
 torē suuz ducem magistroz: qui dicit
 nō in solo pane viuit homo: sed in oī
 verbo qđ procedit de ore dei. Non
 enim inanē aut leuissimū cibuz repu-
 tant verbū dei: sed sicut scriptum est:
 panē angelozum māducauit homo.
 Bonis ergo istud: qđ reprobis? Ge-
 neratio praua z adultera signū qrit:
 z signum nō dabit ei: nisi signū Jo-
 ne pphete. Sicut fuit Jonas in ven-
 tre ceti tribus diebus z tribus nocti-
 bus. Sed z nos tam secure qđ vera-
 citer dicere possumus: qđ sicut fuit ca-
 put nostrū in vētre terre tribus die-
 bus z tribus noctibus: ita calcabūt
 gētes ciuitatē sanctā/ quod est corp⁹
 eius mēsisibus quadraginta duobus.
 Hoc ergo signum habitura est in illo
 die generatio mala z adultera. Et qđ
 ad ipsam? multū: si secum est. Transi-
 bit enim tritura sup messem: trituras
 triturbabit super grana z paleas: vt z
 triticuz mūdet/ z recipiat in horreis
 z palee / que pro solo tritico seruate
 sunt vsq; ad tēpus aree separentur a
 granis / cōburende igni inextingui-
 bili. Hoc erat portio babylonis: z
 omniū qui diligūt illā. Putas ergo
 cōtemnēdum signum qđ accipiet ge-
 neratio mala. Obtura ad hec forti-
 ter obtura generatio p̄sens vt viden-
 do nō videas: z audiēdo non intelli-
 gas. In hac enim die tua que ad pa-
 cem tibi: nūc autē abscondita sunt ab
 oculis tuis. Noli dicere cū p̄sensero
 cauebo mihi. Noli ita frustra decipe
 temetipsaz. Nō erit sic. Queris quo
 modo? Audi non me: sed beatū apo-
 stolum. Cū dixerint inqt pax z secu-
 ritas/ z tunc repētinus eis superue-
 niat

2^a ad co-
 rin. 3.

mat. 4.

nūe. 14.
 z psal.
 94.
 mat. 4.

p̄s. 73.

numeri
 20. z. 21

mat. 4.

p̄s. 77.
 mat. 12.

Apo. 11

Lu. 19.

p̄me ad
 thes. 5.
 nict

niet interitus sicut dolor in vtero habentis et non effugient. prędixerunt sancti apostoli tenebras istas surgētes mane diluculo et timuerunt qui audierunt. prędixerūt eas meridie / magni ecclesie doctores / et vtcūq; timuerunt qui audierunt. Audis et tu advesperam / et pro nihilo ducis. Quare? quia illi primo venerunt in signis: illi secūdo in eloquētia faciēdi sermōis. Qui autē modo vēturi sunt serui patris familias / non poterunt exhibere nisi spūalia verba: maxime ppter illud / quod veritas ipsa dicit. Nisi ego abiero paraclyt⁹ non veniet ad vos. Si autē abiero mittam eum ad vos. Quod tale est ac si diceret. Nisi ego qui sum verbum patris transeo a cordibus electorum / fin id quod pertinet ad eloquētiā elimati sermonis non regescet in eis / is qui non verborum folia inspirat: sed spiritalia verba. Unde et de beatissimo patre benedicto dixit sanctus papa Gregorius cū multos ire per abrupta vitiorum cerneret / eū quem quasi ingressū mūdi posuerat retraxit pedem. Ne si qd de sciētia eius attingeret / ipse quoq; postmodū in imane p̄cipitiū totus iret: despectis itaq; litterarū studiis relicta domo / rebusq; p̄iis / soli deo placere desiderās / sancte cōversationis habitum quesivit: recessit ergo sapienter nescius / et scienter indoctus. Sed quare istud? nūquid ne frueretur presentia illius qui regescit super humilem et getum et tremementem verba eius / et sentiret suauitatem illius panis qui de celo descendit? At illi quidem sic: et omnes qbus sanus est intellectus. Qui autem recordantur epularū egypti / vilipēdentes celestes alimōiam murmurant in cordibus suis dicentes: anima nostra iam nauseat super cibo isto leuissimo. Deuli nostri non respiciunt nisi māna. Quod q̄

promptus est diabolus ad consilia mala. Non serit: non metit: non quiescit: non dormit. Quā libenter audit hec verba: q̄ libēs suscipit murmur istud. Veni q; et audite quid faciet. At saltem per hoc possumus illi resistere: quia possumus p̄stante deo p̄scire e vicino opera eius: ibit p̄tius et suam cōgregabit cohorte: ministrorum suorum. Armabit bestiam illam de qua dicit Ioannes q̄ ascendet de terra q̄uis et alij sint et iaz sint qui hanc ipsam precedent. Secta vtiq; erit hominum pessimorum / faciens signa et prodigia per cuius os loquitur draco et aggredietur dei populum sicut quōdam Ch̄istum et dicet: si filius dei es / dic vt lapides isti panes fiant. Si populus dei es: ostēde miracula. Si bona est fides tua / et vere deus in te est / et fidem apostolicam tenes / roga Deum tuum / et fac qd faciebant apostoli: alioquin ostendem⁹ nos q̄ erratis a vero / et auersi estis a fide que tradita est a diebus antiquis / vel certe ambulātes in erroribus vsq; nunc / necdum peruenistis ad catholicam fidem: sed quid illi responsuri sunt electi. Aut qd dicturi vtiq; et iā vt tales homines crebuerunt in mūdo et in sectas conueniunt et multos post se trahunt apostatantes a fide. Responsio itaq; electorū hec est: quā definuit domin⁹ ipse. Ut non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo quod procedit ex ore dei. Trāsbibit dies iste cum nocte sua. Electis enim omnia cooperantur in bonum. Et ideo ibi dies ubi nox. Et ecce grauiores pugne certiores caligines. Cap. 30^m.

Et assumpsit inquit illū diabolus in sanctā ciuitatem: et statuit eū supra pinnaculū tēpli. Sancta ciuitas ecclesia ē. Assu-

Apo. 13

Apo. 13

mat. 4.

mat. 4.

ad ro. 8

mat. 4.

Joā. 16

in lib^o p̄
dialog.

Isa. 66

ciuitatē: cū aduersum christianā ple-
bē gentes infideles iducet. Statuet
illos supra pinnaculū tēpli cum eos
ad extremū articulū coangustādo p
ducet. Scimus enim ⁊ experimento
didicimus/ q qū ciuitas obsidet ab
hostibus/ tādiu milites p plateas ⁊
et per suburbana discurrunt quādiu
eā ab hostibus defendere sufficiunt.
Si autē pdunt suburbana cōfugiunt
in vrbez: ⁊ ibi se p posse ⁊ q̄diu daf
posse defendunt. Si autē pualente ho
ste vrbe quoq; cōtingit amittē: ad lo
ca cōfugiunt tutiora: vt saltiz i angu
stia seruātes vitā qūq; a rege suo visi
tationē accipiant: ⁊ possint non solū
vivere: sed remunerari p fide. Secū
dū hoc igif cōtinget electis in tātis
angustijs cōstitutis: quasi enī subur
bana pdent cū eis accidet illd quod

Apo. 11

mat. 4.

ps. 90.

tātū tediū sustinere de⁹ qui videt oīa
nouit necessitatē vestrā: ⁊ scit qz co
acti facitis assentiētes potestati ter
rene. Et certe scriptura dicit: non est
potestas nisi a deo: ⁊ d iusto viro scri
ptū est. si ceciderit non collidetur: qz
dñs supponit manū suā. Nec ⁊ hys
similia psuadebūt ipy: quos in spēm
pioz imitteret callide ipioz magister
quatenus decipiat fraude quos bel
lo nequit: ⁊ dolo exuperet quos ar
mis supare nō pōt. Cū illi nō sic: s;
scriptū est iniquent: nō tētabis dñm
deū tuū: quid ē nō tētabis dñm deū
tuū? Nō assentiemus vobis: nec di
mittemus p verbis vestris societatē
sanctorz: sed pugnabimus p lege no
stra ⁊ seruabimus sanctā fidē: quam
nobis tradiderūt sancti dei. parati p
ipsa ⁊ in carcerē ⁊ in mortē ire. Scie
tes q p mltas tribulatiōes nos opor
tet ingredi in regnū dei: aliogn iam
ipsum deū tentare puincimur. si nos
ita vt aiūt qdā fortune cōmittim⁹ de
testāde. Porro hec tentatio grauior
erit priore ⁊ multi corruēt p eā nō va
lentes pati tormēta: nec pseuerare v
q; ad finē. Qui autē pseuerabūt erūt
felices ⁊ aut coronati erūt martyrio:
aut erepti citius de pssura. Quia scri
ptū est. Egrediet dñs ⁊ p̄liabit ⁊ gē
tes illas. Sicut p̄liat⁹ ē i die certami
nis. Erit tñ ⁊ illd ⁊ adhuc loc⁹ erit.
Tertio. n. diabol⁹ tētāuit dñm. tertio
tētābit electos vt pfecte suo capiti iū
gant mēbra ⁊ illuc sequat⁹ corp⁹ vbi
caput pcessit. Sequit⁹ enī. Cap. 81.
Ite assumpsit eū diabol⁹ i mō
tē excelsus valde ⁊ ostēdit ei oīa
regna mūdi ⁊ gliam eoz ⁊ dixit
illi hec oīa tibi dabo: si cadens
adoraueris me. Quando erit istud?
Quando extolletur ⁊ aduersabitur
supra omne quod dicitur deus / aut
quod colitur: ita vt in templo dei se
deat ostendens se tanq; ipse sit de⁹.
Et in

Deu. 6.

Act. 14

sachar
ri. 14.

mat. 4.

scde ad
thef. 2.

Bañ. 11 Et in Daniele scriptum est/ qd figet tabernaculum suum iter maria sup motem inclutur et scin et veniet v3 ad summitatem eius. Hoc de supbia. De hoc autem qd ait. Dia tibi dabo/ si pcedes adoraveris me. ibi quoq scriptum e: et terram dividet gratuito. Dia eni impedit gratis: tantum vt sibi oes inclinēt. Ipsa eni erit ea p qua tam dira bella committet. In oibus vo hys et filibus eius supbia designat: et si ad lraz aliqd horum factorum sit. Quasi nitat ascendere sup altitudinem nubium vt assumilef altissimo. Significata aut sunt hec in terra illa/ qua fecerunt filij Hae ad celebrandum sibi nomen/ Haebroth sicut dicitur in istituto. Qui et pimus idolatrias ferit induxisse in mundum. Porro qd iesus assumit in motem designat non nullos iustorum honoribus esse puenientes/ dicentibus eis legatis antichristi/ et illis pcpue quos ambire dignitates putauerunt. Sic solet accidere de nobilibus mundi/ qd honores ardentius cupiunt/ et gemit cum hēre non possunt. Nec mandat rex Regum. I3 scriptum sit de eo in aplo qd op3 illum regnare dōc ponat inimicos suos sub pedibus suis. ipse tñ qd benignus est/ et bonitate vult magis vicere qm potētia/ ecce pstituit vos platos talis et talis puitie. Nec et hec addet vobis si ei pseuerat volueritis. sua ē eni terra et plenitudo ei/ et pot eam distribueret put cuiq voluerit. hys aut aut similibus verbis decipiet quāplures/ et pscientia stimulos multos subiciet scepro suo. At filij dei non sic. Sz vade ingent satanas. Scriptum est dñm deū tuū adorabis et illi soli seruiēs. Nō inquit muneribus tuis puocari te nos posse pfidas. Cari est enim nobis mori p seruitute dñi qm viuere et regnare tecū/ qd hō pdit es et omni prius vitati. Ad autē seqtur. tunc reliquit eum diabolus. Nō ita

putandum est/ qd qñ volūate sua illuz reliquerit quem libētissime/ vt cōtemnētē se de motis pcpitaret cacumine/ sed qd amplius eū tentare eodez tpe nō est pmissus: qppe euz legamus demonia: vt legamus eis in porcos ingredi/ eius licētiā postulasse. Sic et in loco illo vbi ait angelus Daniele. Ascēdet vsq ad summitatē motis et nemo auxiliabit ei. Ita derēpēte pugna soluit: vt de eo qd futurū sit nihil dicat. Sed ait: in tpe illo exurget michael pnceps magnus qui stat p filiis ppli tui. fieri ergo posse vt sm ea que accidere nouim: qd dū aliquos resistētes exhiberi sibi faciet a ministris suis credēs se allicere eos posse muneribus dissimulabit penas/ et cū iam supari cūcta crediderit repente veniat desup qui iudicet eum. Quatenus ablato eo a scōruz cōspectib: electi dei qui erunt in discrimine dimittant in pace. Ad autē sequitur de ministerio angeloz: quid miruz si afflictis et desolatis/ ac humāo solamine destitutis/ qñ et supra qd credi potest vastata erūt oia/ et cōfusa tantis pffessoribus christi: et triumphatibus de tāto hoste benignū charitatis obsequium angeli ministrabunt. cū ipe quoq dei filius ministrare discipulis non erubuerit? Nam et quibusdam heremitis humano solamine destitutis feruntur ipsi angeli ministrasse/ maxime cum vita contemplatiua cognita sit celi ciuibus et sanctorum socia angelorum. Que quidem in hoc seculo 2^a status a multis quesita est et inuenta: sed tamen sollennior erit in illo sabbato qui erit post casuz antichristi. Et notandum qd prima pugna diaboli magis pertinet ad laicos qui ignorant scripturas. Scda que facta est in ciuitate magis ad clericum/ vbi et recte per templum dei/ ro manū intelligendum est capitulum.

mat. 8.
et Lu. 8

Bañ. 11

Bañ. 12

Bañ. 8.

1. ad cor.
rin. 15

Adorantes vō in eo hī qui fidei ei⁹
incūctanter adherent. Porro tertia
pugna que facta est in monte perti-
net ad monachos ⁊ heremitas. qui-
bus etiam fm litteram datum est in-
colere mōtes. Et quibus datum est
fm spūm ascendere ad alta ptempla-
tionis. Nec putes ambitioe/mona-
chum non esse tentandum q̄ mortu-
us est mundo: quia nihil si malus est
ambitiosius monacho / nihil auari-
us inuenitur. Sed hec non inueniet
in veris monachis pertinētibus ad
membra Christi qui ⁊ libenter pro
eius amore/ ⁊ que iuste habere pote-
rant derelinquunt/ ⁊ seipsos impen-
dere parati erunt. C Et sciendum
q̄ prima pugna Diaboli aduersus
laicos erit in armis ⁊ ostensione si-
gnorum. 2. aduersus clericos in dis-
putatione verborū. 3. contra mona-
chos in promissione donorum: licet
indifferēter ⁊ signis ⁊ armis ⁊ tor-
mentis aduersus vniuersa p̄surgat.
Ostenditur hoc ex parte in visione
Bañ. 11 Danielis. Ubi post multa populo-
rum discrimina adiunctum est. ⁊ re-
uertetur in terram suam Antichri-
stus/ scilicet cum opibus multis/ ⁊
cor eius aduersus testamētum san-
ctum. ⁊ infra. Populus autem sci-
ens dominum deum suum obtine-
bit ⁊ faciet: ⁊ docti in populo do-
cebunt plurimos. Oportet enim in
die illo seniores Petrum crucifigi
vt sequatur dominum. Joānem au-
tem manere sic donec veniat domi-
nus qui ⁊ ista predixit. Veniq; cru-
cifigetur vnus ad complendum nu-
merum sacrorum martyrum: alter re-
manebit vt colligat profugos israel.
Verum hoc propter duas pugnas
diaboli/ quarum vna peracta est in
summitate templi/ altera in summi-
tate montis. Quarum primam di-
ximus proprie pertinere ad clericum.

secūda ad monachos ⁊ heremitas.
Quia templum ⁊ ciuitas proprie cle-
ricorum sunt. Abōtes ⁊ heremi mo-
nachorum. Cap. 82^m.

A explanationem ministe-
ry suprascripti. Vel etiam
ad roboranda ea de qbus
in eodem mysterio disputa-
uimus/ non infructuosum existimo/
facim ecclesie sancte mysterium sub-
tiliter indagare: siue vt quāta gratia
spūs collata sit eidem ecclesie/ ligat
studioso lectori/ siue vt finem 2. disti-
ctionis huius 5. libri in eodem my-
sterio statuamus. Mysteriū dico se-
ptuagesime/ qd̄ satis deuote ac reue-
renter sancta mater seruat ecclesia.
In cuius cōsumatione paschalis sol-
lemnitas annuatim occurrit: in qua le-
titie canticum in exordio septuagesi-
me perditum/ exultantibus populis
reperitur. Mysterium hoc si sane sa-
piat/ illud ipsum est quod supra diges-
simus/ siue in 70. annis transmigra-
tionis babilonis: siue in 30. annis:
⁊ 40. diebus de quib⁹ hactenus lo-
cuti sumus. In quorum expletione
dei filius in assumpta serui forma tē-
tationes occulti hostis ⁊ patiēter su-
stinuit ⁊ potenter superauit. Illud
autē memorari oportet: q̄ ⁊ 70. an-
nos captiuitatis babilonice: vt 30.
⁊ 40. distinctos esse notauimus. Et
inter 30. annos saluatoris qbus mā-
sit vultus eius absconditus inter mor-
tuos seculi: ⁊ 40. dies quibus in he-
remo militauit/ dissimilitudo quedā
vite/ differentiam inesse monstrauit.
Et quamuis non sit equa similitudo
diei ad annum/ non ideo tamen dissi-
milis est/ aut esse putanda est causa
mysterij/ quia non de quātitate tem-
poris / sed de numeri perfectione
rerum imagines extimande sunt.
Igitur quod in illo suprascripto my-
sterio / significant quadraginta an-
ni/

ni/hoc in altero / hoc est Iesu Chri
sti quadraginta dies. Ad quorum
similitudinem mysteriorum etiam
istud quod servat annuatim eccle
sia institutum est. Quatenus mul
tiplicatis testimonijs ad credenda
ea que scripta sunt / de temporum
cursu et rerum fine/nec ille dubitare
queat qui pro infirmi cordis inertia
tardus est pre multis ad fidem. Et
quidem de hoc mysterio multi mul
ta dixerunt que non sunt contra fidem.
sed tamen est adhuc residuum quod
de eo apertius imo et utili^o dici que
at: quod ex eorum magis collatione
colligitur que in illis duobus myste
rijs supra digesta sunt. concordatis
sibi hincinde partibus / et in vnam
veritatis rationem perductis. Sci
mus autem qd septuagesima dici ne
quit si non habeat septuaginta dies
nec sexagesima si non habeat sexa
ginta dies/nec quinquagesima si no
habeat quinquaginta dies/nec qua
dragesima si non habeat 40° dies.
Quid si ita est restat vt a dominica
septuagesime vsq; ad quadagesime
primam triginta dies precurrentes
ipsam quadagesimam haberi in nu
mero intelligamus: a quibus tamen
minus sunt dies nouem dinumera
tis per singulas hebdomadas septē
nis et septēnis diebus. Quid igitur
aut falsa sit intitulatio necesse est/aut
aliter assignandum esse mysterium
quā nonnulli putant: et quā ego ipse
aliquando sequens aliquos extima
bam. Meridica vō causa mysterij il
la est quā cuiuslibet hebdomadarum
trium intitulatio docet. Siquidem
hebdomadam primam que inscribi
tur septuagesime pro decem esse ac
cipiendam diebus. Et simul tres heb
domadas pro triginta. Cogit inti
tulatio 2^a que inscribitur sicut liquet
omnibus sexagesime. Et tertie que

inscribitur omnibus quinquagesi
me. Et quarte que inscribitur quadra
gesime. Igitur septem dies accipien
di sunt in hoc mysterio pro decē die
bus. Et viginti unus dies pro die
bus triginta. Qui scilicet dies iun
cti cum quadraginta sequentibus fa
ciunt septuaginta. Quorū consum
matio in die quo cenauit dominus
cum discipulis suis. Hec est rei veri
tas et intentio institutoris. Sed di
cendum primo. Quare sic voluit: et
sic ad explanationem mysterij recur
rendum. Vtus est sancte matris ec
clesie supra petram que est christus
inconcusse fundate dominicis tan
tum diebus hystorias imponere do
minicales/nisi forte maioris sollem
nitatis prerogatiua contingat ali
quando impediri pro qua sit in cra
stinum differendum. Seruari au
tem vsus ipse tempore eodem non
posset/si sacre quadagesime domi
nicam primam triginta pre cur
su temporis ad integrum precede
rent dies ordine haud dubium do
minicarum confuso. Denique illa
hystoria que prima est/ et mundi ori
ginalis representat exordium expo
sceret diem sextum. Secunda que
ascribitur Noe / diem secundum.
Tertia que Abrae / diem quintum:
quatenus decadarum ordo seruari
potuisset: quod cum nesciētibz cau
sam videretur absurdum/et ignoran
tibus veritatem rei rationi contra
rium. Esset quoque et aliud quod
magnum offenderet sacramentum/
et caput huius sacri mysterij a quo
corpus diffunditur impugnaret.
Primus dies seculi ille est qui vo
catur dominicus ex eo scilicet tem
pore quo Christus resurrexit a mor
tuis. A quo videlicet die mysteriale
70um tempus oportebat incipere. Et
ipse qui in hebdomada primus est

ff 2

exordium temporū designaret/ sicut in sequēti dominica sequētis seculi. In tertia terti. Decebat etiā quadra- gesimale mysterium in die nihilomi- nus ichoare dominico / vt iure in eo dominicū tēpus designari potuisset de quo ⁊ dicif: hec est dies quaz fecit dominus/ exultemus ⁊ letemur i ea. ppter has ergo incōuenientias ⁊ va- rias sacramētoꝝ causas/ necnō ⁊ my- steria repugnātia sibi. Quoz altero duoz statuto seruari alterz oportūe nō posset. Placuit per hebdomadas singulas assumi prememoratas hy- storias vt principalis causa mysterij seruaret. Suppleri autē inscriptione qđ dieꝝ numero cōpleri nō poterat/ ad h vt vtrūq; tēpus in dominicis ichoare potuisset. Sed forte discorda- re credimur ab antiq; mysterijs. Nō imponat mihi qui per ea discurrei cō- sueuit: inuenitur hoc in veterib⁹: in- uenitur in nouis. Nihilq; sup hoc nouū in nouo qđ nō inueniatur in ve- teri. deniq; ⁊ Matthē⁹ vt supra scri- psimus in hoc ope quadragitaduas generationes dicit esse ab Abraam vsq; ad christū/ cū sint fm veritatem hy- storie quadragitaquatuor. Et ecō- trario habitationē filioꝝ israel i egypto dicit fuisse quadringētoꝝ ⁊ trigi- ta annoꝝ. Cū cōstet ex numero āno- rum leui ⁊ filioꝝ eius lōge fuisse an- nos pauciores. Tres igit hebdoma- de que precurrūt tps quadagesime pro tribus decadis accipiēde sunt: h pro triginta diebus in qbus plenitu- do qđaz tēpoꝝ designata est: de qua i epistola ad galat̃has per apl̃z dicif. Quādo venit plenitudo tēpoꝝ misit deus filiū suū in mūdum. Sane qua- draginta dies/ tēpus designant eccle- siasticū/ in quo pfecta seculi etas mū- data ab operibus carnis calcato ve- teri hoīe qui defecit vetitum vsurpā- do ieiunādo saluatore mūdi viitūtū

proficit incremētis. Alterum nempe Adam/ alterz initiatus est Christus luxit enīz vtriq; sed altero modo. Ille necessarie: iste voluntarie. Ille ste- riliter: iste vtiliter: ille culpa sua: iste cōpassionis clemētia. Postremo iste ade soluit debitum: ille passioni chr- sti participare nesciuit. Et qđ inde/ p- secto mors omnibus: vita vō qbus- dam. Sicut enī quadagesimale spa- tium partem septuagesime recipit: se- ptuagesime vō tēpus vtrūq; sub eo- dem concludit: ita christi redemptio partem cōprehendit nō totum. Cul- pa vō ade vniuersitatē inuoluit. Ne- mo enī vt ait qđam mundus a sor- de/ nec infans cuius est vnius diei vi- ta super terraz. Verūtāmē: vt ait apo- stolus. Sicut in Adam omnes mori- untur/ ita ⁊ in christo omnes viuifi- cabūtur: vt q culpa vnius generalit̃ intulit: gratia alterius vniuersaliter soluat. Vt ⁊ qz preter illud ade pec- catū/ filij ipsius multipliciter peccāt. Quid miruz si non omnes a pecca- tis resurgunt/ qūquidem in peccādo omnes ade imitatores fuerint. Non autem omnes christi insectando iu- stitiam. Mysterium ergo septuagesi- me/ ita protensum est vsq; in finē/ vt in quibusdaz vsq; ad quadagesimā steriliter tendat: exinde autem non steriliter: sed vtiliter: in quibusdā vō ⁊ vsq; quaq; sterilis: sed de hys in q- bus semper steriliter nihil ad nos. In reliq; autem non sic: sed sicut p apostolum dicitur: sicut portauimus imaginē terreni/ portemus ⁊ imagi- nem celestis. Tale est enī ac si dice- ret. Via primi parentis lata est/ arta secundi/ qz illa ad perditionem/ hec nos perducit ad vitam: fuit enī via lata ab Adam vsq; ad Christum quasi generaliter omnibus: a Chri- sto vō etsi lata reprobis: arta tamen manet electis. Cap. 83^m.

Deniq;

pme ad cori. 15.

pme ad cori. 15.

DEniq; videre si nō in duabus hebdomadis primis que precedunt dominicaz quinquagesime mundanos homines a carnalibus voluptatibus et iocis ad artā sufficit reducere viā: in quibus quadam lege carnis multipliciter agitata precetero omni tēpore in carnis opib; inardescūt. Porro hebdomada tertia in duabus diuisa/duob; q̄dez diebus absolutior est. Quatuor vō dedicata ieiunijs / non sine p̄claro et euidentī mysterio. Quis enim nesciat etate prima et secūda sine legis onere fuisse genus humanū: ambulasse vō generaliter in opibus carnis. Sane etate tertia que inchoauit ab Abraam vsq; ad annum cētesimum vite abrae/ nulla de circūcisione mētio facta est: sed tū de uocatione/ in cuius semine erat institūda circūcisio. Et quasi in dñica quinquagesime/ p̄paratio quedam p̄cederet. Et esset aptus ad suscipiēdum illud q̄d erat p̄cepturus mādātū: q̄d et factum est. Accepit deniq; Abrahā tā in se q̄ in semine suo p̄ceptum circūcisionis/ sub quo nō lōgo tēpore ueluti sub duobus diebus qui sequunt dominicā quinquagesime sine legis onere deguerūt hebrei. Quousq; velut i quarta feria ipsius hebdomade hoc est circa mediā etatē appareret moyses/ qui totius legis plenitudine colla ipsius populi onerando grauaret. Qui v; Moyses dum carnalib; mētibus legem dedit quasi quosdam cineres in capitib; sparsit: quatenus et sue nature origo q̄d esset fragilis et despecta cognosceret / et cuiusmodi corruptiōi subiectus esset homo sentiret. Supra modū enī miser est/ qui propriā miseriam nō agnoscit/ et qui bus indigeat bonis ignorantia pregrauatus ignorat. Non est enim unde tristetur nec vnde cōfundat et in-

gemiscat: ac per hoc nec miserabilis est/ nisi ei miseria sua quā nesciēs patitur inotescat. Nō igitur cinis beatitudo est/ sed p̄prie memoria corruptionis. Neq; enī aliquē ad p̄fectū adduxit lex: sed per legē inq̄t notitia peccati. Non inq̄z verba legis vita sunt: sed ad vitam. Si autē q̄s male vtatur/ etiā et ad mortē. Quis est autē qui male vtis verbis legis que subintrauit vt abundaret delictum. Cū adhuc dentes filioz obstupescerent d̄ vna acerba quā comedit Adā nisi qui adhuc cinerem tanq̄ panem manducant/ et potū suum miscent cū lach; ymis psalmista sup hoc ingemiscit et luget. Et iudeus adhuc querit cineres māducare pro pane. Deniq; animaduertat quid sequitur a facie ire indignationis tue: q̄ eleuans allisti me. Eleuauit deus genus humanum in primo homine/ et mox eleuatus allisit illud: q̄ pro culpa primi hominis eiecit eum de paradiso repleuitq; illuz multis miserijs/ de quaru numero hoc ipsuz fuit/ q̄ lex subintrauit vt abundaret delictum/ donec veniret temp; in quo superabundaret et gratia. Non igitur Cineres prestant vitaz comedentibus se/ sed panis subcinericijs qui sub cineribus latet. Quia littera occidit/ spiritus autem viuificat. Sic igitur lex Moysi que data in cordibus iudeorum/ quasi quidam Cinis est operatibus terram/ sicut de eo per psalmistam dicitur. Qui emittit eloquium suum terre velociter currit s̄mo ei. Qui dat niuem sicut lanam/ et nebulam sicut cinerez spargit. Adsit enī deus omnipotens eloquiū suum in terram/ quando per Moysen famulum suum terreno iudeorum populo legem dedit. cucurrit autē velociter sermo eius/ q̄ vsq; ad extrema terre perducta est notitia legis: q̄liter aut

ad ro.3

Ege.

ps. ioi.

Gene.3

ad ro.5

2 ad corin.3.

ps. i47

ff 3

Ge.17.

Abbatis Lib. Lōcor.

data sit lex/aperitur cum dicitur/qui
dat niuē sicut lanā/nebulam sicut ci-
nerē spargit. Doctrina nāq; legis/nix
erat nebula: q; timoris algorem in-
cutiebat legētib; dum pro sue ob-
scuritatis caligine qd haberet dulce-
dinis nesciret. Tenebrosa aqua inqt
in nubibus aeris: oē enī tenebrosū
timidū est: q̄uis a peccatoribus ma-
gis iudiciū timeat apertū: vñ z moy-
sēs hic subditur. Mittit cristallū suū
sicut bucellā ante faciem frigoris ei⁹
quis sustinebit: hoc est enī illud: de⁹
cuius ire resistere nemo pōt: z alibi:
horribile est icidere/in manus viuen-
tis dei. Quia tñ hec ipa iudicia que
cogebant terrore nimio desperare a
venia delinquētes in aduētū saluato-
ris z spūs. s. mitigata sunt: z ad com-
pūctionē lachrymar; cōuersa / recte
subiūgit. Mittet verbū suū z lique-
faciet ea: flabit spūs ei⁹ z fluēt aque.
Misit enī deus verbū suū z lique-
fecit illa: flauit spūs eius z fluxerunt
aque. Quia vbi vba illa cristallina
z frigida que sine misericordie visce-
re ad puniēdos miseros qui nō pec-
care nō poterant mittebant/ dominā
te sup se lege peccati: veniens in mū-
dū dei filius mitigauit dicens: qui si-
ne peccato est vestrū/primus in eam
lapidē mittat: etiā idurata corda ad
pniam sunt cōpuncta: z gelide men-
tes hoīnz ad lamēta soluta sūt z pec-
catrix femine / que flante super il-
lā spū dei viui/ipsius pedes dñi fluē-
tibus mūdauit lachrymar;. Qui dat
inqt niuē sicut lanā/z nebula sicut ci-
nerē spargit: dicta sunt vt iā dixi ver-
ba legis nix z nebula. Quia mētem
quidē quā replent sm̄ sciam que est i
littera vel vtcūq; illumināt: sed tñ ti-
more cōstringūt. Et sm̄ id qd p̄tinet
ad spm̄ etiā z caligine p̄munt: vnde
z per aplm̄ dicit. Vsq; in hodiernū
diē velamē in lectione veteris testa-

menti manet nō reuelatū/qm̄ in chri-
sto euacuaf. Sed z vsq; in hodiernū
diē cū legif. Moyses/velamen est
positū sup cor iudeoz. Cum autē cō-
uersi fuerint ad deū auferet velamē.
Quia igit z lana velamen est pecu-
dis/z cinis subcinerici panis: recte
sicut lana nix dari dicit: z sicut cinis
nebula spargi. Quia ita data est scri-
ptura legis i sup̄ficie littere/vt tñ qd
lateret intus nesciret: z tñ hoc ipsū
qd foris datū est alicuius eē scie per
quā agnoscere z salte ex parte ali-
qua cauere delictū: non qdē virtute
legis que faciebat in q̄pluribus abū-
dare delictū: sed occulte dono gratie
que electos israel cōpluebat. Vñ cuz
aliquāti phariseoz qui crediderant
oportere circūcidi gētiles qui bapti-
sati erant in Christo p̄sentibus apo-
stolis testarent. Petrus inter cetera
respōdit dicens. nolite imponere iū-
gū super ceruicē discipuloz/ qd neq;
patres nostri neq; nos portare potui-
mus: sed per grām dñi nostri iesu cre-
dimus saluari quēadmodū z illi. Cō-
stat igitur per dei gratiā multos tūc
tēporis euasisse penā eternā: sed non
ita manifeste datā esse grām quo mō
in cōceptiōe dñi data est beate Aha-
rie: z in die pētecostes sanctis aposto-
lis: sed nec oīno in patribus testamē-
ti prioris talia opata est ipsa grā qua
lia in pplō christiano. Quippe cū le-
gamus p̄stitisse illis cauere sibi ab il-
licitis: hys vt cā dei cōtēnē etiā lici-
ta potuisset. Atiq; illis p̄ceptū est alie-
na nō rape / adulteria mechiasq; vi-
tare. Istis sua relinquere/z in celiba-
tu manere: inde est/ qd a quarta feria
sacrarum cinerū vsq; ad sacrosan-
ctū q̄dragesime tēpus/ trāfacta hora
prandij vsq; ad horā nonā p̄telam⁹
ieiuniū. Exinde aut vsq; ad vespas/
quatenus z in illis quatuor diebus
simpliciter: z in reliquis dupliciter
ferr e

actu. 15

Zuc. 1.
Actu. 2.

Exo. 20
22.
Deu. 5.
mat. 10.
Lu. 10.
mat. 5.

ferre ieiunium videamur. Cap. 84.

Quid est at ieiunare simpli-
citer et quasi ex parte/nisi
a corporalibus vitijs et non
etiā a spiritualibus abstinere?
re? qd ppiū ē iudeor.

Qui custodiunt tantūmodo precepta
carnalia et que minus exhibet hoies
ab opibus mortuīs emūdatū. Quid
vō est ieiunare ex toto/nisi abstinere
a vitijs vtriusq; hois/hoc est ab extri-
secis et intrinsecis: et nō solū a prauis
actibus qui foris sunt/verū etiā a vo-
lūtate praua/que mētis interiora in-
quinat abstinere? Audi qd de hoc ve-
ritas dixerit. Nisi inq; abūdauit in-
stia vestra plusq; scribax et phariseo-
rū/nō intrabit in regnum celorum.
Qui protinus exponens quid dixit
adiexit et ait. Audistis q; dictū est an-
tigs/nō occides/ qui autē occiderit
reus erit iudicio. et rursus post aliq;
dictū est antiquis/non mechaberis.
Ego aut dico vobis: qui viderit mu-
lierē ad cōcupiscendū eā/iā mechatur
est eā in corde suo: hec et hys similia
dicens dñs et indicens sollicitē fide-
libus suis luce clariū ostēdit qd ad
simplex ieiunium/qd ve ptimeat ad pfe-
ctū. Quasi q; ieiunium duplicare ē/i
hoc tpe grē qd nobis datū ē ad salu-
tē/mēte pariter et corpe a carnis opi-
b' abstinere. Sicut at qui tpe 40' ve-
sceret carnib' nisi ex magna necessi-
tate abominabilis esset: ita qui cōta-
minat hoc tps grē viuēdo luxuriose
corā deo et scis ei' execrabilis est: nū-
si q; celer' p't remedia pnie subeat/
exterminabitur de pplo suo: q; diem
scm̄dini ope suū cōmaculat. Debem'
ergo in labore et gēitu/in hys sacris
dieb' resistere affligētes vt scriptū est
aias n'as/quisq; 40. dies: hoc ē gēia-
tiones totidē et duo i q; maiori luctu
et afflictioe p'trāseat: vt ad sacra illi'
pasche sollēnia puenire possimus: et

cātare dño cāticū nouū qd nobis ab-
stulit vt iā diximus p'm' 70' dies/cāticū
letitie qd est alleluia. Nec miz si hec
sacra mysteria / clausa hactenus sub
velamine nobis iunioribus tempore
icipiunt apiri. Lū illa gēiatio agat in
extremis/ quo d'signat in sacro 40'
die. In quo velut illd mysteriale qd
pēdet a cōspectu altaris tollit a facie
ppli. Ut q; hacten' p speculū in enig-
mate/amō facie ad faciē vidē icipiat
veritatē: eūtes vt ait ap's d claritate
in claritatē vt cū venerit qd p'scū est
euacuet qd ex pte ē: et qd ē illud? cha-
ritas q; nūq; decidit. et tps charitatis
p'puz est/qd p'tinet ad spūm. s. de q; et
dī. Lū venerit ille spūs vitatis doce-
bit vos oēm vitatē. **T**res deniq;
mūdi stat' nobis vt iā scripsim' in l's
ope diuine nobis pagine sacra cōmē-
dāt. **P**rim' in q; fuimus sub lege:
2' in q; fuim' sub grā. 3' qd e vicino ex-
pectamus sub ampliori grā: q; grāz
ingr Joānes p grām dedit nobis si-
de. s. p charitate et si fil' vtrūq;. **P**ri-
mus ē stat' i scia fuit. 2' i ptatē sapie.
3' in plenitudine itellecr'. **P**rim' in
fuitute suū. 2' in fuitute filiali. 3' in
libertate. **P**rim' i flagellis. 2' i actōe
3' in ptēplatoe. **P**rius in timore. 2' i
fide. 3' in charitate. **P**rim' stat' suo-
rū ē. 2' liberor. 3' amicor. **P**rimus
senū. 2' iuuenū. 3' pueror. **P**rius in
luce syderuz. 2' in auroa. 3' in pfecto
die. **P**rius in hieme. 2' i exordio ve-
ris. 3' in estate. **P**rius ptulit vrticas
2' rosas. 3' lilia. **P**rius herbas. 2' spi-
cas. 3' triticū. **P**rim' aquā. 2' vinū.
3' oleum. **P**rimus p'tinet ad septua-
gesimā. 2' ad quadragesimā. 3' ad fe-
sta paschalia. **P**rimus itaq; status
p'tinet ad patrē qui auctor est omniū
et idcirco a primo parente quantum
spectat ad mysterium septuagesime/
inchoatus est: iuxta illud Apostoli.

p'me ad
cori. 13.

Joā. 16

Joā. 1.

p'me ad
cori. 15.

de celo celestis. 2° ad filium qui assu-
mere dignat^o est limū nostrū: in quo
ieiunare et pati posset ad reforman-
dum status primi hoīs qui ceciderat
comedendo. 3° ad spūm sc̄m/ de quo
2^a ad co
rinth. 3. dicit apls: vbi spūs dñi ibi libertas.
Et primus quidē status significatus
est in trib^o illis hebdomadis que pre-
cedunt ieiuniū quadragesimale. 2°
in ipsa q̄dragesima. 3° in tpe sollēni
q̄d vocat^r paschale. Quo circa si my-
sterium veli positi inter pplm et alta-
re non segniter ituemur intelligim^o
non absq; cā die 4° in quo et p̄fici-
sc̄m̄ ch̄r̄isma/ eijct^a a p̄spectu altaris
vt iam nō videant fideles altare ip̄z
quasi per speculū in enigmate/ s; ma-
gis facie ad faciē. Nimir^o qz in tem-
pore isto in quo agif quadragesima
2^a ad co
rinth. 3. gñatio: opz auferri velamē lre a cor-
dibus multoz. quatenus et rebellis
hactenus iudeoz ppl̄s ablato vela-
mine cordis sui conuertat^r ad deum.
Erit aut^r b in aptione 6ⁱ sigilli: q̄ erit
velut in die parasceuen/ qui est sext^o
in hebdomada sexta. a dñica vō pri-
ma 4°. 41. In sexto deniq; angelo
Apo. 9. tuba canēte/ angelus qui de celo de-
scēdit ptulit in manu sua librū aper-
tum et 7. tonitrua locuta sunt voces
suas. in diebus autē vocis. 7. angeli
Apo. 11. hoc in tpe septimi sigilli q̄d erit qua-
si sabbatū vigilię pasche p̄summabit^r
vt ait Joānes mysteriū dei. Siue q̄d
designat in tpe quadragesimali/ siue
q̄d ptinet vniuersalr ad omne tps la-
boris. quatenus q̄d reliquū erit t̄pis
ptinentis ad 3^m statum sit in gaudiū
et sollēnitatem diligentibus deū/ do-
nec subsequat^r dies ille sollēnis et di-
es quē p̄ficit dñs vt exultemus et le-
temur. Ern^o dies de quo dicit idē
psalmista melior est dies vn^o in atri-
is tuis sup millia. Quis siq̄dez diei
typum gerit ille dies qui est q̄nqua-
gesimus a die pasche/ dies quē spūs

sc̄s suo sacratissimo p̄secrauit adue-
tu. quaten^o cōpleret tūc dñs in pau-
cis viris/ q̄d cōpleturus est in regno
illo futuro in omni multitudine ele-
ctoꝝ suoꝝ. Et hec q̄dem sic. Nobis
aut^r qui mltas hystorias spiritalis in-
tellectus ostendimus vniformiter se-
culoꝝ fines et partum laboriositer pe-
regnantis ecclie/ libet in hoc loco
metā imponere/ vt collectis iterum
viribus per quietē/ liceat ad sequen-
tis distinctionis speculationem tran-
sire. Cap. 85^m.

Post ea que fm generalez cur-
sum concordare dicta sunt in
hoc libro. concurrūt alia atq;
alia que p̄cordias exigūt sp̄ales. In-
ter q̄s p̄cipue ille. 4. hystorie p̄matū
tenēt q̄. 4. respicere euāgelia et opa
similia docent Job. s. Tobie Judith
pariter et Iester. Quas videlicet hys-
torias: idcirco fore dicimus sp̄ales
qz ceteris hystorijs que per quasda;
genitinas successiones ab Adā vsq;
ad Neemiā p̄tinationē hñt adherē
noscunt: nūc aliqua iter se p̄federati-
one vniunt. sed vnaqueq; vt ita dixe-
rim a se icipit et in se p̄sumat. Respi-
ciūt aut^r hee hystorie per p̄cordie tex-
tū quatuor euāgelioꝝ venerabiles li-
bros/ sicut hystoriā eccl̄asticā: gene-
ralis illa quas p̄diri prioris hystoria
testamēti. Et quidē de hys in fine 4ⁱ
libri agēdū fuit: vbi de causa p̄cordie
agif gñalis: qz de eis nō modo s; cō-
cordiā: verū etiā fm sp̄itū aliq̄d di-
cere notitie. Quic magis q̄nto lib^o cre-
dimus annectēdas. in quo premissa
p̄cordie lra de sp̄uali agitur itelectu.
Et at iter 4° illas sp̄ales hystorias et
totidē euāgelioꝝ libros in eē affinita-
tē quādā p̄cordie itimare possim^o to-
tā illā quā vidit Eszechiel ppl̄ba nos-
quoq; pro dono dei vidē s̄bitr stude-
amus: quaten^o per multa p̄cordiaz
itinera ad vnā veritatis notitiā pue-
nire

nire possimus. Opz aut hec ipa / q de
ipfis hystorijs pstringedo tetigim⁹ /
pideratis earudē rotaz metis lati⁹
intimare. quatenus apta ianua libe-
rior lectori pateat veritatis igressus.

Exo. 33. Primus hō qui hebreoz pplo scri-
ptam canonicā delegavit / fuit Moyses
famulus dñi / homo cui locut⁹ est
dñs facie ad faciem in deserto. Huic
aut in p̄tinationem hystorie succes-
sit Josue. Deinde alij p⁹ alios vsq; ad
Esdras & Neemiā. quoz alter do-
cuit legē dñi filios trāsmigratiōis / al-
ter restituit muros hierusalē. & hysto-
riā qdem illā p̄tinuā que manet aut
in stipite aut circa stipitem p̄mū cō-
plectēs illius populi gēalia gesta vī
spālius respicere sedem dei. Sed vni-

Actu. 2. uersalem eccliam sup quā in die pen-
tecostes effusa sunt a dño dona spūs
sci. Ille vō spāles hystorie 4^{or} ordi-
nes spāles / & ipsum Ch̄istū Jesum;
q in quatuor opib⁹ suis vbiq; nobis
p̄ebuit pietatis exēplum. Job nāq;
viro iusto & recto congruit natiuitas
ch̄risti: qz ad hoc nasci voluit de mu-
liere / vt esset in exemplū iustitiē oib⁹
hōibus q morant⁹ in terra: sed & pas-
sio ipsius p̄gruit afflictio Tobie. Res-
urrectio Iudith. Ascensio Mester.
Quāvis magis videat passio cōpe-
tere scō Job: qz maiorem sustinuit
passiōem. Sed notādum / qz afflictio
Job cito p̄secuta est p̄solationē: p̄cus-
sio vō Tobie diuturnior fuit siue i eo
qz ferme per. 20. ānos cū magna ege-
state & inopia plagā sustinuit cecita-
tis. Igīf rota illa vna que apparuit
sup terrā 4^{or} facies h̄e describit: qz
vna est p̄tinuatio hystoriarū ab Adā
vsq; ad Neemiā. Quatuor vō hysto-
rie spāles. Nec de rota exteriori & fa-
ciebus ipsius. Quid de interiori etenī
vnāquāq; ipsaz h̄ere infra se simili-
tudinem rote demonstrat cum dicat. &
similitudo rotaz & opa quasi si sit ro-

ta in medio rote. Ergo vnaqueq; ro-
ta h̄et isra se rotā suam. h̄ent deniq;
4^{or} hystorie 4^{or} euangelia in medio
sui. qz qd in illis p̄cessit i cortice / his
p̄summatū est in medulla. Sicut & hy-
storia generalis regit hystoriarū euā-
gelicam cui⁹ p̄ncipium p̄tinet hysto-
rice in libro Actuū ap̄loz. Sequētia
mystice in libro Apocal. vt enī omī-
tam⁹ tēpora initialia in vtroq; testa-
mēto: sicut in libro Genesi p̄tinentur
opa. 12. p̄iarchaz / ita in libro qui ex
eisdē actibus accepit nomē p̄tinetur
act⁹ ap̄loz. Et sicut p. 12. p̄iarchas
missi sunt Moyses & Aaron q eripe-
rēt pplm israel de fuitute egyptioz.
Post. 12. ap̄los electi sunt a spū scō /
Paulus & barnabas p̄dicare in gē-
tibus & annūtiare fidelibus liberta-
tem que est in Ch̄o Jesu: p̄pugnare
vō seruitutē legis in qua detinebant⁹
obligati in pplo illo carnali fideles /
& etiaz ipsi p̄ncipes quos ch̄is elege-
rat in ap̄los. Ceterū qd p̄tinet in ipsa
generali hystoria de sex gēnatiōibus
p̄missis: & sabbato filioz israel / & li-
ber apocal. docet filia p̄sumanda in
testō nouo / & hystoria ecclastica iaz
pene exhibet p̄summata. Ut aut bre-
uiter dicam qd nō breuī tpe gestū est
gequid circa pplm dei a primo parē-
te Adam vsq; ad zorobabel & Neemiā
in libris Moysi & Josue atq; iu-
dicū regū & palipomenon & Esdre
hystoriarū p̄tinet: ita sibi totūz adhe-
ret / ac si cuiusdā arboris moles cum
ramis suis a radice vsq; ad verticem
appareret erepta. Reliqua vō verba
sacra que sub eisdē tpib⁹ scripta sūt /
vt psalterium & opera Salomonis &
queq; opuscula p̄p̄bāz / nequaquā per-
tinet ad hystorias nisi forte ex aliq⁹
sui parte / sed aut laus sunt aut erudi-
tiō / aut vaticinia futuroz. talis autē
inter vtrūq; dīa est: vt verba p̄p̄he-
tarum futuroz esse p̄sagia nec iudei

Exo. 3. 4

Act. 13.

ipsi perfidi negare possunt. Verba
vō hystoriarū allegorica fore/non iu
deorum presbri cape sunt permitti:
sed sancti dei apostoli fidelibus tra
diderunt. Quatuor vō hystorie velu
ti quatuor euangelia seorsum a con
tinua scripte sunt/quarū due z apud
indeos: z apud nos magna sunt pre
dite auctoritate: Job videlicet z Be
ster. due vō apud iud eos minus au
ctēte indicantur legentes qdē eas
inter apocrypha/sed tamē a canone
secludentes. Hec sunt hystorie To
bie z Judith: de quibus lz illi sen
tiant sic/ecclesia tamē dei recipit eas
z legit inter libros canonicos/ vtpo
te eas quibus spūs sanctus testimo
nium phibet/qui maior est auctori
te z iudicio iudeorū. Sunt igitur hy
storie ipse quadam spālī gratia a ce
teris hystorijs segregate/eo q sum
mam quādam vniuersitatis contine
ant: z diuersa mysteriorū oracula ve
lut sub quibusdam circulis colligendo
ligēt. Ita vt nō immerito in rota illa
magna quā Ezechiel vidit: quicqd
ab Adam vsq; ad Heemiam hysto
rialiter scriptum est designetur. In
quatuor vō faciebus que z ipse rote
dicte sunt quatuor suprascripte spe
ciales hystorie. Quia vō qualiter in
medio maioris rote rota altera sit:
idest qualr in testō veteri nouū cōti
nēt inclusum in 4^{or} pcedētib⁹ libris
in qstū de⁹ psterit demonstrare cura
uim⁹. Nūc de 4^{or} rotis/q facies hui⁹
rote dñr videamus. Cap. 86^m.

Eze. 1.

Job. 1.

Rota pma indicat fuisse vi
rū in terra hus/noie Job
iustum z timoratū z rece
dētē a malo hēntem fili
os. 7. z filias. 3. z familiā multam nī
mis z possessionē copiosam. Quem
diabolus postulauit tentādum z ac
cepta potestate a dño tētāuit eum. q
postq̄ reptus est in tētatione fidelis

sanatus est in melius q̄ ante fuerat:
z reddita sunt ei duplicia p hijs que
amiserat/z totidez filios atq; filias.
Et vixit post hec multis annis quo
usq; videret filios filiorū suorū. Ecce
rota prima ex quatuor. Queramus
vō eā que intus latet: q̄ tāto dignior
illa ac p̄ciosior est quanto dignior est
anima corpe: z vita eo qd aiat. Vir
iste iustus z rectus z timens deum il
le est de quo dicit Matt. 1. Liber ge
neratiōis Iesu Chri filij David filij
Abraam. ipse est enī dei filius: q̄ cuz
esset in forma dei/homo p hoibus fa
ctus est. natus est autē in terra hus
noie in possessione Esau: qz de pplo
iudeorū carnē assumere dignat⁹ est.
Magnus vō erat inter oēs orienta
les/qz dñs erat oīum pplharū. Hic
erit ingt magn⁹ z filius altissimi vo
cabif. Apo: illius romanā significat
eccliaz. Hābuit. 7. filios z tres filias.
qz in septēnio z triario numero oīs
pfectio ptinet. Inde est q a pncipio
tot discipulos sub certo numero eli
gere voluit quot sufficeret ad pfectio
nē. 7. eccliaz. Inde est q Jo. in apo
calypsi. 7. Angelis scribit. inde q in
romana ecclia. 7. sunt epī constituti.
Igit. 7. filij platos designant ecclia
rum. tres filie / tres gñales ecclias:
quarū prima circuncisionis fuit: scda
grecorū: tertia latinorū. Porro aīalia
que possidebat significant multitudi
nem credētium pplorū: quorū alij in
agro dñi quasi patientes boues ope
ratores sūt. Alij quasi humiles asine
sub doctrina maiorū simplr degunt
alij q̄si innocētes oues in oibus ope
ribus bonis oīduntur secūdi. Sunt
enim pij boues sacerdotes ecclie. asine
idiote. oues cōuentuales. Et be
ne boum qngenta paria z asine qn
gente. oues autem. 7000. qz qnarius
num⁹ ad exteriora: idest ille ad vi
tam actiuam/iste potius ad ptempla
tiuam.

mat. 1.
ad phi
lip. 2.

Luc. 1.

Apo. 1.

tuam. Expetiuit autem diabolus ut taret eum: quia et ipsummet celi dominum tentare presumpsit: et apostolos ipsius expetiuit: ut cribaret sicut triticum: et futurum esset scriptura non tacet: quod iam ex parte completum cernimus: quod in maxima illa tribulatione que erit in diebus antichristi soluet status ecclesie et supra quam credi potest vniuersa vastabit.

Dan. 8. Percutiet quoque ipsum dominum a platea pedis usque ad verticem. Quia deletis et fugatis populis consumptis et dispersis ordinibus ecclesiarum: in illis paucis membris que manebunt in pugna omnia tormentorum genera truculenter expedit. Locutauit autem illum visus sua ut aperiret os suum propter deum. Quia infirma membra que non accedunt ad bellum murmurantes propter dominum quod ita permittet impios prevalere contra iustos: quasi consolantes eos concitabunt illos ad blasphemiam dicentes melius puocato deo relinquere fidem et puari ab eo qui vita est quam per tot flagella in eius dilectione persistere. Sed et tres amici

Job. 2 Job condemnabant eum dicentes. Quod nisi inique egisset coram deo: non eum sic permetteret flagellari. Quia nonnulli de creditibus qui longe erunt a flagellis perfectorum: sic naturali quadam compassione miserebunt eorum: ut tamen videntes nimietatem plage. nequaquam hoc attribuant virtuti et patientie: sed magis iusto dei iudicio red dentis vnicuique secundum opera sua. Verum hoc totum ad cumulum doloris: ut compleat illud quod scriptum est per prophetam. Conuertere manum meam ad paruulos: et erunt in omni terra dicit dominus. Partes tue dispendent et deficient: et tertia pars relinquetur in ea: et ducam tertiam partem pignem et vram eos: sicut vris argentum: et probabo eos sicut probas aurum. ipse inuocabit nomen meum: et ego exaudiam eum: dicam populo meo. Et ipse dicit dominus deus meus. Et hec

quidem de percussione Job: et amissione filiorum: et omnium que possederat. Quod autem eo tempore locutus est ei occulta mysteria et archana secretorum: ita ut diceret ei Job. Auditu auris audiui te. nunc autem oculus meus videt te apte indicat apicenda esse electis dei occulta mysteria post tribulationem antichristi iuxta illud apostoli: nolite iudicare ante tempus donec veniat dominus et illuminabit abscondita tenebrarum: et manifestabit consilium cordium: ad quod illud quoque pertinere monstrat: quod in die sexto quando passus est dominus: et velum templi scissum est a summo usque deorsum: et apertis monumentis multa corpora sanctorum que dormierant excitata sunt: ita ut post resurrectionem domini venirent in sanctam civitatem et apparerent multis: quia nimirum in die illo scindetur velut quod manet usque hodie positum super cor iudeorum: et ipsorum quoque corda duriora petris agnita veritate mysteriorum dei scinderentur ad penitentiam. et multi spirituales intellectus qui latent usque hodie in voluminibus divinis excitabuntur velut a somno et apparebunt illis: de quibus dicitur in Daniele. Qui autem docti fuerint erunt quasi splendor firmamenti: et quasi Stelle in perpetuas hereditates. Quod autem completa tentatione restituti sunt Job eiusdem numeri filij cuius fuerunt primi et duplicata sunt omnia que possederat: significat reformari statum ecclesie in euz gradum et similitudinem in quo fuit tempore apostolorum: et letari in multitudine duorum populorum hoc est iudeorum et gentilium. Etenim usque modo sole gentes glorificant Christum. in illo autem die plenitudines pariter iudeorum et gentilium.

Cap. 87^m.

gg 2

- S**ecunda hystoria: que intitulatur Tobie quid dicā? Tanta sane inter eādem hystoriā et principium euāgelij luce concordia est/ut alterum in altero apte subsistere videat. Laudatur enim Tobias quod mitis fuerit. laudat similiter Zacharias. Alter tamē cecitate: alter obtutatione percutitur/in fine vō vtrūque sanatur. Significat autem vterque/sacerdotes iudeorum/ qui a principio quodam iusti/in fine increduli sunt inuenti. Quod idcirco iusto dei iudicio et cōtemplandū que dei sunt visu/et predicandi gratia priuati sunt. Et manēt magis muti et ceci quousque populus gentiū nascat plenarie a fide Christi quousque plenitudo gētium colligatur in patria. Etenim post aliquot annos vel dies/et cecus recepit lumē et mutus verbum. Quia oportet primo huius apostolū intrare plenitudinē gētium et tunc omnis israel saluus erit. Sed de modo cecitatis Tobie videam⁹. Oportet nos enim ex eadem hystoria sicut ex hystoria Job aliqua sub breuitate atque cōpēdio cōpilare/quatenus ad alia pperare possimus. Tobias isudabat i sepeliēdis mortuis: quod populus iudeorum in electis palmitibus studebat bonis opibus tegere idēficiēter peccata sua: de qua nimis tectitudine scriptū est in libro psalmorum beati quorum remisse sunt iniquitates et quod tecta sunt peccata. sed ad vltimū Tobias fessus ex ope sepulture obdormiuit. Quia populus ille diuturna expectatiōe et assiduitate bonorum opum fatigatus tepuit circa fides et fact⁹ est quasi dormiens in obseruatione mandatorum: sicut et de hominibus huius temporis veritas dicit: abundabit iniquitas et frigesceat charitas multorum. Sane dormiēte Tobia/ceciderūt stercorea hircūdinum super oculos eius/et effectus est cecus: quod negligēte eodē populo
- Tob. 1.** re videat. Laudatur enim Tobias quod
Luce. 1 mitis fuerit. laudat similiter Zacharias.
Tob. 2. rias. Alter tamē cecitate: alter obtu-
Luc. 1. tatione percutitur/in fine vō vtrūque
sanatur. Significat autem vterque/sa-
cerdotes iudeorum/ qui a principio quod-
dem iusti/in fine increduli sunt inue-
ti. Quod idcirco iusto dei iudicio et
cōtemplandū que dei sunt visu/et pre-
dicandi gratia priuati sunt. Et manēt
magis muti et ceci quousque populus
gentiū nascat plenarie a fide Christi
quousque plenitudo gētium colligatur
Tob. 11 in patria. Etenim post aliquot annos
vel dies/et cecus recepit lumē et mu-
Luc. 1. tus verbum. Quia oportet primo huius
apostolū intrare plenitudinē gētium
ad ro. et tunc omnis israel saluus erit. Sed
9. 11. de modo cecitatis Tobie videam⁹.
Oportet nos enim ex eadem hystoria
sicut ex hystoria Job aliqua sub
breuitate atque cōpēdio cōpilare/quatenus
ad alia pperare possimus. To-
Tob. 1. bias isudabat i sepeliēdis mortuis:
quod populus iudeorum in electis palmitibus
studebat bonis opibus tegere idēficiē-
ter peccata sua: de qua nimis tectitu-
dine scriptū est in libro psalmorum bea-
ti quorum remisse sunt iniquitates et quod
tecta sunt peccata. sed ad vltimū To-
bias fessus ex ope sepulture obdormi-
Tob. 2. uit. Quia populus ille diuturna ex-
pectatiōe et assiduitate bonorum opum
fatigatus tepuit circa fides et fact⁹ est
quasi dormiens in obseruatione mā-
datoꝝ: sicut et de hominibus huius tēpo-
ris veritas dicit: abundabit iniquitas et
mat. 24 frigesceat charitas multorum. Sane dor-
miēte Tobia/ceciderūt stercorea hircū-
Tob. 2. dinum super oculos eius/et effectus
est cecus: quod negligēte eodē populo

mandata dei/actū est diuino iudicio/
ut carnalia verba legis carnaliter in-
tellecta/que pcepta sagina spiritua-
lis intellectus/proiciunt quasi sterco-
ra sancti doctores/caderent sup cor-
da iudeorum: ita ut percussi cecitate neque-
ant agnoscere verā lucē vsquequo ve-
niat tēpus illuminationis eorum. Et
bene doctores ecclesie figurant hircū-
dines: quod hircundo auis agillima/vo-
latus peragit circuosos/adeo ut mo-
do supiora teneat/mode inferiora per-
currat. Ita sancti doctores aliquādo
celestia predicant/aliquādo cōdescen-
dentes infirmis mēbris Christi car-
naliū quoque hominū cubile disponūt.
Quod autē verba legis intellecta car-
naliter/pro stercoreibus sint habēda/
apostolus manifeste indicat/qui enu-
merans opa sua prima/in quibus de-
sudauerat huius legē subsecutus adiun-
git: sed que mihi fuerūt lucra hec ar-
bitratus sum propter Christū detrimē-
ta propter eminētē sciētiam iesu Chri-
sti domini mei: propter que omnia detri-
mētum facio et arbitror ut stercorea ut
Christi lucrificā. Igitur a stercoreibus
pulsus hircūdinū cecatus est Tobias
quod illa verba legis aggrauarūt corda
iudeorum ne videant verum lumen
que discipuli sanctorum doctorum tra-
dunt quodam memorie/propter saginaz
spiritualis intellectus que est in eis: sed
tamen pcepta sagina ipsa ea quo ad
supiciez littere quasi quodam stercorea
spernunt. Et quibus est illud. Non ara-
bis in bone et asino: non indues ve-
ste/que lana linoque cōtexta sit et huius
similia. Et hec quodam de occecatione
Tobie. Quid de vxore eius que nō
perdidit lumen? Vxor: inquit ipsius
ibat ad textrinū opus quotidie: ex quo
videlz ope actū ē/ut acqueret hedū
de capris. Quia videlz plebs subie-
cta. f. simplices et idiote quod nesciebat
altitudinē verborum legis intendebat
opibus

ad phi-
lip. 3.

Beute.
22.

Tob. 2

opibus pietatis que docet hoiez ipsa natura/expectas misericordias et miseratões a dño. Et q̃ illa est magis iusta quā acceptat deus/dignā illam existimavit deus omnipotens mittere illi filiū suū in similitudinē carnis peccati / vt moriens ppter ipsam eriperet eā et domesticos eius a pena mortis eterne. Et hec q̃dem de illa que videbat. Tobias autē cecus cū balātis vocē audiret/existiauit furtivum. Quia sacerdotes et legis pitividentes q̃ simplices et idiote suscipiunt verbū christi arguebāt et increpabant eos/ quasi qui rapinā arbitrarent dicētes illum filiū dei. Tū et cū diceret ministri ad pōtīfices et phariseos. Nūq̃ sic locutus est hō sicut hic hō loq̃. rīderunt eis pharisei dicētes. Nunc et vos seducti estis. Nūq̃d aliq̃ ex p̃cipib⁹ crediderit in eū: aut ex phariseis: sed turba inquit hec que nō novit leges maledicta est. Ecce q̃liter iudicatū ē de turba nesciente legē que suscepit hedū illū qui tollit peccata mūdi/ ab illis cecis platis quos designat Tobias. sed et illud q̃d sequitur de verbis mulieris exprobrātis Tobie iustitias suas apte ostēdit in euāgelio. Ubi cecus illuminat⁹ arguens sacerdotes dicebat: in hoc mirabile est q̃ vos nescitis vñ sit et apuit oculos meos. Qd tale est: ac si diceret. Si vera eēt iustitia quā vos hēre gratulamini s̃m legē Moysi/apirent vtiq̃ oculi vestri vt sciretis vñ sit iste qui aperuit oculos meos. Namq̃ q̃ qui nō esset ex deo nō posset facere tale signū. Fleuit autē Tobias ad vocē exprobrātis vxoris/ et oravit dñm vt tolleretur aīa eius. Quia nōnulli sicut legim⁹ i actibus ap̃loz et pūgebant ad vocē credētū/ et tū s̃m maiore sui ptē in cecitate remanebāt: siqdē et in eis qui cōuertebant orabat idē ppl̃s ad deum iuvū: et in his qui nō poterāt credere i

cecitate mēebāt. Vñ scire q̃ ita sit? Audi Saulū illū manētē aliq̃dīū in cecitate et quq̃ illuminatū et p̃versū in Paulū assumētē in se pplm illum quasi carnē suā ac dicētē. f̃res volūtas q̃dez cordis mei et obsecratio ad deū sit pro illius salute. Testimoniū enim phibeo illis qui emulationem dei hūt: sed nō s̃m sciam. Et iterum q̃dīū q̃dem ego sum gētū apl̃s mysteriū meum honorifico si quo nō ad emulādū puocē carnē meā vt saluos faciā aliquos ex illis. Et audiuit autē dñs vocē Tobie: et misit angelū Raphaelē qui curaret eū: sed nō est statim curat⁹. Quia prius erat curāda sara filia Raguelis/ et iungēda in matrimonio filio eius Tobie. P̃m⁹ in q̃ curanda erat Sara ab angelo Raphaelē et iungēda in matrimonio filio Tobie et postea illumināda tobias. Quia sic videlicet reposita est spes salutis in sinu illius populi curādī p̃ spm̃. s. a cecitate sua. Et tū missus idē sp̃s pro salute generis humāi circa aduētū saluatoris curādā eē a diabolo decerneret gētilitatem et iungēdam ad p̃creationem filioz cum vicariis christi et circa vltimū aduētū eius sanandū pplm iudeoz. Unde et in sequentibus ipsius epistole cuius supra fecimus mētionē Paulus subsecutus adiūgit. Nolo vos ignorare fratres mysteriū hoc vt nō sitis vobisip̃s sapiētes: q̃ cecitas ex parte cōtingit in israel donec plenitudo gētū intraret et sic ois israel saluus fieret. Ig̃it vt in Tobia patre/pōtīfices iudeoz/de quoz ordine p̃cesserunt sub nouo testamēto disp̃satores mysterioz dei designatī et ipsi in iuniorē Tobia: ita cōuersa ad deū gētilitas designat in sara. In Raphaelē autē sp̃s. s. qui sanat vtrūq̃. Qui v3 raphael in specie q̃dē hois occurrit tobie et fuit dux et comes itineris eius

ad ro. 7

ad ro. 11.

Tob. 3.

ad ro. 11.

Tob. 3. Tob. 8.

11.

Abbat's Lib. Loco.

disponens et decernens omnia pro arbitrio suo: sed tamen non erat homo qui hec operaretur: sed spiritus de celo directus. Quia et si viri spirituales visi sunt disponere aliquid pro arbitrio suo in ecclesia dei: non tamen ipsi sunt qui loquuntur: sed spiritus dei viui qui loquitur et disponit per eos. Sed ad hec omnia facienda / sicut et ad mandata domini custodienda Tobiam filium videntem pater cecus instruit et perducit: ut sic dicam ad lumen. Quia sacerdotes iudeorum qui erant ceci in expositione scripturarum duos easdem scripturas coram fidelibus qui libros forte habere non poterant / aut qui nesciebant litteras studiose legebant / eos quasi habentes cordis oculos / quod eos oporteret facere copiose dicebant: et quia in ipsis scripturis spiritualiter intellectus mandatum est discipulis veritatis / ut non presumant ingredi viam predicationis absque magisterio seniorum / occurrit quidam fidelibus ex circumcisione querentibus scire veritatem Paulus cum ceteris apostolis qui eos docerent que nesciebant / et qualiter esset ingrediendum ad veritatem euangelij. Sed tamen quod non ipsi apostoli essent qui loquerentur: sed spiritus dei viui / de fine potius itineris colligi poterit. Cum consummatis diebus mysterij nuda erunt omnia et manifesta. Sed quo iturus erat

actu. 15

Tob. 5. Tobias? aut pro quo iturus? Iturus erat in Ragas civitatem medorum pro re colligenda summa argenti / quam mutauerat pater eius Babelo egenti cum magna turba generis sui. Erat autem ipsa decem poderata talentorum argenti: in quibus significata sunt verba legis que tradiderant sacerdotes iudeorum genti grecorum pro quibus oportebat predicatorum Christi colligere aliud argentum / videlicet datum pro dato: spiritum pro littera. Venerunt

Tob. 6 autem angelus et Tobias ad flumen

qui vocatur tygris. Quia discedentes discipuli apostolorum in dispersione que facta est sub Stephano a hierosolymis / perueniunt predicando / usque ad antiochiam et disseminando verbum dei per universam regionem.

actu. 13

Cap. 88^m.

Sane in eadem civitate edificata est ecclesia / ita ut diceretur in ea primum discipuli christiani. Unde et non incongrue ipsa civitas fluvio tygri qui est unus ex quatuor precedentibus de paradiso assimilata est. Quia sicut idem fluvius est unus ex quatuor antiochena ecclesia una est ex quatuor ecclesiis que fuerunt preceteris principalis. Est enim una antiochena que assimilatur tygri: alia alexandrina que assimilatur Beon: alia romana que assimilatur Thyson: alia constantinopolitana que assimilatur Euphrate. Accidit autem ut Tobias vellet lavari in flumine / ecce piscis ascendit de aqua: qui videbatur velle deuorare eum. Quia videlicet in eadem ecclesia facta est questio de doctrina et observatione mandatorum et de gratia baptismi / quam perceperant fideles in ecclesia dei / utrum sufficeret illis ad salutem et protinus surrexerunt quidam de secta phariseorum qui quasi dolentes vice Moysi minati sunt eis mortem quasi Moyses condemnaturus esset eos in iudicio si non observarent legem sed litteras et ceremonias eius. Timuit igitur Tobias a facie piscis: quia timuerunt fideles hec audientes a facie Moysi. At angelus confortavit Tobiam ut teneret piscem per brachia et exeteraret illum: et spiritus sanctus qui loquebatur apostolis missis per Paulum Barnabam qui ascenderant pro hoc ipso ad apostolos quoniam erat hierosolymis / confortavit fideles ut non tenerent Moysen quo ad litteras sed totum: sed secundum partem ipsam quam mortificatam secundum litteram exeterarent quodammodo /

actu. 11

Tob. 6

actu. 15

actu. 15

mat. 22.

mat. 2

Tob. 8.

dāmodo/ et inuestigarent subtilius i-
teriora eius: et excipent inde cor qđ
designat timorē: fel similiter et iecur
que designant illa duo pcepta chari-
tatis: de quibus veritas dicit: in hys
duobus mādatis tota lex pēdet et p-
pheter: ita enim iecur et fel significant
amorem dei et amorem proximi quo
modo thūs et myrrā: quia sicut vir-
tus thuris in fumo est: ita in fumiga-
tiōe illius iecoris purgata est mulier
a demonio. Admirum quia ille be-
ne dirigit orationem suam quasi fu-
mus in conspectu domini qui diligit
et conuerso cessare a laudibus et ora-
tione nō potest/ qui solidat in amo-
re ipsius ab ipso accipit vnde flāme-
scat. Sed sicut myrra amara est val-
de ita et fel et vtrūq; significat cōpas-
sionem que sola habet certitudinem
q̄ vere proximus diligatur. Si enim
vis esse certus vtrum diligas proxi-
mum tuum/ in illius aduersitate pro-
ba sollicito animum tuum. Si enim
letaris: certum est q̄ odias: si trista-
ris: certum est q̄ ames. Si neutrum
est i animo tuo/ nec diligis nec odis:
quāuis perfecti viri nec super se nec
super proximis suis tristentur de ad-
uersitate corporali: sed tñ de spi-
rituali: quia temporalem corporum
aduersitatem: prosperitatem existi-
mant et salutem. Sic igitur ex tētera
to pisce tolluntur ex eo ista duo nec
sine timore domini qui illic significa-
tur i auro: hic in corde. Quod tamē
idcirco nō exposuit angelus cui eēt
efficacie/ q̄ permanente in inio qua
si radix totus fructus illius in hys
duobus consistit. Porro carnes il-
lius piscis habite sunt in vsum itine-
ris ad recreationem corporis. Quia
cum legitur Moyses singulis annis
multum etiam sū litteram edificat
audiētes: et recreata corda huiusce-
modi viatico satis minus sentiunt

Tob. 7.

fatigationē laboris. Ambulauerunt
pariter post hec Angelus et Tobias
et perueniunt ad domum Raguelis:
quia tamdiu ambulauerunt pre-
dicando verbum Dei predicatoribus
euangelij adiuti munimine spiritus
sancti quousq; peruenirent romani
vbi erat sū propositum gratie dei/
caput ecclesie illius que significatur
in Sara. Etenim mulier ista habuit
timentes deum qui querebant eam
dare in matrimoniu viro bono nec
poterant/ quia preualebat demon cō-
tingentibus. Admirum quia nec in
gentili populo defuerunt viri et mu-
lieres qui colerent Deum viuum et
qui instituerent iuniores ad colen-
dum illum quem colebant iudei cu-
pientes inuenire magistros/ qui eos
instruerent in hoc ipso nec poterant
quia spiritus luxurie exagitabat iu-
deos sicut legimus in deuteronomi-
um. De hys qui ingressi sunt ad ma-
dianitas. Et facilius erat ante adue-
tum domini trahi iudeos ad cultu-
ram idolorum/ q̄ vt gentes possent
eripi ab idolatria sua. Igitur q̄ san-
cta mulier sterilis erat/ non tam illi
imputandum erat q̄ prauis viris/
nec gentiliū electe plebi q̄ non fe-
cundabatur semine spirituali ad pa-
riendos filios. Sed quia non inue-
niebatur idoneus predicator qui fe-
cundaret eam/ quinimmo qui nō lu-
xurie spiritu agitatus culpam incur-
reret pro virtute. Nec illam tñ di-
co luxuriam qua virginea caro cor-
rumpitur: sed et illam que coinqui-
nat animam. Cum quis relicta vir-
tute spiritus docet sequi litterā que
occidit: sicut faciunt Doctores iu-
deorum vsq; in presentem diem: lz
autem de hoc quod accidebat vi-
ris illis non esset Sare aliquid im-
putandum: sed ipsis viris: increpa-
ta tamen ab ea ancilla eius/ iprope-

- Tob. 3.** raut ei malum qđ acciderat illis qđ eius culpa cōtigerit/vt oēs a demonē necarent/cum non tm̄ esset culpa gētilitatis qđ sterilis erat ab opibus pietatis/qđ illoꝝ iudeoꝝum qđ puerfabant inter gentes/quoz carnalis ⁊ immūda doctrīna polluebat potius qđ fecundabat ad vitā/vtpote qđ nō celum/sed terrenā glīam pmittebat. **Tob. 7.** **Act. 11.** Uex hoc ancilla sare minus intelligens increpata a dñā p culpa sua/improperauit illi qđ esset suū/non suoz delictuz/sz alioꝝ. Quia synagoga iudeoꝝ que teste aplo ancilla est ⁊ fuit cum filiis suis cū increparet a plebe gētilium de morte Chri: illa econtra rio improperebat illi idolatrie cultū: ⁊ pditionem eoꝝ qui ingressi fuerāt ad eaz/quasi culpa eius accidisset qđ hī qui adhererant illi ex iudeis superati essent a demonio ⁊ tracti ad idoloꝝ culturam. **Tob. 3.** Ad cuius vocē ascēdit sara in supioꝝem ptem domus ⁊ contristata valde pegit triduanum ieiunium obsecrās deū suum/vt se eriperet de vinculo improprij sui. Quia eleuata gētilitas ad cumulū pfectionis in ipso initio cōuersionis sue cognouit mysteriū trinitatis: ⁊ ad eius glīam ⁊ honorem studuit ab opibus malis a verbis noꝝijs ⁊ cogitatione iniqua recedere. suūq; ad eius laudē studiū ⁊ orationē cōuertit. Sed hoc vnde: pfecto ex illa grā que data est **Act. 10** Cornelio ante qđ crederet in Iesum. Cum igit exaudiret dñs saram eodē tpe quo ⁊ Tobiam ⁊ mitteret angelum raphaelē vt sanaret vtrūq; actū est vt peruenirent simul angelus. s. ⁊ **Tob. 6.** Tobias ad domū raguelis ⁊ intraret domū. Cuius erat filia prudētissima Sara. Dixerat at angelus Tobie qđ **Tob. 6.** fumigatio iecoris piscis/valeret muniti ad expulsionē demonum. Inunctio vo fellis ad illūinationē cecoꝝ. Ubi autē intrauit Tobias domū raguelis/monitus ⁊ pfortatus ab angelo siquidem/qđ ante timuerat postulauit ⁊ accepit in cōiugem saram filiam raguelis. Similr ⁊ sci predicatorēs fugiebant a pncipio pfortia gētium eo qđ essent gentes incircuncise/ ⁊ quasi socie demonioꝝ. Ita per hoc cōuenirent Ipetrum ⁊ arguerēt eum hī qui erant ex circūcisione: qđ intrauerat domum Cornelij: ⁊ cōmunicauerat ei/ ⁊ omnibus qui erāt cū eo. Quod tamē qđ non esset timendum iudeis/sicut retulit ecclesie idē Ipetrus confortati sūt a spiritu scō/ qui adhuc loquēte eodem Ipetro cecidit sup oēs qui audiebant verbuz. Porro Raguel hesitabat adhuc de matrimonio ⁊ fodit nocte foueaz vt ibi abscederet morituz: qđ hī qđ primo crediderant de populo gentili videntes qđ adhuc cultus demonū ⁊ immūditia pfeueraret in eodē populo positi inter spem ⁊ metū/ ⁊ cōfortabantur de dono spūs sancti quod ppe esse sentiebant oibus inuocantibus nomen dñi/ ⁊ diffidentes de cōsuetudine antiqua metuebāt ne magis ipsi iudei deuicti libidine traherent ad culturam iudeoꝝ/ qđ vt gētilitas ab antiqua possessiōe demonūz erui tam facile potuisset. Quasi autē sepelī a bono viro corpus mortui/vt non videat euz occultas alterius delictum. Et nō inferat fetore agnoscētibus illud. At non accidit ita: qđ fumigatio iecoris ⁊ pñentia/ ⁊ maxime virtus angeli expulerat demonium a Sara ⁊ religauerat eum idē angelus in deserto supioꝝis egypti. Que est autē supioꝝ egyptus nisi illa pars iudeoꝝ/que sequēs antiquā cōsuetudinem manet vsq; hodie in incredulitate sua. In ipsa religatus est demon/ in ipsa inqđ religatus est luxurie spūs qđ expulsus est ab ecclesia gētium sm̄ qđ legio quā expulit dominus **matt. 8.**

dominus ab obfesso permiffa est intrare in porcos. Sane fanata Sara est exhibita viuenti Tobie & factum est magnum gaudiū in domo rague lis. Quia concordato fpirituāli matrimonio rome inter iudeos & gentiles absq; lefione vtriusq; partis factū est gaudium electis sicut scriptū est. Gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente q̄ supra. 99. iustos qui non indigent penitentia. Interim dum hec agerent abijt angelus euz quatuor pueris in rages ciuitate medozum/retulit gabelo chirographum & reportauit argentum. Opz enim trāfire spūm sanctum ad gentes grecoz fm spiritalē intellectum cum aliquibus predicatoribus egressis de latina ecclesia/ostendere illi notitiam veritatis. hoc enim designat chirographus quem acceperat ab eo Tobias & p verbis legis que data fuerunt aliquando a sapiētibus grecorum recipere ab eis verba spiritalia. Ipsumq; populū grecorum inuitare ad nuptias Tobie & Sare: hoc est romane ecclesie. Quatenus duobus populis christiani collectis in vnum fiat pax & gaudium in ecclesia christi. Porro per actis nuptijs & diebus epularum cōfert Tobias cum angelo vt reuertat ad patrem. Quia in hac extremitate temporum in qua nos sumus multa accipimus indicia a spiritu sancto/ q̄ oporteat p̄dicatores ecclesie appropinquare illi populo a quo in suis predecessoribus egressi sunt vt accipiāt lumen. Quod tamen fieri nequit: nisi prius populus grecorum relictis q̄ multis adinuētiōibus suis adherat sancte romane ecclesie obediēs decretis & institutionibus suis. Luz autem appropinquauerit hora vt illuminetur cecus/ secutus paulo post Tobiam precursurus est canis q̄ ap-

Luc. 15

Tob. 9

Tob. 11

tis indicijs & blanditijs/nuntiet prope esse tempus curationis sue. designat enim canis iste aliquem predicatorē sicut vniuersaliter de omnibus per psalmistam dicitur. vt intingatur pes tuus in sanguine lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Igitur precurret canis & sequet Tobias. Precurret bonus nūtiū & sequentur illi quibus cōmissum est in genere officium predicationis/quatenus vt aliquando per iudeos gentiles/ita nunc per gētiles conuertantur iudei. Osculatus est autem Tobias patrem suum linuitq; felle oculos eius & post modicum vidit lumen. Quia oportet prelatos ecclesie ostendere primo affectum charitatis eidē populo & expectare paulisp̄ quousq; auferatur & quasi secernatur albugo littere ab oculis mētis sue. Quia incunctanter post aliquātam horā dei sicum percipiet lumen. Et bene idē Tobias abstulit albuginem ab oculis ceci patris: quia doctores ecclesie ostensuri sunt illi populo quid sit illud apostoli: littera occidit spūs aut viuificat. Eia nūc sacerdotes dei incipite agere quod vestrum est. Et nolite timere: quia omnino prope est tempus curationis eius. Post cuius curationē loquet spūs sapientie vtriq; populo omnem veritatem: & ostēdet se esse vnum de septem angelis: & de septem spiritibus qui assunt ante dominum: de q̄bus & frequenter scripture/ & frequentius sancti loquunt in quibus tū donis ita per singulos loquitur spūs sanctus: quomodo aliquādo christus loquitur in petro in Joāne & paulo/ sicut ipse paulus quibusdam loquitur dicens. An experimētus queritis eius qui in me loquitur christus. Igitur post hec ab angelis assumptus est in celum/ & illi pre gaudio & terrore glorificabāt deū. Idre

ps. 67.

2. ad corinth. 3

Tob. 2.

2. ad corinth. 13.

Abbatis Lib. Loco.

- Tob. 13** dicit quoq; Tobias senior multa de gaudijs hierusalem. Quia prelati iudeorum repleti spiritu sancto agnoscunt: quia magna erit gloria sancte matris ecclesie / vñ etiam superne hierusalem: et quia per omnes vicos eius cantabitur Alleluia ab omnibus: et admirantes super tanta manifestatiõe veritatis: et super bonitate ac misericordia dei sui laudabunt dominum: quoniam bonus / quoniam in seculum misericordia eius. Nec excerpta sunt huius spiritum de hystoria Tobie. Cetera omnia aut pene oia magis ad textum hystorie pertinere puto qm ad aliud significandum. Et fortassis idcirco apud hebreos hec et sequens hystoria non sunt in canone scripturarum quia non in omnibus partibus suis sicut cetera: que sunt in canone spiritalem recipiunt intellectum. Verumtamen quia Tobias sexagenarius recepit lumen / significat in fine septe etatis iudeorum populum a cecitate curandum. Cap. 89^m.
- Jud. 1.** **H**ystoria Judith evangelio Marcii: qui ascribit resurrectionem spiritalem intellectum convenire monstratur. Refert autem superbissimum regem assyriorum pugnassee contra arphaxat regem medorum / eleatumq; pro victoria in fastum superbie deus se uniuerse terre predicare et asserere presumpsisse. Misit enim olofernez principem militie sue / vt omnem terram per quam pergeret ei subderet ditiori: vt solus ipse deus terre ab omnibus diceretur. Qui videlicet Olofernez / cum multas iam occupasset prouincias: omnesq; ei suppliciter / tanquam dei nuntio inclinarent: audissetq; quod filij israel resistere viribus niterentur / totum impetus sui cursum destinauit contra eos: factumq; est vt filij israel festi nimis tradere seipsum eius exercitui cogitarent. Si non eis in diebus quibus iam peractis in obfidione auxilium desuper adueniret. Audiuit hec Judith vidua mulier pulchra nimis / et amatrix precipue castitatis displicuitq; illi quod imponeret olias modum miserationis diuine. Erat autem relicta a viro suo iam annis tribus et mensibus sex. Vir autem eius nomine Adanasses mortuus fuerat in tempore messis ordeacee. Ipsaq; post mortem viri: vt dictum est casta permansit. Nec igitur accessit ad Olofernem in spe muliebri quidem: sed in corde virili. Factumq; est et occidit virum feminam: et tyrannum puellam: ita vt in manu femine saluaret oipotens israel. Rex itaq; iste magnus Nabuchodonosor: qui pugnauit contra regem medorum / designat regnum gentium surgere contra regnum / vtpote si gens saracenorum que inhabitat orientem surgeret contra eos qui inhabitant egyptum: et alia contra alia sicut et sepe accidit dimicare. Quod vero rex ille post victoriam eleuatus est in sublime: ita vt diceret se deum terre / future rei erat in dicium: nec alterius quam eius que scripta sunt in visione sexta Danielis prophete vbi et dicitur. 10. cornua que vidisti in bestia. 10. reges illius regni erunt: et alius surget post eos et ipse potentior erit prioribus etc. Coartatio illius populi coartandos esse quoniam nimis christiani nos designat. Vidua iudith ecclesiam orientalem sicut puto designat / que subit exordium a circuncisione propter illud quod sequitur de viro eius / vbi quod tempore messis ordeacee mortuus esse perhibet. Quasi enim tempore messis ordeacee mortuus est vir Judith. Quia tempore quo veteres iudeorum segetes perueniunt ad messem / propagatio circuncisionis defecit / ne esset in ea decetero tempus circuncisionis. Et hoc quomodo? Quia stare inquit super ligantes manipulos in agro / percussit sol super caput eius et mortuus
- Cap. 7.
Cap. 8.
Cap. 10
Cap. 13
Bani. 7
Jud. 8.

tuns est. Qui sunt enim oparii qui li-
gant manipulos ordeaceos/nisi hi
de qbus dñs ait. Ego misi vos mere-
re vbi non seminastis. Dum ergo sta-
ret ille super alligantes manipulos/
percussit sol sup caput eius ⁊ mortuus
est. Quia p eo q i seruāda lege moy-
si sacerdotes q crediderant ex circū-
cisione vehemēter obstabant/irā oi-
potentis dei puocauerūt cōtra se vt
deciderent a fide: ita vt exceptis pau-
cis cum aplis redirent ad iudaismū
⁊ deficerēt in iustitia fidei que est in
chr̃o Jēsu. Sicut autē Alma vxor To-
bie non incurrit cecitatem: ⁊ Delisa-
beth fidelissima/non amisit loquelā.
alterius autem vir amisit visum. alte-
rius priuatus est verbo. Ita nec vi-
dua ista mortua ē cum viro: s; semp
in castitate manens facta est q̃si ma-
ter israel. Quia v; ecclesia illa que p
successione stetit in p̃tibus orientis
cessantibus ex circūcisione epis no-
luit vlteri⁹ tales h̃ie viros ne adhuc
prauo semine sedare. q̃uis non de-
fuerint epi in partibus oriētis. p̃pte-
rea tñ describit non habuisse postea
viz: q; ille q pprie successit chr̃o pre-
xit romā trāsato inde candelabro ⁊
statuto eodē tpe in occidentali ecclia.
Abāsit autē Judith in viduitate sua
annis tribus ⁊ mensibus sex. Ad-
gnū istud plane ⁊ aptum mysteriū.
Hic est enim ille magn⁹ numerus q
vniuersa hec p̃tinet sacra. Sūt etenim
mensēs. 42. siue dies. 1260. Nihilq;
aliud designant q̃s ānos. 1260. in q-
bus noui testamēti sacra p̃stūt. Qd
vō ait ⁊ in supioribus domus sue se-
cit sibi secretum cubiculū/in quo cū
puellis clausa morabatur/ieiunabatq;
cunctis diebus vite sue preter sabba-
ta ⁊ festa domus israel/designat mo-
nasticam ⁊ heremiticā vitā quā mul-
to celo semp orientaliū mltitudo zel-
lata est. Et notandum q; in ecclesia

pmittina vita monastica inchoata ē:
sed quia aplis discedentibus imita-
tio ibi sancta defecit. Quotquot illi-
us vite memores in eius imitationē
accensi sunt subtrahentes se a tumultibus publicis secreta solitudinis pe-
tierunt ad qd illud pertinet testimo-
nium qd Marcus ait. Vox claman-
tis in deser to parate vias dñi rectas
facite semitas eius. Ad hoc quoq; ⁊
illud p̃tinet/quod per psalmistaz dī.
Ecce elongaui fugiēs ⁊ mansi in so-
litudine. Nec miruz si derelicta viro
mulier ista fuisse describitur/vt illud
ostendat mystice qd Isaias dicit. Le-
tare sterilis que non parit erumpe ⁊
clama que non parturis: q; multi fi-
lii d̃serte plus q̃s eius que h̃z virum.
Quod ergo mulier ista ascēderat in
eminentiorem partem domus/⁊ vt
fugeret cōsortia publica ibi se p̃tege-
rat cum puellis suis/quid nisi vitam
p̃templatiuā ⁊ anacoreticā significa-
re credit/maxie cū scriptū sit i libro
Apocalypsi de muliere amicta sole. ⁊
mulier fugit in solitudine vt pascat
eam ibi diebus. 1260. Mira my-
steria tot diebus Judith relicta a vi-
ro fore dicitur manens in secretario
domus sue vacans oratiōibus ⁊ ie-
iunijs quot diebus mulier altera: s;
ipsa manere describitur in deserto vt
pascāt inquit eam ibi diebus. 1260.
vel in tempus ⁊ tempora ⁊ dimidiū
temporis. Nam quid esse aliud cib⁹
anime creditur nisi vacare orationi-
bus ⁊ psalmis vigilijs lectionib⁹ ie-
iunijs ⁊ immaculatū se custodire ab
hoc seculo. Et notandum q; sub eo-
dem dierū numero/bestia que ascen-
dit de mari. Et in Daniele. Rex ille
vndecimus regnasse narratur. Et si
alterum accipiendum sit fm lram: al-
terum vō fm mysticum intellectum.
Et hec quidem de muliere vidua ⁊
de rege superbo.

Cap. 90.
h̃z 2

mar. 1.

ps. 54.

Isa. 54

Sap. 3.

Luc. 23

Gal. 4.

Apo. 12

Apo. 13

Dan. 7

Jud. 7.

Filij vñ israel qui erant in bethulia sustinuerunt diebus. 20. et ita demum deficiente aqua statuerunt se tradere oloferni. Qui cum convenissent in unum et multo fletu et plactu clamassent ad dominum/ admonuit eos Ogas qui erat princeps eorum ut adhuc. 5. diebus patienter agerent expectantes misericordiam et miserationes a domino: displicuit autem verbum istud iudith/ eo quod miserationi domini/ Ogas terminum posuisset. Sic tamen factum est ut dixit. Nam completis 25. diebus pemptus est olofernes et data est tranquillitas pacis populo israel. Uides autem significari in his. 25. diebus id quod in illis. 25. stadiis de quibus dicitur in euangelio: et tenebre iam facte erant et non venerat iesus ad eos. Cum autem remigassent stadiis. 25. aut 30. vident iesum ambulante supra mare et proximum mari fieri: et timuerunt. Cum enim saluator mundi non venit ad discipulos/ quod possunt habere discipuli nisi fletum et luctum. Quasi enim non adest saluator sperantibus in se cum fletibus et orantes in tribulationibus non exaudit. Dicturi sunt etenim in illis diebus illud quod ex voce ipsorum psalmi sta longe ante predixit. Exurge quare obdormis domine / exurge et ne repellas in finem. Quare faciem tuam auertis obliuisceris inopie nostre et tribulationis nostre? Exurge domine adiuua nos et libera nos propter nomen tuum. hi sunt enim dies de quibus saluator ait. Venient dies quando desideretis videre unum diem filij hominis. Vereor autem ne. 30. dies aut. 25. stadia pro totidem annis accipienda sint quod satis est admodum sustinere durissimum. Verum in. 20. diebus 13 in obsidione et penuria: firma tamen mentis constantia filij israel qui erant in Bethulia persiste- runt: 13 illorum filios israel qui erant in illis punitis per quas transierat exer-

citus/ sicut et ceteras gentes contriuit. Ex qua re ostenditur/ quod usque ad illud temporis spatium quod significat in viginti diebus/ et si ex parte maxima christiani qui erunt in illis partibus ubi hoc futurum est cotererentur/ ex parte tamen aliqua resistendo/ consisteret. Exinde iam animo resistere non valentes deliberabunt tradere seipsos voluntati eorum. Et notandum quod vigesimus secundus dies erat quando iudith stetit in prospectu principis olofernis: mansitque in eius potestate die illo et tribus quatuordecim/ ut intelligatur illud quod de cornu undecimo scriptum est: et tradent in manu eius in tempus et tempora et dimidium temporis/ et iudicium sedebit/ ut auferat potentiam eius et teratur et disparet usque in finem. Sic enim scriptum est in libro iudith. Et precepit cubicularijs suis/ ut sicut placeret illi exiret et introiret ad orandum deum suum per triduum. Et post pauca. Et factum est inquit quarto die olofernes fecit cenam seruis suis/ et dixit ad Hagao Eunuchum. Uade et suade hebreo illi ut sponte presentiat habitare mecum etc. Quarto itaque die agebat ex quo iudith ingressa est in conspectu olofernis: et nocte illa interfecit eum. Et hoc esse vides quod illic dicitur: et iudicium sedebit ut auferatur eius potentia et coteratur et dispareat usque in finem. Nam postquam interfectus est olofernes et eius exercitus circumquaque peritus/ in illa de Habuchodonosor vlla metio facta est: fieri enim potest ut rex ille superbus temporaliter eleuatus prosperitate/ iam non dignetur ire in plium: sed antiquo more potentium ipse quasi dominus in sua domo quiescat. Princeps vero eius dirigatur ad pugnam. Nisi forte dicamus: in ipso rege superbo significari diabolum: in principe vero exercitus eius oloferne/ illum regem undecimum qui regnatus est in tempus et tempora et dimidium temporis. Qua

Ban. 7

Jud. 12

Jos. 6.

ps. 43.

Juc. 17

Jud. 13
Ban. 7

Ban. 7

nūe. 19

Qua in re cōsiderādū est sūm concor-
diā euāgelij/ q̄ mulier ista castissima
cōcordat cū carne christi que etiā in
vacca ruffa designata est. Et enīz iu-
dith incipit tenebris p salute po-
puli sui tradidit se in manibus pecca-
torū/ q̄nimo vt loquamur aptius: viri-
lis iudith aius tradidit corpus suūz
pro salute populi sui: ita saluator pro
salute mūdi tradidit sacratissimū cor-
pus suū in potestate hoīum impiorū.
De illa enī scriptū est q̄ sine fedatiōe
carnis sue māsit in castris assyriorū.

Jud. 13

ps. 15.

Jud. 13

Joā. 20

Jud. 13

Joā. 20

Jud. 13

Jud. 12

mat. 12.

De christo scriptū est q̄ caro eius re-
quiesceret i spe/ z quasi nō daref san-
ctū dñi videre corruptionez. De illa
scriptū est q̄ portans secū caput olo-
fernis reuerfa est de nocte ad p̄ciues
suos. De Christo tenet catholica fi-
des/ q̄ capto p̄cipe mūdi/ de nocte
resurrexit a mortuis z reuersus ē ad
discipulos suos. Illa vocauit secreti-
seniores populi z illis se illesa z ico-
lumem p̄sentauit. Christus apparuit
discipulis i domo vbi erāt absconditi
propter metū iudeorū. Separauit at
iudith caput olofernis a corpe/ z por-
tauit illud captiuum/ vt fieret notum
omnibus qui erant in Bethulia/ q̄
genus humanū cuius caput erat dia-
bolus saluari non poterat a peccatis
suis/ nisi separaref ab iniquo capite
suoz idcirco mortificat i baptisate
vt viuat cum Christo. Vbiq̄z eteni-
gentes traduntur iugulate a filijs is-
rael vbiq̄z pene in bonā partem acci-
piēdum est: q̄z videlicet moriūtur dia-
bolo vt viuant Christo: moriunt pec-
catio/ vt viuant iustitie. Nemo autēz
miref/ si carnis dominice resurrectio
designat i femia: q̄ sepius humana
caro p̄sueuit i femia designari. Sed
forte vel diez numerus in hoc myste-
rio deest. Tribus dieb⁹ iudith in po-
testate olofernis permansit/ z tribus
diebus dñs in corde terre se māsurū

predixit. Idcirco aut tribus dieb⁹ q̄
dies passionis/ quasi bis sextus fuit:
q̄ bis habuit tenebras z bis lucem.
Si ergo ad Albarcum euāgelistā p̄ti-
net imago leonis. Lui z ascribi p̄sue-
uit resurrectionis triūphus/ p̄p̄dat
christiana religio quāta sit inter hy-
storiā z illius euāgelij cōsonantia.
Ut q̄ illa mysterijs timuit: iste noctē
proferret. Designatur quoq̄ hoc ip̄z
circa p̄ncipiū huius euāgelij cū di-
citur. Spiritus expulit iesuz in deser-
tum z erat in deserto q̄draginta die-
bus z quadraginta noctibus z tēta-
batur a Sathana. Eratq̄ cū bestiis:
habemus ergo z hic rotāz in medio
rote: habemus hystorie corticē: me-
dulle triticee allegoriam. Verūtamen
illud quod diximus de eius exitu sū-
ma in cautela seruādum. Quoniā si
sepe iam diximus die quadagesimo
cōsumatus traditus est Christus in
manus peccatorū. Et quadagesima
nūc agitur generatio/ circa cuius fi-
nem iterum tradēdum est corpus ei⁹
quod est ecclesia in potestate gētium
sicut scriptūz est in euāgelio/ z hieru-
salem calcabitur a gētibus donec cō-
pleātur tēpora nationū. Qua tribu-
latione peracta erit gaudiūz z letitia
omnibus qui expectant redemptio-
nem israel.

mar. 1.

Luc. 21

Cap. 91^m.

Regine liber hester merito
inscribitur quarto loco: q̄
quartū opus christi inter
quatuor/ fuit ascēsiō: desi-
gnatq̄ vitā p̄tēplatiā que p̄p̄ie p̄ti-
net ad reginas hoc ē ad illas factas
virgines quoz sp̄s est christ⁹. hec
igit est illa regina pro qua nō imeri-
to rex nr sūm q̄ scribit virgo Joānes
christ⁹ ipse v̄ginis filius venire ad nu-
ptias dignat⁹ est: vii z mater iesu ibi
erat z ipse qui hoc scripsit Joānes.
Inter cetera v̄o ornāmēta z delicias
illius magni p̄uiij artaxerxis regis

Jo. i. 2.

De. t. 1.

hly 3

de vino mētio facta est/vbi data ē oc-
casio vt hēster sublimaret in regnū.
Et primā vtutē quā cōmemorat iōā-
nes fecisse Chriſtū Jēſum dicit eū in
nuptijs aquā pueriſſe in vinū: vt pa-
tēter daret itelligi qd vbi est amor dei
qui merito deſignatur i vino/ibi ſpe-
cialis anime ſit deſponſatio. Et autē
oſtenderet beatus Joānes qd deſpō-
ſatio illa nuptiarum myſterium erat
Chriſti ⁊ ſacre ſponſe eius eccleſie.
Lū loqueret ipſe de Joāne baptiſta
hoc illum primo de Chriſto ptuliſſe
cōmemorat. Qui habet ſpōſam/ſpō-
ſus eſt. Amicus autē ſponſi qui ſtat ⁊
audir cum/gaudio gaudet pp voce
ſponſi. Verum hec/ppter cōcordiaz
dicta ſunt/⁊ vt rota in medio rote af-
ſignata i quarto loco chriſti regi ma-
gno teſtimonium reddat. Cui etiam
elemēta muta teſtimoniū perhibent.
Nunc vō ipſius hystorie ſummulaꝝ
perſtringēdo tāgamus: ⁊ cupientib⁹
intrare in cellam vinariam quātū do-
nauerit ipſe rex / oſtj firmacula reſe-
rādo pandamus. Rex iſte magnus
aſſuerus ſue Artaxerſes: binomius
enim fuit: Chriſtus eſt: de quo dicit
angelus matri ei⁹ marie: hic erit ma-
gnus ⁊ filius altiffimū vocabit. Cētrū
27. prouintie ſup qbus regnauit de-
ſignant multitudinē eccleſiarū que
lōge lateq; fundate ſunt: pro eo. ſ. qd
120. cōtinent ifra ſe duas ſexagenari-
as pfectiones pertinentes ad primū
⁊ 2^m ſtatum: ſeptem vō quod ad ter-
tium/ſpiritualium numex bñdictio-
nem. Inde eſt qd in die pētecoſtes ſu-
pra. 120. fideles deſcendiſſe traditur
ſpūs ſanc⁹. Et non lōge poſt ad cōe-
minifterium ſeptē viros/apoſtoli ele-
giſſe noſcūtur. Principiū regni aſ-
ſueri Suſis ciuitas fuit. Quia ab ipo
originali ſeculo pſto fuit pars aliqua
generis humāi in qua regnaret altif-
ſimus. Terti⁹ annus regni eius/ter-

tia eſt etas mundi: in qua aſſumpſit
ſibi deus Abraā ⁊ ſemen eius dans
illis circūciſioneꝝ in legē vt eſſent cō
uiue dei ⁊ fierent comparticipes elo-
quiorum eius. Cētrū octuaginta dies
faciunt ſex menſes qui ſignificāt ſex
tempora in quibus perfeuerauit cir-
cūciſio ⁊ lex: hoc eſt ab Abraāꝝ vſq;
ad Joānem baptiſtam: ſunt enim hꝝ
Mattheū generatiōes quadraginta
due que faciūt ſex hebdomodas ge-
nerationum in qbus notus erat de⁹
in iudea tñ relicta multitudine popu-
lorum in eſurie multa. Igitur cōple-
tis centum octuaginta diebus iuſſit
fieri rex generale conuiuium ſeptem
diebus ⁊ vocat⁹ ſunt ad conuiuium
omnes qui iuenti ſunt in ciuitate ſu-
ſis. Quia nimirum poſt tempus cir-
cūciſionis ⁊ legis apparens dei fili⁹
manifeſtus in carne/gratiā euā-
lice predicatiōis ſup omnes electos
ſuos abūdanter effudit: ⁊ ad celeſte
cōuiuium quod parauit fidelibus/tā
magno qꝝ paruos idifferēter voca-
uit. Scriptum qꝑpe eſt in euangelio
eius a Joanne baptiſta/regnum ce-
lorum vñ patitur ⁊ violētū diripiūt
illud. Quod videlicet conuiuiū ne-
quaꝝ i domo paratū eſt: ſed i horto.
Quia prius ſolis pfectis iudeorum
oſtēdebat faciē: tunc iam per aſſum-
ptam formā mortalitatis noſtre oib⁹
qui ad eſſe poterāt manifeſtus appa-
ruit. Sane preparatiōes ille quas ſe-
ri fecit in loco cōuiuij non aliud my-
ſterialiter inuebant/qꝝ cuz dominus
ipſe dicit in euangelio. Omnia para-
ta ſunt/venite ad nuptias. Valde et
enim p̄cioſuz erat tabernaculū illud
non manufactū eccleſiā. ſ. diſcipulo-
rum quā elegit a principio/in qua q-
daz pro integritate fidei ordinati ſunt
a dño quaſi fortes puſilli. Quidaz p
longanimitatis patiētia quaſi p̄tē-
ti funiculi: qdam per altitudinē ſcien-
tie

Ge. 17.

mat. 1.

mat. 11.

Luc. 16

mat. 22.

tie quasi desuper extēta vela / et velu-
ti quedam cherubin protegentia in-
fra posita aliis suis. Quidam pro re-
quie cōtemplationis quasi lectuli p̄-
parati ad ocium: qdaz per faciendam
predicationis quasi vasa aurea effu-
dientia vina. Et notādūz q nemo ibi
cogebat ad bibēdū: sed vnusquisqz
bibebat ad arbitriū suū: qz lz p̄sto sit
donūz dei / sine quo nemo facere pōt
quicqz in arbitrio suo: tamē accipien-
tis positū est dicēte domino. Si vis
perfect⁹ esse vade: facito hoc et hoc.
Septem dies in quibus preparatum
est hoc conuiuium s̄igt tempus illud
beatus in quo baptizatus dñs per se
et per apostolos suos / vocauit ad spi-
rituale cōuiuiūz preparatos ad vitā.
Et etiam qui vocati noluerunt veni-
re. Etenim rex ille magnus / cū vsqz
ad sextū diem cōtinuaret conuiuiū.
Et septimo ialescens vino vocaret
ad conuiuium. Vasthez reginam / vt
ostenderet omni populo pulchritudi-
nem eius / illa renuit et contēpsit ve-
nire. Puto q si hoc audiret iudeus
nō posset nō percipere quo tēdat hic
spūs pphētie / si eoz que accidisse scri-
pta sunt memorare cōtingeret. Sep-
tem enim dies huius cōuiuij designare
tres annos: et dimidium qbus tradit
Christū predicasse in mūdo. Nume-
rus ipse solēnis distinct⁹ per hebdo-
madas mensū. Si tñ de Joānis tē-
pore tres mēses epiplaniā domini p̄-
cedentes assumunt dēmostrat. Por-
ro septimus dies ille est in quo com-
pleto iam cursu laboris sui / ebrietate
illa spiritus sancti quā accepit a p̄e
etiā corda fidelijz visitādo perfudit.
Itaqz i die illo calefact⁹ mero. Quia
dono sancti spirit⁹ calefecit electos.
Extendit quoqz charitatē suam p̄e
gaudio vsqz ad inimicos iudeos me-
mor sue pmissiōis quā fecerat Abraā
Isaac et Jacob: et desposicionis quā

desponsauerat sibi synagogaz in die
qua secuta fuerat euz in deserto: vt i-
poneret illi coronā glorie et ostēde-
ret cūctis nationibus terre. Utpote
que sola nouerat eum per auctore ro-
tius decoris: et de qua acceperat huma-
nā naturā ipse qui tollit peccata mū-
di. Adit itaqz rex postqz icaluit me-
ro / septem Eunuchos suos qui voca-
uerūt vasthez reginam ad regale cō-
uiuiū / que venire cōtempnit. Quia ni-
mirum Christus iesus ascendens in
celū / hoc inter cetera dixisse legit di-
scipulis suis: eritis mihi testes in hie-
rusalem et in omni iudea et samaria et
vsqz ad extremū terre. Qui ergo mā-
dauit discipulis suis vt essent sibi te-
stes in hierusalem et in omni iudea et
Samaria / profecto ad cōuiuium suū
vocari synagogam precepit. At illa
conuiuium puellis faciens venire cō-
tempnit. Quia dum carnalibus filiis
synagoga inuigilabat / cōuiuiū spūa-
li iteresse recusat. Et bene in palatio
in quo manere consueuerat assuer⁹
conuiuium puellarum regina prepa-
rasse describitur. Quia pro eo q ali-
quando deus oipotens templū illud
manufactum: et clerū iudeorum ve-
luti domum ppriā inhabitasse visus
est. Imperij ne se credidit synagoga
christi repugnare mādato / vt pater-
narum traditionū emulatrix existere
videretur. Septem Eunuchi / qui
eam vocare missi sunt: sacri euangeli-
predicatores designant: quippe cum
pari causa mysterij totidem diacono-
rum duces elegisse apostolos non
sit dubium. Porro septē principes
prouintiarum qui preceteris adhere-
bant regi / quorum in omnibus Rex
ipse utebatur consilio pastores signi-
ficant ecclesiarum / haud dubiū fm
illud quod scriptum est in libro apo-
calypsis / esse videlicet septem stel-
las septē āgelos 7^m eccliaz. Inde est

exo. 14

Actu. 1.

Actu. 6

Apoc. 1

mat. 19

mat. 3.
10. 22.

Gen. 12
22. 26.
28.

q̄ ipse dominus q̄ visus est easdem
 stellas habere in dextera sua post sa-
 cram illam ap̄lorū ecclesiam in qua
 ipse per semetipsum rex glorie sacrū
 obtinuit p̄ncipatum: tot sub certo &
 euidentī nūero voluit discipulos aggre-
 gare/quot sufficeret sub eadem for-
 ma/ad certum numerum ecclesiarū.
 hoc est. 12. personis d̄putatis per sin-
 gulas: vt quasi ex vno magno stipite
 tres calami hinc & ide procedere vi-
 derent. Unde q̄ in romana ecclia. 7.
 sunt episcopi/q̄ ceteros iudicent cō-
 stituti. Et bene illoꝝ cōsilio vniuersa
 assuerus agere dictus est: q̄ vt se do-
 minus ch̄is iustum iudicē esse mon-
 straret/suā d̄nationis/quā per
 seipsū dare noluit/per eos quos re-
 pleuit ipse sp̄ualibus donis/& q̄ erāt
 ex eodem populo dari voluit. quate-
 nus & culpa inobedientie non mane-
 ret ipunita. & nequaquā ipse per semet
 ipsum de iniuria illata sibi videretur
 excipere ultiones. Porro mamucha
 qui cum esset vltimus inter. 7. dedit
 suā cōtra vasth̄m reginam. Pau-
 lus est egregius predicator/qui cum
 esset nouissimus ap̄stolorū in expu-
 gnandam l̄ram iudeorum factus est
 primus iudicans synagogam indi-
 gnā thalamo Ch̄isti. Que vt le-
 gem carnis statuerat/eius iustitiam
 repellebat.

Cap. 92^m.

1. ad co
 rith. 15.
 & ad 2°
 p̄he. 3.
 ad gal.
 5. & act.
 15.
 1. deest. 1.

Igitur assuerus missis 7^{en} eunu-
 chis suis vocauit ad cōuiuium
 vasth̄i reginā. Quia missis ch̄i-
 sto p̄dicatoribus suis accersuit
 ad epulas sp̄uales synagogaz iudeo-
 rum. Renuit autem illa & venire cō-
 tempnit. Rēuit & ista & venire negle-
 xit. Indignatus est assuerus sup cō-
 tumaciā vasth̄i regine. Indignatus
 est ch̄istus Iesus de infideli p̄fidia
 synagoge. Data est autē suā ab vno
 de septem p̄ncipibus cōtra vasth̄i re-
 ginam. Data est a Paulo cōtra per-

fidiam iudeorum. Sic enim scriptū
 est in actibus ap̄stolorū dixisse pau-
 lum iudeis nolentibus suscipere ver-
 bum dei. Vobis quidem oportuerat
 primo predicari verbum dei: sed q̄
 repulistis illud & indignos vos iudi-
 castis eterne vite: ecce conuertimur
 ad gētes. sic enim precepit nobis do-
 minus. posui te in lucem gētibus vt
 sis salus mea vsq; ad extremum ter-
 re. Nec ideo tamen dico in solo apo-
 stolo paulo mysterium cōsummatū/
 sed in ipso & in omnibus adiutorib;
 eius/qui pari modo zelati sūt pro fi-
 de ch̄isti: & effuderūt super incredu-
 los iudeos phialam/vt ait Iōānes
 iracundie dei. Vbi nūc illud silentio
 debet preteriri quod scriptū esse con-
 suluit edictum iuxta legem perfarū
 atq; iudeorum quā preuaricari non
 licet/vt discerēt omnes mulieres obe-
 dire maritis suis. Quia ea seuerita-
 te punita est in hac parte synagoga
 iudeorum/qua solebāt iudicare sub-
 iectos suos scribe & pharisei: idest
 ipsi qui dicti sunt principaliter syna-
 goga: vt iudicium quod exercere cō-
 sueuerant in subiectis in seipsis sen-
 tentia qua dominus dicit in euange-
 lio. Nolite iudicare & non iudicabi-
 mini: & in quo iudicio iudicabitis ali-
 os in eo iudicabimini. Itaq; confir-
 mata sentētia diecta est de regno va-
 sth̄i: & quesite sūt a pueris regis mul-
 te puella & adducte sunt ad th̄orū re-
 gis: quatenus que esset gratioꝝ p̄e-
 ceteris in cōspectu ipsius obtineret
 imperiū pro vasth̄i. quia videlicet
 amota synagoga a regno missi sunt
 ap̄stoli predicare in mundum: & ex
 diuersis mundi partibus vocauerūt
 ecclesias ad th̄orū Ch̄isti: quousq;
 inueniretur illa de qua scriptum est
 in libro psalmozum. Astitit regina a
 dextris tuis in vestitu deaurato eir-
 cundata

Act. 13.

Apo. 15

1. deest.

mat. 7.

1. deest. 2.

mat. 10

& luc. 10

& mar.

vlti.

ps. 44

cundata

cūdata varietate. Aliq; z de alijs ec-
clesijs que adducte sūt ad thoy chri-
sti qbusdam iterpositis tam pulchre
q; veraciter scriptum est/adducet re-
gi virgines post eam prime ei addu-
centur sibi in letitia z exultatiōe ad-
ducent in tēplum regis. **Mat. 16** **Dest. 2.** **Ben. 9.** **ad the. 2.2.**
Dest. 3. **ad the. 2.2.**
Mte itaq; virgines adducte sunt ad regē assue-
rum: q; plurime eccleie vocate sūt ad
thoy christi. Eunuch^o q custodiebat
eas postq; igrederent ad regē signi-
ficat epōs primi tēporis q dederunt
mandata vite nouiter conuersis ad
fidem. Is qui custodiebat ingressas
eos/q; pro cursu temporis in pace ec-
clesie successerūt. Studebant vniuer-
se virgines acceptis ornamētis ab eu-
nuchō cōponere semetipās vt place-
rent regi. Et tamen **Dest. 2.** **Ben. 9.** **ad the. 2.2.**
Dest. 3. **ad the. 2.2.**
tamen in simplici-
tate sua magis placuit/z erat i o-
culis oīum p̄cūctis mulierib⁹ gratio-
sa. Quia lz de plerisq; ecclesijs mul-
ta dicant/que videant decētia/z lan-
de digna/eccleiaz tamē petri pretulit
pmissio christi dicētis. Tu es petr⁹/z
super hanc petram edificabo eccle-
siam meā:z porte inferi non preuale-
būt aduersus eam. Placuit itaq; as-
suero sublimar **Dest. 2.** **Ben. 9.** **ad the. 2.2.**
Dest. 3. **ad the. 2.2.**
Dest. 4. **ad the. 2.2.**
Dest. 5. **ad the. 2.2.**
Dest. 6. **ad the. 2.2.**
Dest. 7. **ad the. 2.2.**
Dest. 8. **ad the. 2.2.**
Dest. 9. **ad the. 2.2.**
Dest. 10. **ad the. 2.2.**
Dest. 11. **ad the. 2.2.**
Dest. 12. **ad the. 2.2.**
Dest. 13. **ad the. 2.2.**
Dest. 14. **ad the. 2.2.**
Dest. 15. **ad the. 2.2.**
Dest. 16. **ad the. 2.2.**
Dest. 17. **ad the. 2.2.**
Dest. 18. **ad the. 2.2.**
Dest. 19. **ad the. 2.2.**
Dest. 20. **ad the. 2.2.**
Dest. 21. **ad the. 2.2.**
Dest. 22. **ad the. 2.2.**
Dest. 23. **ad the. 2.2.**
Dest. 24. **ad the. 2.2.**
Dest. 25. **ad the. 2.2.**
Dest. 26. **ad the. 2.2.**
Dest. 27. **ad the. 2.2.**
Dest. 28. **ad the. 2.2.**
Dest. 29. **ad the. 2.2.**
Dest. 30. **ad the. 2.2.**
Dest. 31. **ad the. 2.2.**
Dest. 32. **ad the. 2.2.**
Dest. 33. **ad the. 2.2.**
Dest. 34. **ad the. 2.2.**
Dest. 35. **ad the. 2.2.**
Dest. 36. **ad the. 2.2.**
Dest. 37. **ad the. 2.2.**
Dest. 38. **ad the. 2.2.**
Dest. 39. **ad the. 2.2.**
Dest. 40. **ad the. 2.2.**
Dest. 41. **ad the. 2.2.**
Dest. 42. **ad the. 2.2.**
Dest. 43. **ad the. 2.2.**
Dest. 44. **ad the. 2.2.**
Dest. 45. **ad the. 2.2.**
Dest. 46. **ad the. 2.2.**
Dest. 47. **ad the. 2.2.**
Dest. 48. **ad the. 2.2.**
Dest. 49. **ad the. 2.2.**
Dest. 50. **ad the. 2.2.**
Dest. 51. **ad the. 2.2.**
Dest. 52. **ad the. 2.2.**
Dest. 53. **ad the. 2.2.**
Dest. 54. **ad the. 2.2.**
Dest. 55. **ad the. 2.2.**
Dest. 56. **ad the. 2.2.**
Dest. 57. **ad the. 2.2.**
Dest. 58. **ad the. 2.2.**
Dest. 59. **ad the. 2.2.**
Dest. 60. **ad the. 2.2.**
Dest. 61. **ad the. 2.2.**
Dest. 62. **ad the. 2.2.**
Dest. 63. **ad the. 2.2.**
Dest. 64. **ad the. 2.2.**
Dest. 65. **ad the. 2.2.**
Dest. 66. **ad the. 2.2.**
Dest. 67. **ad the. 2.2.**
Dest. 68. **ad the. 2.2.**
Dest. 69. **ad the. 2.2.**
Dest. 70. **ad the. 2.2.**
Dest. 71. **ad the. 2.2.**
Dest. 72. **ad the. 2.2.**
Dest. 73. **ad the. 2.2.**
Dest. 74. **ad the. 2.2.**
Dest. 75. **ad the. 2.2.**
Dest. 76. **ad the. 2.2.**
Dest. 77. **ad the. 2.2.**
Dest. 78. **ad the. 2.2.**
Dest. 79. **ad the. 2.2.**
Dest. 80. **ad the. 2.2.**
Dest. 81. **ad the. 2.2.**
Dest. 82. **ad the. 2.2.**
Dest. 83. **ad the. 2.2.**
Dest. 84. **ad the. 2.2.**
Dest. 85. **ad the. 2.2.**
Dest. 86. **ad the. 2.2.**
Dest. 87. **ad the. 2.2.**
Dest. 88. **ad the. 2.2.**
Dest. 89. **ad the. 2.2.**
Dest. 90. **ad the. 2.2.**
Dest. 91. **ad the. 2.2.**
Dest. 92. **ad the. 2.2.**
Dest. 93. **ad the. 2.2.**
Dest. 94. **ad the. 2.2.**
Dest. 95. **ad the. 2.2.**
Dest. 96. **ad the. 2.2.**
Dest. 97. **ad the. 2.2.**
Dest. 98. **ad the. 2.2.**
Dest. 99. **ad the. 2.2.**
Dest. 100. **ad the. 2.2.**

filius Moē i vita fidei vsq; ad petrū.
propago vō Japhet deficiēs in gra-
tia depiret/accidit vt ex eadem pge-
nie assumeret sibi Petrus hāc eccle-
siam:z non sibi sed suo regi nutriet
fieretq; sola dñā gētium z princeps
oīum pūntiarum. Et hoc qdez vsq;
ad presens: futurū est aut z hoc in p-
ximo vt surgat alter aman ppter pec-
cata populi/q; querat ditioni sue sub-
iacere **Dest. 3.** **ad the. 2.2.**
Dest. 4. **ad the. 2.2.**
Dest. 5. **ad the. 2.2.**
Dest. 6. **ad the. 2.2.**
Dest. 7. **ad the. 2.2.**
Dest. 8. **ad the. 2.2.**
Dest. 9. **ad the. 2.2.**
Dest. 10. **ad the. 2.2.**
Dest. 11. **ad the. 2.2.**
Dest. 12. **ad the. 2.2.**
Dest. 13. **ad the. 2.2.**
Dest. 14. **ad the. 2.2.**
Dest. 15. **ad the. 2.2.**
Dest. 16. **ad the. 2.2.**
Dest. 17. **ad the. 2.2.**
Dest. 18. **ad the. 2.2.**
Dest. 19. **ad the. 2.2.**
Dest. 20. **ad the. 2.2.**
Dest. 21. **ad the. 2.2.**
Dest. 22. **ad the. 2.2.**
Dest. 23. **ad the. 2.2.**
Dest. 24. **ad the. 2.2.**
Dest. 25. **ad the. 2.2.**
Dest. 26. **ad the. 2.2.**
Dest. 27. **ad the. 2.2.**
Dest. 28. **ad the. 2.2.**
Dest. 29. **ad the. 2.2.**
Dest. 30. **ad the. 2.2.**
Dest. 31. **ad the. 2.2.**
Dest. 32. **ad the. 2.2.**
Dest. 33. **ad the. 2.2.**
Dest. 34. **ad the. 2.2.**
Dest. 35. **ad the. 2.2.**
Dest. 36. **ad the. 2.2.**
Dest. 37. **ad the. 2.2.**
Dest. 38. **ad the. 2.2.**
Dest. 39. **ad the. 2.2.**
Dest. 40. **ad the. 2.2.**
Dest. 41. **ad the. 2.2.**
Dest. 42. **ad the. 2.2.**
Dest. 43. **ad the. 2.2.**
Dest. 44. **ad the. 2.2.**
Dest. 45. **ad the. 2.2.**
Dest. 46. **ad the. 2.2.**
Dest. 47. **ad the. 2.2.**
Dest. 48. **ad the. 2.2.**
Dest. 49. **ad the. 2.2.**
Dest. 50. **ad the. 2.2.**
Dest. 51. **ad the. 2.2.**
Dest. 52. **ad the. 2.2.**
Dest. 53. **ad the. 2.2.**
Dest. 54. **ad the. 2.2.**
Dest. 55. **ad the. 2.2.**
Dest. 56. **ad the. 2.2.**
Dest. 57. **ad the. 2.2.**
Dest. 58. **ad the. 2.2.**
Dest. 59. **ad the. 2.2.**
Dest. 60. **ad the. 2.2.**
Dest. 61. **ad the. 2.2.**
Dest. 62. **ad the. 2.2.**
Dest. 63. **ad the. 2.2.**
Dest. 64. **ad the. 2.2.**
Dest. 65. **ad the. 2.2.**
Dest. 66. **ad the. 2.2.**
Dest. 67. **ad the. 2.2.**
Dest. 68. **ad the. 2.2.**
Dest. 69. **ad the. 2.2.**
Dest. 70. **ad the. 2.2.**
Dest. 71. **ad the. 2.2.**
Dest. 72. **ad the. 2.2.**
Dest. 73. **ad the. 2.2.**
Dest. 74. **ad the. 2.2.**
Dest. 75. **ad the. 2.2.**
Dest. 76. **ad the. 2.2.**
Dest. 77. **ad the. 2.2.**
Dest. 78. **ad the. 2.2.**
Dest. 79. **ad the. 2.2.**
Dest. 80. **ad the. 2.2.**
Dest. 81. **ad the. 2.2.**
Dest. 82. **ad the. 2.2.**
Dest. 83. **ad the. 2.2.**
Dest. 84. **ad the. 2.2.**
Dest. 85. **ad the. 2.2.**
Dest. 86. **ad the. 2.2.**
Dest. 87. **ad the. 2.2.**
Dest. 88. **ad the. 2.2.**
Dest. 89. **ad the. 2.2.**
Dest. 90. **ad the. 2.2.**
Dest. 91. **ad the. 2.2.**
Dest. 92. **ad the. 2.2.**
Dest. 93. **ad the. 2.2.**
Dest. 94. **ad the. 2.2.**
Dest. 95. **ad the. 2.2.**
Dest. 96. **ad the. 2.2.**
Dest. 97. **ad the. 2.2.**
Dest. 98. **ad the. 2.2.**
Dest. 99. **ad the. 2.2.**
Dest. 100. **ad the. 2.2.**

enim cum duo Eunuchi cogitarent interficere regem/sciens hoc **A**rdochens: indicauit regine & ipsa indicauit regi ex nomine mardochei. Atiq; & propter hoc agnita veritate receperūt mercedem impietatis sue. Rex autem liberatus est a morte fide & studio mardochei: & quia nullū propter hoc premium psecutus erat. Ubi hoc scriptum reperit Rex in libris cogitare cepit tacitus infra se ipsum/quid ei pro tanta fide honoris impendere potuisset. Tuncq; surgens Aman mane diluculo pro petendo ad supplicium mardocheum festinasset ad regem/preueniens euz Rex sciscitatus est ab eo/quo honore esset condignus/quem Rex cuperet honorare. Porro ipse Aman cui totum erat de superba presumptiōe de humili timore nihil/Logitans q nullus esset nisi ipse de quo rex talia loqueretur:imponendum esse ait super sellam regis/& conducendum a maiori tyranno per mediam ciuitatem/clamante ante ipsum ac dicēte/hoc honore condignus est quem rex voluerit honorare. Sicq; factum est: vt hoc ipsum iubēte rege ipsemet faceret mardocheo: & ad extremum suspensus in patibulo/quod ipse parauerat innocēti. Compulsus est agnoscere illud sapientis. Qui parat foueam proximo suo/iciat in eam. Porro **A**rdoches? sublimatus est valde: & data ē ei potestas & gloria quā perdidit Aman. Predicatumq; est in omni regno assignari q; esset inclutus in palatio/& secundus a Rege. Nec omnia consummata sū litteraz videbant in die illa qualiter sint in spiritu consummanda. Etenim q; **A**rdochens propalauit insidias duorum Eunuchorum/q; querebant interficere regem/significat fidē Romanorum pontificum/ quā habue-

runt in deum suum/& quia non potuerūt sustinere hereticos. Quorum alij in fide trinitatis/alij in incarnatione domini errauerūt discedētes a catholica fide. Siquidem multa propter hoc perpessi sūt mala a regibus Gothorum/& Constantinopolitanis augustis incitatis a scismaticis/& hereticis episcopis suis. Scriptum est autem hoc in libro monumenti corā domino & repositum est in memoria eterna: vt retribuatur Petri vicario in tempore malorū in tempore opportuno. Cum enim putabit antichristus elēuatus a superbia sua posse se etiam transcendere altitudinem nubium/vbi ad perendam memoriam romani pontificis & fidelis populi de terra diriget impetuz cordis sui. Ademor dominus electorum suorum ducet velut in somnem noctez illam/vt reddat unicuiq; sū opera sua. Erit autem nox illa/nox tribulationis & angustie. Nox in qua (vt supra diximus) pertrāsibūt omnes bestie sylue. Et nocte pessimo illi Amā qui cupiebat delere de terra genus iudeorum/non erat licitum nisi postulasset a rege. Mirum quia & ibi scriptum est. Latuli leonum rugientes vt rapiant & querant a deo escas sibi. Et in euangelio dominus Petro. Ecce inquit Sathanas expetit vos/vt cribraret sicut triticum. Ubi etiam congrue subiunctum est. Ego autem rogaui pro te: vt non deficiat fides tua. Quia et si permisum est Aman tentare **A**rdochem/non est tamen eum absorbere permisum. Sane q; Aman simul cū rege regina inuitauit ad prandium. Simile esse vī illius simulate pacis quā ostendit chusi Absalon dicēs ei. Salue rex/salue rex/ quasi non esset omnino cum Dauid: quatenus deceptus Absalon in verbis eius/ eo vteretur

Uis in
crōicis
Archiepi
& aliorum.

mat. 16

ps. 103.

psal. eo
dem.
Luc. 22

2. re. 16

Deft. 7.

pue. 26
& Eccl.
10. & ec
cl. 27.

retur pñlio/ quod & sibi esset ad pñci-
em/ & David ad salutem. Sed nun-
quid ita licitum erit ecclesie in dolo
subvertere antichristum? Absit. Sed
quæadmodum pia fraus Jacob non
significat fraudem populi gentilis /
sed fidem/ sed obsequium / sed affe-
ctum. Ita nec pius dolus Hester do-
lum designat ecclesie / sed dolorem.
Lernens hominem iniquum elena-
tum vsque ad astra assimilatum se-
metipsum altissimo/ & assumentem si-
bimet sacrificium laudum. Tale est
ergo ac si diceret. Parauit tibi con-
uiuium dominus deus meus: epu-
las quas ex me exigis inuenire cura-
ui. Sed quia tu exaltasti cornu inimi-
ci mei/ & non attendis omnia mala
que operatur in tenebris/ assumens
sibi elcas electas a multitudine po-
pulorum/ Oro vt facias illum adese
ante conspectum tuum/ vt videat
oculi tui malum quod cogitat cōtra
te/ quatenus audita prece mea/ ostē-
das te scire causam iniquitatum eius/
& effundas super eum iram indigna-
tionis tue. Quasi autem cum deo
omnipotente iturus est antichristus
ad conuiuium regine cum sacrificiū
laudū quod offerret ecclesia deo suo
ipse sibi attribuat manifeste. Osten-
dens se vt ait apostolus: quasi ipse sit
deus. Et notandum sñ hystoria/
qñ Rex ipse qui exaltauerat Aman
non antea vilipenderet eum licet vi-
deretur a se esse secūdus nequaquas
preciperet illi vt tantum honorem
impenderet Mardocheo qui sede-
bat in porta. Ex qua re datur intel-
ligi/ qñ iaz aliquid persenserat de ma-
litiā eius. Igitur enī Rex esset hyla-
rior iterato conuiuio promisit se da-
turum Regine quicquid ipsa petere
voluisset. Quia ibi se totis viribus
conuertet ecclesia/ ad opera pietatis
aduocans ad se dominum suum per

observationem duorum preceptorū
charitatis dei/ scilicet amoris ac pro-
ximi. Dabitur ei p affectū inspiratio-
nis ipsius securitas obtinēdi que po-
stulabit: etiam si dimidiū regni eius/
idest etiam si id peteret quod nō de-
ceret/ non quia illi petere expediret:
sed vt se in eius dilectione esse inte-
grum indicaret. Est enim veri signū
& perfecti amoris etiam id offerri di-
lecto/ quod dilecto/ non liceat postu-
lare. Ut sicut in eo q offert non que-
rit charitas que sua sunt/ ita & in eo
cui offertur/ magis diligenter gra-
tiam qñ propriū commodum con-
cupiscat. Petit autem Hester dari si-
bi animam suā & animas populi sui:
hoc est/ vt eriperetur populus eius
de manu seui hostis Amā. Quia ora-
bat affectuose mater ecclesia pro se &
pro omnib⁹ filiis suis/ quatenus mi-
sertus deus lachrymarū eius impo-
nat finem tāte calamitati/ nec dimi-
tat vsque in finem preualere impiū
contra pios: sed liberet eos de manu
inimicorum suorum. Quasi autē tūc
primo sciet dominus malitiam anti-
christi: quia tūc se optime scisse & pre-
scisse per equum iudiciū demonstra-
bit eripiens inopes de manu fortio-
rum: & reddēs cito impijs sñ impie-
tates suas: sñ quā rationem etiam
de somno enigilare dictus est psalmi
sta attestante qui dicit. Et excitatus
est tanquam dormiēs dominus: tan-
quam potens crapulatus a vino. vñ
de & in alio psalmo. Exurge quare
obdormis domine/ exurge & ne re-
pellas in finem. sic & obliuisci dicitur
cum dissimulat exaudire: sicut & in
sequenti versiculo subiunctum est:
Quare faciem tuam auertis & obli-
uisceris inopie nostre / & tribulatio-
nis nostre. Exurge domine adiuua
nos & libera nos propter nomen tu-
um. Igitur Assuerus Rex qui se

Deft. 7.

ps. 77.

ps. 43.

2. ad
the. 2.

Deft. 5.
7.

prius ostenderat mansuetum pulsa-
tus prece vxoris iratus est nimis: qz
Christus iesus qui aliquādiu sustine-
bit iniquū/ ad preces electorū suorum
signa iudiciū sui manifeste ostendet.
Quid plura? suspensus est tandem
Aman iubente rege in excelsa cruce
quā ipse pauperat **M**ardocheo. Quia
sicut ipse antichristus decernet sollē-
niter hostias Christi. Ita ipse sollēni-
ter et cunctis cernētib⁹ punietur. Ex-
terminati sunt autē a facie iudeorū hī
qui erant de parte Aman. Quia hī q
residui erunt de cultoribus antichri-
sti. Multi enim erunt qui non mali-
tiose: sed simpliciter adhererūt ei: p-
dicatib⁹ fidelib⁹ christi deficiēt i ea pte
in qua male valebāt: et agētes pniaz
cōuertentur ad deum. Porro **M**ar-
docheus exaltatus est nimis et data
est ei a rege potestas et gloria Amā:
qz successor Petri qui erit in tēpore
illo/ quasi fidelissimus vicarius Chri-
sti iesu eleuabit i sublime. Et cōpleat
illud qd scriptū est in **I**saia ppheta.
Erit in nouissimis diebus preparat⁹
mons domus dñi in vertice mōtium
et eleuabit super colles et fluent ad eū
omnes gentes et ibunt populi multi
et dicent. Venite ascēdamus ad mō-
tē domini et ad domū dei iacob: et do-
cebit nos vias suas et ambulabimus
in semitis ei⁹. Quia de Syon eribit
lex: et verbum domini de hierusalez.
Non leuabit gens contra gentē gla-
dium/ nec exercebuntur ultra ad pre-
lium.

Cap. 93.

Qui sanctorū pphetarū
vba spūalit⁹ notat / eo
potest de fine mundi
manifestiora ppende-
re: quo constat/ qd nō
tā gesta pterita qz fu-
tura p dicer missi sunt. Siue vt discat
populus fidelis venerari illā virtutē
in sanctis dei hoibus que p dicit su-

tura: siue vt data sibi significatione
fugiant a facie arcus. Ne autē qd in
quinque libris cōcordiarū digessim⁹
alienū esse putet ab auctoritatibus p-
phetarū. **O**pēciū credimus/ etiā
de ipsis pphetis aliqd sūmatim per-
stringere: et hoc ipsum huic opī vtili-
ter annotare: quatenus per pauca q
ipsi coartam⁹ in sūma/ valeat lector
multa cogitare. Et primo qdē dicen-
dum est de minoribus pphetis/ vt in
maioribus contemplatione possim⁹
amplius immorari. Cap. 94.

In dieb⁹ **O**cie regis iuda/ exor-
sus est pphetiam suam. **O**seas
propheta/ et vsqz ad **E**zechiam
perseuerasse dscibit sicut et **i**sa-
as. **I**ste ad hram tāgit decē tribus/ p
dicens illas esse tradēdas in manus
regū assyriorū. Scdm cōcordiā tāgit
ecclesias grecorū quas dpopulati sūt
saraceni. Scdm spūalem intellectum:
gñalem illam captiuitatem quā passe
sunt a romanis reliquie israel/ que i-
uente sunt/ eo tpe quo christus venit
in mundum in terram promissionis.
Quare incolatus prolongat⁹ est an-
nis multis donec intraret plenitudo
gentium de qbus dicit. Et erit in lo-
co vbi dictum est eis. **N**ō plebs mea
vos. **I**bi vocabunt filij dei viuī. **N**ō
autē de generali reprobatione illi⁹ po-
puli qui conuertendus est ad christū
quē designat **D**auid in fine tēporū
et dierum dictum sit ipse idem pphe-
ta manifestat cum dicit: dies multos
expectabis me et non fornicaberis et
non eris cum viro. Sed et ego expe-
ctabo te: qz diebus multis sedebunt
filij israel sine rege et sine principe / et
sine sacrificio / et sine altari / et sine
ephod/ et sine thersafin. Et post hec re-
uertentur filij israel et querent domi-
nū deum suū et **D**auid regem suū: et
pauebunt ad dominum et ad domū
eius in nouissimo dierum. Nota q
ait

ps. 59.

Deut. 9.

Isa. 2.

Osee. 1
Isa. 1.

Osee. 1

Osee. 3

ait in nouissimo dierum. Cap. 95.

Iohel videt ad litteras tangere regnum et eos qui polluerunt templum et urbem interfecta non parua multitudine filiorum israel. Sed reuera regnum antichristi pronuntiat et diem illius magne calamitatis que erit in temporibus eius: de qua dicit.

Joh. 2. Ululate quia prope est dies domini: quia si vastitas a domino veniet: propter hoc omnes manus dissoluentur et omne cor hominis tabescet et pertres. Tortiones et dolores tenebit quasi parturiens dolebunt. Unusquisque ad primum suum stupebit: facies combuste vultus eorum. Ecce dies domini veniet et crudelis et indignatione plenus et ire furorisque ad ponendam terram in solitudinem et peccatores eius conterendos de ea: quoniam stelle celi et splendor earum non expandent lumen suum. Quod autem post dies illos effundere se dicit dominus de spiritu suo super omnem carnem: et olim gestum esse legimus sicut commemorat Petrus: et post ruinam antichristi compleri sollemniter expectamus. Porro quod ait. Sol conuertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam veniat dies domini magnus et horribilis: de tempore isto quod est vicinum diei nouissimo: magis quam de tempore preterito dictum est: quod sequentia precipue manifestant cum dicit. Quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum conuertero captiuitatem iuda et hierusalem congregabo omnes gentes et deducam illas in vallem Josaphat: hoc est in artitudinem iudicij. Cap. 96.

Actu. 2. post dies illos effundere se dicit dominus de spiritu suo super omnem carnem: et olim gestum esse legimus sicut commemorat Petrus: et post ruinam antichristi compleri sollemniter expectamus. Porro quod ait. Sol conuertetur in tenebras et luna in sanguinem antequam veniat dies domini magnus et horribilis: de tempore isto quod est vicinum diei nouissimo: magis quam de tempore preterito dictum est: quod sequentia precipue manifestant cum dicit. Quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum conuertero captiuitatem iuda et hierusalem congregabo omnes gentes et deducam illas in vallem Josaphat: hoc est in artitudinem iudicij. Cap. 96.

Joh. 3. Amos. 1. **A**mos prophetavit in diebus regis sabbath quo et Osea iste in typo Samarie et aliarum gentium increpat omnes peccatores terre: qui dissimulant conuertere de die in diem. Ostendens positum esse terminum delinquentium qui preterire non

possit: ne quod abutatur misericordia in superbiam dei dicere ita. Super tribus sceleribus populi et super quartum non conuertam eum. Dicit autem hoc: quia per tres annos expectat dominus fructum neam infructuosam: super quarto vero sic expectat: ut si conuertere noluerit: auferatur ei aditus conuertendi. Cap. 97.

Adias prophetavit contra filios Esau dicens illos conculcandos a filiis israel. Significat autem in Esau populus iudeorum: in filiis israel gentes qui crediderunt in christum. Quique occupantes testamentum sanctum: hereditatem eorum possederunt. Cap. 98.

Ionas missus ad Ninivem: fugiendum existimat in tharsis quatenus fugere presumptum mare persequi: piscis deuorat: reddit tandem et predicare compellitur. Quo predicante dicere adhuc quadraginta dies et Ninive subuertetur illi egerunt penitentiam in predicatione Jone. Significat autem Jonas filium dei qui missus est in mundum a deo patre ut redimeret gentes. Visus est autem dissimulasse eum ait. Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. Et illud in viam gentium ne abieritis: et in ciuitatem samaritanorum ne intraveritis: sed potius ite ad oues que perierunt domus israel: quasi autem fugiebat Christus a facie patris: quando illud facere videbat veluti ex affectu carnis: quod sciebat non perdesse iudeis. Illud dissimulabat quod sciebat prouenire ad salutem gentium. Intumuit ergo mare contra Jonam. Intumuit iudeorum tumultus contra Christum: quando dicebant tolle crucifige eum: et fuit filius hominis in corde terre sicut Jonas tribus diebus et tribus noctibus. Adversus est ergo Jonas ad Ninivem postquam piscis eum euomuit: quia Christus?

Am. 1. 2

Luc. 13

Jon. 1.

ad gal. 4.

mat. 15.

mat. 10

mat. 27

et Luc. 23. et io

an. 19.

mat. 12.

Jon. 2.

Actu. 13

Jon. 3. in suis membris transijt ad gentes postq̃ resurrexit a mortuis. Qd̃ aut̃ viri **Miniue** penitentiam egerunt: z penituit dominum facere iudiciuz quod se facturum minat⁹ fuerat: designat conuersionem z penitentiam gentium pro qua de⁹ expectat vt nō cito feriat delinquentes/sicut de illu
scde pe tri. 3. soribus huius temporis **Petrus** dicit. In nouissimis diebus veniet in deceptionem illusoꝛes iuxta pprias pcupiscētiās/ābulātes z dicētes vbi est promissio aut aduentus eius. Ex quo enim patres dormierunt omnia sic perseuerāt ab initio creature. hys dictis quibusdam interpositis adiecit z ait: non tardat deus promissis sed patienter agit ppter vos nolens aliquem perire: sed omnes ad penitētiā reuerſi.
Cap. 99^m.

mich. 1. **M**icheas pphet̃ ait in diebus **Joathan** z **Alchaz** z **Ezechie** regum **Juda**. Iste **Samaritaniam** z **hierusalem** vehementius increpat. **Aerunt** tamen post aliqua cōsolatur **hierusalem** z **Judam** dicens. Ex eodez populo **Christum** nasciturum: cuius exitus inquit ab initio a diebus eternitatis: quod si iudeus intellexisset/nunq̃ de **Ioseph** semine **Christum** natum dixisset. Secūdum vō concordiam non tam **Samaritaniam** z **hierusalem** q̃ **constantinopolitanam** increpat z **romanaz ecclesiam**. Quod autem consolatur **hierusalem** z **Judā** dicens. Ex **Bethleem** nascitur **christum** designat spiritualem intellectū processurum de paruulis in latina eclesia. Qui regnaturus sit in populo videnti deum. Et iam non viuant homines s̃m carnem: sed s̃m spiritum.
Cap. 100^m.

Num iterituz **Miniue** hoc est totius mundi ruinam predicit. Nec penitet deū

sicut in principio: qz tempus est misericordie z tempus iudicii. Et qui in primo aduentu suo pepercit penitentibus: appropinquante fine mundi punit impenitētes. **Cap. 101^m.**

A Bachuc ad litteram tangit **chaldeos** persequētes iudeos: s̃m concordia tangit **romanam ecclesiam** persequentes: s̃m vō spiritum omnes impios **christianos** qui continue affligunt electos dei: quos tamen in fine terribili iudicio dicit esse plectēdos.
Cap. 102^m.

Sophonias in diebus **Iosie** vaſticinatus est: qui z ipse irā domini super iudam z **hierusalem** denuntiat affuturā. **Dauid** dubiuz/ q̃ per regem z populum **chaldeoz** qui tamen post iram promittit misericordiam. Iudicium autem faciendū de impijs: quod tamen s̃m concordiam z s̃m spiritum in populo **christiano** cōsumationem accipiet. **Cap. 103^m.**

Ageus ad litteraz animat filios transmigrationis iuda/ ad edificandam domū dei. In spiritu vō tangit ecclesiam **Petri**: quam post ruinas noue **babylonis** reformari opz in gradum pristinum iuxta illud **Isaie**. Lōuertam manum meam ad te: z excoquā ad purum scoriam tuam: z auferam omne stānuz tuum: z restituiam iudices tuos vt fuerunt prius: z consiliarios tuos sicut antiquitus: post hoc vocaberis ciuitas iusti: vrb̃s fidelis. Predicit etiā aduētum domini in domum ipsam quam tunc edificabunt filij iuda dicens sic. Adhuc vnum modicum est: z ego mouebo celum z terram z mare z aridam. Et monebo omnes gentes: z veniet desideratus cunctis gentibus. Et implebo domum istam gloria dicit dominus exercitū. z post aliqua. Ego mouebo

soph. 1.

Isa. 1.

Agge. 2

mouebo celum pariter ⁊ terram: ⁊ subuertam solum regnorum: ⁊ con-
teram fortitudinem regni gentium.
Et subuertam quadrigam ⁊ ascen-
som eius: ⁊ descendunt equi ⁊ ascen-
sores eorum. Vir in gladio fratris sui.
hys dictis adiecit ⁊ ait. In die illo di-
cit dominus exercituum. Assumam te
Zorobabel filium Salathielis serue
meus dicit dominus: ⁊ ponam te quasi
signaculum: quia te elegi dicit domi-
nus exercituum. Igitur ⁊ hec ⁊ alia.
Eo sunt magis referenda tempora
finis quo minus ad litteram stare pos-
sunt. Nam nihil horum factum est in
diebus Zorobabel: alius ergo est Zo-
robabel expectandus: sub quo ista
omnia compleantur. Hoc solum ad
litteram completum est: quod desidera-
tus cunctis gentibus venit: ⁊ tamen
verius complebitur in secundo ad-
uentu: quando celi mouebuntur ⁊ ter-
ra: maxime cum non ante quam veniret
dominus iesus esset desideratus cun-
ctis gentibus / quando nesciebatur
quis esset: sed nunc eum iam per fidei
cognoscimus ⁊ diligimus eum. Qua
in re ⁊ illud considerari oportet / quod
non tam manufactam domum in ha-
bitaculis / quam ea que edificatur de lapi-
dibus vivis.

Cap. 104.

Zacharias propheta: ea que
propheta Aggeus propheta
uit ⁊ ipse gloriam: videli-
cet noue hierusalem. Tan-
git et sub obscuro enigmate gentes
que venturae sunt percutere eos qui
percusserunt hierusalem / hanc eccle-
siam candelabrum totum se videre
fateat habes lucernas septem in quo
septiformis ordinis designatur eccle-
sia. Due oliue hinc ⁊ inde duo pro-
phete sunt / quos hic mundus ventu-
ros expectat. Due species oliuarum
que sunt / Deus melius nouit. La-
pis vero habes oculos septem qui da-

tus est coram Iesu sacerdote magno
Christus est: qui habet septem spiri-
tus dei haecenus ex parte magis ce-
latus in scripturis sanctis extunc iam
presolito manifestus. Quadriga quae
conspicitur / gentes sunt / que faciet quod
futurum est de Babilone iudicium.

cap. 6.

Sed ⁊ multa alia dicit sub occulto e-
nigmate. Que quidem ad primum ad-
uentum christi secundum aliquam sui par-
tem referenda sunt. Sed tamen ad tem-
pus quod expectamus ⁊ in proximo
multo amplius pertinere noscuntur:
e quibus est illud quod dicit: omnes
gentes congregandas contra hieru-

cap. 14

salem: ⁊ capiendam esse ciuitatem. Et
surrecturum ante deum ad preliandum
contra gentes illas sicut preliatus est
in die certaminis. Quod totum refe-
rendum est ad illam tribulationem /
que erit circa tempus Antichristi:
quando erit in discrimine hierusa-
lem: hoc est ecclesia donec surgat do-
minus in iudicium contra gentes il-
las: sicut apertius scriptum est in sex-
ta parte libri apocalypsis: ubi agitur
de equo albo. Et de eo qui sedebat
super eum quem sequebantur exerci-
tus similiter in equis albis. Quod

cap. 14

autem sequitur in eodem propheta.
Et stabunt in die illo pedes eius su-
per montem oliuarum qui est contra
hierusalem: designat populum iu-
deorum qui modo est contrarius ec-
clesie / inclinandum a superbia sua ⁊
percepturum incarnationem domi-
ni quam aliquando detestatus est.

cap. 14

Et quod inferitur: diuidendum mon-
tem oliuarum in duas partes / desi-
gnat diuisionem populi illius / qui
utriusque secundum partem sequitur Christum
⁊ secundum partem alteram antichristum.
Unde ⁊ recte ibi sequitur: ⁊ fugietis
ad vallem montium meorum. Mi-
rum quia tantus erit terror illi-
us persecutionis: quam facturum

Zach. 4

Apo. 6.

mat. 24

cap. 14

est antichristus que receptura est ipz
populum iudeorum/ vt omnes fide-
les derelinquāt p̄tinus que posside-
bunt ⁊ fugiāt ad p̄tectionem p̄fecto-
rum viroꝝ quozū cū ipsi sint mon-
tes dñi grata est in montibus habi-
tatio. De hac repentina fuga sub ap-
tione sexti signaculi in libro Apoca-
lypsis scriptum est. Dēs montes ⁊
insule de locis suis mote sunt. Et re-
ges terre ⁊ p̄ncipes ⁊ tribuni ⁊ diui-
tes ⁊ fortes ⁊ omnis seruus ⁊ liber
abscondēt se in spelunchis ⁊ petris
mōtium: ⁊ dicēt montibus ⁊ petris
cadite sup nos ⁊ abscondite nos a
facie sedentis sup thronum: ⁊ ab ira
agni. Quoniam venit dies magnus
ire ipsorum ⁊ qs poterit stare. Et in
euangelio dominus. Cum videritis
abominationē desolatōis que dicta
est a Daniele propheta stantem in lo-
co sancto qui legit intelligat. tūc qui
in iudea sunt fugiant ad montes: ⁊ q
in tecto est non descēdat aliquid tol-
lere de domo sua: ⁊ qui in agro non
reuertatur tollere tunicam suam. Ne
aut p̄gnantibus ⁊ nutrietibus in il-
lis diebus. Orate autem vt non fiat
fuga vīa hieme vī sabbato. Erit enī
tunc tribulatio magna qualis nō fu-
it ab initio mundi vsq; modo neq; fi-
et ⁊ nisi breuiati essent dies illi non
fieret salua omnis caro. Et quonīaz
in eodem loco protinus subiunctum
est. Statim autem post tribulationez
dierum illozum sol obscurabitur: ⁊ lu-
na non dabit lumen suum: ⁊ stelle ca-
dent de celo: ⁊ virtutes celozum cō-
mouebunt. Et tunc patebit signum
fily hominis in celo: ⁊ tunc plangēt
omnes tribus terre ⁊ videbunt filiū
hominis venientem in nubibus ce-
li cum virtute multa ⁊ maiestate. Ne-
ce hic quoq; per prophetam dicif.
Et ecce dominus deus meus venit
⁊ omnes sancti eius cum eo: ⁊ erit di-

es vna que nota est domino non di-
es neq; nox: ⁊ in tēpore vespere erit
lux. Nimirum quia cum filijs huius
seculi/erit initium noctis. Tunc filij
regni inuenient principium lucis.
Quod autem post aduentum domi-
ni vidēt ibi aliqua esse scripta que
non pertinet ad diem illum eternum
qui erit post iudiciū: mirum satis vi-
detur hys qui putant diem iudiciij es-
se veraciter vnum diem: ⁊ non poti-
us s̄m doctores catholicos vnum tē-
pus. Unde Augustin⁹ in libro de ci-
uitate dei. Quod in confessione ac p̄ lib. 20.
fessione tenet omnis ecclesia dei ve- Cap. 1.
rum christum de celo esse venturum
ad viuos ⁊ mortuos iudicādos. hūc
diuini iudiciij vltimum diem dicim⁹/
idest vltimum tempus. Nam p̄ quot
dies tendatur hoc iudicium incertū
est: sed scripturarum more sanctarū
diem solere poni pro tempore nemo
qui illas litteras quā lz negligenter
legerit nescit. Cap. 105^m.

Malachiam prophetarum
vltimum quidam aggeo
⁊ Zacharie p̄temporaneū
dicunt. Hic peccata sacer-
dotum ⁊ totius populi vehementer
inrepat. Gentiumq; vocationē ma-
nifeste dicit/predicitq; Joannem ba-
ptistā sub nomine angeli: ⁊ Helie vē-
turum ante faciem domini: ita tamē
vt circa finem seculi Heliam ipsum q
dictus est thesbitē s̄m prophetiam
ipsius v̄turum esse credamus ⁊ do-
minatorem qui venit ad templum il-
lud manufactum/p̄eēte in verita-
te Helia propheta v̄turum esse non
dubitemus iudicare viuos ⁊ mortu-
os ⁊ seculum per ignē. Cap. 106^m.

Isaias s̄m hystoriam tangit iu-
deos: s̄m concordiam tangit la-
tinos. Tangit autem s̄m eandē
concordiam quasi mediam par-
tē synagogici atq; ecclesiastici tem-
poris

poria: idest vñ ea que a tempore suo
vsq; ad christum in synagoga. vñ ea
que ab obitu impatoris Eradij vsq;
ad secūdum christi aduentum futura
vel fuerunt vel sunt. Tangit autē ad
litteram syros et philistum fm cōcor
diam/persas et longobardos. q̄uis
Gotthi et Vandali in philistum repu
tati sunt. Quinque sane fuerūt satra
pe philistinorum quos reliquit domi
nus: vt in eis experiret israel. Simi
liter et isti tres populi/ quasi quinque
turmas fecerūt. Fuerūt nāq; gotthi et
ostrogotthi et guigogotthi idest gotthi
italici. Gotthi orientales/ et gotthi oc
cidētales/ et vandali/ et longobardi:
qui multo tempore affligerunt eccle
siam. Siquidez astrogotthi dicti sunt
gotthi oriētales. Gotthi simpliciter ita
lici. Guigogotthi occidētales tangit
ad litteram regnum assyriorum fm
concordiam regnum quorūdam p̄n
cipum mundanorum. Tangit ad lit
teram babylonem/ et reges eius. fm
concordiam Romam et imperatorē
eius. Tangit ad litteram iudiciū ba
bylonis/ fm concordiam flagellum
Rome pro eo scilicet q̄ altera hieru
salem/ altera asiligit et ancillat eccle
siam. Tangit ad litterā gloriā hie
rusalē pro eo q̄ sol iustitie erat nasci
turus in ea. fm concordiam clarita
tem ecclesie in qua gloriosus regnat
christus Iesus quā in illa hierusalez
in qua accusantibus iudeis crudelē
sustinuit passionem. Tangit ad litte
ram primū aduentum christi: fm cō
cordiam aduentum secūdum. Cete
ra verba prophetie ei⁹/ aut sunt ad
hec pertinentia/ aut sunt exhortatio
nes: et increpationes ad populum.
Verum hec omnia fm concordiam
duorum testamentorum. fm vñ cete
ras intelligētias/ quas tetigimus in
exordio quarti libri. Vbi ē impetus
spiritus illuc gradiuntur pariter et ro

te sequentes eum. Diximus enim q̄
ex concordia duorum testamentorū
procedit spiritualis intellectus et ip̄e
multiplex fm quez hierusalem et ba
bylon/ et cetera que ibi scripta sunt/
sicut et in alijs locis scripturarum/ tā
multa habent significare: vt de sin
gulis libris pcedat abyssus: et fons
aque salientis in vitam eternam.

Cap. 107^m.

Hieremias ad litteram de
flet peccata iudeorum. fm
concordiam crimina lati
norum. Beselet ad litteram
destructionem hierusalem. fm con
cordiam desolationem ecclesie. Ae
runitamen fm litteram puniendam
iudicat Babylonem. fm concordia
am ciuitatem illam magnam que ha
bet regnum: vt ait angelus Joanni
super reges terre. Predicit fm litte
ram reedificandam iterum hierusa
lem. Predicit fm concordiam rele
uandam a suo casu ecclesiam. Pre
dicit autem reges multos venturos
a partibus medorum contra Baby
lonem. Quod quia non est vsque
quaq; completum in illa babylone:
necesse est vt in spiritu compleatur
in ista. Et hec regula generalis in o
mnibus fere prophetarū oraculis.
Nam ideo noluit deus ne omnia il
la que predicta sunt Dauid de filio
qui regnaturus erat pro eo comple
rentur in Salomone/ vt aperte da
retur intelligi/ q̄ alius Salomō erat
futurus in quo essent omnia cōsum
manda. Et idcirco non multi reges
ostenduntur egressi de regno medo
rum qui pugnarent contra babylonē
fm vaticinium Hieremie qui di
xerat. Suscitauit dominus spiritum
regum medorum contra babylonē/
sed vnus tantum/ vt intelligatur im
petus spiritus ad illam potius Ba
bylonez directus de qua dicit ange
lk

dic. 51.

Apo. 18. lus Joanni. decē cornua que vidisti
in bestia hū odient fornicariam / z
desolatam facient illam z nudam / z
carnem eius manducabunt z ipsam
igne concremabunt. Dixerat autem

ibidem
nua esse decem reges siue quia decē
erunt in veritate. Siue quia multi:
sic z nonnullę promissiones prophe-
tarum que factę sunt hierusalem z po-
pulo eius in aduentu messie irritę ap-
parent fm litteram. Ut discat intelli-
gere iudeus nouam hierusalem / que
fundata est Rome. Lapidēs autem
preciosos apostolos martyres con-
fessores z virgines: vel illaz que sur-
sum est hierusalem de qua tam glo-
riosa dicta sunt per Joannem / vt re-
uera de ea intelligatur scriptum / si-

ps. 86. in te. Prophetauit autem z ipse de
regibus terrarum: z de aduentu sal-
uatoris in mundum. Que omnia fz
cursum concordie similia pro simili-
bus exīgūt. Seruatīs nihilominus
allegoricis sensibus cum propieta-
tibus suis. Tangit autēz hec prophe-
tia fm litteram extremum tempus
regni iudeorū. Hoc est a diebus Jo-
sie: qui percussus est ab egyptijs. Se-
cundum concordiam eam partēz tē-
poris ecclesiastici / que cepit a die-
bus leonis pape / qui deuictus tradi-
tur a normandis / lz pius fuerit z lau-
dabilis vite.

Cap. 108^m.

Prophetia Ezechielis sicut z
Isaie circa plura dirigitur / lz
z Hieremias ea ipsa summatim
etsi non adeo seriatim tetigerit.

Origo prophetie illius ab anno trās-
migrationis Iechonie / consumman-
da iuxta tempora ista. Prima tamē
eius visio: que continet quatuor ani-
malia: z rotam vnā habentēz qua-
tuor facies: non alicui tempori ascri-

benda est. Quia ibi nō de rebus ter-
renis / sed magis de celestib⁹ sermo
est. Sunt autem quatuor animalia
in testamento veteri patriarche: z le-
uite z prophetarum filij / qui mora-
bantur in Hierico / quorum patres
fuerunt Helias z Heliseus in doctri-
na z spiritu: z prophete qui prophe-
tias ediderunt Isaías: scilicet z Hier-
emias: Ezechiel z Daniel z pphe-
te duodecim. Patriarche itaq; quasi
leones ab oriente: z leuite quasi vi-
tuli ab aquilōe: z Helias z Heliseus
z prophetarū filij velut aquile a me-
ridie. pphete nouissimi z homines
ab occidente. Patriarche ab orien-
te: quia ab eis fides Christi sumpsit
originem: z quia tempore primi fue-
runt prophete ab occidente / quia to-
tus prophetarum impetus dirigitur
ad finem mundi: sed z ipsi extremi
fuerunt. Leuite vō z prophetarum
filij ipsi quodammodo mediij z colla-
terales fuerunt: lz ordo leuitarū pre-
cesserit. Idcirco autem ab aquilone
dicimus mansisse leuitas / quia qui
carnali presunt populo multis ma-
lignij spiritus tentationibus vige-
rentur. quas videlicet tentationes il-
li melius vitare poterant / qui cū He-
lia z Heliseo semotaz a popularibus
vitam in Hierico z Jordanis here-
mo ducebant communez. Pro hys
omnipotens deus dedit quatuor si-
miles in ecclesia sua / vt compleretur
illud quod scriptūz est: pro patribus
tuis nati sunt tibi filij. Cōstitues eos
principes super omnem terrā. Be-
dit enim pro patriarchis apostolos
pro leuitis diacones z euangelistas
p prophetarū filijs heremitas: pro
prophetis doctores. Nec de quatu-
or animalibus. De rotis autē que
sequebantur animalia superius di-
ctum est. Tangit autem ad litteram
idem propheta / Samariam z iude-
am.

ps. 44

am. fm concordiam grecam ⁊ latinam ecclesiam. Tangit ibidem Assyrios ⁊ chaldeos. hic populum saronum qui multas grecorum oppresserant ecclesias. Et populum alterum qui latinam infestat. Tangit ad litteram tyrum ⁊ regem tyri. fm concordiam Siciliam ⁊ regem eius cuius exterminiu prope est eo qd fuerit cor suum / quasi cor dei. perdetur enim de medio lapidum ignitorum. tradeturq; terra eius in manus nouorum chaldeorum. Cetera autem si quis hec verba fm spiritum contemplari voluerit iuxta quod singula loca exposcerint. poterit hec altius speculari. Tangit ad litteram regem Egypti: ⁊ Egyptum vniuersam. In quo imperator Constantinopolitanus: ⁊ regnum eius specialiter intelligitur cuius ruina prope est. Rex enim Babylonis ille dicitur / qui possidet Romam. Qui vero Romam amiserunt ⁊ regnant in Egyptum reputati sunt. Unde fit vt sermo prophetarum loquentium de Egypto / modo illud Regnum: modo alterum tangat / vtiq; ⁊ Babylon non semper pro Urbe Roma accipienda est. Neque enim in loco illo Romam significat vbi dictum est. de regibus Assyriorum transtulisse filios israel in Babylonem / ⁊ in alias terras / sed magis quicumq; sit ille / populum designat confusionis. C. Loquitur post hec de pastoribus qui pascunt semetipsos / dicēs qd auferet dominus gregem suum de manibus eorum / vt non pascant vltra pastores greges / ⁊ non pascant semetipsos. Quod qd sit metuendum prelati ecclesiarum ipsi videant. Deinde resurrectio nem mortuorum tanquam qui carnalibus loquebatur exponit. Indicat etiam aduentum Regis in nouissi-

mis diebus. Quod quo ordine consummandum sit / deus melius nouit. C. Postremo celeste quoddam edificium respicit / in quo nihil aliud qd celestem exhibet ciuitatem / habens in hoc ipso plurimam concordiam cum Apocalypsi Joannis.

Cap. 109^m.

Daniel propheta qui apud Hebreos iter agiographa computatur / tangit que futura erant fm litteram a

tempore suo / vsque ad aduentum domini in carne / fm concordiam: ⁊ fm spiritum vsque ad finem seculi. Etenim in sexta visione sua / in specie quatuor bestiarum / tangit generaliter omnes tribulationes ecclesie. Specialiter autem eam quam facture sunt gentes in sexto tempore ecclesie quod prope est. In septima vo persecutione Antichristi / in specie illius cornu / quod dicit magnificatum esse contra orientem / ⁊ contra occidentem / ⁊ contra fortitudinem: ⁊ deiecisse de fortitudine / ⁊ de stellis ⁊ conculcasse eas in terra. Sed quia tam in hijs duabus visionibus qd in quibusdam alijs apertius preceteris locutus est de fine mundi. Oportet nos de eodem propheta id quod est sollemnius / ⁊ maxime huic operi necessarium prouidenter excipere / ⁊ expositum diligenter fini huius operis dedicare. Atq; in ipso quo ad hoc opus quiescamus / ⁊ ipsi ascribendi labore premissis duntaxat duorum prophetarum oraculis Isaie / scilicet ⁊ Iohelis ne quis ob breuitatem sermonis breuem esse fingat tribulationem futuram: ⁊ dissimulet penitere de peccatis suis. Sic enim inter cetera locutus est de ea Isaia. Ecce dies domini venit crudelis / ⁊ indignatioe plenus / ire furorisq; ad po-

Dan. 7.

Cap. 8.

Isa. 13.

kk 2

nendam terram in solitudinē: et pec-
catores eius conterēdos de ea. Quā
stelle celi et splendor earum nō expan-
dent lumē suū. Obrebratus est
sol in ortu suo / et luna non splende-
bit in lumine suo. Et visitabo sup̄ vr-
bes mala et contra impios iniquita-
tes eorum: et quiescere faciam super-
biam infidelium et arrogantiam for-
tium humiliabo: preciosior erit vir-
auro: et homo mundo obriſo: sup̄ h̄
celum turbabo et mouebitur terra de
loco suo super indignationem domi-
ni exercituum et propter diem ire fu-
roris eius. Et erit quasi damula fugi-
ens et quasi ovis et non erit qui con-
greget. Unusquisq; ad populum suū
conuertetur / et singuli ad terrā suam
fugient: omnis qui inuētus fuerit oc-
cidetur. Et omnes qui super eum ve-
nient cadent in gladio. Infantes eo-
rum allidentur in oculis eorum: et di-
ripiuntur domus eorum: et vxores eo-
rum violabūtur. Ecce ego suscitabo
super eos medos qui argentum nō
querunt: nec aurum velint: sed sagit-
tis paruulos interficient et lactantiū
vteri nō misferentur et super filios nō
parcet oculus eorum. Et erit babilō
illa gloriosa in regnis iclyta in super-
bia chaldeorum. Sicut subuertit do-
minus Sodomam et Gomorrā: non
habitabitur vsq; in finem et non fun-
dabitur vsq; ad generationem et ge-
nerationem. Nec ponet ibi tentoria
arabs: nec pastores requiescent ibi:
sed requiescent ibi bestie: et replebun-
tur domus eorum draconibus: et ha-
bitabunt ibi strutiones et pilosi sal-
tabunt ibi: et respondebunt ibi vlule
in diebus eius: et sirene in delubris
voluptatis. et post aliqua: et perdā ba-
bylonis nomen: et reliquias et ger-
men et progeniem eius ait dominus
deus: et ponam eā in possessionē eri-
cū et in paludes aquarum et scopabo

cap. 14

eaz in scopa terens dicit domin⁹ exer-
cituum. Iurauit dominus exercitū
dicens. Si non vt putauī sic erit: et q̄
modo mente tractauī sic eueniet. Et
conteram assyrium in terra mea et in
montibus meis conculcē eum: et au-
feram ab eis iugum eius: et onus il-
lius tolletur: hoc consilium quod co-
gitauit dominus super omnem terrā
hec manus eius extensa super oēs
gentes. Et hec quidem de ruina ba-
bylonis. De aduentu vō antichristi
qui sequetur postea subsequēter ad-
iungit. Ne leteris philistea omnis tu
quoniam imminuta est virga percusso-
ris tui. De radice enim colubri egre-
diatur regulus et semen eius absor-
bens volucrem. et paulopost. Ab ag-
lone enim fumus veniet: et non est q̄
effugiat agmen eius. Nec verba Isa-
ie: sic h̄z aliquid completa sunt in rui-
na illius babilonis que percussa est
a medis / vt tamē multo amplius cō-
plenda sint in ruina illius quam de-
scribit Joannes in libro apocalypsis
et de qua facit Petrus mentionem
cum quibusdam dicēs. Salutat vos
ecclesia / que est in babilone. In eo-
dem quoq; intellectu multa vatici-
natus Hieremias contra babilonez
et in multis concordat cum beato Jo-
anne. Est autem Babilon regnum
huius mundi: quod dicit dominus
non esse suū. Cuius filij sunt omnes
iniqui / omnes qui regnāt in sangui-
nibus et gaudent in erroribus suis.
Et quia falso sibi ascribunt nomen
Christianum: hy qui letantur cum
malefecerint: et exultāt in rebus pes-
simis / oportet inundare diluuiū gē-
tium contra eos: et delere de terra fi-
lios falsitatis / vt prepararetur regnū
filijs veritatis. Cap. 110.

DE hac inundatione gētū /
etiam per Iohēlez dicitur
Canite tuba in syon. Alu-
late

1. pet. 5.

mat. 27

puer. 2.

iohēl. 2.

late in monte sancto meo: conturbentur omnes habitatores terre / q; prope dies tenebrarum & caliginis. dies nubis & turbinis: quasi mane expansum super montes: & q; si quereretur causa: adiecit & ait populus multus & fortis: & similis ei non fuit a principio: & post eum non erit usq; in annos generationis & generationis: ante faciem eius ignis voras & post eum exurens flamma: quasi hortus voluptatis terra coram eo: & post eum solitudo deserti: a facie eius cruciabuntur populi omnes: vultus eorum redigentur in ollam. Urbes ingredientur in muro: current domos ascendunt per fenestras intrabunt quasi fur. **CA** facie eius contremuit terra: moti sunt celi: sol & luna obtenebrati sunt: & stelle retraxerunt splendorem suum. **Et** dominus dedit vocem suam ante faciem exercitus sui. Quia multa sunt nimis castra eius: q; fortia & facientia verbum eius. **M**agnus est enim dies domini: & terribilis valde: & quis sustinebit eum? **Et** hec quidem sanctus Joel. **Cap. iiii.**

V **T** autem omittamus alios quorum longus est colligere testimonia: veniendum est ad illum cui datus est de celo expositio visionum suarum: **D**anielem dico prophetam. Cuius supra fecimus mentionem. Qui & ipse mirabiliter exposuit visionem illam famosissimam quam vidit & mox perdidit. **A**buchodonosor rex: quatenus explanatis aliquibus visionibus eius: & nobis quo ad hoc detur ut iam diximus optata requies / & congruus huic operi imponatur finis. **E**t prius quidem de ipsa terribili visione: pro qua & occidendi erant sapientes babilonis / eo q; non possent illam indicare regi: qui mox ubi eam vidit: visam tradidit obliuioni. **V**iderat enim

quasi quamdam statuam terribilem & sublimem. Cuius quidem caput videbatur esse ex auro: pectus de argento: venter ex ere: tibie ex ferro: pedum vero media pars ferrea: reliqua pars fictilis erat. **H**anc statuam tam dissimilem tamq; multiplicem in metallis ita exposuerunt quidam patrum: ut imperio romano tanq; dominati regna omnia tribuerent ferrum. **N**on enim erat aliqd illo in tempore regnum saracenorum: per quod iam pene & conteruntur quotidie aurum & argentum & es: & ideo ut ego existimo / q; ex parte pro tempore predicebat: unde & aliqua opinando scripserunt / aliqua retractando emendauerunt: aliqua reliquerunt intacta exponenda singula in temporibus suis. **N**os autem qui in fine sumus / multa possumus colligere de fine rerum / dicente ut iam meminim? in hoc opere angelo **D**anieli: pertransibunt plurimi & multiplex erit scientia. **A**rbitramur autem nos vltimi / qui mala illis futura / nobis presentia itumetur. significari in auro regnum chaldeorum medorum pariter atq; persarum: q; 13 reges mutarent in babilone / regnum tamen orientale in eis integrum mansit sicut & **R**ome accidisse cognouim?. **H**odoro in argento regnum macedonum / quod initiatum est ab **A**lexandro & perseueravit usq; ad tempora **A**ccabeorum. **S**ane regnum tertium assimilatur ei quod predixit **D**aniel dominum vniuerso mundo. **E**go non video cui aptius possit aptari q; illi: in quo exijt edictum a **C**esare **A**ugusto ut describeretur vniuersus orbis. **V**erum hoc aliquando & aliquadiu multos sane regnum istud sustinuit agones: & usq; ad tempora saracenorum deuictis hincinde hostibus sepe / sepius triumphauit. **U**t enim omis antiquis victorijs teneamus

Ba. 12.

Dan. 2.

Luc. 2.

Dan. 2.

kk 3

cap. 14

extremas. Iustinianus imperator pugnavit contra persas et vicit eos: pugnavit contra vandalos et Gothos qui invaserant Africam et Italiam et deleuit eos: et ita purgato hostibus romano imperio/reliquum vite sue temporis peregit in pace. Sed non ita contigit de gente saracenorum a qua repleta est terra quasi brucorum: quod occupavit de finibus romanorum/multo iam tempore tenuit violenter et quod olim recuperatum est a christianis in partibus ultramarinis: rursum eisdem preualentibus/cum multorum nece christianorum dolemus amissum. Eo quod sit gens ipsa reuera indomabilis quasi ferrum: et ita currat ad gladium/quasi qui currat ad conuiuium/quousque veniat tempus visitationis ipsius. Suscitauit autem deus regnum istud ut percutiat Babylonem que a vino prostitutionis sue corripit omnem terram sicut scriptum est in libro apocalypsis hec decem cornua que vidisti et bestia odient fornicariam et desolatam facient illam et nudam et carnes maleducabunt et ipsam igne cremabunt. Quod autem pedum ipsius statue pars una ferrea erat et una fictilis: designat regnum nouissimum quod erit in tempore antichristi. Quod est agente ipsa ferrea origine trahat/ob mixturam tamen diuersarum gentium que erit in ipso/non erit in eo tanta soliditas quanta in precedenti: quia ex parte erit regnum solidum et ex parte contritum/propter mixturam humani seminis que erit in eo. Durabit autem regnum illud tempore breui/quousque lapis ille qui abscissus est de monte sine manibus/corruat super illud: et armis quibus olim romanum vicit imperium/vincat istud et deleat. Nilominus reliquas vniuersorum regnorum que designa-

ta sunt in auro et argento et ere et ipsi solum implens terrarum maneat in eternum. Neque enim quia in fine seculi de terra sublimatur in celum dissipabitur regnum Christi: sed potius eleuabitur in altum ut glorificetur cum Christo. Quando autem dissipabuntur omnia regna mundi regnabit ipse solus. Oportet enim ipsum regnare donec ponat omnes inimicos suos sub pedibus suis: tunc adimplebitur quod scriptum est per Zachariam prophetam. Erit dies una que nota est domino. Non dies neque nox et in tempore vespere erit lux. Et erit in die illa. Tribunt aque viue de hierusalem medium earum ad mare orientale et medium earum ad mare nouissimum. In die illa erit dominus vnus et erit nomen eius vnus: et erit vnus rex super omnem terram. Sic igitur lapis ille preciosus qui de celo descendet impleturus est omnes terras deletis vniuersis regnis gentium qui pugnarunt contra illud. Et hec quidem de visione quam vidit Nabuchodonosor/pro qua iussi erant perire omnes sapientes babilonis/donec sanctus Daniel iret ad regem et indicaret somnium et interpretationem ipsius. De alijs quoque visionibus quas vidit ipse Daniel/locus est/ut aliquid exoluamus.

ps. 109

Isa. 14

Cap. 112^m.

Vidit aliquando idem propheta/quatuor bestias exire de mari diuersas iter se. Et quarta erat inquit dissimilis alijs et terribilis nimis. De quibus sane bestijs diuersi diuersa senserunt. Et opinioniones suas profuturas posteris memorie tradiderunt. Ego quoque (quod visus est mihi) de hys bestijs in libro apocalypsis sufficienter exposui. Vixi enim in leena significari synagogam iudeorum: in Urso populum romanum:

Dan. 7

in

in pardo varium moribus et linguis
regnum arrianoꝝ: in bestia que erat
terribilis et dissimilis ceteris gentes
saracenoꝝ: gentem que reuera vi-
gues et dentes habet ferreos: gentē
que comedit et cōminuit omnia: et re-
liqua pedibus conculcat. Mirum
qꝫ nulli parcat ordini vel etati repu-
tans indignos vita/ quicūqꝫ nefan-
dissime secte sue nolūt suscipe prauit-
atē: huius bestie decem cornua hoc
est decem reges erunt in fine siue sꝫ
littere veritatem/ siue qꝫ multi erunt
reges ipsius secte sicut et populi chri-
stiani. Ille autem vnus qui surrexit
post eos/ vltim⁹ rex ipsius regni erit
qui et maiora mala faciet q̄ omnes
p̄cursōres ipsius/ sicut in eadem vi-
sione aperte demonstratur/ cum dici-
tur. Quarta bestia quartum regnum
erit in terra quod maius erit omnib⁹
regnis: subauditur infidelium: et de-
uorabit vniuersam terram et concul-
cabit et cōminuet eā. Porro cornua
decem ipsius regni decē reges erunt
et alius consurget post eos et ipse po-
tentior erit priorib⁹/ et tres reges hu-
miliabit/ et sermones contra excelsū
loquetur et sanctos altissimi: conteret
et putabit qꝫ possit mutare tempora et
leges et tradentur in manus eius/ in
tempus et tempora et dimidium tem-
poris. Nec de regno: de ruina autem
sic. Et iudicium sedebit/ vt auferat
potentia et conteratur et dispeat vsqꝫ
in finem. Regnum autē et potestas
et magnitudo regni que est subter oē
celum detur populo sanctorum altis-
simi. dicit autem Joannes in apoca-
lypsi. qꝫ isti reges congregati in vñ
pugnabunt cum agnō: et agnus vin-
cet illos: et qꝫ percutient fornicariam
Babylonem et desolatam eam faci-
ent et nudam et carnes eius mandu-
cabit et ipsam igne concremabunt.
Ex quo apparet qꝫ iste vnus rex qui

est caput bestie/ similis erit Nabu-
chodonosor regi assyrioꝝ: qui pu-
gnauit contra filios israel. Ecce au-
tem reges similes regum medoꝝ:
qui percusserunt Babylonem: sꝫ eni
vnus rex medoꝝ legatur percus-
sisse Balthasar regem Babylonis.
Hieremias tamen plures reges me-
doꝝ venturos esse predixerat con-
tra Babylonem dicens sic. Susci-
tauit dominus spiritum regum me-
doꝝ et contra Babylonem mens
eius/ vt perdat eā. Potest tamen fie-
ri/ vt regnum medoꝝ atqꝫ persarū
aliquod regnum christianoz
per concordiam requirat: vt alterum
horum compleatur per concordiam
alterum per mysticum intellectum.
Quia vñ post validissimam illam tri-
bulationem quam facturus est Rex
iste vñdecimus quem similem esse di-
ximus regis Assyrioꝝ: cum alijs
qui venturi sunt ad auxilium eius: vē-
turus est alius similis Aman qui de-
creuit perdere de terra semen iudeo-
rum. recte Daniel subsequenter ad-
iungit dicens. Ego Daniel post id
quod videram in principio/ vidi in
visione mea cum essem in Susis ca-
stro quod est in Elam ciuitatem. Et
ecce aries vnus stabat ante paludes
et c. Dicit autem se vidisse hircum ca-
prarum habentē cornu vñ in signe
inter oculos suos. Qui percussio arie
te et supatus magnus factus est ve-
hementer. Deinde dicit fractum es-
se cornu illud magnū et orta esse qua-
tuor super illud: de vno autem ex eis
ortum est cornu modicum et factum
est grande contra meridiem: et con-
tra occidentem: et contra fortitudi-
nem et magnificatum esse vsque ad
fortitudinem celi: et deiecisse de forti-
tudine stelle/ et cōculcasse eas et vsqꝫ
ad p̄ncipem fortitudinis esse magni-
ficatum/ et ab eo tulisse iuge sacrifici-

Ban. 8.

Ban. 7

Apo. 17

um/z deieciſſe locum ſanctificatio-
nis eius. Robur autem datum eſſe
contra iuge ſacrificium propter pec-
cata z proſtratam eſſe veritatem in
terra. Qui autem expoſuit viſiones
ad petitionem Danielis dixit/hircū
caprarum regnum eſſe grecorum.
Cornu autem illud magnum eſſe re-
gem primum/ideſt Alexandrum/qui
percuſſurus erat Barium regē per-
ſarum/atque medorum. Quod au-
tem fracto illo ſurrexerunt ingt qua-
tuor pro illo/quatuor reges de gen-
te eius ſurgent/ſed non in fortitudi-
ne eius.z poſt regnum eorum cum
creuerint iniquitates/ſurget rex im-
pudens facie z intelligens propoſi-
tiones/z roborabitur fortitudo ei⁹/
ſed non in viribus ſuis/z ſupra quā
credi poteſt vnuerſa vaſtabit. Et
proſperabitur z faciet/z interficiet
robultos/z populos ſanctorum ſm
voluntatem ſuam/z dirigitur dolus
in manu eius/z cor ſuum magnifica-
bit/z in copia rerum omnium occi-
det plurimos/z contra principē pn-
cipum conſurget/z ſine manu conte-
retur. Et hec quidez ſcripta in libro.

Cap. 8. Utrum autem vltima pars huius vi-
ſionis conſummata ſit/an conſum-
manda / queſtio eſt apud multos.
Conſigunt enim in hoc loco caro z
ſpirit⁹/ſicut in illo loco vbi loquitur
dominus ad Dauid dicens. Luz im-
pleueris dies tuos/vt vadas ad pa-
tres tuos ſuſcitabo ſemen tuum poſt
te/quod erit de filiis tuis/z ſtabiliaz
regnuz eius/ipse edificabit mihi do-
mum/z firmabo ſolum eius vſq; in
eternuz. Ego ero ei in patrem/z ipſe
erit mihi in filium. Propter hec ver-
ba z ſimilia dicit iudeus completaz
eſſe promiſſionem iſtam in Salomo-
ne/z in templo illo manufacto quod
deſtruxit Nabuchodonosor rex ba-
bylonis.

Cap. 113.

Doctores vō eccleſie am-
bulantes ſm ſpiritum di-
cunt non eſſe hoc dictum
de Salomone/ ſed de eo/
cuius in hoc ipſo typum tenuit Salo-
mon. Nec de templo illo manufacto
ſed de ſpirituale eccleſia. Non enim
Salomon fuit heres Dauid qui no-
luit eſſe heres iuſtitie/ ſed chriſtus ie-
ſus. Ut eni hoc eſſe intelligerēt ſan-
cti dei/auctoritas Pauli eos traxit
ad fidem. qui loquens de Chriſto in
epiſtola ad Hebreos hoc teſtimonio
vſus eſt. Ego ero illi in patrem z ipſe
erit mihi in filium. Sic z in viſione
hac Danielis : non eſt extimandus
Antiochus ille de quo dictum eſt.
Luz creuerint iniquitates ſurget rex
impudens facie z intelligens propo-
ſitiones: z ſi videatur id ſm ſenſum
littere poſſe teneri/ ſed ille cuius ty-
pum tenuit Antiochus hoc eſt anti-
chriſtus. Neq; enim Antiochus cui
tam pauci milites iudeorum tā ſtre-
nue reſtiterunt ſupra q̄z credi poſ-
ſet vnuerſa vaſtauit / ſed de illo de
quo ſcriptū eſt. Qui extollitur z ad-
uerſatur ſupra omne quod dicif de-
us aut quod colitur/ita vt in templo
dei ſedeat oſtendens ſe tanquam ſit
de⁹. Unde z de fortitudine z de ſtel-
lis dei eſſe dictum eſt. Quia in ipſa
dei eccleſia que fundata eſt ſupra pe-
traz operabitur iniquitatem. Ita vt
etiā z de eruditis ruant: z etiā con-
tra principem principum Chriſtum
ſcilicet. Jeſum eleuatus inſaniam. Ut
compleat omnia mala que de eo ſcri-
pta ſunt. Quia vō putari poterat q̄z
multi putant completam eſſe videli-
cet viſionem iſtam in diebus Antio-
chi apparuit idem angelus Danieli
z dixit ei. Ego veni vt docerē te que
vētura ſūt populo tuo in nouiſſimis
diebus. dixit hec z paulopoſt cepit
replicare verba ſuperioris viſionis
faciens

Cap. 1.

Cap. 8.

2. ad
the. 2. c.

faciens mentionem regum persarum
et Alexandri. Deinde introducens
pugnam duorum regum aquilonis/
scilicet et austri. Ostendens regem
austri esse regem iustitie. Regem vo
aquilonis regem iniquitatis/quod
nisi intelligatur de deo et de diabo
lo consideratis vniuersis gestis ve
terum/omnis superficies sensus et sen
sus hystoricus euanesceat. Si eni post
Alexandrum regem ostenduntur con
fligere reges ipsi/quomodo si terre
ni reges sunt/tadiu durare credun
tur? vt recte scribi potuerit in eadez
visione in fine temporum et annorum
veniet Rex aquilonis contra regem
austri. sz quia hec clara sunt et mani
festa/libet eadem visionem explanan
do percurrere: atque in ea huic ope
ri finem dare. Ne forte (quod absit)
prius occupet bellum/ qm provideat
vniuersisq; quod deficit ei fm q ac
cidet filijs tenebrarum. Cap. 114^m.

Dañ. 11

Ecce inquit tres reges stabunt
in perlide: et quartus ditabit
opibus nimis. Et cum inua
luerit diuitijs: concitabit o
mnes aduersus regnum grece. Sur
get vo rex fortis: et domabitur po
testate multa et faciet quod placuerit
ei. Quartus Rex qui mouit prelium
contra regnum grece Varius fuit
rex persarum/ aduersus quem surre
xit rex fortis nonne Alexander qui
et debellauit eum / eiusq; occupauit
imperium. Ad quem vo finem deue
nerit regnum Alexandri/ sequentia
manifestant cum dicitur: et cum ste
terit conteretur regnum eius/ et diui
detur per quatuor vetos celis: sed no
in posteros eius. Non in posteros
eius dicit / quia non erat habiturus
heredes / neq; fm potentiam illius
qua dominatus est. Quia diuisum et
laceratum regnum imminutum est/
et virtute et gloria. Unde et mox sub

ditur. Lacerabitur enim regnum eius
etiam in externos. Laceratum quip
pe fuit regnum ipsius etiam in exte
ros: quia in multis portionibus di
uisus fuit. Sequitur: et confortabitur
rex austri: ille scilicet rex austri qui in
celis regnat: et in calidis amore spi
ritibus: eternam hereditatem mansio
nez. Et hec aperte. Vbi enim regnum
aquilonis debilitatur scissione/pro
tinus regnum regis austri confor
tatur et crescit. Etenim Alexander
iste typum tenuit regis tenebrarum:
vtpate cuius natiuitas lucem sicut
traditur minuit/noctem auxit: et vsq;
ad plurimam diei partem solis radi
os abscondit. Huic sitiienti humanum
sanguinem/natus est post aliquot an
nos heres iniquus. Heres non car
ne: sed imitatione Antiochus: scilicet
ille qui legitur in libris Maccabeo
rum in typo: haud dubium illius re
guli de quo dicit Isaias: d radice co
lubri egredietur regulus: et semine ei
absorbens volucrem. Significauit
ergo Alexander serpentez illum an
tiquu qui semper gauisus est in cruo
re. Antiochus detestandum illum re
gulum qui dicitur Antichristus. hic
ergo Aquilonis Rex: immo ipsius
locum tenens pugnavit aduersus re
gem austri tempore maccabeorum/
querens dissipare legem dei. sed no
preualuit: quia iaz incipiebat rex au
stri ostendere fortitudinem suam/ et
strenuos milites suos destinare in pu
gnam/ et tales qui pro lege ipsius vi
tam contemnerent temporalem. Un
de et subditur: et confortabitur rex au
stri. Et quia victoriosissimi Maccabe
i cum suis exercitibus preualuerunt
contra eu recte subiungitur: et de pi
cipibus eius preualebunt aduersus
eum: id est aduersus regem aquilonis
et aduersus principes eius. Et domi
nabitur ditione. Multa enim domi

natio eius. hoc idcirco dicit: quia tē-
pus ceperat appropinquare quo chri-
stus ipse qui preliabatur eo tempore
in martyribus suis iam erat in pro-
ximo venturus in mundum: regna-
turus et possessurus Romanum im-
perium / quod erat similiter regis
aglonis / immo specialius pre omni-
bus regnis terre. Quod vō sequitur
et post finem annorum federabuntur.
manifestum est qd post multa illa pre-
lia de quibus gloriose triumphave-
runt Maccabei: inierunt tandem fe-
dus cum regibus terre / et precipue
cum romanis: in quibus omnibus
rex aquilonis qui vocatur diabolus
et sathanas imperabat. Unde et prin-
ceps dictus est mundi. Sequitur. fi-
liaq; regis austri ibit ad regem aquil-
lonis facere amicitiam. Filia namq;
regis austri synagoga scilicet in deo-
rum: iuit animo ad regem aquilonis
apud romam / vbi erat sedes ipsius
facere amicitiam cū romanis / vt ad-
iuti et roborati ab ipsis defendere se
possent ab aduersariis suis. Sed nō
obtinebit inquit fortitudinem brach-
ij / quia non eis prestiterunt auxi-
lium quod polliciti sunt romani. ma-
ledictus homo qui confidit in ho-
mine. Et quāuis fidelissimi macca-
bei pia hoc ceperint intentione / non
immerito tamen potius corruerant
in bello / cuz de viribus humanis vi-
debantur presumere: sm qd non se-
mel aut bis / sed crebrius accidisse le-
gimus tempore regum israel. Pe-
na namq; subsequens indicat prece-
dens delictum. Unde et mox subdi-
tur: et non stabit semen eius / lz mul-
tis consilijs / et multa humana indu-
stria niteretur synagoga stabilire si-
bi regnum terrenū / stare tamen non
potuit: quia semper ea que sunt car-
nis / non que sunt spiritus sapiebāt.
Unde et iusto dei iudicio traditi sunt

in manus romanorum / ipsa scilicet et
adolescentes ei? / hoc est scribe et pha-
risei spiritualibus sensibus imperiti /
qui ei promittebant temporalia. Sic
enim sequitur. Et tradetur ipsa et qui
adduxerunt eam adolescentes eius:
et qui confortabant eam in tempori-
bus / subauditur vt non reciperent
verbum vite eterne: et hoc satis com-
petenti iudicio. Qui enim fugiētes
regem austri vltro elegerunt sibi re-
gem aquilonis dicentes. nos nō ha-
bemus regem nisi Cesarez. satis eui-
denti iudicio / traditi sunt pariter po-
testati illius / cui? se gloriabantur po-
testate muniri. Quid igitur? ergo ne
reppulit deus plebē suam? Absit: nō
reppulit inquit deus plebem suam
quā presciunt. Lecitas enim ex parte
ptigit in israel. Unde et hic tam pul-
chre qz aperte subiungitur. Et stabit
de germine radicum eius plantatio.
Quid isto splendidius. vitis vna cū
propaginibus duodecim et alijs pal-
mitib? 72. Et quid factura erat ista
plantatio? aut quod illi nomē et que
virtus. Et veniet inquit cum exerci-
tu / et ingredietur prouintiam regis
aquilonis et abutetur eis / et obtine-
bit insuper et deos eorum et sculpti-
lia. vasa quoq; preciosa argenti et au-
ri / et captiuam ducet in egyptuz. ipse
preualebit aduersum regem aquilo-
nis / et intrabit in regnum rex austri /
et reuertetur ad terram suam. Quid
ad hec dicitis o iudei? Superius ha-
buimus regem austri et filiam regis
austri. Et ecce nūc habemus qd de fi-
lia regis austri que p sua culpa tradē-
da erat regi aglonis remaneret plan-
tatio: et ista plantatio vocaretur et esset
rex austri. Quis vnquā audiuit huic
fide? Quis ita posset soluē nisi chris?
Rex austri / qd dicit ante qz Abraā fie-
ret ego suz. Nasceat de virga radices
iesse: et de ipsa progenie synagoge de?
scilicet

Joā. 19

Joā. 12

hic. 17.

Joā. 8.

Cap. 17

scilicet ante tpa/homo in fine seculo
rū. hoc est illud qđ sub eodem incar-
nationis mysterio per pphetaz Eze-
chielē spūs sanct⁹ loquitur dicens.
Sumam ego de medulla cedri sub-
limis/et ponā de vertice ramoz eius
tenerum distringam/et plantabo su-
per montem excelsū et eminentem
in monte sublimi israel plantabo il-
lud et erumpet in germē/et faciet fru-
ctum et erit in cedruz magnam et ha-
bitabunt sub ea omnes volucres/et
vniuersum volatile sub vmbra fron-
dium eius nidificabunt. Nec igitur
plantatio iure appellatur rex austri:
quia incarnata sapiētia/et deus erat:
et deus permāsit. Nec ergo deus vni-
genitus qui est verus filius dei igres-
sus est pronuntiam regis aquilonis
abutēs eis: et obtinēs illos / insuper
et deos eorum/et sculptilia/auferēs q;
vafa p̄ciosa argenti et auri/et captiua
duccēs in egyptū. Lū v3 in cruce po-
situs sustinuit qđ agnus mansuetus
opprobrium passionis/qui tñ descē-
dens ad infernum/iam non/ quasi
agnus mansuetus opprobrium pas-
sionis sustinens/ sed quasi leo fortis-
simus deuicit leonem rugientem / et
fremientem dentibus cōtra nos abu-
tens ministros tartareos/et exercēs
potestatem in regno eorum: oppri-
mensq; in fortitudine sua principem
demoniorum et sculptilia/ in quibus
excolebantur super terrā: et animas
iustorum quas possederat diabolus
in inferno adducens secum in terrā
iuda/ita vt venirent plurimi in san-
ctam ciuitatem/et apparerent mul-
tis. Nec est illa captiuitas de qua pri-
mo psalmista: postremo et apostolus
dicit: captiuam duxit captiuitatem.
Dedit dona hominibus. Impletum
est enim et illud quod aliquādo ipse
predixerat. Lū fortis armatus cu-
stodit atrium suum: in pace sunt o-

mnia que possidet. Si autem fortior
illo superueniens vicerit eū/vniuer-
sa arma eius auferet in quibus con-
fidebat/et spolia eius distribuet. Un-
de et hic dicit: ipse preualebit aduer-
sus regez aquilonis/et intrabit in re-
gnū rex austri/et reuertetur in ter-
ram suam. Ipse reuera preualuit ad-
uersus regem aquilonis dominus et
redemptor noster/quādo per oppro-
brium crucis vicit principem mūdi/
qui dicebat: in celū ascendam/super
astra celi exaltabo solū. Christus in
quaz vicit diabolū: q; humilitas pro-
stravit supbiā. Ille enim optauit si-
bi regnū: iste desepxit. Et ideo dedit
illi pater suus nomē qđ est sup omne
nomen: vt in nomine Jesu/oē genu
flectat / celestiu/terrestriu/et iferno
rū. Et bene dicitur: intrabit in regnū
rex austri: et reuertet i terrā suā. Hoc
eniz ipsemet declarat: quādo duob⁹
discipulis q de eo colloquebantur di-
cebat. Stulti et tardi corde ad cre-
dendū in hys que locuti sunt pphē-
te/nōne hoc oportuit pati christū/et
sic intrare in gloriā suam. Sequitur
aut: filij aut eius prouocabant et con-
gregabant multitudinē exercituum
plurimoz veniēs properans et emū-
dans/et reuertetur et concitabitur/et
cōgrediet cū robore suo filij diaboli:
id est iudei audientes q; chris resurre-
xit a mortuis puocati sūt ad irā et col-
legerūt multitudinē hoīuz perditoz
ad delendū regnū chri/qđ est ecclia.
et ex hoc pforat diabolus pmittēte
iusto iudice deo. Tentatum iter bel-
lū committere ptra regem chm/cer-
nens multitudinem iudeoz et paga-
noz satis agere p voto suo. Venit et
exaltatum est iter cor eius in super-
biam iuxta illud. h3 fiduciam q; ior-
danis influat in os eius. Sequit. Et
puocatus rex austri egredietur et pu-
gnabit ptra regem aglonis: qđ enim

Isa. 14

ad phi.
2.

luc. 24.

job. 40

Apo. 12

promocatur rex austri contra regem
aquilonis. Cum mittens armata ma-
num discipulorum suorum purgavit
in gladio oris sui contra Romanos
apud quos regnabat specialius rex
aquilonis. Et commissum est prelium
illud magnum de quo dicit Joānes:
Factum est prelium magnum in celo
Michael et angeli eius preliabatur
euz dracone: et draco pugnabat et an-
geli eius. Et quid ibi segitur? Et non
preualuerunt neq; inuentus est eorū
locus amplius in celo. Unde et hoc
subditur. Et dabitur multitudo in
manu eius: et capiet multitudinem et
exaltabitur cornu eius: et deiciet mul-
ta millia. Completum est hoc diebus
constantini principis quando debel-
latum est romanum imperiū et mul-
ti quasi coacti conuersi sunt ad fidez
christi: qui prius ne se illi subderet cō-
tumaciter resistebant. Factū est istud
sed non ait preualebit. Quia nimirū
ubi se vidit Diabolus amisisse vir-
tutem et proiectum esse de celo in ter-
ram abiit iratus et furibundus cogi-
tans et pertractans quo modo se pos-
set ulcisci et capere vindictam de cō-
tumelia sua. Exinde ergo et vsq; nūc
machinatus est quid faceret in finez
temporum sicut in eodem loco apo-
calyps. subiunctus est. Ele terre et ma-
ri qz descendit diabolus ad vos ha-
bens iram magnam sciens qz modū
cum tempus habet. Notandum vō
quod et de Christo scriptus est in hac
visione: deiciet multa millia et nō pre-
ualebit. et de diabolo et angelis eius
dicit Joannes: et non preualuerunt.
Si ergo nec Christus in illo primo
prelio ex toto pualuit: nec diabolus
aduersus Christum. Multus enim
populus datus est Christo: et multus
remansit in potestate diaboli. Restat
vt aliud atq; aliud adhuc cōmittatur
vbi ex toto super diabolū. Cap. 115.

Sed de secūdo prelio videam⁹:
qz iam nunc modis omnib⁹ ap-
propinquat. Dixit angelus de re-
ge Austri qd daretur multitudo
in manu eius: nec tamen preualeret.
Et quasi quereretur qua ratiōe hoc
diceret. respondit: conuertetur enim
rex aquilonis et preparabit multitu-
dinem multo maiorem q̄ prius: et in
finem temporum annorumq; veniet
properans cū exercitu magno et opi-
bus nimis. Et in temporibus illis
multi consurgent aduersus regē Au-
stri. Vbi sunt illi/qui carnalem sequū-
tur intellectum? Qui sunt isti reges
nisi qui a temporibus alexandri vsq;
ad finem temporum et annorum cō-
stingunt. Et nunc redite vel sero pre-
uaricatores ad cor. Sed et vos electi
Dei accipite arma lucis: qz iam pre-
parata est multitudo diaboliciam p-
cones eius circūquaq; discurrunt et
nilil superest/nisi pugna. Nec suffi-
cit qd gentes infideles parate sunt vn-
diq; contra nos nisi etiam aduersus
regem austri multi de christiano po-
pulo et vere multi consurgunt. In-
de patareni / inde malefici/inde falsi
christiani / et multi alij. abundat ec-
ce iniquitas: et frigescit charitas mul-
torum. Et sciendum qd in primis tē-
porib⁹ preliatus est diabolus in mē-
bris suis: in extremis vō temporib⁹
preliabitur in illo qui erit caput et pri-
ceps omnium reproborum/in quoz
habitabit specialius/ac si in vase p-
prio per seipsum vt malum quod pri-
ceps demonū nequiuit explere/ipe
quasi magnus et potēs expleat in fu-
rore fortitudinis sue. Sequitur. filij
quoq; preuicatorum populi tui ex-
tollentur vt impleant visionez et cor-
ruent. Credentes se iudei recipere re-
gez Christum: recipient antichristū.
Auctoritas hec euangelij est/et christi
qui dicit. Ego veni in nomine pa-
tris

Joā. 9.
trio

tris mei et non recepistis me. Si alius venerit in nomine suo/ ipsum recipiens. Sed et patres in hoc ipso conveniunt. Quod si verum est: cum rursum vix sit iudeos converti oportere ad fidei christi: quid aliud datur intelligi/ nisi quod post adventum anti-christi relinquatur tempus iudeis ut convertantur ad deum. Quamvis ex parte aliqua et prius quam ille veniat convertendos esse credamus. Sequitur et veniet rex aquilonis et comportabit aggerem et capiet vires munitissimas et brachia austri non sustinebunt. Siue scilicet litteram vires capiet/ siue scilicet spiritum/ nominatas ecclesias. Non enim erit tanta fortitudo eo tempore christianis/ ut tam adverse fortitudini resistere possint. Unde et mox subditur: et surgent electi eius ad resistendum: et non erit fortitudo. Ecce iam aperitur mysterium cum nomen iter ponitur electorum. Et faciet inquit. Quid est/ et faciet/ illud quod sequitur. Veniet super eum iuxta placitum suum: et non erit qui stet contra faciem eius. Et stabit in terra icta ut consumatur in manu eius: hoc est illud quod in alia visione scriptum est. Supra quam credi potest universa vastabit. Et ponet faciem suam ut veniat ad tenendum omne regnum eius. Cuius regnum/ christi et romane ecclesie. Et recta faciet cum eo: subauditur/ simulans iustitiam quam non habebit: et filias feminarum dabit illi/ ut evertat illud: hoc est blanditiem et voluptatem carnis. Mulieres namque non viribus sed blanditiis/ et voluptate persternunt. Denique et de Salomone scriptum est/ evertisse mulieres cor eius. Verum tamen inquit: non stabit nec illius erit. Subauditur. Quia et hoc Christus patitur impugnari/ non tamen illud penitus expugnari permittit. Et convertet faciem suam ad insulas et

capiet multas: siue ad litteras maris insulas: siue in spiritu diversas ecclesias: que quasi maris insule in mundo confingunt. Et cessare faciet principem opprobrii sui/ et opprobrium suum convertetur in eum. Princeps opprobrii sui Christus est qui primo vicit illum/ quem quodammodo cessare faciet a predicatione/ et regno sicut in die illo quo occisus est a iudeis. Verumtamen quia nec sic poterit ex toto obtinere regnum ecclesie convertet faciem suam ad imperium terre sue/ ubi et recipiet ex parte fructus operis sui. Nam impinget inquit et corruet/ et non inuenietur. Et stabit in loco suo vilissimus et indignus de core regio. Et in paucis diebus consumetur non in furore nec in prelio. Et stabit in loco eius despectus et non tribuetur ei honor regis. Hoc qualiter accadat tunc sciri poterit cum continget. Sequitur: post hec veniet clarus et obtinebit regnum in fraudulentia: percutiet enim sedes cum populo istinctu cuiusdam qui erit dux federis et mediator concordie. Ubi autem viderit redditus sibi regnum/ ilico movebit atrocissimam pugnam: de qua et mox subditur. Brachia pugnantis expugnabuntur a facie eius/ et conteretur insuper et Dux federis. Non solum inquit populus fidelis: sed et ille qui erit dux federis conteretur ab illo. Nam post amicitiam inquit faciet cum eo dolum. Ascendet ergo et faciet cum eo dolum et superabit in modico populum. Abundantes et vberes vires ingrediet/ et faciet que non fecerunt patres eius/ et patres patrum eius. Rapinas predas et divitias eorum dissipabit/ et contra firmissimas cogitationes hinciet/ et hec usque ad tempus. Et hec quidem faciet in multitudinem populorum ut monarchia totius mundi valeat obtinere. Quod

cap. 8.

3re. 11.

vo ait: et hoc usque ad tempus: dat itel
gi q in anno vno superscripta contin
gant. Ex eo. s. loco ubi dicitur: et in fi
ne temporum et annorum. Cap. 116.

Et concitabitur fortitudo ei
et cor eius aduersum regem
Austri et veniet aduersus eum
cum exercitu magno. De huius
exercitus magnitudine scriptum est
expressius in Iohanne propheta: popu
lus magnus et fortis et similis ei non
fuit a principio. Et post eum non erit
usque in annos generationis et gene
rationis. Dic igitur erit exercitus il
le magnus: cum quo veniet diabolus
in membris suis contra regnum ec
clesie collectus. s. ex omni multitudine
reproborum. Sed et rex austri chri
stus. s. in membris suis pronocabun
tur ad bellum multis auxiliis et fortis
nimis. Verumtamen ait: non stabunt
quia inibunt aduersus eum consilia/co
medentes panes cum eo conterent
illum exercitum: quia opprimetur et ca
dent interfecti plurimi: erit autem hoc
ut compleatur adhuc plenius in me
bris quod processit in capite: homo
paci mee in quo speravi qui edebat
panes meos/magnificauit super me
supplantationem. duorum quoque re
gum cor erit ut malefaciant: et ad me
sam vnam mendacia loquuntur et non
proficiunt. Quia adhuc finis in aliis
tempus: duo reges isti qui sint nesci
tur/nisi forte vnus sit ille qui dicitur
cornu undecimum princeps. s. bestie et
decem regum. Alius qui principatur in
pseudo prophetis. Quod autem dicit
et non proficiet: quia adhuc finis in aliis
tempus: si tempus (ut iam dixi) accipi
endus est hic pro anno. Secundo quoque
anno terminum hic positum esse do
cet. Sequitur: et ne vertetur in terram
suam cum opibus multis: et cor eius
aduersus testamentum sanctum. Qua
re hoc: quia exosum habet mandatum

dei et legem christianorum: et faciet
quit et reuertetur in terram suam: fa
ciet malum quod poterit. et reuertet
in terram suam: hoc est ad locum pro
pinquum in quo erit sedes eius. Sta
tuto vero tempore reuertetur et veniet
ad Austrum et non erit priori simile
nouissimum. Veniet ad Austrum: quia
insurgit contra ecclesiam. Que flante
dei spiritu ardet igne charitatis: et non
erit priori simile nouissimum: quia sequens
tribulatio faciet obliuisci priorum. Su
pra modum enim erit immanis tribula
tio illa. Sequitur. Et venient super eum
trieres et romani et percutietur et re
uertet. Vtrum spiritualiter an corpora
liter/interim in dubium relinquetur.
Verum ipse ex eadem percussione quam
patietur in membris suis magis exar
descet in ira: et furor eius aduersus do
minum et aduersus Christum eius. Nam
segitur. Et indignabitur contra testa
mentum sanctuarium: et faciet. Indigna
bit inquit et faciet: quia proficiet dolus
in manu eius. Segitur. Reuerteturque
et cogitabit aduersus eos qui dereli
querunt testamentum sanctuarium et brachia
ex eo stabunt. Idcirco cogitabit
aduersus apostatas christianos qui
negabunt nomen christi. Quia cum
possint tradere ecclesiam dissimulabunt
plus enim terrore quam voluntate nega
bunt. Stabunt tamen interim aliqua
brachia de sanctuario domini. Porro
hij quos negare continget polluent
sanctuarium fortitudinis: id est romane
fidei fundamentum: et auferent iuge
sacrificium: et dabunt abominationem et
desolationem. Iupij enim in testam
mulabunt fraudulenter et ipsi conta
minabunt ecclesiam. Deficiet ergo sacri
ficium et oblatio: destruetur ordo eccle
sie/ita ut non sit aliquis in multitudine
populi qui libere audeat invocare
nomen domini. Verumtamen populus
sciens dominum deum suum obtinebit et
faciet

faciet: et huiusmodi fugatus et exulatus in montibus: fide tamen christi non derelinquent. Docti enim in populo docerunt plurimos. Erunt autem in indignatione et in flamma et in rapina dierum. Quiaque corruerint: subauditur alij corpore: alij quod deterius est/spiritu subleuabuntur auxilio paruulo. Cum vero ceperint subleuari / applicabuntur eis plurimi fraudulententer. Sicque decipientur calliditate diaboli / ut etiam de eruditis ruant. Ut si fieri possit in errore ducantur etiam electi: ut consensu et eligantur et dealbentur usque ad tempus finitum. Quia post hoc tempus aliud tempus erit. Ad dicit aliud tempus erit / annus tertius credis vel putatur. Sed melius iterum putatur quam creditur. Nota prudens lector ordinem visionis et vide quod clarum sit quod in principio videbatur obscurum. At principio namque putabatur fieri sermo de duobus regibus paganis. Et ecce nunc habemus testamentum sanctum et electos et sanctuarii et alia quedam que regem austri et regem aquilonis Christum et antichristum deum et diabolum esse docent. Sequitur. et faciet iuxta voluntatem suam Rex aglonis et eleuabit et magnificabitur aduersus omnem deum / et aduersus deum deorum loquetur magnifica et dirigetur donec impleatur iracundia: hoc est illud quod apostolus dicit. Qui extollit et aduersatur supra omne quod dicitur deo aut quod colitur: ita ut in templo dei sedeat. Ostendens se tanquam sit deus. Alii et hic subdit: perpetrata est appropinquatio diffinitio: et deum patrum suorum non reputabit et erit in concupiscentiis feminarum nec quicquam deorum curabit: deum autem fortitudinum in loco suo venerabit: deum quem ignorauerunt patres eius tollet et colet illud auro et argento et lapide precioso rebusque preciosis. Et faciet ut muniat moasim cum deo alieno quem non cognouit: si-

scde ad
thef. 2.

cut sermo qui habitus est de rege austri translatus est ad plantationem que stetit de semine radicis eius / ita ut ipsa plantatio rex austri diceretur et esset: haud dubium: quia per mysterium assumptum humanitatis in deum / ita sermo habitus de rege aquilonis translatus est ad antichristum. Qui multa conuenire possunt tanquam vero homini et ex homine nato. Que serpenti illi antiquo qui dictus est diabolus non conueniunt. Quod ergo dictum est in hoc loco de rege aglonis: non ad ipsum antiquum hostem simpliciter referendum est: sed magis ad antichristum. In quo / quasi in domo propria ipse diabolus habitabit. Et quod dicit: deus autem fortitudinum Moasim in loco suo venerabitur / fieri potest. ut sicut enim Imperator constituit statuam quam precepit venerari in memoriam suam: ita faciet etiam ipse / constituit prophetarum idolum ad honorem diaboli et sui ipsius. Colet enim diabolus in deum / ut ipse pariter colatur cum ipso. Et notandum: quia in eo quod ait: et deum quem ignorauerunt patres eius colet. Aperte datur intelligi quia filius erit hominis christiani: iuxta illud Joannis euangeliste / ex nobis proderunt: sed non erat ex nobis. Et si diuersi diuersa opinentur et dicant: et hec quidem faciet ad gloriam diaboli et sui ipsius. Cap. 117.

Ceterum de gloria membrorum suorum et de plio quarti temporis quod ceteris preteritis dabit finem: persequens adiunctum est et multiplicabit gloriam et dabit eis et diuidet terram gratuito et in tempore finitum preliabitur aduersus eum rex austri et quasi tempestas uentus illi. Rex aglonis in curribus et equis et in classe magna et ingredietur frons et preteret et pertranseat et intrabit in frons gloriosa et multi corrumpent: hec autem sole saluabuntur de manu eius. Edom et Moab: et per filios amon: et mittet manus suas in terras et terra

1. Jo. 2.

egypti non effugiet / et dominabitur thesaurorum auri et argenti / et in omnibus preciosis Egypti: per Libyas quoque / et Ethiopias transibit / et fama turbabit eum ab oriente et aquilone / et veniet in multitudine magna ut conterat / et interficiat plurimos / et figet tabernaculum suum apud dominum inter maria super montem inclytum et sanctum: et veniet usque ad summitatem eius et nemo auxiliabitur ei. Nec omnia utrum ad litteram complenda sint an in spiritu: utrum pars secundum litteram et altera secundum spiritum. videant illi qui presentes erunt. Et quorum auditui veratio dare poterit intellectum. Creditur autem quod tempus prefinitum de quo ait: et in tempore prefinito preliabitur adversus eum rex austri ipsum sit dimidium temporis / in cuius consummatione cessabit imperium antichristi: Sequitur. In tempore autem illo consurget michael princeps magnus qui stat pro filiis populi tui: et veniet tempus quale non fuit ex eo ex quo gentes esse ceperunt usque ad tempus illud. Michael princeps populi domini Romanus pontifex est / qui ita manebit in discrimine / quo modo Mardocheus sub Aman. Aut sicut Judas macabeus in diebus Antiochi. Quibus peracis et sopitis / ac si de monumento consurget. Et veniet inquit tempus / quale non fuit / ex quo homines esse ceperunt usque ad tempus illud / quale tempus: bonum bonis: et malum malis. De quo videlicet tempore subsequenter adiungitur. Et in tempore illo salvabitur populus tuus / omnis / qui inventus fuerit in libro vite scriptus. Cum superius dicat filii prevaricatorum populi tui: extolentur ut impleant visionem et corrumpent / quid est / quod modo salus electis iudeorum promittitur / nisi quia per

acta illa tribulatione plenius convertentur ad deum? Si quis autem post tribulationem istam / mox sequi extimat finem mundi: et non potius finem temporis laboriosorum pro eo quod sequitur. Et multi ex hijs qui dormiunt in terre pulvere evigilabunt. alij in vitam eternam / alij in opprobrium / ut videant semper. videat non esse sententie alicuius doctoris: nec propter verbum istud esse hoc absurdum putandum: quia et plerumque simul dicitur / quod non simul sit. Sequitur. Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti / et qui ad iustitiam erudiunt multos / erunt quasi stelle in perpetuas eternitates. Quare istud? quia sanctis qui in illo tempore futuri sunt / ruda erunt omnia et manifesta. Non enim erit adhuc tempus huius laboriose que est lippis oculis: sed tempus Rachelis venuste faciei et decori aspectus. Jam enim videre incipient faciem ad faciem / ea que antiqui patres nostri viderunt per speculum in enigmate: quia iam deleta erit iniquitas in populo dei / et statuta iustitia sempiterna: quia iam regnabunt sancti dei / et deleti erunt impij a facie terre. In tempore quoque illo dicitur veraciter ab electis / quod in psalmo cantavimus. Nec dies quam fecit dominus: exultemus et letemur in ea. Et quamvis hoc proprie de die vel tempore octavo dictum sit: tamen et de septimo non incongrue dici potest: quia scriptum est. Benedixit diei septime / et sanctificavit illum. Hunc etenim diem inuebatur propheta quando dicebat. Gaudium onagrorum pascua gregum donec effundatur super nos spiritus de excelsis. Et erit desertum in Chermel et habitabit in solitudine / iudicium et iustitiam in Chermel sedebit. Et erit opus iustitie pax et cultus

ps. 117

Gen. 1.

Isa. 32.

tus iustitie / silentiuz / z securitas vsq;
in sempiternum: z sedebit populus
meus in pulchritudine pacis / z in
tabernaculis fiducie / z requie opu-
lenta. Gaudium inquit onagrorum
pascua gregum donec effundatur su-
per nos spiritus de excelso. Consum-
mato tempore quadragesimali / qd
reputatur in sextum diem: sequitur
tempus paschale in quo effusus est
super apostolos donum spiritus san-
cti in ipso scilicet die pasche qui cum
septem hebdomadis suis reputatur
in sabbatum lz sollemnius z pleni-
us in die pentecostes. Quia videli-
cet consummato hoc tempore labo-
rioso quod dicitur sexta etas / hoc est
ab aduentu primo domini vsque ad
ruinam antichristi / segtur quasi tem-
pus paschale / quod reputabit in sab-
batum: in quo abundantius effun-
detur super electos dei spiritus de
excelso. Et erit pax z veritas in vni-
uersa terra. Gaudium ergo onagro-
rum sunt pascua greguz donec effun-
datur super nos spiritus de excelso.
Quia tamdiu viri spirituales qui de
signantur in onagris gaudent in pa-
scuis scripturarum / quamdiu abun-
dantiam illam spiritus non habent.
Cum autem aduenerit tempus illud
superueniente illa plenitudine huius
cemodi studia z labores cessabunt.
consummabitur quoq; in illa die id
quod ipsemet dicit / z alius propheta
post ipsum. Erit in nouissimis die-
bus preparatus mons domus do-
mini in vertice montium: z eleuabi-
tur super omnes colles / z fluent ad
eum omnes gentes. Et ibunt populi
multi z dicet. Venite ascendamus
ad montem domini / z ad domum dei
Jacob: z docebit nos vias suas / z
ambulabim⁹ in semitis eius. Quia
de syon exibit lex / z verbum domi-
ni de hierusalem: z iudicabit gentes

z arguet populos multos: z confla-
bunt gladios suos in vomeres / z la-
ceas suas in falces. Non leuabit gens
contra gentem gladium / nec exerce-
buntur ultra ad prelium. In die illa
complebitur scilicet totum prophetia die
renie que completa est scilicet in partem
in aduentu saluatoris dicentis. Ecce
dies veniunt dicit dominus / z fe-
riam domui israel / z domui Iuda fe-
dus nouum: non scilicet in pactum quod
pepigi cum patribus eorum in die
quando apprehendi manum eorum /
vt educerem eos de terra egypti / pa-
ctum quod irritum fecerunt. Et ego
dominatus sum eorum dicit domi-
nus. Sed hoc erit pactum quod fe-
riam cum domo israel post dies il-
los dicit dominus. Dabo legem
meam in visceribus eorum / z in cor-
de eorum scribam eaz. Et ero eis in
deum / z ipsi erunt mihi in populum /
z non docebit vir proximum suum /
z vir fratrem suum dicens: cognosce
dominum / quia omnes: cognoscent
me a minimo vsq; ad maximum eo-
rum ait dominus: quia propitiabor
iniquitati eorum z peccati eorum non
memorabor amplius. Hoc est enim
illud quod apostolus ait. Ecce ex
parte contigit in israel donec pleni-
tudo gentium intraret: z sic omnis
israel saluus fieret. Scriptum est. Ve-
niet ex syon qui auertat z eripiat im-
pietatem a Jacob / z hoc a me illis
testimonium. Cum abstulero pecca-
ta eorum. De hoc tempore z de hac
conuersione israel Ezechiel quoque
dicit. Cum sanctificatus fuero in vo-
bis coram eis tollam quippe vos de
gentibus / z congregabo de vniuer-
sis terris / z adducam super vos a-
quam mundam / z mundabimini ab
omnibus inquinamentis vestris / z
ab omnibus idolis vestris munda-
bo vos / z dabo vobis cor nouum / z

Cap. 31

ad ro.
9.11.

cap. 36

mm

Isa. 2.

Isa. 1.

Isa. 2.

cap. 37. spiritum nouum ponam in medio vestri. Et faciam ut in preceptis meis ambuletis / et iudicia custodiat / et operemini / et habitetis in terra quam dedi patribus vestris / et eritis mihi in populum / et ego ero vobis in deum : et lauabo vos ab universis iniquitatibus vestris : et vocabo frumentum / et multiplicabo illud / et non imponam famem vobis / et multiplicabo fructum ligni / et gemina agri / ut non portetis ultra opprobrium famis in gentibus / et recordabimini viarum vestrarum pessimarum studiorumque non bonorum. Et displicebunt vobis scelera vestra / et iniquitates vestre. Et post aliqua. Ecce ego assumam filios Israel de medio nationum ad quas abierunt : et congregabo vos undique / et adducam eos ad humum suum. Et faciam eos gentem unam in terra in montibus israel. Et rex unus erit omnibus imperans / et non erunt ultra due gentes nec diuidentur amplius in duo regna. Et seruus meus rex David super eos / et pastor unus erit ovium eorum. in iudicijs ambulabunt meis : et mandata mea custodient / et facient ea. Et habitabo super terram quam dedi seruo meo Jacob : in qua habitauerunt patres vestri : et habitabunt super eam ipsi / et filii eorum / et filii filiorum eorum usque in sempiternum : et David seruus meus princeps eorum in perpetuum / et percutiam illis fedus pacis pactum sempiternum erit eis. Et fundabo eos / et multiplicabo / et dabo sanctificationem meam in medio eorum in perpetuum : et erit tabernaculum meum in eis : et ero eis deus : et ipsi erunt mihi in populum. Hec omnia secundum quod scripta sunt / consummationem accipient : excepto quod terra que promittitur eis / intelligenda est sancta mater ecclesia / et Rex

David Christus Iesus cui competit regnare in regno sanctorum / qui solus pro eis moriens : de peccatoribus sanctos et iustos fecit. Verum hec omnia dicta sunt : ut sciremus quanta sit felicitas illius status / in qua fulgebunt qui docti erunt / quasi si splendor firmamenti / et quasi stelle in perpetuas eternitates. Cap. 118.

Sequitur autem in prescripta visione. Tu autem Daniel claude et signa librum usque ad tempus statutum. Pertransibunt plurimi : et multiplex erit scientia. Et vidi ego Daniel. Et ecce quasi duo viri stabant. Unus hinc super ripam fluminis. Et dixi viro qui indutus erat lineis / qui stabat super aquas fluminis. Usquequo finis horum mirabilium : et audiui virum qui indutus erat lineis qui stabat super aquam fluminis / cum leuasset dexteram et sinistram suam in celum / et iurasset per viventem in eternum. Quod in tempus et tempora / et dimidium temporis : et cum completa fuerit dispersio manus populi sancti complebuntur universa hec. Verba hec Danielis ultima / ita a lectore huius operis perscrutari vellem / ut quicquid a principio huius operis usque huc late diffusum est / contulimus sub uno quambrevi coartare sermonem. Nil enim nos aliud intimasse credimus / nisi hoc quod sonat versiculus ille : in tempus et tempora / et dimidium temporis omnium istorum mirabilium finem. Sed et sermones signati usque ad tempus statutum : hoc est usque ad sextum signaculum : quia sicut iam per multas vices nos dixisse meminimus in hijs quadragintaduobus generationibus septem signacula continentur / nihilque est aliud dicere : in tempus / et tempora / et dimidium temporis complebuntur omnia mirabilia

dan. 12.

dan. 12.

Apo. 10

rabilia eius q̄ illud quod sub sexto angelo tuba canente alter angelus/ aut forte vnus ⁊ idem ait: tempus iam non erit amplius/ sed in voce septimi angeli cum ceperit tuba canere consummabitur mysterium dei. **O**mira concordia sub sexto signaculo legitur angelus iurasse hoc in veteri. Et sub sexti apertione in nouo: ⁊ 13 diuersis verbis vnam tamē protulere sententiam. Daniel namq; dicit: dixi viro qui indutus erat lineis qui stabat super aquam fluminis/ vsquequo finis horum mirabilium. Et audiui virum qui indutus erat lineis qui stabat super aquam fluminis. Cum leuasset dexteram ⁊ sinistram suam in celum ⁊ iurasset per viuentem in eternum/ quia in tempus ⁊ tempora ⁊ dimidium temporis. Joānes vō sic. Et angelus quē vidi stantem supra mare: ⁊ super terram leuauit manum suam ad celum ⁊ iurauit per viuentem in secula seculorum qui creauit celum ⁊ ea que in eo sūt/ quia tempus amplius non erit. Sed in diebus vocis septimi angeli/ cum ceperit tuba canere consummabitur mysterium dei/ sicut euangelizauit p̄ seruos suos pphetas: nunc igit considerare est diligenter q̄ numerus iste in septem signaculis continetur/ ita vt non sit amplius tempus consummandi alicuius mysterij/ sed consummabuntur omnia in diebus vocis septimi angeli. Sane reliquum tempus erit pacis. Si quēris dierum numerus/ non est meum dicere/ neque scire quod nobis datum est hoc soluimus. signati fuerūt sermones quos numerus iste continebat. Sufficit nobis q̄ hys diebus et si indignis meritis/ saltem ex parte aliqua ceperint aperiri. Nec fortuito hoc siue frustra: sed quia nulli fuit hominum generationi/ sicut hys

temporibus necessarium. Nam ⁊ liber quem beatus Joannes clausus viderat in principio/ in manu sexti angeli designatur apertus. Nec preter intelligentie ordinem ille angelus siue vir qui iurauit sub sexto tempore dixit/ quod clausi erant ⁊ signati sermones vsque ad tempus presinitus ipse aut eius similis si tamen nō ipse est christus hoc in sexto tempore ⁊ ipse in manibus librum fert apertū. Virtus autē (vt iam diximus) huius numeri in septenario cōsistit ⁊ plus habet virtutis q̄ exprimere lingua possumus. Namq; vt supra scripsimus in hoc opere ab Adam vsque ad Jacob fuere generationes. 21. a Jacob vō vsque ad christum generationes quadragintadue. Similiter ab Osa vsque ad christum generationes. 21. ⁊ a christo vsque ad tempus huius tyranni/ sicut nostra tenet opinio/ quasi quadragintadue. Iste quadragintadue generatōes tricenarij sunt annorum/ ⁊ dicuntur menses quadragintaduo siue dies. 1260. siue tempus ⁊ tempora ⁊ dimidium temporis. Iste quadragintadue generatōes que spiritales sunt/ non fuerunt scripte in libris/ quia future erant eo tēpore quo condita fuit scriptura noui testamenti/ sed p̄ eis posuit Abat. generatōes q̄dragintaduas fm carnem. Sunt autem ab Adam simul omnes/ vsq; ad annum millesimum ducentessimum incarnationis dominice generationes/ cētum quinque: q̄uis due vltime incerti sint temporis ⁊ momenti. Sane concordia nulla inueniri potest sine numero isto. q̄ continet in se tempus ⁊ tempora ⁊ dimidiū t̄pis: hoc est generationes 42. Et eni non pigeat cōpilare que in secūdo libro huius op̄is satis est plix digestum. ab Adā vsq; ad amā nā gñatiōes sunt quadragintadue.

Gen. 3.
2. para.
26.

mm 2

et ideo in Ogia qui est q̄dragesimus tertius requirēda est concordia ab Adam. Nam Adā q̄ voluit assimilari dīs percussus lepra peccati/expulsus est de gaudijs paradisi. Ogias quia vsurpauit officij sacerdotij elephantino morbo percussus de domo Domini expulsus est. Eua prima parens corrupta suggestiōe serpentis / genuit corruptionis filios. insurrexerunt alter in alterum: et impius occidit innocentem. In diebus quoq; Ogie fuit in Italia Rea sylvia virgo carne non spiritu / que nouissime stuprata peperit geminos: et pari modo vt Cain Abel / primus tradidit interfecisse secūdū: ibi ergo inchoata est babylon pria. Hic initiata est secūda. Nam primus lapis Babylonis Cain: et si tempore alio inchoata sit hystoria Babylon / illa scilicet que cemento et lapidibus constructa est. Illa enim Babylon temporalis fuit et hominem habuit fundatorem: que autem visura est confusione et eternā a patre mendacij qui ab initio homicida / fundata est: et ideo que esset primus lapis ipsius / hominem reperit homicidam. Plebs illa electorū antiqua que significata est in Sara / dicitur in spiritu Hierusalem: et nihilominus ecclesia gentium significata in Rebeccha: et tamen vtrāq; simul vna Hierusalē. Sic multitudo reproborum ab initio temporum vsq; ad Christum dicenda est Babylon. Et multo amplius innumera multitudo falsorum christianorū: tamen vtrāq; simul vna Babylon. Secundum vō concordie terminū requirit Sem filius Noe. Sub quo factū est generale diluuium. Ab hoc vō vsq; ad Salathiel / generationes q̄dragesimadue quibus completis et generatiōe quadagesimatertia inchoata inundauit diluuium nationum medorum: scilicet

et persarum et aliarum gentium a quibus obruta est fornicaria Babylon / sicut absorti sunt a diluuiio fornicatores prime etatis. Tertiam concordiam requirit Jacob qui genuit duodecim patriarchas / ab hoc vsq; ad Joseph generationes quadagesimadue. Inchoata vō quadagesimatertia natus est Christus qui et ipse duodecim apostolos spiritualiter genuit. Quartam concordiam requirit Dauid sub quo sublimata est in regnum Hierusalem: ab hoc vsq; ad tempora Constantini generationes quadagesimadue: inchoata vō generatione quadagesimatertia sublimata est in regnū noua Hierusalem: sancta. s. romana ecclesia que ē mater omnium fidelium et ecclesiarum. Quintam concordiam requirit Agarias qui et Ogias: binomius enim erat et ab ipso vsq; ad Christum duplex est causa concordie. Sub hoc assyriorū reges ceperunt depopulari decem tribus: ab hoc vsq; ad tempora Erady generationes quadagesimadue. Inchoata vō quadagesimatertia ceperunt exire saraceni de finibus suis et ecclesias grecorum que erant in egypto et Hierusalem in circuitu in confusione redigere. Sextam concordiam regit Sedechias et Iechonias in tras migratione Babylonis. Circa quorum tempora apparuerunt visiones Danieli: et secuta sunt omnia mala q̄ in pria p̄cordia enumerauimus: hoc est percussio babylonis: et tribulationes ille quas continet liber Iudith et Hester: exinde vsq; ad tempora ista generationes quadagesimadue saluatione quā supra scripsimus de generationibus decē quas ver⁹ tacuit testamentum: hoc est ab Abiud vsq; ad Joseph. Mirum q̄ quod ibi tacetur / concordiam euz nouo habere non potest. Ita enim s̄ hoc existimā

dam

dus est Jorobabel qñ si sub ipso chri
 stus veniret in mundus. Nunc ergo
 quadragesima agitur gñatio: et ideo
 tempus statutum est in quo clausi ape
 riantur sermones. Quod si non ne
 gavit ille: qui dixit esse apertos ser
 mones: sed tempore statuto aperien
 dos videat qui indicat de corde et di
 cit ipossibile/quod possibile veritas
 esse promittit: ne forte si omnes ta
 cent qz nō creditur esse datum/inue
 niat nos repentina dies illa sicut et ce
 teros et inuoluat pariter reprobos et
 electos. Verumtamen et si aliqui au
 dire nolunt/non ideo tamen tacere
 debeo ne loquar quod loquendum ac
 cepi. Quin potius quo surdiores sūt
 aliqui eo altius clamare compello:
 vt ipsi potius q̄ ego erubescant in fi
 ne. Dico enim ergo o fideles et se
 curus hoc dico. Numerus iste tā sol
 lemnis/citius q̄ putatur consumatio
 nem accipiet. Non est amodo q̄ ex
 pectare debeatis cōfugiat qui potest
 ad arcā priusq̄ magni diluuij vorax
 aqua profiliat de abyssu: et apertis ca
 taractis celi subita inundatio fiat.
 Et dicatis quid est hoc: et non sit qui
 respondeat: et queratis effugium / et
 non sit locus: et clametis ad dominū
 et nō sit qui eruat: et pulsetis ad ianu
 am / et non sit qui aperiat: effugiat
 ad montes / et nō sit licentia transeū
 di: finem itaq; libro/non ego ponam
 sed ipse sit/quem dominus posuit h
 est in tempus et tempora et dimidiū
 temporis: hoc quesuimus a princi
 pio operis et puenimus vsq; ad ipm.
 Ultra hoc pcedere in hoc opere nec
 oportet nec libet: hoc est enim tēpus
 ecclesie sub quo plenitudo temporū
 oportet ingredi: vt pariens filius ma
 sculum ingrediatur in templum. Si
 autem queritis a me illud quod que
 fuit Daniel ab eo qui sibi hec osten
 debat: domie mi/quid erit post hec.

Et beatus qui expectat et peruenit
 vsq; ad dies mille tercentos triginta
 quinque. Unus dico securus q̄ hys
 completis mysterijs septimus ange
 lus tuba canet sub quo vniuersa que
 scripta sunt complebuntur sacra my
 sterna / et erit tempus pacis in vniuer
 sa terra. de exhibendo vō mysterio
 huius numeri/nemo mihi molestus
 sit: nemo me vltra statutum lūitem
 transire compellat: potens est enim
 deus clarioza adhuc facere mysteria
 sua.

Cap. 119.

Consumato vō hoc opuscu
 lo comitate nos gratia chri
 sti hys qui me psumptorem
 et non magis necessariū in
 dicant per modicum respondere cō
 pello: superne utiq; charitatis intui
 tu non humane gratie appetitu sciēs
 scriptum esse in psalmo: um volumi
 ne. Dominus dissipat ossa eorū qui
 hominibus placent: quoniam deus
 spreuit eos. Sciant ergo / et hoc oro
 vt sciant/non ex presumptione super
 ba: sed nec alicuius pietatis securita
 te/hec me attētare voluisse / aut mō
 hoc ingenio vt ista mundo loquerer
 inuenisse: sed qz tempus prefinitum
 adest. Is qui per diuersa seculorum
 tempora multiplicia operatur et com
 plet quo modo vult et quando vult
 mysteria secretorum suorum voluit in
 hoc opere necessarie magis q̄ curio
 se/sermones diu significatos suis fi
 delibus aperire: non q̄ digniores si
 mus/qz ista scimus: sed vt sciamus
 quāta sint nobis pro meritis prepa
 rata flagella: et si q̄s ē ex domo Loth
 festinet elongari a finibus Sodo
 morum. Si quis ex familia Noe reci
 piatur inter eos qui saluantur in ar
 ca. Sancti erant illi quibus dictum
 est: non est vestrum scire tempora vel
 momenta que pater posuit in sua po
 testate. Sed quid illis hoc scire pro

mm 3

derat/nisi ad aliquid scire: nobis au-
tem quibus dictum est: cuz videritis
hec fieri scitote qz prope est i ianuis/
nobis inqz qui videmus/ nō discipu-
lis qui nō viderent: nec ad aliquā va-
nitatem datum est hec posse perpen-
dere tanqz beatiorib? z ad secretio-
ra vocatis/ vl' tanqz necessarie habē-
tibus z ad hora tendentibus artio-
ra iuxta illud quod legitur i psalmo.
Vedisti metuentibus te significatio-
nem vt fugiant a facie arcus. Nō est
ergo qz affectemus laudes hominūz
aut fauoris mercedem quod est im-

pium cupere vel sperare/ sed laboris
nostri opera domino cōmissimus cō-
pensanda. Unum est: qz lectore meū
si quis hec legere dignatur exoro: qz
tenus pro me omnipotenti deo/ pre-
ces dignetur effundere copiosas/ qz
tenus si me articulus dierum istoz
de quibus loquimur in carne repere-
rit adhuc manentem/ militiam bonā
pro fide christi militare concedat: z
vna cū christi cōfessoribus qui tunc
erunt/ ad regna celestia peruenire.

Amen. amen. amen.

Venetijs completum fuit hoc
opus per Simonem de
Luere. 13. Aprilis.
.1519.

Registrum.

a	b	c	d	e	f	g	h	i	k	l
m	n	o	p	q	r	s	t	v	x	y
z	aa	bb	cc	dd	ee	ff	gg	hh	ii	kk
ll	mm	Omnes sunt duerni.								

005265415

